Kőszegi Bella, grafikus MD4

Rajz.

Repr

— : Képeskönyvétől 10

A Könyv, Bp. 1935. nov.-dec. II/11-12

Kőszegi Bella, grafikus

MDK

Megjelenik Kőszegi Bella képeskönyve.

– : Singer és Wolfner 4

A Könyv, Bp. 1935. september

II/9

Kőszegi Bella

Könyvillusztrációdíjat kapott az akvarell és pantell kiállítás on a Nemzeti Szalonban

Magyarság, 1927 VI. 3

Kőszegi Bella

tudta képzelni másképpen — hogy most majd előáll egy gyászkocsi, arra ráteszik a koporsót és úgy viszik ki a temetőbe. Eszébe se jutott, hogy másképpen is lehet és nagyon elbámult, mikor a gyászkocsi helyett csak egy fekete posztóval letakart saroglya került elő, egy Szent Mihály-lova, amelyre ráemelték a koporsót, majd tizenkét ember — ünneplő ruhás, barnaképű, kérgeskezű, szótlan paraszt volt valamennyi — óvatosan vállára vette az egész alkotmányt és elindult vele az esperes úr és a két minisztránsgyerek nyomában a behavazott úton a falu felé.

Lujzit annyira megzavarta ez a dolog, hogy első percben nem is tudta, mit kell tennie. Sitery segítette ki azzal, hogy karonfogta és magával vonta:

— Gyere kisleányom! Gyere szépen az urad után!

Péter már akkor ott lépkedett födetlen fővel a koporsó mögött.

Lujzinak úgy tünt fel az első pillanatban az egész, mintha valami furcsa, szokatlan, de megkapó álomképet látna: a menet élén ballagó pap, a hallgatag halottvivők, akik közt mintha ringva usznék valami láthatatlan vizen a fekete koporsó, körös-körül a fehér táj, fölötte a szürke égbolton szálló varjusereg és a szótalan tömeg, amelynek lépteit elnyeli a vastag, puha hótakaró. Sehol egy kocsi, sehol egy koszorú, legalább is nem látni, mert azokat messze a menet után hozza csak egy szekér, hogy majd a sirra tehessék.

Volt ebben az egyszerüségben valami komor méltóság, ami sokkal jobban illett a halál zordon fenségéhez, mint annak a tegnapi fényes szertartásnak a hangos hivalkodása. Lujzi érezte, hogy a szive elszorul. Most kezdett ráeszmélni, hogy hol van. Temetésen. Mi történt? Egy életnek vége van.

Igen! Ez a halál ünnepe! Ott a megyeházán tegnap, a fényes szertartás, csak az élők tülekedése volt.

Pedig még csak ezután következett az, amit aztán nem tudott elfelejteni többé soha, egész életében.

Beértek a faluba és elhaladtak az első ház előtt. Ahogy a koporsó egy vonalba ért a kapuval, kinyílt a kisajtó és kilépett rajta egy paraszt, kapával a vállán és odacsatlakozott a halottvivők mellé. Lujzi egy pillanatig arra gondolt, ez az ember talán munkába megy, de a következő pillanatban már a másik oldalon is odaszegődött egy paraszt a menethez, aztán a harmadik, negyedik, ötödik: minden házból egy-egy végig a falun, és mindegyik ugyanúgy, a vállán a kapával.

Közben nem esett egy szó, egy hang. Az emberek nem néztek egymásra, nem köszöntötték egymást, nem vonták magukra a figyelmet egy pillanatra sem. Mindegyik csak a halottal törődött, csak az előtt billentette meg a kalapját, csak azt kisérte, hogy rádobhasson a koporsójára egy kapa földet ő is és megadhassa neki ezzel azt az utolsó tisztességet, amit az érzése ráparancsolt.

Mire kiértek a faluból, már egész kapaerdő vonult kétfelől a koporsó mellett a széles úton, éppen olyan némán és szótlanul, mint maguk a halottvivők.

Lujzinak a szeme lassan égni kezdett és a torka összeszorult. Ahogy nézte ezt a vonuló kapás-sereget, soha nem érzett ellágyulás lepte meg. Az a makacs, szorongató hidegség, amely napok óta gyötörte és amely ellen hiába harcolt eddig, egyszerre fölengedett a szívéről, hirtelen forróság öntötte el s fájdalmasan, de mégis olyan jólesően kicsordult szeméből a könny.

Ó milyen boldogság volt ez, hogy végre sírni tudott! Nem volt már egyedül, nem állt már hideg szívvel a bánkódók, száraz szemmel a sírók között, ellenséges indulattal elemezve magában gyászukat, amelynek őszinteségében kételkedett. Most egybeolvadhatott velük a nagy közös érzésben: a bánatban és a szeretetben.

Megtalálta a saját szívét ezeken az egyszerű embereken keresztül s megtalálta az utat a halotthoz is, akihez egész életében nem tudott olyan közel jutni, mint azalatt a félóra alatt, amíg kastélya kapujától a sírjáig kísérte. Ezeknek a parasztoknak a keresetlen, primitív gyásza megértette vele, ki volt az, akit temetnek. Jó ember lehetett és emberséges ura a jobbágyainak. És ezzel megtalálta azt a mondatot is, amibe a saját bánatát belefoglalhatta: „Elment, mielőtt megismerhettem és megszerethettem volna. Most már késő. Ezzel a szeretettel örökre adós maradok. Örökre, helyrehozhatatlanul!"

De megtalált valami egyebet is, valamit abból, amit hajnalban még nem tudott megérteni és ami most kivilágosodott előtte teljesen: annak a titkos közösségnek a nyitját, amit Péter és a parasztjai között figyelt meg, s amit akkor nem bírt magának megmagyarázni. Ott találta meg ezt is, azokon a szeme előtt imbolygó kapákon, azokban a kis földmaradékokban, amelyek ott barnállottak a fényes vasakra rászáradva.

A titkos kapocs, a közösség, amely a földesurat a paraszttal összefűzi: a földnek a szeretete. A földet éppen úgy szereti az, aki gyümölcsét élvezi, mint az, aki verejtékével áztatja. A föld szeretete az, amelyben találkoznak és amelyen át megértik egymást, anélkül, hogy erről valaha egy szó is esnék közöttük. A föld szeretete, azé a földé, amelybe a kapát éppen úgy bele kell vágni, ha azt akarod, hogy életet teremjen, mint akkor, ha azt kívánod tőle, hogy halottaidat ölébe fogadja. Ó, hogy ezt azok, aki elszakadtak a földtől, akik ott élik le az életüket a városok kemény kövei közt, ó, hogy ezt azok soha meg nem érezhetik, soha meg nem érthetik!

Balogh Lujzi valami nagy forróságot érzett a szíve táján, amely mintha egyszerre kinyilt volna. Mélységes meghatottság fogta el és szíve tuláradt a szeretettől ezek iránt a dolgoskezű, szófukar, szegény és mégis olyan méltóságos viselkedésű parasztok iránt.

— Ez hát a nép! A magyar nép! — gondolta rajongva és lelkesedve.

Eszébe jutott, hogy ő ezeknek mától kezdve földesasszonya. Ez a gondolat gyönyörűséggel töltötte el és mámoros boldogsággal.

— Hogy fogom szeretni őket! — ismételgette magában, mint valami fogadalmat, majd hirtelen ráeszmélt a jövőre, amely már ott bontakozott titkon a szíve alatt és akkor ellágyulva tette hozzá:

— Igen! Igen! Ebben az érzésben foglak nevelni téged is! Én édes, drága kis fiam!

IV. FEJEZET,

melyben Frici régi szerelme új vetélytársként bukkan fel Sári mellett.

Azt a pár napot, amit Péternek a temetés után még otthon kellett töltenie, hogy a hagyatéki dolgokat elintézze, Lujzi arra használta fel, hogy minél többet lehessen együtt az édesanyjával.

Ehhez a számhoz mellékeljük a Milliók Könyve áprili számát, Frédéric de la Mothe: Dubarry című művét az Uj Időknek mind ama előfizetői részére, akik a Milliók Könyve-sorozat hat számára 30.000 K kedvezményes áron előfizettek. A májusi szám megjelenését külön fogjuk jelezni.

Szomszéd királyságok. Kőszegi Bella meseképe az akvarellkiállításon

járandóságot, megköszönték tisztességtudóan, meg is itták és elszéledtek dolgukra. Ketten azonban, vasvillával, gubában, ott maradtak őrségnek a koporsó mellett. Csak úgy, maguktól, anélkül, hogy valaki mondta volna nekik.

Lujzit mindez nagyon meglepte és meg is hatotta. És meglepte az is, hogy Péter milyen természetesnek találja ezeknek az embereknek a viselkedését és amellett maga is milyen szűkszavú velük, akárcsak azok ő vele s hogy megértik egymást mégis. Kezdett rájönni, hogy Péter és a parasztjai közt van valami titkos kapocs, amit ő nem ismer; valami bizalmasság, valami közösség, amiről eddig sejtelme sem volt.

Ő maga kisvárosi leány volt, falun nagyon keveset fordult meg, parasztokkal akkor sem igen érintkezett. Nem igen látott közülük mást közelebbről, csak azokat, akik a mostohaapja ügyvédi irodájába jártak az ügyes-bajos dolgaikkal. Ezekről is csak annyit tudott, hogy az előszoba mindig hagyma- és bundaszagú maradt utánuk és hogy Pista-apa sokat szidta őket a hátuk mögött, hogy önzők, durvák, ravaszok, kétszinüek és bizalmatlanok. Mióta férjhezment, Pesten laktak. Most volt itt úgyszólván először, azt a két napot leszámítva, mikor az ura a birtokot megmutatta neki, de akkor sem volt alkalma, hogy a cselédséggel, vagy a parasztokkal érintkezzék.

Szerette volna szóvátenni a dolgot Péter előtt, de érezte, hogy ez most nem alkalmas idő elvont beszélgetésre. És érezte azt is, hogy Péter annyira más szemmel nézi ezt a dolgot, hogy csak hosszas magyarázkodás után tudná magát vele megértetni. Jobbnak vélte, ha rábeszéli az urát, hogy feküdjön le inkább és próbáljon még egypár órát aludni.

Reggelre vastag hó borított mindent. A temetés féltizenegyre volt kitűzve, a vendégek azonban már kilenc órakor szállingózni kezdtek. Jöttek a környékbeliek, a szomszéd birtokosok, a járási főbiró az egész hivatalos személyzetével és közben megérkeztek azok is, akik a városiak közül részt akartak venni a végleges temetésen is.

Ez azonban már csak egyszerű falusi szertartás volt, a Mikolay Ferenc úr életében többször kifejezett óhajtásához képest. Beszéd ne legyen, csak egy ima, amit az esperes úr mond és ne a kriptába temessék, hanem csak oda, a földbe, mint más embert ... Azt azonban nem tudta a megboldogult megtiltani, hogy Helma tanti ne zokogjon éppen olyan hangosan, mint előtte való nap a városi gyülekezet előtt és azt se tudta elrendelni, hogy Lujzi megtalálja azokat a könnyeket, amelyektől a szíve megkönnyebbülhetett volna.

Azaz talán mégis, mert ...

A kalánosi kastély a falú végén elterülő park közepén áll, a temető a falú másik végén van. Mikor a szertartásnak vége volt. Lujzi azt várta, — el se

Ujidők 1926. 539 l.

1928. julius 1. XXXIV. évf. 19. szám.

MAGYAR LÁNYOK

SZERKESZTI
TUTSEK ANNA

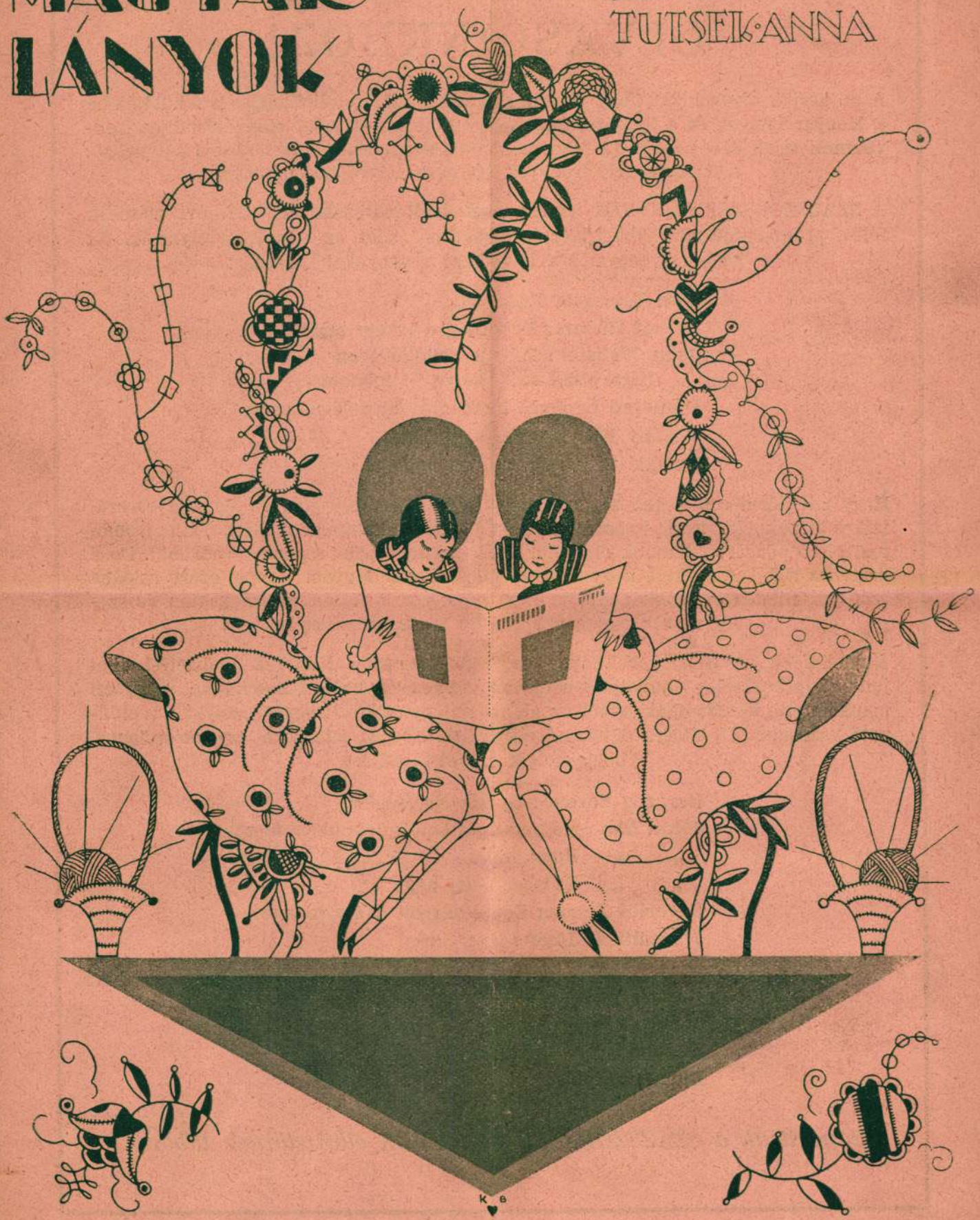

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16. SZÁM

OLVASÓINKHOZ!

Arra kérjük olvasóinkat, hogy a mellékelt befizetési lap felhasználásával küldjék be a Magyar Lányok és a Százszorszép Könyvek julius—szept.-i előfizetési díját, **kedvezményesen 4.—** pengőt. (A Magyar Lányok negyedévi előfizetési dija 2.40 pengő, a Százszorszép Könyvek egy negyedévre 1.60 pengő.)

A SZÁZSZORSZÉP KÖNYVEK immár közkedvelt sorozatának 1928. évi második félévi programmja még többet igér és többet ad, mint az elmult évfolyamok. Az 1928-ik évben még a következő regényeket közöljük:

ego: Tesszából Terka lesz
Tábori Róbert: Mesevilág a tenger mélyén
Jean Webster: Patty a kollégiumban
(Erre csak Patty képes — folytatása)
Dánielné Lengyel Laura: A fejedelemasszony
Pogány Elza: A Vágh-gyerekek
Tutsek Anna: Nagymama naplója

Hogy mit jelent a 6 kitünő regény, annak eldöntését olvasóinkra és kedves szüleikre bizzuk, akik eddig is szeretettel tartottak ki vállalatunk mellett. Tiszta irodalmat olcsó pénzért juttattunk olvasóinkhoz, hogy legyőzzük a ponyvairodalmat. De a csatához sok katona kell, hogy a küzdelem sikeres legyen. Éppen ezért csatába szólitjuk minden olvasónkat. Kérjük, gyüljenek zászlónk alá valamennyien és szerezzék meg segitségünkre kis barátnőiket is.

Mindenkinek, aki a Magyar Lányok és a Százszorszép Könyvek előfizetési díját julius 7-ig bezárólag eljuttatja kiadóhivatalunkhoz és ezáltal munkánkat nagyban megkönnyiti, köszönetünk jeléül az alábbi regények közül egyet, melyet az előfizető választhat ki, cimére dijtalanul elküldünk. Kérjük, jelezze a befizetési lapon, hogy melyik művet kivánja.

Herczeg Ferenc: Gyurka és Sándor
Jókai Mór: Mégsem lesz belőle tekintetes asszony
„ „ Rutak rutja
„ „ Kétszer kettő négy
Lagerlöf Zelma: Egy elhagyott ház története
Mikszáth Kálmán: Gyerekek
„ „ A beszélő köntös
Rákosi Viktor: Téli rege
Schultz: Szent József csodatétele
Kummer: A zöld bálvány
Burnett: A kis lord

Szaporitsuk a SZÁZSZORSZÉP KÖNYVEK előfizetőinek táborát!

1929. junius 20. XXXV. évf. 18. szám.

MAGYAR LÁNYOK

SZERKESZTI TUTSEK ANNA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16. SZÁM.

A legszebb vizsgai jutalomkönyvek

Olcsó ifjusági iratok

fiatal leányok számára, szép, izléses kötésben. Ára kötetenként 2 pengő

Altay Margit: Fehér hajó
Beczássy Judit: A Miklóssy-ház titka
Benedek Elek: Anikó regénye
Bónyi Adorján: Holdsugár
Dánielné Lengyel Laura: Magda története
Dánielné Lengyel Laura: Bornemissza Anna
Dobosi Pécsi Mária: Ida
Dobosi Pécsi Mária: Galambka
Dobosi Pécsi Mária: Viharmadár
Ego: A zseniális Tessza
Ego: Tesszából Terka lesz
Farkas Imre: Mária meséje
Farkas Pál: Az idegen
Fleuriot: Szegény öreg
Gineverné Győry Ilona: Egérke
Gyökössy Endre: A póstáskisasszony
Agnes Harder: Bobi története
Hedenstjerna Alfréd: A mindennapi kenyér
Jeszenszkyné T. Irén: Ahol a szívek találkoznak
Kosáryné Réz Lola: A Jánosutcai leánykolónia
Kosáryné Réz Lola: Az elvarázsolt kastély
Krúdy Gyula: Tizenhat város tizenhat lánya
Maeds: Diadalmas jóság
Nagy Endre: Kati kisasszony élettörténete
Nil: A fehér ruha
Pálosy Éva: Szép az élet
Pogány Elza: A Vágh-gyerekek
Sas Ede: Tavasz-álom
Schantz Frieda: Tűzliliom
Solymos Bea: A kis prepa
Tábori Piroska: Új utak
Tábori Piroska: A szamosparti öreg ház
Tábori Róbert: Hóvár
Tábori Róbert: Délibábok
Tábori Róbert: Mesevilág a tenger mélyén
Tutsek Anna: Évike feljegyzései
Tutsek Anna: Kisanyám
Tutsek Anna: Vidorka
Tutsek Anna: Nagymama naplója
Vándor Iván: Petrőczy Kata Szidónia
Webster Jean: Patty a kollégiumban
Wiggins Kate: Becky sorsa
Yorke Curtis: A gonoszok

Olcsó ifjusági iratok

félvászonkötésben

1 pengős kötetek

Bartha: Csillagok között
Bácskai: A meghóditott föld
Benedek: Kis Miklós
Egri: Karika király haragja
Fáy: A kínai óriás. Az aranytollú tyúk
Gaal: A három székely fiú
— A szurtos kis inasról
Garády: Magduska meséi
Gárdonyi: Bolond Istók
— Tarka-barka történetek
— Tihanyi Pista
Gauss: A piros köpönyeg
Havas: Magyar fiúk
Hetyei: Mondák, regék
Józsa: Hóvirágok
Juhász: Ilona
Kacziány: A három ajándék
Krúdy: A dévényi fazekas
— Előre
Lőrinczy: Báró Eötvös József
Mauks: A kis hősök
Mikszáth: Huszár a teknőben
Murai: Komédiás Palkó
Perényi: A hazáért
Petőfi Sándor költeményei
Pósa Lajosné: Olvassuk csak
Sas Ede: Biharország
— Munkácsy
— Cirmos cica királysága
— Honfoglaló hősök
Sebők Gyula: Egér a kaszárnyában
Sebők Zsigmond: Mackó úr első utazása
— Mackó úr harmadik utazása
— A kis mérnökök
— A hős nyulacska
Tábori Róbert: Vidám történelem
— Dezsőke pályát cserél
Táboriné: Hét mese
Thirring Gusztávné: Apró mesék
Tutsek Anna: Évike vándorlása
Zöldi Márton: Kalandok az Alföldön

1 pengő 60 filléres kötetek

Ábrahám: Török császár fája. Öreg király bús csikói
Benedek: Elek apó meséi I—II.
Dingha: Szivenincs királyfi. Tarisznyás király
Egri: Az oszlányi fiú
— Mátyás király. Történetek az egri várból
Farkas Pál: Laci Törökországban
Garády: Mi van a tengerben. Kis világ, nagy világ
Gárdonyi: Nagyapó tréfái I—II. gyüjtemény
— Nagyapó tréfái IV—V. gyüjtemény
Gegus: Mesék. Tündérmesék
Gyökössy. Hazavándorlók
— Ki szereti a népet
— Palotai cserkészek
— Ha a cserkész bűnbe botlik
Havas István: Koncz Márton
Herman Ottóné: Két kicsi tót. Kicsibaj
Kiszely: Figura bácsi mókái. Képek a nagy természetből
Krúdy: A komáromi fiú
— Letünt századok. A király palástja
Lampérth: Hű a koporsóig
Lengyel: Magyar hősök
— Egy kis diák levelei. A kis Zsolnay László
Lőrinczy: A becsület útján. Kis diákjaim
— A bizófalvi harang szava
— A kavai fűzfák
Malonyai: A Nilus országa
Móra: Falun, városon. Katóka könyve
Pósa Lajos: Kacor király. Marci vitéz
— Bandi álma
Pósa Lajosné: Aranyvirág. Ceruza király íródeákja
Sas Ede: A virágok költője
Sebők Zsigmond: A két árvizes gyermek
— Mackó úr második utazása
— Falusi cica Pesten. Cicáról, nyúlról
— Tilinkós Lajkó. A doktor úr

2 pengő 40 filléres kötetek

Benedek: Édes kicsi gazdám
Balla: Hebehurgya Jancsi
Dingha: Ákom király baja. Kokumfitty király országa. Böske léghajón
Egri: Igaz is, nem is II—III—IV. gyüjtemény
— Igaz is, nem is V—VII—VIII. gyüjtemény
Gaal: Mókus
— Balassa vitéz
Havas: A várkúti fiúk
— Csodálatos paripa. Bence bácsi. Az ihácsi kis kakas
Herman: Seregély kisasszony emlékiratai. A Csóri meg Móri
Krúdy: Hortobágy. A Tisza. Sziklazúzó hajók
Lampérth: A kis dárdás meg a nagy dárdás
— Három pápai diák kalandozásai
Pósa: Pósa bácsi meséskönyve I. gyüjt. Muzsikái a rajkó. Mese a kis kanászról
— Pósa bácsi meséskönyve II. gyüjtemény
Sebők Zsigmond: Életrajzok (Erzsébet királyné, Kossuth Lajos, Petőfi)

Rendelési szelvény a boriték 4-ik oldalán.

1929. február 20. XXXV. évf. 6. szám.

MAGYAR LÁNYOK

SZERKESZTI TUTSEK ANNA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16. SZÁM.

A

SZÁZSZORSZÉP KÖNYVEK

sorozatában havonkint egy-egy gyönyörü kiállitásu, érdekes tartalmu

ifjusági regény

jelenik meg — páratlanul olcsó áron.

Előfizetési ár a MAGYAR LÁNYOK előfizetőinek egy negyedévre, három regényre 2.40 pengő helyett **1.60 pengő.**

AZ ELSŐ SOROZATBAN MEGJELENT:

Kosáryné Réz Lola: A János-utcai leánykolónia
Gaal Mózes: Napsugár
Hedenstjerna Alfréd: A mindennapi kenyérért
Tutsek Anna: Évike feljegyzései
Nil: A fehér ruha
Frida Schanz: Tűzliliom
Krúdy Gyula: Tizennat város tizenhat lánya
Dobosi Pécsi Mária: Ida
Tábori Róbert: Hóvár

A MÁSODIK SOROZATBAN MEGJELENT:

Gaal Mózes: Akik külön világban élnek
Ego: A zseniális Tessza
Curtis Yorke: A gonoszok
Z. Tábori Piroska: Uj utak
Dánielné Lengyel Laura: Magda története
Nagy Endre: Kati kisasszony élettörténete
Vándor Iván: Petróczy Kata Szidónia
Z. Fleuriot: Szegény öreg
Beczássy Judith: A Miklósy-ház titka
Farkas Imre: Mária meséje
Dobosi Pécsi Mária: Galambka
Tutsek Anna: Kis Anyám

A HARMADIK SOROZATBAN MEGJELENT:

Benedek Elek: Anikó regénye
Altay Margit: A fehér hajó
Farkas Pál: Az idegen
Gyökössy Endre: A postáskisasszony
Tábori Róbert: Délibábok
Wiggin: Becky sorsa
Sas Ede: Tavasz-álom
Jeszenszkyné T. Irén: Ahol a szivek találkoznak
Gineverné Győry Ilona: Egérke
Tutsek Anna: Vidorka
Maeds: Diadalmas jóság
Dobosi Pécsi Mária: Viharmadár

A NEGYEDIK SOROZATBAN MEGJELENT:

Kosáryné Réz Lola: Az elvarázsolt kastély
Tábori Piroska: A szamosparti öreg ház
Agnes Harder: Bobi története
Bónyi Adorján: Holdsugár
Pálosy Éva: Szép az élet...
Solymos Bea: A kis prepa
Ego: Tesszából Terka lesz
Tábori Róbert: Mesevilág a tenger mélyén
Jean Webster: Patty a kollégiumban (Erre csak Patty képes — folytatása)
Dánielné Lengyel Laura: A fejedelemasszony
Pogány Elza: A Vágh-gyerekek
Tutsek Anna: Nagymama naplója

A sorozatok ára a MAGYAR LÁNYOK előfizetőinek 6 pengő és 40 fillér.
A négy sorozatban megjelent művekből tetszés szerint is lehet 12 regényt rendelni.

A SZÁZSZORSZÉP KÖNYVEK immár közkedvelt sorozatának 1929. évi programmja még többet igér és többet ad, mint az elmult évfolyamok.
Az 1929-ik évben a következő regényeket közöljük:

Farkas Imre: Klára Itáliában
Vándor Iván: Ágnes
Clara Schelper: Őszirózsa
Farkas Pál: Eljön a tavasz
Pálosy Éva: Három hónap története
Kosáryné Réz Lola: Az ezüstsüveges ceruza története
Bónyi Adorján: A kis veréb
Beczássy Judit: Méltóságos kisasszony
Gyomlay László: A bujdosó
Bokor Malvin: Bárányfelhők
George Sand: A kis Fadette
Tutsek Anna: Szerencse gyermeke

Hogy mit jelent e fenti 12 iró 12 kitünő regénye, azt nem kell külön hangsulyoznunk, mert e regények a legkiválóbb magyar és külföldi ifjusági irók válogatott remekművei.

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16.

1929. február 1. XXXV. évf. 4. szám.

MAGYAR LÁNYOK

SZERKESZTI
TUTSEK ANNA

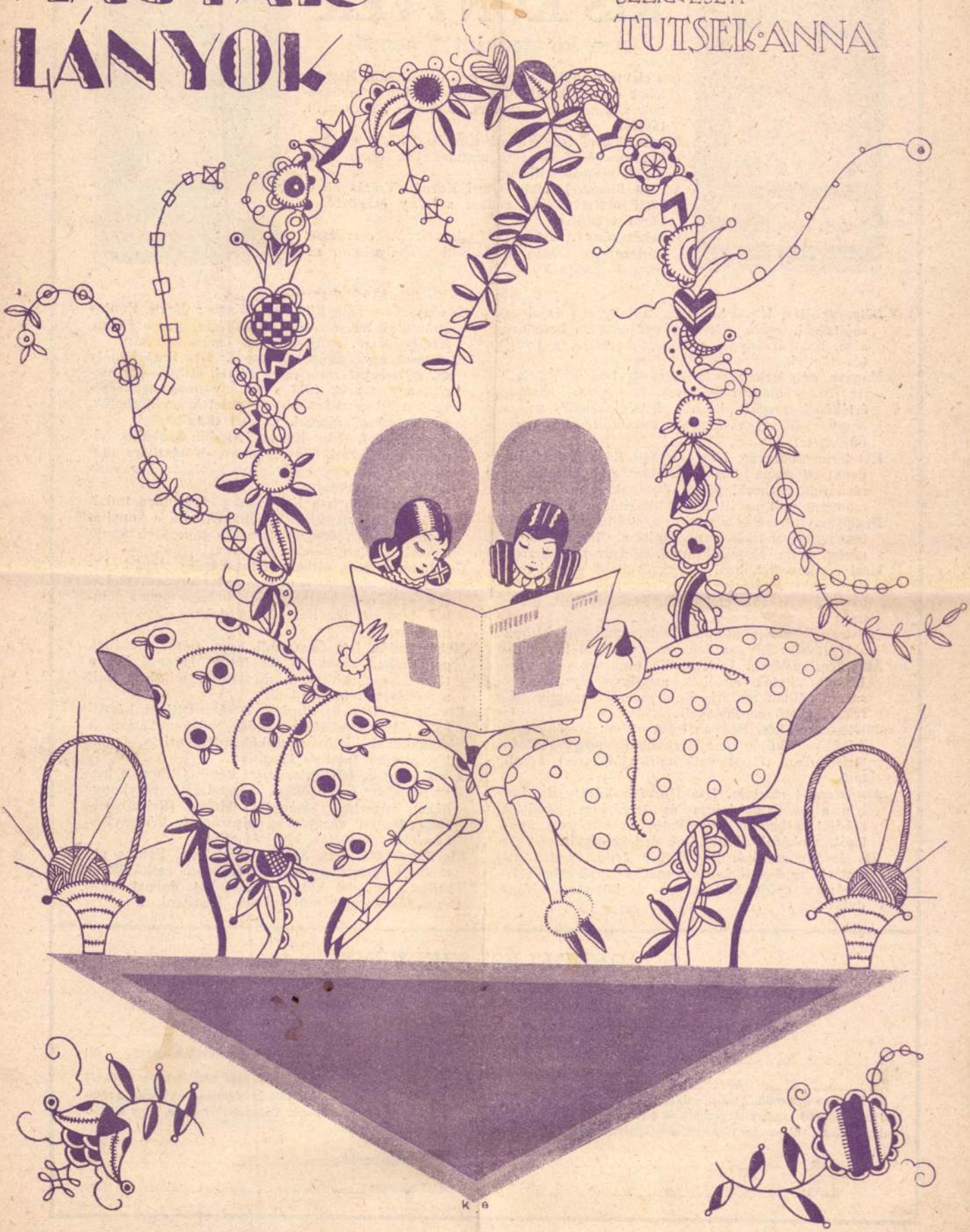

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16. SZÁM.

KIS KÖNYVEK

Ára kötetenkint 1 pengő

Kis elektrotechnika. Irta Sztrokay Kálmán. Hogyan lehet otthon készíteni és használni galvánelemeket, akkumulátort, motort, dinamót, házicsengőt, távirót.

Bűvészkönyv. Irta Tábori Kornél. Otthon elvégezhető meglepő bűvészi mutatványok egész seregének pontos leirása.

Vidám bűvészet. Irta Tábori Kornél. Tréfás bűvészeti mutatványok, amiket szerény eszközökkel bárki végezhet.

Cserkészkönyv. Irta Tass József. A cserkészet kódexe, az összes gyakorlati szabályokkal, utmutatásokkal.

Bélyeggyüjtés. Irta Philatelus. A bélyegek fajai és sajátságai, csere, vétel, a gyüjtemény berendezése, hamisitványok, a bélyeg kezelése, a gyüjtés módjai.

Magyar bélyegek kis katalógusa. Irta Philatelus. Az összes magyar bélyegek felsorolása, leirása, értékének megállapitása a legrégiebbektől máig. Magyar bélyeggyüjtemény összeállitásához nélkülözhetetlen.

Kis természetbuvár. Irta Horváth Károly dr. Mindenki a maga házatáján tanulmányozhatja a madarak, rovarok, pókok életének legérdekesebb momentumait az itt közölt utasitások alapján.

Régipénz. Bevezetés a régipénz gyüjtésébe, a gyüjtemény elrendezése, gyarapitása, tudnivalók a görög, kelta római, bizánci magyar régipénzről.

Házi állatsereglet. Szól a legkedveltebb szobai madaraknak, a házinyul- és galambtenyésztésről, azok ápolásáról, etetéséről, betegségeiről, hasznukról.

Művirág. Részletes utmutatás, hogyan lehet otthon a legegyszerübb eszközökkel művirágot készíteni.

Állatmegfigyelések. Érdekes és tanulságos bevezetés az állatok életének megfigyelésére. Nagyszámu példán mutatja be a szerző a megfigyelések meglepő eredményeit.

Játékszerkészités. Hogyan lehet otthon szerény eszközökkel különféle játékbabát, posztóállatot, teriték-diszt, fából való apró játékszert készíteni.

Akvárium, terrárium. Irta Horváth Károly dr. Leirja a szoba-akvárium és terrárium készitési módját, a bennük élő állatok és növények ápolását, szokásait életmódjuk érdekességeit.

Kis ásványhatározó. Irta Fehér Jenő. Pontos utmutatás az összes ásványoknak könnyü meghatározására, gyüjtésére, ásvány- és kőzettani kirándulásokra.

Növény- és rovargyüjtő. Irta Wagner János. Pontos utmutatás természetrajzi gyüjtésre, preparálásra, megfigyelésre, gyüjtemények karbantartására.

Kisérletek egy cserép növénnyel. Irta Futó Mihály dr. A legegyszerübb eszközökkel, otthon, egy cserép, egy marék föld s néhány mag segitségével a legérdekesebb kisérletek végezhetők, amelyek bevilágitanak az élet titkaiba.

Szobakertészet. Irta Kardos Árpád. Szobáink virágdiszének kézikönyve, pontos és részletes utasitásokkal az egyes növények ápolására, szaporitására, elrendezésére.

Konyhakertészet. Irta Kardos Árpád. Minden tudnivaló együtt van ebben a kötetben, ami a konyhakert berendezésére, ápolására s a legtöbb konyhakerti zöldség fajaira vonatkozik.

Gombatermesztés otthon. Irta Kardos Árpád. Utmutatást ad arra, hogyan lehet pincében, padláson, szobában, bármely szük helyen nemes gombát termeszteni. Nemcsak érdekes, de jövedelmező is.

Méhészkedés. Irta Öcsanádi Nagy Géza. A méhek gondozása, kasok és kaptárok berendezése, a törzsek szaporitása, a mézszüret, minden, amit a méhésznek tudnia kell.

Kis ötvös. Irta Szathmáry István. Otthon készithető ötvösmunkák, a fémek megmunkálása, a drágakövek, áttört munkák, domboritás, foglalás, zománc fajai és készitése.

A kis vegyész. Irta Jaloveczky Péter. Otthon, a legszerényebb eszközökkel berendezett vegykonyhában végezhető kisérletek leirása. (Kristályositás, párolás, gázgyártás, gipszöntés, keményitőkészités, forrasztás, elemzés stb.)

Kis könyvkötő. Irta Szathmáry István. Pontos utmutatás arra, hogyan lehet egyszerü eszközökkel otthon, könyvet kötni, könyvtokot, dobozt, kartont, fénykeretet művésziesen készíteni.

RENDELÉSI SZELVÉNY

SINGER ÉS WOLFNER IRODALMI INTÉZET R.-T.

Megrendelem Önöknél a következő műveket

Budapest, VI., Andrássy-út 16. szám

A ..... kötetből álló művek ára összesen ..... P, amely összeg 192..... évi

..... hó ..... -tól kezdődően ..... pengős egymásután következő havi részletekben Önöknél Budapesten fizetendő. A szállitási, levelezési és postaköltség engem terhel. A részletfizetési kötelezettség elmulasztása esetén a részletfizetési kedvezmény megszünik és a könyvek a vételár kiegyenlitéséig a cég tulajdonát képezik. Tudomásul veszem, hogy a szállitás alkalmával az első részletet, csomagolást, szállitási költséget utánvéttel fogják felvenni.

Kelt .....

Állás és foglalkozás .....

Lakhely .....

A szülő aláirása .....

1928. október 1. XXXIV. évf. 28. szám.

MAGYAR LÁNYOK

SZERKESZTI
TUTSEK·ANNA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16. SZÁM.

Az uj opera-évad elején felhivjuk olvasóink figyelmét az

Operaismertetők

sorozatára.

Egy-egy kötet ára, elegáns kiállitásban, kartonkötésben, a zeneszerző mélynyomásu arcképével **1.— P**

A magyar kir. Operaház közönsége évről-évre tizezrekkel szaporodik. Miért? Mert az opera a legteljesebb művészeti élvezetek egyike. **A zene, a rádió révén eljut a legkisebb faluba is.** A budapesti Operaház előadását a rádió utján százezrek hallhatják. De sok embert akadályoz az opera élvezetében az, hogy tájékozatlan. Ezen segitenek **a rövid idő alatt oly népszerüvé vált**

Operaismertetők,

amelyeknek minden egyes kötetét arra hivatottak irták és különös gondot forditottak arra, hogy a hallgató idejében értesüljön a cselekmény minden mozzanatáról, de ugyanakkor a kisérő zenét, rövid magyarázatok és kottapéldák utján tökéletesen megértse.

Operaismertetőink pótolják a szövegkönyvet is, mert a legnagyobb részletességgel közlik a darab tartalmát és lépésről-lépésre megvilágitják az opera egész zenei anyagát is.

Eddig megjelent kötetek:

1. Faust
   Ismerteti Radnai Miklós
2. Carmen
   Ismerteti Kern Aurél
3. Lohengrin
   Ismerteti ifj. Gaal Mózes
4. Aida
   Ismerteti Lányi Viktor
5. Turandot
   Ismerteti Lányi Viktor
6. Bánk bán
   Ismerteti Radnai Miklós

7-8. Figaró lakodalma
   Ismerteti Radnai Miklós

12. Farsangi lakodalom
   Ismerteti Radnai Miklós

13. Bajazzok
   Ismerteti Gajáry István

14. Mignon
   Ismerteti Gajári István

15. Hunyadi László
   Ismerteti Radnai Miklós

16. Tosca
   Ismerteti Fodor Gyula

18. Pillangó kisasszony
   Ismerteti Fodor Gyula

Előkészületben:

9. Tristán és Isolde
   Ismerteti ifj. Gaal Mózes
10. Fallstaff
   Ismerteti Lányi Viktor
11. Don Juan
   Ismerteti Hevesi Sándor
17. Tannhäuser
   Ismerteti ifj. Gaal Mózes

Az eddig megjelent kötetek ára 14.— pengő.

Olvasóink 2.— pengős havi részletfizetésre rendelhetik meg az eddig megjelent Operaismertetőket. Ugyanilyen fizetési feltételek mellett elfogadunk

előjegyzéseket

az ezután megjelenő kötetekre is, anélkül, hogy a havi részleteket emelni kellene.

Egy művelt ember könyvtárából sem hiányozhatnak az

Operaismertetők kötetei!

A MAGYAR LÁNYOK kiadóhivatalának, Budapest, VI., Andrássy-út 16.

Kérem cimemre, 2.— pengős havi részlettörlesztésre megküldeni az Operaismertetők sorozatának _____ számu köteteit. Egyben kérem előjegyezni és megjelenéskor cimemre, folyószámlámra megküldeni a jelenleg előkészületben levő _____ számu köteteket is. Az összes megrendelt Operaismertetők bolti ára _____ P-t tesz ki.

Aláirás _____

A nem kivánt törlendő. _____

1929. január 10. XXXV. évf. 2. szám.

MAGYAR LÁNYOK

KÖSZEGI ♥ BELLA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16. SZÁM.

NAGY ENDRE

MADEMOISELLE MARTCHA

A kiváló iró bájos regénye egy debreceni kislány párizsi intézeti dolgairól szól. Ez a derüs, hangulatos regény élvezetes olvasmány minden fiatal leány számára.

Ára sok képpel diszitve 3.50 pengő

Megrendelhető kiadóhivatalunkban VI., Andrássy-út 16

A „Magyar Lányok“

kiadóhivatalának

Budapest, VI., Andrássy-út 16

Kérjük dijtalanul mutatványt küldeni a „Magyar Lányok“-ból és a „Százszorszép Könyvek“-ből is a következő cimekre:

A beküldő neve és cime:

Ha a beküldött cimek közül csak egy is előfizet, a beküldő szép könyvet kap, — köszönetünk jeléül.

Mindazon előfizetőinknek, akik eddig nem voltak előfizetői a SZÁZSZORSZÉP KÖNYVEK sorozatának, készséggel felajánljuk az eddig megjelent köteteket, egyszerre való megküldéssel

12 havi részletfizetésre

Amennyiben egynéhány kötet megküldését nem kivánná, azok kivételével is leszállitjuk a sorozatot.

Százszorszép Könyvek

Ára kötetenként 1 pengő

I. sorozat.

1. *Kosáryné Réz Lola:* A János-utcai leánykolónia
2. *Gaal Mózes:* Napsugár
3. *Hedenstjerna Alfréd:* A mindennapi kenyérért
4. *Tutsek Anna:* Évike feljegyzései
5. *Nil:* A fehér ruha
6. *Schantz Frieda:* Tűzliliom
7. *Krúdy Gyula:* Tizenhat város tizenhat lánya
8. *Dobosi Pécsi Mária:* Ida
9. *Tábori Róbert:* Hóvár

II. sorozat.

1. *Gaal Mózes:* Akik külön világban élnek
2. *Ego:* A zseniális Tessza
3. *Curtis Yorke:* A gonoszok
4. *Tábori Piroska:* Új utak
5. *Lengyel Laura:* Magda története
6. *Nagy Endre:* Kati kisasszony élettörténete
7. *Vándor Iván:* Petrőczy Kata Szidónia
8. *Fleuriot:* Szegény öreg
9. *Beczássy Judit:* A Miklóssy-ház titka
10. *Farkas Imre:* Mária meséje
11. *Dobosi Pécsi Mária:* Galambka
12. *Tutsek Anna:* Kisanyám

III. sorozat.

1. *Benedek Elek:* Anikó regénye
2. *Altay Margit:* Fehér hajó
3. *Farkas Pál:* Az idegen
4. *Gyökössy Endre:* Postáskisasszony
5. *Tábori Róbert:* Délibábok
6. *Wiggins Kate:* Becky sorsa
7. *Sas Ede:* Tavasz-álom
8. *Jeszenszkyné:* Ahol a szivek találkoznak
9. *Gineverné Győry Ilona:* Egérke
10. *Tutsek Anna:* Vidorka
11. *Maeds:* Diadalmas jóság
12. *Dobosi Pécsi Mária:* Viharmadár

IV. sorozat.

1. *Kosáryné Réz Lola:* Az elvarázsolt kastély
2. *Tábori Piroska:* A szamosparti öreg ház
3. *Agnes Harder:* Bobi története
4. *Bónyi Adorján:* Holdsugár
5. *Pálosy Éva:* Szép az élet...
6. *Sz. Solymos Bea:* A kis prepa
7. *Ego:* Tesszából Terka lesz
8. *Tábori Róbert:* Mesevilág a tenger mélyén
9. *Webster Jean:* Patty a kollégiumban
10. *Dánielné Lengyel Laura:* Bornemissza Anna
11. *Pogány Elza:* A Vágh-gyerekek
12. *Tutsek Anna:* Nagymama naplója

Megrendelési szelvény a boriték 4-ik oldalán

1928. december 10. XXXIV. évf. 35 szám.

MAGYAR LÁNYOK

SZERKESZTI: TUTSEK ANNA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16. SZÁM.

OLVASÓINKHOZ!

Mai számunkhoz mellékelve megküldjük olvasóinknak a SZÁZSZORSZÉP KÖNYVEK ezévi decemberi számát,

TUTSEK ANNA

NAGYMAMA NAPLÓJA

című regényét.

Ezzel a hangulatos, szép, értékes munkával lezártuk a

SZÁZSZORSZÉP KÖNYVEK

1928. évi sorozatát. Ha visszatekintünk az elmult esztendőben kifejtett munkásságunkra, öröm és büszkeséggel tesszük ezt, mert — olvasóink leveleinek ezrei bizonyitják — eleget tettünk igéretünknek,

olcsó pénzért tiszta irodalmat adtunk, izléses, elegáns köntösben.

A SZAZSZORSZÉP KÖNYVEK immár közkedvelt sorozatának 1929. évi programmja még többet igér és többet ad, mint az elmult évfolyamok. Az 1929-ik évben a következő regényeket közöljük:

1929 január 10.	V. évf.	1. szám.	Farkas Imre: **Klára Itáliában**
1929 február 10.	V. „	2. „	Vándor Iván: **Ágnes**
1929 március 10.	V. „	3. „	Clara Schelper: **Őszi rózsa**
1929 április 10.	V. „	4. „	Farkas Pál: **Eljön a tavasz**
1929 május 10.	V. „	5. „	Pálosy Éva: **Három hónap története**
1929 junius 10.	V. „	6. „	Kosáryné Réz Lola: **Az ezüstsüveges ceruza története**
1929 julius 10.	V. „	7. „	Bónyi Adorján: **A kis veréb**
1929 augusztus 10	V. „	8. „	Beczássy Judit: **Méltóságos kisasszony**
1929 szeptember 10.	V. „	9. „	Gyomlay László: **A bujdosó**
1929 október 10.	V. „	10. „	Bokor Malvin: **Bárányfelhők**
1929 november 10.	V. „	11. „	George Sand: **A kis fadette**
1929 december 10.	V. „	12. „	Tutsek Anna: **Szerencse gyermeke**

Hogy mit jelent a fenti 12 iró 12 kitünő regénye, annak eldöntését olvasóinkra és kedves szüleikre bizzuk, akik eddig is szeretettel tartottak ki vállalatunk mellett. Tiszta irodalmat olcsó pénzért juttatunk olvasóinkhoz, hogy legyőzzük a ponyvairodalmat. De a csatához sok katona kell, hogy a küzdelem sikeres legyen. Éppen ezért csatába szólitjuk minden olvasónkat. Kérjük, gyüljenek zászlónk alá valamennyien és szerezzék meg segitségünkre kis barátnőiket is.

A SZÁZSZORSZÉP KÖNYVEK előfizetési dija kedvezményesen a Magyar Lányok olvasóinak:

negyedévre	**1.60** pengő
félévre	**3.20** pengő
egész évre	**6.40** pengő

Ha karácsonyi ajándékkal akar kedveskedni barátnőjének, semmivel sem szerezhet nagyobb örömet, mint a SZÁZSZORSZÉP KÖNYVEK előfizetésével. A nyugtát, szép boritékban idejekorán eljuttatjuk az ajándékozóhoz, hogy a karácsonyfa alá helyezhesse.

Szaporitsuk a SZÁZSZORSZÉP KÖNYVEK előfizetőinek táborát!

1928. december 20. XXXIV. évf. 36. szám.

MAGYAR LÁNYOK

SZERKESZTI
TUTSEK ANNA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16. SZÁM

Kőrnegi Bella

A legszebb karácsonyi ajándék: a könyv!

Croker

A legolvasottabb angol iró. Népszerüsége megokolt: aki belefogott valamely regényének olvasásába, nem tudja a könyvet letenni, amig a végére nem ér. Legtöbb könyve India titokzatos világában játszik, de valamennyiben az angol uri élet tükröződik. Az olvasó megtudja belőlük — érdekfeszitő cselekmények kapcsán —, hogy milyen az igazi uri hang, uri modor, uri élet abban az országban, amely hang, modor, élet dolgában mintaképül áll a müvelt világ előtt.

1. Guruló kő.
2. Az anyahelyettes.
3. A bünbak.
4. A másik.
5. Az ő családja.
6. Barrington Diana.
7. Családi hasonlatosság.
8. A falu szépe.
9. A szép Neville kisasszony.
10. Jogos büszkeség.
11. Lismoyle.
12. Női diplomata.
13. A vándormadár.
14. Két férfi.
15. A kevély Katalin.

A 15 kötet ára aranynyomásu egészvászonkötésben 80 pengő.

Havi részlet 8 pengő.

Marlitt

Egy nemesebb, tisztultabb erkölcsi felfogás harcosa volt a szerző, az érzelmes regény egyik legkiválóbb mivelője.

REGÉNYEI:

1. A Bagolyvár.
2. A gránátköves asszony.
3. Aranyos Erzsike.
4. A Schilling-ház.
5. A második feleség.
6. Gizella grófnő.
7. A tiszttartóék szolgálója.
8. A kereskedelmi tanácsos házánál.

A nyolc kötet ára aranynyomásu egészvászonkötésben 35 pengő.

Havi részlet 3 pengő.

Tóth Béla

Magyar Anekdótakincs

A magyar próza mesterének klasszikus anekdótagyüjteménye.

Illusztrálta: *Mühlbeck Károly.*

Három kötet. Egészvászonkötésben 24 pengő.

Havi részlet 3 pengő.

Forradalom és császárság

A FRANCIA FORRADALOM ÉS NAPOLEON ÉLETÉNEK IZGALMAS ÉS GYÖNYÖRŰ REGÉNYE 8 KÖTETBEN.

Ára diszes egészvászonkötésben 80 pengő.

Havi részlet 8 pengő.

Gáspár Ferenc

Az első magyar ember, aki körülhajózván a föld kerekségét, modern irodalmi formában mondja el élményeit s adja igaz képét az exotikus országoknak és népeknek: Gáspár Ferenc. Könyvében egyesül a tudományos érték a leiró-művészettel.

Kelet- és Hollandus-India 20 P. Negyvenezer mérföld vitorlával és gőzzel 20 P. Ausztrália 20 P. A fehér ember utja 20 P.

Havi részlet 3 pengő kötetenként.

Karriérek

Nagy tehetségek, kiváló elmék, hóditó hadvezérek, ragyogó asszonyok tüneményes pályafutását tárják elénk a „Karriérek" sorozatának kötetei.

1. Edison.
2. A Rothschildok.
3. Nagy tudósok.
4. Nagy katonák.
5. Nagy asszonyok élete.

A művek kiállitása a békebeli diszmunkákra emlékeztet: finom papiros, gondos nyomtatás, diszes kötés.

Az 5 kötet gyönyörü egészvászonkötésben 40 pengő.

Havi részlet 4 pengő.

RENDELÉSI SZELVÉNY

SINGER ÉS WOLFNER IRODALMI INTÉZET R.-T.

Megrendelem Önöknél a következő műveket

Budapest, VI., Andrássy-út 16. szám

A ..... kötetből álló művek ára összesen ..... P, amely összeg 192..... évi ..... hó .....-tól kezdődően ..... pengős egymásután következő havi részletekben Önöknél Budapesten fizetendő. A szállitási, levelezési és postaköltség engem terhel. A részletfizetési kötelezettség elmulasztása esetén a részletfizetési kedvezmény megszünik és a könyvek a vételár kiegyenlitéséig a cég tulajdonát képezik. Tudomásul veszem, hogy a szállitás alkalmával az első részletet, csomagolást, szállitási költséget utánvéttel fogják felvenni.

Kelt .....

Állás és foglalkozás .....

Lakhely .....

A szülő aláirása .....

1928. október 20. XXXIV. évf. 30. szám.

MAGYAR·LÁNYOK·

SZERKESZTI TUTSEK·ANNA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16. SZÁM.

Kőszegi Bella

Nagy pályázat

a Magyar Lányok és Százszorszép Könyvek olvasói részére!

Jelen pályázatunkon csak a Magyar Lányok és Százszorszép Könyvek sorozatának közös előfizetői vehetnek részt.

Irják meg olvasóink, hogy az 1928-ik évben megjelent SZÁZSZORSZÉP KÖNYVEK közül melyik regény nyerte meg leginkább tetszésüket. Irják le a regény rövid tartalmát és okolják meg, hogy miért tartják ezt a regényt a legjobbnak, az ifjuság számára a legmegfelelőbbnek.

A legjobb három pályázatot leközöljük a Magyar Lányokban, a nyertesek névaláirásával. A legjobb huszonöt pályázatot a következő értékes dijakkal jutalmazzuk:

Első dij: Bérlet a budapesti műjégpályára.
Második dij: Fehér, leányszobába való könyvszekrény.
Harmadik dij: Egy pár korcsolya
Negyedik dij: Egy nagy doboz bonbon.
Ötödik dij: Két földszinti szinházjegy.
Hatodik dij: Egy töltőtoll.
Hetedik dij: Cilike viszontagságai-nak egy kötete, diszes kötésben.
Nyolcadik dij: A Százszorszép Könyvek egy. félévi előfizetése.
Kilencedik dij: A Kis Könyvek sorozatának három kötete.
Tizedik dij: Az Operaismertetők sorozatának három kötete.
Tizenegytől-huszonötödik dij: Egy-egy szép ifjusági könyv vagy Tutsek Anna arcképe, sajátkezü aláirásával.

A pályázatok beküldésének határideje: október 30.
A pályadijak kiosztása: november 20.

November havában közli a Százszorszép Könyvek sorozata

Pogány Elza: A Vágh-gyerekek

december havában pedig

Tutsek Anna: Nagymama naplója

cimü regényét.

Arra kérjük olvasóinkat, hogy fizessenek elő minél nagyobb számban a Százszorszép Könyvek sorozatára és küldjék be szorgalmasan barátnőik nevét és cimét, hogy mutatványt küldhessünk részükre. *Megköszönjük egy szép könyvvel fáradozásukat és résztvesznek a Magyar Lányok szeptember 20-iki számában hirdetett pályázaton!*

A Százszorszép Könyvek előfizetési dija a Magyar Lányok olvasói számára, kedvezményesen, negyedévre **1.60 pengő.**

1928. szeptember 10. XXXIV. évf. 26. szám.

MAGYAR LÁNYOK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16. SZÁM

Előfizetőinkhez!

Mai számunkhoz gyüjtőivet mellékelünk. Arra kérjük olvasóinkat, azon igyekezzenek, hogy barátnőiket minél nagyobb számban hóditsák a

MAGYAR LÁNYOK

előfizetőinek népes táborába.

Csak egy kis igyekezet és sikerülni fog a **MAGYAR LÁNYOK**-at ismét hetenkint megjelentetni. Kérjük ebben olvasóink segitségét.

Nem hisszük, hogy akad az országban fiatal leány, aki — ha ismerné a **MAGYAR LÁNYOK**-at — ne fizetne elő a lapra. Talán ott a hiba, hogy nem ismeri a lapot. Ha olvasóink közlik velünk kis barátnőik nevét és cimét, akikről ugy vélik, hogy előfizetnének a lapra — szivesen megküldjük cimükre

dijtalanul szeptember havában

a **MAGYAR LÁNYOK**-at — amennyiben ezt a **MAGYAR LÁNYOK** előfizetőinek utján kérik.

Biztosra vesszük, hogy aki megismeri a lapot, megszereti azt és októbertől belép előfizetőink sorába.

Ha valaki előfizetőink ajánlatára már most előfizet, szeptember hó 1-től december hó 31-ig 2.40 pengőért kapja a lapot. Ha csak október hó 1-től óhajt előfizetni, ugy kérjük a mellékelt gyüjtőiven jelezni, hogy „szeptember havára ingyen mutatvány küldendő".

Végül előfizetőink fáradozását egy szép könyvvel, TUTSEK ANNA sajátkezü aláirásával diszitett fotografiájával jutalmazzuk, ha a beküldött cimek közül csak egy is előfizet a **MAGYAR LÁNYOK**-ra, vagy ha csak egy uj előfizetőt is szerez.

Szaporitsuk olvasóink táborát!

Mai számunkhoz mellékeljük a SZÁZSZORSZÉP KÖNYVEK uj számát

JEAN WEBSTER

PATTY A KOLLÉGIUMBAN

cimü regényét

1928. március 10. XXXIV. évf. 8. szám.

MAGYAR LÁNYOK

SZERKESZTI
TUTSEK·ANNA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 16 SZÁM

Mai számunkhoz mellékeljük a

Százszorszép Könyvek

uj regényét

AGNES HARDER:

BOBI TÖRTÉNETE

cimü bájos művét.

Ezzel a regénnyel befejeztük a Százszorszép Könyvek január—márciusi negyedévét. Az április—juniusi negyedévben közöljük:

BÓNYI ADORJÁN: Holdsugár
PÁLOSY ÉVA: Szép az élet
SZ. SOLYMOS BEA: A kis prepa

cimü regényeit. Bónyi Adorján, a „Kata nagy leány lesz" nagysikerü szerzője, kérésünkre regényt irt a Százszorszép Könyvek sorozatába is. Ez a regény csak fokozza majd azt a lelkesedést, amit a kitünő szerző már megjelent regénye váltott ki olvasóinkból. Pálosy Évában egy uj, nagytehetségü fiatal irót mutatunk be olvasóinknak. Biztosra vesszük, hogy ez az érdekes, meghatóan szép, művészi irás megnyeri olvasóink tetszését. Mi örömmel iktatjuk be Pálosy Éva nevét a Százszorszép Könyvek szerzőinek diszes sorába. Sz. Solymos Bea érdekes cikkei, szép novellái révén már régi ismerőse olvasóinknak. „A kis prepa" cimü regényét az ő számukra irta és ez egyike legsikerültebb, legszebb munkáinak.

Ismét olyan három regényt juttatunk el olvasóinkhoz, amelyek nemcsak nagy élvezetet jelentenek az olvasónak, de nyereségei ifjusági irodalmunknak és diszei a fiatal leány könyvtárának.

Ha arra gondolunk, hogy ezeknek a könyveknek megszerzése csak

napi 2 fillért

jelent. Csak ennyit kell megtakaritaniuk leányainknak, hogy valóban irodalmi olvasmányhoz jussanak, akkor biztosra vesszük, hogy nem marad előfizetőink között egyetlenegy sem, aki ne küldené be a Százszorszép Könyvek előfizetési diját, a Magyar Lányok előfizetési dijával együttesen, negyedévre 4 pengőt.

Napi 5 fillér kiadást jelent ez! Ennyit kérünk irodalomért! Ezzel lehetővé tesszük, hogy az ifjusági irodalom ujra elfoglalja azt a helyet, amely őt méltán megilleti!

Küldje be barátnőinek, ismerőseinek nevét, hogy mutatványt küldjünk számukra a Magyar Lányok-ból és a Százszorszép Könyvek-ből. Ha közülük csak egy is előfizet, jutalmul és köszönetünk jeléül küldünk az Ön cimére egy szép könyvet és Tutsek Anna arcképét sajátkezü aláirásával!

1928. szeptember 20. XXXIV. évf. 27. szám.

MAGYAR LÁNYOK

SZERKESZTI
TUTSEK·ANNA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: VI., BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16. SZÁM.

Előfizetőinkhez!

Előző számunkhoz mellékelten gyüjtőivet vagy gyüjtő-levelezőlapot küldtünk olvasóink részére.

Arra kérjük ismételten olvasóinkat, hogy barátnőik, ismerőseik nevét és cimét minél nagyobb számban juttassák el hozzánk. Örömet szerezhetnek ezzel barátnőiknek, hiszen

egy hónapig ingyen kapják a MAGYAR LÁNYOK-at

és szaporitják olvasóink táborát, mert bizonyosra vesszük, hogy aki megismeri a **MAGYAR LÁNYOK**-at, meg is szereti a lapot és hüséges olvasójává válik.

Hogy olvasóink igyekezetét növeljük,

p á l y á z a t o t

hirdetünk és pedig külön azok között, akik a legtöbb cimet küldték be kiadóhivatalunkhoz és külön jutalmazzuk azokat, akiknek cimei közül a legtöbben előfizettek lapunkra.

Az első és a második pályázat dijai egyformán a következők:

I. dij. Egy kétlámpás rádióvevő.
II. dij. Két földszinti szinházjegy.
III. dij. Egy doboz csokoládé-bonbon.
IV. dij. Egy szépen kötött ifjusági regény.
V. dij. A Magyar Lányok Emlékalbuma.

Ezenkivül mindenkit, aki csak egy uj előfizetőt is szerez lapunknak, külön jutalmazunk, köszönetünk jeléül egy szép ifjusági könyvvel vagy TUTSEK ANNA sajátkezüleg aláirt fotografiájával.

szobrászok, műépítészek és iparművészek, milyen hatalmas tábort reprezentálnak. Megközelítően azt hisszük, hogy a jövő év tavaszán megjelentethetjük a Magyar Képzőművészeti Lexikont.

B. Ö. Miskolc. Szíves értesítését nagyon köszönjük és felhasználjuk ezt az alkalmat arra, hogy nyilvánosan megállapítsuk annak a híresztelésnek alaptalanságát, mintha a Magyar Képzőművészeti Lexikon bármilyen más ilyennemű készületben lévő munkával azonos lenne, vagy azzal együttműködne. **Semmiféle más munkával a Magyar Képzőművészeti Lexikon nem fuzionált és nem is fog és ilyennemű híresztelés, bárhonnan származna is az, légből kapott koholmány.**

A Magyar Képzőművészeti Lexikon postáját jövő számunkban folytatjuk.

LELEPLEZTÉK ALPÁR IGNÁC SZOBRÁT. A Vajdahunyad vára ligeti tervezőjének emlékét **Telcs** Ede hatásos szoborművel örökítette meg a kiváló műépítész híveinek megbízásából. Alpár Ignác erős effektusú szobrát stílusosan Vajdahunyad vára előtt helyezték el ünnepélyes külsőségek között.

A NEMZETI SZALON ŐSZI TÁRLATÁNAK DÍJAI. A Nemzeti Szalon díjzsűrije a következő művészeket tüntette ki a mention honorable-lal: **Prohászka** József Női arckép, **Áldor** János László Tavasz Firenze környékén, **Kolár** Nándorné Mindenszentek, **Sárdy** Brutusz Tél a hegyekben, **Szendy** Arisztid Kilátás a műteremből és **Zsótér** Ákost Gyümölcscsendélet c. művéért.

A DEBRECENI TEMETŐ SZOBOR- ÉS KÉPPÁLYÁZATA. Debrecen város a Nagyerdőn új temetőt létesített, amelynek ravatalozó helyiségeit szobormunkákkal és festményekkel díszítik. Az ezekre kiírt pályázaton Haranghy Jenő festőművész és ifj. Kovács János debreceni festőművész nyerték el a megbízást. A szobrászmunkákat Holló László és Némethy László szobrászművészeknek adták ki. Az üvegfestményeket Koller Klára festőművésznő készíti el.

RÓNA JÓZSEF KORMÁNYFŐTANÁCSOS. Nemrég ünnepelte Róna József, a kiváló szobrász művészi pályafutásának ötven éves jubileumát. Ami akkor késett, most megérkezett: a kormányzó művészi érdemeinek elismeréséül a kormányfőtanácsosi címmel tüntette ki.

FEHÉRVÁRY ERZSI: KOMPOZICIÓ

HIREK

† KŐSZEGI BELLA. *Valaki* volt, aki oly váratlanhirtelen meghalt, — ezt a laikus is megállapíthatja abból a hatalmas visszhangból, amellyel a magyar sajtó egész széles skálája reagált erre a tragikus eseményre. *Valaki* volt, még pedig a kiválasztottak között is a legszimpatikusabb fajtából való, tiszta és szárnyaló: *gyermek*. Ő maga panaszkodott néha, mennyire fél, hogy egyszer mégis csak felnőtt lesz és ki kell lépnie élete aranykorszakából. Ettől megmentették az istenek. Művészi kiteljesedésének küszöbén, gyermeki tökéletességének teljében emelték át a tisztultabb szférákban. A magyar gyerekek elvesztették egyik leghivatottabb művészüket, sőt az egész művelt világ gyermekei meg fogják érezni hiányát. Mert sokan nem is tudják, hogy a magyar művészek közül *Kőszegi* Bella nevének volt a külföldön legnagyobb fóruma. Nyolc képes lapja, melyeket a világ minden iskolájában ismernek, a legkiadósabb magyar propaganda volt. De nemcsak a gyerekrajzok hivatott mestere volt. Akvarell illusztrációi épp oly kitünőek. A beleélő erő, a fantázia lendülete tették ezeket értékesekké. Művészetének hiánya űr marad gyerekek és nagyok számára egyaránt. Élete rövid volt, de boldog, halála szép volt, mint egy hősköltemény. Fantázia volt művészetének bölcsője, romantika koporsójának szemfedője. E boldogtalan kor legszebb művészsorsa.

Kőszegi László, a kiváló esztétikus, a Képzőművészet munkatársa nemcsak leányát, hanem szellemi gyermekét is gyászolja Kőszegi Bellában.

IN MEMORIAM. Mezőtelegdi *Telegdy* Árpád festőművész 60 éves korában hosszú és kínos betegség után meghalt. A Képzőművészeti Főiskolát 1898-ban végezte. Székely Bertalan, Nádler Róbert és Balló Ede voltak mesterei. Több művészegyesületnek volt tagja, Kispest város jubiláris kiállításán ezüst koszorús bronzérmet nyert. Legnagyobb sikere a népművészeti emlékekkel volt, melyekről készített képei az Iparművészeti Múzeum tulajdonában vannak. — *Horváth* Nándor, az ismert műgyüjtő, aki a békeidők egyik legáldozatkészebb gyüjtője volt, a mult hónapban halt meg. Gyüjteményében erőteljesen szerepelnek a XIX. századvégi magyar mesterek.

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI LEXIKON. Örömmel állapítjuk meg, hogy egy komoly, a magyar művészet egész területét felölelő képzőművészeti lexikonnak megjelentetése a közönség széles köreiben váltott ki nagy érdeklődést. A közelmultban megjelent néhány lexikonszerű, összeállításában azonban teljesen üzleti jellegű kiadvány ugyan meglehetősen kompromittálta a lexikon műfaját, mégis sikerült elérnünk, hogy a közönség bizalommal tekint a **Magyar Képzőművészeti Lexikon** megjelenése elé. Ezt a bizalmat természetesen elsősorban a **Képzőművészet** presztizse váltotta ki, miután 5 év alatt bebizonyítottuk, hogy kezdeményezéseink a művészi nívó és komolyság jegyében valósultak meg. Arra a számos érdeklődésre, melyet hozzánk intéztek a **Magyar Képzőművészeti Lexikont** illetően, következőkben felelünk:

KŐSZEGI BELLA: TAVASZ

Á. O. Budapest. A Magyar Képzőművészeti Lexikon művészek számára küldött gyüjtőívén azért érdeklődünk az iránt, hogy van-e a művésznek önportréja, mert azzal a maga nemében egyedülálló kuriózummal fogunk szolgálni olvasóinknak, hogy a kezdeti időktől napjainkig önportré sorozatban mutatjuk be a magyar művészek nagy seregét. Természetes, hogy ezek az önportrék sokkal többet mondanak el a művészről, mint a fénykép.

B. K. Budapest. A megjelenés időpontját e pillanatban nem tudjuk fixirozni. Minél előbbre haladunk a munkában, annál világosabban látjuk a feldolgozandó anyag hatalmas méreteit. Magunk sem gondoltuk, mikor vállalkozásunkat elindítottuk, hogy az élő és halott festők,

Képzőművészet
1931. 43-44. sz.

korára Olaszországban és a primitívek vagy a XVII. századiak korára Németországban. Még az általa szigorúan megvont határokon belül is vannak jelenségek, amelyek egyelőre hypothetikus értékű megállapításait cáfolják. Elegendő az olasz cinquecento barokkba áthajló festőire egyfelől, a német klaszszicizálókra másfelől rámutatnunk.

Mindenesetre azonban így is a könyv rendkívül tanulságos, érdekes és vonzó. Stílus dolgában — és ez talán a legnevezetesebb benne — inkább olasz, mint német. Föllelhetők rajta mindazok a vonások, amelyek Wölfflin hitvallása szerint a cinquecento nagy olasz művészetét bélyegzik: a világosság, a rend, az áttekinthetőség, a mesterségbeli tudás, a szépért izzó lelkesedés. Olyan ez a könyv, mint a cinquecento egy gyönyörű vászna. Ha a mi, kissé Észak felé hajló, érzésünk szerint van valami fogyatéka, csak az az egy, hogy — túlságosan gyönyörű.

SEBESTYÉN KÁROLY

IN MEMORIAM

KŐSZEGI BELLA. A magyar meseillusztráció és könyvművészetnek egy viruló reményét, *Kőszegi* Bellát ragadta el a halál augusztus 24-én Haiti sziget és köztársaság fővárosában, Port-au-Princeben. Még csak huszonhatéves volt s mégis volt művészeti multja, amely a sikerek egész sorát szerezte meg a finomlelkű, törékeny fizikumú művészlánykának: akik fejlődését figyelemmel kísérhették, benne látták a jövendő magyar mesekép-művészet leghivatottabb művelőjét. Hirtelen és korai halála szétfoszlatták ezt a reményt, nevét és egyéni stílusát azonban meg fogja őrizni az a több száz rajz, amelyeket *Az Én Ujságom* számára készített s amelyeknek színmagyar zamatossága s a belőlük sugárzó gyöngéd lelkiség ezer meg ezer gyermeknek okozott örömöt. *Kőszegi* Bellának ez a munkálkodása 1926-ban kezdődött: ekkor néhány akvarellezett meseképet állított ki a Nemzeti Szalonban s ez apró, de felette finom munkákkal magára vonta a Singer és Wolfner kiadócég figyelmét, amely rögtön ellátta munkával, sőt egyik legnépszerűbb gyermekkönyvének, Pósa Lajos híres Arany Abécéjének új kiadásánál a színes illusztrációk készítését is reá bízta. A leányka oly szépen oldotta meg ezt a feladatot, hogy a *Magyar Bibliophil Társaság* 1929-ben az öt oklevél-díj egyikét éppen ennek a könyvnek ítélte. A kényes ízlésű Társaságtól kapott kitüntetés növelte becsvágyát s most már egészen annak szentelte minden munkásságát, ami fiatal szívéhez amúgy is legközelebb állott: művész-mesemondójává lett az apró magyaroknak. A többszáz kép, amely az idézett gyermeklapban az ő tollából jelent meg, önálló, egyéni stílusú, bő fantázia és meleg szív szülötte. Bármily ifjan halt is meg: helyet fog kapni a magyar meseillusztráció történetében.

Kőszegi Bella 1905 augusztus 26-án született Szatmárnémetiben. Rajztanulmányait az Iparművészeti Iskolában végezte 1920—25-ben *Helbing* és *Haranghy* vezetése mellett. Először 1926-ban lépett a nyilvánosság elé a Nemzeti Szalonban, ezt megismételte ugyanott 1927-ben. Ebben az évben jelent meg színes képeivel a Pósa-féle Arany Ábécé. Tehetsége elismeréseül az 1928—29. évre állami stipendiumot kapott s ezzel Párisban folytatta tanulmányait. Itt megismerkedett a párisi egyetemen doktorátust szerzett Marcel Hérardral, egy fiatal orvossal, aki a messzi Haitiből jött oda. 1931 márciusában meglett az esküvő Port-au-Princeben, azonban a két fiatal lélek boldogsága alig tarthatott néhány hónapig. Ezalatt sem feledkezett meg az ő apró magyarjairól és egész sereg rajzot küldött onnan ujságának. Augusztusban nehéz betegségbe esett, fiatal férje hegyi levegőre vitte Port-au-Prince tőszomszédságában. Ez sem segített. Augusztus 24-én elragadta a halál.

MAGYAR MUVESZET
1931. 424 l.

PATKÓ KÁROLY: BERAKODÁS. Rézkarc

TARJÁNI SIMKOVICS JENŐ: SASHALMI HÁZAK. Rézkarc

Mindkét lap a Magyar Rézkarcolóművészek Egyesületének ez évi tavaszi kiállításából

A modern királykisasszony. ő is áttér a bubi-frizurára. Kőszegi Bella akvarellje

meg nem állíthat többé azon az úton, amelyiken elindultál és amelyiknek a végén negyven perc alatt ott állsz Szent Péter előtt, akár siettél, akár nem. Én nem próbáltam ki, de elhiszem. Te se próbáld, de hidd el. És errefelé jó, ha ilyen háziszere van az embernek.

Az indiai méreg, amelyet Bánki gondosan megőrzött és mióta hazajött, itt tartotta a fiókjában, nem volt sehol.

Semmi se történhetett meg könnyebben, mint hogy ezt nyelte le az imént a fejfájás ellenes szer helyett . . .

*

A teste háromszor-négyszer is úgy nekilendült, mintha el akarna rohanni, de a lábai nem mozdultak. Sárgafehérre fakult arcán valami egészen furcsa mosoly gyűrűzött végig és az ajka remegett. Meredt szemét kimondhatatlan csodálkozással hordozta végig a falakon, mint aki csodát lát.

Egyszerre megingott.

Kezével, mely sárga volt mint a viasz, belekapaszkodott az asztal szélébe, azután a szék karjába és így tette meg azt a három-négy lépést, amivel a pamlagig jutott, melyre rázuhant. Mereven egyenesedett ki, mint aki a koporsóban fekszik és nem mozdult többé.

És amint így feküdt mereven, fagyottan, halott sápadtan, lecsukott szeméből egyszerre kifakadt a könny. Először csak szivárogva. De azután olyan dúsan és vastagon, hogy szinte fölfeszítette a szemhéjait. És ömlött, áradt, zuhogott, olyan bőven, olyan szélesen, olyan hevesen, olyan kiapadhatatlanul, mintha nem is könny omlana, hanem vér. Tett egy tétova mozdulatot, hogy letörölje, de a keze reménytelenül esett vissza. Ezzel a zuhataggal nem birhatott. Az egész arca, álla megfényesedett a könnyáradattól, amely ellepte. A melle viharosan mozgott, a tüdeje zihált, a vállai megvonaglottak és a torkán rekedtes hang bugyborékolt ki. Most már egész testében remegve, hangosan zokogott, féktelen, vad, szinte állati zokogással, aminek néha egy-egy ijedt jajkiáltással próbált gátat vetni, de sikertelenül. A sírás úgy ömlött belőle, mint egy elszabadult áradat, amely elborítja, rátornyosodik, amelyből nincs menekvés amelyben meg kell fulladnia.

Egy-egy ájult mozdulattal megpróbálta, hogy fölugorjon, de ezekben a mozdulatokban semmi erő nem volt. A vonagló test mindig visszaesett és tovább remegett a sírás rázásában. A menekülő mozdulat mind ritkább lett és mind gyöngébb. Azután nem mozdult többé, csak a könnyek szivárogtak még a leragadt szemhéjak alól, de mindig vékonyabban, vékonyabban . . . Azután ez a szivárgás is elállt.

*

Uj Idők 1930. 9.

Amint kinyitotta, mintha tűt szúrtak volna a szemébe. Fölszisszent a fájdalomtól. Valami meleg köd vette körül. De ebből a ködből kivillogott egy fehér pont. Mélyen az íróasztal alatt a földön egy kis fehér gubanc húzódott meg a sarokban és mintha gyáván, összeguborogva, szükölve nézett volna rá.

Most már ébren volt egészen. Egyetlen lendülettel ugrott föl a pamlagról és abban a pillanatban már a kezében tartotta a kis papírcsomót, amelyről tudta, hogy micsoda, mihelyt az első kábulatban még megpillantotta.

Valóban az is volt.

Az indiai méreg.

Meredten, mozdulatlanul állt és nézte, nézte valami megkövült, nagy elcsodálkozással, amíg egy mozdulat halk neszére ijedten rebbent meg.

Csak akkor látta, hogy az öreg ott ül a pamlag végénél egy bőrszéken, a két kezét összefonva az ölében és nézi. Egy ösztönös, gyors mozdulattal dugta a zsebébe a pilulát és hátralépett.

Az öreg meg se mozdult. Valami furcsa, árnyékos, de nem szigorú tekintettel nézett rá és igen halkan kérdezte:

— Mit csináltál, Sándor?

Nem felelt. Csak állt a szoba közepén és üres szemmel nézett maga elé.

Az öreg jó sokáig várt, azután ugyanazon a csöndes hangon megismételte a kérdést:

— Mit csináltál, Sándor? . . . Tudod, hogy már tíz óra van? . . .

Erre a kérdésre megrezdült. Valami kis ijedtség rázta meg. Mint a pontos emberé, mikor ráébred, hogy elkésett. Ösztönösen szaladt ki a száján:

— Elaludtam.

A kis öreg ember most fölkelt a székről, oda lépett eléje és most már valósággal súgta:

— Mit csináltál, Sándor? Te... bevettél valamit?

A karjára tette a kezét.

— Mit akartál, Sándor?

A hangja is, az érintése is meleg és lágy volt. És Bánki Sándorban mégis mintha robbant volna valami ettől a meleg hangtól és ettől az érintéstől. Kiegyenesedett és a keze ökölbe szorult. Kimart, gyulladt, véres szeme szinte fenyegetően meredt rá a kis emberre és a rekedtségtől szinte elfúló hangon mondta:

— Nem. Nem. De élni akarok. Élni. Az életemet akarom.

Az öreg emberen semmiféle megrendülés nem látszott a támadásra. Csak vállat vont és változatlan hangon felelt:

— Az én életem, fiam, az üzlet. Ami egyéb élet van, ahhoz én nem értek, az nekem nem szakmám és te is tévedtél, mikor ebben is tőlem akartál tanácsot. Különben is már telefonál . . .

Nem fejezhette be a szót. Kopogtatás nélkül pattant föl az ajtó és egy magas, szőke leány maradt állva a küszöbön, mint aki egy lépéssel se bírja tovább. Az arca halálsápadt volt, nagy, kék szeme üvegesen meredt előre. Se egy mozdulata többé, se egy hangja. És nyilván ott roskad össze a küszöbön, ha Bánki egyetlen ugrással ott nem terem és a karjai közé nem kapja.

Az önző ember sohasem boldog, legfeljebb boldogul.

*

A reménytelenül szerelmesek reménykednek a legtöbbet.

Simonfay Margit

Kis Tárca

Ballada a kávéházról

Állt a kávéház büszkén és szilárdan Budapest aszfalt-televényén, de jött a nagy infláció és csináltak belőle ragyogó bank-üzletet. Akkor ugyanis az utcasarki cipőtisztító is dollár-szakértő volt és jobban ismerte az ausztráliai *Kangoroo-Association Limited* részvénynek minőségét, mint a suvixét. Ám jött a nagy konjunktúra alkonya. A pénz megint azzá lett, ami sokáig nem volt: pénzzé. Ekkor a bankokból csináltak automobil-üzleteket, még sokkal ragyogóbb berendezéssel. Minden gyerek csak a motor-tipusokról beszélt és minden bankárné a volán mellett pergette le élete legtartalmasabb perceit.

Az élet azonban változó. Csakhamar dobra kerültek a legszebb autó-tipusok, a bankárnék ismét elfoglalták helyüket a gesztenyesütő üstök mellett s a villogó autó-üzletekből ismét kávéház lett. A körforgás befejezettnek látszott.

A külszín azonban csal. Csakhamar kisült, hogy hatvan filléres kávéból nem lehet egy olyan indiai luxus-templomot fönntartani, aminek a neve Pesten kávéház. A kávéház beszüntette a körforgást és mint egy viseltes repülőgép, lefelé zuhant. Hol a kávést csukták be, hol a kávéházat, hol mind a kettőt. És csak az a néhány ős-példány maradt meg, amelyek valóban az aszfaltba mélyítették gyökereiket, a pesti életbe.

Közben csöndesen, feltünés nélkül, négyszáz vendéglős adta vissza iparengedélyét. Belátták, hogy nincs szükség reájuk. Az emberek valami kiszáradási kúrába fogtak, nem kell nekik se bor, se sör, de még kávé sem. Az asztaltársaságok asztal nélkül sétálgatnak a munkaközvetítő-hivatal környékén és viccelnek. Ha a pesti ember viccelni kezd: mindig baj van.

Ez az a kép, amit az utcáról lehet látni. De az utca házakból áll. Azokon belül is van egy világ. Vajjon az is olyan-e, mint az utcáé?

Nem tudom eldönteni. Csak az bizonyos, hogy van róla egypár konkrét tapasztalatom. Így például zsúfolva van olvasókkal a fővárosi könyvtár és annak fiók-intézetei. A Petőfi Társaság, a Kisfaludy Társaság előadó-estéin ember ember hátán. Némelyik hirlap közölni szokta a különböző egyletek és társulatok felolvasásainak programmját: ez a lajstrom hétről hétre hosszabb lesz. És hétről hétre több ember ül a hosszú széksorokban, áhitatos hallgatásba merülve. Nincs az a téma, amely ne vonzana. Multkoriban például itt járt egy bécsi tanár és az északi euroszibériai ornamentikának különböző vonatkozásait fejtegette, németül. A terem megtelt hölgyekkel és urakkal. És szilárd kitartással hallgatták végig.

Nem tudom pontosan, mit jelent ez az új tünet, de úgy látszik, hogy az emberek másutt és más módon kezdenek összejönni, mint régen. A kávéházakban azelőtt viharos élénkséggel folyt a politikai és üzleti ügyek megbeszélése. De elfogyott a politika, el az üzlet. A közönség nyilván másfelé kezd orientálódni.

A pesti kávés azelőtt, ha meg akarta növeszteni vendégeinek számát, cigányt tartott. Mikor ez nem volt eléggé új jött a jazz-band. Csakhamar megunták. Maholnap — el lehetünk készülve reá, — mintafelolvasásokat fognak rendeztetni a kávésok. A sportokon kívül úgy látszik ez az egyetlen narkotikum marad a pesti ember számára.

No de ez legalább nem árt. És mert nem gyárak csinálják, hanem csak emberi agyvelő: olcsó is.

Krónikás

Megjelent! Báró Mednyánszky Cézár emlékezései és vallomásai az emigrációból. Ára 8 pengő

A modern királykisasszony. Kalap-próba. Kőszegi Bella akvarellje

megéből. Fél attól, hogy a gondolatát kifogja a hámból és szabadjára engedje. Jobbnak érezte, ha ott nyomja el az álom az íróasztala mellett és üdítőbbnek, ha az irodai pamlagon aludt néhány órát, mint hogyha hazamegy és ágyba fekszik.

Mert úgy, úgy — ment. Tudott nem gondolni rá. A seb csak akkor fájt, ha érintette. Igaz, hogy akkor nagyon. Hát nagyon vigyázott, hogy ne érintse.

A nagy útépítési ügylet, amelyet este óta tanulmányozott, erősen érdekelte. Egy olyan megoldási terv körvonalai bontakoztak ki előtte, amely valósággal fölizgatta az érdekességével és eredetiségével.

Egyszerre azonban éles lüktetést érzett a homloka fölött. A feje úgy megfájdult, hogy sötét lett körülötte a világ. A munkát azonban semmiesetre se akarta abbahagyni. Elég sűrűn volt fejfájása és egy csomó szert tartogatott az asztalában. Belenyult a fiókba, kivett egy pilulát és ahogy szokta, azon szárazon lenyelte. Öt perc alatt hatnia kellett.

De ahogy lenyelte a szert, elhúzta a száját. Mintha a pilula keserűbb lett volna, mint rendesen. És abban a pillanatban valami jutott az eszébe, amitől a szemhéja úgy fennakadt, mint egy haldoklóé.

Egy szilaj mozdulattal egészen kirántotta azt a fiókot, amelyben a szereket tartotta és izgatottan kotorászta végig az egész tartalmát. Tízszer is egymás után. A homlokáról úgy omlott a verejték, hogy a szemét is ellepte és alig győzte törölgetni, hogy lásson.

De a kotorászás eredménytelen maradt. Amit keresett, egy fehér papirosdarabba csavart pilulát, nem találta. Nem volt sehol.

— Istenem . . . — lihegte rémülten és a szája tátva maradt.

Azt a pilulát, amit most hasztalan keresett, Bánki Sándor a háború második esztendejében, a Délvidéken, a hadikórházban kapta, ahol betegen feküdt, egy körszakállas hadnagytól, aki a maga részéről már akkor befejezte a háborút. Mind a két lábát leszedték térdig. Vagy két hétig feküdtek egymás szomszédságában. Akkor a hadnagyot elszállították. Búcsuzáskor előkotorta valahonnan ezt a papirosba csavart pilulát és odanyujtotta a szomszédjának. Csöndesen mondta:

— Nekem erre most már egyelőre nem lesz szükségem, mert engem már nem fognak el a csuesek. De te még hasznát veheted, amit szívből nem kívánok. Én is így kaptam ajándékba. Valakitől, aki Indiából hozta. A legcsodálatosabb gyógyszer. Ha lenyeled, pontosan negyven perc mulva örökre immunis vagy minden földi veszedelemmel és ellenséggel szemben. Se íze, se szaga. Fájdalom — nincs. De ellenméreg sincs. Semmiféle hatalom és mesterkedés

Az indiai méreg

— Elbeszélés —

Irta: **Szőllősi Zsigmond**

Az öreg szó nélkül hallgatta végig a bejelentést és tekintetét egy pillanatra se emelte föl összekulcsolt két kezéről, amelyeket az íróasztalon pihentetett. Mindig így szokott ülni, amikor valami fontos dolgot referáltak neki és az érdeklődése fokát csak az mutatta, hogy a két szikár kéz mennyire markolja egymást. Mennél jobban figyelt, az ujjai annál szorosabban fonódtak össze és ahogy lazult az érdeklődése, úgy lazult a kapocs is a két sovány, kicsi, de erős és aránytalanul fiatalos kéz között is, míg végül teljesen elváltak egymástól és két nyitott tenyér feküdt unottan az asztal lapján. Ilyenkor már szót se kellett várni. A két nyitott tenyér mondta: köszönöm, nem érdekel. Menjünk tovább.

De a két kéz most végig szorosan fonta át egymást akkor is, amikor Bánki már egy hosszú lélekzetvétellel elhallgatott és a szeme feszülten meredt a kis öreg ember arcába, amelyen az éles vonások szinte keresztülszabdalták egymást. Az öreg egy igen hosszú percig hallgatott és közben a feje mind mélyebben süppedt a két válla közé, mintha el akarna bujni. Végre aztán megszólalt az ő jellegzetes, vékony, savanykás hangján.

— Én ehhez, Sándor, nem sokat értek. A szerelem, az nekem nem szakmám. Az én privát véleményem az, hogy az tulajdonképpen csak a nők dolga. Az én privátvéleményem az, hogy az olyan férfi, amilyenek mi vagyunk, ettől lehetőleg távoltartsa magát. Mert mondd meg nekem, fontos neked, hogy kinek milyen a haja szine? Hogy magas-e vagy alacsony? Hogy karcsú-e vagy köpcös? Hogy széles-e a válla és keskeny-e a csipője? Hogy tud-e szépen nézni, vagy nem tud? És nekik ez a legfontosabb. Akárhogy tagadják és akármilyen műveltek, meg intelligensek, mégis ez. Nem tehetnek róla, hogy így van, mégis így van. És ha százszor másképpen van, ezért mégis így van. Ez a törvény és minden más a kivétel. Ezért nem örülök neki, ha egy olyan ember, amilyenek mi vagyunk, szerelmes. És főként ne legyen szerelmes akkor, amikor házasodik. Mert a házasság magában véve is egy nagyon komplikált dolog. Minek ezt még jobban komplikálni azzal, hogy az ember szerelmes is legyen a feleségébe?

Nyilván megérezte, hogy amit mondott, úgy hangzik, mint egy elmésség és ezt valahogy restelte.

Hirtelen megváltozott, fölemelt hangon folytatta tehát:

— Nézd, Sándor, én nagyon egyszerű ember vagyok és csak egyszerűen tudom nézni a dolgokat. És egyszerű ésszel úgy látom, hogy egy rossz üzletet akarsz csinálni. Az elv az: olcsón vásárolni és drágán eladni. És mit akarsz te csinálni azzal, amije a királynak is csak egy van, az életeddel? Gazdag lányok között is válogathatnál és el akarsz venni egy szegény lányt. A gépírónődet. Okos üzlet ez? El fogod tudni tartani, ez nem kérdés. Én nálam akkor is maradsz, aki vagy. De örülhet-e neki az anyád, az öcséd és a két hugod, akiket úgy tudom, te tartasz és tőled várják, hogy a jövőjükről is gondoskodjál?... És mit gondolsz... mit gondolsz, ha megfordítva lenne? Ha az a leány lenne olyan helyzetben, amilyenben te vagy és te lennél itt abban az állásban és olyan fizetéssel, mint ő?... Mit gondolsz?

Bánki homlokára verejtékcsöppek ugrottak ki. Nem, erre valóban sohase gondolt. Ahogy például egy pillanatig se gondolhatott — úgy érezte — arra, hogy ellentmondjon ennek a kis öreg embernek, akinek több köszönettel tartozott, mint az apjának. Az apjától az életén kívül csak szegénységet és korai árvaságot kapott, de ezek a most keményen egybefonódó, sovány kezek voltak azok, amelyek a sovány, kopott kis praktikánst a homályból kiemelték és odavezették, ahol most állt. Most, húsz esztendő mulva már mindenki tudta, hogy az öreg Lázár, mint soha, akkor se tévedett. Az óriási vállalat vezérkarában, amelyet az öreg ember leleményessége, bátorsága, óvatossága, irgalmatlan energiája és irgalmatlan becsületessége tett az egész világon ismertté, csak ők ketten nem hordtak semmiféle disztinkciót. Az öreg szinte dühös tiltakozással hárított el magától a nevén kívül minden más címzést, vagy megszólítást és a bizalmasának se volt semmiféle hivatalos rangja. De ő volt a vállalatnál az egyetlen ember, akit az öreg tegezett.

Bánki nem tudta megfogni a szót, amely fakón és tompán csúszott ki a száján:

— Hát akkor mit csináljunk?...

Az öreg egy kicsit elcsodálkozva nézett rá.

— Azt csinálod, amit akarsz. De ha azt teszed, amit én jónak gondolnék, akkor én már holnaptól kezdve áthelyezem Sós Editet az ujpesti irodába, amivel csak jól jár, mert, úgy tudom, a szülei úgyis itt laknak és legalább egy félórával tovább alhatik minden reggel. Sőt, hogy ne csak a villamospénzt spórolja meg, föl is emelem a fizetését. Te pedig...

Elhallgatott egy pillanatra, azután vállat vont.

— Mondjam, hogy utazz el egy hónapra? Mondjam, hogy menj társaságba és mulass, táncolj és kártyázzál?... Hasztalan mondanám, úgyse tennéd, mert nem tudod. Te csak azt teheted, amit tudsz és te éppen úgy, mint én, csak egyet tudsz. Dolgozni. Semmi mást, csak dolgozni. Hát mit mondjak, fiam. Azt mondom, hogy dolgozz. Ha lehet, még többet, mint amennyit így is. Nem tudom, hogy lehet-e? De az én tapasztalatom az, hogy ez mindig lehet. És mindig használ. Az ilyen embereknek, mint mi vagyunk, csak az használ. Hiszen, ha — mondjuk — huszonhárom esztendős lennél... De úgy tudom, harmincháron vagy...

— Harmincöt, — mondotta igen halkan Bánki és érezte, hogy a haja tövéig elpirul egy megnevezhetetlen szégyenkezéstől.

*

Hajnali három óra volt és Bánki még mindig ott ült az irodájában, irásokkal és üzleti könyvekkel elborított nagy amerkai asztala előtt. Nem először és nem is tizedszer a három hét alatt, amióta a lelki kúráját tartotta. Be kellett látnia, hogy az öregnek, mint mindig és mindenben, most is és ebben is igaza volt. A kúrának megvolt a hatása. Egy hétig — keserves volt. Nehezen ment. Nagyon nehezen. Mint egy sikos és meredek lejtőről, valahogy minden lehullt a gondolatáról, ami azelőtt érdekelte és foglalkoztatta. Ez kétségbeejtő volt.

De egyszerre csak — fogott a gép. A kapcsok valami láthatatlan kéz igazítására beilleszkedtek és az apparátus megindult, még pedig olyan hevességgel, hogy minden íze belerobbant a munkába. Ami tegnap közömbös és távoli volt, most megint élő, érdekes és izgató lett. Sándor, ahogy mondani szokták, visszakapta önmagát. Csak egy kicsivel többet, mint aki azelőtt volt. Dolgozni nagyszerűen tudott, csak abbahagyni nem tudta a munkát. Valahogy — félt abbahagyni. Félt kikelni az ügyek és üzletek lö-

Kőszegi Bella

Állami Könyvillusztrációs díj 1927.

Kőszegi Bella

utolsó vajrai Kapr.

Uj Idők 1931. 286, 287 l

még a 80-as években került a
irtokába. A múzeum őre e gyüjte-
szerzése tekintetéből a földmívelés-
isztériumhoz folyamodott, a honnét
t kapott az átvételre. E tárgyak
sontokból és a csiszolt kőkor végéről
yekből állnak. Lelési helyük a 6-ik
vágás, hol a mostani part északi
zlelhető magaslat őskori tárgyakkal
s szakszerű ásatása a kő- és bronz-
ásba-olvadása idejére nagyon fon-
akkal gazdagítaná az archaeologiát.
ős és hármas Kőrösök összes átmet-

Fischer
és mag
küli m
rénybe
nyeket
ben a
kopony
teteje,
sírmell
vallana
néhai
római-
ben el

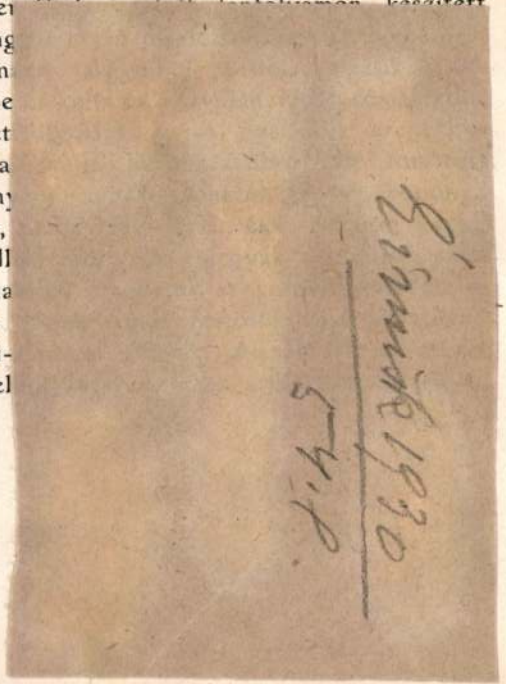

Az egyesület és főleg annak múzeumi igazgatója az elmult évben is folytatta a szakszerű gyüjtésnek és továbbkutatásnak gondos munkáját és jóformán e sokoldalú tevékenység kötötte le az egyesület mult évi működését.

A múzeum *régiségtári* anyaga a marosportusi ásatásokból igen értékesen és tetemesen gyarapodott. E leleteket az igazgató nagyobbrészt fel is dolgozta és kellőleg konzerválva, a gyüjteménybe elhelyezte, de a múzeumi épület szűk volta miatt még sok ládában elraktározott és szaba-

Az elnökség szükségesnek tarto
az építkezést egy bizottság kezelje
ben az ügyvezető alelnökön, a két
és az igazgatón kívül szakértőképe
is részt vegyenek. E czélra a
ség Ávéd Jákót és Fridli Sándor m
kérte fel. Fridli Sándor, a szé
restaurálási munkálatait vezető ép
építés vezetését mint egyesületi
szivesebben vállalta és látta el mi
zás nélkül. 1913. október 15-én m
dött a munka a régi múzeumép
oldalához tervezett 18 m. hossz

nagy munkának csak úgy tudott Bella
elelni, hogy segítségűl hívta vej
Kremmer Dezső székesfővárosi múzeu
iselőt, ki egész augusztus havában s
ezett, továbbá, hogy Mosonvármeg
ánja egész szeptember hó tartamá
ıdságolta ifj. Mild Gyula egyleti titká
hónap minden napján délelőtt és délut
galmasan bejárt a múzeumba és Bellán
ges társa volt a munkában. Elismerés
óla megemlékeznünk azért is, mert na
alommal és megértéssel hallgatta az útb
tásokat és tanításokat, melyekkel őt Bel
a. Ezek után most már bátran rá leh
a muzeológiai munka folytatását.
gyancsak nagy segítségére volt Bellán
lrovich Gábor festőművész is, ki szaba
nek legnagyobb részét a múzeumi mu
k szentelte. Az ő rendkívüli színérzél
olta ki a múzeumi szekrények ama czé
ű festését, mely fölöslegessé teszi minde
éle szinű alzatnak alkalmazását. A kiáll
tárgyak mindegyike valósággal kidombo-

tarnak könyvanyag beszerzésére 25.000 K
államsegélyt adományozott olykép, hogy ez

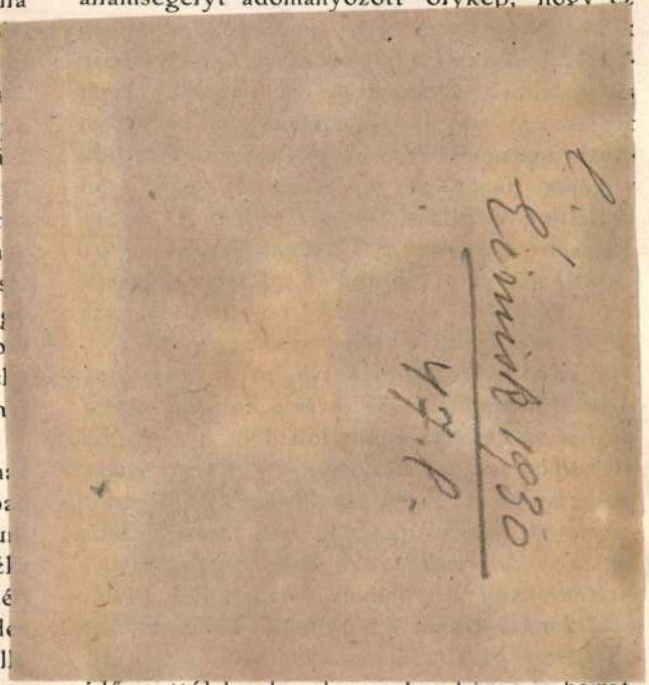

időponttól kezdve deczember hó 31-ig beirat-

Kőszegi Bella
V. é. grafikus

l.
Elmisk 1930
47. l.

miatt alig tudott egynehány darabot bekötni és így az év végén a régi könyvkötőhöz kellett visszatérniök.

Az 1912. évi elszámolásnál 361·37 K maradvány állapíttatott meg, tekintettel azonban arra, hogy az 1912-ről függőben lévő három tétel 17·54 K összegben a pénztárnak visszatéríttetett, a pénztári maradvány 1913-ra 381·91 K-ban állapítható meg, 1914-re pedig 402·88 K maradt.

A czédulakatalógusnak tárgyi szempontból való átdolgozása érdekében a könyvtári bizottság a mult évben megkereste az igazgatótanácsot, hogy két évre egy kisegítő munkaerőt adjon a könyvtáros mellé évi 300 K díjazással. Az igazgatatanács ezt elfogadta és az 1914. évben a katalógus átdolgozása meg is kezdődik.

A könyvtárban a nyitási napok száma 134 volt, amely idő alatt 1088 látogató 1568 darabot használt.

42. MÁRAMAROSSZIGET. II. *A Máramarosi Közművelődési Egyesület* 1913. évi működésének súlypontja a vármegye terüle-

43. MISKOLCZ. I. *A Borsod-Mis*
Múzeum életében az elmult 1913. év
zetes fordulópontot jelez. Évek óta do
tak azon, hogy a múzeum önálló törvé
tósági múzeum legyen, önálló épületet k
s az ügyek vezetésére egy állandó tisz
lői állást szervezhessenek. E hármas
közül kettő az elmult évben ha nem is
sult meg teljes egészében, de a czélt leg
meghozott határozatok alakjában el
Indokolt és részletes előterjesztésre ug
a Közművelődési Egyesület választmány
határozta, hogy a múzeumot hatósági
lésbe adja át s ezt követőleg nemsokára
a város, mint a megye törvényhatóság
mondotta, hogy a múzeumot átveszi. A
lyiség kérdését illetőleg annyira jut
előbbre, hogy a város elhatározta eg
női ipariskola építését, melyet már az 19
őszén kezdenek meg, így remény lehet
hogy 1915-ben az így megüresedő mo
egész épületet megkaphatják s kellő
és belső restaurálás után elfoglalhatják.
a Közművelődési Egyesület új kulturpa

Kőszegi Bella

Képzőművészet 19.4. 43-44.

† KŐSZEGI BELLA. *Valaki* volt, aki oly váratlanhirtelen meghalt, — ezt a laikus is megállapíthatja abból a hatalmas visszhangból, amellyel a magyar sajtó egész széles skálája reagált erre a tragikus eseményre. *Valaki* volt, még pedig a kiválasztottak között is a legszimpatikusabb fajtából való, tiszta és szárnyaló: *gyermek*. Ő maga panaszkodott néha, mennyire fél, hogy egyszer mégis csak felnőtt lesz és ki kell lépnie élete aranykorszakából. Ettől megmentették az istenek. Művészi kiteljesedésének küszöbén, gyermeki tökéletességének teljében emelték át a tisztultabb szférákban. A magyar gyerekek elvesztették egyik leghivatottabb művészüket, sőt az egész művelt világ gyermekei meg fogják érezni hiányát. Mert sokan nem is tudják, hogy a magyar

KÖSZEGI BELLA: TAVASZ

művészek közül *Kőszegi* Bella nevének volt a kül-
földön legnagyobb fóruma. Nyolc képes lapja ne-
lyeket a világ minden iskolájában ismernek, a leg-
kiadósabb magyar propaganda volt. De nemcsak a
frazeológiája
gyerekrajzok hivatott mestere volt. Akvarell illusz-
ráció épp oly kitünően. A beleélő erő, a fantázia e
lendülete tették ezeket értékesekké. Művészetének
liánya úr marad gyerekek és nagyok számára egy-
arányt. Élete rövid volt, de boldog, hálás szép volt,
mint egy hőskölteménv. Fantázia volt művészetének
bölcsője, romantika koporsójának szemfedője. E
holdoglalan kor legszebb művészsorsa.
Kőszegi László, a kiváló esztétikus, a Képzőművé-
szet munkatársa nemcsak leányát, hanem szellemi
gyermekét is gyászolja Kőszegi Bellában.

reznek, fáradtak, sok részletmozgásból összetettek,
gyakran vontatottak, mint a századvég egész élete.
Degas ismeri az emberi testet, bár kétségtelen, hogy
a síkban való látás az ő faculté maitresse-e, értékeli

Kőszegi Bella

1939. 8. 27

Magyar Kultusszemle 15. l

PÓSA LAJOS: **Arany ABC.** *Kőszegi Bella* festményeivel. Singer és Wolfner kiadás.

A gyermekek legnagyobb költőjének, Pósa Lajosnak műveit szokták példának felhozni arra, hogy pedagógiai szempontból nagyobb érték egy Pósa-vers, mint bármelyik nagy remekmű. Költeményei a gyermekköltészet klasszikus alkotásai. ABC-és könyve egyik legértékesebb műve. Csilingelő versei belelopják magukat a gyermek fejlődő lelkébe. A könyv játszva tanítja meg olvasni. *Kőszegi Bella* színpompás, egészoldalas festményei művészi értékűek.

IFJ. GAÁL MÓZES: **A királyfi játékai.** *Kőszegi Bella* rajzaival. Singer és Wolfner kiadása.

Megható és vídám mesék váltakoznak a könyvben. A mesék a királyfi játékairól szólnak s derűs, kedves hangon mondják el a különböző játékok, a kis lepkék, meg a kis Mihaszna történetét.

Bpest, 1939.

élet-halál kérdései. Széchenyi a Bécset meglakott, világot járt bölcs, reszket minden politikai átalakulástól, amelyet nem alapoznak meg gazdasági előzmények, az ország meggazdagodása. Kossuth csupa fiatalos energia : nem ismer kellemetlenebb akadályt, mint a túlzott óvatosságot ; meg van győződve róla, hogy egyszerre leküzdi a nehézségeket s a politika »tiszta viz«-e egycsapásra előteremt minden egyebet, így a gazdasági tényezőket is. Más szempontból nézve : ez a küzdelem az eszményi realizmus és a realista idealizmus harca. Mind a két oldalon ugyanaz az érem van a serpenyőben, de más-más lapjával felénk fordulva.

S ott van Eötvös József báró: nagyszerű politikai művekkel vesz részt abban a hatalmas nemzetközi munkában, amely a XIX. század európai politikájának eszményi alapja lesz. *A XIX. század uralkodó eszméi az álladalomban* : a humanitarizmus és a

Schuette művét a hímzéssel foglalkozó művek közt a legnagyobbakhoz és legkiválóbbakhoz kell sorozni. A szerző, ki a leipzigi iparművészeti múzeum őre, a táblákat megelőző szövegben a hímzés történetéhez szolgáltat becses adatokat. Miután máig egy tudományosan kimerítő, a hímzőművészet történetének tárgyalásához, valamint egy összefoglaló s a középkor alakos szőnyegeinek bemutatásához nem állott elég szemléltető anyag rendelkezésre, beéri az ábrázolt anyag magyarázatával, melynél ismételten irodalomtörténeti, ikonográfiai és heraldikai problémák is megoldást nyernek. Különösen az ikonográfiai ábrázolások szolgáltatnak a kutatónak gazdag s részben teljesen ismeretlen anyagot. Az egyházi művészettörténelem eddig ismeretlen anyagról fog tudomást szerezni, a középkori művészettel foglalkozó gyüjtők és kereskedők becses összehasonlító anyagot fognak találni ezen műben, a régiségkereskedő támpontot a régi hímzések korának meghatározására, a kosztűmtan pedig becses mintákkal fog gazdagodni. Sz. L.

ARANY ABC a címe a Singer és Wolfner r.-t. kiadásában megjelent gyermekképeskönyvnek. Kedves verseit a magyar gyermeksereg legkedveltebb költője, P ó s a Lajos írta, szebbnél szebb 24 színes képe pedig Kőszegi Bella műve. A gyermek szeretete, vidám humor, csapongó képzelőerő és játszi rajzkészség csillan meg ezeken a bájos rajzokon. Valamikor az angol Kate Greeneway gyermekképeskönyveiről hittük, hogy utólérhetetlenül képviselik a gyermeki lélekhez legközelebb álló rajzstílus tökéletességét. A Kőszegi Bella rajzainak láttára — mint a diplomaták szokták mondani — »revideálni« kell nézetünket, mert úgy látszik, hogy ez a magyar művésznő nemesak elérte, hanem túl is haladta angol kollégáját a gyermeki lélek ismeretében és rajzkészségében egyaránt.

A REKLÁM. Irták dr. Naményi Ernő, dr. Hermanné Cziner Alice és dr. Nádai Pál. Számos szövegképpel és 60 műmelléklettel. Pantheon kiadása. — Aki bejárta Amerikát, Angliát, Németországot és a »művelt Nyugat« egyéb államait, hazaérve Magyarországba megállapíthatja, hogy a reklám dolgában bizony még meglehetősen elmaradtunk. Ez egyben beismerése annak, hogy élhetetlenek vagyunk. De lehet elmaradottságunknak más oka is. Igy tudjuk, hogy vannak kitünő gyárosaink, kik »elvből« nem reklamirozzák gyártmányaikat, mert azt tartják, hogy »jó bornak nem kell cégér«. Másokat arisztokratikus hajlamaik tartanak vissza attól, hogy cégük plakáton, mozi vásznán, újsághirdetésben vagy számolócédula hátlapján olvasható legyen. Akad sok kishitű, aggályoskodó, ki sajnálja a reklám költségét, mert hátha nem térül meg. Ezek nem tudnak azokról a sokszor valóban hihetetlen sikerekről, melyeket egyes nagystílű, élelmes hirdetők ügyesen megkomponált és elhelyezett reklámaiknak köszönnek, vagy ha hallottak is róluk, nem hisznek azokban. Ezért idő-

Magyar Iparmüvészet
1928. 33. l.

A kultúra keresztmetszetét össze fogják keverni a közgazdasági élet bemutatójával, az őstermelést a művészettel. Pedig nemesak a kritikai fejtegetések, de az élet is rég rácáfolt már az ilyesféle esődületekre. Az utolsó évtizedek világkiállításai csaknem mind esőddel végződtek. A rendezés, a vállalkozás, de főleg az illető város erkölcsi esődjével. Mert nehéz elképzelni, hogy ami a selyemgyárosoknak tetszik, ugyanaz a közoktatási tényezőknek is tetszésével találkozik. Az idők fejlődése a kiállítások területén is a különleges, egyrétű vagy egy bizonyos embercsoport számára való differenciálódást igazolta. A brüsszeli »világkiállítás« még jó messzire van kitolva. 1935-re tervezik. Addig még megváltozhatik az emberiség ízlése. Vagy a rendezőség fog szépen leszállani a világábrándok magasságából.

PASZOMÁNY-KIÁLLITÁS. Kasselben, a hesszeni tartomány fővárosában érdekes kiállítás volt nemrég. Az ottani paszományosok rendezték ezt a kiállítást, hogy e mesterség gazdag multját s jelen feladatait a nagyközönségnek bemutassák. A ruhán előforduló rojtozások, rozetták, gombok kötésének éppúgy megvoltak itt a példái, mint a bútorokra való bojtok, lámpadíszek, csengettyűhúzók stb. A régi viseletek zsinórozásait, a papi köntösök díszítését a középkortól mostanáig terjedő divatképeken s modelleken mutatták be. A réginek az újjal való szembeállítása megmutatta, hogy ez az iparág azért életképes, mert amennyit veszített a ruhazsinórozás eltűnésével, annyira erősödött más területek meghódításával.

AZ 1926. ÉVI FILADELFIAI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁS ÉRMEIT az 1927. év utolsó napján kapta meg az Országos Magyar Iparművészeti Társulat a kiállítók közt való szétosztás végett. Hatalmas sast ábrázol a nagyméretű érem mellső lapja; a hátlapján levő babérkoszorún belül és kívül van a következő felírás: Medal of award. — Sesquicentennial — International Exposition — Philadelphia — 1776—1926.

NÉMET MŰVÉSZET OLASZ VÁROSOKBAN. Az olasz kormány, úgy látszik, külpolitikai okokból, nagy súlyt vet arra, hogy nemzetközi kiállításain a németek minél nagyobb szerepet játszszanak. A nemrég bezárult monzai iparművészeti kiállításon is megmutatkozott ez. Míg a latin testvér Franciaország, éppúgy mint Anglia is, teljesen távolmaradt ettől a kiállítástól, addig Németország hatalmas erőfeszítést tett, hogy iparművészetének java termékeit, főleg pedig szöveteit, ékszereit keramiát, üveget és porcellánt bemutathasson Monzában. A csöndes királyi palotában hatalmas terület jutott a németeknek, Az építészetileg brilliáns térmegoldást Bruno Paul végezte, aki rendkívül finom ízléssel vonultatta végig vitrináit az egyes termekben. Igy az elrendezésnek, a termeken végigvonuló ritmusnak ünnepélyességével akkora hatást ért el, hogy az olasz lapok alig győzték dicsérni. Sajnos,

Kőszegi Bella

Magyar Könyvbarátok Diáriuma.
1936. 1. sz. 13. l.

V. Móra Panka: *Mese, mese, mátka. Kőszegi Bella színes képeivel. Bp. (Révai.) 1935. 47 l. Ára 4·80 P.*

Pósa remekbe készült Arany Ábécéjét is beleértve eddig a legszebb, legművészibb kivitelű mesekönyvünk. Nemcsak a páratlanul tehetséges illusztrátor, néhai Kőszegi Bella egyszerű, fínom, színnel, vonallal igazán mesevilágba ringató képeinek köszönhető ez, hanem a tökéletes nyomdai munkának is. Kevesebb jó mondható a tartalomról. A mesék nem egyöntetűek. Akad közöttük modern természetrajzi és népies ízű mese, van, amelyikben elsikkad a lényeg, s van, amelyikből nagyon is kilóg a nevelő célzat, de akad két igazi költői remek is: a *Kolduskirálykisasszonyok* s a *Marika a mennyben járt.* Az előbbi a szorgalomnak, a munkának, az utóbbi a gyermeki ártatlanságnak, jóságnak csodálatosan szuggesztív, feltétlen nevelőértékű apotheózisa. Annak szelleme ihlette itt a szerzőt, akinek „legdrágább emlékét" az ajánlásban idézi, a tudós és költő, mindenek felett pedig szerető apa és nagyapa Móra Ferencé.

(L. Ujváry Lajos.)

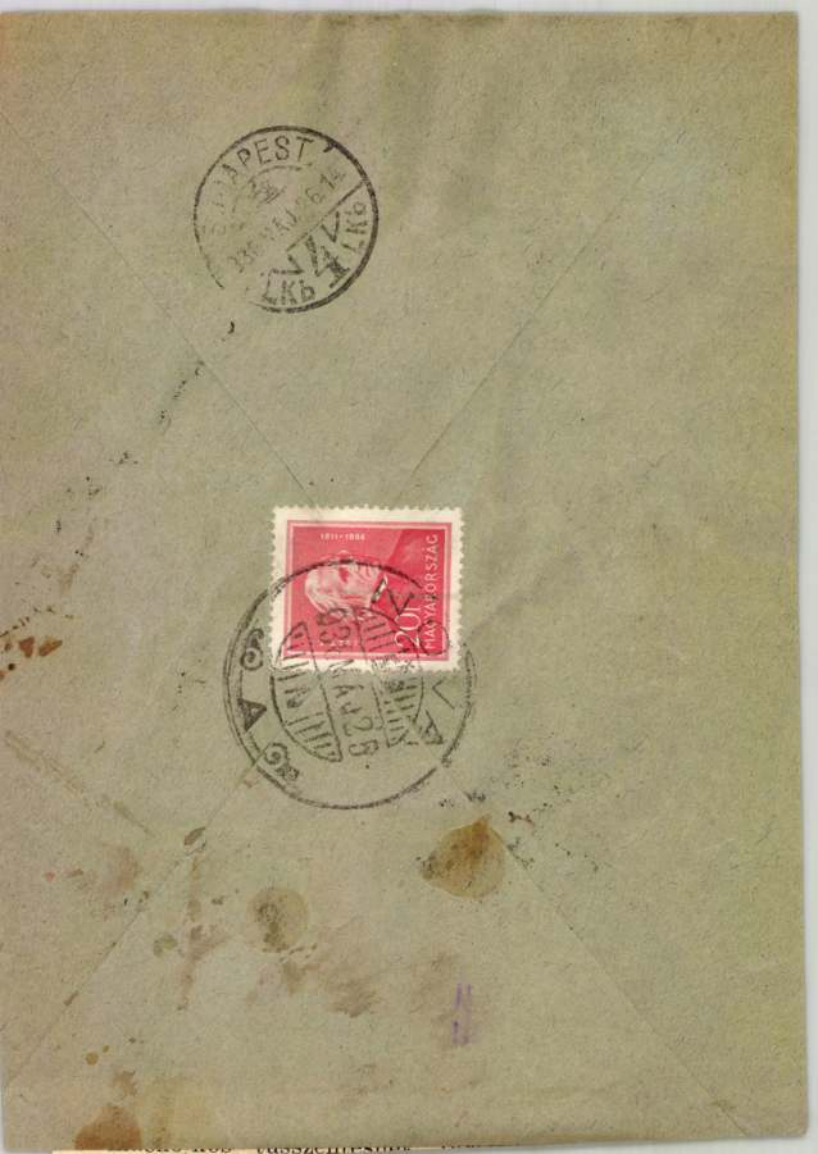
MAGYARORSZÁG
20

Kőszegi Bella

228 Szomszéd királyságok, vizf. 650
229 Három alma meg egy fél, vizf. 1000
230 Füst, vizf. 900

Nemzeti Szalon

1926. május

MAFE 12. kiáll.

VEDRES MÁRK: Nő ruhával.

Kőszegi Bella

Gaál Mózes Ifj.: *A királyfi játékai. Mesék. Bp. (Singer és Wolfner.) Kőszegi Bella illusztrációival. 77 oldal, ebből 17 kép. Ára 7 P.*

Ahány mese annyi szín, ahány fordulat a mesében, annyi kép a nagy kerek betűk között. *A királyfi játékai* az állatkert állatai voltak, mert

9

Ő Akaratosságának csak ilyen kellett, csodakenőccsel kicsikké varázsolva. Ámde megjárta végül, mert a bűvös kenőcs érintésére ő is, apja is, anyja is, de még a hatalmas ország is icike-picike lett.

Égben foltozott cipők. Mikulás bácsit nagy meglepetés érte: Évike vadonatúj sárga cipője helyett a mosónő Ilikéjének lyukas cipőcskéjét találta az ablakban Évike magyarázó soraival együtt. Mit tehetett mást: hamar megfoltoztatta az angyalkákkal, megtöltötte cukorral, de még hajasbabát is tett melléjük. Ilyenfajta meséket mond kilencet egy könyvbe foglalva ifj. *Gaál* Mózes 6—7 éves gyerekeknek, hozzá ízes rajzokat készített *Kőszegi* Bella, aki nemrég húnyt el a távoli Haiti-szigetén fekete emberek közt.

Diarium 1932. 1-2. sz.

Történelmi elbeszélések, igaz történetek a hős magyar ifjúság életéből. Ifjakról, akik már régen elszhaltak és elfeledték őket; olyanokról, akik közöttünk járnak, fiatal életük szürke valóság, legendás tetteik tények. Olyanokról, akiket elszakított tőlünk a sors, nevüket sem ejthetjük ki nyiltan, nehogy bántódásuk essék odnát, amiért hősök voltak, a hazaszeretet, a kötelességteljesítés hősei.

IRODALOM

OK OLVASMÁNYAIRÓL: tavasszal a seresznyét hoz és szamócát. Nyáron szilvát, ...t. A tavaszi napfénynek van hatása a ...ára, s rügyet fakaszt rajta, de mozdulat...ja a szőlőtőkét. (Mikszáth Kálmán.)

és térképvázlattal. 153 oldal. Ára 6 P.

Hatszázezer amerikai cserkész közül Dave, Doug és Dicknek jutott osztályrészül az a kiváltság, hogy Mr. és Mrs. Johnsont, a híres afrikai oroszlán-filmezőket nyári vakáció idején elkísérhették hathetes *safari*-ra. Ez annyit jelent, hogy közvetlen közelről figyelhették meg Afrika pompás vadjainak életét, sőt maguk is vadászhatták rájuk. Köny-

M.I.K.

Kőszeghy Zoltán festő

A lomnici csúcs. olajf. repr.

Tél a művészetben. Bp. 1942, 23

MDK

Kőszeghy Károly

müvészeti szakbizottság rendes tagja

Pécsi Képzőm. és Mübar.Társ.23.kiáll. 1938.jun.

Kőszeghy Zoltán

A lomnici csúcs. Kőszeghy Zoltán olajfestménye

Tél a minésetben.
(Bpest, 1941)

Feketeség csillan a nagy éjszakában,
az álfény, a pompa függönye föllebben,
s ami nem csillog az éjszakánál szebben,
mind semmivé derül a fekete fényben.
Vége a genezist követő szüretnek!
Nagy népek tünnek el, új népek születnek.
Jön egy új Teremtő-Képzelet világa!

Felelős kiadó: Szász Károly István

Készült Szalay Sándor könyvnyomdájában, Budapest, Kender-u. 39

M.D.K.

Kőszeghy József, városi mérnök

bemutatta a tanács-
nak a nagyváradi nyári
színház terveit kb.
140.000 K. építési költ-
ség-irszettel

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.
jun. 12. sz. 11. old.

Köszeghy József, főmérnök M.D.K.

Csordacsics Ferenc építéssel kőrösen a nagváradi régi városháza helyére tervezett elemi- és polgári iskolák tervéit a költségvetését (181.685 K. kerettel) elkészítette

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

jan. 6. sz. 6-7. old.

M.D.K.

Kőszeghy-Winkler Elemér, festő

Lőcséről, tervezte 1925-ben a késmárki Thöhöly-muzeum átellenében lévő hadiemléket, mely különböző színű fa-fajtákból a felsőmagyarországi renaissance modorában van összeállítva és teljes egészében helyi faforagók munkája.

Hefty J.A. /Gyula Andor/: Die Kesmarker Holzkirche und einstige Holzkirchen in der Zips. Késmark, 1933. 36-37.old.

MDK

Kőszegi régi városi gyógyszertár

berendezése a magyar iparművészet egyik legrégibb emléke; 1681-ből való, jezsuiták készitették házi gyógyszertárnak

Vasárnapi Ujság 1910. 3. sz. 62.l.

Kőszeghy Martony

Károly

teljes életr.

lásd okv

Hadtört. Közl.

1941. 153, 154. l.

Kőszeghy Mihály

festő

1910 - 11.

Éimisk 1930. 85. 1.

Halmos János:

Térdig, áll[illegible] és szem
ra támaszkodik, hol két
diszkardját fog[illegible]. Kalpag
jét ékkövek, [illegible] diszit
hord. Nyakkendője csom
mentéjé prémes. Mellén t

HABERH:
polg
HALMOS

az asztalnál: Giehsz
Becs

alól balra: Kiadta özv. T
középütt: Utánnyom
jobbra: Ny. Légrád
Könyomat,
965

asnyk 2

EDK

Köszegi ötvös

Kolozsvári ötvös a XVII. században.

Jakab Elek. Oklevéltár. Kolozsvár története II. és III. kötetéhez. II.k. Bp. 1888. 730.lap

Kőszegi Anna, amatőr képzőművész

Barkóczi József – Kőszegi Anna: „Idős pár" – (repr.)

amatőr képző- és iparművészek kiállítása a Bpesti Történeti Múzeumban.

Vizuális művészeti hónap,
Népművelés, 1984. márc. 8-old.

MDK

Kőszegi Bella

Kupaktanács, szinestus

MAFE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj. 9 l.

Kőszegi Antal

II. é. bukottervező

l- Elmisk. 1930

32. l

MDK

Kőszegi Bella

Mese, vf.

Keringő bábó, vf.

Királyék tornáca, vf.

MAPE 13. kiáll. M.Szal. 1927. máj. 9 l.

MDK

Kőszegi Bella

Nádai Pál: Magyar gyermek-képeskönyvek. Magyar Művészet 1927. 630,632.l.

MDK

Kőszegi Bella

Mesekönyv illusztrációk

Magyar Lányok. 1928. 34. sz. 543,544,545.l.

Kőszegi Bella

nekrolog

Magyar Iparmű vészet

1931. 204 l.

demands of modern art and liturgy. — Among all the branches of art stained glass windows perhaps are the least disturbing for the harmony of architecture and nevertheless remains a very decorative art. — Under the three most outstanding buildings of modern Hungarian ecclesiastical architecture are the church of Győr-Gyárváros (by A. Árkay), the church of Budapest—Városmajor (by B. Árkay) and the church of Budapest—Pasarét (by Gy. Rimanóczy). And this three churches at the same time show the development of modern art in stained glass windows. The windows are the work of Lili Árkay-Sztehló. Warm colours, fine, rythmical forms, lyrik are characteristic of her modern art. Her stained glass windows show all the problems of this modern art. Lili Árkay-Sztehló does not strive for naturalistic forms, which would be out of harmony with modern art and would not be in harmony with the technic and the aesthetic claims of modern stained glass windows. Her colours are warmer, brighter and more poetic than the colours in nature. Her work, which is of a very high standard was warmly appreciated abroad. Her work, „The Holy Conception" which was exhibited at the Ecclesiastical Exhibition in Rome was bought by Signor Mussolini for the Littoria Church, while that of the Hungarian St. Elisabeth was bought by Herrn Dollfuss, the Chancellor of Austria for the Seipel Chapel.

*

ALEXANDER MIHALIK: ALTE TEPPICHE AUS KLEINASIEN. Ungarn gehört zu den ersten unter den Ländern, in welchen eigenartige Schöpfung der östlichen Kunst zu finden war. Die Urmagyaren hatten eine besondere Vorliebe für

Kőszegi Bella

4 /

MAGYAR MUVESZET

1931. 424

Lyka Károly L 7

Nekrolog

KELEMEN D. ÉS TÁRSA
KÖNYVTERJESZTÉSI VÁLLALATA.

M kir postatakarékpénztári cheque-számla
6781. sz.
Telefon Aut. 856-17.

Budapest, postabélyeg kelte
IV., Egyetem-utca 4. sz.

T. c.

Nagybecsű figyelmét minden valószínűség szerint elkerülte azon körülmény, hogy az általunk szállított könyvek után esedékessé vált részleteket *nem méltóztatott beküldeni.* Tisztelet-

Kőszegi Bella

V. Móra Panka: Mese, mese, mátka... Fenti 14 szines rajzával.
Bpest, 1935 nagy albumalak, díszes kötés, Révai.

< Kőszegi Bella >

< > Képes meséskönyve.
A meséket, verseket,
képeket Benedek Rózsi
vál. önze. Bpest, (1935)
96 l. Albumalak.

Kőrösi Bella, grafikus MDK

14 színes rajzot készített
V. Móra Ferenc: Mese, mese, mátka
c. könyvéhez.

—: Az újjáépítés hivatásunkról 9
A Könyv, Bp. 1935. nov.-dec. I/11-12

Kőszegi Bella, grafikus MDK

V. Móra Panka: Mese, mese, mátka c. könyvét illusztrálta.

- Az ifjúság, kiadalmálás 9.

A Könyv, Bp. 1935. nov.-dec. I II/11-12

Kőszegi Bella

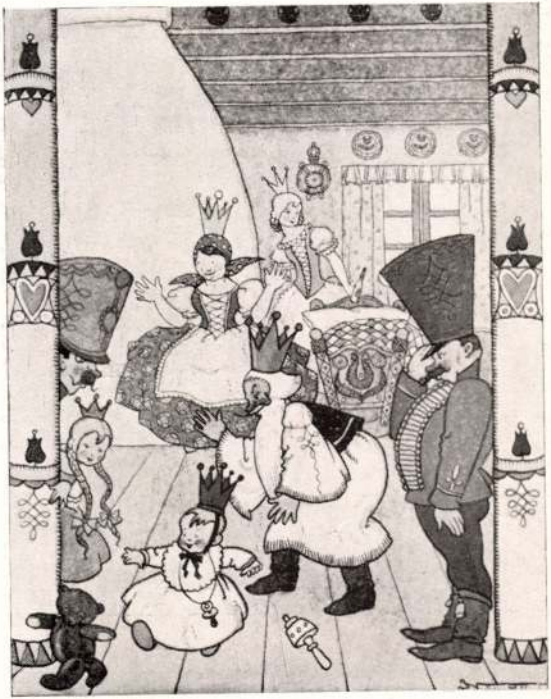

Mese illusztráció.

MAGYAR IPARMŰVESZET

1935. 256. l.

Kőnegi Bella, grafikus

MDK

A fiatalon elhúnyt
művénnő emlékére adta
ki a Singer és Wolfner
a K. B. Képeskönyve c.
könyvet.

-: Az ifjúság lirodalmáról

9.

A Könyv, Bp. 1935. nov.-dec.

11/11-12

MDK

Kőszegi Bella

illusztrálta Pósa Lajos: Arany abécé
c. könyvét

Singer és Wolfner 1940. Karácsony.

MDK

Kőszegi Bella

Pérely 163.l.

MDK

Kőszegi Bella

Magyar Művészet 1931. 424.l.

MDK

Kőszegi Bella

Tavasz, repr.

Kőszegi Bella. Képzőművészet 1931. 43-44.sz.
207.l.

HDK

Köszegi Bella, ip.müv.

a Tálos Gyula által tervezett Bőr- és Könyv-fülkében vannak posthumus munkái.

Az Iparm. Társulatnak az Iparm. Muzeumban rendezett 50 éves jub. kiállításának résztvevői.
Magyar Iparművészet. 1935. 265. l.

MDK

Kőszegi Bella

Nagy Z.: Erdélyi képzőművészek Budapesten. Pásztortűz 1937. jun. 15-30. 250-251.l.

MDK

Kőszegi Bella

Szomszéd királyságok, vf.

Három alma meg egy fél, vf.

Füst, vf.

[redacted]

MAPE 12. kiáll. N.Szal. 1926. máj. 14 l.

Kőszegi Béla

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 630, 632

1931. 424.

Kőszegi Bella

lázd

Bibl. Társ. Évk

II. 40. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Kőszegi Bella

wied

o

Namkönyvm

20.l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12
Telefon: 127-637

111/2

Kőszegi Bella

Nekr.

Magyar Iparművészet

1931. 204. l.

Kőszegi Bella

Magyar Művészet
1927. 630, 632

850. Keretek.

2061-909-~~NM~~ 217

44 darab oldalt és elől völgyelt és kelelt barna fenyőfakeret.

Méretei a belső világitásnak 67.4:53, a teljes nagyságnak 75:61.7 cm.

Becsértéke per 5.16 K..... 227.04 K

Régi leltári száma

Kőszegi Bella

Arany ábécé.
Singer és Wolfner.
Tenti festménycivet.
Magyar Kulturszemle
1940. 12. 4. 304 l.

Kőszegi Bella

illustrációi

a Magyar Ifjúsági

Vörös Kereszt

c. lap. 1928. évf-ban

A 33. kia

lája - 201·84 P-ről 177·84 P-

tás miatt. A kevesbletként mu

ritendő s a székesfehérvári á

előirandó.

Felhivom

dr. Lux Kálmánt megfelelő tov

értesitse.

Budapes

A m

A kiadvány hiteléül:

miniszteri irodatiszt.

A Műemlékek Országos Bizottsá

Kőnegi Bella, grafikus MDK

Rajz.

Repr.

– : Kőnegi Bella Képeskönyvéről 10.

A Könyv, Bp. 1935. nov. – dec. II/11-12.

Köszegi Bella

Párisban egy néger orvoshoz ment férjhez, akivel ~~Azirabe~~ egy francia szarmaton telepedtek le. Itt szarmati betegségben halt el.

Dr Tol'nai Gáborné
Berkovics Ilona
közlése
1946. ápr. 10.

A magyar [illegible]

Budapest 5. Postafiók 118.

24704.34617.

..... szám.

Műemlékek Orsz. Bizottságának

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Bpest

MDK

Kőszegi Bella

Állami könyvillusztráció díjat nyert. 1927

Nagy. Akvarell és pastt. festők 14. kiáll. N.Szal.
1928. okt. 2o. l.

232

KÖSZEGI *Bella*, festő és grafikus. Budapesten az iparműv. iskolában és külföldön végezte tanulmányait. A népművészet hatása alatt mesei illusztrációkat készített, 1927. a Magy. Aqu. és Pasztellfestők Egyesülete kiállításán az állami könyvillusztráció-díjat nyerte. † 1931.

K. G. I. 1957

Tököli Imre:

Mellig, kissé balra, t
három toll disziti, haja rö
töse brokátból való s men
ban:

„Emericus Com
of the Malconte

Teketemodor, méretei

15.5 c/m.

Kőszegi Bella

MAPFE tárlatán 1927
állami könyvillusztrátió
díj

A nyomtatvány
hátára alatt
mese illusztrációk
kérnek

592.

Erkard Johann Christoph.

Orosz kürasszirok. (Russ. Cuirassiere.) Rk.

K. 2.

141 m. 187 2.

Kőszegi Bella

Mese képei nagyszerűek az akvarell és pantell festők kiállításán a Nemzeti Kalonban

Pesti Hirlap 1927 V. 26.

Kőszegi Bella, grafikus MDK

A fiatalon elhúnyt grafikus emlékére kiadták a Kőszegi Bella képeskönyvét.

— : Az ifjúság bisodalmából 9

A Könyv, Dp. 1935. nov.-dec. II/11-12

Kőszegi Bella

áll. könyvtáros dij: 1927

Nemzeti Szalon

MAFE 16. kiáll. 1930
dec

SZŐNYI ISTVÁN: A művész Édes Anyja

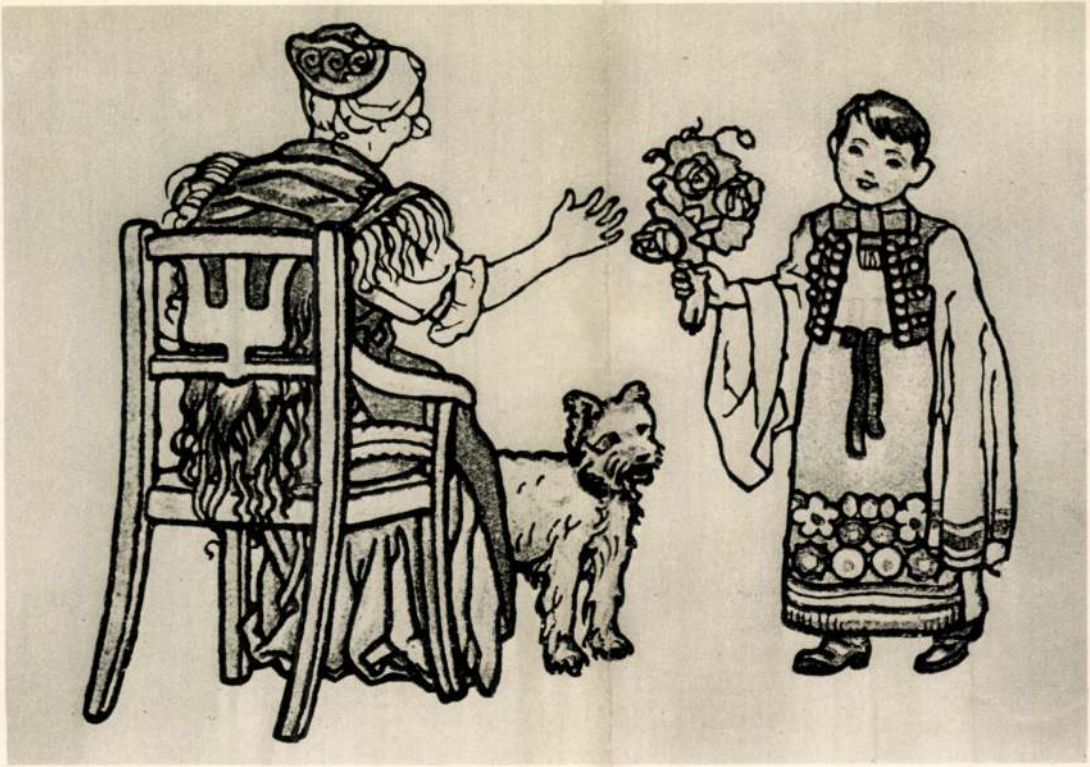

HORVÁTH JENŐ: BETŰ-ORSZÁG ELSŐ VIRÁGOS KERTJE

Kir. Magyar Egyetemi nyomda Budapest

631

Nádai Pál - Magyar
Jernek - képeskönyvek -
MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 630, 632 l.

ARANY ABC. ÍRTA PÓSA LAJOS.
FESTETTE KŐSZEGI BELLA
Singer és Wolfner Budapest (Hornyánszky Viktor r.-t.)

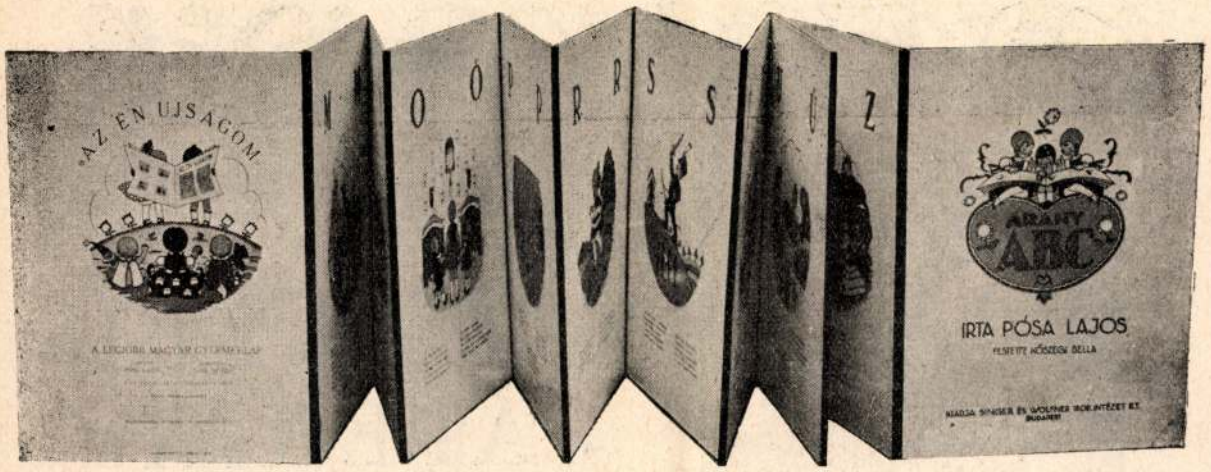

Pósa: Arany ABC

Pósa Lajosnak, a gyermekvilág halhatatlan Pósa bácsijának régóta nélkülözött mesterműve!

A gyermekek legnagyobb költőjének színgazdag, napsugaras költészetét tökéletes művészi értékű, rendkívül artisztikus színes képek kísérik végig a könyvön, melyet a gyermek lapozgatva, böngészve — játszva tanul meg olvasni! A legkitünőbb ABC-könyv se veheti fel a versenyt ezzel a bámulatos könyvvel, amely a költészet és illusztráló művészet erejével felfegyverezve magasan áll minden módszer fölött!

ARANY ABC

Az „Arany ABC"-t

KŐSZEGI BELLA

24 színpompás egész oldalas festménye diszíti

Nagysága 25 cm széles és 34 cm magas

Ára 10 pengő

Kapható könyv- és szétnyitható alakban

543

Magyar Lányok
1928. 34. sz.

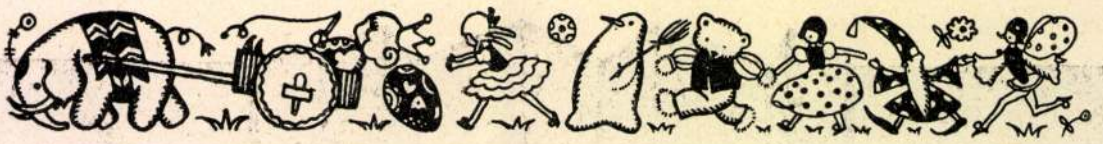

A KIRÁLYFI JÁTÉKAI

ÍRTA IFJ. GAAL MÓZES

A legtökéletesebb képes gyermekmesekönyv a legkisebbek számára. Apró mesék és versek a legnagyobb formájú betűkkel nyomva a gyermekszemet nem fárasztják és nem rontják. A szöveg közé nyomott nagyszámú színes kép, rajz a kicsit figyelmét leköti és szórakoztat.

AZ ÖT SZÍNBEN NYOMOTT KÖNYVET

KŐSZEGI BELLA

110 RAJZA DÍSZÍTI

A nagy albumalakú kötet ára

7

pengő

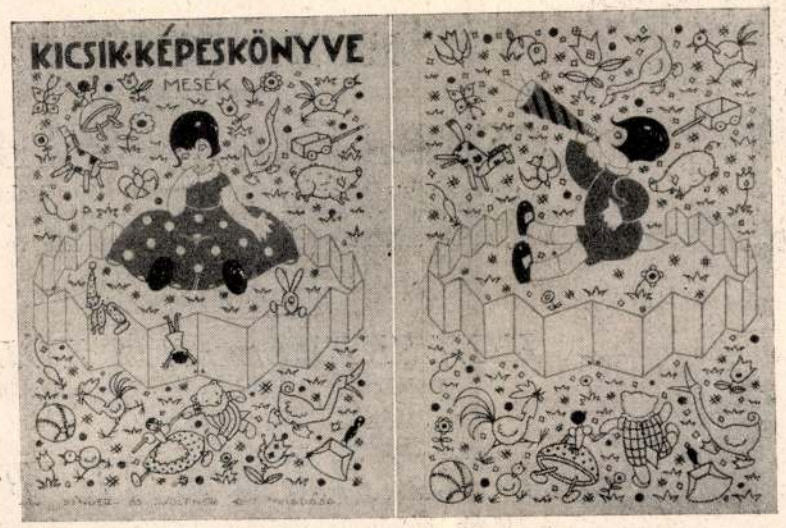

KICSIK KÉPESKÖNYVE

MESÉK
VERSEK

A legjobb mesék és versek, a legszebb képekkel váltakoznak ebben a könyvben. Nagy formájú betűit könnyen és szívesen olvassa a gyermek. Kőszegi Bella 108 rajza a legszebb magyar képes meséskönyvvé avatják a „Kicsik Képeskönyvé"-t

A nagy albumalakú kötet ára

7

pengő

MÓRA FERENC
ifjúsági könyvei

CSALAVÁRI CSALAVÉR

A gyermekek régi cimborája és mulattatója Csalavér Róka és az egész ravaszdi család vonul fel ebben a vídám állatregényben, amely ma már egyik legnépszerűbb könyve a gyermekkönyvtáraknak

ÁRA 8 PENGŐ

KINCSKERESŐ KIS KÖDMÖN

Érdekes, igaz s mégis költői ez a történet

ÁRA 8 PENGŐ

A RABEMBER FIAI

A török hódoltság idejében lejátszódó gyönyörű regény

ÁRA 2 pengő 40 fillér

A könyvek a nagy íróhoz méltó kiállításban jelennek meg. Az első kettő dombornyomású egészvászon kötésben, a harmadik szép félvászon kötésben. A címlapokat és a rengeteg illusztrációt Mühlbeck Károly, a legkiválóbb magyar könyvillusztrátor rajzolta

Móra Ferenc könyvei nemesítik az ifjúság lelkét s a leggyönyörűbb, legtisztább magyar nyelvre tanítanak

Kőszeghy Mariann

Ummarnok Nagyvárad

1918-19. téli ziáll -

Trácia térképe 1738-ból V. 26.

Kőszeghy Marianne

1921/22

Ferképzőmúzeum

105.l.

resztény művészet és új alapon, új teremtő erők kezdenek hatni". — Irodalom (l. görög művészetnél is!): *Wickhoff*, Die Wiener Genesis (Wien, 1895, új kiadás 1912). *Riegl*, Spätrömische Kunstindustrie (Wien, 1901). *Bernoulli*, Römische Ikonographie (Stuttgart, 1882—94). *Mau*, Pompeji in Leben und Kunst (Leipzig, 1908). *U. a.*, Geschichte der dekorativen Wandmalerei in Pompei (Berlin, 1882). *Helbig*, Untersuchungen über die Campanische Wandmalerei (Leipzig, 1873). *U. a.*, Rom, Führer durch d. öffentl. Samml. etc. (Leipzig, 1912). *Strong*, Roman sculpture from Augustus to Constantine (London, 1907). *Hekler*, Bildnisse der Griechen u. Römer (Stuttgart, 1912). *Delbrück*, Bildnisse römischer Kaiser (Berlin, 1914). *Espérandieu*, Recueil général des bas reliefs, etc. de la Gaule Romaine (Párizs, 1907 ff.). *Walters*, The art of the Romans (London, 1911). *Woermann*, Die Malerei des Altertums (Gesch. d. Malerei I. Leipzig, 1879). *Cagnat—Capot*, Manuel d'archéologie romaine (Párizs, 1917—20). *Weyde*,

ROMÁN ÉPITÉSZET, a XI. sz. első negyedével kezdődő s általában a XII. sz. derekáig, de sok helyütt a XIII. sz.-ig virágzó építészet elnevezése. A „román" kifejezést Arcisse de Caumont (l. o.) használta először 1825-ben, de az eszme Gervilletől származik, aki a normandiai „antikváriusok"-nak ajánlja így nevezni a római után következő s a XII. sz. előtti művészetet. A R. formanyelvét a rómaiból meríti, de azt szabadon és szeszélyesen, kötöttség nélkül használja fel s új formai és díszítő motívumokkal gazdagítja. Legjellemzőbb eleme a félkörív *(Rundbogenstil)*. Ellentétben az antikkal, a R.-ben jóformán nincsenek arány- és mérettörvények s ez az oka annak, hogy alig van stílus

Kőszeghy Marianna

grafikus

1912 - 16

Éimisk 1930. 85. l.

Halmos János:

Térdig, áll és szem be
nyugtatja, hol albumok v
diszkardját fogja. Kalpo
disziti. Haja v körszakál
csomóra kötött, atillája bro
Mentekötöje és öje ékkövek
latt:

HABERHAU
Első alpolg
HALMOS

az asztalnál: Gichor
"Bécs"

alól balra: Kiadta özv.
Középütt: Utánnyo
jobbra: Ny. Légra

Könyomat, a
9649

anyk 1/98

Kőszeghy Marianne MDK

Gróf Károlyi kastély Nagymágocson, tus

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Kőszeghy Marianne
Gróf Károlyi-kastély Nagymágocson, tusr.

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 17 l.

Kőszeghy Marianne MDK

gr. Károlyi kastély Nagymágocson, tus

Műcsarnok 1918-19 téli kiállítás

MDK

Kőszeghy Marianne

Tusrajzot állitott ki a Műcsarnok kiáll.-án.

Művészet, 1918. 53-54.l.

HIREK

PÉCSI NAPTÁR

NOVEMBER 7.

1777. Baranyavármegye a mai napon tartott tisztújító közgyűlésén alispánul Hoity Mihályt választotta meg ujra. Másodalispán Kardos János lett. Hoitsy Mihályt 1786-ban II. József cs. és kir. udvari tanácsossá léptette elő.

1814. A ciszterci rendü gimnáziumi tanárok a mai napon jöttek Pécsre s itt ünnepélyesen beiktatta őket Paintner főigazgató. Első pécsi igazgató Horváth Dániel volt.

1860. Reszler István szinigazgató társulata a mai napra kitűzött Lázár pásztor cimü darabját az óriási hóförgeteges idő miatt üres ház miatt nem adhatta elő.

1897. Pécs szab. kir. város szerződést kötött a honvédelmi kincstárral, amelynek értelmében a város katonai célokra 37 katasztrális hold és 444. négyszögölnyi területet ad át a sátortáborban a kincstárnak bizonytalan időre évenkint öt drb. 20 koronás arany bér fejében. A város a bérbe adott területből 1925. januárjában 25 kat. hold és 3392 négyszögmétert kapott vissza, a fennmaradt terület továbbra a kincstár kezén maradt, mivel ott altiszti lakások létesültek.

1913. Vaszary Gyula Pécs szab. kir. város nyugalmazott rendőrkapitánya a mai napon halt meg.

— **Levente zászlószentelés Babarcon.** A babarci levente egyesület november 15-én tartja meg zászlószentelési ünnepélyét impozáns ünnepség keretében. — A zászlószenteléssel kapcsolatos programm a következő: november 14én, szombaton este lampiónos zenés felvonulás a zászlóanya lakására. Vasárnap, november 15-én délelőtt fél 10 órakor zenés felvonulás a község utcáin. 10 órakor a leventék gyülekezése a községháza udvarán. Fél 11 órakor ünnepélyes tábori mise, utána a zászlószentelés és a szegek beverése. Délelőtt fél 12 órakor díszfelvonulás, délután 1 órakor társasebéd. Délután fél 3 órakor a leventék gyülekezése a községháza udvarán, innét ünnepélyes felvonulás a leventetérre, ahol a leventék sportgyakorlatokat mutatnak be. A szépnek igérkező levente zászlószentelési ünnepségen a vármegye és a vármegyei testnevelési felügyelőség is képviselteti magát.

— **Szülői értekezlet.** A belvárosi áll. elemi leányiskola tantestülete november 8-án délután 3 órai kezdettel a községi polgári leányiskola rajztermében szülői értekezletet tart a valláserkölcsös nevelésről. Hanuy Etelka tantestületi tag előadásában. A nevelői szempontból nagyfontosságú értekezletre ez úton hívja meg a növendékek szüleit és hozzátartozóit a tantestület.

— **Orvosi tudományos ülés** lesz szombaton délután 6 órakor az egyetemi sebészeti klinika tantermében.

— **Nagymérvü olcsóbbodásról** fog meggyőződni, ha férfi, fiu és gyermekruha, posztó és bélésáru szükségletét Páll Ödönnél Széchenyi tér 18. fedezi.

— **ARANY CSIPKE, arany szalag** occasió árban a Csipkeáruházban. Király utca 17. (4867)

Kiskoruak a züllés utján

Az egyik órát lopott, a másik pénzt lopott a fürdőben

Pécs, nov. 6. — A tegnapi nap folyamán két kis fiu került az államrendőrség elé. Az volt a bünük, hogy a legcsunyább bünre vetemedtek: loptak, még pedig az egyik egy zsebórát, a másik pedig pénzt lopott a fürdőben. ahová egyik rokonával ment. Ezenkívül az egyik hazulról is lopkodta a pénzt. Az államrendőrségen annak rendje és módja szerint jegyzőkönyvet vettek fel az esetről és igy a hivatalos eljárás megindult ez ügyben.

Ebből az alkalomból ismét rámutatunk arra a bűnös nemtörődömségre, amellyel egyik másik szülő gyermekeinek a sorsát kiséri. Csak a napokban emlékeztünk meg arról, hogy a volt Mátyás király vendéglő elhagyott pincehelyiségében büntanyát leplezett le az államrendőrség, ahol több fiu éjszakázott. Valamennyinek élnek a hozzátartozói. Ha a hozzátartozók mindjárt az első alkalommal kérdőre vonták volna gyermekeiket, hol töltötték házon kivül az éjszakát, nem történhetett volna meg, hogy az a büntanya heteken át fennállhatott volna, ahol a kiskoruak a lopott holmikkal meghúzódtak.

A fiatalkoruak bünözésével szemben nem elégséges a hatóság. Legelső sorban a hozzátartozóknak kellene szigoruan fogni, törődni a gyermekkel hol merre jár, honnét van pénze. Ha ez a szülői szigorúság elmarad, akkor a züllés csakhamar bekövetkezik. Ennek a szülői szigorúságnak nap nap után meg kell nyilvánulni, különben hiábavaló a hatóság és a társadalom minden munkája.

— **A nőegylet vasárnapi teadélutánja.** Élénk érdeklődés előzi meg a nőegylet vasárnap délutáni fél 6 órai „Rite-szerü" teadélutánját. A nagyterem körül asztalokat helyeznek el és az egyes társaságok itt elhelyezkedve élvezhetik a terem közepén folyó táncot, melyhez a legjobb cigányzene szolgáltatja a zenét. Belépő zenedíjjal és tea szendvichchel összesen 20,000 K, táncosok részére 15,000 K. Igen mérsékelt áron hideg vacsoráról, süteményekről és kitünő italokról gondoskodik a rendezőség.

— **A világirodalom szenzációja** Giovanni Papini, Krisztus története 570 oldal. Ára füzve 126 ezer korona. Kapható a Dunántúl egyetemi könyvkereskedésében.

— **A Matessa árváknak.** Hamerli József 4 pár uj gyermek csizmát, a székesegyházi uradalom Fónay Lajos által 260 fej káposztát és Török Emilné Siklós 2 pár uj cipőt adományoztak a Matessa árváknak. Az adományért az árvák nevében hálás köszönetet mond a vezetőség.

A legujabb

tánckották és albumok

kaphatók

Dunántúl Egyetemi könyvkereskedésében Széchenyi-tér 9.

Az országos Széchenyi ünnep programmja

Budapest, nov. 6. — A vasárnap tartandó országos Széchenyi ünnepen Horthy Miklós Magyarország kormányzója, továbbá József, József Ferenc és Albrecht királyi hercegek is részt vesznek. A legnagyobb magyar szobrának talapzatára a kormányzó teszi le a koszorút. A magyar kormány koszorúját Bethlen István miniszterelnök helyezi el rövid beszéd kiséretében. A nagyszabású ünenpség minden tekintetben méltónak igérkezik a magyar társadalomnak Széchenyi iránt való hódolatához. A főméltóságok és a küldöttségek megjelennek a biboros hercegprimás által a vasárnap reggel 9 órakor mondandó ünnepi misén is, illetve az ezzel egyidejüleg tartandó többi istentiszteleteken. Az ünnepi istentiszteletek még idejében érnek véget, hogy a küldöttségek az Országház téren felfejlődhessenek. Az országháztéri ünnepség kezdetét a m. kir. folyamőrség Szeged őrnaszádjának 21 ágyúlövése jelzi.

A 22 milliós dollárkölcsön felosztása

Budapest, nov. 6. — A pénzügyminiszter által a népszövetség hozzájárulásával kiutalt 22 millió aranykoronás dollárkölcsön felosztásáról a legközelebbi időben fog határozni a kormánybiztosság, amelynek vezetői Iklódy Szabó Sándor és Mutschenbacher Emil. A kölcsön most már hamarosan kiutalásra kerül A zálogleveleket a kormány eddigi táryalásak szerint amerikában akaria elhelyezni.

A Tudományos Akadémia olasz vendége

Budapest, nov. 6. — Az akadémia centennáriumi ünepélyére meg hívták az olasz rokon intézeteket. Mindezeknek területéről meleghangú levelek és táviratok alakjában kapott üdvözletet az akadémia, azonban az Akademia dei Lincei sulyt helyezett rá, hogy kiküldött által is képviselve legyen és mivel maga az elnök Volterra Vito szándékozott eljönni, de az utolsó percben közbejött akadályok miatt ezt nem tehette meg, az olasz akadémia és az olasz közoktatásügyi miniszter képviseletében tegnap megérkezett Budapestre Federico Millosevich a római egyetemes ásványtan tanára, akitől Berzeviczy Albert elnök ma délben a szivélyes üdvözletet átvette, Millosevich tanárnak bemutatta az akadémia helyiségeit és könyvtárát, bemutatta őt gróf Klebelsberg Kunó vallás és közoktatásügyi miniszternek is és azután villásreggelin vendégül látta. Millosevich melegen érdeklődött a Nemzeti Múzeum ásványtani gyüjteménye.

Templom Nagymagyarországért

Budapest, nov. 6. — *Zadravecz* István tábori püspök november 15.-én délelőtt 9 órakor a különböző vallási és társadalmi egyesületek jelenlétében áldja meg a Pongrác-uti állami lakótelepen épült menekültek nemzetközi könyörgő templomát. A megáldás után az elszakitott országrészek mielőbbi visszaszerzésére ajánlják fel a templomot.

— **40 kilóméter hosszú lesz a Pécsujhegy-siklósi villamos távvezeték.** A Dunántúl csütörtöki számában jeleztük, hogy hivatalosan megtörtént a Pécsujhegy-siklósi villamos távvezeték közigazgatási bejárása. Ezzel kapcsolatban értesültünk, hogy a villamos távvezetéket 40 kilóméter hosszúságra tervezik és a kiépitést tavaszra fejezik be. Nagyharsányban Mauthner József vállalkozó áramfejlesztő telepet létesit és innen a nagyharsányi áramfejlesztő telepről kapják az elektromos áramot a villamos távvezeték körzetébe belekapcsolódó községek.

— **Esküvő.** Neuber Eleonóra és Wolf Aladár november 5-én, d. e. fél 12 órakor tartották esküvőjüket a székesegyházban.

— **Villamos áramszünet.** November 8-án vasárnap reggel 8 órától 9 óráig Siklósi utca, Siklósi országút és környéke kivételével az egész város területén, továbbá 7 órától délután 2 óráig Zsolnay Vilmos utca, Pécsváradi országút, Mohácsi országút, Üszög, Meszes puszta és környéke, Felsővámház utca, Ágoston, Pécsbányatelepi út, Mecsekszabolcsi országút és környéke, továbbá Scitovszky tér, Árpád, Damjanich, Klimó, Petrezselyem utca, Früchweisz völgy és környékén hálózatjavítás miatt áramszünet lesz.

— **Egy millió a hadiárváknak.** Egy névtelen egy millió koronát adományozott a pécsi hadiárváknak a Dunántúl útján. Az adomány átvehető a Dunántúl pénztáránál.

— **A főpincérek képesítése.** A vendéglősök és kávéháztulajdonosok az utóbbi időben olyan egyéneket alkalmaztak, akik előzően szakmába végő munkát nem végeztek. Ennek az eljárásnak következtében a szakmában teljesen megbizhatatlan és nem egy esetben megbizhatatlan egyének kerülhetnek a közönség szempontjából is jelentős állásba. E helyzet megszüntetésére a kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy a vendéglői és kávéházi iparban főpincéri minőségben csak olyan egyén alkalmazható, aki az illető ipar önálló gyakorlásához megkívánt szakképzettségél rendelkezik, vagy ennek hiányában igazolni tudja, hogy 2 éven át pincér minőségben szakbavágó munkát végzett. Az a vendéglő, vagy kávéháztulajdonos, aki a rendeletet megszegi, egy millió korona pénzbüntetéssel büntethető. A rendelet nem érinti azokat a főpincéreket, akik már a rendelet kihirdetésének idején főpincérként alkalmazásban vannak, vagy a rendelet kihirdetését megelőző időben legalább hat hónapon át főpincéri alkalmazásban állottak.

— **A karének egyesület** összpróbája hétfőn lesz a szokott helyen és időben.

— **BÁRSONY A DIVAT!** Csodás dolgok érkeztek a Csipkeáruházba már 75 ezer koronától kezdve. Király-utca 17. (4867)

— **A DEFHE** holnap szombaton d. u. 6 órakor az I. számu tanteremben udvarlástot tart.

— **NEM A HANGZATOS reklám, hanem a valóság beszél, ami meggyőz a rendkivüli árleszállitásról. Tekintse meg személyesen a Csipkeáruház novemberi kirakataiban feltüntetett leszállitott árakat. Király-utca 17.**

— **A keresztényszocialista parcellabérlőket** felhívják, hogy az 1926. gazdasági évre a bérleti összeget fizessék be november 8-án délelőtt József-u. 15. szám alatt. A felhívás úgy a Basamalom, valamint a nagy állomás alatti parcellák bérlőre vonatkozik.

Férfi kalap javítás
25 ezer
sapka varrás
15 ezer korona
a Pécsi Kalapgyárban.
Cégtulajdonos:
PUSZEK GÉZA.
Király-utca 37. szám.

— **A pécsi vasutas sport klub táncmulatsága.** A népszerű és közkedvelt pécsi vasutas sport klub ma, szombaton este rendezi őszi táncmulatságát a jótékony nőegyletben. A vasutas bál iránt az egész városban nagy érdeklődés nyilvánul meg. Belépődij 30,000 korona, kiséröknek 15,000 korona.

— **Kihágási ítéletek.** A pécsi járás büntető bírája Sztojanovics Vladen budméri lakóst tejhamisitásért 140 ezer korona pénzbüntetésre, Garé Sándor görcsönyi lakóst tejhamisitásért 100 ezer, Vass György pellérdi lakóst tejhamisitásért 50 ezer, Radivjevics Pávló nagybudvéri lakóst 50 ezer, Hegedüs János vasasi lakóst 150 ezer, Kiss János mecsekszabolcsi lakóst 120 ezer, Bekmecz István regenyei lakóst 200 ezer, Martinovics István magyarsorlósi lakóst 50 ezer korona pénzbüntetésre itélte engedély nélküli fegyvertartásért és egyben elrendelte a fegyverek elkobzását. Tóth Mihály és Schlaff Jakab nagykozári lakósokat mert gyermekeiket nem küldték el az iskolába 200—200 ezer korona pénzbüntetésre itélte.

— **ESÖERNYÖK! Feltünő olcsó árak! Nagy választék LEHR IZIDORNÁL a Színház mellett.** (4950)

— **Az Arany Hajó és Széchenyi-éttermekben** ma szombaton este disznótoros vacsora lesz. Kitünü fajborok és sörkülönlegességek.

— **Elveszett** november 5-én este 5—6 óra között a Pécsváradi országút Kriszt-féle vendéglőtől Felsővámházutca, Vajda hentes házáig egy barna báránybéléses, róka galléros kabát. Becsületes megtaláló Felsővámházutca 52. szám alatt adja le, hol 100 ezer korona jutalomba részesül.

— **Nagy cipővásár.** Rendkivül olcsó árak. Kizárólag elsörendü eredeti „Arany Robur" márka. **Schwarcz és Kálmán** Ferenciek u. 2. Gyermekkocsik nagy választékban. (3857)

Mindenütt a „Pannonia" sört dicsérik és fogyasztják.

— **Koksz rendelés Telefon 5-58.**

— **Öltöny és télikabát szövetek** legolcsóbban Hirsch és Pollák cégnél.

A Sajtdorádóban (Boltivköz) a trapista sajt kg-ja 30.000 korona.

— **Lópokróc,** utazótakaró, padlófilz és szőnyeg legolcsóbban Hirsch és Pollák cégnél. (4593)

— **Divatlapok** nagy választékban a Dunántul Egyetemi könyvkereskedésében, Széchenyi-tér 9. (Royal kávéház alatt.)

A Sajtdorádóban (Boltivköz) a trapista sajt kg-ja 30.000 korona.

— **Szőrmeboák, szörmekabátok** Löwy Testvéreknél, Ferenciek u.

— **Háló, ebédlő** és szalongarniturák és mindennemü bútorok meglepő olcsó árban **Fuchs József** bútorüzletében, Rákóczi ut 40. sz. alatt.

— **Universal paszta** az egyetlen hatásos patkány és csótányirtószer, kapható Teréz-u. 13. (4890)

Művészet-Zene

)-(**A székesegyházi jubiláris hangversenyen,** mely vasárnap délután 6 órakor kezdődik Widor Ch. V. Symphóniáját Vadas Gábor orgonaművész játsza. Akik Vadas Gábornak a mult év június havában tartott hangversenyén részt vettek, bizonyára emlékeznek reá, hogy a modern kompoziciók interpretálása közben mennyi színt és változatos ragyogást hozott ki Angster gyönyörü mestermüvéből. Élénken előttünk van még Guilmant Marche funébre-je s Dubois Chant pastoralja, melyekben a lehetőségig kihasznált szebbnél-szebb változatokban gyönyörködtünk. Widor Symphóniája még fokozottabb mértékben ad alkalmat az orgona tökéletességeinek érvényesítésére s ha még hozávesszük, hogy Vadas művészete utolsó hangversenye óta sokat izmosodott, jogos várakozással nézhetünk vasárnapi szereplése elé. A székesegyházi énekkar által előadandó számok közül kettő visszavisz bennünket a középkor vallásos elmélyedésébe, a lélekből fakadó muzsika egyszerü eszközökkel is sokat mond mert a legközvetlenebbül hat a szívre. A modern kompoziciók a mi nyelvünkön szólnak Istenhez s ha pl. Renner szövevényes allelujájának hangóceánját nem is érünk rá elemezni, annyi bizonyos, hogy szárnyalása felragad bennünket ebből a materiális mindennapiságból azokba a magasabb régiókba, amelyekben, ha szédülünk is egy kissé, mégis csak jól érezzük magunkat

)-(**Pécsi festők képkiállítása a nőegyletben.** Szentpétery Kristóf, Rácz Jenő, Molnár Béla pécsi festőművészek és Kőszeghy Gyula épitész képkiállítást rendeznek a nőegyletben. A képkiállítás november 8-án, vasárnap délelőtt nyilik meg és november 18-án zárul. A képkiállítást nagy érdeklődés előzi meg.

Feltünő olcsó árban
kerül eladásra több ezer méter angol férfi öltöny, téli kabát és raglán szövet. Megtekintés vétel kényszer nélkül
Krausz Arnold cég
kizárólagos posztógyár raktár
Pécs, Király-utca 15 szám.
Feltünő olcsó árak.

Beyers Mode für Alle
a legszebb német divatfolyóirat. Ingyenes mellékletei: egy kész szabásminta és egy tartalmas szabásmintaiv. Szines külön melléklete a „Weltmode". Havonként egy füzet. Kapható a Dunántul könyvkereskedésében Pécs, Széchenyi-tér 9. sz. Ára füzetenként 18.000 korona.

Színház

A színházi iroda közleményei:

* **Víg özvegy.** Lehár Ferenc világhírü operettje a Víg özvegy kerül ma este színre pompás szereposztásban. A címszerepet ezúttal is a kiváló primadonna **Koronkay** Rózsi játsza, akinek ez egyik legjobb szerepei közé tartozik, partnere ismét az utolérhetetlen énekes bonvivant **Járay** Sándor lesz, aki városunknak máris kedvence, — a többi főszerepeket **Fejér** Erzsi, **Egri** Berta, **Asszonyi** László, **Halmai, Rónai, Károlyi** és **Székely** Bálint játszák. **Marinelli** és **Pléh** Manci egy nagyon szép táncot mutatnak be.

* **Nóta vége — Régi jó Budapest — Nagy kedélyes kabaré a Pannóniában** képezik a most vasárnapi müsort. Délután 3 órakor olcsó helyárakkal Zerkovitz pompás operettje a Nóta vége Sz. **Patkós** primadonnával, **Beke** Alisz szubrettel, **Egri** Berta a pompás komikával. A férfi főszereplők a kitünő **Sziklai, Asszonyi** László és **Rónai.** — Este a szenzációs sikerü **Régi jó Budapest** megy az ismert elsőrangú szereposztásban. — **A Pannónia** szinház termében nagy kedélyes kabaré lesz este fél 10 órakor. **Halmai** Vilmos, aki ezen a téren is elismert müvész fogja ezt a kabarét rendezni és nagyszerü darabokban, valamint magánszámokkal fellépni. Mellette fellépnek **Pártos** Klári, **Beke** Alisz, **Enri** Berta, **Fejér** Erzsi, **Pattantyus, Székely** Bálint, **Erdélyi** és **Bágyoni Szabó.**

A SZINHÁZ MÜSORA:

Szombaton este: **Víg özvegy.**
Vasárnap este **Régi jó Budapest.**
„ délután **Nóta vége.**
Hétfő A: **Lotty ezredesei.**
Kedd B: **Lotty ezredesei.**
Szerda C: **Miss Lilian.**
Csütörtök A: **Régi jó Budapest.**
Péntek B: **Menyasszony háboru.**
Szombat C: **Menyasszony háboru.**
Vasárnap este: **Menyasszony háboru.**
Vasárnap délután: **Bob herceg.**

Töltőtollát
a legfinomabb külföldi tintával, 1000 koronáért megtöltjük. Dunántúl könyvkereskedés Széchenyi-tér 9.

Sport

(:) **A kaposvári Donnerárosi Levente TE Pécsett.** A vasárnapi forduló pécsi mérkőzésének különös érdekessége, hogy két a liszta végén kullogó csapat vív egymással élet-halálharcot — a DVAC és a KDLTE. Mind két- csapatnak létérdeke a pontszerzés s ezért minden követ megmozgatnak, hogy komplett csapatukkal a legjobb kondicióban tudjanak felállani. A mérkőzés, melyet Krebsz Mihály bíró fog vezetni, a vásártéri sporttelepen kerül eldöntésre.

Legolcsóbb és legszebb összerakó gyermekjáték a
LILIPUT-JÁTÉK.
Mi a Liliput-játék? — Kiskocsik, tatyigák, hintók, asztalok székek és egyéb minden elképzelhető tárgy összerakható részei gyufaskatulyában vannak elhelyezve. Ezek összeállitása: szórakoztató türelmi foglalkozás. Ára csak 3000 korona.
Kapható a DUNÁNTÚL iró- és papirkereskedésben Széchenyi-tér.

Kérjen
Messmer teát
a legfinomabb keverék, zamatos és használatban rendkivül kiadós
Körzeti képviselet:
Breuer Miksa és József, Pécs.

Tőzsde

Budapest, nov. 6. — A M. N. Bank hivatalos clearing árfolyamai: Amsterdam 28665—28765, holland forint 28465—28665, Belgrád 1262—1266, dinár 1252—1266, Berlin 16964—17020, márka 16864—17000, Bukarest 335—337, lei 329—335, Brüsszel 3230—3240, belga frank 3210—3230, Kopenhága 17740—17796, dán korona 17590—17746, Oslo 14470—14520, norvég korona 14320—14470, London 345500—346500, Milanó 2810—2822, lira 2805—2825, Newyork 71240—71460, dollár nagyobb 70940—71560, dollár kisebb 70840—71560, Páris 2865—2879, francia frank 2865—2895, Prága 2111—2119, szokol 2101—2119, Szófia 516—518, leva 512—518, Stockholm 19070—19130, svéd korona 18870—18980, Varsó 11800—11850, zloty 11600—11800, Bécs 10039—10073, osztrák shilling 10027—10067, Zürich 13732—13778, svájci frank 13712—13799.

Értéktőzsde: A mai tőzsdén a lanyha irányzat folytatódott Már nyitáskor a kinálat volt túlsúlyban és a kontremin eladásaira az irányzat mindvégig lanyha maradt és az árfolyamok 1—2%-kal olcsóbbodtak. A lanyhaság leginkább a kuliszpapirokban, igy Ganz papirokban, Nasicban és Izzóban jutott kifejezésre. Ezzel szemben Bányapiac jól tendált. A forgalom csekély volt. A fixkamatozású papirok piacán is csendesebb volt a forgalom.

Fixkamatozású papirok: 6%-os hadikölcsön 1—5. kib. 4600—4650, 6—7. kib. 3150—3200, 5½%-os hadikölcsön 2—5. kib. 3150—3200, 4, 5, és 8. kib. 3000—3050, Pénztárjegy 1917-es 1. kib. 2050—2100, 1918—1923, 1918—1925-ös 1650—1700, Népszövetségi kölcsön 67500—68000.

Terménytőzsde: Az irányzat tartott volt, a forgalom buzában és tengeriben élénk. Hivatalos árfolyamok: Teljesen változatlanok.

Az összes lisztárak változatlanok.

Sertésvásár: Nyiltvásári maradvány 499, érkezett 224, eladva 110. Árak: könnyü 15—18, nehéz 18—20.7, Zártvásáron maradvány 122 sertés és 20 süldő. Érkezett180, eladatott 180. Árak mint fent.

Zürich, nov. 6. — (Zárlat.) Páris 2060, London 2515.5, Newyork 519, Brüsszel 2350, Milano 2040, Amsterdam 20880, Berlin 12360, Bécs 7320, Szófia 377.5, Prága 1537.5, Varsó 86, Budapest 0.0072.70, Belgrád 920, Bukarest 237.5.

APOLLO

Péntek, április 26. Utoljára

LILA DAMITA és WLADIMIR GAIDAROW pompás együttese

ASSZONY A KINPADON

Filmregény az angol arisztokrácia köréből. Fő szerepben: Lila Damita és Wladimir Gaidarow

Előadások:
fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor
A két utolsó előadás teljes zenekarkisérettel!
Parkmozi: Szünet.

Kőszeghy Gyula nyerte az első díjat a vegykisérleti állomás tervpályázatán

Pécs, ápr. 25. — Ma délután ült össze a városházán az a zsüri, amely a Siklósi- és Szent Imre-utca sarkán a mezőgazdasági vegykisérleti állomást is magában foglaló városi bérház beérkezett pályatervei felett döntött. A bizottságban Nendtvich Andor dr. polgármester elnökölt, tagjai pedig Makay István polgármesterhelyettes, Kalenda Lóránt műszaki főtanácsos, Katona János tb. műszaki főtanácsos, Vitéz Kiss Lajos fővegyész, valamint Károlyi Emil és Zsolnay Sikorski Miklós műépitészek voltak.

A beérkezett kilenc pályamű közül az ezerpengős első díjat szótöbbséggel a Hármashalom jeligéjü munkának itélte oda, amelynek szerzője Kőszeghy Gyula. A 600 pengős második díjat a Szusza jeligéjü pályamű kapta, szerzője Dulánszky Jenő. A harmadik 400 pengős díjat a Forma jeligéjü és ugyancsak Dulánszky Jenő által készített pályamű nyerte el.

Ezen kivül egyenkint 250 pengőért megvásárolni javasolta a bizottság a Kettős kör, valamint a Pécs jelligéjü pályaműveket. A Kettős kör jeligéjü mű készitője Pilch Andor, míg a Pécs jeligéjü munkát Visy Zoltán épitész készitette.

A bizottság külső szakértői egyuttal azt is javasolták, hogy a kivitellel az első díjjal jutalmazott pályamunka szerzőjét Kőszeghy Gyulát bizzák meg és azokat ne a városi mérnöki hivatal készitse el.

Gasparri bíboros-államtitkár pénteken utazik Montecassinóba

Róma, ápr. 25. — Gasparri bíboros-államtitkár pénteken Montecassinóba megy, hogy mint pápai legátus résztvegyen a benedekrendi apátság centennáris ünnepein. A bíborosnak különvonatot bocsátanak rendelkezésére.

Elvek és események

Széljegyzetek a kartellkérdéshez

A gazdasági érdekképviseletek és a törvényhozás érdeklődésének előterében most a kartellkérdés áll. Mindennap olvashatunk pro- vagy kontra nyilatkozatokat és irásokat. **Szorgalmasabbak a kartellek érdekében nyilatkozók és irók.** Ezek (köztük képviselők és más közjogi méltóságok) nevei szinte kivétel nélkül megtalálhatók a különböző vállalatok elnökeinek, igazgatósági és felügyelőbizottsági tagjainak névsorában, vagy a Gyosz tisztviselői között... De azért nem kell a jóhiszeműséget kétségbevonni.

*

Sajátságos az emberi természet: az agy a legkonkrétebb valóságokat úgy tudja csoportositani, hogy ugyanazokból az adatokból, melyekből az **egyik** nyilatkozó csak **fehérre** tud következtetni, a **másik** csak **feketét** tud kiolvasni. Vannak tehát az emberben a tárgyi bizonyitékokon túl oly tényezők, melyek a helyes itéletet befolyásolják, melyek segélyével az ember egyszerüen kibúvik a logikus következtetés elől, megkerüli a végső konzekvenciát; melyek segitségével képes arra az optikai trükkre, hogy a rezultánst épp ellenkező oldalon lássa, mint ahol annak a komponensek eredményeképp jelentkeznie kell. Ezt az optikai csalódást aztán — ama bizonyos tudatalatti tényezők hatása alatt — maga is valóságnak hiszi és vállalkozik, hogy másokkal is elhiteti. — A tényezők fellelhetők a kicsinyes egyéni pletykák területétől egész a nagy világnézeti kérdésekig. Egy pletyka tárgyi bizonyitékok nélkül is hitelre találhat, vagy azért mert elmondójuk szinpatikus, vagy mert akiről szól ellenszenves, vagy egyszerüen mert érdekes, és mindenki szeret valami érdekesség birtokában lenni. A világnézeti, felekezeti és pártpolitikai kérdéseknél is u. a. tényekből a legellentétesebb következtetések vonhatók az érdek, a beleszületettség, az anti- és szimpatia s egyéb előitéletek szerint. Csak emelkedett, a kérdésekkel lelkiismeretesen foglalkozni akaró és tudó szellemek függetlenitik magukat. Mások — igy vagy úgy — csak hisznek.

Ugyanez tapasztalható az egyes **társadalomtudományi és közgazdasági** tanok és problémák terén is. Igy a kartelkérdésekben is.

*

Mi a tényállás? **Egyes kartellek megalakulása után a kartell hatáskörébe tartozó árucikkek akárhányszor egyik napról a másikra 35, 50, sőt 100 százalékos áremelkedéssel jelennek meg a piacon.** Pedig a „termelés racionalizálásával" és az „értékesitési anarchia kiküszöbölésével" indokolt kartellalakulásoktól épp ármérséklő hatást várnánk. Itt tehát hiba van. Mégis a **kartellbarátok tiltakoznak, hogy törvény készüljön e hibák kiküszöbölésére, a kartellek szabályozására és ellenőrzésére.** És talán el is hiszik, hogy nekik van igazuk.

*

Ha kartellérdekeltség táborának főstratégusa, Fenyő Miksa az ellentábor sajtójában helyez el cikket, akkor azt a cikket bizonyára meggyőzőnek érzi. Ha még oda sem tud meggyőző argumentumokat szállitani, akkor ugyan hol vannak a kartellt védő bizonyitékok?...

*

A kartellérdekeltség — szerinte — nem kételkedik, hogy **a kartelltörvény respektálni fogja a gyáripari termelés fontosságát,** mozgási szabadságát, és általában a gazdasági szempontokat a legmesszebbre menőleg figyelembe veszi. De — s itt jön az „aggodalma" — féltí **az ily törvénytől a „gazdasági élet érzékenységét"** és ebből kifolyólag fél a „termelés visszafejlődésétől". — **Furcsa volna, ha egy becsületes ember érzékenységét bántaná, hogy vannak törvények a betörés, lopás és csalás ellen,** és ha félni kellene, hogy érzékenységében megbántva megszünne teljesiteni hivatását. A becsületes embernek eszébe sem jut, hogy az ily törvények sértik az ő érzékenységét. Mert nem is gondol arra, hogy vétkezzék ellenük. **Miért sértené hát a kartelltörvény a gyáripari és vállalkozói érzékenységet, ha nem akarnak ellene vétení?**

*

Ha kartellosék nem vonják kétségbe, — mint ahogy mondják, — hogy **a kartelltörvény respektálni fog minden respektálandó gazdasági szempontot,** akkor miért aggódnak amiatt, hogy a törvény „megakasztja azt a konszolidációs és egészséges folyamatot, mely a gyáriparban épp a kartellszervezkedés révén kialakult"? — Ha a kartelleknek egyik napról a másikra történő 30—100 százalékos áremelését tekintik „konszolidációs és egészséges folyamatoknak", akor csak hadd **jöjjön minél előbb az a törvény!**

*

Ha a 30—100 százalékos áremelések megfelelő lett volna a munkabérek emelése, akkor még hagyján, mert a munkásság fogyasztóképességének emelkedése hozzájárult volna a kereskedelem forgalmának növeléséhez és a mezőgazdasági termékek jobb értékesitéséhez. De csak a kartellek nyertek. Ez pedig **a minden társadalmi réteget és gazdasági érdeket képviselni köteles államnak nem lehet közömbös.** A kartelltörvénynek épp az lenne a feladata, hogy **összeegyeztesse a különböző érdekeket.** Legyen a kartelleknek tisztességes hasznuk, de ne a fogyasztó és a munkás rovására, abnormis nagy jövedelmük.

*

A kereskedőket ezzel iparkodik Fenyő a kartellek iránti szinpátiára birni: „a kartellek megkimélik őt (a kereskedőt) a versenyviszonyok folytán a raktárértékeiben bekövetkezhető **esetlegességektől".** Ez magyarul azt jelenti, hogy **ha a kartellek virulni fognak, akkor nem kell tartani az árak leszállásától.** Ha pedig erre a csalogatásra nem hajlandók a kereskedelmi érdekeltségek a kartelltörekvések mellé állni, akkor ijesztéssel próbál rájuk hatni: a közvéleményt és a kormányt iparkodik kijátszani ellenök.

*

A kereskedelem — Fenyő Miksa szerint — **a gyártól a fogyasztásig 35—80, sőt még több százalékkal drágitja az iparcikkeket.** Ezt „megállapitja azért, hogy gondolkozóba ejtse a **közvéleményt** és felhivja **a kormány** figyelmét, miként lehetne a szövetkezeti rendszer kifejlesztésével egészségesebb viszonyokat teremteni". — Lám, lám, az az „egészség": a kartelleknél a kormány beavatkozása veszélyezteti az „egészséget", a kereskedelemnél egyenesen megkivánja... Pedig a kereskedelemnek szemére vetett **35—80, sőt több %, a nagy- és kiskereskedők egész során át áll csak elő, míg a kartellek 30—100 százalékos áremelései, mint haszon, a forrásnál maradnak.** Aztán a 12—36 százalékos osztalékokkal szemben ott vannak a kereskedelmi kényszeregyességek. A kereskedelemnél is vannak hibák melyeket saját érdekében is legalább csökkenteni kellene; pl. a külföldi árucikkek favorizálásával önmaga és az egész magyar társadalom alatt vágja a fát, mert ez is hozzájárul a vásárlóképesség csökkentéséhez; azonkivül a kereskedelmi morál sem érvényesül mindenütt. Dehát **semmivel sincs nagyobb szükség a szövetkezetekre, mint a karteleket szabályozó és ellenőrző katelltörvényre.** Mindkettő — korrektivum.

*

A kartelltörvény elriasztani, nem pedig becsalogatni fogja az idegen tőkét — mondják a kartellfronton... Valószinü, hogy az az idegen tőke, mely **szénbányáinkban,** fa-, szén-, cement-, vascső-, sróf- és egyéb hazai kartelleinkben és pénzintézeteinkben megszokta a 24—48 százalékos hasznot, egy pillanatra meglepődik, hogy **már kezd a magyarok esze is jönni,** de majd belenyugszik, hiszen **máshol sem tud jobban elhelyezkedni** s aztán: az amerikai örült tőzsdei hossz-spekuláció se fog örökké tartani. Addig is **a mi bankjaink is megtehetnének annyit, hogy alacsonyabb kamattételek révén élni engedjék az ipart, kereskedelmet és mezőgazdaságot.** Ha az osztalékokat, tartalékolásokat és igazgatói tantiémeket nézzük, be kell látni, hogy tényleg megtehetnék... Ebben igaza van Fenyő Miksának.

*

Abban is igaza van, hogy **az épitkezések a kartellek nélkül is drágák,** de ennyivel több ok van arra, hogy ne **drágitsák őt is.** Egyik ingatlanbank, mely épitkezésssel is foglalkozik, **48 százalék hasznot és 24 százalék osztalékot mutat ki.** Aligha kartellen kivül. Ezekből a számokból arra is **lehet következtetni, hogy a munkásbérek és a kisipari haszon mért oly alacsonyak s a házbérek, mért oly magasak...**

*

A gazdasági **liberálizmus** tana és a gyáripar hiszekegye és kiskátéja volt. Most a szabad verseny ellenségként mutatkozik: **a konkurens cégeket kartellbe iparkodik kényszeriteni;** a kereskedelem árdrágitásaira „felhivja a kormány figyelmét"; semmi kifogása amaz ujabb törekvés ellen, mely törvényesen akarja előirni egyes vidékekre a tipusbuzát, tipus-szőlőt, tipus-gyümölcsöt, tipus-tojást, tipus-csomagolást, melyek talán nem is lesznek rosszak, de mindenesetre belenyulást jelentenek az állam részéről a szabad gazdasági életbe. A mezőgazdasági terméyek ármaximálása ellen se volt kifogásuk kartelloséknak: **csak épp azt nem akarják, hogy az állam az ő körmükre is ránézzen.** Remélhetőleg elmult már az az idő, amikor a „liberálizmus" jelszavának szuggesztiójával a gyáripar az államhatalmat is a maga szolgálatába állitotta és minden szervezkedést megakadályoztatott, amely az ő **korlátlan szabadságát érintette volna.** — Nem könnyü a magyar gyáripar mai helyzete, de **a törvényes ellenőrzés és szabályozás nem lehet veszedelme a becsületes törekvéseknek.** Minden attól függ, milyen lesz a kartelltörvény?...

*

Sokat lehetne még a jelzett cikk margójára jegyzetelni, de egy kis pikantériával befejezem: **„a szoc. dem. szakszervezetek gyakorlatilag is hajlandók a kartellmegállapodásokat támogatni,** ha a munkaadók vállalták, hogy csak szoc. dem. szakszervezeti munkást alkalmaznak üzemeikben" — irja Fenyő Miksa. Ime, a szoc. dem. vezetőség, melynek tudnia kell, hogy **a kartellek 30—100 százalékos áremelései a fogyasztót, köztük a munkásosztályt is mily súlyosan érintik anélkül, hogy ezek az áremelések a munkabéren arányosan javitanának,** mégis hajlandó volna „a kartellmegállapodásokat gyakorlatilag támogatni". Ime, ujabb **bizonyiték, hogy a szoc. dem. vezetőség nem oly ellensége a kapitalizmusnak, mint azt a naiv munkásokkal elhitetni szeretné.**

Perr Viktor.

A has teltsége, májtájéki fájdalmak, emésztési nehézségek, gyomorbélburut és sárgaság a természetes Ferenc József keserüvíz használata által megszüntethetők és az agy, a szem, tüdő vagy szív felé irányuló vértólulások ellensúlyozhatók. Gyomor- és bélspecialisták igazolják, hogy a **Ferenc József** vizzel, különösen az ülő életmód következtében eredményeket érnek el. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

HIREK

Április 26. — Péntek — Kilit és Marcell

D. u. 4. A Stefánia szövetség ülése a gyermekklinikán.

D. u. 5. A hősök emlékének megörökítésére alakított bizottság ülése a városház tanácstermében.

D. u. 6. A pécsi katolikus egyesületek központi választmányának ülése a pécsi katolikus körben.

D. u. 6. Bolgár Tivadar előadása a múzeum egyesületben a városház közgyűlési termében.

Este ½8. Nagy István előadása a pécsi rádióvétel zavarairól a postapalota tanácstermében.

Este 8. Az Árpád bajtársi egyesület egyetemi szavalóestje a Vigadóban.

Vidéki előfizetőinkhez.

Felkérjük mindazon igen tisztelt vidéki előfizetőinket, akik az előfizetési díjakkal hátralékban vannak, az esedékes díjakat küldjék be a kiadóhivatalba, hogy a lap további küldésében fennakadás ne történhessék. A kiadóhivatal.

— **A megyéspüspök visszaérkezett Pécsre.** Virág Ferenc megyéspüspök, aki Gebauer Miklós dr. apát, püspöki irodaigazgató kíséretében Szombathelyen gróf Mikes János püspöknél volt látogatóban, ma délután visszaérkezett székhelyére Pécsre.

— **A kerületi rendőrfőkapitány Pécsett.** Teller Gyula székesfehérvári kerületi rendőrfőkapitány ma délután Mohácsról jövet Pécsre érkezett és a pécsi államrendőrségnél hivatalvizsgálatot tart.

— **Értekezlet a hősök emlékének megörökítéséről.** A hősök emlékének megörökítésére alakított bizottság a városi székház tanácstermében április 26-án, pénteken délután 5 órakor Nendtvich Andor polgármester elnöklete alatt ülést tart, amelyen a hősi emlékmű létesítésének előkészítését tárgyalja.

— **A mohácsi pénzügyőrség házat vásárolt.** A mohácsi pénzügyőrség a napokban megvásárolta 80.000 pengőért Harczi Sándor mohácsi építőmesternek földszintes házát laktanya céljaira. A lakók egy része a vétel után kiköltözött, úgy, hogy elsején, a mohácsi pénzügyőrség saját házába költözik.

— **A máriagyüdi templom** céljaira a mai nap folyamán P. K. 2 és Mufics János 5 pengőt adományozott a Dunántúl útján.

— **Az egyetemi szavalóverseny** holnap, pénteken este 8 órakor lesz a Vigadóban. Az egyetemi ifjúság ezen zártkörű szavalóversenyét nagy érdeklődéssel várja a város közönsége, mert nemcsak az egyetemi ifjúsági egyesületek, illetőleg karok legkiválóbb szavalóinak fellépése, hanem Schröder Attila zongoraművész játéka, Knappig Bella énekszáma és Kósa Lajos költeményei fogják az est művészi színvonalát és értékét emelni. Az „Árpád" bajtársi egyesület, amely ezen sokatigérő szavalóversenyt megrendezi, ezúton is meghívja városunk művészetért lelkesedő közönségét. Belépődíj nincsen.

Két fegyveres férfi garázdálkodása a Könyök-utcában

Pécs, ápr. 25. — Nagy botrányt okozott az elmult éjjel két fegyveres fiatalember a Könyök-utcában. A 23. számú házban lakik Sternberg Hermann cipészmester családjával. Körülbelül éjfél tájban a két fegyveres fiatalember beverte Sternbergék lakásának négy utcai ablakát. Az egyik fiatalember a betört ablakon át bemászott a lakásba. A zajra a szomszéd szobában alvó Sternbergék felriadtak. Sternbergné benyitott az utcai szobába és amikor ott a fegyveres férfit meglátta, lármát csapott és ugy, ahogy volt, kiszaladt az utcára segítségért. Ekközben a szobában levő fegyveres az udvari ablakokat is beverte és azt kiáltozta:

— Ki ne jöjjetek, mert baj lesz.

A nagy lármát meghallotta az egyik közeli szobában alvó 14 éves cipésztanonc is, aki az utcára futott és segítségért kezdett kiáltozni. Erre az utcán álló másik fegyveres előkapta fegyverét a tanonc felé dobta. Szerencsére a fegyvernek csak a fája érte a tanonc hátát, különben az életét oltotta volna ki. Végre is megérkeztek a rendőrök, akik azután a két teljesen részeg fiatalembert bekisérték a kapitányságra.

— **Uj pécsi építkezések.** A város tanácsa mai ülésén a következő uj építkezésekre adott engedélyt: Szeifert Gusztáv Felsőhavi-utca utcai földszintes lakóház, Kelemen János Felső Makár-dülő beltelki vendéglő, Rothermel Henrik Szigeti országút 28. udvari toldalék lakóház és átalakítás, Tomanek Emilné Brassó-utca 8. utcai magas földszintes lakóház, Szabó Ferencné Damjanich-utca 45. utcai földszintes lakóház, Ill Ferenc Alsómakár-út 13. útmenti földszintes lakóház, Németh János Irányi Dániel-tér 5/1. utcai lakóépület belső átalakításra és udvari melléképület, Zsigmond Jánosné Kiss Ernő-utca 49. udvari átalakítás és Schubert Ádám Ágoston-utca 80. belső átalakítás és udvari toldalék.

— **Ma MINTABOR csapon 67 fillérért, LUSZTIGNÁL, Kálvária-u. 54.**

— **Előadás Pécsett a szentendrei ásatásokról.** A „Dunántúl" vasárnapi cikke utalt Nagy Lajos fővárosi múzeumi őr előadására, amelyet a Magyar Régészeti Társulat ülésén tartott. Érdekesnek tartjuk ennek a rövid ismertetését, mert megvilágítja Nagy Lajos munkásságának a jelentőségét és mintegy bevezetője a szombaton 27-én, délután fél 6 órakor, a központi egyetem fizikai előadótermében, a Korvin Mátyás egyesület közgyülése keretében tartandó előadásának. A szentendrei ásatások folyamán egy IV. századi ókeresztény temetőt tárt fel a szerencsés kezű tudós. Mindeddig jóformán csak a pécsi székesegyház alatti sirokról tudott a magyar archeológia. Most bebizonyosodott, hogy a kereszténység Pannónia legszélső határáig elhatott. A halottakat egymás fölé temették, mint másutt is az ókeresztény katakombákban és a feliratók is megerősítik, hogy keresztény temetővel van dolgunk, melyhez itt-ott egy régi pogány kelta-római temető köveit is felhasználták. A legérdekesebb lelet egy ládaveret, — ezt a budapesti egyetem keresztény archeológiai intézet szerezte meg — amelynek medaillonjai kronológiailag és vallástörténetileg is meghatározzák e temető korát és jellemét. E temetői leletekkel kapcsolatban Nagy Lajos összeállította az eddig ismert pannóniai ókeresztény leleteket; egész kis múzeum van már, amely a legújabb ideig a magyar földben lappangott. Ezekből látjuk, hogy itt egy igen fontos műveltségi kor további felderítésre vár tudósainkra; ez eddig a magyar föld történetéből hiányzott, pedig az derül ki belőle, hogy a római kor és a hún-avar-magyar honfoglalás között nem volt akkora hézag, mint azt eddig gondolták.

— **Halálozás.** Özv. Neumann Jeromosné szül. Brenner Mária, Neumann Valér baranyamegyei földbirtokos édesanyja tegnap este 6 órakor 82 éves korában meghalt Hattelek pusztán. A holttestet április 26-án, délután fél 5 órakor szentelik be a pusztán és a bisséi temetőben helyezik örök pihenőre. Az engesztelő szentmise lelkiüdvéért április 27-én, délelőtt 9 órakor lesz a garéi templomban. Az elhunytat négy gyermeke, sveje Komposcht Alfonz nyug. tábornok, két unokája és három dédunokája gyászolja a kiterjedt rokonsággal együtt.

A tegnap reggel elhunyt Geltch Frigyesné szül. Dávid Ilona temetése holnap pénteken délután fél 4 órakor lesz a központi temető ravatalozó termeből. Az engesztelő szentmise lelkiüdvéért a temetés napján délelőtt 8 órakor lesz a székesegyház Corpus Christi kápolnájában. — A jótékony nőegylet vezetősége ezúton kéri a választmány tagjait, hogy az elhunyt Geltch Grigyesné temetésén holnap pénteken délután fél 4 órakor minél nagyobb számban jelenjenek meg. Találkozás a temetőben, a Littke sirbolt előtt. Geltch Frigyesné egyike volt azoknak a nőegyleti munkatársaknak, aki mindig a legnagyobb készséggel, buzgalommal és szeretettel állt a szegények szolgálatára. Szeretettel és hálával őrizik meg az emlékét.

Egy kötelességtudó és pontos jó embert ragadott el a halál Wache Gusztáv 70 éves nyug. nőklinikai altisztet, aki később a Wranitsch temetkezési intézetnek volt megbizható alkalmazottja. Temetése április 27-én, szombaton délután 3 órakor lesz a központi temetőből. A gyászmisét is a temetés napján délelőtt 8 órakor a ferencrendiek templomában mutatják be. Gyászolják neje, szül. Kálmáncsi Regina, testvérei, rokonai, és ismerősei.

Egy régi kipróbált dombóvári iparos, Főbusz Márk cserepesmester szállt sirba vasárnap hajnalban. Nyolcvanöt évet élt tisztességes, derék munkában. Hétfőn délután temették nagy részvét mellett.

Az Angster orgonagyár törekvés dalárda vezetősége ezúton is közli, hogy szeretett néhai Molek István dalostestvér lelkiüdvéért április 27-én, szombaton reggel ¾7 órakor a belvárosi plébánia templomban gyászmisét mondat, mely alkalommal a dalárda énekel és mégegyszer búcsuzik felejthetetlen dalostestvérétől. A gyászmisére ezúton hívja meg a boldogult szeretteit, barátait és jóismerőseit.

Budai Külv. Kat. Körben 28-án vasárnap össztánc

— **Több autóbusz megállóhelyet Pécsnek.** Az alábbi panaszos sorokat vettük: Nagyon sokan vagyunk, akik már évek óta alig várták, hogy a „Pécsi Városi Villamosvasút Rt.", az egyedül rentábilis vonalát, a városház-hadapródiskola szakaszt vagy kiépíti Rácvárosig, vagy pedig a mai kornak megfelelő közlekedési eszközt állítson be. Sajnos mind ez ideig nem következett be. Legnagyobb örömünkre akadt azonban vállalkozó szellemű magánember, aki nagyobb áldozatok és kockázat mellett mégis üzembe helyezett autóbusz-forgalmat s amely közmegelégedésre bonyolította le eddig a forgalmat. Három irányú menetrend szerinti járat is létesült Rácváros felé, amelyek kiindulási pontja a Haltér, megállóhelyei pedig a város területén a Korona vendéglő előtt és a Hadapródiskolai végállomásnál volt. Érthetetlen okokból a legutóbbi napokban nevezett járatoknak a Korona előtti megállóját azon a címen, hogy a forgalmat akadályozzák, betiltották, ami által sokan vagyunk abban a kellemetlen helyzetben, hogy bár van autóbusz közlekedés, azt még sem vehetjük igénybe, mert azért csak még sem ülhetünk autóbuszra, hogy a villamos végállomástól egészen a Ferenciek-utcáig, vagy pedig a Haltértől ugyancsak a Ferenciek-utca tájáig visszagyalogoljunk. Annál is érthetetlenebb ez a tiltó rendelkezés, mert hisz itt van a városi autóbusz közlekedés. — Széchenyi-tér, központi temető — ahol az autóbusz nem kisebb forgalmú uton, a volt „Vadember" szálló stb. előtt megáll kiáltó bizonyságául annak, hogy itt más okok járnak közbe mint tisztán a forgalmi akadály. Igen sokat lehetne még itt erről irni, de nem óhajtok türelmével visszaélni, csupán csak annyit szeretnék kérdezni, hogy mi történne például akkor Budapesten, ha a forgalomban levő autóbuszok csak a város szivében, közbeeső megállók nélkül a város határában állnának meg. Sz. I.

— **A katolikus központi választmány ülése.** A pécsi katolikus egyesületek központi választmánya március 26-án, pénteken tartja a belvárosi katolikus körben este 6 órakor rendes havi gyülését. Pontos megjelenést kér az elnökség.

— **Bácskai** uradalmi juhsajt ismét érkezett **Fuhrmann**, Deák-u.

— **A pécsujhegyi tizenegy árvának** N. N. 5 és Fejes László dr. Sellyéről 15 pengőt adományozott a Dunántúl útján.

— **A Szt. Katalin kongregáció** pénteken este ½7 órakor énekpróbát tart a zárdában.

— **A vér felfrissítése céljából, agyvértódulásnál, nehéz légzésnél,** rossz emésztésnél igyon naponta éhgyomorra egy pohár természetes **Herkules természetes keserűvizet,** mert ez szabályozza a bélműködést, élénkíti az anyagcserét. Orvosi szaktekintélyek igazolják, hogy a **Herkules keserűvíz** hatása megbizható és kitűnően bevált. Kapható mindenütt.

— **Színielőadás a keresztényszociálistáknál.** Vasárnap április 28-án, este az Arany János önképzőkör felújítja az Obsitos című 3 felvonásos gyönyörű daljátékot, mikor is a kör legjobbjai szerepelnek. Belépődíj nincs, csupán a kiadások fedezésére szíves adományokat köszönettel fogad és vendégeket szívesen lát a rendezőség.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 IIII 17
KÖZNEVELÉS
Budapest

Kőszegi Gyula

1024

Kőszegi Gyula rajza

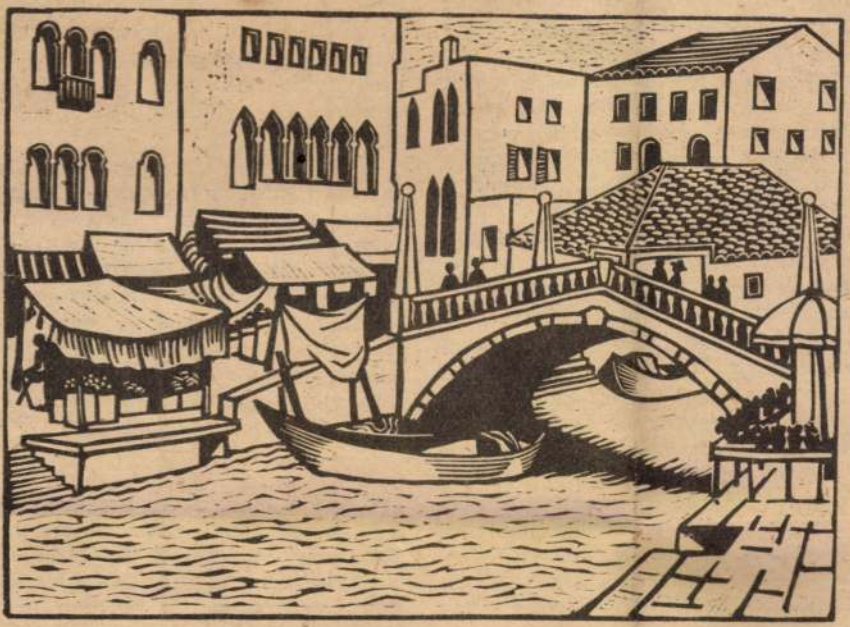

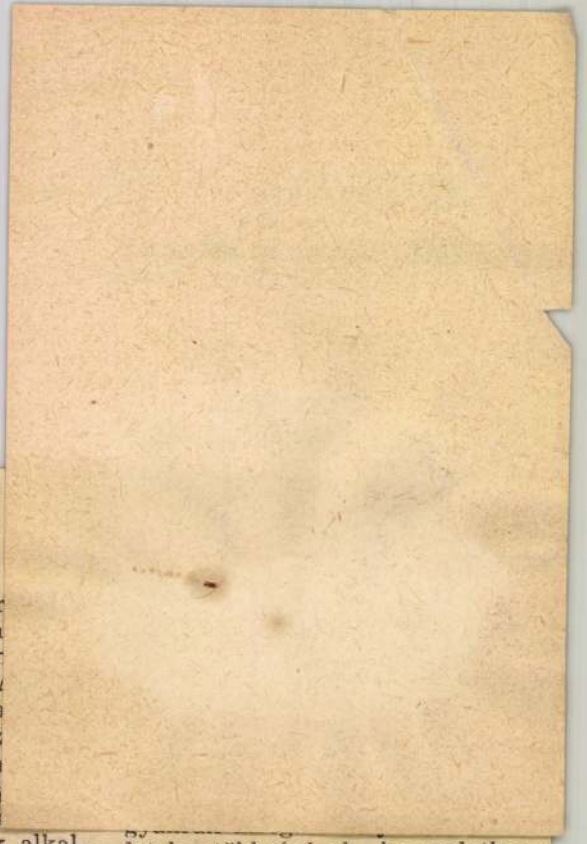

és kísérletek.

Megállapítható tehát a r
nagy szóródás a témákban
kísérletfajták nagyságren
és területi megoszlásában. A
egységből több mint 700 a
matikatanítási kísérlet. A
tás szervezésével kapcsola
sérletek több mint 300 egy
jelentkeznek. Feltűnően k
modern technikai eszközök alkalmazásával, a tanulói aktivitással, a felnőttoktatással, az anyanyelvtanítás hatékonyságának fokozásával kapcsolatos kísérlet.

Szembeötlő a megyék közötti különbség. Ha 20 közigazgatási egységgel számolunk, akkor átlagosan 90 egységnek kellene szerepelnie megyénként. A főváros kb. 400 egységgel nagyságrendjének megfelelő mértékben szerepel. Öt megye ennek az átlagnak megfelel (Csongrád, Heves, Nógrád, Pest, Szolnok), 2 megyében 200 vagy ennél több egységet ta-

letek többségével kapcsolatban hiányzik az időterv. De hiányzik a szervezettség is, vagyis az irányítás és ellenőrzés pontos megjelölése, az arányok és kontrollcsoportok létrehozása, a pedagógusok szisztematikus tájékoztatása, a feltételek megteremtése

Anélkül, hogy most a részletekbe bocsátkozhatnánk, megemlítjük, hogy a kísérlet fogalmának kritériumait nagyon sokféleképpen értelmezzük. A fentebb már említett állásfoglalást egyelőre elfogadhatjuk: „Pedagógiai kísérleten minden, előre meghatározott célú, tervszerű, a szükséges sze-

A pécsi Egyetem központi mosódája

Tervezte: **Kőszeghy Gyula** (Pécs)

Gépészeti tervező: Farkass Sándor

Kivitelezte: vitéz Németh Béla (Pécs)

Felvételek: Kürti János

Az üzem s a vele kapcsolatos személyzeti lakások emeletes elrendezésben épültek; a nagyobb belső magasságot igénylő mosóterem párhuzamosan símul az épület főtömegéhez s a gépiberendezés vezetékrendszerének közvetlen kapcsolata céljából ez a földszintes rész van alápincézve.

Az emeletes rész központjában zárt-udvaros elrendezéssel volt elérhető, hogy az üzem egyes fázisai: ú. m. ruhabeadás (fertőtlenítés), áztatás, mosás, mángorlás, szárítás, vasalás, továbbá külön megközelíthető részben a varró-foltozó műhely folytonos egymásutánban sorakozhatnak az udvar földszintjén tetővilágítással ellátott

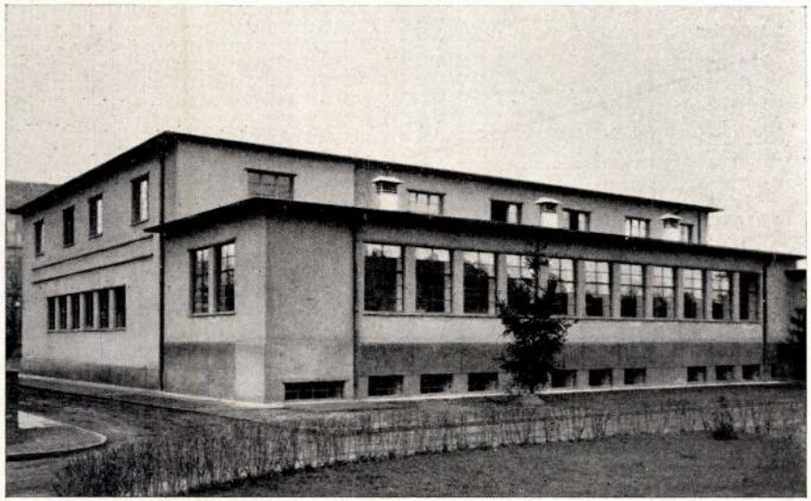

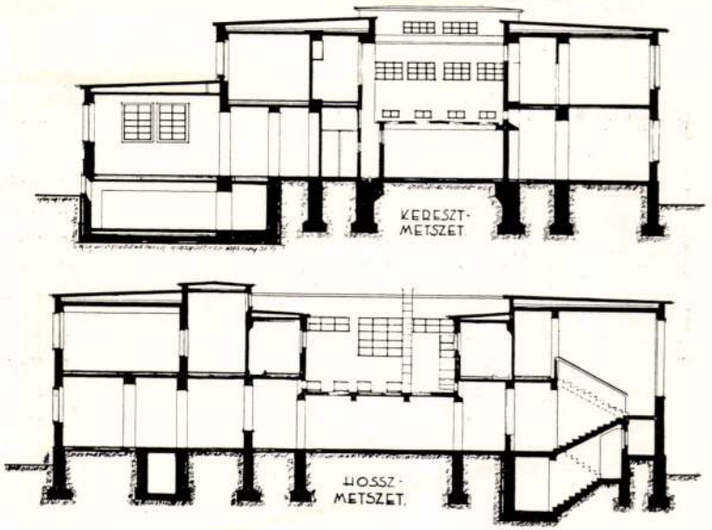

Tér és Forma
1941. 6-7.

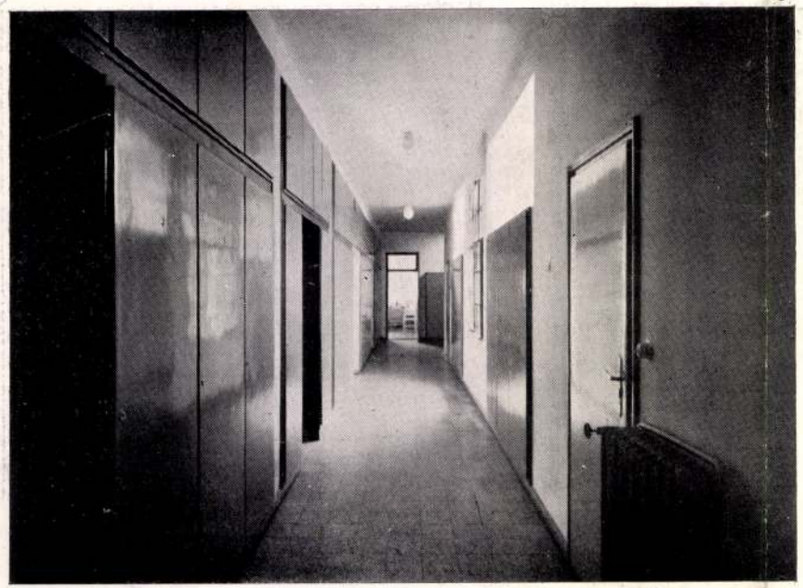

Személyzeti lakások folyosója — Centralwäscherei der Universitätsklinik in Pécs

Ruharaktár és kiadó

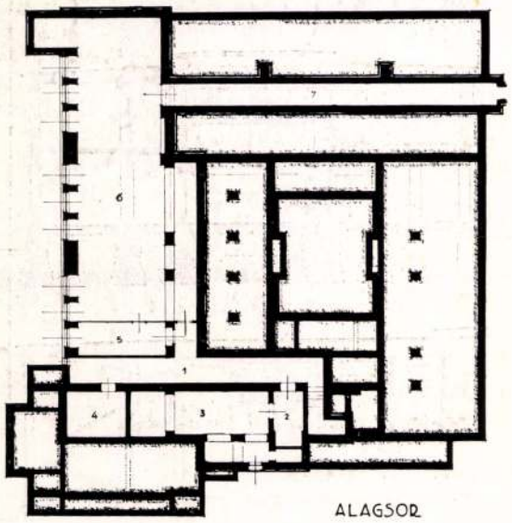

Alagsor:

1. Folyosó.
2. Előtér.
3. Raktár (szükség óvóhely.
4. Transformátor.
5. Kapcsoló-helyiség.
6. Gépterem.
7. Csőfolyosó.
13. Szárító.
14. Vasaló.
15. Raktár.
16. Szabóműhely.
17. Varróműhely.
18. Öltöző.
19. Tisztaruha raktár.
20. Ruhakiadás.

Földszint:

1. Szélfogó.
2. Előtér (ruhakiadás).
3. Iroda.
4. Szolg. folyosó.
5. Férfi öltöző, mosdó.
6. Női öltöző, mosdó.
7. Szennyes ruha beadás.
8. Fertőtlenítő.
9. Személy-fertőtlenítő.
10. Áztató.
11. Mosóterem.
12. Mángorló.

Emelet:

1. Lépcső-előtér.
2. Nővér-otthon.
3. Nők folyosója.
4. Női személyzet.
5. Mosdó, fürdő.
6. Tálaló.
7. Nők étkezője.
8. Férfiak étkezője.
9. Férfiak folyosója.
10. Férfi személyzet.
11. Női személyzet.
12. Főgépész lakása.

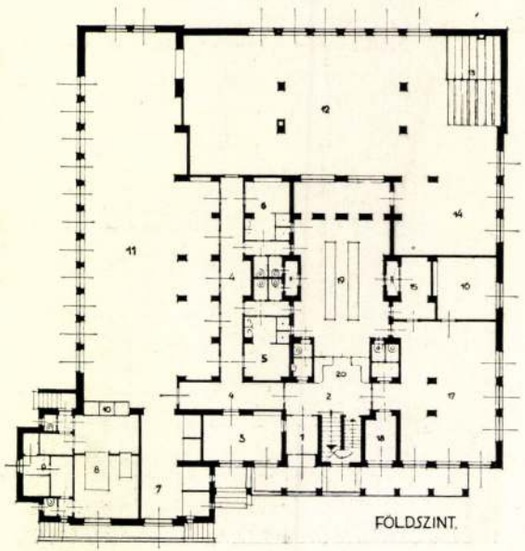

XIX. évfolyam, 3. szám. Ára 15 fillér Pécs, 1929. január 4. Péntek.

Előfizetési ár házhoz
s
Egy h
Egyes
oldalas 24 fillér.

Kéziratokat nem adunk vissza.

18 Nagys. Dr Szőnyi Ottó urnak
Szépmüvészeti Muzeum
Állatkerti-u 1 Budapest IV.

DUNÁNTÚL

Szerkesztőség
Lyceum-utca 4. sz.
Szerkesztőség telefonja
650. szám.
Kiadóhivatal:
Lyceum-utca 4. sz.
Kiadóhivatal telefonja:
222. szám.
Hirdetés dijszabás szerint.

A kriminálstatisztika

adatai szerint csupán a fővárosban háromezer az évenként büntető-rendőrbiró elé kerülő gyermekek száma. Ha ehez a számhoz hozzávesszük a már bünbeesettek számát, majd a vidék statisztikáját is, mert hisz a fenntirt szám csupán Budapestre vonatkozik tizszer ekkora számot kapunk. Nem kell szociológusnak lenni, elég ha emberileg érző szivvan valakiben és látni fogja azt a fenyegető mélységet, amely a magyar élet jövője előtt áll. A trianoni békeszerződés rendelkezései értelmében 35.000 katonát szabad tartania a csonkahazának a belső rend fenntartása céljából. A gyermekbünözők száma évi harmincezerre rug. Megdöbbenéssel áll meg az ember, vajjon ez lesz a jövő hadserege? Vajjon így készül a magyar ifjuság az új honfoglaló harcra?

Ez év nyarán Párisban nemzetközi szociális kongresszus volt. A ségbeesetten a csónak orrába. Alatta egy szó: Patronázs. A kép festője egy kicsiny lélekvesztőt festett a képre és csakugyan az is ma a patronázs munka. Nagyon kicsiny, nagyon gyenge lélekmentő. Pedig nem kellene más — higgyjük el — csak hinni és szeretni.

Mutschenbacher Viktor dr.

A tót néppárt gyűlése Rózsahegyen

Követelik a katolikus gimnáziumok megnyitását és az egyházi javak visszaadását

Prága, jan. 3. — (MTI.) A tót néppárt képviselői és szenátorai, valamint az országos képviselőtestület választott s kinevezett tagjai **Hlinka** elnökletével Rózsahegyen tartották első értekezletüket. Hlinka annak a reményének adott kifejezést, hogy a tót néppárt valamennyi tagja a tót nép jogainak kiépitésén fog dolgozni. Ezután arról tanácskoztak, hogyan lehetne a közigazgatási önkormányzatból a politikai autonómiát kialakitani. Különböző irányel-

követelik az országos képviselőtestületi elnök és az országos képviselőtestület jogainak kibővitését.

A tót néppárt követeli a politikai autonómia megvalósitását és a parlamentben ez ügyben inditványt fog benyujtani. A párt továbbá követeli az új adóreformot, a felvidéki beruházások fokozását, az iskolareformok és mindenek előtt

a katolikus gimnáziumok ujból

Hirek néhány sorban

József kir. herceg és Auguszta kir. hercegasszony vendégül látták palotájukban a Nemzeti Színház müvészeit. — **V. György** angol király az éjszakát nyugtalanul töltötte. Állapota változatlan. — **Rothermere** lord tizezer pengőt adományozott Bárd Miklós versesregényének kiadására. — **Németországgal** akarják megfizettetni az ántánt érdekelt államai a Magyarország, Ausztria és Bulgária részéről elmaradt jóvátételt. — **Elhunytak:** Berzeviczy Emil ny. pénzügyigazgató Bpesten, Fasching Raymund épitész Nyitrán, Mainone Ernő kántortanitó Izsákfán, id. Fényes Lajos ny. ev. lelkész Balassagyarmaton, Fok Béla pénzügyőri főbiztos Veszprémben, özv. Mocsáry Béláné Pállya Malvin Bpesten, Bachitz Zsig-

Három pécsi műépitészt kér fel Pécs város hatósága az egyetemi tanári lakások terv pályázatának elkészitésére

Február 10-15 lesz a határidő

Pécs, jan. 3. — A város törvényhatósági bizottsága egyik legutóbbi közgyülésén elhatározta, hogy a Dulánszky Nándor-utca és Dohány-utca sarkán levő telek déli részén felépiti azt az egyetemi tanári lakó épületet, amelynek létesitését a kultuszminiszter az Ullman-telepi és Ispitaaljai iskolák elhatározásánál kikötötte, hogy az Irányi Dániel-téri elemi iskola felszabaduljon, amely eddig egyetemi internátus céljára szolgált, A megállapodás is megtörtént, hogy az egyetemi tanárok lakbéreiken felül évi 800 pengővel a város pedig ugyanennyivel járul hozzá az épitési költségek amortizációjához. Hogy azonban az épitkezési költségek konkréten megállapithatók legyenek, kiirták a szükebb tervpályázatot.

A város tanácsa mai ülésén a zártkörü tervpályázatra három pécsi épitészt Pilch Andort, Kőszeghy Gyulát és Hoffmann Lászlót hivta meg. A tervpályázat határidejét körülbelül február 10.—15.-ben állapitják meg. A három emeletes épületben 16 lakásnak kell elhelyezést nyerni, úgy, hogy 8 lakás 4 szobás, 8 lakás pedig 5 szobás legyen a hozzá való mellékhelyiségekkel, lehetőleg két lépcsőházzal, a szute-

Ma „mentőtanut" hallgatott ki a bíróság, de megesketésétől eltekintett

Az Erdélyi-ügy tárgyalása

Budapest, jan. 3. — Erdélyi Béla bünügyének mai tárgyalásán az elnök bejelentette, hogy Gáldy Nándor kihallgatását félbeszakítja a törvényszék és először három orvost hallgat ki.

Bruckner Endre dr. orvos elmondotta, hogy egy alkalommal hivták őt a Belvárosi Színházba azzal, hogy Forgács Anna rosszul van. Mire odaérkezett, Forgács Anna már játszott és igy nem is vizsgálta meg. Arra nem emlékezik, hogy injekciót adott volna neki.

Berkedy György dr. orvos azt adta elő, hogy egy izben a Belvárosi Színházban Forgács Annának egy centigramm morfium injekciót adott.

Gaertner Pál dr. orvos elmondotta, hogy Forgács Anna panaszkodott előtte, hogy tér- és mély-iszonyban szenved. Azt is mondotta, hogy igen nehezen alszik el. Arra a kérdésre, hogy milyen gyógyszert szedett be, nem adott választ. Forgács Anna nem keltette benne az egészséges ember benyomását, de nem keltette a pozitiv betegség benyomását sem. Annyit megállapithatott, hogy neuretikus természet.

László Ernőné arról tett vall[illegible] idegesen kérdezte meg, hogy nem agyrázkodás történt-e, Pichler ismét csak azt felelte, hogy szivbénulás volt a halál oka. Amikor két orvos is megállapította a halált, Erdélyi felugrott kiabálni kezdett, hogy ezt nem birja elviselni, hat hónapi házasság után elvesztette a feleségét. Ezután Erdélyi a vázából kivette a rózsacsokrot. Forgács Anna fölé tartotta és azt mondotta:

— „Egy rószaszáll szebben beszél".

A tanu szavaira Erdélyi sirni kezd. Gáldy folytatja vallomását, amelynek során elmondja, hogy figyelmeztette Erdélyit, hogy ne kövessen el semmiféle könnyelmüséget. Arról nem volt szó, hogy Forgács Anna narkotikumban halt volna meg, arról sem, hogy Erdélyi veronált adott volna be neki. Pichler sem mondta, hogy Erdélyinek veronált irt volna.

Gáldy vallomása közben az elnök szünetet rendel el és szünet alatt a szolgálatott teljesitő rendőrfelügyelő igazoltatta a hallgatóságot, mert bebizonyosodott, hogy jórészük illetéktelenül jutott be a terembe.

Szünet után Gáldy folytatja [illegible] elmondja mindazo-

Betörtek Móricz Zsigmond leányfalusi villájában

A tettest az iró öccse személyében a helyszinen elfogták

Budapest, jan. 3. — Móricz Zsigmond iró leányfalusi villáját a napokban kirabolták. A tettest még helyszinen sikerült a csendőröknek elfogniok Móricz Sándor, az iró öccsének személyében, aki bevallotta tettét. Azt mondotta, hogy pénzt akart szerezni azért, hogy Ausztriába utazhasson. Móricz Sándort, aki épitészmérnök, sikkasztás és lopás miatt már több évre elitélték és nem régen feltételesen szabadlábra helyezték büntetése 2/3 részének kitöltése után. Móricz Zsigmond iró öccsének büncselekményéről csak ennek letartóztatása után néhány órával vett tudomást és jóllehet nem kivánta megbüntetését, Móricz Sándort mégis beszállitották a Pestvidéki ügyészség fogházába, mert az ügyészség régebbi büncselekményeiért akarja felelősségre vonni.

Hatalmas robbanás Párisban téves dinamit adagolás miatt

Páris, jan. 3. — (MTI.) Hatalmas detonáció rázta meg a hajnali órákban a levegőt a Dauphin-kapunál. A régi erődítmények lebontása körüli robbantásokat végezték és az egyik munkavezető tévedésből nagyobb adag dinamitot alkalmazott a rob-

kongresszus tagjainak érdeklődése legnagyobb mértékben a szociális és gyermekvédelmi munka iránt nyilvánult. A kongresszus magyar delegáltja ismertette gyermekvédelmi intézményeinket és szerveinket, a kongresszus tagjai a művelt nyugati államok delegáltjai álmélkodva sugtak összse: „Hogyan Magyarország? Ausztria volt hűbérese"? A nemzetek kongresszusa elhatározta végül, hogy a magyar, — e téren egyedülálló, — tökéletes gyermekvédelmi intézményeknek propagálását és ismertetését szaklapok és előadások utján kötelességévé teszi az egyes nemzeteknek. A siker teljes volt. Önkénytelenül támad nyomában a kérdés, hogy lehet az, hogy a tényleges állapot ma is a tökéletes szervek és szervezetek ellenére is a legsivárabbnak mondható. Vajjon életnélküliek a gyermekvédelmi, patronázs stb. szervek? Vagy nincs munkása elég a szent magyar célnak, a gyermek, a jövő megmentésének?

„A hit és a szeretet a Gyermek Jézus jászolának két kerubinja" — mondja Prohászka Ottokár, a hit és a szeretet, a mindent átölelő, a másért dolgozni tudó, az alásülyedőt felkaroló szociális megsegítésnek, a gyermekmentésnek is a leghathatósabb eszköze. Társadalmi intézményeink legtöbbje nélkülözi létezésének elemi feltételeit, a társadalom érdeklődését, a társadalom munkáját. Már pedig társadalmi — tehát önzetlen — munka nélkül nincs egyesületi élet. Egy gyermekbiró szobájában láttam egyszer egy képet. Zivataros éjszakában hullámzó tengeren egy kis lélekvesztőn küzd az ár ellen az Ember. Fuldokló kapaszkodik két-

veket beszéltek meg, amelyeket h[illegible] határozati javaslatban foglaltak öss[illegible] Mindenekelőtt [illegible] való megnyitását, vala[illegible] az egyházi javaknak az egyházak részére való visszaadását.

Angyán államtitkár az új sajtónovelláról

Bpest, jan. 3. — **Angyán** Béla igazságügyi államtitkár a sajtónovella tervezettel kapcsolatban a következőket mondotta: A sajtónovella előadói tervezetének kézirata valóban elkészült. A terv az volt, hogy amint a tervezet sokszorosításával végzünk, azt azonnal elküldjük az illetékeseknek. A tervezet szétküldése most rövidebb halasztást szenved és ennek oka az a küszöbön álló változás, amely az igazságügyminisztérium vezetésében néhány napon belül megtörténik.

Argentina visszalépett Bolivia és Paraguay békéltetésétől

Buenos-Aires, jan. 3. — (Reuter) **Argentina elutasította a pánamerikai értekezlet meghívását, hogy nevezze ki Argentina képviselőjét abba a bizottságba, amelyet a Bolovia és Paraguay közti viszályt kivizsgálja.** Irigolyen elnök kijelentette, hogy Argentina már felajánlotta közvetítését, amelyet Paraguay elfogadott, Bolivia azonban fenntartásokat kért. Argentina most már teljesen tartózkodni fog az intervenciótól.

Belgrád ellentéteket akar szítani Macsek és Pribicsevics között

Belgrád, jan. 3. — (MTI.) A demokrata paraszt koalició végrehajtó bizottsága ma Zágrábban ülést tart, amelyen határoznak afelől, hogy a koalició milyen magatartást tanusítson a mostani kormányválsággal kapcsolatban. Éppen ezért a bizottság ülésének nagy jelentőséget tulajdonitanak. Pribicsevics kijelentette, hogy a válság megoldásában a belgrádi kormány részéről csak megtévesztésre törekszenek. Belgrád célja egyrészt az, hogy megmutassa a külföldnek, hogy Macsek és Pribicsevics követelései mértéktelenek és éppen ezért fenn kell tartani a régi álláspotokat, másrészt, hogy Macsek dr. és közte ellentéteket teremtsenek. Azonban sem az egyik, sem a másik nem fog sikerülni. Pribicsevics ezután a leghatározotabban megcáfolta azt a hirt, mintha Macseket cserbenhagyná és nélküle akarna visszatérni a parlamentbe.

mond volt takarékpénztári igazgató Hatvanban, Pfaff Mátyás iparos Gyulán, Billing Tivadar dr. Bpesten, özv. Szabó Lőrincné Baráth Teréz Tiszaszőlősön, Alexy Lajos ny. igazgatótanító Cegléden, Császár János százados Kispesten, Traub Aladárné Gombár Aranka Bárólakon, özv. Bauer Gyuláné Vogl Emilia Bpesten, Juhász Lajos volt kolozsvári gépgyáros Bpesten, Mihajlovics Miklós dr. főorvos Bpesten, özv. Markovits Ivánné Bpesten, ifj. Csomasz Béla magántisztviselő Dunavecsén, Hillinger Miksáné Schwartz Róza Székesfehérváron, Nozdroviczky Győző dr. orvos Bpesten. — **Összeültek** Washingtonban az elnökválasztó elektorok, hogy Hoovert elnökké nyilvánitsák. Az elektorok gyülése újabban csak formai jellegü. — **A kisebbségek jogi problémáival** foglalkozik a Daily Telegraph diplomáciai levelezője és valószinünek tartja, hogy ez a kérdés a Népszövetség márciusi ülésszakán szőnyegre kerül. Ezen az ülésszakon a magyar kisebbségek ügyével is foglalkoznak. — **Holtan találták** Egerben az utcán Bokros János káptalani vincellért. — **A magyar búza** legolcsóbb ma az egész világon, 3 pengő 50 fillérrel olcsóbb mázsánkint, mint 1914. januárjában. — **Elgázolt Berlinben** három járókelőt egy autóbusz. — **A hóesés** tegnap Budapesten akkora mértéket öltött, hogy 26 méteres várfalat lehetne belőle a város körül épiteni. A hó mennyisége szakértői becslés szerint 2 millió métermázsa. — **A spanyolnátha járvány** Berlinben egyre jobban terjed, s bár a megbetegedések száma jelentékenyen növekedett, haláleset tegnap nem fordult elő. — **Időjóslat:** Változékony és nyugtalan idő várható kevesebb csapadékkal és hösüllyedéssel.

rénben pedig két cselédfürdőszobával. A pályázatra külön díjat nem tűz ki a város, hanem a legjobbnak ítélt pályamunka kapja az építéssel való megbízást, ha az építkezéshez az összes felettes hatóságok véglegesen hozzájárulnak. A tanács hansúlyozta, hogy az odaitélésnél az lesz a döntő szempont, melyik terv adja a művészi szempontok figyelembe vétele mellett a legnagyobb lakásterület esetén a legkisebb légköbméterben való elhelyezést. Minden lakás egyik szobájának 35, a többi lakószobáknak 25 négyzetméter területüeknek kell lenniök. Ezektől a méretektől a tervező legfeljebb 20 százalékig térhet el. A tervpályázatokról Nendtvich Andor dr. polgármester elnöklete alatt zsüri fog dönteni. A zsüri tagjai lesznek az Erzsébet egyetem egy kiküldötte, továbbá Makay István gazdasági tanácsnok, Kalenda Lóránt műszaki főtanácsos, Katona János tb. műszaki főtanácsos, Zsolnay-Sikorski Miklós és Károlyi Emil.

Sikeres kísérletek újfajta gáznarkózissal

Bécs, jan. 3. — (Bécsi Távirati Iroda.) A bécsi Rudolf kórházban eredményes kísérleteket végeztek egy újfajta gáznarkózissal, amelynek olyan sok előnye van, hogy műtéteknél való használatától jelentős eredményeket várnak.

—

A BKE győzelme Varsóban

Varsó, jan. 3. — (MTI.) A varsói jéghokkitorna folyamán a BKE a lembergi Pogonnal került szembe és Révay gróf góljával 1:0 arányban győzött. Varsó reprezentáns csapata 10:0 arányban győzött a Lembergi Jéghokki Club ellen.

tom, hogy [illegible] említette előtte, hogy kokainis[illegible] más alkalommal pedig azt mondotta, hogy

egy orvos ismerősétől morfiumot szokott kapni.

Az orvost nem nevezte meg.

Márton Vilmos pincér, arról tett vallomást, hogy

Forgács Annát látta, amikor egy hölgy és egy úr társaságában kokaint vett be.

Az ügyész követelte, hogy nevezze meg a társaság tagjait, a pincér azzal felelt, hogy csak zárt tárgyaláson nevezi meg őket. Az ügyész ekkor elállott a további kérdezősködéstől.

Szücs Erzsébet színésznő szintén azt mondotta, hogy Forgács Anna narkotikus szereket szedett.

Ezután Gáldy Nándor kihallgatását folytatta a bíróság. Gáldy elmondotta, hogy Forgács Anna egész nyugodtan feküdt a halálos ágyon. Az első pillanatban nem is tette rá a halott asszony benyomását. Az ágy nem volt gyürött és semmiféle feltünő rendetlenség nyomai nem voltak rajta. A tanu biztatta Erdélyit, hogy legyen férfi nézzen szembe az eseményekkel. Erdélyin úgy látta, hogy még reménykedik. Ugy ő, mint Gáldy megkérdezték Pichler orvost, a halál oka felől, mire Pichler azt felelte, hogy szivbénulás ölte meg Forgács Annát. Erdélyi meglehetős [illegible]t az eseményeket, amelyek Forgács Anna halála után történtek Erdélyivel. Erdélyi viselkedéséről elmondja, hogy nem sirt ugyan Erdélyi, de látszott rajta a bánkódás. Erdélyiről megváltozott a véleménye. Nem ismerte Erdélyi előéletét és nem tudta, hogy különböző büncselekményeket követett el. Ha mindazt, amit most tud, tudta volna soha nem ült volna le Erdélyivel egy asztalhoz.

A tanu vallomása után a védő intézett kérdéseket Gáldyhoz, majd az elnök Erdélyit szólította elé és a veronál beadására vonatkozólag intézett hozzá kérdéseket. A törvényszéki orvosszakértő néhány felvilágositást kért Gáldytól, akit a bíróság nem esketett meg.

Ezután a tárgyalás folytatását szombatra halasztották.

200 milliót loptak el a román kincstártól tisztviselői az elmult évben

Bukarest, jan. 3. — Egy bukaresti lap összeirta, hogy 1928-ban hány panamát és hány lopást fedeztek fel, amelyeknek szenvedő alanya mindenkor az állam volt. A lap megállapitja, hogy az elmult 1928. évben közel 200 milliót loptak el Romániától, de természetesen ennél jóval nagyobb az államnak a kára azoknál a panamáknál, amelyeknek kipattanása az 1929. boldog új esztendőre várható.

MEGJELENT Dr. VÉRTESI FRIGYES theologiai tanár
A LELKI BÉKE PSYCHOLOGIÁJA
című könyve — Ára 6 pengő. — Kapható a
Dunántúl könyvkereskedésében Pécs, Széchenyi-tér 9.

hogy a Bois de Bologne állomásán óriási károkat okozott. Többek között,

egy ujságárus köbödéjét teljesen elsöpörte.

Emberéletben a néptelen utcák miatt nem esett kár.

Kisérlet a tartamrepülés világrekordjának megjavitására

Páris, jan. 3. — (MTI.) A Zentral News jelenti Newyorkból, hogy egy amerikai katona repülő a tartamrepülés rekordjának megdöntése céljából Los Angelesben megkezdte a repülést. Az eddigi repülőkkel szemben a pilóta nem vitt magával a repülés egész tartamára szükséges benzinmennyiséget, hanem a repülés közben végzi az utánpótlást. Az első ilyen utánpótlást tegnap hajnalban hajtotta végre teljes sikerrel. Egy benzinszállító repülőgéppel létesített 4000 méter magasságban összeköttetést és átvette tőle a szükséges üzemanyagot.

—

Ujabb szökőár pusztit a japán partokon

Tokió, jan. 3. — (Havas.) Szökőár és dühöngő szél söpörte végig az északkeleti partokat. A partmenti falvak házai százával döltek össze. 56 ember meghalt, rengetegen megsebesültek. A távíró és telefonösszeköttetés megszakadt. A Toyotoami gőzös elsüllyedt. Négy embert a vízből kimentettek, 31-en a vízbefultak.

—

A Somogy súlyos veresége Livornóban

Livorno, jan. 3. — (MTI.) A kaposvári Somogy FC ma Livornoban mérkőzött az US Livornoval és 5:2 arányú vereséget szenvedett.

Kőszeghy Gyula

építész

kgl. kir. áll. Pécs

Nőegylet, 1925. nov.

Nikp kiáll

LEGRÁDY TESTVÉREK
R. T. MŰINTÉZET
NYOMÁSA BUDAPEST,
V., BAJCSY ZS.-ÚT 78.

2689

2.)

2704
2705
2706
2724
2763
2769
2791
2798
2799
2826
2834

3262
3315
3402
3444
3467
3527
3536
3542
3547
3584 +
3586
3587
3589
3592
3608
3632
3646

KŐSZEGHY GYULA

Fatemplom, akvarel

Pécsi kiáll. 1932. tav.

Három évvel ezelőtt elkövetett gyilkosságért őrizetbe vettek két püspökbogádi földművest

Az a gyanu ellenük, hogy agyonütötték egy rokonukat és a holttestét a vonat alá fektették

Pécs, okt. 9. — Rég elfelejtett bűnügyben indított nyomozást a vasasi csendőrörs. Egy püspökbogádi földműves halálos vasuti szerencsétlenségről lebbent fel a titok leple.

Ezelőtt három esztendővel Németh János püspökbogádi lakóst halálragázolta a Bátaszékről Pécs felé haladó személyvonat. És most három esztendő után olyan aadtok jutottak a csendőrség tudomására, hogy

Németh János nem a vasuti szerencsétlenségnek, hanem bűnténynek lett az áldozata.

A kir. ügyészség birtokában lévő jelentések és jegyzőkönyvek alapján az alábbiakban ismertetjük. Németh János tragédiájának történetét.

1925. január 17-én Németh János sógorával Horváth Józseffel és komájával Bózsa Mihállyal Mecsekszabolcs határában egy vendéglőben mulatott. Este 7 óra tájban indultak haza hármasban Püspökbogád felé a vasúti pályatesten. Nem messze Mecsekszabolcstól az 54. és 55-ös őrházak között találkozott szembe a társaság a Bátaszékről Pécs felé haladó vonattal. Nyolc óra után néhány perccel történt a szerencsétlenség.

Németh János a vonat mozdonya alá került, amelynek kerekei lemetszették a fejét és az egyik lábát.

A halálos elgázolásról az áldozat sógora és komája annyit vallottak, hogy mindhárman ittasak voltak. Németh János haladt elől és a vonat közeledtekor egyszercsak eltünt szemeik elől. Lefolytatták a vizsgálatot és megállapították, hogy Németh János ittasssága miatt került a mozdony gyilkos kerekei alá. Mellékesen említi meg a jegyzőkönyv, hogy a helyszinen találtak egy 120 centiméter hosszú szegesvégü karót.

Ez a karó, amelynek akkor semmi jelentőséget sem tulajdonítottak, az ügy mostani szenzációs fordulatában döntő fontosságú bünjel lett. Mert kiderült, hogy

Németh Jánost előbb a szeges karóval ütötték agyon és már holtan fektették a vonat alá.

Erre jelenleg a tragikusvégü Németh János édesatyjának a vallomása bizonyíték. Ugyanis, az öreg szerencsétlen sorsú fiának fel ravatalozásakor észrevette, hogy az összeroncsolt holttest levágott fején hegyes tárgytól eredő lyukak vannak. Ennek akkor nem tulajdonított nagyobb jelentőséget.

A vallomást az exhumálásnak kell igazolni. A vizsgálóbíróval Püspökbogádra kiutazik Entz Béla dr. orvosprofesszor, aki megvizsgálja a koponyát, amelyen ha az öreg Németh vallomása megfelel a valóságnak, meg kell lennie a szögektől eredő nyomoknak.

A tettesek kilétét illetőleg a gyanu természetesen Horváth Józsefre és Bozsó Mihályra irányult. Ők ketten voltak Németh János társaságában és ők a titokzatos bűntény tudói. Most még tagadásban vannak,

de a csendőrség, a pécsi ügyészség elnökének utasítására már őrizetbe vette őket.

A vizsgálat megindult és minden remény meg van arra, hogy Németh János szörnyü halálának rejtélye megoldódik.

Értesülésünk szerint a vizsgálóbizottság csütörtökön utazik ki Püspökbogádra.

— **Somogymegye közgyülése.** Somogyvármegye tegnapi rendkívüli közgyülése tudomásul vette **Wekerle** Sándor dr. pénzügyminiszter bemutatkozó levelét, majd vizeki **Tallián** Andor alispánt saját kérelmére nyugdíjazta. Az állandó választmány javasolta, hogy a nyugalombavonuló alispán érdemeit jegyzőkönyvben örökítsék meg. Gróf **Somssich** László és **Fischer** Ferenc dr. főispán őszinte elismeréssel adózott azért az önzetlen, fáradhatatlan tevékenységért, amelyet Tallián Andor alispán 41 éven át a megye érdekében kifejtett. Zúgó taps után hozzászólás nélkül letárgyalták Kaposvár város több határozatát. A közgyülés után Fischer Ferenc dr. főispán csupán a törvényhatóság tagjainak bevonásával jelölő értekezletet tartott, amelyen egyhangú lelkesedéssel Stephaich Pál kaposvári főszolgabirót jelölték a megüresedő alispáni székbe.

— **Előadás a pécsi egyetem tudományos szövetségének jogi szakosztályán.** Geöcze Bertalan dr. budapesti ügyvéd október 10-én, szerdán délután fél 6 órakor az Erzsébet egyetem tudományos szövetség jogi szakosztályának meghivására az egyetem aulájában előadást tart ezen a címen: A trianoni békeszerződés 250-ik cikke. A szakosztály elnöksége a szövetség tagjait, valamint az érdeklődő közönséget erre az előadásra meghívja.

— **A városi vízvezetéki és csatorna üzem** ezúton szólítja fel azon érdekelt háztulajdonosokat, akiknek épülete az első csatornázási körzetbe (belváros, I. Ferenc József-út, Báró Bánffy Dezső-utca, Siklósi-utca) fekszik és vízmérő óra akna hijján vízmérő órával még ellátva nincsen, hogy az akna létesítése iránt legkésőbb 15 napon belül intézkedni szíveskedjenek, annál is inkább, mert ez idő leteltével ingatlanuk részére már rendelkezésre álló vízmérő órák egyéb igények kielégítésére lesznek fordítva és később épületük vízmérő órával ellátható nem lesz. Egyben felszólítja mindazon háztulajdonosokat, kiknek épülete ugyanezen körzetben fekszik és vízmérő óra aknája már elkészült, de vízórával esetleg még felszerelve nincsen, hogy e körülményt az üzem házi műhelyénél (telefon 1198) haladéktalanul bejelenteni szíveskedjenek.

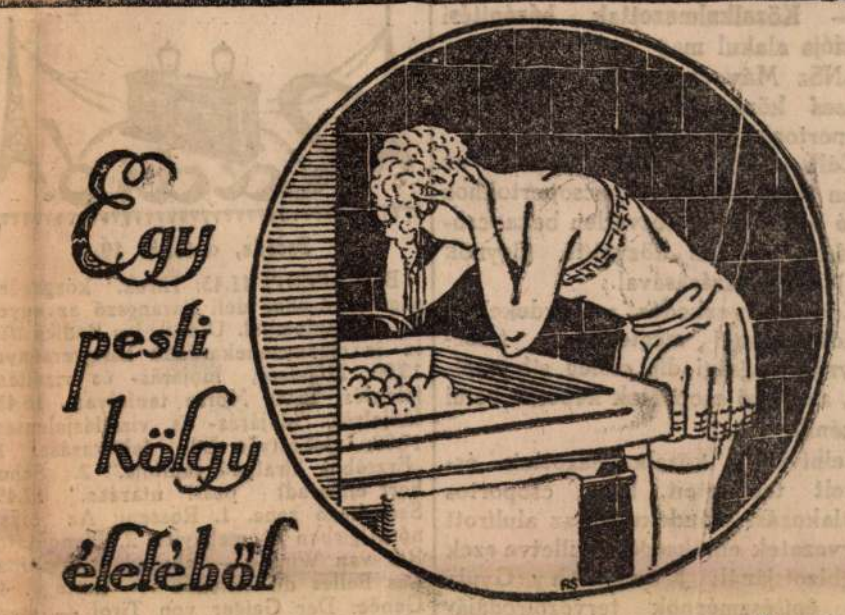

Már akkor is, amikor a nők még hosszu hajat hordtak, de különösen ma, az apród- és bubifrizura korában még inkább ügyel arra, hogy haja a gyermekévek finom, selymes puhaságát megőrizze. S erre egy szer sem oly alkalmas, mint a Lux, amelynek csillogó habja a fejbőrön és hajon levő minden lerakódást a legnagyobb könnyedséggel eltávolit.

A többi mód költséges és sok időbe kerül. A Lux hajápolás azonban nemcsak a legolcsóbb, hanem a hygieniának, korunk legfőbb követelményének is leginkább felel meg. Testápolás Lux-al az igazi ápolás.

Ha Ön is óhajtja a hajápolás módját megismerni, irjon nekünk. Lever és Társai kft., Budapest, IX. Ráday-utca 30.

— **A pécsi ipartestület zászlója.** A pécsi ipartestület, mint azt a Dunántúl már megírta, október 14-én, vasárnap tartja zászlószentelési ünnepélyét. Ez a zászló egyike lesz a legszebbeknek Pécsett és már csak azért is kiemelendő, mert teljes egészében Pécsett készült. Rónai Irén pécsi iparművésznő tervezte és készítette el a zászlót valóban művésziesen. Most a Széchenyi-téren levő Tauszig-féle kereskedés kirakatában van közszemlére kitéve. A kirakat előtt állandóan nagyszámú közönség gyönyörködik a művészi kivitelü zászlóban.

— **Pótló, javító és kiegészítő érettségi vizsgálatok.** A székesfehérvári tanker. kir. főigazgatóság f. évi okt. hó 3-án kelt 708/1928. sz. rendeletével a kerületbeli leánygimn. december havi pótló, javító és kiegészítő érettségi vizsgálatok megtartására a székesfehérvári községi Árpádházi Boldog Margi leánygimnáziumot jelölte ki. A vizsgálat szóbeli részének kezdetét december hó 10-én 8 órára tüzte ki. Az irásbeli vizsgálatok dec. 4-én magyar, 5-én latin, 6-án német és 7-én mennyiségtan lesznek. Az érdekeltek a pécsi Szent Erzsébet leánygimnázium igazgatóságánál tartoznak jelentkezni, okmányaikat átadni és a vizsgálati díjat lefizetni.

— **Szőrmeraktár és elsőrendü szücsmunkák, Ferenciek-utca 22. sz.**

— **Halálozás.** Súlyos csapás érte Keszler Sándor pécsi cipőkereskedőt és feleségét. Imre fiúk 25 éves korában hosszas betegeskedés után meghalt Pécsett. Az elhunytat csütörtökön délelőtt fél 11 órakor temetik az izraelita temető halottasházából. A mélyen sújtott, ismert pécsi család iránt nagy részvét nyilvánul meg.

Homann Antalné, született Bay Anna tegnap este 42 éves korában meghalt Pécsett. Temetése szerdán délután fél 5 órakor lesz a központi temető ravatalozó termeből. Halálát férje és árvái gyászolják.

Kezdődő érelmeszesedésnél a természetes Ferenc József keserüvíz úgy az alhasi pangást, mint a renyhe emésztést gyorsan és enyhe módon megszünteti. A gyakorlati orvostudomány vezérei a **Ferenc József** vizet azért becsülik olyan nagyra, mert ez a szívbajoknál, is szabályozza a gyomor- és bélműködést, aminek következtében az ellenállóképesség fokozódik. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

— **A pécsi gyakorló főreáliskola** Eötvös önképzőköre szombaton délelőtt ünnepelte az aradi tizenhárom vértanú emlékét. Az ünnepélyt az intézet énekkara nyitotta meg a Hiszekeggyel, melyet Vecsei Sándor VI. o. tanuló Gyökössy Endre „Lesz még országunk" című versét szavalta el, Rhorer László VIII. o. t. lendületes ünnepi beszédet mondott. Majd Román L. VII. o. t. Harsányi Kálmán: „Az aradi tizenhárom" című versét szavalta. Ezután az intézet énekkara Luspay: „Imádkozzunk a hazáért" című dalát énekelte el. Az énekszám után Éltető Ödön VIII. o. t. Tóth László: „Ének 1920-ból" című versét adta elő nagy sikerrel. Befejezésül az énekkar a Himnuszt énekelte el.

— **Eljegyzés.** Vértesi György dr. (Szekszárd) és Réder Ducika (Csurgó) eljegyzésüket október 7-én, Budapesten megtartották. (Minden külön értesítés helyett).

— **Házasság.** Bäcker Bán Annie Budapest és Zsivánovits Béla okl. gazda, a Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye Gazdasági Egyesület titkára, Budapest, vármegyeház, október hó 7-én, Pécsett házasságot kötöttek.

— **Órajavító intézet Kossuth L.-u. 4.**

— **A pécsi tiszti vitézek** holnap szerdán este a szokott időben összejövetelt tartanak a Nádorban.

— **Közalkalmazottak házépítési akciója** alakul meg a NyUKOSz, a KANSz Máv.-csoportja, valamint az összes közszolgálati alkalmazottak csoportonkinti bevonásával.

Célja: családi házak építése az ilyen célra alakuló pénzcsoportokhoz való együttes és közvetlen bekapcsolódással, minden közvetítő (ügynök stb.) teljes kizárásával.

Ez a szervezkedés az érdekeltek minden anyagi megterhelése (részjegyzési, tagsági díj, előleg stb.) nélkül, az illető csoportok kebelén belül történik.

Felhívjuk a közalkalmazottak érdekelt testületeit, hogy csoportos csatlakozási szándékukat az alulírott szervezetek elnökségénél, illetve ezek megbízottjánál: Kőszeghy Gyula okl. építészmérnök tervezőirodájában (Br. Bánffy Dezső-utca 6. sz. a. délután 3—6 óra között, telefon 15—88.) jelentsék be.

A pécsi KANSz Máv-csoport és a pécsi NyUKOSz-csoport elnöksége.

—

— **A corporatio Alta-Ripa** szerdán délután 4 órakor senioratust, este 8 órakor pedig curiális gyűlést tart. Az apródgyűlés elmarad.

— **A Pécs-baranyai vendéglősök ipartársulata** ez úton értesíti tagjait, hogy a Magyar Szállodások, Vendéglősök, Kocsmárosok, Országos Szövetsége f. hó 23., 24., 25-én tartja évi rendes közgyűlését Budapesten. Akik ezen szervnek tagjai és a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, e szándékukat húsz pengő részvételi díj beküldése mellett jelentsék be Schmidt János elnöknél, Pécs, Siklósi-utca 32. sz., legkésőbb f. hó 12-ig, hogy a félárú vasúti jegyre jogosító igazolvány megszerezhető legyen.

— **Zelesnyi K. udvari fényképész műterme** Anna-utca 4. A régi vezetés mellett tovább működik.

— **Bélrenyheség, székrekedés** kiinduló pontja számtalan súlyos betegségnek és különösen veszélyes a vértódulásban, az aranyér, érelmeszesedés és sérvben szenvedőknél. Ezen esetekben felbecsülhetetlen szolgálatokat tesz a **Hunyadi János** természetes keserűvíznek rendszeres használata. A Hunyadi János keserűvíz biztosan és enyhén hat, szabályozza a bélműködést, a vérkeringést és erősíti szervezetünket. Idejekorán használva sok súlyos betegségnek vehetjük elejét s hosszabbithatjuk meg ez által életünket. Minden gyógyszertárban, drogériában és fűszerüzletben kapható.

— **Női kalapok,** svájci sapkák és kalaptompok nagy választékban, alakítások 24 óra alatt készülnek. **Lőwy Sándornénál.** Széchenyi-tér 7.

— **Harminc pengő pénzbüntetés az ablakon át való portörlőrázásért.** A pécsi rendőrkapitányság csaknem mindennap elítél egy-két háziasszonyt, vagy háztartási alkalmazottat, akik a tilalom ellenére kirázzák az ablakon a portörlőt. A sokszor szigorú pénzbírságok dacára is állandó a panasz, hogy ez a rossz szokán nem megy ki a divatból. Az egyik szolgálatos rendőr a tegnapi nap folyamán ismét rajta ért egy háztartási alkalmazottat, amint valóságos porfelhőt csapva, rázta ki a rongyot az ablakon. A cseléd a figyelmeztetésre gorombasággal válaszolt:

— Megfizetem a bírságot, de maga azért nem kap piros nadrágot.

A rendőr csakugyan nem kapta meg a piros nadrágot, a cseléd azonban, a ma délelőtt tartott kihágási tárgyaláson 30 pengő büntetést kapott, amelyet ha nem tud megfizetni, négy napi elzárásra változtathatja át.

Szerda, október 10.

BUDAPEST, 11.45: Hírek, közgazdaság. 12 órakor déli harangszó az egyetemi templomból. Utána: Ifj. Radics Béla és cigányzenekarának hangversenye. 13.00: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 15.00: Morse tanfolyam. 16.45: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17.00: Sebestyén Ede felolvasása: 1. „Erzsébet királyné tanítója." 2. „Schubert elmaradt pesti utazása." 17.45: Szórakozó zene. 1. Rosseni: Az olasz nő Algirban — megnyitó. 2. Planquette: Rip van Winkle — ábránd. 3. Morena: Les bolles de Valence — keringő. 4. Genée: Der Geiger von Tirol — megnyitó. 5. Hervé: Nebántsvirág — egyveleg. 6. Sousa: Freudschaft — induló. 19.00: Olasz nyelvoktatás. 19.50: Gyorsírási tanfolyam. 20.30: Hangverseny. 1. Schumann: a) Impromptu, b) Arabeske, (Weigerth). 2. Verdi: Az „Alarcosbál" című operából nagyária, (Stranszky Aranka). 3. Corelli: La folia, (Kálmán Mária). 4. Schumann: Blumentück, (Weigerth). 5. Erkel: Lagrange ária a Hunyadi László című operából, (Stranszky Aranka). 6. a) Schubert: Ave Mária, b) Mozart-Kreisler: Rondo, (Kálmán Mária). 7. a) Ravel: Pavane, b) Grill Scott: Lotusland, (Weigerth). 22: Időjelzés, hírek, lóversenyeredmények, időjárásjelentés. 22.30: 12 óráig a müncheni rádióállomás kérésére Kurina Simi és cigányzenekarának hangversenye a Studióból. (E műsorszámot kábelen át veszi München és közvetíti hallgatóinak.

BERLIN, 20.00: Magyar estély: Magyar népdalegyveleg: Petőfi: Nemzeti dal. Vig párbeszédek Molnártól. Kuruc alok. Részletek Bartók műveiből. 2.30: Tánczene.

BÉCS, 11.00: Zene. 16.00: Hangverseny. 20.10: Magyar-est.

FRANKFURT, 16.35 Verdi-emlékünnep. 20.15: Magyar-est.

HAMBURG, 20.00: Nagy zenekari hangverseny magyar zeneszerzők műveiből. 22.00: „Chat noir" rádiókabaré.

KÖNIGSBERG, 20.10: Magyar-est. Részletek Petőfi műveiből. Az ember tragédiájából, Bartók, Kodály műveiből és Liszt I. rapsódiája. 22.30: Tánczene.

LANGENBERG, 17.45: Hangverseny. 20.00: A házizenekar hangversenye. 21: Magyar-est. Utána Farkas Miska cigányzenekarának hangversenye.

LEIPZIG, 20.00: Zenekari hangverseny magyar szerzők műveiből. 22.15: Tánczene.

MILANO, 20.50: Könnyü zene. 22.35: Cigányzene.

MÜNCHEN, 20.15: Magyar-est Bartók, Dohnányi és Hubay műveiből. 22.30: Cigányzene-közvetítés Budapestről.

ROMA, 21.00: G. Puccini „Sour Angelice" című operájának közvetítése. Utána: G. Puccini „Il Tabarró" című zenedrámája.

ZÜRICH, 15.00: Gramofonhangverseny. 19.32. Magyar-est.

Csütörtök, október 11.

BUDAPEST, 11.45: Hírek, közgazdaság. 12 órakor déli harangszó az egyetemi templomból. Utána: Zongorahangverseny. 1. Moszkovszky: Spanyol táncok. 2. Debussy: Arabeszk. 3. Két jazzetüd. 13.00: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 15.00: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17.45: Uray Margit magyar nótákat zongorázik. 18.50: Rádióamatőrposta. 19.30: Angol nyelvoktatás. 20.10: Venczell Béla, a m. kir. Operaház művészének ballada- és dalestje. 20.45: Operettrészletek — egyveleg Huszka: Hajtóvadászat — egyveleg (Trió). 2. Czobor Károly: „Hajduk hadnagya" c. operettből „Egy kék szempár" (Teleky). 3. Friedl-Somló: „Levendula" c. operettből „Levendula-dal" (Lakatos). 4. Granischtaedten: „Császárnő" c. oprettből — keringő (Verbőczy). 5. Lehár „Éva" c. operettből — duett: (Lakatos-Teleky). 6. Szirmai: „Gróf Rinaldó" c. operettből részlet az I. felv. finálejából (Verbőczy-Teleky). 7. Lajtai: „Régi nyár" c. operettből — tangódal (Lakatos). 8 a) Lehár: „Éva" c. operettből — Éva belépője, b) Jacobi: „Sybill" c. operettből — Sybill levele (Verbőczy) 9. a) Sándor Jenő dr.: „Jöjj" — keringő, b) Sándor Jenő dr.: Nem akarok tudni sem magáról (Teleky). 10. Strauss: „Varázskeringő" c. operettből keringő-duett (Lakatos-Teleky). 11. Szirmai: „Alexandra" c. operettből keringő-duett (Verbőczy-Teleky). 12. Kálmán: „Cigányprimás" operettből induló (Lakatos-Verbőczy-Teleky). 22.20: Időjelzés, hírek, időjárásjelentés. Utána: Gramofonhangverseny. 1. Offenbach: Orpheus az alvilágban — megnyitó, I—II. rész (Berlini állami Opera zenekara). 2. Puccini: Non piangere Liu, ária a „Turandot" c. operából (énekli: Ippolito Lazaro). 3. Gounod: Margarethe — egyveleg, I—II. rész (Marek Wéber és zenekara). 4. Toselli: Serenade (énekli: Boniamino Gigli). 5. Perez-Freire: Ay, av, ay (énekli: Michele Fleta). 6. Bizet: Je suis Escamillo, ária a „Carmen" című operából (énekli: Fermand Anssean és Marcel Journet). 7. Wágner: Kaiser march, I.—II. rész Symphony Orchestra.

BERLIN, 20.00: Lortzing „Udine" c. romantikus operájának közvetítése, utána 12.30-ig tánczene.

BÉCS, 11.00: Zene. 16.00: Hangverseny.

FRANKFURT, 13.00: Hangverseny.

MILANO, 12.30: Rádió-kvartett. 17.00: Hangverseny. 17.20: Gyermekkarének. 20.50: Egy opera közvetítése.

ROMA, 13.00: Rádió-trió. 17.30: Zenekari hangverseny. 21.00: V. Ranzato „Cincila" c. operettjének közvetítése.

ZÜRICH, 12.32: Gramofonhangverseny. 15.00: Zenekari hangverseny. 16.00: Hangverseny. 17.15: Gyermekmesék. 20.00: Szórakoztató zene.

A színházi iroda közleményei:

* **A Szibéria sorozatos előadása.** A kiváló magyar-orosz drámának, a Szibériának sorozatos előadását szükségessé tette az a körülmény is, hogy Zilahy Lajos nagyhatású színművében olyan színpadtechnikai megoldásokat is kíván, amely nem kis gondja a színháznak. Az illuziót keltő új díszleteken kívül azok az édesbús orosz melódiák és magyar katona dalok a rendezőre olyan feladatot rónak, amelyet csak a Szibéria sorozatos előadásaiban lehet megoldani.

* **A Régi nyár bemutatója.** A Szibéria előadásai alatt az operettegyüttes, élén Pintér Böske primadonnával lelkesen készül az operettbemutatóra. A Régi nyár hétfőtől uralja a színpadot. Nemcsak a muzsika, hanem mindenki régi nyarának lelket melegítő emlékei elevenednek meg és fogják háziünneppé avatni Pintér Böskének és a Városi Színháztól ajándékba kapott kis Rácz Erzsinek bemutatkozását. Pintér Böske művészete kincses Kolozsvárnak énekes üzenete az ősi földhöz. Pécsről indult el ez az ízigvérig primadonna.

* **Vasárnap délután a Cigánykirály Erkel Gabival.** Vasárnap délután játjuk viszont és halljuk újból Erkel Gabi Annáját a Cigánykirályban. Erkel Gabi egyebekben a Császárné parádés szerepére készül és Cárevics címszerepében fogják meghallgatni itt Pécsett a pesti színigazgatók, akik a jövő évre opciót kértek a művésznő leszerződtetésére. Cigánykirály vasárnapi előadásán lép fel a sokat igérő másik táncos szubrett Vincze Emmi is.

* **A színház kedvezményes bérletrendszere.** Lapunk holnapi számában hosszasabban fogunk megemelékezni a színház egy újabb kedvezményes bérletrendszerének bevezetéséről, amely minden színházbarát számára olcsón fogja hozzáférhetővé tenni a vidék legszebb színházát, amely Fodor Oszkár igazgató vezetése mellett a legjobbat kívánja nyújtani Pécs város közönségének. A szelvényeket kérik délelőtt 11 óráig okvetlen beváltani.

—

Színházi hetiműsor:

Csütörtök: **Szibéria.**
Péntek: **Szibéria.**
Szombat: **Szibéria.**
Vasárnap délután: **Erkel Gabi fellépésével Cigánykirály.**
Vasárnap este: **Szibéria.**

SPORTCIKKEK nagy raktára
Quintusnál Majláth-tér 6. szám
Telefonszám 13-26.

(:) **Ma délig lehet a miskolci különvonatra jelentkezni.** A Pécs-Baranya vasárnapi győzelme óta fokozott érdeklődés nyilvánul a jövő vasárnapi Attila—Pécs-Baranya mérkőzés iránt. Nemcsak Pécsről, de az egész környékről tömegesen érkeztek jelentkezések, ami most már biztossá teszi a különvonat létrejöttét. Barcsról, Bonyhádról és Sásdról jelezték legtöbben részvételi szándékukat, így a pécsiekkel együtt az eddigi létszám meghaladja a kétszázat. Jelentkezni kizárólag szerda délig lehet a Kemény-féle uridivat és a Gruber-féle Király-utcai üzletekben. A részvételi díj II. osztályon 17 pengő, III. osztályon 12 pengő, ami oda-vissza értendő. A vonaton minden kényelemről gondoskodás történt, amenynyiben a Pécs-Baranya többek között büffé beállításáról is gondoskodott.

(:) **Az amatőrbajnokság** I. osztályában a Szigetvári AK vezet 8 ponttal, majd utána az NTE következik 7 ponttal. A további sorrend: 3. BSE 6 pont. 4. DVAC 6 p. 5. BTSE 5 p. 6. Bácsalmási SC 5 p. 7. KAC 4 p. 8. PVSK 4 p. 9. PVSK 4 p. 10. KTSE 3 p. Az első osztály egyetlen veretlen csapata a Kaposvári AC, amely csak két döntetlen eredménye folytán vesztett pontokat. A vezető SzAK mindössze egy vereséget szenvedett. A tabella nem mutatja teljesen hű képét az erőviszonyoknak, miután több egyesület kevesebb mérkőzést játszott. Legtöbbször, összesen hétszer a BSE mérkőzött, legkevesebbszer viszont a KAC. Vesztett pontok alapján a tabella állása a következő: 1. SzAK 2 pont. 2. KAC 2 pont. 3. PVSK 4 pont. 4. BTSE 5 p. 5. NTE 5 p. 6. KTSE 5 p. 7. DVAC 6 p. 8. BSC 7 p. 9. BSE 8 p. 10. PSC 8 pont. Az egyenlő pontveszteségeknél a gólarányt vettük alapul.

(:) **A második liga gólrekorderi címéért** való küzdelemben hárman vezetnek holtversenyben. A legtöbb gólt, összesen hatot Grünfeld Pécs-Baranya, Farkas Zala-Kanizsa és Riff Attila rugták. Utánuk öt góllal Reisner és Szandalszky Rákospalota következnek, míg négy gólt egyedül Dóra I. Pécs-Baranya rugott. Ezideig összesen 103 gólt rugtak a II. ligában, amiből az egyetlen öngól Ivancsics Pécs-Baranya érdeme.

(:) **A meráni teniszverseny** döntőjében az olasz Morpurgo 4:6, 6:3, 6:3, 8:10, 6:3, arányban, titáni küzdelem után legyőzte a magyar Kehrlinget.

(:) **Donogán,** a jeles szegedi diszkoszdobó a BTC részére kérte átigazolását.

Színház

—

A színházi iroda közleményei:

* **A mai előadások.** Délután 3 órakor olcsó helyárakkal a szezonban először délután **A nóta vége** Zerkovitz kitünő víg táncos operettje Sz. Patkós, Beke Alisz, Egri Berta, Sziklai, Asszonyi, Rónaival a főszerepekben. A második felvonásban előforduló nagy tandót **Sz. Patkós Irma és Marinella Marinó táncolják.** — Este rendes helyárakkal bérletszünetben a szinház ezidei slágere a **Régi jó Budapest** megy az ismert szereplőkkel.

* **Nagy kedélyes kabaré este fél 10 órai kezdettel a Panónia szinház termében.** Halmai Vilmos kitünő rendezésével szinre kerülnek a legjobb magánszámok, tréfák és táncok. Fellépnek: Pártos Klári, Beke Alisz, Egri Berta, Károlyi István, Halmai Vilmos, Marinelli Marinó, Erdélyi Jenő, Bágyoni Endre. A kabaré zongorakiséretét Petrovich karnagy végzi. A kabaré pont fél 10-kor kezdődik.

* **Lotty ezredesei.** Hétfőn este A bérletben kerül felújításra a régen nem adott pompás énekes bohózat a **Lotty ezredesei Mende Klárival a címszerepben.** Lotty ezredesei a legpompásabb énekes bohózat, melyet valaha irtak. Olyan helyzetekkel van teli az egész bohózat, hogy vége hossza nincsen a kacagásnak. A zenei rész is nagyszerü. Szebbnél-szebb énekek és táncok fordulnak elő a bohózatban. Óriási sikerre számithat Mende Klári, akinek tulajdonképen most lesz még csak alkalma igazán bemutatni sokoldalú művészetét. A második felvonásban előforduló híres Fregoli számmal nagy feltünést fog kelteni. Ugyancsak nagy sikerre számithatnak a bohózatban Járai S., Egri Berta, Beke Alisz, Vass Irma, Halmai, Károlyi, Rónai és akit mindjárt első helyen kellett volna említeni a jó humorú Sziklai, aki egyben a bohózat nagyszerü rendezője is

—

A SZINHÁZ MÜSORA:

Vasárnap este **Régi jó Budapest.**
„ délután Nóta vége.
Hétfő A: **Lotty ezredesei.**
Kedd B: **Lotty ezredesei.**
Szerda C: **Miss Lilian.**
Csütörtök A: **Régi jó Budapest.**
Péntek B: **Menyasszony háboru.**
Szombat C: **Menyasszony háboru.**
Vasárnap délután: **Bob herceg.**
Vasárnap este: **Menyasszony háboru.**

Eljegyzésre!
Karika gyürük, láncok, karórák, ridikülök, tárcák, függök stb.
Bálint István ékszerész és órásnál
Király-u. 11. Szinházzal szemben 4084

Sport

—

A délnyugati kerület atlétikája

III.

1500 m. sikfutás.

Markó	(NZTE)	4 p. 22.6
Zombori	(PAC)	4 p. 28.6
Kelemen	(PAC)	4 p. 29.9
Mihalics	(KTSE)	4 p. 32
Horváth	(KTSE)	4 p. 33.1
Klippel	(PAC)	4 p. 38.7
Sztritecsky II.	(KTSE)	4 p. 41
Prosperger	(PAC)	4 p. 41.4
Tián	(KTSE)	4 p. 41.8

Az ezen a távon egyeduralkodó Markó mindig könnyen győzött és igy a fenti eredmény sem jelenti képességeinek határát. Zombori eredménye igen jó, pedig erre a távra nem is trenirozott, Kelemen pedig feltétlenül 1500-on fogja a legjobb eredményeket elérni. Mihalics sokat betegeskedett, Horváth nem dolgozott komolyan, Klippel fejlődő képes. A három egyenrangu ifjusági közül főleg Prospergertől várunk jövőre sokat.

3000 m. sikfutás.

Fleischer	(BSC)	9 p. 27.6
Zombori	(PAC)	9 p. 34.2
Klippel	(PAC)	9 p. 45
Horváth	(KTSE)	10 p. 20
Prosperger	(PAC)	10 p. 14
Szigeti II.	(KTSE)	10 p. 28.9

Fleischernek ez az igazi távja. Főleg erre is dolgozott és azt hiszem, hogy jövőre országos viszonylatban is komolyan kell majd számolni vele. Zomborinak rövid a táv, még Klippel éppen itt érzi otthon magát. A többi háromnak szintén ez a legjobb távja, igy még szép eredményeket várhatunk tőlük.

5000 m. sikfutás.

Zombori	(PAC)	16 p. 35
Fleischer	(BSE)	16 p. 55.6
Sztritecsky	(KTSE)	17 p. 21.4
Horváth	(KTSE)	17 p. 27.8
Ribár	(PAC)	17 p. 37.6

Zombori eredménye igazán elsőrangu, főleg ha tekintetbe vesszük, hogy csak első éve versenyez és nagy elfoglaltsága miatt alig ért rá trenirozni. Ha komoly téli mezei tréninget folytat, jövőre már az országos bajnokságban is számolni kell vele. Fleischer a neki tulhosszu távon is kitünő eredményt ért el. Sztritecskytől és Horváthtól már nem igen várhatunk jobbat, mig az egykori bajnok és rekorder Ribár nagy üzleti elfoglaltsága miatt egyáltalán nem trenirozott.

110 m. gátfutás.

Szigeti	(KMÁV)	21 mp.
Farkas	(NZTE)	21.2 mp.
Schmidt	(PAC)	21.6 mp.
Szabó J.	(PAC)	22.6 mp.

A minden speciális tréning nélkül kiálló futók eredményei egészen gyengék. Erre az igazán szép sportágra nem forditanak elég gondot az egyesületek.

Hármasugrás:

Zakáll	(KTSE)	12.92
Mateidesz	(BMTE)	11.61
Kiss	(PAC)	11.17
Paczek	(BSE)	10.75
Wolf	(PSC)	10.68
Szabó J.	(PAC)	10.57

Zakáll a neki leginkább megfelelő sportágban mindig biztosan győzött. Ellenfelei közül egyik sem igazi hármasugró, mind csak ugy „beugrottak" az egyes versenyekre.

Rudugrás.

Megyimorecz	(BSC)	312
dr. Fülöp	(NTE)	287
Jungábel	(BTZE)	282
Becser	(BSC)	252
Nikolausz	(BSC)	235

Ez a sportág szintén nagyon el van hanyagolva. A fiatal Megyimorecz és Jungábel azonban még nagy eredményekre is képesek.

IV.

Magasugrás.

Péter (PAC) 165. cm.
Zakáll (KTSE) 165 cm.
Aczél (NTE) 164 cm.
Csikós (NZTE) 162 cm.
Oliva (BTSE) 160 cm.
Szabó L. (PAC) 158 cm.
Klein (PSC) 158 cm.
Adorján (KTSE) 157 cm.
Megyimorecz (BSC) 155 cm.

A majdnem minden versenyszámban kitünő Péternek, ez az igazi versenyága. Ha stilusán javitana, még jobb eredményeket érne el, bár tréningben igy is többször ugrott 170 cm. Zakáll megbizható versenyző, de fejlődésre már nem képes, ugyanez áll Csikósra és a megszállás alatti Pécs két magasugrójára Szabó L.ra és Kleinre. Aczél sportszerütlen életmódja miatt meg sem közelitette két év előtti 177-es eredményét. Szép fejlődés várható Olivától és Megyimorecztől.

Távolugrás:

Schillinger (BSE) 635 cm.
Csikós (NZTE) 634 cm.
Horváth (NZTE) 615 cm.
Paczek (BSE) 612 cm.
Zakáll (KTSE) 610 cm.
Szabó J. (PAC) 592 cm.
Klein (PSC) 586 cm.
Knetovics (BTSE) 565 cm.

Az átigazolás alatt levő és emiatt keveset trenirozó és versenyző Schillinger jövőre feltétlenül még jobb rekordra is képes. A két kanizsai katonatiszt Csikós és Horváth nagyon keveset versenyzett, mig Paczek és Szabótól feilődés várható.

Súlydobás:

Szépudvardy (NZTE) 1176 cm.
Marvalits (NTE) 1173 cm.
Kishalas (PAC) 1144 cm.
Lévay (BTSE) 1096 cm.
Péter (PAC) 1057 cm.
Kiss (PAC) 1039 cm.
Ujváry (KTSE) 1039 cm.
Laufer (BSC) 1033 cm.

A már Pestre távozott Marvalits és a keveset trénirozó Szépudvardy mellett Kishalastól várunk jövőre rekordot. A többiek közül az ifjusági Pétertől várható még nagy eredmény.

Diszkoszdobás:

Marvalits (NTE) 4260 cm.
Szépudvardy (NZTE) 3625 cm.
Wagenblatt (BTSE) 3310 cm.
Bezerédy (PAC) 3271 cm.
Kishalas (PAC) 3207 cm.
Paczek (BSE) 3180 cm.
Laufer (BSC) 3156 cm.
Péter (PAC) 3033 cm.

Marvalits egyes eredményével a kerület egyetlen ezüstjelvényes atlétája. Kár, hogy jövőre már pesti BTC szineiben fog szerepelni. Szépudvardy még többre is képes, a fiatal Wagenblattól még nagyon sokat várunk. Kishalas, Paczek és Péter is javulhat még mig Bezerédy és Laufer már nem nagyon fognak jobb eredményt produkálni.

Gerelyvetés:

Marvalits (NTE) 5155 cm.
Keszeits (BTSE) 4545 cm.
Horváth (NZTE) 4400 cm.
Kozacsek (BTSE) 4275 cm.
Kishalas (PAC) 4080 cm.
Zakáll (KTSE) 4002 cm.
Topelczer (PAC) 3635 cm.

Marvalits már nem a kerületé, a bajnok Keszeits se fiatal már, Horváth nem trenirozik, még leginkább Kozacsektől várható javulás. A kis 17 éves Topelczer is még nagyon jó lehet. **S.**

—

(:) **Az olaszok ellen** vasárnap délután játszó magyar csapat összeállitása: Zsák 33 FC, Dudás KAC, Senkey I. MTK, Fuhrmann FTC, Kléber MTK, Reiner Vasas, Rázsó Ékszerész, Molnár MTK, Pataky FTC, Opata MTK, Jeny MTK. Tartalékok: Fischer VAC, Takács FTC, Hungler II. FTC, Rebró MK, Rémay II. NSC, Rémay III. NSC, Kautzky Vasas.

(:) **Vasárnapi programm.** Három mérkőzést bonyolitanak le a kerületi bajnokság vasárnapi fordulóján. A PAC Nagykanizsán az NZTE-bel, a PVSK-t a Kaposvári Turul SE látja vendégül, mig a DVAC Pécsett fog elkeseredett küzdelmet vivni a Kaposvári DLTE-vel. **Az elölállók győzelmét várjuk.**

(:) **A PSC vasárnapi nagytréningje.** A PSC felkéri az I. és II. csapatának játékosait, hogy a ma d. e. 10 órakor a vásártéri sporttelepen tartandó nagytréningen teljes számban jelenjenek meg.

(:) **A PSC birkózó és boxoló** tréningjei hétfő, szerda és pénteken fél 7—9 óráig a kereskedelmi iskola tornatermében lesznek. (Bejárat Makár utcai kapun.)

Reklámárak:
Női himzett ing K 30.000
Női nadrág „ 36.000
Melltartó „ 18.000
Férfi zefir ing 2 gallérral „ 88.000
Női és férfi divaternyők 90 ezer koronától kezdve.
Gyermek patent harisnyák 8.500 koronától kezdve.
Rosenberg Izsónál
Irgalmasok-utca 8. szám.
(Sörös vendéglő mellett.)

A legujabb
tánckották és albumok
kaphatók
Dunántúli Egyetemi könyvkereskedésében Széchenyi-tér 9.

Férfi kalap javitás
25 ezer
sapka varrás
15 ezer korona
a Pécsi Kalapgyárban.
Cégtulajdonos:
PÜSZEK GÉZA.
Király-utca 37. szám.

— **Anyakönyvi hirek.** Az anyakönyvi hivatalban a mai napon egyetlen halálesetet sem jelentettek be.

A hét folyamán házasságot kötöttek: vitéz Nagy István cipészsegéd és Wölfelschneider Mária, Hartung József százados és Öhlmüller Anna, Deák Sándor kereskedő és Kult Karolina, Deutsch Gábor pincér és Blau Erzsébet, Bucska Hugó m. kir. áll. segédmérnök és Redl Stefánia, Meszlényi István nyug. máv. főkalauz és Konyhás Rozália, Czirkos István földműves és Rostás Rozália, Wolf Aladár bányatisztviselő és Neuber Eleonóra, Horváth Kókán József kisbirtokos és Paskay Margit, Sakics József malomgépész s Szapff Erzsébet, Imrefi Imre táblabíró és Kollarits Erzsébet, Istókovics János kőműves és Szilágyi Anna, Szager Lajos kovácssegéd és Kutfej Mária.

— **NEM A HANGZATOS reklám, hanem a valóság beszél, ami meggyőz a rendkivüli árleszállításról. Tekintse meg személyesen a Csipkeárúház novemberi kirakataiban feltüntetett leszállított árakat. Király-utca 17.**

— **Találtak** egy nikkel zsebórát. Igazolt tulajdonosa átveheti az államrendőrségen.

— **Megjelent!! Kürthy György: Mars és Majthényi György: Aladin első szerelme című regények.** Kaphatók a Dunántúl Egyetemi könyv kereskedésében. Egyuttal felhívjuk a közönség figyelmét a Dunántúl kirakataira.

— **A Dunántúli Majolpar r. t.** ma délután tartotta meg harmadik évi rendes közgyülését Oberhammer Antal nemzetgyülési képviselő elnöklete alatt. A közgyülés határozata szerint az 1924—1925. évre szóló részvények után szelvényenkint 1500 korona osztalékot fizet november 9-étől kezdődőleg a Dunántúli Bank pénztára.

— **Fütsön koksszal:** olcsóbb mint a szén.

— **Ma délután fél 6 órakor kezdődik a nőegylet tánccal egybekötött teauzsonnája.**

— **Menjünk ma délután a nőegyletbe a teauzsonnára.**

— **Koksz rendelés Telefon 5-58.**

— **Öltöny és télikabát szövetek** legolcsóbban Hirsch és Pollák cégnél.

— **Cukor és gyomorbetegek** részére kenyér és liszt kapható. Éden drogériában.

— **Ismét olcsóbb lett a kenyér** Rómainál. (4999)

— **Szőrmeboák, szőrmekabátok** Löwy Testvéreknél, Ferenciek u.

— **Szőnyegek** óriási választékban a Béka- kaphatók a legjutányosabban.

— **Fütsön koksszal:** olcsóbb mint a szén.

— **A szigeti külvárosi vas jótékony asztaltársaság** november 8-án rendkivüli választmányi ülést tart délután 4 órai kezdettel, melyre minden választmányi tag pontos megjelenését kéri az elnökség. (1694)

— **Lópokrócot** a legnagyobb választékban a Béka-boltban vehet legolcsóbban. (4794)

— **Cukor és gyomorbetegek** részére kenyér és liszt kapható. Éden drogériában.

Mindenütt a „Pannonia" sört dicsérik és fogyasztják.

— **Nagy cipővásár.** Rendkivül olcsó árak. Kizárólag elsőrendü eredet **„Arany Robur"** márka. **Schwarcz é Kálmán** Ferenciek u. 2. Gyermekkocsik nagy választékban. (3857)

— **Koksz rendelés Telefon 5-58.**

Igyunk „Pannonia maláta pezsgősört"

Művészet-Zene

Breuer Mária hangversenye

Pécs, nov. 7. — Muzikalitás és intelligencia az alapja az igaz zenei művészetnek Breuer Máriában mindkettő megvan. Ehez járul finom, nőies lelkülete, amelyet kár lenne levetni és férfias vonásokkal keverni. Művészetét már többször méltattuk a legmelegebb elismerés hangján. Erre az elismerésre mai hangversenyével is rászolgált. Mendelssohn örökéletü versenyművének szépségei plasztikus előadásában életre keltek. Az utolsó tétel brilliáns tempójú lendülete a legmelegebb hatást váltotta ki. A Bach Praeludium és Fugát is lelkiismeretes pontossággal játszotta, de a súlyos mű nek különösen a Praeludiumban inkább csak a lirai részét éreztük ki.

A műsor második felében előadott kisebb terjedelmü művek különösen alkalmasak voltak, hogy fejlett tudását minden oldalról be mutassa. Rimsky—Korszakow Arany Kakas operájának himnusza — melyet Kreisler irt át — ünnepélyes hangulatával, Zsolt apróságának bizarr ötletei, Sarasate spanyol hangulatképeinek mély tónusa méltó kifejezésben részesültek. Különösen ki kell emelnünk a Jota Navarra technikai nehézségeinek könnyed, biztos legyőzését. A zongorakiséretet Opritia Mária látta el kifogástalan alkalmazkodással és biztonsággal.

ő —

Szentpétery Kristóf, Rácz Jenő, Molnár Béla és Kőszeghy Gyula gyüjteményes kiállitása a Nőegyletben

Pécs, nov. 7. — Vasárnap délelőtt nyilik meg a nőegylet kistermében *Szentpétery* Kristóf, *Rác* Jenő, *Molnár* Béla festők és *Kőszeghy* Gyula építész gyüjteményes képkiállítása. Az utóbbi heteknek ez már a harmadik kiállítása. Reméljük, hogy miként értékben semmivel sem marad az előbbiek után, úgy a közönség érdeklődése is csak fokozódni fog, nem hogy csökkenne. Pécs városa egyre biztosabban halad, hogy a vidék kulturális életének legjelentősebb tényezőjévé nőjje ki magát. Most bemutatkozó festőinkkel pedig — azt látjuk, — hogy állandóan köztünk élő és dolgozó festőink olyan értékes munkát végeznek, hogy munkájuk elég arra, miszerint az idegenre önmagában is vonzóerőt gyakoroljon.

Bár a kiállító művészek mindcsak pár éve laknak városunkban művészetükre városunk vászonra kivánkozó arculatja már úgy rányomta bélyegét, hogy mieinknek valljuk őket, s a művészetükért őket méltán megillető tiszteleten kívül meleg, a hozzánktartozókat illeltő szeretettel is járulunk hozzájuk.

Kiállitásuk mind a szolidan látó művészi szem pompás alkotásaiból gyült össze. Bár mindenikük más útról indult el, *Szentpétery* a képzőművészeti főiskolán Révész és Bosznay *Rácz* Jenő a szabadiskola tanitványa volt, *Molnár* Béla önmagát képző, autodidakta, *Kőszeghy* Gyula pedig mérnöki studiumok mellett képezte művésszé magát, a kiállítás hangulatát egységessé teszi a szép kifejezésére való nemes és szertelenségektől ment, talán igaz, de nekünk még idegenségeket kerülő, patinás művészetük.

Technikája és iránya is más mindnégyüknek. *Szentpétery* Kristóf pasztell és olajfestő. Pasztelje melegtonusú és szines. Technikája hiánytalan. Vásznai nemes hagyományokat tisztelő tájképek, egytől -egyig kitünő felhő-tanulmányok. *Rácz* naturálista festő. Mindenik közt a legrégebbi kiállító. Mig Szentpétery és Molnár csak Győrben állitottak ki eddig, szép sikerrel, addig *Rácz* 1917-ben szerepelt a műcsarnokban s ezóta 4-szer a Szalon tárlatain. *Rácz* vásznain a hangulat melegsége ömlik át. A szemen keresztül felénk áradó hangulatok hivatott ecsetű lirikusa ő. *Molnár* Béla az erős kezü merész ecsetü művészek közé tartozik. Sötét és világos szinek kontrasztja jellemzi legtöbb vásznát. Ő az egyedüli rézkarcos a kiállitók között. *Kőszeghy* Gyula precizen rajzol, flott technikával, lágyan tartott tonussal. Néki is megadatott a fekete ceruzával való elbeszélés nagyszerü képessége.

A kiállított mintegy 110 kép arányosan oszlik meg, a 4 művész között s miként számban sem dominál egyikük sem, úgy nem tudjuk értékben sem egymásfölé emelni őket. Egyaránt megragadnak *Szentpétery* gödöllői látképe, helyi tájképei s frappánsul megfogott szent Sebestyéne „a világfájdalom", Rácz pécsi képei, a mecseki-út, a Barátur környéki. *Molnár* őszi tájai, keleties levegőben izzó ‚keleti kenyelme', és esti lámpásos szobái. *Kőszeghy* városképei és pregnáns arcrajzai.

A négy fiatal művész első nagy pécsi kiállítása — mely mentes az erotikum gyakran kisértő megjelenésétől is — csak művészi életük legutolsó egy-két évéről számol be. De ez elég nekünk arra, hogy mindeniküknek a további fejlődés szép útját jósoljuk. Kulturánk munkásai s értékei ők, kik mellett nem mehet el közönnyel az érdeklődő ember.

A kiállításuk dijtalan. Nézze meg mindenki, aki egy órára nyugodt művészi élvezetet akar magának. Hihető, hogy számos vásárló is fog akadni a nézők közt hisz a képek abszolut értékek s mindenki csak örülhet annak, ha nagy útjuk előtt álló művészek kiforrott fiatal munkáival dicsekedhet.

Székelykereszturi Miklós.

—

)-(A mai székesegyházi jubiláris hangverseny teljes műsora a következő:

1. Widor Ch.: V. Orgonasymphónia. I. tétel: Allegro vivace.
2. G. a Croce: Congratulamini mihi 4-szól. vk.
3. Wikor: V. Symphonia. II. tétel, allegro cantabile
4. Goller V.: Gloria a lorettoi miséből. 3-szól. férfikar.
5. Widor: V. Symphonia. III. tétel andantino quasi allegretta.
6. Greisbacher P.: O vos omnes 4-szól. vk.
7. Widor: V. Symphonia. IV. tétel adagio.
8. Palestrina: Miserere. 4 és 5szól vált. vegyeskar.
9. Widor V. Symphonia. V. tétel Toccata.
10. Renner I.:Confirma hoc Deus 5-szól. vk. orgonakisérettel.

A symphoniát játsza Vadas Gábor orgonaművész, a vegyeskarokat a székesegyházi énekkar, a férfikart a tanitóképző énekkara énekli Lajos Gyula, székesegyházi karnagy, illetve Máter János, a tanitóképző zenetanára vezetésével. Az énekkari orgonakiséretet Jaksch Ede orgonaművész, székeseegyházi orgonista játsza.

Jegyek a székesegyház portáléjában egész nap kaphatók. Egyetemi hallgatók és tanulóifjúság részére diákjegyeket (5000 K) ad a rendező bizottság. Itt jegyezzük meg, hogy a hangverseny jövedelme teljes egészében jótékony célt szolgál.

)-(A Pécsi Dalárda férfikara ma délelőtt 11 órakor a zárda igazgatóságának kérelmére az intézeti növendékeknek elénekli a királydíjas versenykart. Az elnökség felkéri az énekeseket, hogy délelőtt háromnegyed 11 órakor gyülekezzenek próbatermükben.

)-(A Zenekedvelők Egyesülete hétfőn este fontos zenekari próbát tart. Kérik az összes tagok pontos megjelenését. Csütörtökön nincs próba.

)-(A Pécsi Dalárda női karának jövő heti próbája hétfőn délután 6 órakor lesz. A csütörtöki próba elmarad.

)-(A legkiválóbb gordonkaművesz Földesy Arnold és Polónyi Elemér zongoraművész együttes hangversenye a Pannóniában november 18-án. Jegyek Gruber és Böhmnél.

)-(A pécsi polgári daloskör és szimfonikus zenekar november 17-én rendezendő hangversenyét óriási érdeklődés előzi meg. Az egyesület gyönyörü műsort állitott össze, amelynek érdekességét még növeli az, hogy a hangversenyen egy hirneves budapesti hárfaművész és egy angol kürt szólista is bemutatkozik a közönségnek. A szimfónikus zenekart Weigele Oszkár vezényli. Jegyek Gruber és Böhmnél, továbbá a Szent István könyvkereskedésben kaphatók 35 és 30 ezer koronáért.

Előfizetéseket
a legkimeritőbb Rádió-műsorokat tartalmazó
„Radio-Welt"
cimü hetilapra, valamint az összes
külföldi napilapokra
képes hetilapokra
és
szakfolyóiratokra
közvetitünk eredeti előfizetési dijak mellett
Egyetemi könyvkereskedés
Pécs, Széchenyi-tér 9. szám.
(Royal-kávéház mellett.)

Kőszeghy Gyula

Kalenda Loránt

A PÉCSI VÁROSKÉP

Pécs város külső képe — bár keletkezése jóval korábbi időkre vezethető vissza — tipikus példája a középkori város kialakításának.

A középkori városnak ideális alakja a hosszúkás köralak. A legtöbbször falakkal körített oválist a hosszanti tengellyel párhuzamosan haladó utcák és a rá merőleges harántutcák osztják fel építési telektömbökre, és a főirányt követő útvonalak egy-egy városkapuban futnak össze. A keletkező telektömbök egymás mellé sorakoztatott épületekkel épülnek be, csupán a város közepén marad egy legtöbbször derékszögű négyszög alakú tér, amelyen a város legfontosabb épületei, úgymint városháza, templom, üzletházak, stb. nyernek elhelyezést. Ha a várfalakkal körülvett terület szűknek bizonyul, a város továbbfejlesztése olymódon történik, hogy az ó-város közvetlen szomszédságában lévő területeken, a főiránnyal párhuzamosan új útvonalak keletkeznek, a meglevő keresztirányú utcák pedig meghosszabbodnak. Az új városrészeknek az ó-városhoz való kapcsolata legtöbbször laza; minden városnegyed többé-kevésbbé önálló zárt egységet alkot és az egyik részből a másikba való jutás meglehetősen körülményes.

Ha egy pillantást vetünk Pécs város régi települési térképére, úgy a középkori város kialakulásának fentebb vázolt módja itt teljes határozottsággal megtalálható. A bástyafalakkal körülvett belváros — ó-város — alakja elnyujtott kör, főútvonaliránya kelet-nyugati és ezen mag köré sorakozik nyugat felől a szigeti, kelet felől a budai, dél felől a siklósi városrész, míg az észak felé való terjeszkedést a hegység némileg akadályozza.

A belváros teljesen be van építve és keskeny utcáiban magas tetőzetű házak létesültek, amelyek bizonyos függőleges tagozódást tüntetnek fel, míg a csatlakozó városrészeknek immár szélesebb utcái, alacsonyabb és laposabb építkezései a későbbi időkre jellegzetes vízszintes tagozódás benyomását keltik.

A belvárosnak ez a kialakulása nem ötletszerű, hanem bizonyos határozott terv szerint történt és erre vezethető vissza, hogy erős beépítettsége dacára úgy műszaki, mint művészi vonatkozásban zárt, egységes és harmonikus városképet ad; a külvárosok kialakulásában pedig a levegőnek és napfénynek jut fontos szerep. Itt már szabadon hagyott, be nem épített területek egész szép számmal föllelhetők.

A természet kínálta területek felhasználása és beépítése után nagy probléma előtt állott a város. Melyek azok a területek, amerre a város tervszerű fejlesztését kell irányítani? Úgy erre, mint a vele szervesen összefüggő többi kérdésre csak mindenre kiterjedő szabályozási vagy rendezési terv adhat megnyugtató feleletet, melynek a hiánya már a külvárosok telepítésénél is érezhető volt. A városrendezési tervnek a feladata, hogy az ó-városrész nyugodt utcaképét eredeti mivoltában az utókor számára megőrizze, másrészt a keletkezett új városrészeknek az ó-várossal való kapcsolatát közvetlenebbé tegye és végül, hogy a város további fejlődésére új területeket jelöljön ki és a fejlesztés és beépítés irányelveit egységesen megszabja. Sürgősen gondoskodni kellett tehát a város általános szabályozási tervének beszerzéséről, hogy a város tervszerű továbbfejlesztése évtizedekre, sőt századokra is előre meg legyen határozva.

Ezen szempontokra figyelemmel készült a város általános és egységes szabályozási terve, Kőszeghy Gyula-Weichinger Károly és Dörre Endre építészek díjnyertes pályaművének elgondolása szerint.

Mint minden régi városban, úgy Pécsett is az ó-város utcaképének megtartása csaknem leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik. A jelenkor közlekedési követelményeinek és lakásépítési politikájának, főként pedig a mindig erősebben megnyilvánuló ama törekvésnek, hogy a belváros régi épületeiből üzletházak létesüljenek, már eddig is igen sok szép régi épület esett áldozatul. Annál féltőbb gonddal kell tehát megmaradt érté-

Magyar Művészet 1929.

nincs cd.

Dörre Endre

keinket megóvni. Nem beszélek itt műemlékeinkről, amelyeket hál' Istennek immár országos intézkedések védenek, hanem a Malom-utcában, Király- és Ferenciek-utcában föllelhető empire-stílű épületeinkről, azokról a régi polgári házakról, amelyeknek homlokzatáról jólét és művészeti érzék sugárzik le.

Nem is tudja voltaképpen az ember, hogy mi a különös és megkapó ezekben a régi utcákban? A nyugodt arányokkal egymáshoz sorakozó épületek, melyeket a régi várfal szorít össze, vagy az utcáknak a hajlása, kanyargása, hogy soha nem oda nyílnak, ahová várná az ember, avagy a középületeknek és a mindent bekoronázó vártemplomnak lenyűgöző méltósága?

De a mult átmentése mellett új fejlődési lehetőségekről is gondoskodni kell. A kelet-nyugat irányban amúgy is túlságosan elnyúló városkép megszélesítése érdekében a tervszerű városi fejlesztés két főirány felé terelődött, és pedig a Rákóczi-úttól délre eső ú. n. Ispita-alja területére és az Alsó Malom-utcától keletre eső ú. n. Irányi Dániel-tér környékére.

A körülbelül 100 kat. hold nagyságú Ispita-alja területén még négy évvel ezelőtt nádas és mocsár volt, amelyet mély vízárkok szeltek keresztül. Ez a terület a siklósi és szigeti külváros, valamint a régi belváros közé ékelődik be és lenyúlik egészen a vasútvonalig, amely a város fejlődési területének alsó határa.

A területet mindenekelőtt építkezések céljaira alkalmassá kellett tenni. Alagcsövezéssel, csatornázással és vízvezeték kiépítésével, a szabályozás folytán keletkezett utcáknak megnyitásával és kiépítésével modern városrésznek vetette itt meg a város vezetősége az alapját. Ma már több mint 200 lakóépület és a közintézmények egész sora hirdeti az utóbbi évek magán- és középítési tevékenységét. Ez az első területe a városnak, ahol az építkezés már megépített utak és kiépített közművek mellett volt lehetséges.

Erre a területre koncentrálta a város a háború után megindúló lakásépítési törekvéseket és szociális gondosságában annyira ment, hogy a modern higiénia minden igényével ellátott és tulajdonát alkotó területen a házhelyeket igen alacsony áron — csaknem ingyen — bocsátotta az építtetők rendelkezésére.

E városrészt kelet és nyugat felől egy-egy ujonnan keletkezett útvonal zárja le, úgymint a Rét-utca és a Megyeri-út; az előbbin a háromszobás modern lakásokat magában foglaló háromemeletes városi bérházak és az iparostanonciskola és otthon monumentális épülete, az utóbbin a kétszobás lakásokat magában foglaló egy- és kétemeletes városi bérházak nyertek elhelyezést.

E városrész szívét az ú. n. Szabadság-tér alkotja, amelyen a városi Hősi emlék felállítását tervezzük.

A város másik irányú fejlődése az Irányi Dániel-tér, az ú. n. egyetemi centrum felé történt. Amíg az Ispita-aljai városfejlesztés főként családi házak építésében nyilvánult meg, az utóbbi területen kizárólag többemeletes közintézmények épültek. Itt létesült többek közt az új elemi iskola, a 24 lakásos modern városi bérépület, a Fa- és Fémipari szakiskola és otthon épülete, a Szent Mór-kollégium; építés alatt áll az anya- és csecsemővédő központi épület, valamint az egyetemi tanárok elhelyezésére szolgáló háromemeletes bérépület.

A városnak az utóbbi időben megnyilvánuló fejlődése természetesen maga után vonta az utcák burkolatának kiépítését, véglegesítését, a közterek rendezését és *parkoknak létesítését,* illetve csinosítását. Az ú. n. térrendezési problémák közül egyik legfontosabb: a város főterét alkotó Széchenyi-térnek művészi kialakítása, hogy a tér megfelelő keretéül szolgáljon az ott elhelyezett épületeknek, intézményeknek és műemléknek. Ezen térrendezés ugyancsak a városrendezési terv elgondolása szerint kerül kivitelre. A tér mindkét oldali gyalogjárdája mellett tervezett 7%-os emelkedésű kocsiút az eredeti szinten marad, a tér középső része azonban — az észak-déli főtengelyhez ferdén hajló belvárosi templom és az ettől délre levő Szentháromságszobor körül — két terraszra lesz osztva és a forgalomtól mentesített díszkertté alakítva. A térrendezés munkálatai már megkezdődtek.

Nem kevésbbé fontos tere a városnak az Irányi Dániel-tér, amely máris új köntösben várja a még itt elhelyezésre váró többi középületet.

Befejező 441. oldalt lásd a Komplett példányban

A mult és jelen Pécs ismertetéséhez még csak a jövőt kívánom apróbb vonásokkal megrajzolni.

Legsürgősebb feladat a napi munkában kifáradt városi lakosság részére nagykiterjedésű üdülő- és sétahelyről gondoskodni. Erre a célra a legmegfelelőbb megoldásnak kínálkozik az Irányi Dániel-térhez csatlakozó régi budai külvárosi temető és liget területének nagy, körülbelül 16 kat. hold nagyságú parkterületté való kialakítása. *E terület az egyetemi centrumhoz való közelsége folytán kiválóan alkalmas botanikus kert befogadására is,* amely célra körülbelül 5 kat. hold nagyságú terület lesz belőle kihasítva. A folytatását képező ligetben pedig *modern sporttelepet tervezünk,* fedett és nyilt uszodával és népfürdővel. A botanikus kert, uszoda és a parkművészet igényeit kielégítő liget tervei készen vannak és ha a régi temető elévülési ideje egy-két év mulva lejár, a terv megvalósításának mi sem állja útját.

De még egy nagy hiányt kell pótolni. A tisztviselő-osztály és munkásság részére ki kell jelölni azokat a területeket, ahol előkertes és villaszerű elrendezésben családi házak épülhetnek, vagyis meg kell vetni egy *modern tisztviselő és munkás kertvárosnak az alapját,* amire egy ilyen kifejezetten tisztviselő- és munkásvárosban fölötte nagy szükség van. A város szabályozási terve szerint erre a célra a régi szigeti külvárosi gyakorlótér és a Gyárváros előtti lankás terület van kijelölve; mind a kettő kiválóan alkalmas a jelzett célra.

A tisztviselő és munkás kertváros megteremtésével a városnak elnyujtott képe kibővül, kiszélesedik és mivel az e célra kijelölt területek a város beépített testéhez közvetlenül csatlakoznak, az egészségügyi berendezések létesítése sem ró teljesíthetetlen kötelezettségeket a városra.

Utoljára hagytam, amit elsőnek kellett volna említeni: *a mecseki hegyvidék kultuszának emelését.*

A Mecsek feltárását társadalmi egyesület: a Mecsek Egyesület végzi lankadatlan buzgalommal. Gyalog- és sétautakat teremt és tart fenn, kilátóhelyeket és turistamenhelyeket épít *a társadalom adakozásából.* A mecseki kultusznak ezzel megvetette alapját: *a közönséggel a páratlan szépségű hegyvidéket megismertette.* De ezt a kultuszt intézményesen tovább is kell fejleszteni. Itt kell elhelyezni a város jövő villatelepét és a megközelítés biztosítása céljából ki kell építeni a Zsolnay Vilmos-utcából kiindulólag a hegyvidék déli lejtőjén a főbb pontokat érintő magaslati-kilátó útvonalat megfelelő szélességgel, és gondoskodni kell annak a város belsejével való közvetlen összeköttetéséről.

Ez az a három probléma, amelynek megvalósítása a legközelebbi jövő feladata.

Nem Nagypécs a mi ábrándunk, mert nincsenek olyan közeli községeink, melyeket magunkhoz szívhatunk, hanem a természet kijelölte keretek közt a multhoz méltó és a jelen törekvéseit megkoronázó „magyar Heidelberg" megteremtése.

KALENDA LÓRÁNT

Dörre Endre

PÉCS VÁROS TÖRTÉNETE

Pécs azok közé a települések közé tartozik, amelyeknek a kultúrfejlődés szempontjából is van történetük. Sőt *ez* a történet az, melyet a várossal kapcsolatban érdemes megismerni; *erre* gondolunk, mikor a nevét emlegetik. Például Pécsnek középkori történetéből nem a birtoktorzsalkodásoknak a lakók puszta gazdasági érvényesülésére beállított sivalkodása tör elő, hanem az első magyar egyetem alapításának magasztos szellemisége. Ha egy város kultúrfejlődésének és szellemi történetének legautentikusabb bizonyítékai a művészetnek utcáin és terein elszórt vagy a föld alatt rejlő emlékei, akkor Pécs a magyar városok között előkelő rangra tart igényt, mert kétezer évnek majdnem megszakítatlan sorozatában vonulnak fel itt a művészi emlékek.

A településnek kezdeteit nem ismerjük. A város közeli szomszédságában, *Rácvároson*, a *Postavölgyben* és a *Makárhegyen* felszínre került *neolith* és *bronzkori* leletekből megállapíthatjuk, hogy e korokban már emberlakta terület volt az a dombláncolat, mely a várostól északra és délre vonul, közrefogva a vizes, mocsaras, egykor a történelemelőtti korokban beltengerrel borított völgyet. Római kori neve: *Sopianae* pedig azt árulja el, hogy egyike volt azoknak a kelta telepeknek, mondjuk falvaknak, amelyekkel számtalan lelet tanusága szerint a Mecsek-hegy déli oldala volt teleszórva. A kelták már a Krisztus előtti századokban Sigoves vezérlete alatt a mai Franciaország területéről vándoroltak ide. Pécsett és szomszédságában a *breukus* nevű kelta törzs lakott. Kultúrájuknak egyes foszlányait jobbára a római jellegű emlékekből ismerjük fel.

A Krisztus utáni első század folyamán ugyanis a *rómaiak* meghódították a keltákat és ezek hamar elrómaiasodtak a hatalmas világimpérium nyomása alatt. A hódításnak Pécset illető részleteit és pontos idejét nem ismerjük. Azt tudjuk, hogy a hódító hadjáratot már Octavianus, a későbbi Augustus nevű császár Kr. e. 35-ben megindította és már ő eljutott a Dunáig, de a hódítás csak Trajanus császár (98—117) alatt lett teljessé. Az a tény, hogy Pécsett *Claudius* császár (41—54) pénzei a legrégibbek a római császári éremleletek között, közel hozza azt a föltevést, hogy Pécs az ő korában került a római impérium alá.

Pécs mint római provinciális város Pannonia tartományhoz tartozott. Mikor Kr. u. 103 és 105 között Pannoniát két részre osztották, Sopianae a keleti részbe, Pannonia secundába került. Diocletianus császár alatt az ő veje, Galerius caesar Kr. u. 292-ben e tartomány egy részét (Baranya, Tolna, Fehér, Somogy, Zala és Veszprém megyék területe) feleségéről Pannonia Valeriának nevezte el. Sopianae ennek fővárosa, s a polgári kormányzó (praeses) székhelye lett, míg a katonai igazgatás vezére (dux) Aquincumban (Óbuda) székelt. *Maximinus* császár, a kormányzói hivatal irattárosának fia, a „Carpok sarja" Pécsett született. A carpok a Kr. u. II. században vándoroltak be e vidékre. Diocletianus császár 296-ban leigázza őket és letelepíti.

Sopianae a római uralom alatt nem juthatott volna nagyobb jelentőségre, ha nem lett volna a birodalom egyik fontos és a későbbi korokban, a rómaiak után is nagy szerepet játszó folyamátkelésnek, az eszéki (Mursa) Dráva-hídfőn keresztül, a Balkánról a birodalom nyugati részeibe vezető útvonalnak mentén. A Sirmiumtól (Mitrovica) Eszéken keresztül Carnuntumig (Petronell Bécs alatt) és a németországi Trierig terjedő út érintette. Pannonia tartomány egyes városaiba innen indultak ki utak. Így Dombovár, Ószőny, Győr és Aquincum felé. De azért a római Pécs nem lehetett nagykiterjedésű. A postapalota (Deák-utca) és a Rákóczi-út környékén volt a zöme. A temetők a székesegyháztól a Király-utca elejéig és Ferenciek utcájáig terjedtek. A *kereszténységnek* már a római impérium idején való elterjedését az őskeresztény

Hírek néhány sorban

A kormányzó betegsége miatt nem mehet a balatoni ünneplésre, mert nem hagyhatja el kenderesi kastélyát. — **Csáky** Károly gróf szabadságra ment, melyet egy külföldi fürdőhelyen szándékozik eltölteni. Távollétében Algya Papp Sándor altábornagy, honvédelmi államtitkár helyettesíti. — **Katonai attasévá** nevezte ki a kormányzó vitéz Hennyey Gusztáv vezérkari őrnagyot Athénbe. — **Gyémántmiséjét** tartotta vasárnap Kalocsán a 90 éves P. Tóth Mike jezsuita atya. — **Stresemann** német külügyminiszter megkapja a francia becsületrendet a Kellog-paktum aláírása alkalmából. — **Csanakhegy,** Csanakfalu és Ménfő községeket a téti járásbíróságtól a győri járásbíróság területéhez csatolták át. — **Elhunytak:** Vaskó Andor tanár Bpesten, Rácz Mihály ny. városi tisztviselő Debrecenben, Schusiczky Pálné Knapp Malvin Magyaróváron, Tömböly Aladár volt miniszteri számellenőr Bpesten, Avakunovics Jován volt szerb miniszterelnök Rohitschban, Gnaizer Nándor ny. alezredes Bpesten, Szüts Károlyné Vajda Ibolya Kapuváron, Högyey Sándor ny. útbiztos Székesfehérváron, Balogh László 88 éves korában Kecskeméten. — **Az amsterdami** olimpiász pontversenyében Amerika vezet 184 ponttal. 2. Németország 107, 3. Finnország 103 ponttal. Magyarország jelenleg a 19-ik helyen van. — **A Hungária** 8:0 (6:0) arányban legyőzte Kassán a KSC-t. — **Agyonlőtte** magát a debreceni gyorsvonaton Áron László gebei földbirtokos. — **Felakasztotta** magát egy kislány Kecskeméten, mert új ruhájával nem volt megelégedve. — **Halálos ítéletet** kért a főállamügyész Obregon mexikói tábornok merénytője ellen. — **Megverte** a feleségét és felakasztotta magát Dunapentelén Sóti József gazda. — **Fejest ugrott** a vízbe és nyakszirttörést szenvedett Kecskeméten Katona András szegedi honvéd. — **Meghalt** Amerika legkövérebb embere Emory Titmann, ki 250 kilogramm volt. — **Felrobbant** Opel Frigyes Rak IV. jelzésű raketakocsija és darabokra törött. — **Hőgutába** ma heten haltak meg Newyorkban. — **Uj hőhullám jön** Olaszország felől, ahol ma 40—41 fok meleg volt. — **Üdvözölték** Amsterdamból a világbajnokságot rendező Magyar Kerékpáros Szövetséget. — **Kun** Bélát Landler Jenő volt népbiztos moszkvai temetésén megtámadta a tömeg, úgy, hogy a vörös katonák mentették meg a meglincseléstől. — **A Balaton átúszást** Göcze, az OTE úszója nyerte 4 óra 17 perc alatt. — **Felrobbant** az autója és megsérült Wienerneudorfnál Acél Bánffy Lidia bárónő, magyar filmszínésznő. — **Időjóslat:** Esőre, zivatarra hajló, egyelőre meleg idő.

Igmándi természetes
keserüviz
gyomor- és béltisztító hatása **páratlan.** Ne tévessze össze más-fajta keserüvizzel. Mindenütt kapható.

Sillay Béla
szkókói és bálicsi borainak eladása. 1927. évi prima fehér 1 liter **1·40** pengő. Lánc-utca 16. sz.

Pécs város szabályozása

Pécs, aug. 4. — Az az érdeklődés, amelyet a tavasszal lezajlott pécsi városrendezési tervpályázat országos jelentőségénél fogva fővárosi szakkörökben keltett, s az elismerés, mellyel a pályázat nívós eredményének s elsősorban a díjnyertes pályatervnek az ország első műszaki testülete, — a Magyar Mérnök és Építész Egylet, — valamint a Szaksajtó — a közelmultban áldozott, kell hogy lokális viszonylatban, az elsősorban érdekelt Pécs város közönségének körében is megfelelő visszhangra találjon.

Helyben a kiállított tervek megtekintésén kívül csak egy szűkebbkörü mérnöki asztaltáraságnak volt alkalma Kalenda Lóránt műszaki főtanácsos, nagyvonalú és tartalmas ismertetéséből tájékozást szereznie a pályázat eredményéről; a mérnök egyletben Rerrich Béla müépítész előadásán csak aránylag keveseknek nyilt alkalmuk résztvenni — bár ott a város mértékadó és érdekelt köreinek elitje képviseltette magát, — s azért örömmel kell üdvözölnünk a „Tér és forma" cimü építőművészeti folyóirat legujabb (3-ik) számában vezetőhelyen, számos melléklettel leközölt szakszerü ismertetését, mely Dörre-Kőszeghy-Weichinger tervező építészek pályadijas munkáját szélesebb körben is bemutatja s a tervekhez csatolt magyarázó szövegen és méltatáson kívül nagyrészt perspektivikus képekben a laikus közöség részére is hozzáférhetőbbé teszi ezt a problémát, mely számos vonatkozásban érdemli meg a közfigyelmet.

Szemléltetően tüntetik fel az illusztrációk a jelenlegi állapotot s a rendezés utáni helyzet közötti fejlődésbeli különbséget — s e tekintetben a parkozott és parkozandó területek összehasonlítása hívja fel a legeklatánsabban a terv szépségeire a közfigyelmet, — s különösen a terek rendezése és művészi kiképzése tekintetében nyújt szemléltető képeket.

Örömmel közöljük a pályanyertes művészek munkájának ismertetését, — akik között pécsi tervezőépitészt is üdvözölhetünk, s felhasználjuk az alkalmat, hogy egy megjelent cikkel kapcsolatban rámutassunk e tervpályázatnak országosan elismert eredményeire s e probléma fontosságára s egyben megállapitjuk azt is, hogy a közönség előtt e kérdés további sorsa nemcsak közömbös nem lehet, hanem még vitás sem, mert az elsőfokon illetékes szakbizottság már a részletes megbizásról is egyhangúan döntött. A biráló bizottságnak ugyanezen cikkben apostrofált illusztris tagja Vargha László városrendezési szakértő a birálóbizottság egyhangú véleményén kívül is kifejezést adott annak, hogy részletes tervekkel való megbízás esetén a pályanyertesek nemcsak figyelmen kívül nem hagyhatók, hanem egyedül az ő munkájuk szolgálhat a további megbízás alapjául.

Jegygyürüket
Hellnél veszek, akkor biztos boldog lesz ek. - HELL-ékszerész PÉCS, Király u. 20. Nagy választék órák és ékszerekben.

— **Forgalmi korlátozás a pécsi villamos vasút vonalán.** A pécsi villamos vasút üzletvezetősége értesiti a közönséget, hogy augusztus 8-án, szerdán a Szigeti országúton a Petőfi-utcától a huszárlaktanya végállomásig terjedő pályatest részének átépítése kezdetét veszi. Az építési időtartam alatt a villamoskocsik pótkocsik nélkül csak a Petőfi-utcáig közlekednek. A forgalmi korlátozás előreláthatólag legfeljebb 3 hétig fog tartani.

— **Egész nap bemutatás.** Nappal szezon, éjjel kétszemélyes ágy. **Rózsa** szabadalom. Pécs legnagyobb kárpitozott bútorraktára a barátok templom átellenében. Telefon 14—85.

Idejében és legolcsóbban végzi el a szántást,
ha
Austin-
traktort használ.

Nagy teljesitményü, keveset fogyaszt, üzembiztos, egyszerü kezelésü, és mivel jó anyagból van gyártva, hosszu élettartamu
Ára **7904** pengő
Kedvező fizetési feltételek!
Kérje 42. sz. árjegyzékünket.
SATURNUS Műszaki és Gépkereskedelmi R.-T., Budapest, Teréz-körut 40.
Körzetképviselő: IGERT ANTAL, Siklós.

HIREK

— **Pénzügyi kinevezés.** A pénzügyminiszter Jerischek Róbert a pécsi kir. adóhivatalnál alkalmazott pénzügyi fogalmazót a IX. fizetési osztály A) csoportjába pénzügyi segédtitkárrá nevezte ki.

— **53 választót vett fel a város központi választmánya a képviselőválasztók közé.** A város központi választmánya Makay István polgármesterhelyettes elnöklete alatt ma délben ülést tartott, amelyen megállapitották, az 1929. évi országgyülési képviselőválasztók ideiglenes névjegyzékét. A központi választmány elbirálta a beérkezett 63 felszólalást és azokból tizet elutasitott, a többit azonban elfogadta és a névjegyzék 53 választóval gyarapodott. A felszólalásokkal szemben egyetlen észrevételt sem tettek. A központi választmány a felszólalásokra hozott határozatait augusztus 5-től számitott 15 napon keresztül a városi levéltárban (Városház, III. emelet 91.) közszemlére teszik ki, de minden felszólalónak irásban is kézbesiti és a kézbesitéstől számitott 15 nap alatt a határozat ellen a közigazgatási bírósághoz intézett és a központi választmány elnökénél beadandó irásbeli panasszal lehet élni.

— **Mohács város felmérési munkálatainak felülvizsgálata.** Mint annak idején megirtuk, a földmivelésügyi miniszterium rendelete alapján a pécsi földmérési felügyelőség Mohács város területének felmérését ez év tavaszán megkezdte. A munkálatok, melyek egyelőre a város belterületét ölelik fel, már meglehetősen előrehaladott stádiumban vannak, úgy hogy a napokban Mohácson járt a miniszterium megbízásából Szöllösy Béla miniszteri tanácsos és felülvizsgálván az eddig végzetteket a felmérési csoport vezetőjének: vitéz Viszlóy Ferenc főmérnöknek és a földmérési felügyelőség főnökének: Makay Gyula müszaki főtanácsosnak legnagyobb megelégedését fejezte ki.

— **Svájci egyetemi hallgatók autókirándulása Pécsre.** A zürichi egyetemnek két hallgatója Hans Jenny és Hans Geret egy pompás Hudson autón külföldi túrára indultak. Svájcból Innsbruckon, Bécsen át Budapestre érkeztek s a főváros megtekintése után a Balatonra rándultak, ahonnan Pécsre vették útjukat, hogy meglátogassák magyar barátjukat, a zürichi egyetem pécsi származású hallgatóját Deutsch Ádámot, Deutsch Zsigmond dr. fiát. A két svájci egyetemi hallgató néhány napi pécsi tartózkodás után ugyancsak autón visszatér Zürichbe.

— **Elhalasztott előadás.** A pécsi belvárosi katolikus körben a Szent Ferenc-rendi templom építkezése javára hirdetett vallásos előadást a kör renoválása miatt elhalasztották. Az előadás napját közölni fogjuk.

— **Pécsi diákok 15 éves találkozója Fonyódon.** A ciszterci rend főgimnáziumában 1913. évben érettségizettek és az 1907-től 1913-ig velük tanult osztálytársak 15 éves találkozójukat augusztus 20-án, Fonyódon tartják meg. Eljövetelét mindenki tudassa Ify Lajos fonyódi plébánossal, legkésőbb augusztus 16-ig.

— **Vásár Somberekben.** A baranyamegyei Somberek községben augusztus 6-án, hétfőn országos kirakodó- és állatvásár lesz. Vészmentes helyről minden faiú állat felhajtható.

És ezután következett még 13 gól. A közönség gyakran önfeledten tapsolt, mert olyan szemkápráztató mutatványokat, zsonglőrnek is becsületére váló dobásokat mutattak be a magyar fiúk, hogy egyszeriben az lett az általános vélemény, hogy ezeket nem is igen lehet megverni. Adná az Isten, hogy a szakértőknek lenne igazuk.

Komjády majdnem meghal a boldogságtól. Sorra ölelgeti a fiúkat.

A 14 gól közül meg kell említeni a tizenegyediket és az utolsót. Sunyi a félpályáról villámgyorsan dobott, a kapus meg szőrén-szálán eltűnt a víz alá és amikor felbukkant, prüszkölve kaparta ki hálójából a még mindig pergő labdát. Az utolsó gól pedig úgy esett, hogy Keserű Feribe belekapaszkodott három argentinai. Annyira lehúzták a víz alá, hogy már a fejebubját sem láttuk, csak a keze meredt fel az égre a vörös labdával, mégis beteszi a 14-ik dugót is.

Még zsibong a stadion, még dörög a taps, amikor idejöttem a telefonhoz. Nem tudom, mit csinálnak most a magyar fiúk, de itt mormolják a telefonokba, az egész világba, hogy a magyarok egyszerűen megették, csuffátették az olimpiász egyik legnagyobb favoritját.

Bágyogi Géza.

A Földhitelbank r. t. vaskapui parcellázása

Pécs, aug. 4. — A Földhitel r. t. Budapest, V., Hold-utca 1. megvette a Pécstől mintegy 14 km. távolságra fekvő, üszögi Nagy Sándor tulajdonát képező 1000 holdas vaskapui mintagazdaságot. A Földhitelbank r. t. a birtokot a célból vásárolta, hogy azon egészséges, életképes kis- és középbirtokot alakítson.

A birtokot a pécs-siklósi helyiérdekü vasút szeli keresztül. A birtok vasútállomása Ocsárd-Vaskapu-puszta, melytől a birtok majorja mintegy 500 méterre fekszik. A földek elsőrangú prima, könnyen megművelhető agyag, mely minden kulturnövény termesztésére kiválóan alkalmas.

A birtokon lévő nagy majorépületek oly szerencsésen fekszenek, hogy azokból könnyen lehet egy kisebb községet alakitani, miután mintegy 30 épület van a birtokon.

A vaskapui birtokot különösképen ajánlhatjuk olvasóinknak, miután az egyike az elsőknek Baranyavármegyében terméshozom szempontjából. Az idei termés buzában a 11, árpában a 12 métermázsát is meghaladta magyar holdanként számítva. De nemcsak terméshozam szempontjából hivjuk fel olvasóink figyelmét, hanem a birtok Pécshez való közelsége végett is, amiből kifolyólag a parcellavevők gyermekei jelentéktelen költség mellett látogathatják a pécsi közép- és főiskolákat.

A bank a parcellázást tudomásunk szerint már megkezdte és az iránt nemcsak megyeszerte, hanem az egész országban nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Az érdeklődőknek készséggel ad felvilágositást a helyszinen lévő parcellázási iroda, továbbá Pusztamalom (vasutiállomás Áta) végül a bank központja Budapest, V., Hold-utca 1.

RÁDIÓ-MŰSOR

Augusztus 5. Vasárnap.

BUDAPEST, 9: Ujsághírek, kozmetika. 10: Református istentisztelet. 12: Déli harangszó az egyetemi templomból. 12.10: Időjelzés, időjelentés. 12.15: Szimfónikus zenekari hangverseny. Közreműködnek: Zsögön Lenke operaénekesnő és Salgó Sándor hegedűművész. 15.30: Székács Elemér gazd. főtanácsos felolvasása: Az őszi vetési munkák előkészületei és végrehajtása. 16.15: Virágoskert, meseóra. 16.45: Időjelzés, időjárás. 17: A m. kir. 1. honvédgyalogezred zenekarának hangversenye. 1. Fricsay: Veni Vidi Vici, hódolati induló. 2. Offenbach: Orpheus a pokolban, megnyitó. 3. Waldteufel: Espana, keringő. 4. Verdi: Rigoletto, ábránd. 5. Bachó: Honvéd a táborban, egyveleg. 18.30: Balatoni est. 19.40: Részleges sporteredmények. Tudósítás a balatoni kultúrnapról. 20: Alarcosbál. Dalmű. Zenéjét szerzette Verdi. Személyek: Somló József, Csóka Béla, Báthy-Stampf Anna, Hajnal Elma, Zoltán Irén, Teleky Sándor, Vermes Jenő, Maleczky Oszkár, Hajagos Károly, Küldöttség, tisztek, katonák, udvarmester, inasok, álarcosok, nép, hajósok, gyermekek. Történik egy amerikai angol telepen. Idő: XVIII. század. Az első felvonás után lóversenyeredmények. 22.35: Időjelzés, és az Olimpiász eredményei. 23: Károlyi Árpád és cigányzenekarának hangversenye.

BÉCS, 11: A Wiener Symhonieorschester hangversenye. 16: Délutáni hangverseny. 20.30: R. Leoncavallo. Bajazzo. 22: Közvetítés Salzburgból.

BERLIN, 17: Szórakoztató zene. 20.30: Népszerű zenekari hangverseny. 22.30: Tánczene.

BERN, 20.30: A városi zenekar hangversenye. 10.10: Kürthangverseny.

BRÜNN, 19: A házizenekar esti hangversenye. 20.30: Sapky történelmi bohózat. 22.20: Hangverseny.

FRANKFURT, 8: Reggeli hangverseny. 16: Délutáni hangverseny. 19: Orgonahangverseny. 20.30: Zenekari hangverseny.

HAMBURG, 17.15: Hangverseny. 22: A salzburgi ünnepi játékok átvitele.

KATTOWITZ, 17: Átvitel Krakkóból. 20.15: Esti hangverseny. 22.30: Tánczene.

MILANÓ, 10.30: Egyházi zene. 12.30: Rádiókvartett. 16: Szórakoztató zene. 17.30: Gyermekkarének. 20.50: G. Rossini La Cenerentole című operájának közvetítése.

MÜNCHEN, 15.15: Citerahangverseny. 16.30: A házizenekar hangversenye. 18.30: Énekhangverseny. 20: Das Bildstöckel életkép. 22.30: A Mozart ünnepi játékok átvitele Salzburgból.

RÓMA, 18: Tánczene. 21: Szimfónikus hangverseny.

STUTTGART, 15.30: Szórakoztató zene. 19.15: Novellák, utána katonazene. 22: A salzburgi ünnepi játékok átvitele.

ZÜRICH, 16: Szórakoztató zene. 20: Menüettek, valcerek, utána zenekari hangverseny.

Augusztus 6. Hétfő.

BUDAPEST, 9.30, 11.45: Hírek, közgazdaság. 12: Déli harangszó az egyetemi templomból. Utána: Kamarazene. 1. Herold: Zampa. Megnyitó. 2. Gounod: Faust. Fantázia. 3. Cézár Cui: A mandarin fia. 13: Időjelzés, időjárás és vízállás. 15: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Időjelzés, időjárás- és vízállás. 17: Igmándy Géza novellái: 1. Királytemetés. 2. Az eskü. Felolvassa a szerző. 17.45: Ifj. Kóczé Gyula és cigányzenekarának hangversenye. 19: Mit üzen a rádió? 20: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 1. Weber: Oberon. Megnyitó. 2. Massenet: Elzászi jelenetek. Svit. 3. Saint-Saéns: Phaeton. 4. Chabrier: Espana. 5. Csajkvoszky: VI. Pathétique szimfónia. E hangverseny szünetjében körülbelül 21.25: Időjelzés, hírek és az Olimpiász eredményei. Utána: Gramofonlemezek.

BÉCS, 11: Zene. 16.15: Hangverseny. 20.05: Dalok és duettek. 20.30: Hangverseny.

BERLIN, 17: Gitárhangverseny. 21: Tarka est.

BRESLAU, 20.30: Szimfónikus hangverseny.

BRÜNN, 19.10: Régi kabarékompoziciók. 20.30: Énekhangverseny. 21.15: Hangversenyátvitel a kiállításból.

FRANKFURT, 15: Kamarazene. 16.35: Tánczene. 20.15: Tarka est.

HAMBURG, 18: Hangverseny. 20: Énekhangverseny. 21: Hegedühangverseny.

KÖNIGSBERG, 17: Szórakoztató zene. 20.10: Kamarezene.

MILANÓ, 20.50: Egy operett közvetítése.

MÜNCHEN, 16.15: Könnyü zene. 19: R. Wagner müvei. Niebelungok, Rajnakincse és a Walkürök. 20.15: Vidám est.

POZSONY, 20: 21.15: Hangverseny.

PRÁGA, 17: Hangverseny. 19.15: 20.10: Hangverseny. 22.20: Gramofonzene.

RÓMA, 17.30: Szórakoztató zene. 21: Könnyü zene és vígoperarészletek.

ZÜRICH, 16: 21.15: Hangverseny.

Ebédszünetben

Noha igen kevés a szabad ideje, kényes ruháinak ápolása nem kell, hogy gondot okozzon Hiszen ebédidejének kis része is elegendő, hogy finom dolgait kiméletesen és fáradtság nélkül odahaza Lux-ban megtisztitsa. Igy majdnem időveszteség nélkül ruházatának tetszetős formája és gondozott külseje állandó marad, melyet még a hivatali életben sem akar nélkülözni.

LUX

— **Tanyaégés a mohácsi szigeten.** A mohácsi sziget Bog nevü dülőjében Major József szigeti lakos tanyája a napokban kigyulladt és úgyszólván porrá égett. A tüz a tanya pajtájában délelőtt 11 óra tájban keletkezett s a tulajdonos kis leánya vette észre. Mire azonban édesanyja kijött, már a pajta tetején jött ki a láng és pár perc alatt átcsapott az ugyancsak náddal fedett lakóházra és magtárra. Az összes gazdasági épületek, a lakóház, az alig pár napja betakarított termés: mintegy 105 métermázsa gabona elhamvadt, minthogy a tüznek gátat vetni nem sikerült. Szerencse még, hogy a bútorzatot és az állatokat sikerült a szomszéd tanyabirtokosok segítségével kimenteni. Major Józsefet azonban igy is teljesen tönkretette a nagy csapás, mert a tanya és a benne levő gabona nem volt biztosítva.

A pécsi magántisztviselők nagygyűlésén a nyugdíjügy és a szolgálati viszony rendezését sürgették

Pécs, márc. 20. — A magántisztviselők szövetségének pécsi csoportja érdekeinek védelmére nagy jelentőségü gyülést tartott szombaton este, amelynek lefolyásáról anyagtorlódás következtében csak most van alkalmunk beszámolni. A magunk részéről teljes rokonérzéssel kisérjük a magántisztviselők mozgalmát, mert az államnak valósággal mostoha gyermeke az az értékes dolgozó réteg, amely magánvállalatoknál végzett megbecsülendő munkájával szolgálja a nemzet érdekeit.

A pécsi magántisztviselők nagy gyülésére szombat este teljesen megtelt a Pannónia szálló nagy terme. A gyülés szónokai a szövetség központi kiküldöttei voltak és pedig Faragó László dr. alelnök és Kertész Miklós főv. törv. hat. biz. tag, főtitkár. Az előadók teljes részletességgel ismertették az öregségi és rokkantbiztosítási törvényjavaslatnak a magántisztviselőkre vonatkozó rendelkezéseit, valamint azon törvénytervezetet, amelyet Pap Dezső dr. h. államtitkár dolgozott ki a magántisztviselők szolgálati és munkaviszonyainak törvényes szabályozására.

Faragó László dr. az öregségi biztosítási javaslattal kapcsolatban kijelentette, hogy a törvényjavaslat a jelenlegi formájában csak nagyon szerény kezdet és a magántisztviselő társadalom olyan kötelező nyugdíjbiztosítást kíván, amely ha nem is éri el teljesen, de legalább megközelíti a köztisztviselők nyugdíjellátását. A mostani tervezet aránylag magas járulékok ellenében (a fizetés 5.8 tized százaléka) rendkívül alacsony szolgáltatásokat nyujt, aminek megváltoztatása érdekében a külföldi államok mintájára megfelelő mértékü állami hozzájárulásra van szükség, hogy ezáltal az öreg tisztviselők jobb ellátása, a tisztviselő özvegyek és árvák nagyobb falat kenyere biztosítva legyen. Ismertette a magántisztviselők szövetségének állásfoglalását, amelyet megfelelő nyomatékos formában hoznak az illetékes fórumok tudomására.

A szolgálati és munkaviszonyok kérdésében Kertész Miklós főtitkár kifejtette, hogy a magántisztviselők nagy társadalma oly törvényt kíván, amely megad minden pozitiv jogvédelmet és kizár mindennemü félreértési, vagy félremagyarázási lehetőséget. Kötelező erejü, kogens jogszabályokra és nem dispozitiv rendelkezésekre van szükség, mert munkáltató és munkavállaló szerződő felek és ezért az új magántisztviselő törvényben a szerződési szabadság elve helyett a szociális védelem szellemének kell érvényesülnie.

A hallgatóság élénk figyelme mellett beszélt a fizetések és a munkaidő terén — egyes vállalatoknál fennálló — súlyos visszásságokról és éles szavakban itélte el azokat a vállalatokat, amelyek a fennálló törvény ellenére a teljes vasárnapi munkaszünet élvezésétől megfosztják tisztviselőiket. Ismertette a szövetség álláspontját a felmondási idő, a végkielégités, az egyoldaluan megállapított szolgálati szabályzat s az utóbbi időben különösen a fővárosban mindjobban elburjánzott kaució szédelgők tárgyában s azon reményét fejezte ki, hogy az illetékes körök a tisztviselők táborából érkező megjegyzéseket és javaslatokat ezuttal nem fogják figyelmen kivül hagyni.

A magántisztviselők általános helyzetére és érdekeire kiható nivós előadásokat a jelenvoltak helyeslése kisérte. Sugár Miklós a pécsi csoport elnöke mondott az előadóknak köszönetet és a nagysikerü gyülést azzal zárta be, hogy az összetartás és áldozatkészség, valamint a központnak, a helyi pénzintézeteknek és vállatoknak megértő támogatása lehetővé fogja tenni, hogy a szövetség saját otthonában folytathassa a közre hasznos munkásságát.

Saxlehner András
Hunyadi János
természetes keserüvize
elhanyagolt vagy nehezen leküzdhető székrekedés esetén biztosan hat.
Reggel éhgyomorra langyosan egy teli ivópohárral

Dörre és Weichinger budapesti és Kőszeghy Gyula pécsi építésznek ítélték oda a pécsi városszabályozási tervpályázat első díját

Pécs, márc. 20. — A városszabályozási tervpályázat beérkezett müveinek elbirálására kiküldött szükebb bizottság tagjai szombaton ültek össze először, amint megirtuk. A beérkezett 13 pályamü elbirálásával ma készült el a bizottság. A mai ülésen Nendtvich Andor polgármester elnöklete alatt jelen voltak Hoffmann Károly miniszteri tanácsos, a népjóléti és munkaügyi minisztérium müszaki osztályának vezetője, Jakabffy Zoltán miniszteri osztálytanácsos, a vallás és közoktatásügyi minisztériumból, Fiala Géza, miniszteri osztálytanácsos, a kereskedelmi minisztériumból, Varga László kormányfőtanácsos, a magyar mérnök és épitészegylet részéről, Rerrich Béla főtanácsos, a mérnöki kamara részéről, Jermy Sándor miniszteri tanácsos, a pécsi államépitészeti hivatal vezetője, Bary István miniszteri osztálytanácsos, a pécsi kulturmérnöki hivatal főnöke, továbbá a pécsiek közül Makay István polgármesterhelyettes, Kalenda Lóránt müszaki főtanácsos, a mérnöki hivatal vezetője, Katona János tb. müszaki főtanácsos, Károlyi Emil és Pilch Andor müépitészek.

Kalenda Lóránt müszaki főtanácsos ismertette a részletes birálatot az egyes pályaművekről. Majd a szükebb bizottság előadója Jakabffy Zoltán min. osztálytanácsos terjesztette elő a szakértői javaslatot. A bizottság az első díjat Dörre Endre, Weichinger Károly budapesti és Kőszeghy Gyula pécsi épitészek közös pályatervének, a II. díjat Lux dr. és Möller dr. budapesti, a III. díjat Joó István és Szabó József rákosszentmihályi épitészeknek javasolja odaitélni. Ezen kívül megvételre javasolják Rados János budapesti müegyetemi adjunktus, valamint Nieszner Aladár szombathelyi városi tanácsnok terveit. Ugy szintén kiválóságukra való tekintettel dicséretben részesíti és a bizottságnak megvételre ajánlja Frecska János budapesti épitésztanár és Tóth János szombathelyi városi főmérnök pályaterveit.

A biráló bizottság egyhangulag elfogadta egész terjedelmében a szükebb bizottság javaslatát és

az I. díjat Dörre Endre, Weichinger Károly és Kőszeghy Gyula,

a II. díjat Lux dr. és Möller dr.,

a III. díjat Joó István és Szabó József müépitészek terveinek itélte oda.

Azonkivül

megvásárolja Rados Jenő és Niessner Aladár terveit.

Végül mivel értékes eszméket tartalmaz,

dicséretben részesíti és a város közönségének megvételre ajánlja Frecska János és Tóth János terveit.

A polgármester ezután meleg szavakkal köszönetet mondott a bizottság összes tagjainak, különösen pedig az előkészitő szükebb bizottságnak, köztük főkép a budapesti kiküldötteknek nagyarányu becses és értékes munkálkodásukért, hogy a város érdekében korszakot jelentő kérdést megalapozni szivesek voltak és lehetővé tették, hogy a város közönsége a szabályozási tervek kiválogatásával megalkothassa a jövő fejlődésnek irányt szabó végleges városszabályozási tervezetet.

„Z", A FEKETE LOVAG FIA
Douglas Fairbanks leghatalmasabb alkotása
KARD ÉS KORBÁCS
Budapesttel egyidőben az APOLLO legközelebbi nagy ujdonsága.

RÁDIÓ-MŰSOR

Március 21. Szerda.

BUDAPEST (555.5, 3 Kw.) 9.30: 12: 3: Hírek, közgazdaság, időjelzés, vásári árak. 1: 4.45: Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 3.30: Morsetanfolyam. 4: Gyermekmesék. 5: G. Miklóssy Ilona novelláiból olvas fel. 5.30: Az Operaház tagjaiból alakult kamarazenekar Schubert-hangversenye. 7: Német lecke. 7.35: Előadás a Studióból: „Aranyasszony". 10: Időjelzés, hirek. Utána Kurina Simi cigányzenekarának hangversenye.

BÉCS (517.2, 7 Kw.) 11: Délelőtti zene. 4: Délutáni hangverseny. 7: Olasz lecke. 8.05: Angol lecke. 8.30: Felolvasás. Utána komédia Napoleon korából: „Az összeesküvés", utána szórakoztató zene.

Március 22. Csütörtök.

BUDAPEST (555.5, 3 Kw.) 9.30: 12: 3: Hírek, közgazdaság, időjelzés, élelmiszerárak. 11: Gramofonzene. 1: 1.45: Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 4: Mezőgazdasági előadás. 5: Szórakoztató zene. 6.15: A Turáni Társaság előadása. 7: Laurisin Lajos énekhangversenye. 8: Angol lecke. 8.40: Zenetrió. 10: Időjelzés, hirek. Utána jazzband.

BÉCS (517.2, 7 Kw.) 11: Délelőtti zene. 4.15: Délutáni hangverseny. 7.30: Hangverseny Perthold Maiwald operaénekesnő, Maikl György kamaraénekes közreműködésével.

BERLIN (483.9, 10 Kw.) 5: Zongora és fuvolahangverseny. 8.10: Operett: „Gasparone." 10.30: Tánczene.

BERN (411, 6 Kw.) 1: Gramofonzene. 4: Zene. 5: Hangverseny. 8: Aria- és duett-est. 8.30: Hangverseny. 9: Az ária- és duett-est folytatása. 9.20: Zene.

DAVENTRY (491.8, 12 Kw.) 4: Szimfónikus zenekari hangverseny. 5.30: Hangverseny. 7.45: Tánczene. 8.30: Zenekari hangverseny. 11.45: ének- és zene.

EIFFELTORONY, PARIS (2650, 12 Kw.) 8.30: Rádió hangverseny.

KATTOVIC (422, 10 Kw.) 12.30: Zene. 8: Varsói közvetítés. 8.30: Esti hangverseny. 10.30: Szórakoztató zene.

KONSTANTINAPOLY (1200, 5 Kw.) 4: Zenekari hangverseny. 7: Török zene. 9: Zenekari hangverseny. 10: Jazzband.

KÖNIGSWUSTERHAUSEN (1250, 18 Kw.) 5: Zene. 7.20: Operett: „Gasparone". 10.30: Tánczene.

LONDON-DAVENTRY (1604.3, 25 Kw.) 4: Ének és zene. 5: Hangverseny. 7.45: Tánczene. 8.15: Chopin-est. 11.30: Tánczene.

MILANÓ (540, 7 Kw.) 12.30: Zenekvartett. 5.05: Hangverseny. 5.50: Gyermekkarének. 8.50: Opera: A puritánok.

PRÁGA (348.9, 5 Kw.) 10.30: Gramofonzene. 12.05: Déli zene. 4.30: Délutáni hangverseny. 7.30: Szimfónikus hangverseny.

RÓMA (450, 3 Kw.) 1.30: Zenetrió. 5.30: Ének és zenekari hangverseny. 8.45: Operett: Luxemburg grófja.

STOCKHOLM-MOTALA (1320, 30 Kw.) 6.30: Könnyü zenekari hangverseny. 7.15: Szórakoztató zene. 7.45: Népies hangverseny. 9.40: Előadás.

VARSÓ (1111, 10 Kw.) 12.30: Filharmonikus hangverseny. 8.30: Hangverseny. 10.30: Tánczene.

ZÜRICH (588.2, 4 Kw.) 12.32: Gramofonzene. 3: Zene. 4: Zenekari hangverseny. 8: Magyar és szláv táncok. 8.30: Előadás.

APOLLO

Szerda, márc. 21. Utoljára!
Artistica Film!
Franceska Bertini és Jean Angelo főszereplésével:
Montecarló pusztulása
Fantasztikus történet nyolc felvonásban
Főszerepben: FRANCESKA BERTINI és JEAN ANGELO.
A Rajah pongyolája
Burleszk.
UFA világhiradó
Aktualitások.
Előadások:
fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor,
A két utolsó előadás teljes zenekarkisérettel.
A KMOZI SZÜNET.

Az emerikanisták családi estje

Pécs, márc. 20. — A Foederatio Emericana Ludovicana corporatiojának szombati kedves családi estje a teljes siker jegyében zajlott le. A belvárosi kat. kör nagytermét zsúfolásig megtöltötte az előkelő közönség. A nagyasszonyok jószive és ügyes háziasszonyi keze minden jót összehordott a roskadozó asztalokra. A szives vendéglátás mellé, amelyért még az előzetesen bejelentett teajegyek árát sem szedték be, még kedves műsorról is gondoskodtak. Ahogy a nagyasszonyok és dominusok bőkezűsége lehetővé tette az estélyt, ép oly lelkesedéssel gondoskodott a corporatio a műsorról.

Kovács László oh., senior lelkes üdvözlő szavaiban őszinte örömének és hálájának adott kifejezést, mellyel mindenki magáévá tette az emericánás ügyet és kérte a további nemes buzgóságot. Utána Szilágyi Ernő jogszigorló művészi zongorajátékával kezdődött a műsor. Zugó taps jutalmazta. A zongoraszám után szolgálták fel a szép házikisasszonyok a teát és megindult a kedélyes beszélgetés. Még tea közben lépett a pódiumra zúgó taps közepette Jambrich Erzsike a Ludovicana kisasszonya, aki kedves közvetlenséggel szavalt el néhány verset. Tea után a fiatalság előadta Bauville 1 felvonásos darabját a Gringoiret. A nehéz darabot annyi készséggel adták elő a szereplők, hogy igazán minden dicséretet megérdemelnek. Dénes Tibor mélyen átérezett játéka, Papp Teri, Sutóvszky Manci bájos, természetes s amellett művészi alakítása, Gratzl Ferenc, Sudár József, Palásthy László nehéz szerepeikben is kiválót nyujtó megjátszása, egyszóval az összes szereplő, a műkedvelőnívót messze túlszárnyalta. A mély hatást kiváltó darab után Wessely Lonci, a corporatio énekművésznő kisasszonya, hazatérve pesti vendégszerepléséről néhány dallal örvendeztette meg a hallgatóságot, Imrefi Margit zongora kisérete mellett. A tehetséges művésznőt meg-megújuló tapsorkán jutalmazta. Utána a corporatio ifjúsága rögtönzött tréfás számaival mulattatta a megjelenteket. Ezek közül külön megkell említeni Haksch (Havas) László színművésznek az Emericana kedves művészének hatásos szavalatát.

Sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy ujra és ujra kívánták hallani. Kiváló ügyeséggel adták elő Hajdu Lajos és Németh László leventék Karinthy: Ott ki beszél? című dialogusát, mint rögtönzött számot. Szép sikere volt még a törpe szavaló művésznek is, ötletes mókáival és groteszk mozdulataival. Az egyes számokat Székely Gyula levente ügyes konferálásai vezették be.

A közönség műsor után is sokáig együtt maradt még a legjobb hangulatban. Az estély sikerére jellemző, hogy azon csaknem kétszer annyian jelentek meg, mint ahogy a corporatio számította, de a háziasszonyok, a kedves nagyasszonyok bőkezűsége megbirkózott ezzel a váratlan többséggel is. Ezuton mond hát a corporatio köszönetet mindazoknak, akiknek lelkes buzgalma és áldozatkészsége minden akadályt legyőzött. Érdeme az elsősorban Blaschek Aladárné dominának és Kiss György kanceilárnak, a familia, és Imrefi Imre priornak a corporatio vezetőinek. Köszönetet mondanak azoknak, akik az est megrendezéséhez anyagilag, erkölcsileg hozzájárultak és a költségeket szives adományaikkal fedezték.

A lehetetlen trianoni határ vitássá tett Baranyában egy kis drávai szigetet

A magyar lakosság használta a szigetet

Póthatármegállapitás a dolnji-miholjáci Dráva-hidon

Pécs, márc. 20. — Amióta Rothermere lord megindította nemes akcióját Nagymagyarország visszaállítása érdekében, azóta a világsajtó is felfigyelt a trianoni határok tarthatatlanságára. Mi, akiknek néhány kilométernyire szörnyű valóságként meredeznek az ideiglenes és lehetetlen határok, köteteket irhatnánk azokról az állapotokról, amelyek már nyolc esztendeje teszik kálváriássá a baranyai kettősbirtokosok életét. Csak a közelmultban számoltunk be arról, hogy Mohács város képviselőtestülete elhatározta, hogy összegyüjti a baranyai határmegállapítás minden fájó igazságtalanságát és ezeket az adatokat eljuttatja a magyarság önzetlen barátjának, Rothermere lordnak. Ehez az adatgyüjtéshez mi is szolgáltatunk egy feljegyzésre méltó esetet, amely sokatmondóan illusztrálja a lehetetlen trianoni határmegállapitást.

A Dráva baranyai folyásán, közvetlenül a trianoni határ mentén fekszik egy száz hold kiterjedésü sziget, amely miatt

majdnem konfliktusra került a sor Magyarország és Jugoszlávia között.

A lakatlan, erdőséggel borított szigetre átjártak a határmenti községek lakói és a jugoszlávok állitása szerint lassanként kiirtották a sürü erdőséget abban a hiszemben, hogy az magyar terület. Most csaknem 10 esztendővel a békeszerződések megkötése után a jugoszláv hatóságok kideritették, hogy

a szigetet az SHS. királyságnak itélte oda a határmegállapitó bizottság és igy az erdőt jogtalanul irtották ki a magyarok.

A nagy „felfedezés" Dolnji—Miholjác új szerb főszolgabirójának az „érdeme", akinek hivatalos működése során feltünt, hogy a szigetre magyarok járnak át fáért. A főszolgabiró érdeklődni kezdett a sziget hovatartozandósága iránt, de a hivatalában azt a felvilágositást kapta, hogy

a kérdéses drávai sziget, magyar terület.

A túlbuzgó főszolgabiró azonban addig bújta a térképeket, amíg kisütötte, hogy

a sziget Jugoszláviához tartozik.

Erre azonnal csendőrjárőrt küldött a határkonfliktust előidéző területre, Miholjácra kisértette az ott dolgozó 70 magyar polgárt, az elszállításra váró fát pedig lefoglaltatta. A kihallgatott magyarok természetesen azzal védekeztek, hogy fogalmuk sem volt arról, hogy megszállt területre járnak át, amikor a szigetre mentek. A főszolgabiró a magyarokat a határra kisértette és az incidensről azonnal jelentést tett az eszéki főispáni hivatalnak, amely az illetékes minisztériumnak továbbította azzal, hogy

a magyar kormány küldjön ki bizottságot a sziget hovatartozásának tisztázására.

A két ország kiküldöttei a mult hét végén találkoztak a dolnji-miholjáci Dráva-hidon, ahol végleg tisztázták a határkonfliktust. A magyar kiküldötteknek hir szerint elkellett ismerni, hogy a szigetet Jugoszláviának juttatta Trianon, amely a határmegállapitásokkal még annyi idő után is bizonytalanságot teremtett, hogy egyik fél sem tudja hová tartozik voltaképen a terület. A legfőbb ideje, hogy a sokat emlegetett határkiigazitás elkövetkezzék. Ez nemcsak a lehetetlen állapotokat szüntetné meg, hanem kiküszöbölne a déli szomszéddal való minden konfliktust és teljessé tenné a jó viszonyt.

„Z", A FEKETE LOVAG FIA
Douglas Fairbanks leghatalmasabb alkotása
KARD ÉS KORBÁCS
Budapesttel egyidőben az APOLLO legközelebbi nagy ujdonsága.

A Mecsek egyesület támogatása

Uj tervek, uj tagok

Pécs, márc. 20. — A Mecsek egyesület áldásos munkája mind szélesebb rétegben kelti fel a rokonszenves érdeklődést és áldozatkészséget nemcsak Pécsett, de távolabbi vidéken is, hiszen azok, akik végigjárják a mecseki sétautakat és igénybe veszik az egyesület alkotásait, mintegy kötelességüknek érzik a Mecsek egyesület támogatását és a csekély évi hozzájárulással segitik azt szép és közérdeket szolgáló feladatának megvalósításában. Igy is kell ennek lennie. Pécs városának és a vármegyének azt a természeti kincsét amit a Mecsekben birunk, ki kell használnunk, szeppé kell tennünk, hogy az nemcsak a város és vármegye, de a Csonka ország minden lakósára kedves vonzó erőt gyakoroljon. A Mecsek szebb pontjain nyaralótelepeknek kell létesülni, hogy nyáron át itthon is megtalálhassuk azokat az üdülő-helyeket, amelyeket most a külföldön keresünk. Maradjon itthon az a sok pénz, amivel most akárhányszor rosszindulatú szomszédaink boldogulását segitjük elő a magunk kárára. S mint a mostani napok mutatják, Pécs város közönsége megérti a kötelesség szavát, mert a közeledő Mecseknappal kapcsolatosan, mind többen jelentkeznek be a tagok sorába s járulnak adományaikkal a szép célok megvalósitásához. Éppen a napokban Baranyavármegye törvényhatósága szavazott meg 400 pengőt a Mecsek egyesületnek s Pécs város törvényhatósága is 1500 pengőt illesztett be ez évi költségvetésbe. De nemcsak a törvényhatóságok, hanem pénzintézeteink is évek óta áldozatosan támogatják az egyesületet s ez évben eddig 50 pengőt küldöttek be: a Központi Takarékpénztár, az Egyházmegyei Takarék és a Kereskedelmi és Iparbank, 25 pengőt a Dunántúli Bank, amely nemes adományokat ezuton is halásan köszön a vezetőség.

A rendes tagok közé eddig 120-at meghaladó számban jelentkeztek a városi polgárságból s örökös tagnak ujabban belépett Leher János, még régebben befizetett 100 koronás örökös dijakat 100 pengőre egészitették ki: Littke József, a Kereskedelmi és Iparbank és a Pannónia Sörfőző rt. Eredeti befizetésüket 5—5 pengővel gyarapitották Köves Gusztáv és Várnai Mariska. Az ujonnan belépett rendes tagok egy részének nevét a következőkben közöljük: Agócsy László, Balogh Károly, Balogh Mária, Bauer József, Bodnár József dr., Czinkó Kornél, Fűzy Péter, Graics István, Gretzmacher Andor, Gretzmacher Andorné, Hermann Ernő (Köveskút, Vas-megye), Hoffmann Kálmán, Külley Pál dr., Kétvi Dezső, dr. Köberling Nándorné, ifj. Köberling Nándor Krisztián Emilné, Kovács Pál, Kocsis László, Keserü János, Lánczos Anna dr., Mansfeld Géza dr., Mattvasovszky László, Piliván Mihály dr., Schmidt József, Schranz Béla, Schuch Károly, Szalántzy István, Szabó Pál dr., Trinn Miklós dr. A belépettek neveit ezután sorozatosan közöljük.

KŐSZEGHY GYULA

Emlékszobor, kerámia 9/12

KŐSZEGHY GYULA

Fatemplom, akvarel

Kőszeghy Gyula

Pécsi kiáll. 1932

Savoya

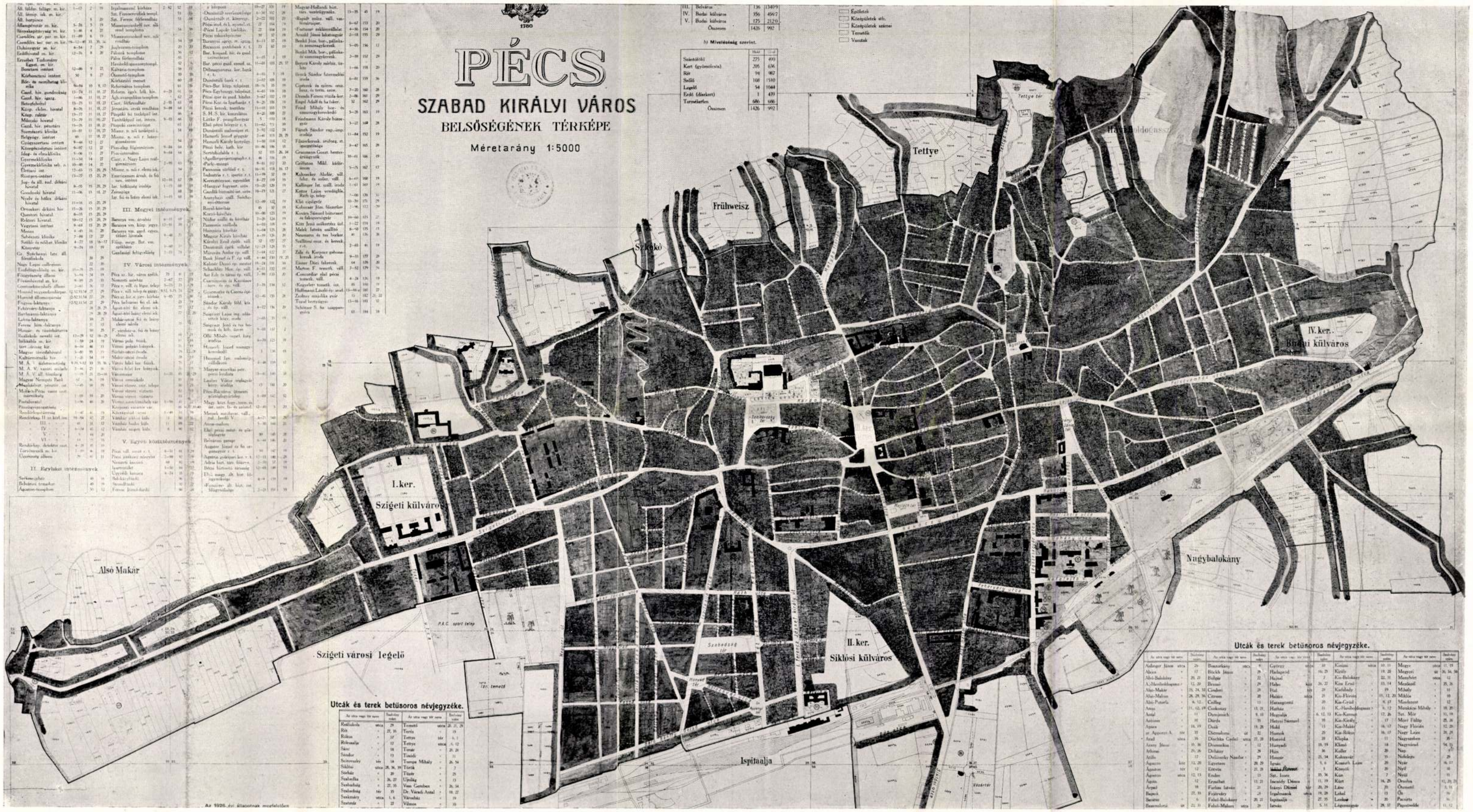

PÉCS VÁROS TÉRKÉPE. JELENLEGI ÁLLAPOT

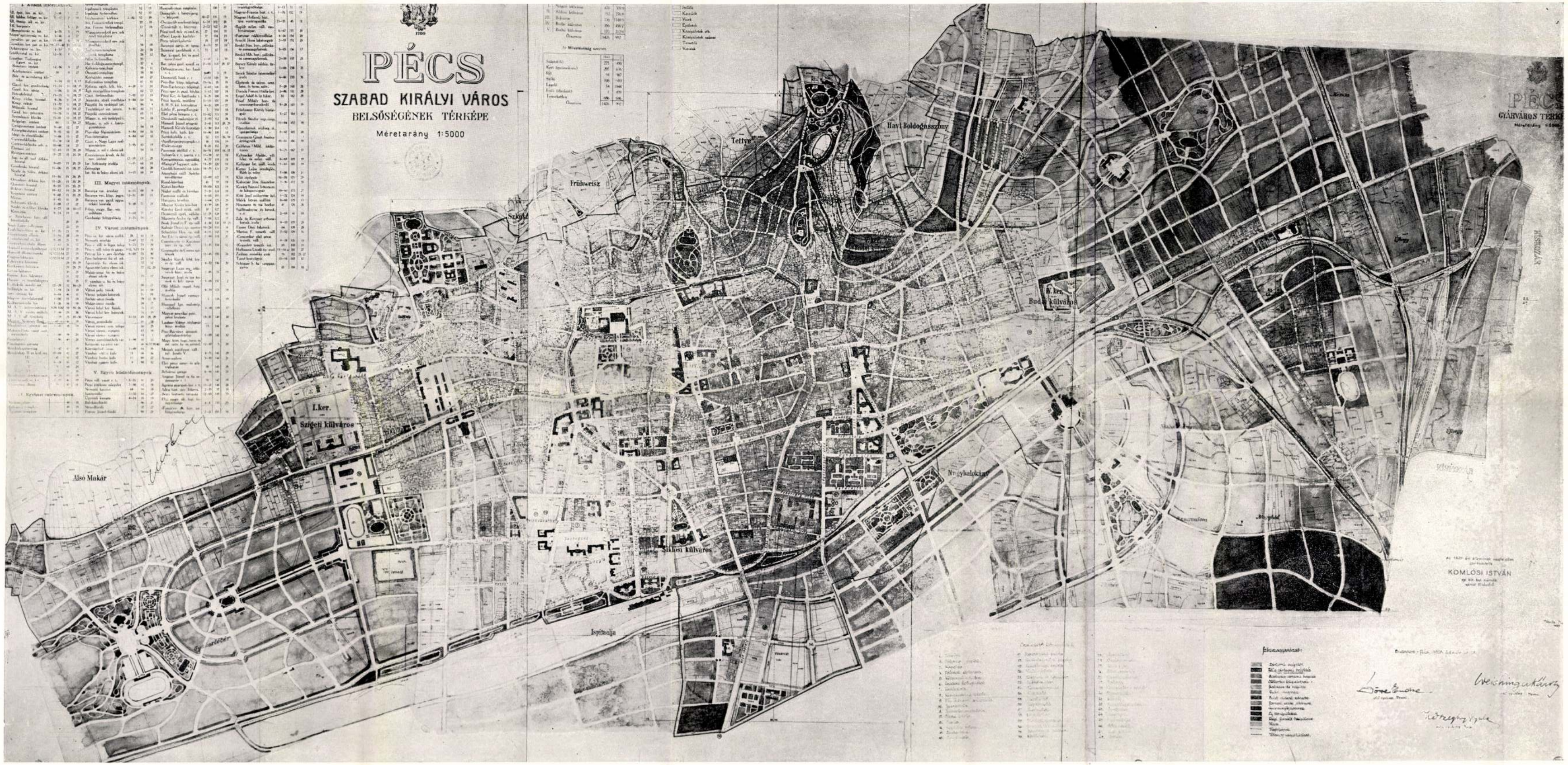

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER ÉPITÉSZEK: PÉCS VÁROS SZABÁLYOZÁSI TERVE. I. DIJAT NYERT PÁLYAMŰ

Kőszeghy Lajos

DÖRRE—KŐSZEGHY ÉS WEICHINGER ÉPITÉSZEK DIJNYERTES TERVE PÉCS VÁROS SZABÁLYOZÁSÁRA

Pécs városát évek óta foglalkoztatja: az a feladat, hogy Pécs a déli dunántul kulturális középpontja legyen! Az első nagyjelentőségü lépés az volt, hogy sikerült az Erzsébet tudományegyetemet idetelepiteni s ezzel a város kulturális vérkeringését megerősitenie. De Pécs városa nagyon jól tudta, hogy azilyen tartalomnak megfelelő kereteket kell teremteni, meg kell azt szólaltatni, kifejezésre kell azt juttatni. A kulturák nagy kifejező eszköze pedig az épitőművészet! Egymást követték a középületek, a kultura monumentális otthonai, reprezentánsai. De Pécs város azt is tudta, hogy nem elég épiteni, nem elég, hogy az uj nagyjelentőségű épitmények otthont kapjanak, hogy minél jobb épületek épüljenek, meg kell teremteni azt a keretet, amelybe ezek az épületek minél jobban beleilleszkedhetnek, előre, egységesen meg kell jelölni a jövő épületeinek helyét, hogy azok egységes, harmonikus egészet alkossanak. Ezen gondolat megvalósitását szol-

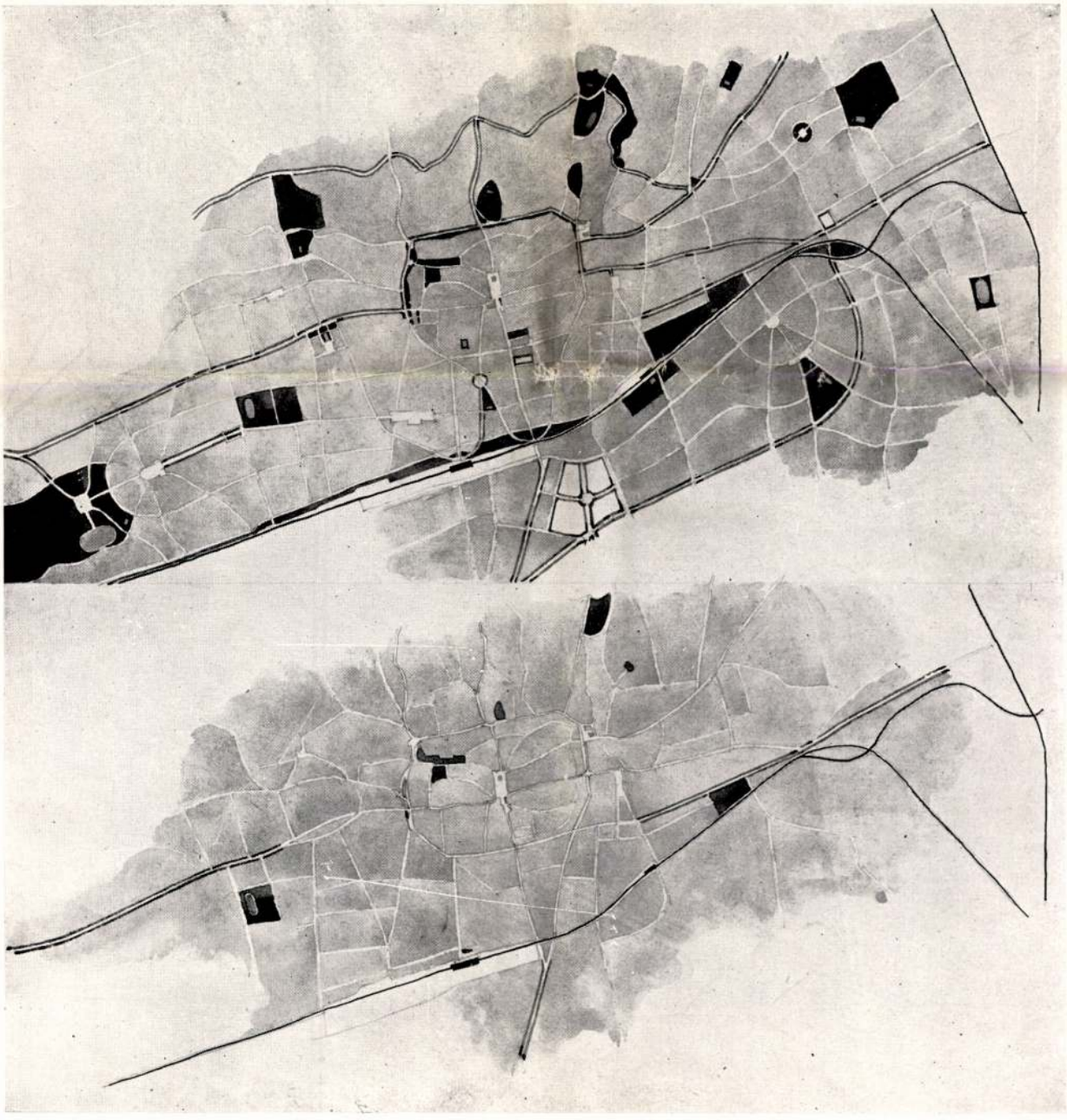

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER: PÉCS VÁROS ZÖLD TERÜLETEI. ALSÓ ÁBRA: JELENLEGI ÁLLAPOT. FELSŐ ÁBRA: TERVEZETT ÁLLAPOT

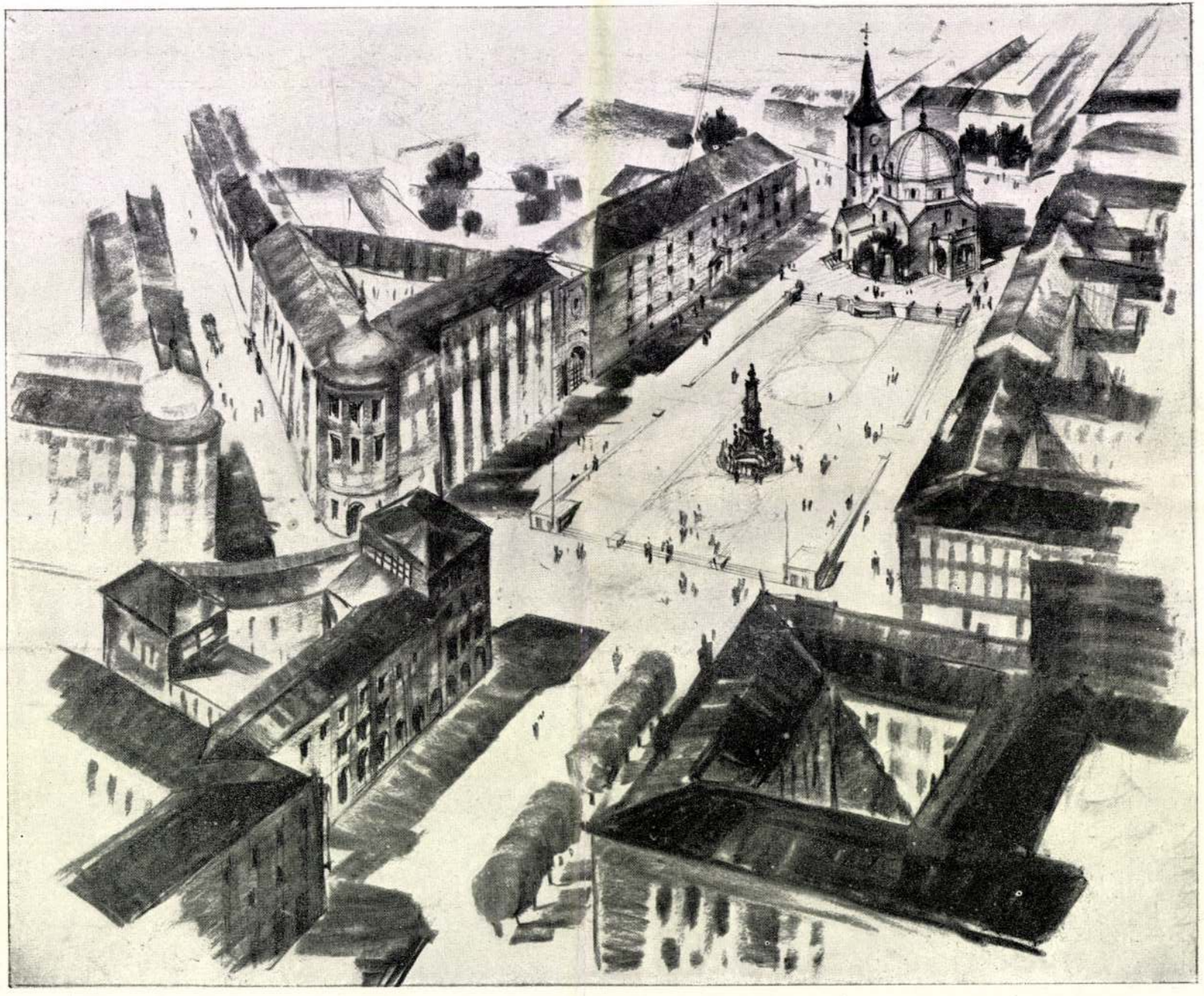

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER: A PÉCSI SZÉCHENYI-TÉR TÁVLATI KÉPE

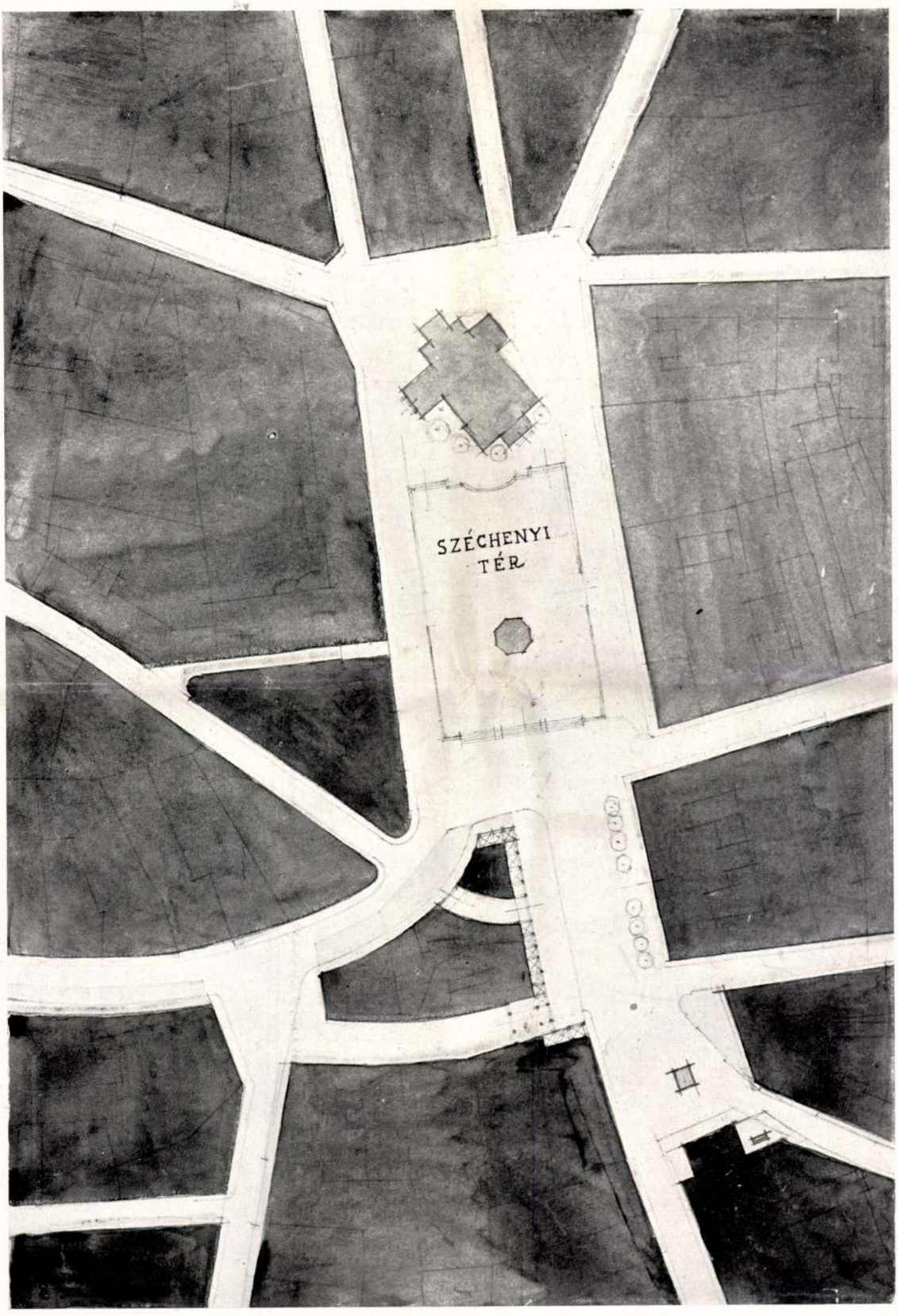

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER ÉPITÉSZEK: A PÉCSI SZÉCHENYI-TÉR SZABÁLYOZÁSA

gálta a város szabályozási tervére kiirt országos pályázat, amelyen részt vehetett mindenki, aki képesnek tartotta magát e nagy és valóban országos jelentőségü feladat megoldására.

A pályázók feladata az volt, hogy egyrészt a meglévő városrészek célszerűen szabályoztassanak, másfelől az uj, épülő Pécs körvonalai megrajzoltassanak. Az elsőre vonatkozólag a program különösen a Belváros hosszu, párhuzamos utcáinak helyes egymással való összekötését kivánta meg, *forgalmi, gazdasági* és *művészi* szempontok figyelembevételével. Kivánta továbbá a vasuti vonal adta nehézségek, amelyek mérnöki szempontok egyoldalu figyelembevételéből eredtek, megszüntetését. A jövő középületeinek általános elhelyezése, a zöld területek és a gyárak számára fenntartott övezetek megjelölendők voltak, kialakitandó volt továbbá a kis vasuti hálózat vonalzása, a kellemetlen vizrajzi viszonyok rendezése. Különös gond volt forditandó a város hegyi fekvéséből eredő közlekedési viszonyokra, mint pedig a mindenfelé adott szép kilátás megőrzésére és kiaknázására. Végül pedig azt jelezte a város, hogy *csak olyan tervet fog jutalmazni, amelyik nemcsak a műszaki és a gazdaságossági kivánalmakat elégiti ki, hanem abszolut művészi értékkel is bir.*

A pályázat minden magyar mérnök előtt

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER: A PÉCSI IRÁNYI DÁNIEL-TÉR TÁVLATI KÉPE

nyitva állott, aki ugy érezte, hogy a sokszoros kivánalmaknak eleget tud tenni, ugy a célszerűségnek, mint a művészieknek, mert hiszen a pályázat mindkettőt követelte s azon kikötése, hogy a jutalmazott terv művészi legyen nem állott ellentétben a célszerűséggel. Viszont — ugy tetszik — a kiirás épp ugy helytelen lett volna, ha csak az utóbbit irja elő, mintha csak művészi fantáziákat kiván.

*

Az első dijat nyert Dörre—Kőszeghy—Weichinger-féle terv a birálóbizottság véleménye szerint mindkét követelménynek megfelelt s eleget tett. Az erősen lejtős északi részen a tervezők olyan utrendszert javasolnak, amely teljesen hozzásimul a rétegvonalakhoz, ugy, hogy a magasabban fekvő részek minden egyes utcája kocsival megközelithető, a gyalogosok pedig meredekebb, helyenkint lépcsős utakon érhetik el rövidebb uton otthonukat. A kiépitett részek-

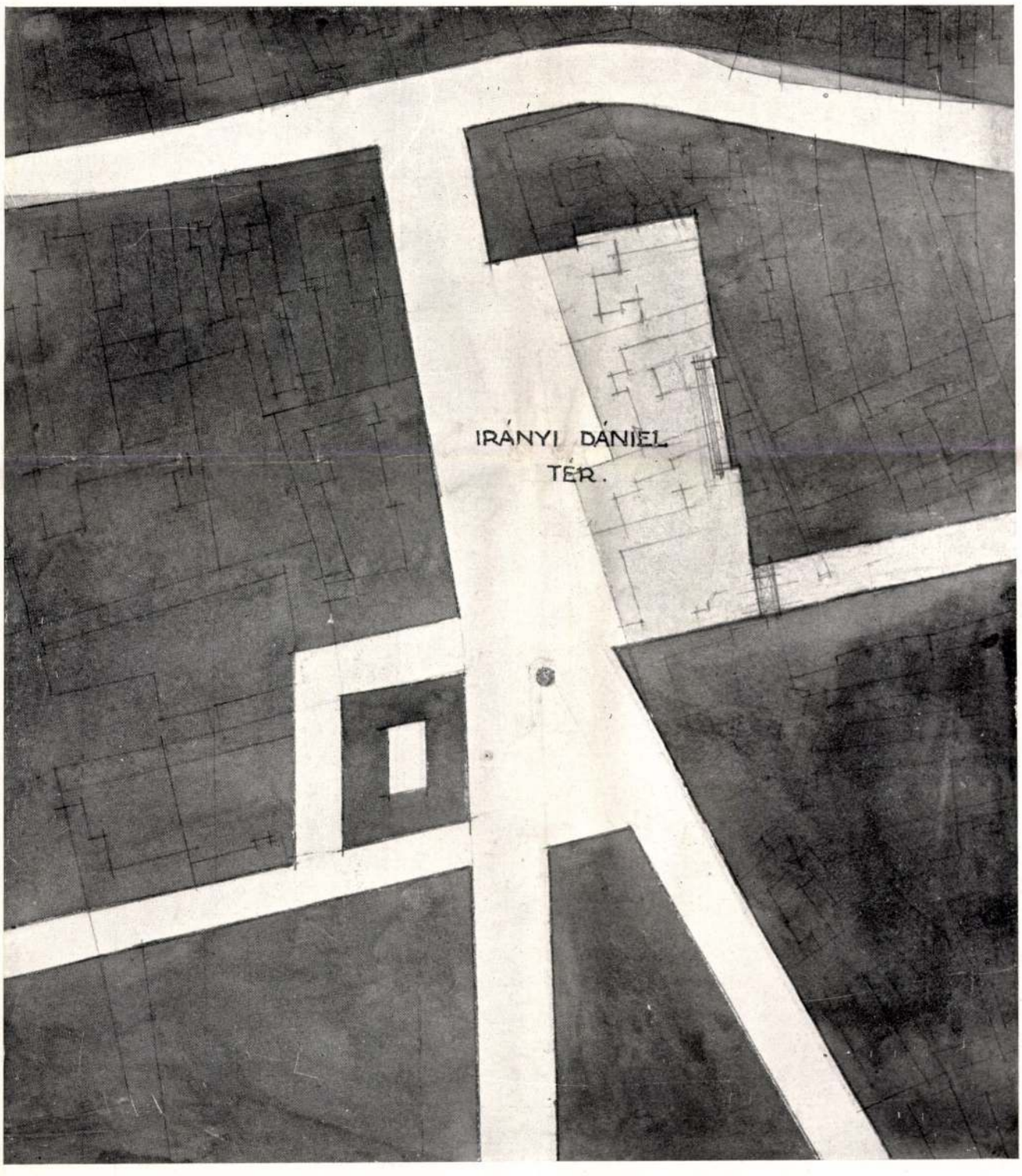

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER: A PÉCSI IRÁNYI DÁNIEL-TÉR SZABÁLYOZÁSI TERVE

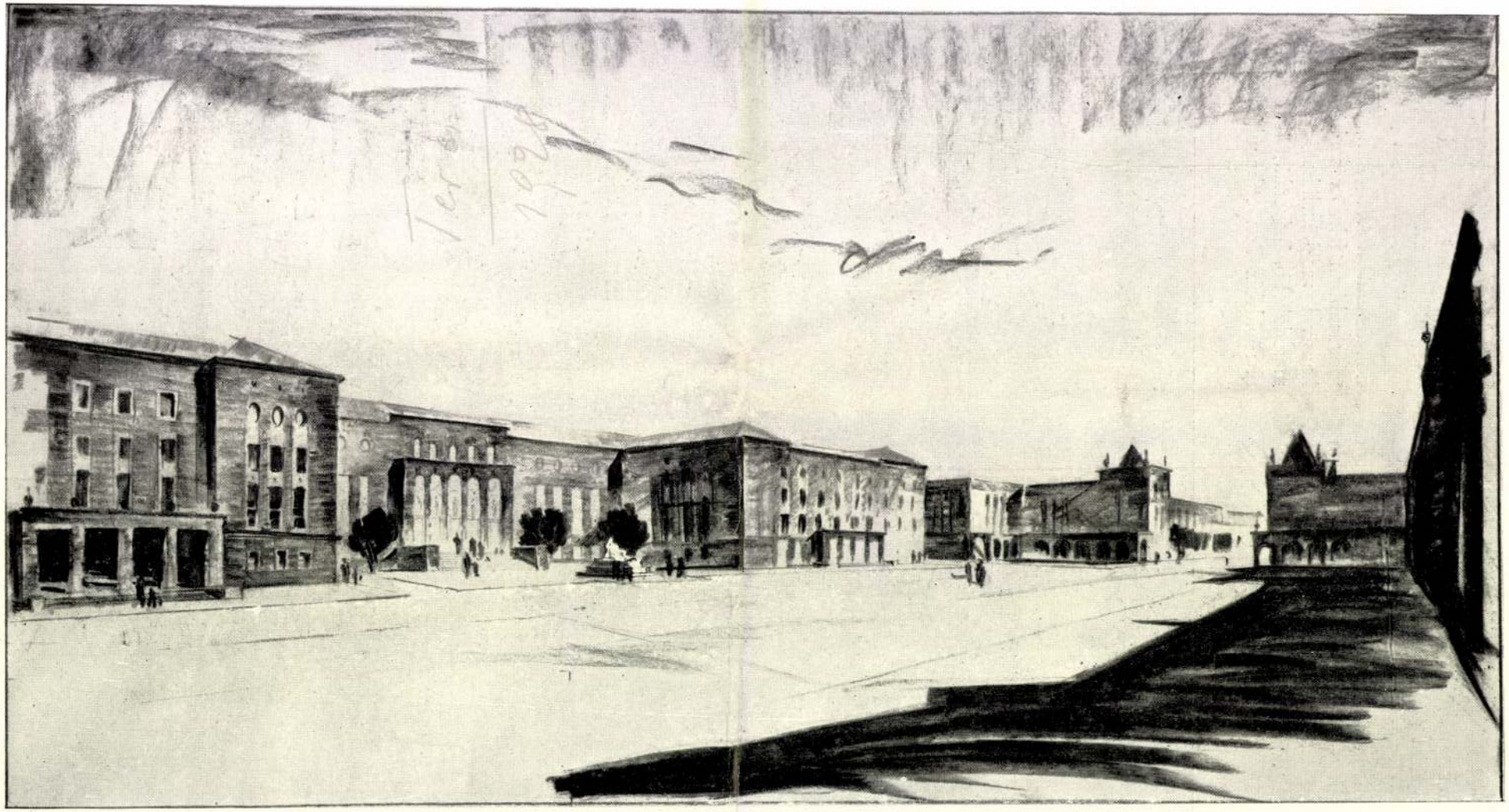

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER: A PÉCSI SZABADSÁG-TÉR TÁVLATI KÉPE

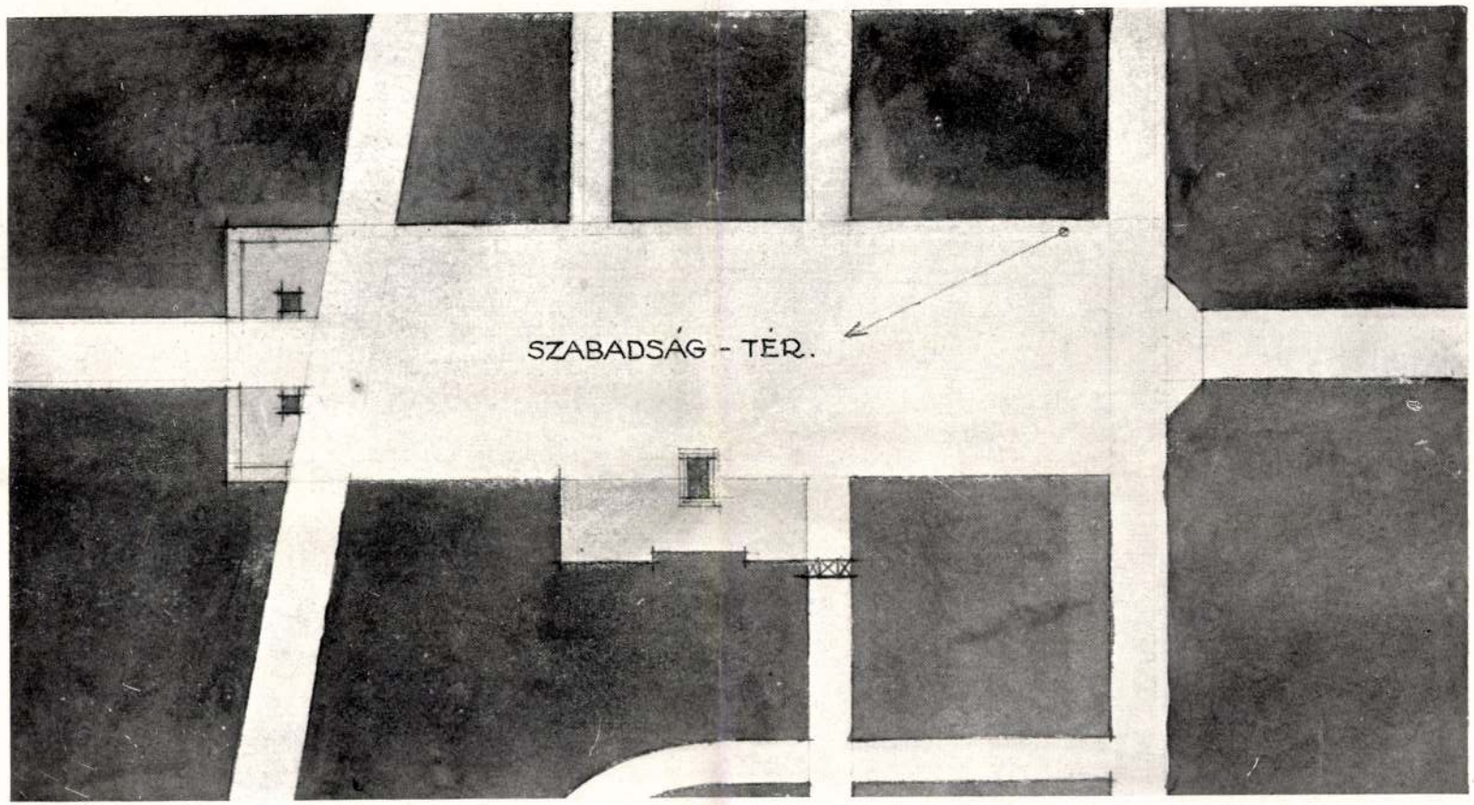

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER: A PÉCSI SZABADSÁG-TÉR SZABÁLYOZÁSI TERVE

ben, nevezetesen a Belvárosban észszerű és aránylag egyszerű javitásokat alkalmaznak. Az előirt összekötő utcák együttese olyan rendszert alkot, amely alkalmas a Széchenyi-tér tehermentesitésére, ugy, hogy a külvárosok és a falvak átmenő forgalma e rendszer megvalósitása után nem kénytelenek szűkebb utcák hálózatán nehézkesen keresztül törni. A kertvárost a tervezők délnyugaton helyezték el, amelynek középpontja egy festőien kedves tér. A gyárváros az uralkodó szélirányának megfelelően ezen tul nyert elhelyezést, célszerű csatlakozásaival erre alkalmas is lévén. A gyárvárossal kapcsolatos egy munkásnegyed, amelynek középpontját a középületek csoportja alkotta tér képezi. Egy másik, hasonlóan alakitott munkásnegyedet javasolnak épiteni a város északkeleti részén, a nagy bányatelepek irányában. Ez intézkedések a beépités minemüségének meghatározása által volnának rögzitendők.

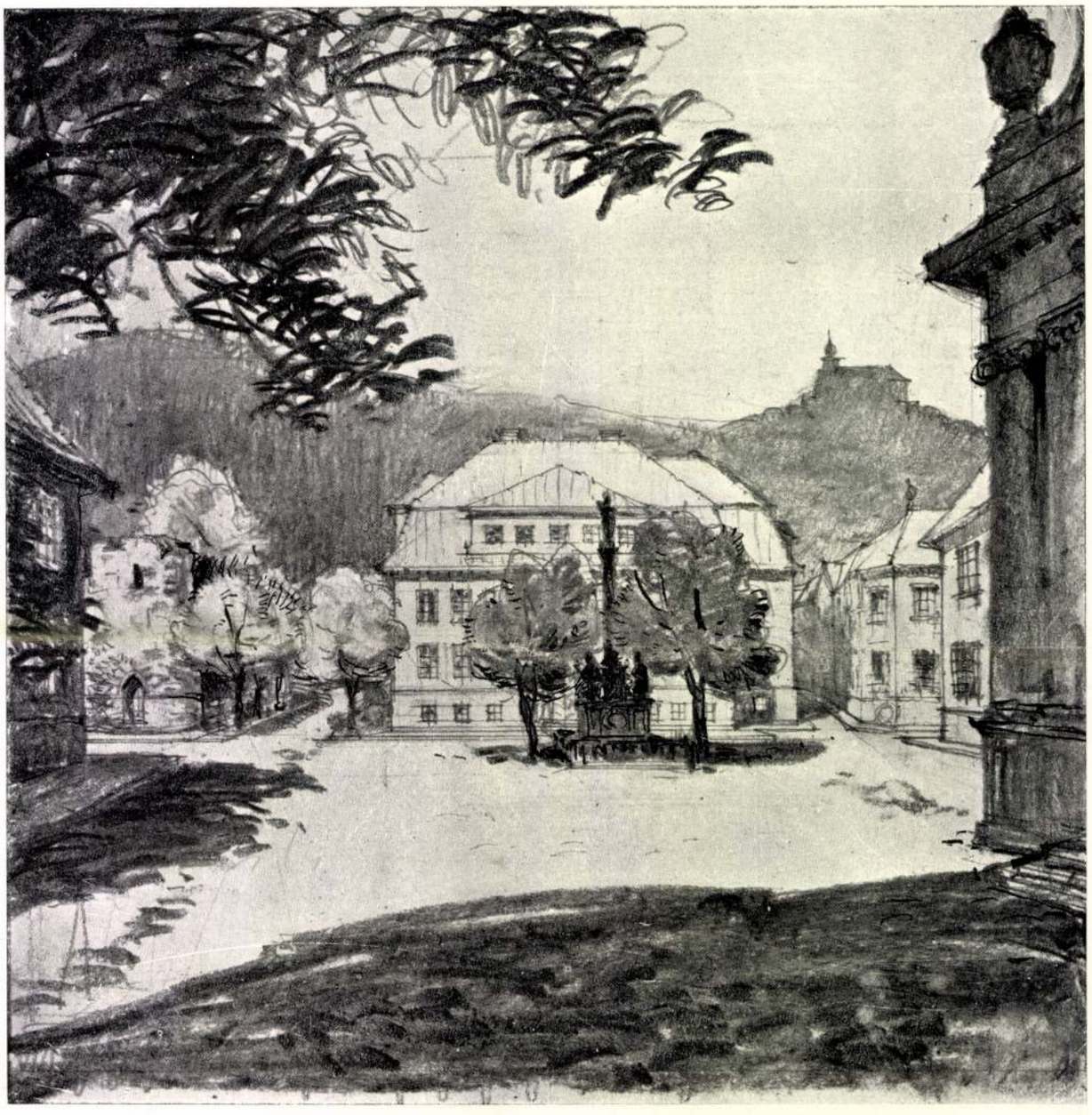

DÖRRE—KŐSZEGHY - WEICHINGER: AZ ÁGOSTON-TÉR TÁVLATI KÉPE

A Belváros rendezésének egyik alapgondolata a várfalak szabaddátétele a hozzátámaszkodó vityilók lebontása által s azok helyének felhasználása egy összefüggő sétány kialakitására. Azonban ezt nem kivánják egységesen keresztül vinni, hanem oly módon, hogy a

vártornyok egy része megmentessék s a város jellegzetes silhuettje ezáltal továbbra is megőriztessék. E sétány nem egy része tágas, szép kilátásokkal ékes volna s nem egy helyen módfelett festői hatásokhoz vezethetne. Igy az Incédy Dénes-utca és Kaposvári-ut keresztezésénél olyan módon volna keresztül vihető, hogy a kocsiforgalom a sétány alatt haladhatna, mert a meglévő magassági helyzet ezt megengedi.

A tervezők egyik nagy alapgondolata, hogy Pécs város birtokában levő igen terjedelmes belsőségek ne épittessenek be — ne akarja a

Kiválóan ügyes az, ahogy a 8—10% lejtésü Széchenyi-teret szabályozni kivánják. A teret szegő utcák pályája megmarad eredeti helyén, de a teret magát terraszosan alakitják át, alul támfallal, felül bélésfallal, ugy, hogy a tér a forgalomtól mentesitett kertté alakul. A terraszt ugy rendezik el, hogy a támfalak sehol nem vágják el a tér hátterét alkotó festői minaretes plébánia templomot. A tér alsó végén némi bontást kivánnak — ez az egyetlen költségesebb pont — amelyet a fejlődés ugyis magával fog hozni.

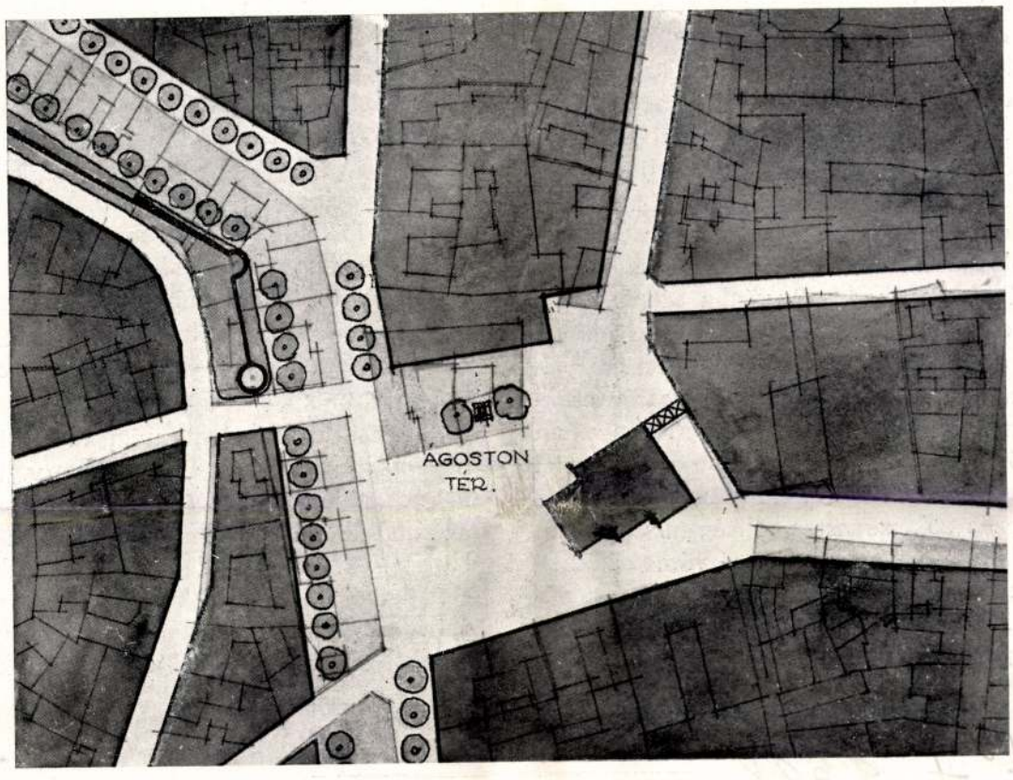

DÖRRE—KÖSZEGHY—WEICHINGER: A PÉCSI ÁGOSTON-TÉR SZABÁLYOZÁSI TERVE

város ez örökét kufár módon értékesiteni —, hanem ellenkezőleg, használja fel e kincsét arra, hogy a város levegős jellegűvé váljék, szellős maradjon a jövőben is. A magántulajdonban levő telkek egy igen nagy része zegzugos, szabálytalan parcella, melyeknek átfektetése, egységesitése a város jövő szebb és jobb fejlődése érdekében persze elkerülhetetlen lesz.

A tervezők nem sajnálták a fáradságot s megrajzolták a szabályozási tervük egyes kiemelkedő részeinek távlati képeit is, hogy igy elgondolásuk részleteibe betekintést adjanak a kivülebb állók számára is. Itt volt alkalmuk megmutatni városformáló készségüket, itt bizonyithatták be az alaprajzi elgondolásuknak térbeli értékes voltát.

Az egyetem központi épületének helyéül az Irányi Dániel-teret jelölik ki, amiáltal ez igen szerencsés kettős tér falanyagát megszerzik s igy remélni lehet, hogy az meg is fog valósulni. A hely adta kis lejtő e tér érdekes mivoltát még csak fokozni fogja.

Teljesen sik terepre kerülend a hatalmas Szabadság-tér, amelynek főhivatása az, hogy a város disztere legyen, nevezetesen a nagy tömegeket mozgósitó ünnepségeknek szinteréül szolgáljon, azokat épitészetileg körülkeretezze. Erre a célra ugy fekvésénél, mint alakulásánál fogva igen alkalmas.

A tervezők fantáziáját azonban nemcsak ezek a nagy monumentális terek foglalkoztatták, hanem a terjedelmükben és jelentőségükben ki-

sebb kialakuló terek is. Igy felette megkapó az a kép, amelyet a már meglevő elemekből néhány ház megépitésével képzendő Ágoston-térről maguknak alkottak.

A tervezők munkája azt bizonyitja, hogy amennyiben Pécs város a részletes szabályozási tervek s az azt körüliró épitési szabályrendelet elkészitését is reájuk bizza, akkor Pécs város jövő épitészeti fejlődése jó kezekbe lesz lefektetve. Gondolatvilágukban — ugy tetszik állandó összjátékot alkotnak azok a tulajdonságok, amelyek nélkül várost épiteni nem lehet: az előrelátás, a higiénia iránti érzék, a forgalom szempontjainak mérlegelése, a gazdaságosság és a művészi fantázia, az elképzelés hatalma. A városépitő legyen művész, mert ha csak a vonalzó és a háromszög lovagja, akkor lehet jó falanszter épitő, de nem lehet kulturális életet élő város rendezője. De gondoljon a városépitő a gazdaságosságra is, mert különben terveinek semmi valóságossága nincs s meg nem valósulhatnak. Persze a gazdaságosság fogalmát nem szabad a tulzásba vinnie, nem szabad csak egy év, avagy egy évtized rendelkezésre álló anyagi lehetőségeivel és igényeivel számolni, mert az ilyes kicsinyesség csakhamar megbosszulhatja magát. Mig Haussmann előrelátó párisi városszabályozása nélkül a mai párisi forgalom lebonyolitható nem lenne s a szabályozás sokezerszeres költséggel sem volna lebonyolitható, addig Budapest városépitészeti hibáinak legnagyobb részét az előrelátás, a bátorság hiánya okozta. A városrendezőnek nem szabad pesszimistának lennie!

A forgalom minden nüanszát, minden árnyalatnyi igényét erősen át kell éreznie a városépitőnek s egészen csodálatos, hogy sokszor milyen apró kis hibák tehetik tönkre legnagyobbbszabásu terveket: a forgalomnál alig ismerünk érzékenyebb életjelenséget. Viszont az, aki csak a forgalomra gondol s annak kedvéért mindent elhanyagol, meg lehet, hogy igen jó pályaudvar tervező, vasutépitő mérnök — ellenben még sem nevezhető egyoldaluságban városépitőnek, mert végre is a város több, mint forgalmi csomópont, a városban nemcsak közlekedni akarunk.

Ugy tetszik nagy igazság van abban, hogy a városépitészet feladataival világszerte elsősorban épitészek foglalkoznak: az épitész művész mivoltában synthetikusan összefoglaló gondolkodásu ember s ezért mindezen tulajdonságokat és szempontokat — azt hisszük ideálisan képes magában egyesiteni — talán inkább, mint az utépitő mérnök. A városépitészet mérnöki tudományokon alapuló részét meg lehet tanulni, — de a városépitész művészi vonatkozásai, előfeltételei tehetségből adottak, méh-szorgalommal nem sajátithatók el — és semmiesetre sem tanulhatók meg rövid tanfolyamokon.

A pécsi tervpályázat, mint mondottuk, legnagyobb mértékben nyilvános volt — és mégis nagyobbára épitészek vettek részt azon. A diadalmi pálmát is épitészek vitték el. Ugy tetszik nem véletlenül, nem mintha a jury előitélettel lett volna irántuk, hanem mert az épitészek voltak azok, akik a városrendezés sokoldalu igényeinek legjobban eleget tudtak tenni.

„V"

Kőszeghy Gyula

KŐSZEGHY GYULA
59. Mult és jövő. — Építési terv, szénrajz ..... 150 P
60. Szepessy-emlék, vizf. keramiai dombormű-terv. ..... mgt.

Pécsi kiáll. 1933. tél

31. Elet, grafika
32. Domboldalak, olajt
33. Viadukt, grafika
34. Babylon, grafika

Kőszeghy Gyula

Pécsi kiáll. 1936. jun

tavaszi kiáll

Városszéle, virf

Olasz ásatások és múzeumok főigazgatósága

VII. 207

Kőszegby Gyula

Pécsi KMT 1928

tav. kiatt

12. l

Réz, ovális, 14×11 cm. (26. szoba.)
Maszlaghy II., 379. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Apostolfejek

4 drb. Vászon, olaj, egyenként 70×57 cm. (Kupola.) A Capese Zurlo- és San Marco-gyüjteményből.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Isaiás próféta

Jeremiás próféta

Ezechiel próféta

Dániel próféta

Baruch próféta

Ozeás próféta

Joel próféta

Amos próféta

Abdias próféta

Jónás próféta

Micheas próféta

Nachum próféta

Vászon, olaj, egyenként 76×34 cm. (Lépcsőház.) Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 110. l. — Maszlaghy II., 217—228. szám.

Kőszeghy Gyula

Szarvas kővára
c. vízf. a pécsi
városi muzeumban

Fejes 1927
41. l.

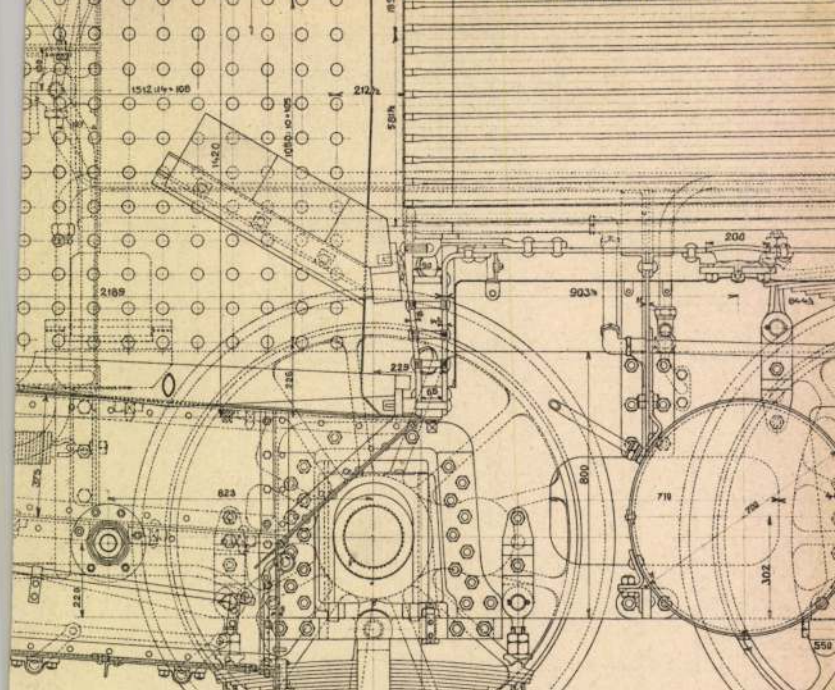

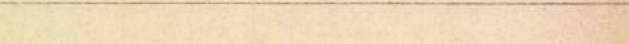

A magy. kir. államvasútak III. q. osztá

Készítette a magy. kir.

Kőszeghy Gyula

Pécs

l.

Pécsi múzeum.

1941. 103. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

MDK

Kőszeghy Gyula festő, Pécs

Gál Ea Képzőművészek Vidéki Szöv. I.kiáll.
Képzőművészet, 1928, 6.sz. 23 l.

MDK

Kőszeghy Gyula

Városszéle, vizf.

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs, 1936. jun. 16 l.

l. Négyzetalapu hajó, keskenyebb,
ben.

KŐSZEGHY GYULA

ÉPITÉSZ. KÖRMENDY NÁNDORRAL KÖZÖSEN TERVEZI A PÉCSI KERESKEDELMI ISKOLA ÉPÜLETÉT.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969/4. 61. LAP

MDK

Kőszeghy Gyula

Emlékszobor, fénykép
Kapi vára, vizf.
Fatemplom, vizf.

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs, 1932, márc. - 21 l.

MDK

Kőszeghy Gyula épitész I. dij

Pécs sz.k.város városszabályozási tervpályázata.
Magy.Mérnök és Épitész Egylet Közl. 1928. 15-16.sz.
1o4 l.

MDK

Kőszeghy Gyula

Szarvaskő vára, vizf.
Eger, vizf.
Minoriták temploma Egerben, vizf.
Rétek a bőrgyár alatt, vizf.
Domboldal, vizf.
Kis cserkész, rajz

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs,
1927. nov. 6 1.

MDK

Kőszeghy Gyula

Pécsi Képzm. Társ. bpesti kiáll. Dunántul, 1928. jan. 15. 5 l.

MDK

Kőszeghy Gyula

Megnyitották a vidéki képzművészek első nagy tárlatát. Dunántul, 1928. jan. 8. 2 l.

MDK

Kőszeghy Gyula, Pécs

Kaszárnya az egri várban, vizf.
Kapi vára, vizf.
S.Rocco a fellegvárral Görzben, vizf.

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N.Szal.
1928.jan. 6 l.

MDK

Kőszeghy Gyula

Nikelszky: Pécsi képzőművészek képkiáll.
Dunántul, 193o. ápr. 2o. 9 l.

Kőszeghy Gyula

MDK

Szarvaskő vára, vízf.

Beszámoló a pécsi képzőművészek tárlatáról.
Dunántul. 1927. dec. 18. 14 l.

Kőszeghy Gyula MEK

A pécsi Egyetem-tér beépitése, terv.
Vidéki Kaszinó, terv
Magyeri dülőut, vizf.
Kerti architektura, fénykép
Vegyesdandárparancsnoksági palota Pécsett, 3 terv.
Üzlet,iroda és bérház-tömb a városháztéren, 2 terv

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs, 1932, márc. 21 l.

MDK

Ernst Muz. 145. csop. kiáll. 1934, jan.

Kőszeghy Gyula
Szarvaskővára

A pécsi muzeum képvásárlása. Dunántúl. 1927. dec. 18. 10 l.

M.D.K.

Kőszeghy Gyula, építész

Weichinger Károllyal és Dörre Endrével közösen készített tervével első díjat nyert Pécs város szabályozási terveire kiírt pályázaton

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1928. 62. köt. 104. old.

MDK

Kőszeghy Gyula

kiáll. biráló biz. rendes tagja

Pécsi Képzm és Mübar.Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Kőszeghy Gyula pécsi ép.

a Társaság tagja

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. 23.kiáll. 1938. jun.

Kőszeghy Gyula épitész, Péc c

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

Kőszeghy Gyula

Szálló terv, kr.

Várbásyasétány, szén

Pécsi Képzőműv. és Műbar. Társ. kiáll. 1935. jun. 30 l.

MDK

Kőszeghy Gyula

Alsómegyeri kertekalja, vf.

Bérházterv

Pécsi Képzőműv. és Műbar. Társ. kiáll. 1935. jun.
jun. 30 l.

Kőszaghy Gyula

MDK

művészeti szakbizotts. rendes tag

Pécsi KÉpzőmüv. és Mübarátok ~~kiáll.~~ Társ. kiáll.
1935. jun.

MDK

Kőszeghy Gyula

kiáll. biráló biz. : rendes tag

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll. 1935. jun.

MDK

Kőszeghy Gyula

választmányi rendes tag

Pécsi Képcsőmův. és Műbarátok Társ. kiáll. 1935.

jun.

MDK

Kőszeghy Gyula

Kiállitási biráló bizotts. randes tag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1938. jun.

MDK

Kőszeghy Gyula

kiállitási biráló bizotts. rendes tag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

MDK

Kőszeghy Gyula

választmány: rendes tag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. ~~nov.~~ máj.

MDK

Kőszeghy Gyula

választmány: rendes tag

Pécsi Képző és Műbar. Társ kiáll. 1938. jun.

MDK

Kőszeghy Gyula

Vasutasok hősi emlékműve, tervrajz

Pécsi Képzőm. és Műbar.Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

12.1.

MDK

Kőszeghy Gyula és Szomor László

Madách emlékmü, tervrajz

Pécsi Képzőm. és Mübar.Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

12. 1.

Kőszeghy Gyula épitész, Pécs

Pécsi Képzőm. és Műbarát. Társ. kiáll. 1937. máj.

MDK

Kőszeghy Gyula

a választmány rendes tagja

Pécsi Képzm és Mübar.Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Kőszeghy Gyula /Pécs/

Akvarelljei a Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiállitásan.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiáll.

Képzőművészet, 1927. 6.sz. 23.l.

MDK

Kőszeghy Gyula

művészeti szakbiztos.: rendes tag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

Kőszeghy Gyula

Kiállítási biráló bizottts. rendes tag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

Kőszeghy Gyula

választmány: rendes tag

Pécsi Képzőm. .s Mübar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

Kőszeghy Gyula, Radnay Lóránt ép.-k

A pécsi belvárosi templom kibővítésére vonatkozó pályázaton dicséretben részesültek.

A pécsi templompályázat eredménye.
Magyarság. 1938. III.13.

HDK

Köszeghy Gyule, festöm.
Pécs.

Kaszárnya az egri várban. vizt.
Kapi vára. "
S.Rocco a fellegvárral Görzben. "

Nemz. Szal. 338.kiáll.
Képzömüvészek vidéki Szöv.-nek I.kiáll. Kat.
1928.jan.

MDK

MDK

Köszeghy Gyula, festöm.

Pécsi Képzömüvészek és mübarátok Társasága.

Rendpóttag.

Nemz.Szal. 388.kiáll.
Képzömüvészek vidéki szövetségének I.kiáll. Kat.
1928.jan.

MDK

Pecsi Képzömüvészek és mübarátok Társasága.

Rendes tag.

Nemz.Szal.388.kiáll.
Képzömüvészek vidéki szovetségeenk 1.kiáll.
1928.jan.

MDK

Kőszeghy Gyula építész

3 pécsi müépitészt kér fel Pécs ... tanári lakások tervpályázatának elkészitésére. Dunántul, 1929, I.4. 2.l.

MDK

Kőszeghy Gyula

Pécsi épitész 1928-ban.

Kőszeghy Gyula MDK

A Mecsek kapuja, ép. terv. szénrajz
Máriagyüdi tervek, ép. terv. szénrajz

Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. 1937.
Őszi kiállitás

MDK

Kőszeghy Gyula, festő-építész

A pécsi Egyetem-tér beépítése, terv.
Vidéki Kaszmó, "
Megyeri dűlőket, vízfestm.
Kerti architektura, fénykép.
Vegyesdandárparancsnoksági
palota Pécsett, 3 db. terv.

Pécsi Vigadó. - A Pécsi Képzőm- és Nusbar. Társ. X. kiáll.
1932 III. 27 - IV. 5. - Kat. 21. l. ./.

MDK

Kőmeghy Gyula, festő-építész.

Üzlet, iroda és bérház-tömb a vá-
roshártéren, 2 db tero.
Emlékszobor, fényképp.
Kapi vára, vízfestm.
Fatemplom, "

Pécsi Vigadó. - A Pécsi Képzőm. és Műbar-Társ. X. kiáll.
1932 III. 27 - IV. 5. - Kat. 21. l.

KÖSZEGHY GYULA, műépitész

Bár Pécsett a kiallitók nagyobb része a helyi nesztorokból verbuvalódott, a 30-as évek katalógusaiban gyakran találkozunk Martyn Ferencen kivül Agry József, Domanovszky Endre, Klie Zoltan, a "Bauhaus"-os Stephan Henrik nevével, vagy az épitészek között Molnar Farkas/Bauhaus/, Kőszeghy Gyula és Gosztonyi Gyula rajzaival, épületterveivel. 337.old

HÁRS ÉVA: Martyn Ferenc és a "Párizsi iskola" /1926.-1940./ Részletek az életmü monografikus feldolgozásából 331.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV.-XV. évf. 1969.-1970. Pécs, 1974.

Kőszeghy Gyula, [ ]

A képzőművészet „körös ügyeiben" sokat tevékenykedett.

— : A pécsi képzőművészet kistükre (7)
765 – 768.

JELENKOR, Pécs, 1971. júl.-aug. XIV/7-8.

M.D.K.

9. sz. cédula. Előzmény: az 1.-8. cédulákon.

Kőszeghy Gyula

A bizottság dicséretben részesitette és megvásárlásra ajánlotta pályamüvét.

Gosztonyi Gyula: A Városstemplom épitéstörténete. Pécs. 47. l.

Kőszeghy Gyula, épitész

M.D.K.

A pécsi Várostemplom bővitésére 1938-ban kiirt pályázaton tervét a birálóbizottság dicséretben részesitette és megvásárlásra javasolta.

Gosztonyi Gyula: A várostemplom épitéstörténete. Pécs müemlékei. Pécs, [1942]. 47.old.

M.D.K.

Kőszeghy Gyula, épitész /Pécs/

a Kongresszus Végrehajtóbizottságának vidéki tagja

XII. Congrès International des Architectes Budapest 1930. Compte-rendu. Bp.1931. 18.old.

MDK

Kőszeghy Gyula

A pécsi kereskedelmi fiú és leányiskola tervp. megvétel.

MMÉEKözl, 1938. 251.l.

MDK

Kőszeghy Gyula

OTI pécsi tüdőbetegszanatorium tervp. Megvétel.

MMÉKözl, 1940. 8.l.

MDK

Kőszeghy Gyula épitész

A Balokányi-liget tervpályázatán, tervét 4 millió koronáért megvásárolták.

Cikk: Weichinger Károly és Dörre épitészek nyerték a Balokányi-liget tervpályázatának első díját.

Dunántul, 1926.dec.21. 3.l.

M.D.K.

Kőszeghy Gyula, építész

és Nagy Márton tervei szerint kb. egy millió pengő költséggel újjáépítik a pécsi ciszterci-rendi gimnáziumot.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1934. LV. évf.
jul. 18. sz. 5. old.

M.D.K.

Kőszeghy Gyula, építész

Weichinger Károllyal és Dörre Endrével közös tervé 8000 pengős első díjat nyert Pécs város egész területére kiírt szabályozási és rendezési pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1928. XLIX. évf.
ápr. 4. sz. 7. old.

MDK

Kőszeghy Gyula pécsi épitész

a baranyamegyei Máriagyüd bucsujáró kegyhely rendezésére kiirt tervpályázaton III. dijat nyert

Szepesi Hiradó 1936. febr. 1.

M.D.K.

Kőszeghy Gyula, építész

kiviteli tervei alapján kiírják a versenytárgyalást a Mária Győri Kegyhely teljes átrendezésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1936. XVII. évf, márc. 26. sz. 6. old.

MDK

Kőszeghy Gyula

A Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. müvésztagjai 1938.

MDK

Kőszeghy Gyula

Épitészeti terveket állitott ki a pécsi képzőművészek kiállitásán.

Cikk: A pécsi képzőm.és műbarátok társ. kiállitása.

Képzőművészet,1932. 108.l.

MDK

Kőszeghy Gyula

A pécsi Egyetem központi mosodája, repr.
Tervezte: fenti.

Tér és Forma 1941. 6. sz. 99,100.1.

MDK

Kőszeghy Gyula

Az Irányi Dániel-téren, vagy az alsó-sétatéren állitják fel a pécsi hősök emlékművét. Dunántul 1929. jul. 28. 4.l.

MDK

Kőszeghy Gyula

Kőszeghy Gyula nyerte az első dijat a vegykisérleti állomás tervpályázatán. Dunántul 1929. ápr. 26.
3.l.

MDK

Kőszeghy Gyula

Pécsi festők képkiállitása a nőegyletben. Dunántul 1925. nov. 7. 6.l.

Kőszeghy Ernő
építész
a pécsi vegykísérleti
állomás terve. I. díj

MAGYAR·EPITOMUVESZET
1929. 4. sz. 32. l.

Kőszeghy Gyula

építészhallgató

rajzai 1912.

Megfagyott muzsikus

1912.

Szíves válaszat

1 válaszlétyeg

MDK

Kőszeghy Gyula

Pécs város által a város rendezési terveinek beszer
zésére kiirt pályázaton I.dijat nyerte Dörre Endre,
Weichinger Károly és Kőszeghy Gyula terve.

Cikk: A mű- és középitési szakosztályok ülésének
jegyzőkönyve.

A Magy.Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, 1928.
IV.15. 108.lap

MDK

464. Kőszeghy Gyula,ép.

Szül.: Rózsahegy,1891 Okl.kelte: 1913 Sz.: 5321

A m.kir.József müegyetemen oklevelet,absolutoriumot vagy oklevélhonositást nyert épitészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

EP-I - EP-MÜV 1931.márc.1. 41.1.

Kőszeghy Gula

pécsi épitész

a pécsi városszabályozási tervpályázaton

I. díj:

Dunántul

1928. márc. 21.

Lásd még Dörre

Endre csomagját

Kőszeghy Gyula

Pécsi kiáll. 1930. tav

Budapest, 193 8. XI 14

14434 szám.

92

1/c	1-1 vas farsarar			
	50x30	1.52		
1/c	1-1 50x40	1.85		
		337		
	25% eng.	84	2.53	
1	kg. sodr saco 16/30		78	

Kőszeghy Gyula

Pécsi Kiáll. 1933. nyara

KŐSZEGHY GYULA

91. Felsőmagyarországi várrom, vízf. ..... 80 "

92. Kerlek alja, vízf. ..... 80 "

*93. Fatemplom, vízf. ..... mgt.

M.D.K.

Kőszegby Gyula, pécsi építész.

terveit fogadta el a
vásosi körgyűlés a pécsi
várbástya - sétány 350.000
p. költségkeretű megvalósí-
tására, mely a belvárost
övező törökkorbeli várfa-
lak kizabadításával volna
megoldható

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

jul. 27. sz. 5. old.

MTA

Kőszeghy Gyula

művészeti szakbiz. rendes tag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

Kőszeghy Gyula

művészeti szakbiz. rendes tag

Pécsi Képzőm. és Műipar. Főisk. kiáll. 1938. jún.

M.D.K.

Kőszeghy Gyula, építés

és Ruzsinszky Béla
körös terve 1200 p-ös első
díjat nyert a pécsi fertőt-
lenítő intézet pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.

máj. 13. sz. 5. old.

MDK

Kőszeghy Gyula

Kőszeghy Gyula nem katonai épitész, nem ő épitette a pécsi hadapród iskolát, hanem Alpár-Mendvich Andorral volt közös épitészeti irodája, de az egyetemi épitkezésen összevesztek és szétváltak.

Szőnyi Ottó dr. közlése 1934. okt. 9.

Kőszeghy Gula

K

nem katonai építész
nem ő építette a pecsi
hadapród iskolat,
hanem Alpár.
Nendvich Andorval
volt közös építészeti
irodája volt, de az
egyetemi építkezésen
ez vesztek és szét-
vált tak.
Szőnyi Otto dr
Közlése 1934
okt. 9.

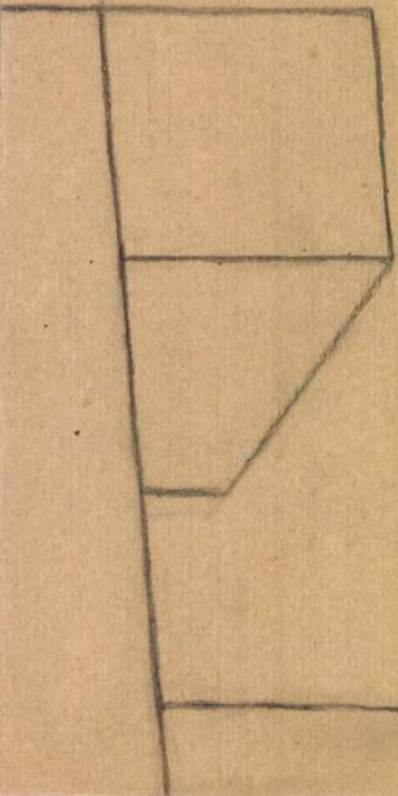

Kőszeghy Gyula építész

Tér és Forma 1941. 99-102:

A pécsi egyetem központi mosodája

Kőszeghy

építén

Tér és Forma, 1928

I. évf. 89-98.

U.: Dörre - kőszeghy és Weichniger é-
pítészek díjnyertes terve Pécs
város szabályozására.

Kőszeghy Gyula, építész

l. Pilch Andor

Mendöl Zs: Pécs építészete a két világháború közötti 29-32

Magyar

Építőművészet Bp. 1983 83/2

MDK

Kőszeghy Gyula

Várbástya kiszabaditása /repr./

Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. 1934. évi kiáll.
Pécs. 1934. okt.-nov.

MDK

Kőszeghy Gyula festőm.

Rétek a bőrgyár alatt, vf.

Domboldal, vf.

Kis cserkész, rajz.

Pécsi Képzm. és Műbar. társ. kiáll. 1927. nov.

6.1.

MDK

Kőszeghy Gyula festőm.

Szarvaskő vára, vf.

Eger, vf.

Minoriták temploma Egerben, vf.

Pécsi Képzm. és Műbar. társ. kiáll. 1927. nov.

6.1.

MDK

Kőszeghy Gyula épitész, Pécs

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll.
Pécs, 1936. jun. 11 l.

Simontornya /Tolna/

Ref.templom, XVIII. század.

/Moldoványi József: Tolna Várme
1824, X.kötet, 72 l./

Kőszeghy Fangh D. MDK

Sziklák Bornholm szigetén, vizf.

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

MDK

Köszeghy Fangh Dezsö, festö

Sziklák Bornholm szigetén. Jelz. Gouache.

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 okt. 4. rk. sz. 35. l.

Kőszeghy Fangh Dezső

Sziklák Bornholm szigetén, gouache

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.

42 1.

Kőszeghi Fangh Dezső
Tavasz, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállitása, 1906. 5 l.

onarium XV. sz. 47a lap.

287 A 1793

Kőszeghy Fangh Dezső
Máriafa, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki kiáll. 19o7. lo 1.

ster az egész templom felépitését 800
, de ezt később felemelték 1.loo-ra.
z alapkőletétel. A tetőt Izell József
e loo forintért.
. 1777-ben boltozták és teljesen be-
zett a templom hajójának bolthajtása. Ekk
ebonttatták a hajó feletti részt.

Kőszeghy-Fangh Dezső

Hull a levél, vizf.
Virágos almafa, vizf.

A Nemzeti Szalon első máramarossziget i kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 8 l.

ó végső déli szakaszát a sekrestye fog-
ó felöl egyszerü gyámköves ajtón lehet
VIII. századból származó barokk ke-
rokban a boltvállak alatt az eredeti
A gyámok magyartipusu fejeket ábrá-
gyakorlott és jelentékeny müvész kezé-
rszámu magyar gotikus kőszobrászat em-
sekrestyének a többi ablaktól eltérő
kis csucsives ablakai bizonyitják, hogy
sekrestye céljára készült.
plomtér déli részét zavarossá teszik
sek, a kórusfeljáró, a nyugati, és
lasztó falak és a csehboltozaton nyug-
sitmények kedvéért befalazták a déli
ységes főhajó déli nagy csucsives ab-
t vágja ketté, az ablak alsó része
padlásteret világitja. A főhajó eredeti
ja még az is, hogy a kóruson az ere-
lválasztó árkádsor folytatása szem-

Kőszeghy Fangh Dezső MDK

Malom alatt , goauche

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

MDK

Kőszeghy Fangh Dezső, festőm.

Sziklák Bornholm szigetén. Gouache. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 42.l.

MDK

Kőszegi Fangh Dezső

Utcaköz, vf.

Részlet Bánfalváról, vf.

Tyukos udvar, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll. N.Szal.
1921. IV. 8 l.

MDK

Kőszeghy Fangh Dezső, festőm.

601. Sziklák Bornholm szigetén. Gouache.
Jelzett.

Arverési Közlöny. 1936. 2. sz. 42.l.

MDK

Kőszeghi Fangh Dezső

Tájképtanulmány, repr.

Kultura /Sopron/. 1912. III. félév. 5. sz.
308.1.

Kőszeghy G. MDK

A Zsolnay gyár épületkerámiai munkái Nikelszky Géza kivitelezésében: Pécsi Vegykisérleti állomás homlokzati diszei 1930/ Köszeghy G./, A pécsi egyetem uj szárnyának homlokzata és lépcsőházi lapburkolata/Köszeghy/ 1933/.Debreceni egyet . ref.Templom belső lapburkolata 1940/Borsos J./ Rácz György bp-i és karcagi épitkezései; Diósgyőri-hegyi Ernő hévizi és fonyódi épitkezései. A Bp-iBaleset Korház homlokzati burkolata 1938/Körmendy N./

51.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

M.D.K.

Kőszegi Gyula

"Házak" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. aug. 2.
XIII. évf. 31. sz. cimlap

M.D.K.

Kőszegly József, városi főmérnök

elhészítette a nagyvázati „Ferete Sas" szálló 332.000 koronás bővítési terveit és javasolja, hogy a hombrzatra kirdessenek terepélyázatot.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

jan. 7. sz. 5 old.

Köszeghy József

1915. márc. 31. a nagyva
radi mérnök egyletben
eladást tartott: A gót
műemlékekről.

MMÉE Közl.

1916. 13. l.

1500

Kälni?

F

-2

N

Kőszeghy György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉPÍTŐMUNKÁS

DEBRECENI RÉSZLET

1021

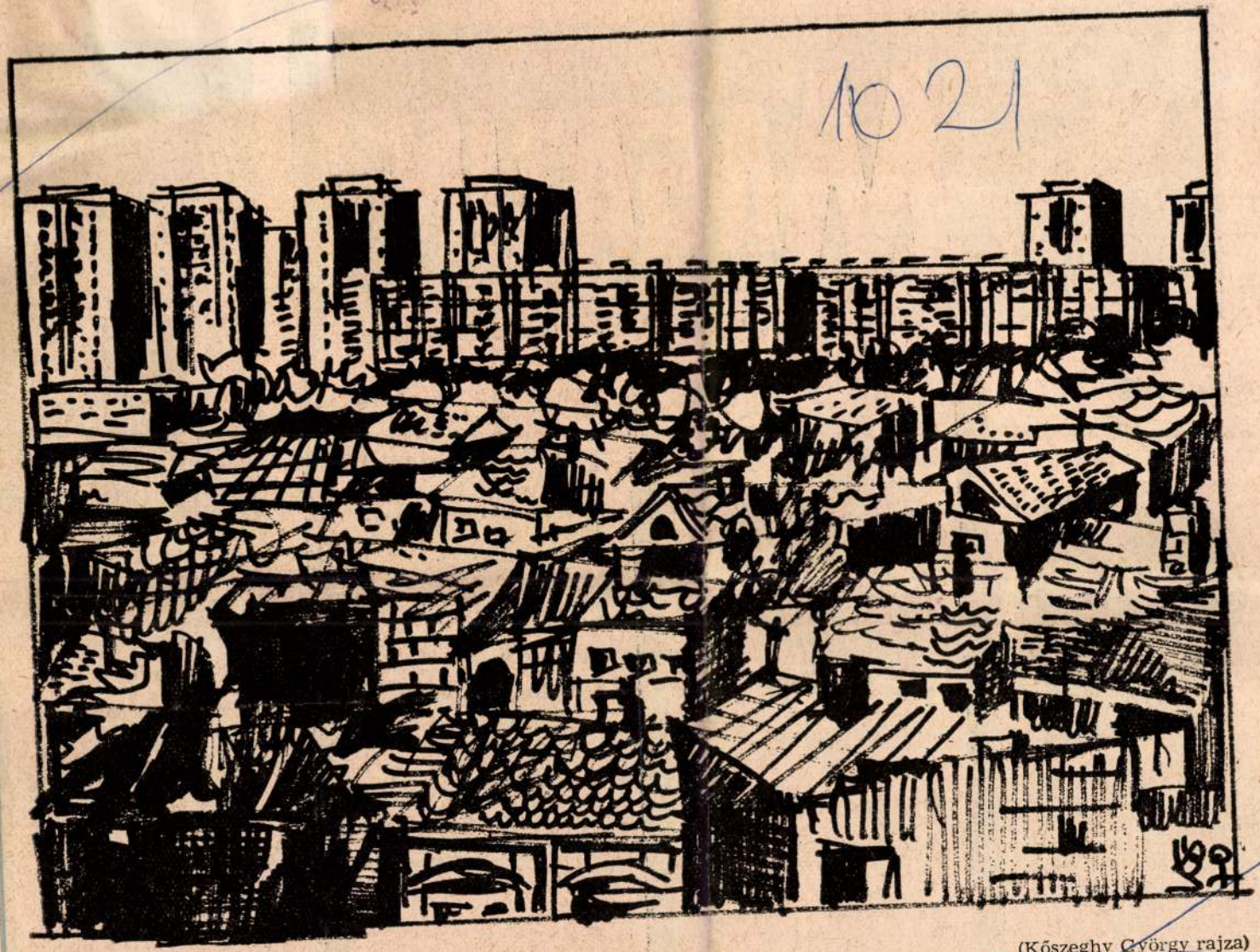

(Kőszeghy György rajza)

MAGAZIN

Könyvek Leninről

Több figyelemre méltó Lenin-kötetet bocsát közre a Lenin-centenáriumra a Móra Könyvkiadó. A világirodalom legszebb *Leninről* szóló verseit gyűjti kötetbe a *Lenin él* című Kozmoszkönyv. Megjelenik a híres filmrendező, Borisz Nyebilickij könyve, az

táskörű szervezet és szakhatóság állásfoglalását egyeztették ebben a kötetben. Sok elavult rendelkezést korszerűsítettek és újabb előírásokkal egészítettek ki. A többi között a lakó- és üdülési létesítmények építési telkeit a korábbi 12 helyett 8 építési övezetbe sorolták.

Megkezdődött már az Országos Építésügyi Szabályzat többi kötetének kidolgozása is, előrelátható an a jövő évben fejezik be az átfogó építészeti szabályozást.

Mesterséges földrengés

Az örmény Építőipari Anyagvizsgáló Intézetben — Sztyepanjan kandidátus javaslatára — olyan berendezést ké-

A kísérleti berendezésen egyébként hegesztett szerkezetek szilárdságát, magasépületek acélvázát is vizsgálhatják. Lényegesen könnyebbé vált a földrengés sújtotta területeken az épületszerkezetek kialakítása.

Színház-műsor

CSOKONAI SZÍNHÁZ

Február

16: Háry János.
17: Trubadur.
18: A sárkány.
19: Trubadur
20: A sárkány.
21: A sárkány.
22: A sárkány de. 10 óra és este 7 óra.
23: Nincs előadás.
24: A sárkány. (Laborfalvy Építők bérlete)
25: Trubadur
26: A sárkány
27: Leányvásár.
28: Leányvásár.

HUNGÁRIA KAMARASZÍNHÁZ

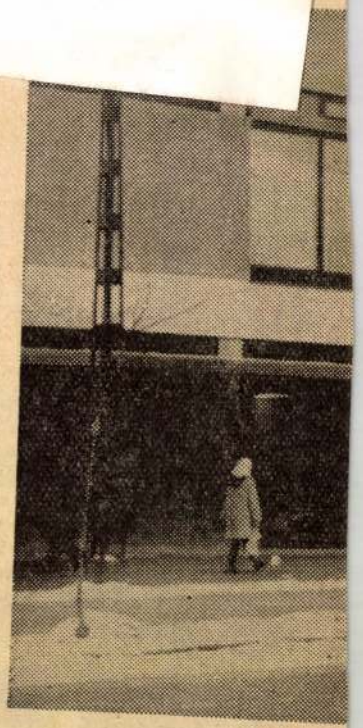

(Foto: Kőszeghy)

Egyrészt a sportolókat a jobb eredmény elérésére, másrészt a vállalati dolgozókat a társadalmi összefogásra, mert e kettő együttesen biztosíthatja csak a célkitűzések teljesítését.

Fentiek szellemében a közeljövőben munkahelyeiken megkeressük vállalatunk valamennyi dolgozóját és felkérjük, hogy lépjenek be pártolótagságunk nepes tá-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 837-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Kőszeghy György

1971 OKT 30

KŐSZEGHY GYÖRGY:

1971

BORISZ GODUNOV

nak

széntüzelésű
felvételre a
ásszövetkezet.
és fél 11 óra
r 4/B. alatt.

ttal rendelke-
akatosokat, 4
rfitőnőket fel-
ATOMKI Deb-

felvételre ke-
resztő szak-
gédmunkáso-
(nyugdíjas is
ezés a válla-
lasági osztá-
szlói út 50.

lvesek mellé
odókat azon-
sz Debreceni
tvan u. 43.

st felveszünk.
ykereskedel-
en, Vágóhíd

alat felvétel-
okocsivezető-
Jelentkezés:
l út 1. sze-

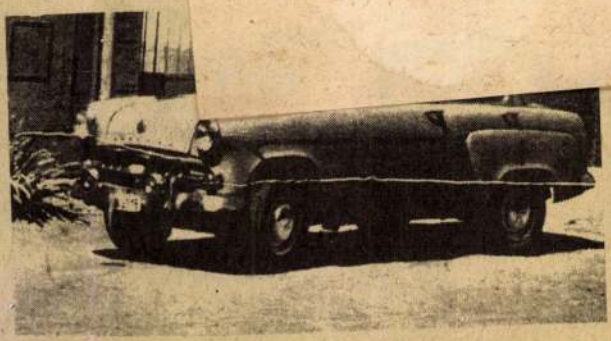

Magánautósok figyelem!

AUTÓ-MOTOR,
VALAMINT KAROSSZÉRIAJAVÍTÁST SZAKSZERŰEN, SORON KÍVÜL VÉGEZ A

DEBRECENI AUTÓJAVÍTÓ KTSZ
újonnan megnyílt részlege
HÉT VEZÉR UTCA 91. SZÁM ALATT.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kőszeghy György

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1972 MÁJ 20

1021 KŐSZEGHY GYÖRGY: BETONGYÁR

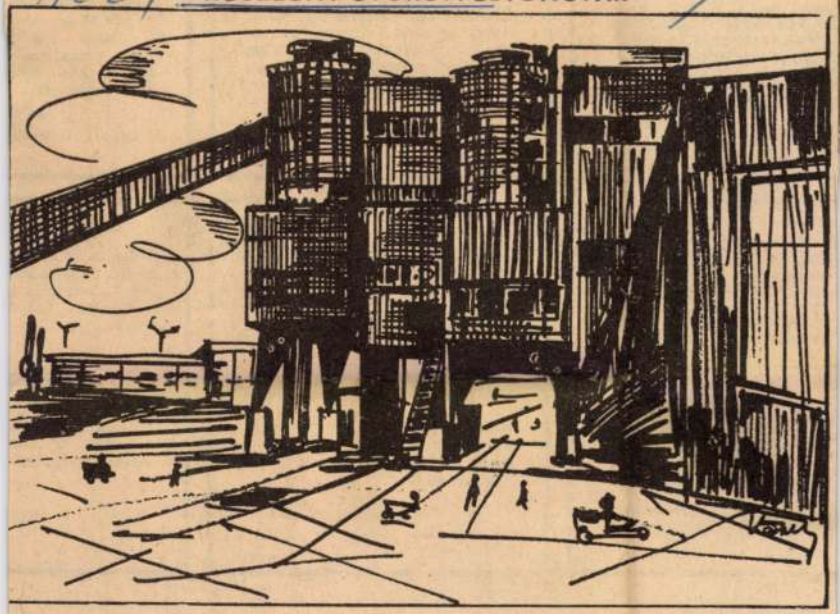

HAJD

ló

án elhunyt. Drága ha-
órakor fogjuk a Köz-
zertartás után örök nyu-

A gyászoló család

ly fájdalomtól megtört szív-
udatjuk, hogy drága jó fér-
édesapánk, testvérünk, vőm,
unk és jó rokonunk

BANCSI SÁNDOR
Műanyaggyár dolgozója

ves korában, tragikus körül-
k között, váratlanul el-
t. Felejthetetlen halottunkat
ó 22-én, hétfőn délután
akor fogjuk a Köztemető
. ravatalozójából, polgári
artás után, örök nyugalom-
elyezni.

A gyászoló család

kás: Kócsag u. 2.

Ezúton mondunk hálás köszönetet kedves rokonainknak, szomszédoknak, barátoknak, volt munkatársaknak és mindazoknak akik felejthetetlen halottunk

BUBÁN JÁNOS
6-os Mélyépítő Váll. nyugdíjasa

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mély fájdalmunkban velünk együttéreztek.

A gyászoló család

Ezúton mondu
kedves rokonainkn
nek, lakótársakna
nak, akik felejtl
tunk

KARDOS
MÁV-ny

temetésén megjele
ra koszorút, virág
mélységes bánatu
szívvel osztoztak.

A g

S 20.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

Kőszeghy György

1972 JAN 29

1021

Kőszeghy György: Sárospatak

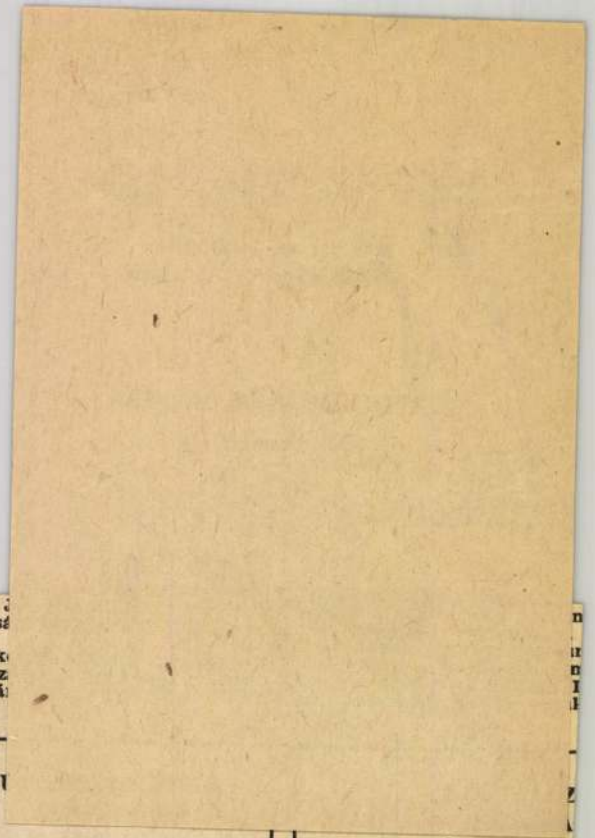

si-vezetőket. Jelentkezést X., Maglódi út 17. azdálkodás.

ízgazdászt és főrevizort pirányító szerv. Csak égzettségűek jelentkezés megegyezés szerint. „Kereskedelmi revizor" -jük a Hirdetőbe kül-

lmi Szakközépiskola et alkalmaz, esetleg is, melyhez cserelaes. Jelentkezés: Kálvin

ei Általános Fogyasztásító Szövetkezet felvéazonnali belépéssel a ákóczi Vendéglőbe ét-t. Bérezés megegyezés leklődni lehet: Derecsáruforgalmi főosztály.

gyorsírót alkalmaz Épí-Ktsz, Kunmadaras. Figyezés szerint. Lakást

gyár. gazdas

Gyak bérelsz kötöttá u. 4.

Bl

raktárhelyiséget

keres bérbe vételre a

SZÉK- ÉS KÁRPITOSIPARI V. 4. SZ. GYÁRA

Debrecen, Salétrom u. 5. sz.

ÉPÍTÉSZT

fő-építésvezetői

AZONNALI

FIZETÉS MEGEGYEZÉS

Jelentkezés ő
Debreceni Ép
Debrecen, Ha
személyzeti

ak a kedves rokoarátoknak és tanít-

ó

út, virágot helyezl osztoztak.

A gyászoló család
i Községi Tanács
Általános Iskola
ozüzemi Vállalat

Ezúton mondunk hálás köszönetet mindazoknak, akik szeretett halottunk

ÖZV. LAKATOS GUSZTÁVNÉ
Takács Zsófia

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mély bánatunkban velünk együtt éreztek.

Dr. Kovács László és a gyászoló család

Mély fájdalommal tud
hogy szeretett nagynénénk
resztanyánk, testvérünk
konunk

ÖZV. SZMAREK PÁL
(Franciska néni)

76 éves korában f. hó
váratlanul elhunyt. Teme
hó 31-én, délután 2 órak
a Köztemető I. o. ra
teréből a kat. egyház
tása szerint.

A gyászoló c

Lakás: Szilvásújfalusi

mondunk hálás köszönedves rokonainknak, knak, ismerősöknek, öknek és mindazoknak, etett kedves halottunk

TÜRÖK JÁNOSNÉ
Páli Julianna

megjelentek, ravatalút, virágot helyeztek és ldalmunkban résztvevő toztak.

A gyászoló család

Mélyen megrendülve tudatjuk, hogy nagyon szeretett feleségem, testvérem, rokonunk

VARGA JÓZSEFNÉ
Nagy Margit

hosszú évekig tartó, türelemmel viselt, súlyos szenvedés után elhunyt. Kedves halottunk temetése január 31-én, hétfőn délután 1 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó teréből a ref. egyház szertartása szerint.

Bánatos férje
Varga József
és a gyászoló család

Lakás: Bartók Béla út 60.

Köszönetet mondunk azoknak, akik

DR. GYARMATI JÓZ
nyugdíjas

temetésén megjelentek, ra
ra koszorút, virágot helye
részvétüket nyilvánították.

A gyászoló c

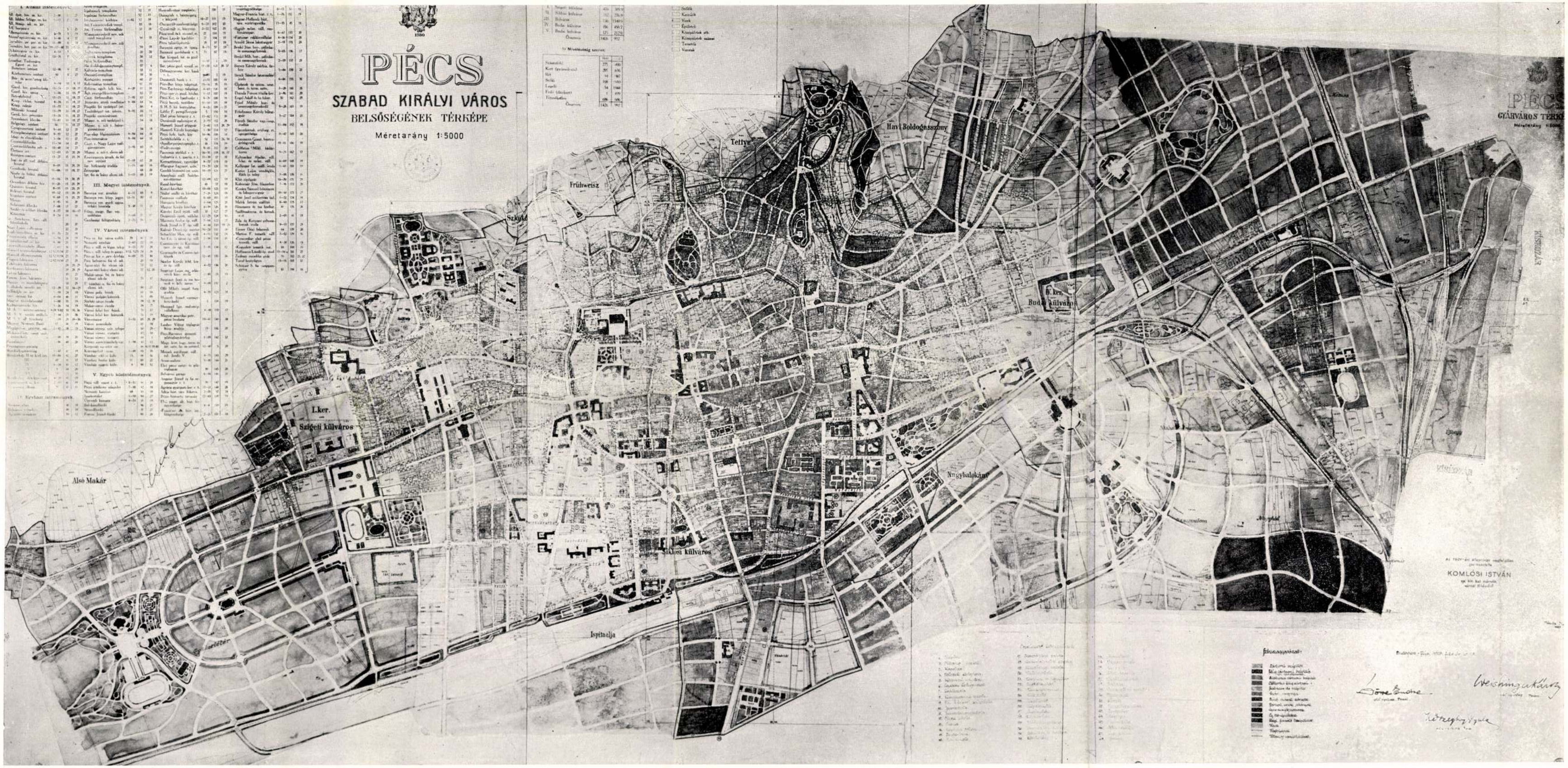

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER ÉPITÉSZEK: PÉCS VÁROS SZABÁLYOZÁSI TERVE. I. DIJAT NYERT PÁLYAMŰ

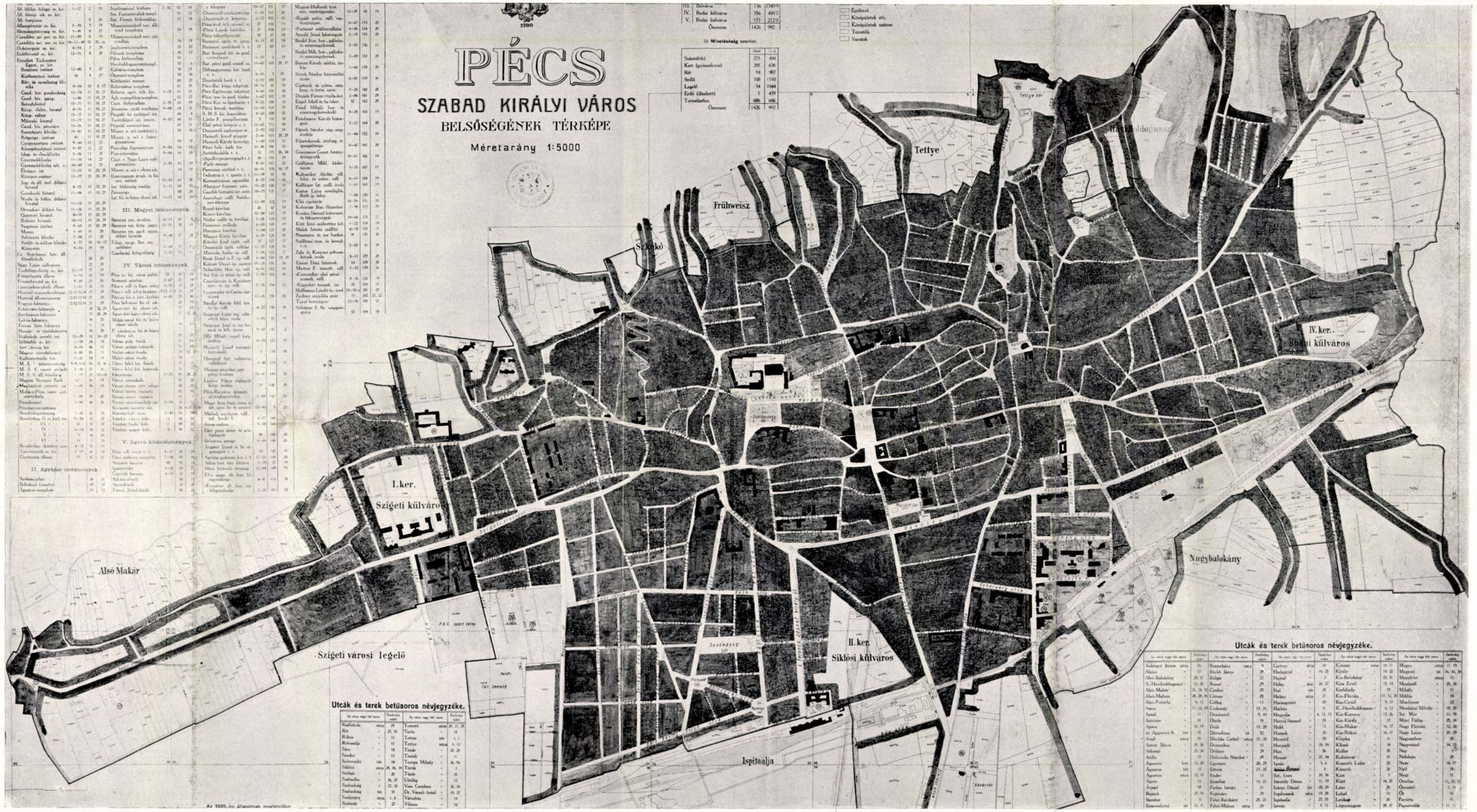

PÉCS VÁROS TÉRKÉPE. JELENLEGI ÁLLAPOT

DÖRRE—KŐSZEGHY ÉS WEICHINGER ÉPITÉSZEK DIJNYERTES TERVE PÉCS VÁROS SZABÁLYOZÁSÁRA

Pécs városát évek óta foglalkoztatja: az a feladat, hogy Pécs a déli dunántul kulturális középpontja legyen! Az első nagyjelentőségü lépés az volt, hogy sikerült az Erzsébet tudományegyetemet idetelepiteni s ezzel a város kulturális vérkeringését megerősitenie. De Pécs városa nagyon jól tudta, hogy az ilyen tartalomnak megfelelő kereteket kell teremteni, meg kell azt szólaltatni, kifejezésre kell azt juttatni. A kulturák nagy kifejező eszköze pedig az épitőművészet! Egymást követték a középületek, a kultura monumentális otthonai, reprezentánsai. De Pécs város azt is tudta, hogy nem elég épiteni, nem elég, hogy az uj nagyjelentőségű épitmények otthont kapjanak, hogy minél jobb épületek épüljenek, meg kell teremteni azt a keretet, amelybe ezek az épületek minél jobban beleilleszkedhetnek, előre, egységesen meg kell jelölni a jövő épületeinek helyét, hogy azok egységes, harmonikus egészet alkossanak. Ezen gondolat megvalósitását szol-

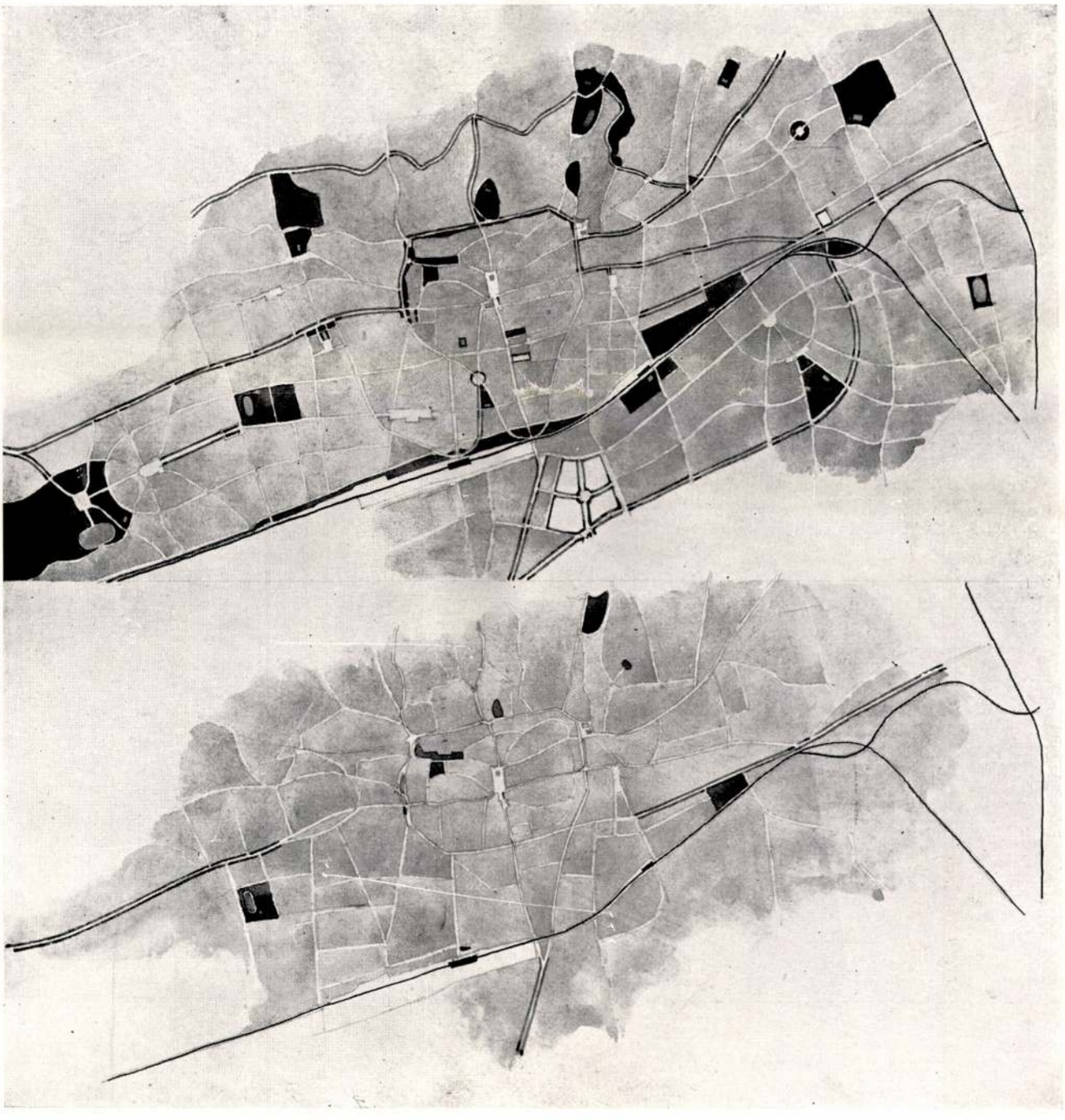

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER: PÉCS VÁROS ZÖLD TERÜLETEI. ALSÓ ÁBRA: JELENLEGI ÁLLAPOT. FELSŐ ÁBRA: TERVEZETT ÁLLAPOT

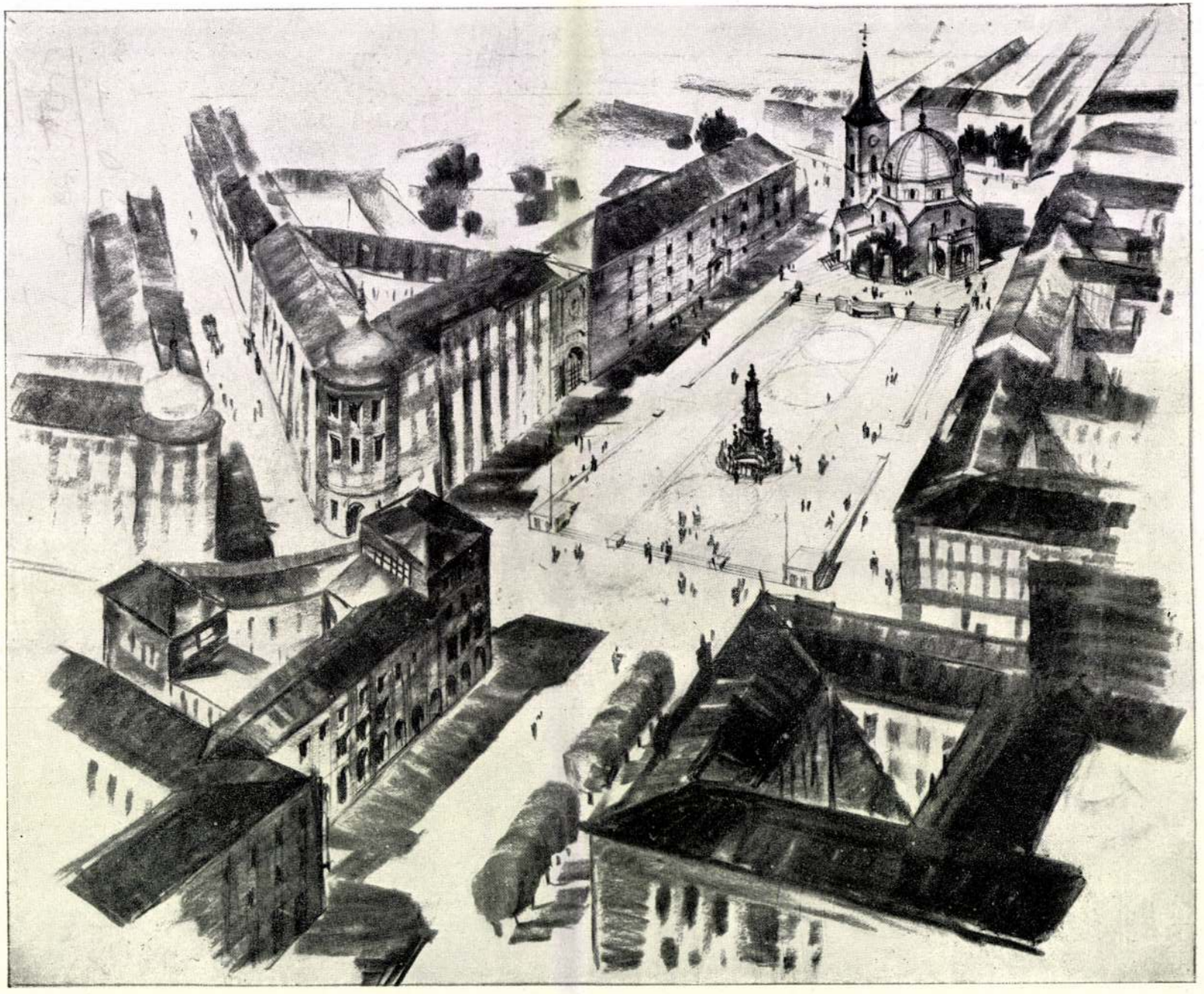

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER: A PÉCSI SZÉCHENYI-TÉR TÁVLATI KÉPE

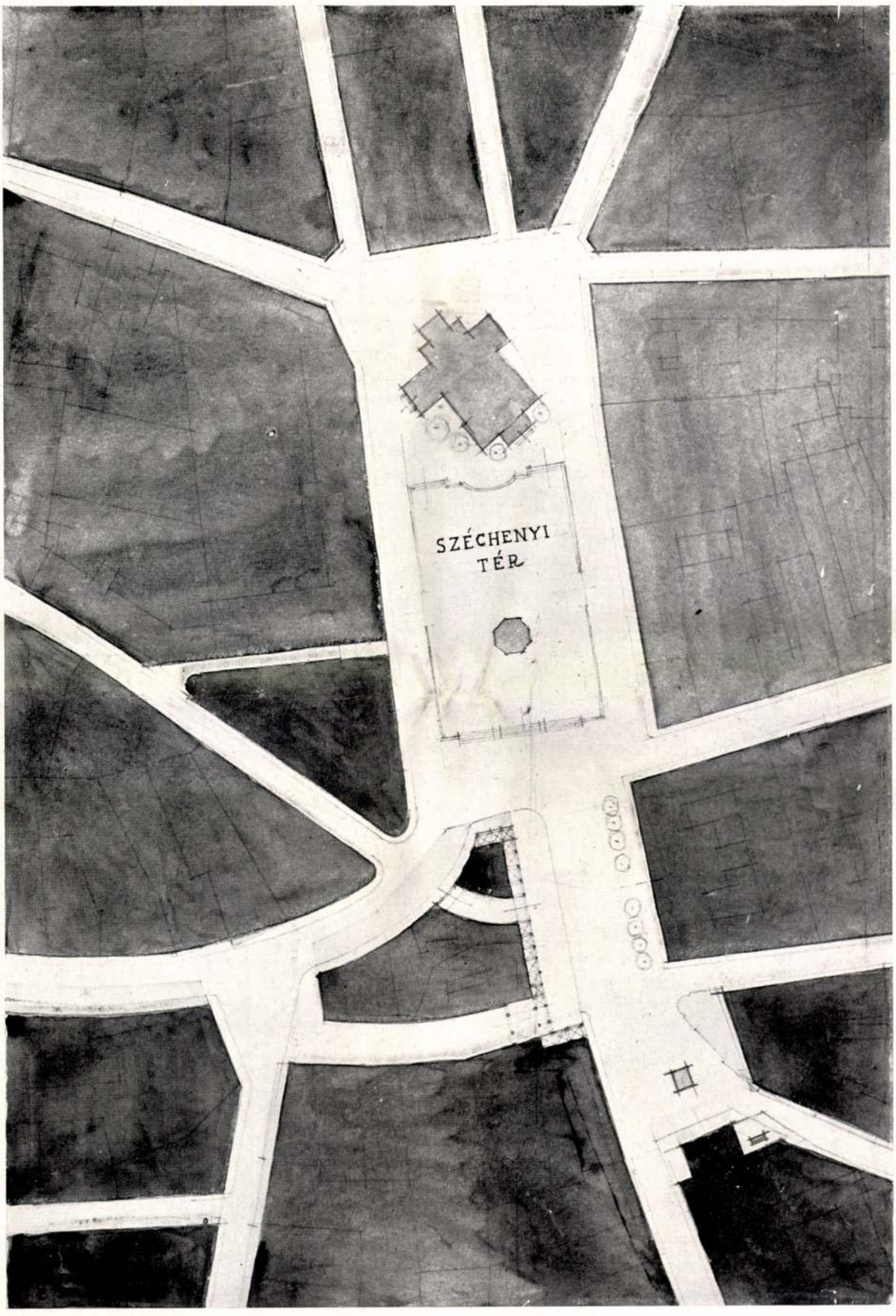

DÖRRE—KÖSZEGHY—WEICHINGER ÉPITÉSZEK: A PÉCSI SZÉCHENYI-TÉR SZABÁLYOZÁSA

gálta a város szabályozási tervére kiirt országos pályázat, amelyen részt vehetett mindenki, aki képesnek tartotta magát e nagy és valóban országos jelentőségü feladat megoldására.

A pályázók feladata az volt, hogy egyrészt a meglévő városrészek célszerűen szabályoztassanak, másfelől az uj, épülő Pécs körvonalai megrajzoltassanak. Az elsőre vonatkozólag a program különösen a Belváros hosszu, párhuzamos utcáinak helyes egymással való összekötését kivánta meg, *forgalmi, gazdasági* és *művészi* szempontok figyelembevételével. Kivánta továbbá a vasuti vonal adta nehézségek, amelyek mérnöki szempontok egyoldalu figyelembevételéből eredtek, megszüntetését. A jövő középületeinek általános elhelyezése, a zöld területek és a gyárak számára fenntartott övezetek megjelölendők voltak, kialakitandó volt továbbá a kis vasuti hálózat vonalzása, a kellemetlen vizrajzi viszonyok rendezése. Különös gond volt forditandó a város hegyi fekvéséből eredő közlekedési viszonyokra, mint pedig a mindenfelé adott szép kilátás megőrzésére és kiaknázására. Végül pedig azt jelezte a város, hogy *csak olyan tervet fog jutalmazni, amelyik nemcsak a műszaki és a gazdaságossági kivánalmakat elégiti ki, hanem abszolut művészi értékkel is bir.*

A pályázat minden magyar mérnök előtt

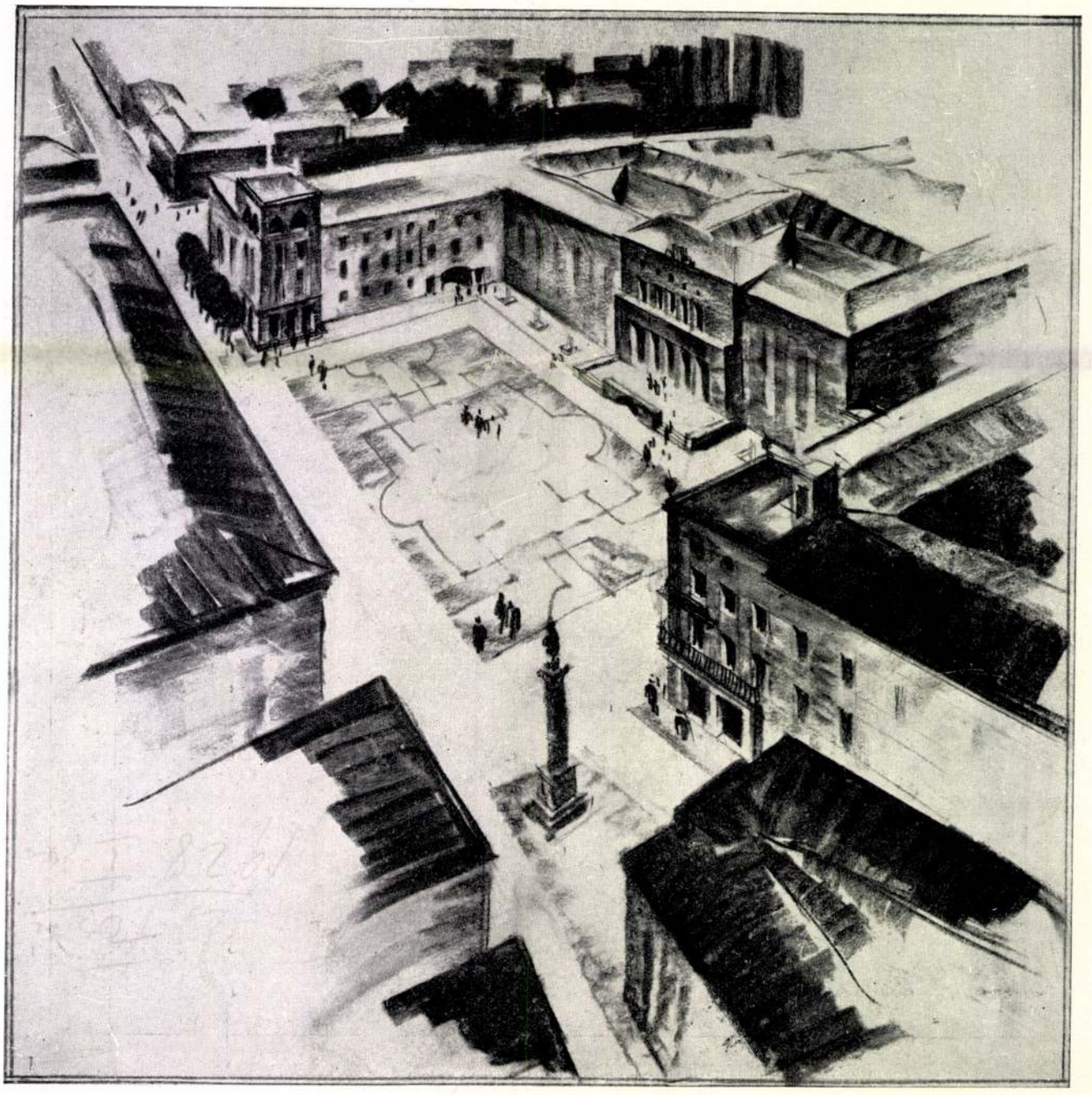

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER: A PÉCSI IRÁNYI DÁNIEL-TÉR TÁVLATI KÉPE

nyitva állott, aki ugy, érezte, hogy a sokszoros kivánalmaknak eleget tud tenni, ugy a célszerűségnek, mint a művészieknek, mert hiszen a pályázat mindkettőt követelte s azon kikötése, hogy a jutalmazott terv művészi legyen nem állott ellentétben a célszerűséggel. Viszont — ugy tetszik — a kiirás épp ugy helytelen lett volna, ha csak az utóbbit irja elő, mintha csak művészi fantáziákat kiván.

*

Az első dijat nyert Dörre—Kőszeghy—Weichinger-féle terv a birálóbizottság véleménye szerint mindkét követelménynek megfelelt s eleget tett. Az erősen lejtős északi részen a tervezők olyan utrendszert javasolnak, amely teljesen hozzásimul a rétegvonalakhoz, ugy, hogy a magasabban fekvő részek minden egyes utcája kocsival megközelithető, a gyalogosok pedig meredekebb, helyenkint lépcsős utakon érhetik el rövidebb uton otthonukat. A kiépitett részek-

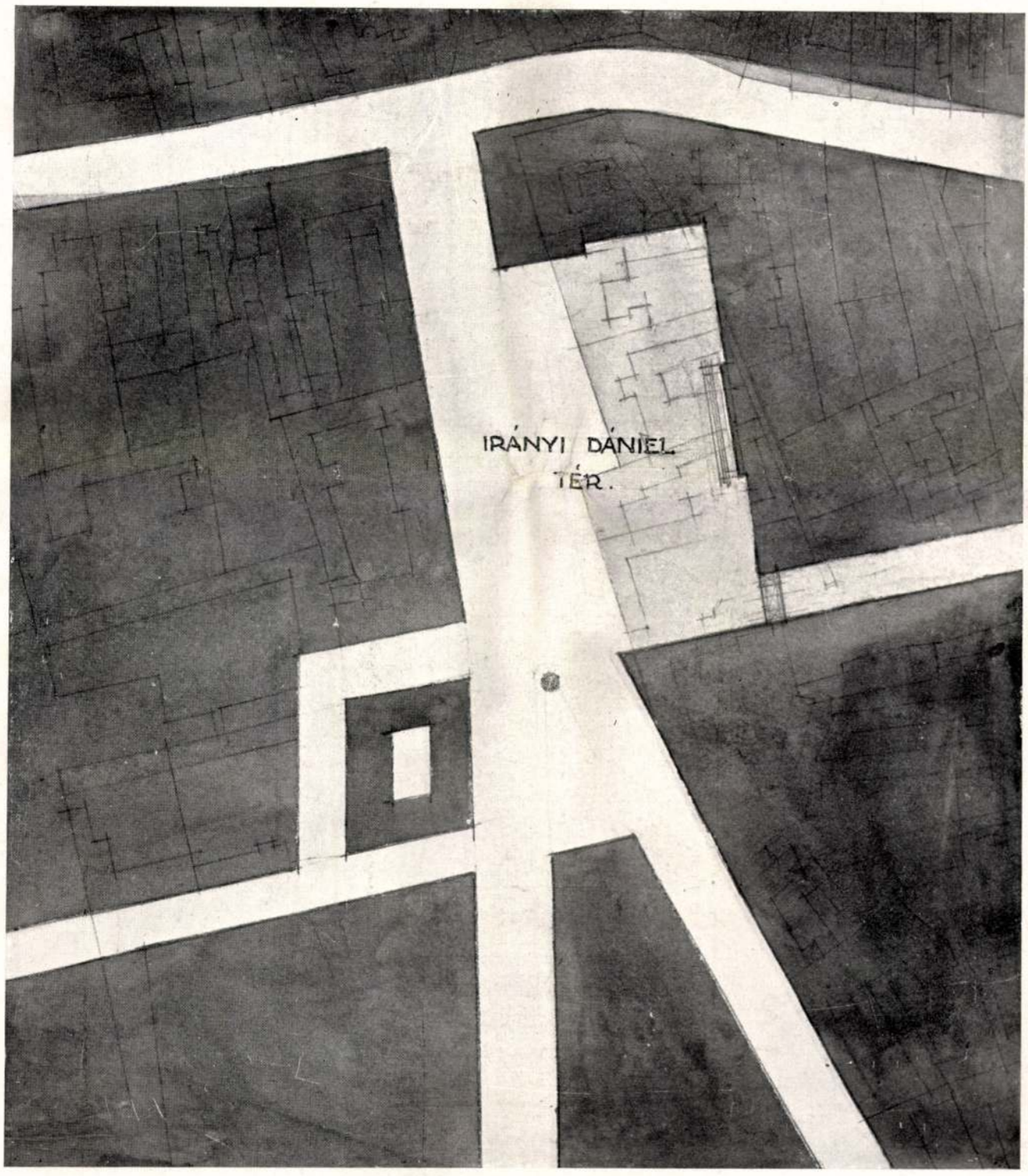

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER: A PÉCSI IRÁNYI DÁNIEL-TÉR SZABÁLYOZÁSI TERVE

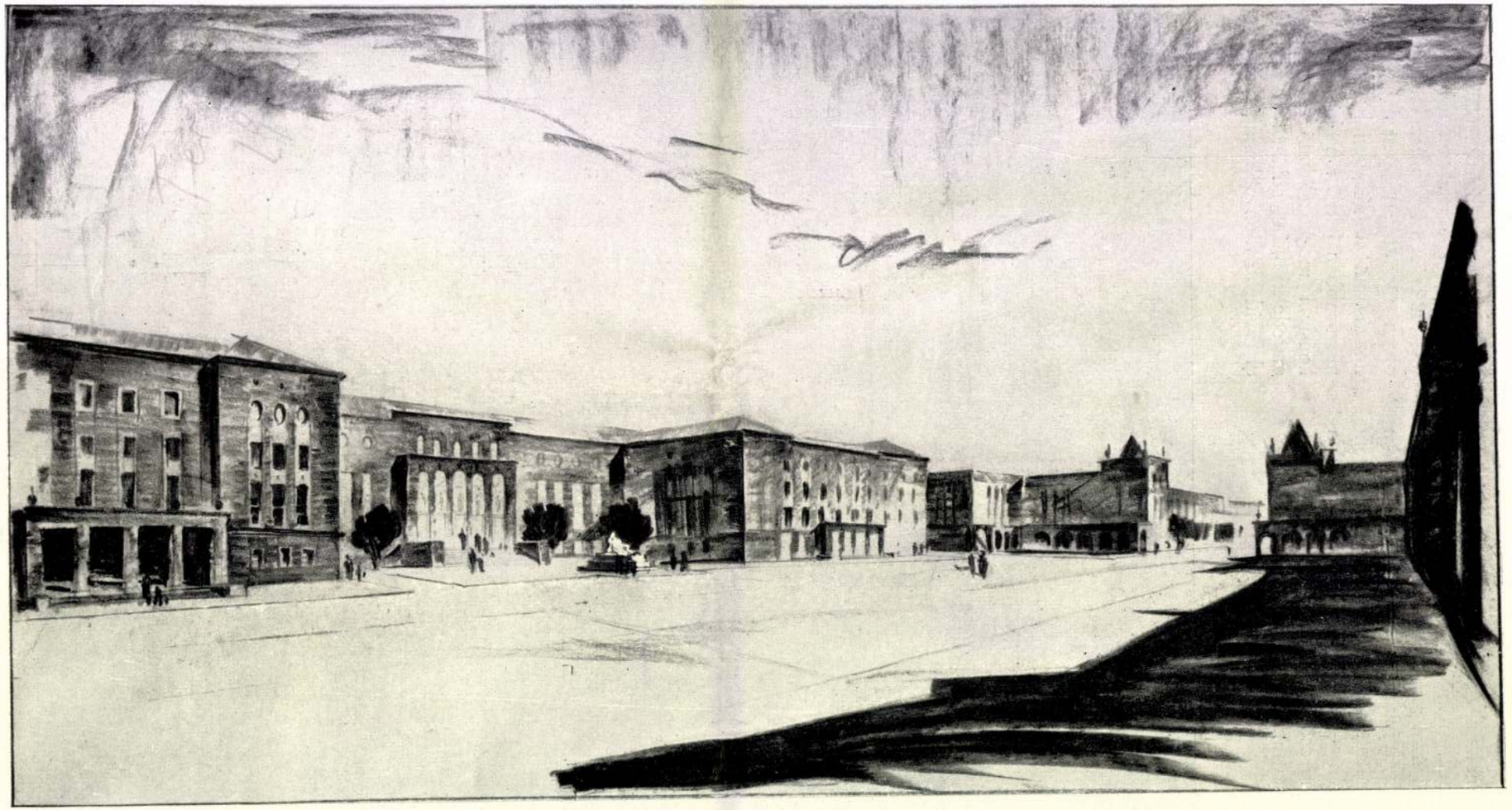

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER: A PÉCSI SZABADSÁG-TÉR TÁVLATI KÉPE

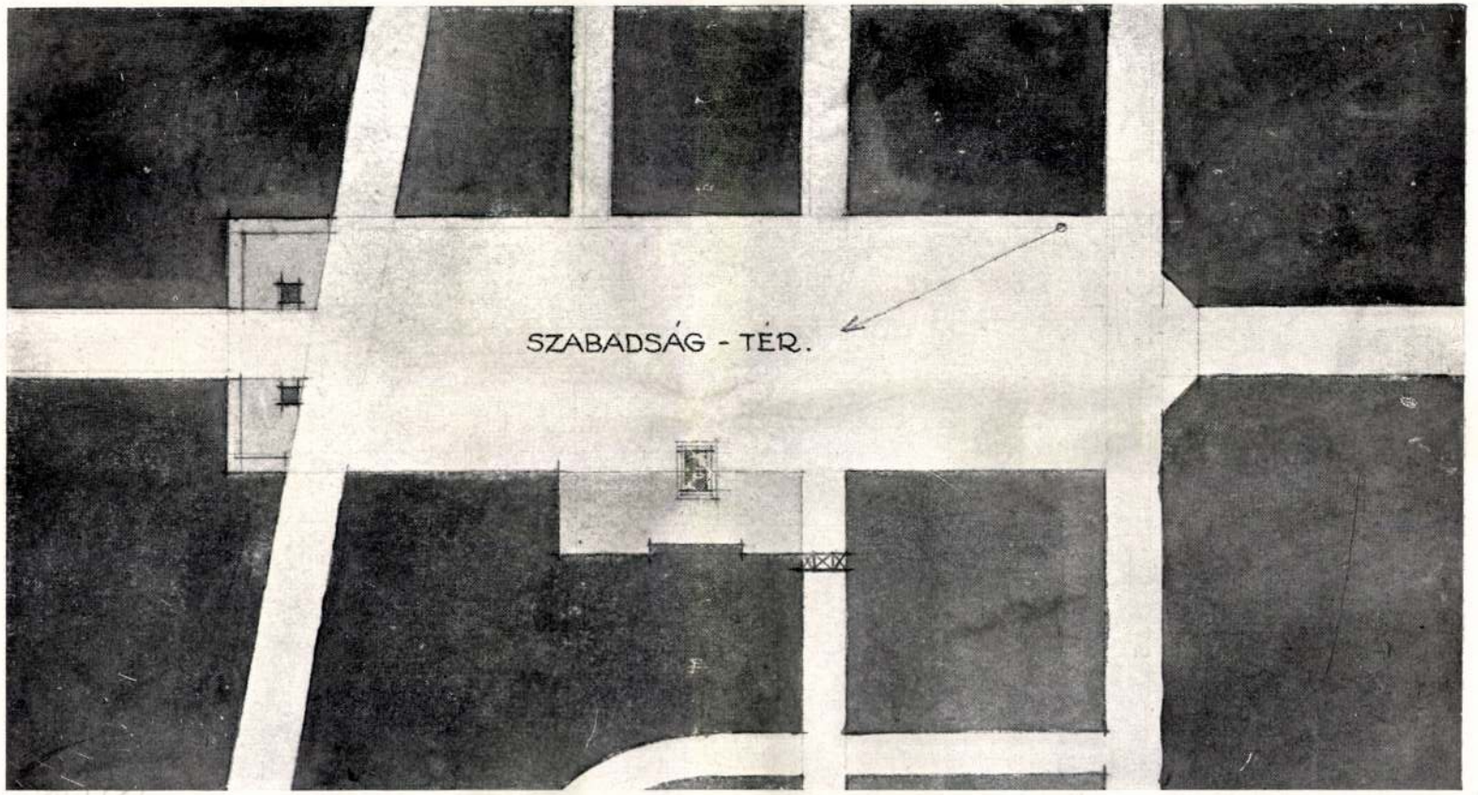

DÖRRE—KÖSZEGHY—WEICHINGER: A PÉCSI SZABADSÁG-TÉR SZABÁLYOZÁSI TERVE

ben, nevezetesen a Belvárosban észszerű és aránylag egyszerű javitásokat alkalmaznak. Az előirt összekötő utcák együttese olyan rendszert alkot, amely alkalmas a Széchenyi-tér tehermentesitésére, ugy, hogy a külvárosok és a

latos egy munkásnegyed, amelynek középpontját a középületek csoportja alkotta tér képezi. Egy másik, hasonlóan alakitott munkásnegyedet javasolnak épiteni a város északkeleti részén, a nagy bányatelepek irányában. Ez intézkedé-

DÖRRE—KŐSZEGHY - WEICHINGER: AZ ÁGOSTON-TÉR TÁVLATI KÉPE

falvak átmenő forgalma e rendszer megvalósitása után nem kénytelenek szűkebb utcák hálózatán nehézkesen keresztül törni. A kertvárost a tervezők délnyugaton helyezték el, amelynek középpontja egy festőien kedves tér. A gyárváros az uralkodó széliránynak megfelelően ezen tul nyert elhelyezést, célszerű csatlakozásaival erre alkalmas is lévén. A gyárvárossal kapcsosek a beépités minemüségének meghatározása által volnának rögzitendők.

A Belváros rendezésének egyik alapgondolata a várfalak szabaddátétele a hozzátámaszkodó vityilók lebontása által s azok helyének felhasználása egy összefüggő sétány kialakitására. Azonban ezt nem kivánják egységesen keresztül vinni, hanem oly módon, hogy a

vártornyok egy része megmentessék s a város jellegzetes silhuettje ezáltal továbbra is megőriztessék. E sétány nem egy része tágas, szép kilátásokkal ékes volna s nem egy helyen módfelett festői hatásokhoz vezethetne. Igy az Incédy Dénes-utca és Kaposvári-ut keresztezésénél olyan módon volna keresztül vihető, hogy a kocsiforgalom a sétány alatt haladhatna, mert a meglévő magassági helyzet ezt megengedi.

A tervezők egyik nagy alapgondolata, hogy Pécs város birtokában levő igen terjedelmes belsőségek ne épittessenek be — ne akarja a

Kiválóan ügyes az, ahogy a 8—10% lejtésü Széchenyi-teret szabályozni kivánják. A teret szegő utcák pályája megmarad eredeti helyén, de a teret magát terraszosan alakitják át, alul támfallal, felül bélésfallal, ugy, hogy a tér a forgalomtól mentesitett kertté alakul. A terraszt ugy rendezik el, hogy a támfalak sehol nem vágják el a tér hátterét alkotó festői minaretes plébánia templomot. A tér alsó végén némi bontást kivánnak — ez az egyetlen költségesebb pont — amelyet a fejlődés ugyis magával fog hozni.

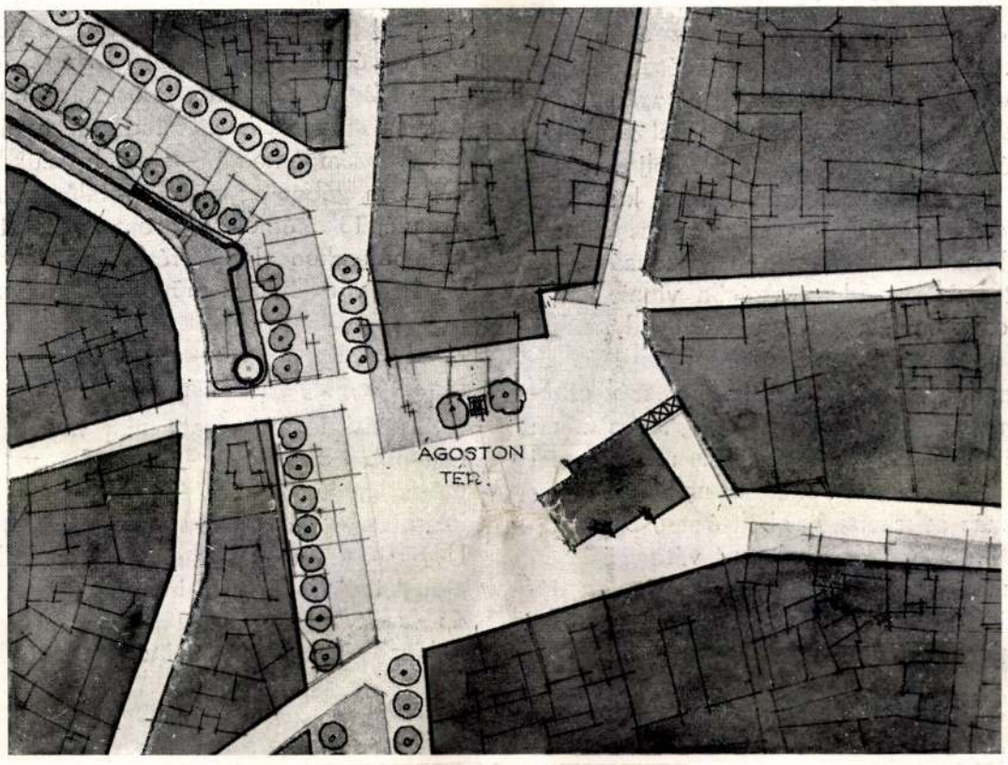

DÖRRE—KŐSZEGHY—WEICHINGER: A PÉCSI ÁGOSTON-TÉR SZABÁLYOZÁSI TERVE

város ez örökét kufár módon értékesiteni —, hanem ellenkezőleg, használja fel e kincsét arra, hogy a város levegős jellegűvé váljék, szellős maradjon a jövőben is. A magántulajdonban levő telkek egy igen nagy része zegzugos, szabálytalan parcella, melyeknek átfektetése, egységesitése a város jövő szebb és jobb fejlődése érdekében persze elkerülhetetlen lesz.

A tervezők nem sajnálták a fáradságot s megrajzolták a szabályozási tervük egyes kiemelkedő részeinek távlati képeit is, hogy igy elgondolásuk részleteibe betekintést adjanak a kivülebb állók számára is. Itt volt alkalmuk megmutatni városformáló készségüket, itt bizonyithatták be az alaprajzi elgondolásuknak térbeli értékes voltát.

Az egyetem központi épületének helyéül az Irányi Dániel-teret jelölik ki, amiáltal ez igen szerencsés kettős tér falanyagát megszerzik s igy remélni lehet, hogy az meg is fog valósulni. A hely adta kis lejtő e tér érdekes mivoltát még csak fokozni fogja.

Teljesen sik terepre kerülend a hatalmas Szabadság-tér, amelynek főhivatása az, hogy a város disztere legyen, nevezetesen a nagy tömegeket mozgósitó ünnepségeknek szinteréül szolgáljon, azokat épitészetileg körülkeretezze. Erre a célra ugy fekvésénél, mint alakulásánál fogva igen alkalmas.

A tervezők fantáziáját azonban nemcsak ezek a nagy monumentális terek foglalkoztatták, hanem a terjedelmükben és jelentőségükben ki-

sebb kialakuló terek is. Igy felette megkapó az a kép, amelyet a már meglevő elemekből néhány ház megépitésével képzendő Ágoston-térről maguknak alkottak.

A tervezők munkája azt bizonyitja, hogy amennyiben Pécs város a részletes szabályozási tervek s az azt körüliró épitési szabályrendelet elkészitését is reájuk bizza, akkor Pécs város jövő épitészeti fejlődése jó kezekbe lesz lefektetve. Gondolatvilágukban — ugy tetszik állandó összjátékot alkotnak azok a tulajdonságok, amelyek nélkül várost épiteni nem lehet: az előrelátás, a higiénia iránti érzék, a forgalom szempontjainak mérlegelése, a gazdaságosság és a művészi fantázia, az elképzelés hatalma. A városépitő legyen művész, mert ha csak a vonalzó és a háromszög lovagja, akkor lehet jó falanszter épitő, de nem lehet kulturális életet élő város rendezője. De gondoljon a városépitő a gazdaságosságra is, mert különben terveinek semmi valóságossága nincs s meg nem valósulhatnak. Persze a gazdaságosság fogalmát nem szabad a tulzásba vinnie, nem szabad csak egy év, avagy egy évtized rendelkezésre álló anyagi lehetőségeivel és igényeivel számolni, mert az ilyes kicsinyesség csakhamar megbosszulhatja magát. Mig Haussmann előrelátó párisi városszabályozása nélkül a mai párisi forgalom lebonyolitható nem lenne s a szabályozás sokezerszeres költséggel sem volna lebonyolitható, addig Budapest városépitészeti hibáinak legnagyobb részét az előrelátás, a bátorság hiánya okozta. A várostervezőnek nem szabad pesszimistának lennie!

A forgalom minden nüanszát, minden árnyalatnyi igényét erősen át kell éreznie a városépitőnek s egészen csodálatos, hogy sokszor milyen apró kis hibák tehetik tönkre legnagyobbbszabásu terveket: a forgalomnál alig ismerünk érzékenyebb életjelenséget. Viszont az, aki csak a forgalomra gondol s annak kedvéért mindent elhanyagol, meg lehet, hogy igen jó pályaudvar tervező, vasutépitő mérnök — ellenben még sem nevezhető egyoldaluságban városépitőnek, mert végre is a város több, mint forgalmi csomópont, a városban nemcsak közlekedni akarunk.

Ugy tetszik nagy igazság van abban, hogy a városépitészet feladataival világszerte elsősorban épitészek foglalkoznak: az épitész művész mivoltában synthetikusan összefoglaló gondolkodásu ember s ezért mindezen tulajdonságokat és szempontokat — azt hisszük ideálisan képes magában egyesiteni — talán inkább, mint az utépitő mérnök. A városépitészet mérnöki tudományokon alapuló részét meg lehet tanulni, — de a városépitész művészi vonatkozásai, előfeltételei tehetségből adottak, méh-szorgalommal nem sajátithatók el — és semmiesetre sem tanulhatók meg rövid tanfolyamokon.

A pécsi tervpályázat, mint mondottuk, legnagyobb mértékben nyilvános volt — és mégis nagyobbára épitészek vettek részt azon. A diadalmi pálmát is épitészek vitték el. Ugy tetszik nem véletlenül, nem mintha a jury előitélettel lett volna irántuk, hanem mert az épitészek voltak azok, akik a várostervezés sokoldalu igényeinek legjobban eleget tudtak tenni.

„V"

Kőszeghy Gyula

épitész Pécs.

l.

Vállalat. 517. l.

Kőszeghy György: Az Új Élet park látképe

(Tusrajz)

1021

os u. 4. I.
vács.

eladó. Sa-
szt. 1.

élyes reka-
ékek, aszta-
r, sodro-
szekrény,
magasnyo-
Arany Já-

T

émet boxer
henyi u. 92.

ital kövér
Marx Károly

pék.

Eladó cserépkályha
János u. 5. II. 3.
Érdeklődni 16 órát

Józamatú fehér
bor kapható. Lehel

1 darab mély
kocsi olcsón eladó
u. 8.

Modern, mély gy
kocsi eladó. Becsker
ca 16. III/13. GELE

Cserépkályha lebon
adó. Péterfia u. 34.

Stráfkocsi eladó.
gyás u. 23.

Új gázkonvektor
Dózsa u. 23. IV. 17.
után.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., Ülői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

jdalommal tudatjuk,
ett férjem, édesapánk,
estvérünk, sógorunk
unk

CSAPÓ ISTVÁN
gazdálkodó

-én, 83 éves korában,
tó betegség után el-
ga halottunkat április
10 órakor fogjuk a
I. o. ravatalozójából
us egyház szertartása
nyugalomra helyezni.

A gyászoló család

ebrecen, Péterfia dű-

mi
hal

orvosegyetemi m. tanár özvegyét utolsó útjára résztvevő szívvel elkísérték, ravatalára virágot helyeztek.

A gyászoló hozzátartozói

KAPÁS ISTVÁNNAK

temetésén megjelentek, rav
koszorút, virágot helyezt
mélységes fájdalmunkban
tak.

A gyászoló

Kőszeghy György

1021

VÁRKAPU /KŐSZEGHY GYÖRGY RAJZA/

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

R-
KK-
R,
ó
RON
LAG
an
22-IG
Ft
áshoz
os
ványt
UNK.
el
at!
egyei
IKK-
ELMI
T

nak

gyei Tanács
ali belépésre
attal rendel-
felvesz. Je-
en, Bethlen
ezetőnél, II.

kalmaz a
t juhtelepé-
api egyszeri
Alkalmazás
ünk. Jelent-
, Rákoske-
., juhtelep.
zonnali be-

EMELŐVI

MEZŐGAZD
LÁNGH

SEGÉD

XIII.
DEBR
JELEN

Hegesztő, lakatos szakmunkásokat és segédmunkásokat alkalmaz a MÁV Járműjavító Üzem.

MEDICOR felvételre keres gépbeállító, géplakatos, esztergályos, mechanikai műszerész, műanyagfröccsgép beállító, hegesztő, szerszámlakatos, szikraforgácsoló, síkköszörűs, marós szakmunkásokat, hosszeszterga automatára esztergályos szakmunkást, valamint férfi betanított munkásokat. Vidékieknek útiköltséget térítünk. Kedvezményes étkeztetés, jó kereseti lehetőség. Jelentkezés a gyár munkaügyi osztályán. Debrecen, Hámán Kató u. 98.

A Debrecen városi Tanács Költségvetési Üzeme felvesz vízvezeték- és villanyszerelőt, gépkocsivezetőket, éjjeliőröket, lakatos és kőműves szakmunkásokat, valamint építőipari segédmunkásokat. Jelentkezés: Bartók Béla út 61. Felvesz kertészeti szakmunkást és csoportvezetőt. Jelentkezés Árpád tér 11. Továbbá útburkoló szak- és segédmunkást. Jelentkezés Monostorpályi út 39.

A Hajdúsági Iparművek nagy szakmai gyakorlattal rendelkező esztergályos szakmunkásokat keres szerszámüzemi időbéres munkakörbe. Fizetés a kollektív szerződés szerint. Munkásszállítás és étkeztetés biztosítva. Jelentkezés személyesen vagy írásban a gyár munkaügyi főosztályán.

Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat házgyára felvételre keres épületgépészt vagy gépésztechnikust kazánházi művezetői beosztásba. Felveszünk továbbá egy fő vegyésztechnikust kazánházi vízvizsgálatok végzésére, valamint

A LITÉRI
(Balatonfűzfő)
MEGÉRTÉS TSZ

parcellázva elad 200—300 négyszögöles

telkeket

fűzfői strandhoz közel autóbusszal 10 perc, közművesített négyszögölenként 50 forintért építési kötelezettség nincs.

Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat érettségizett, gépkocsielőadói szakvizsgával rendelkező dolgozót alkalmaz. Több éves gyakorlattal rendelkezők előnyben. Jelentkezés a szállítási osztályon, Debrecen, Déli sor.

A MÁV Távközlési és Biztosítóberendezési Építési Főnökség Budapest XIV., Tatai u. 3. felvesz állandó munkára, változó munkahelyre távközlő és biztosítóberendezési szerelési munkára elektroműszerészeket, villanyszerelőket, kőműveseket, valamint kábelárokásó és -fektető munkásokat. Fizetés és kedvezmények a MÁV kollektív szerződés alapján. Felvételi korhatár 18—50 év. Jelentkezés írásban fenti címre, születési idő, anyja neve, személyi igazolvány száma, lakáscím feltüntetésével. [illegible] birtokában felvételre

1021 Kőszeghy György

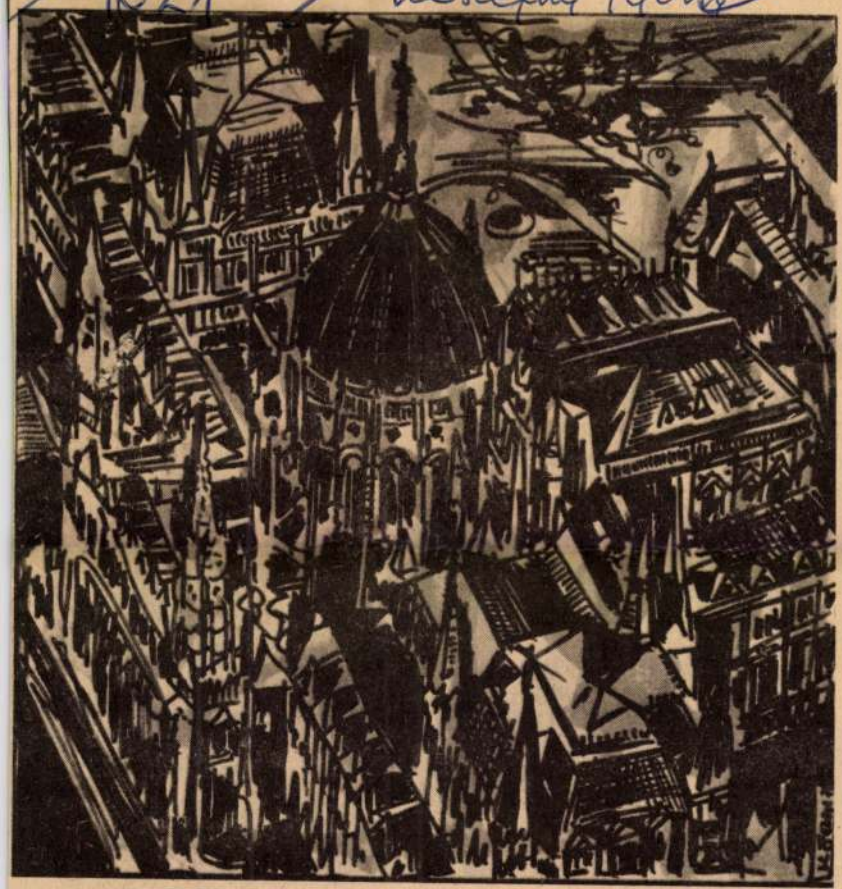

KŐSZEGHY GYÖRGY GRAFIKÁJA

RÁDIÓVÁS
AKC
SZEPTEMBER

A legmodernebb
minden igényt kielégí
bőséges válas
a vásárlók rend

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1971SEP 12
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

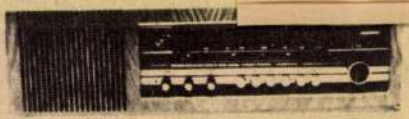

AZ AKCIÓ KERETÉBEN EGYES TÍPUSÚ RÁDIÓK KEDVEZMÉNYES ÁRON VÁSÁROLHATÓK

	Régi ár:	Új ár:
Minisuper zsebrádió	450 Ft	380 Ft
Teenager táskarádió	600 Ft	480 Ft
Camping Rekord táskarádió	1850 Ft	1500 Ft
Camping de Luxe	2010 Ft	1600 Ft
Camping autó táskarádió	1970 Ft	1600 Ft

Felvételre keresünk ű
női dolgozókat 2 és 3 mű
Betanu
és seg
t. Bő
is ac
nógy
Bocs

Z új
szak
tkez
in.
roda.
FÉSZ
isbolt
2 fő
bbiná
gzett
én
ni lel
ocska
ly.
s, ví
seg
AV

vek
pésse
tosol
ví
segé
alkalmas segédmunkás
tást, telepőrt, női gé
egyéb segédmunkásoka
zés lehet Kossuth u. 43.
fizetés megegyezés szer

Legalább ötéves gyak
delkező vontatóvezetőt
kocsi-vezetőt és lakato
kásokat felvesz a Haj
gyár. Jelentkezés: De
góhíd u. 3.

Tehergépkocsi-vezetőt
Vas- és Műszaki Nagy
mi Vállalat Debrecen,
7 B.

A Volán 6. sz. Vál
többéves gyakorlattal
gumijavító szakmunk
lentkezés Szoboszlói ú
fenntartási és ipari osz

Sztk-ügyintézőt felv
DÉRT Vállalat, Balmaz

Vízkutató és Fúró V
receni üzemegysége fel
ceni telephelyre gép

KŐSZEGHY GYÖRGY: DEBRECEN MADÁRTÁVLATBÓL
(TUSRAJZ)

1021

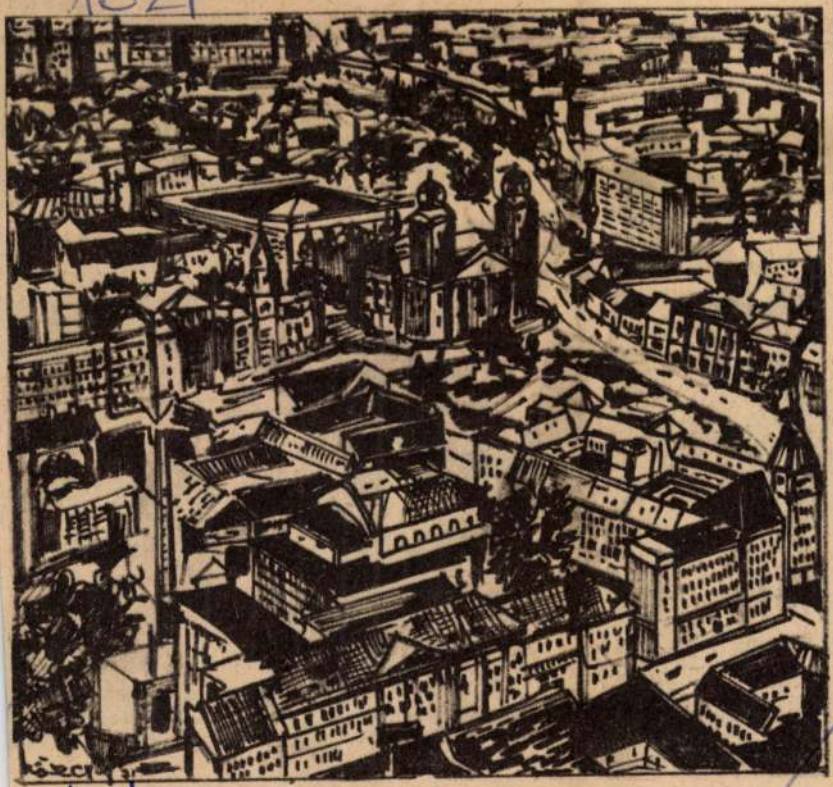

Kőszeghy György

ni tudó, tárgyalókésztrátort és férfi selvesz a Villamosipaaügyi osztálya, Rá-

kat azo
szünk.
megyei
dúnánás
nyi.

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-738, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1971 JUN 2 0

nkba

K

ges. Jelent-

t személy-

TIGÁZ

személyzeti és oktatási osztálya (Hajdúszoboszló, Rákóczi u. 184.). Bérezés megegyezés szerint. Jelentkezés személyesen vagy pályázattal.

Garázs

előregyártott faelemekből kapható

Mikepércsi úti

TÜZÉP

telepen.

Kőszeghy Gyula épitészmérnök Pécs

Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye 1927. 11 l.

Pécsi vonatkozású megvételre ajánlva.

Az 1a lapon olvasható bejegyzés szerint a kódex Mátyás király könyvtárában volt. Ferenczfy Lőrinctől 1648-ban Czobor Imre tulajdonába került. W. Weinberger hitelesnek tartja a bejegyzést és Corvinának tekinti a kódexet, amely nézete szerint 1475-ben Eichstättben készült. Paul Lehmann szerint a kódex 1610-ben még Scheyernben volt, mivel az ezidőből származó Münchenben őrzött katalógusban fel van véve. A kódex a XIX. század elején a Nagyszombatban levő esztergomi káptalani könyvtárban volt: a könyvtár 1833-ban készült kéziratkatalógusában szerepel. (Catalogus Biblioth. Super Ven. Capit. E. M. Str. Tyrnaviae. A. 1833. 415 l. N° I. 10.) Kovachich útinaplójában említi, 1475. dátummal (118. l. 5853—5855. sz.).

1a lap: Hic liber ex Biblioteca Budensi alatus (!) est ad Laurentium Fereczfy (!) secretarium Regni Hungarici nunc vero possidetur per me Emericum Czobor anno 1648 die 20. Julii.

2a lap: „In nomine domini. Incipit exposicio in cantica canticorum a capite exordii revelatio Gregorii pape vrbis Rome . . ."

„POSTQUAM a paradisi . . ." P iniciálé (39 × 29 mm) lila keretben, arany alapon kék betű, halványabb kék levéldíszítéssel. Belseje lila, aranyhálózattal. A betű alsó szárából kék levél kanyarodik a lapszélre, s zöld, elnyujtott levelű, kanyargó indába kapcsolódik, amely a lap belső

Kőszeghy Gyula

építész

és

Szomor László

mobrász

közös tervvel vettek,

részt a Bpesti Madách

mobor első pályázatán

1938 febr.

GLI AMICI UNGHERESI DELL'ISTITUTO
DI STUDI ROMANI

invita la S. V. Illma

alla solenne commemorazione del

BIMILLENARIO AUGUSTEO

che avrà luogo mercoledì 10 novembre 1937
alle ore 18

nella sala situata in VIII., Baross-u. 13, pp.

PROGRAMMA:

1. Saluto del Presidente.
2. Il simbolismo della pace augustea sulla corazza della statua di Augusto di Primaporta. Conferenza del Prof. univ. ANDREA ALFÖLDI.

Tiberio Gerevich
presidente.

KÖSZEGHY *Gyula*, építész és tanár, * Rózsahegy 1891. A budapesti József-műegyetemen 1913. szerzett oklevelet. Pécsett működik, ahol Nendtwich Andorral volt közös irodája. K. tervezett több pécsi városi bérpalotát s jelentékeny része volt az egyetemi építkezésekben is. Pécsi tárlatokon tájképeket, építési terveket stb. állít ki.

É. K. I. 594 l

Lipót Vilmos főhg.

Mellig, ~~[illegible]~~ talapza
jobbra fordultan és arcélben
omlik, bajuszt és kecskeszá
ta rend keresztjét ~~[illegible]~~ vi
tott gallérját csipke szeg
halad. A medaillont
vadkan és egyszarvú v
szóró és koszorus pazar
nát fúvó hír között, ~~[illegible]~~
az orofláu-prémen:

LEOPOLDO GUIE
ARCHIDUAUE DE A

Rézmethet, méretei a ~~[illegible]~~

9286

XXI. évfolyam 99. szám. Ára 24 fill. Pécs, 1931. május 3. Vasárnap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

DUNÁNTÚL

SZERKESZTŐSÉG
LYCEUM-UTCA 4. SZÁM
TELEFON: 29-49. SZÁM
KIADÓHIVATAL:
LYCEUM-UTCA 4. SZÁM
TELEFON: 32-22. SZÁM
HIRDETÉS
DIJSZABÁS SZERINT

18 Hagys.
Dr Szőnyi Ottó urnak
Szépművészeti Muzeum
Hátkerti-u. 1. Budapest I.

Az anyáért és gyermekért

Május 3-án a Stefánia szövetség utcai gyüjtést rendez, hogy újra módja legyen segíteni azt a sok száz szegény asszonyt és gyermeket, akiket gondozásba vett. Fájdalom az általános anyagi leromlás, az általános ipari és kereskedelmi pangás s az ennek nyomán fellépő egyre rosszabb viszonyok mindig nagyobb számmal vezetik hozzánk védelmet keresve az anyákat a csecsemőjükkel együtt. S mi itt állunk majdnem teljes anyagi eszközök nélkül s akár mennyire ég is bennünk a vágy, hogy azt a nyomort azt a sok szenvedést és nélkülözést enyhítsük, tétlenül összeszorult szívvel kell néznünk az egyre terjedő rombolást. Kiáltó szóval fordulunk Pécs város közönségéhez, hogy nyujtson segítséget a mentés munkájához, áldozza fel a legszebb oltáron, ami még fel áldozni valója van, — mert nagyon sokan vannak, akik kérnek. 14 urnába fogunk gyüjteni és reméljük, hogy az idén is úgy, mint az előző években Pécs városa megérti a mi szavunkat.

Cholnoky Ferenc dr.
a Stefánia szövetség ügyv. igazgatója

Két nap

jut egy esztendőben a magyar könyvnek. A Magyar Irók Egyesülete s a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesülete az idén is megrendezi május 4-én és 5-én a Magyar Könyvnapot, hogy a válsággal küzdő magyar könyvkultúra súlyos problémáira terelje a magyar közönség figyelmét. A magyar iró tragikus sorsára és a veszélyeztetett, de sokszázados magyar kultúrfölényre figyelmeztet ez a jószándékú akció, amely azt kéri a magyar közönségtől, hogy vásárolja a magyar irók könyveit. Vásárolja elsősorban azért, mert a magyar irodalom előkelő helyet foglal el, nemcsak az európai, de a világirodalomban is. Vásárolja azért is, mert a magyar szellemi élet zászlóhordozóival szemben ez az egyetlen módja hálánk lerovásának és vásárolja azért is, mert a magyar könyv, nemcsak szellemi táplálék, de kenyér a magyar munkások tizezreinek is.

A magyar könyvnapon a kereskedések kirakatai magyar könyvekkel telnek meg. Mindenütt ott fognak pompázni a legragyogóbb szellemi alkotások, olyan kötetek is, amelyek ma már hat-tíz nyelven hirdetik a magyarság szellemi értékeit. A közönség tekintse meg ezt a vásárt és aki teheti teljesitse a vásárlás hazafias kötelességét. A könyvnapot rendező két egyesület a két napon egy pengő és 20 filléres áron „Koszorú" címmel egy pompás kiállitású könyvet hoz forgalomba. A könyvnek a propagandanap jelentőségén messze túlmenő célja van. Lapjait az elszakított területen élő irók művei töltik, meg, szimbólumaként a magyar szellem határok fölött szárnyaló, soha meg nem bontható egységének. A két könyvnapon minden könyvkereskedésben és az összes sátrakban árusitani fogják ezt a nagyszerű munkát, a magyar szellemi erő messzire világító, frappáns igazolását.

Május végén megkezdik az egyetemi építkezés földmunkáit

Gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter június 7-én helyezi el a jogi és bölcsészeti fakultás új otthonának alapkövét — Június 15-én telepítik át a Nagy Lajos kollégiumot és a menzát a Béke-palotába — A napokban irják ki a versenytárgyalást a nagyszabású munkálatokra

Pécs, máj. 2. — Pécs iparostársadalma és a munkanélküliek hatalmas tábora bizonyára örömmel és megnyugvással veszi tudomásul, hogy a pécsi egyetem továbbfejlesztésének nagyszabású munkálatait még május hó végén megkezdik. A kedvező hirrel kapcsolatban a Dunántúl Budapesten járt munkatársa a kultuszminisztériumban arról is értesült, hogy

Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter junius 7-én Pécsre érkezik és ekkor ünnepélyes keretek között történik meg az egyetemi építkezés alapkőletétele.

Az illetékes helyről nyert információ birtokában munkatársunk ma délben felkereste Bozóky Géza dr. egyetemi rektort, akitől az építkezés megindulása és a kultuszminiszter pécsi utjára vonatkozólag kértünk felvilágositást. A rektor arra a hirre, hogy a miniszter junius 7-én érkezik Pécsre, a következőket mondotta:

— Hivatalosan még nem értesültem a miniszter úr érkezésének pontos dátumáról. Amikor legutóbb a kultuszminisztériumban jártam, akkor csak arról volt szó, hogy

Klebelsberg Kunó gróf junius folyamán látogat le Pécsre.

Az a tény, hogy az alapkőletétel már egy hónap mulva megtörténik, még gyorsabb tempóra kell, hogy serkentse az illetékeseket az építkezés megindítása tekintetében. A magam részéről mint ujságot csak annyit mondhatok, hogy

a minisztérium illetékes osztálya elfogadta kivitelre Kőszeghy Gyula pécsi építész terveit

és most mindennap várjuk a döntést, hogy a versenytárgyalási munkálatokat haladéktalanul kiirhassuk. Egészen biztos azonban az, hogy

a földmunkát legkésőbb május vége felé megkezdjük.

Igy semmi akadálya sincs annak, hogy az alapkőletételt már junius első hetében megtartsuk. Az ünnepség programmjára vonatkozólag csak ezután tesszük meg az előkészületeket.

Arra a kérdésünkre, hogy előreláthatólag mikor készül el az építkezés, Bozóky Géza dr. rektor igy válaszolt:

— A zavartalan munka mellett

1932 őszén a két fakultás már átköltözhet új otthonába.

— És mi történik a központi épületben felszabadult helyiségekkel?

— A jogi és bölcsészeti fakultás elárvuló termeiben

az orvosi kar nyer kényelmesebb elhelyezést

és adminisztrációs irodákat rendezünk be.

Ujabbi kérdésünk az, hogy mikor szabadul fel az úgynevezett Béke-palota?

— Az eddigiek szerint — mondta a rektor — az építés alatt álló egyetemi tanári ház

már julius 15-én beköltözhető lesz.

A felszabaduló Béke-palotába telepitjük át a Nagy Lajos-kollégiumot és a menzát és igy a jelenlegi kollégiumot az ősszel — céljainak megfelelően — átadhatjuk a tanügyi hatóságnak, az elemi iskolások részére.

— A Béke-palota átalakitási költségeire van fedezet?

— Az egymillió ötszáznyolcvanezer pengőből fedezni tudjuk az összes felmerülő átalakitási költségeket is. Igy többek között tervbe vettük, hogy

a központi épületet, az új jogi és bölcsészeti fakultást és az internátust központi fütéssel lássuk el.

A fütőberendezés központja az új egyetemi palota lesz.

Az egyetem örvendetesen megindulló továbbfejlesztésével kapcsolatban került szóba a kitelepitett sertéshizlaldának a Gyárvárosban való elhelyezése. A rektor kijelentette, hogy

a május 11-iki helyszini tárgyaláson a legenergikusabban tiltakozik az egyetem nevében, hogy

Másfélmillió pengőbe kerül az építkezés

Az építkezés megindításának kellemes hire kapcsán nem lesz érdektelen néhány érdekesebb részlet felsorolása. Mint ismeretes, Pécs

város a maga részéről 700 ezer pengőt ajánlott fel.

A város polgárságának hozzájárulását kölcsön alakjában a Pesti Kereskedelmi Bank folyósitja és Makay István h. polgármester eredményes utánjárásával rövid idő alatt soronkivül sikerült megszerezni a kölcsön felvételét szankcionáló kormányhatósági jóváhagyást. A kultuszminiszter nemes gesztussal összesen

880 ezer pengő kormánysegéllyel biztoslitotta az építkezés zavartalan menetét.

Kőszeghy Gyula készitette el a kivitelre alkalmasnak talált terveket. A hatalmas épületnek a praktikusság és az egyszerüség a vezérmotivuma. Költségkimélés miatt ezuttal mellőzni kellett a diszes architekturális kiképzést.

Az új épület a Szent Mór-kollégium előtt, a központi épülettől keletre nyer elhelyezést.

A palota a jogi és bölcsészeti fakultásoknak szolgál otthonul. A tanári szobák, tanácstermek, dékáni hivatalok mellett tágas és modern tantermek várják a jogászokat és a bölcsészeket. Marad elegendő hely a szemináriumokra és könyvtárakra is, úgy, hogy a népes két fakultás az eddigi lehetetlen és túlzsúfolt elhelyezés helyett ideális keretek között dolgozhat.

A DUNÁNTÚL mai száma 18 oldal

Tisztelettel értesitjük a nb. vevőközönséget, hogy
pécsi fióküzletünk junius hóban MEGSZŰNIK!
Haas Lipót Linoleum és Szőnyegáruháza, Király-utca 27. szám.

a sertéshizlaldát az úgynevezett új sörgyárba telepitsék át.
Ez a hely az egyetemtől 1200 méternyire fekszik légvonalban és így semmiesetre sem türhető, hogy a Dunántúl kultúrcentrumának szomszédságában a sertéshizlaló büzösödjék.

Az egyetem állásfoglalása bizonyára nagy visszhangot és megnyugvást kelt a Gyárváros lakossága körében is, amely egy emberként alakit frontot a sertéshizlaló tervbe vett elhelyezése ellen.

Szombaton iktatták be az ujonnan kinevezett székesegyházi kanonokokat

Pécs, máj. 2. — Szombaton délelőtt fél 9 órakor a katolikus társadalom élénk érdeklődése mellett iktatták be Komócsy István tolnai főesperest, Koch Ede, Sipos István dr. mesterkanonokokat, valamint Palkó István, Kővágó Péter dr. és Varga Kálmán tiszteletbeli kanonokot a székesegyházban.

A beiktatás előtt az új kanonokok letették az esküt Szilvek Lajos dr. nagyprépost kezébe. Utánna bevonultak a szentélybe, ahol a Veni Sancte után Igaz Béla dr. prelátus-kanonok a távollevő Mosonyi Dénes dr. éneklő-kanonok helyettesekent beszédet intézett a káptalan tagjaihoz. Utánna Loschert Kázmér sekrestyeigazgató felolvasta a pápai okmányt, Komócsy István tolnai főesperessé történt kinevezéséről. Igaz Béla dr. éneklőkanonok meleg szavakkal méltatta Komócsy István érdemeit, úgy a társadalmi, mint egyházmegyei főtanfelügyelői munkásságát.

Ezután felolvasta a sekrestyeigazgató Koch Ede és Sipos István dr. kinevezési okmányát, mely után ugyancsak Igaz Béla dr. őszinte elismeréssel szólt Koch Ede lelkipásztori működéséről, kiváló missziós tevékenységéről, majd Sipos István dr. európai hirű tudományos munkásságáról, nevelői, lelkipásztori működéséről.

Utánna felolvasták a megyéspüspök leiratát, melyben az egyházmegye három kiváló buzgóságú tagját tiszteletbeli kanonokká nevezte ki.

Az ünnepélyes beiktatás után Sipos István dr. legfiatalabb mesterkanonok a Te Deumot intonálta s utánna szentmisét mondott.

Irodalmi társaság alakul Pécsett

Klebelsberg Kuno lesz a díszelnök, Surányi Miklós az elnök — Június 7-én lesz az alakuló közgyűlés

Pécs, máj. 2. — Az ősi egyetemi város falai közül a legutóbbi három évtized alatt sürü egymásutánban indultak hódító útra művészi karriérek s a városban ma is szép számmal élnek olyanok, akik egy ország figyelő érdeklődésének

közepette fejtenek ki irodalmi munkásságot. A pécsi és baranyai irók között azonban sohasem volt olyan kapcsolat, amely a munkásság értékének befelé való elismerésével megteremthette volna azt az

irói kört,

melyen keresztül a pécsi irók egyrészt közelebb kerülhettek volna egymáshoz, másrészt az irodalom egyetemes és általános célkitüzései a közönséghez. Néhány sikertelen próbálkozás után hetekkel ezelőtt befejező stádiumba jutottak egy pécsi irodalmi társaság megalakitásának előkészitő munkálatai. A Janus Pannonius volt pécsi püspök nevét viselő irodalmi egyesület méltó dísze lesz a mecsekalji metropolisnak annál is inkább, mert előkészitő munkálataiból részt kértek az összes Pécsett élő irók, több egyetemi tanár és a minden nemes megmozdulás iránt lelkesülő alispán, Fischer Béla.

Az egyesület ügyvezető elnöki tisztségét Surányi Miklós, a pécsi származású nagynevü iró vállalta,

mig a diszelnöki tisztségre Klebelsberg Kunó gróf vallás- és közoktatásügyi minisztert k-rte fel május elsején Fischer Béla alispánból, Surányi Miklós iróból, Tolnay Vilmos dr. és Thinenemann Tivadar dr. egyetemi tanárokból álló küldöttség.

A kultuszminiszter kijelentette, hogy a diszelnöki tisztséget készséggel vállalja,

s az egyesület június 7-én tartandó ünnepélyes alakuló közgyülésén személyesen is résztvesz és előadást fog tartani.

Látogatás a Siklósi-utca 12. sz. alatt levő Zeileis intézetben

Pécs, máj. 2. — Zeileis készülék és gyógyitás Európaszerte nagy port vert fel. Orvosok, tudósok nyilatkoznak pro és contra ennek a mindenesetre korszakalkotó találmánynak jelentőségéről és hatásáról. Elvitathatatlan tény, hogy hire bejárta a világot s ma-holnap alig lesz város ,ahol ez az egészen sajátos és újszerü gyógyitási mód egy-egy orvosi rendelőben ne ütne tanyát.

Pécsre is elérkezett a Zeileis-gyógymód és a Siklósi-utca 12. szám alatt *Ernyei* János dr. a rendelő vezető orvosa megkezdte a magasfrekvenciájú áramsugárzással való gyógyitást. A kiváncsiság a sajtó képviselőit is elvitte a modernül berendezett intézetbe, amelynek berendezése és felszerelése felülmúlja számos hasonló külföldi intézetét. Termei kivétel nélkül újonnan berendezettek. A belépő legelőször egy folyosószerü várószobába kerül, melyhez egy nagyobb minden kényelemmel berendezett váróterem csatlakozik. Az elsőből nyilik a férfiak öltözője, míg a hatalmas másodikból a titkári szoba, orvosi rendelő és női öltöző. A két öltöző között találtuk azt, amire legkiváncsiabbak voltunk — a különböző, gyógykezelésre szolgáló gépeket. A két öltöző izléses berendezésü, számos tükörrel. Bennük egyszerre 25—25-en öltözködhetnek anélkül, hogy egymásnak terhére lennének. A sürgés-forgás nagy, miután a Zeileis-láz a pácienseket is elérte s így ember embernek adja kezébe a kilincset, amely gyógyulást igér, a betegségek igen számos fajtájánál, legelsősorban az idegrendszert ért defektusoknál, majd az anyagcsere, izületi elváltozások, chronikus köszvényes defermitéseknél s bizony nehéz volna mind elsorolni ama szép eredményeket, melyeket a Zeileis-rendszerü kezelések alkalmazása útján érték el a legszebb sikereket.

Százlíz ház épül a sertéshizlalda telkén

Két gyermekjátszótér is lesz az uj városrészben — A mérnöki hivatal terve a sertéshizlalda beépitésére

Pécs, máj. 2. — A 200.000 pengős megváltási ár lehullásával nagy kő is leesett a város szivéről, mikor végre-valahára sikerült a sertéshizlalda megszüntetésével utat nyitni a város további fejlődésének. Ma már ott tartunk, hogy a városi mérnöki hivatal el is készitette a felszabaduló sertéshizlaldai-telep értékesitési terveit, még pedig oly formán, hogy a területet, mint

házhelyeket értékesitik.

A mérnöki hivatal tervei annak a betudásával készültek el, hogy

a területből a Baranyai Agráripar r. t. tulajdonában 1500 négyszögöl visszamarad, még pedig a malom és az iroda körül.

A területet, a mérnöki hivatal tervei szerint

öt új utca szelné át és az egész területen 110 házhely keletkezik, amelyek egyenkint 120—140 négyszögöl nagyságuak.

A mérnöki hivatal tervei szerint a házhelyek beépitési módja a következő lenne:

A Megyeri-úton kizárólag villaszerű, a nyitandó utcákban pedig ikerházak épithetők.

A mérnöki hivatal ezzel a megszorítással azt a célt kivánja szolgálin, hogy végre megszünjön a városszépészeti szempontból kellemetlen látvány, amely a tüzfalak kiképzése és a nem egyforma párkánymagasságok következtében áll elő. Ez a megszorítás ugyan pillanatnyilag nagyobb terhet jelent az épittetőre, de a nagyobb befektetés bőven megtérül azzal, hogy a lakásokat célszerübben lehet beosztani.

A mérnöki hivatal a sertéshizlalda telepének beépitésénél gondoskodni kíván a gyermekekről, akiknek a részére

két játszóteret vett tervbe.

Legfontosabb része a mérnöki hivatal javaslatának az, hogy

mig a területen a közműveket ki nem épitik, addig a város ne adjon el telket.

Az is fontos javaslat, hogy

a régi szállások területén a földet kiássák és szervetlen anyaggal pótolják.

Hogy a közművek elkészitése a várost ne terhelje meg, arra vonatkozólag igen érdekes javaslatot terjesztet elő a mérnöki hivatal. A javaslat az, hogy

a legalsóbb, vagyis a Megyeri-út és a Báró Bánffy Dezső-utca, valamint a nyitandó új utca által határolt telektömb kerüljön értékesitésre, amely telektömb körítő utcáiban a közművek máris megvannak. A telektömb befolyó vételárából épitenek azután ki a közműveket a többi telek előtt.

A mérnöki hivatal javaslata szerint az emlitett telektömbön

a telkek ára négyszögölenkint 20—22 pengő volna.

A polgármester a mérnöki hivatal javaslatát magáévá tette és igy az bekerül a legközelebbi közgyülés tárgysorozatába.

Pünkösdi nagy vásár!
Ha csodát akar látni siessen! Hihetetlen olcsó árban szerezheti be tavaszi és nyári férfi-, fiu és gyermekruha, valamint szövet bélésáru szükségletét. Felkérem, hogy saját érdekében vételkényszer nélkül tekintse meg dúsan felszerelt raktáromat. **Kolozsvár ruha és maradékáruház**
Pécs, Irgalmasok-utca 12.

ZELESNY K.
udvari fényképész, Pécs Anna-u. 4.
Tel. 31-38. Alkalmi felvételek kedvezményes árban eszközöltetnek.

XX. évfolyam, 133. szám. Ára 16 fillér Pécs, 1930. június 14. Szombat

ÁNTÚL

SZERKESZTŐSÉG
LYCEUM-UTCA 4. SZÁM.
TELEFON: 949. SZÁM
KIADÓHIVATAL:
LYCEUM-UTCA 4. SZÁM
TELEFON: 222. SZÁM
HIRDETÉS
DIJSZABÁS SZERINT

18 Nagys.
Dr Szőnyi Ottó urnak
Szépművészeti Muzeum
Állatkerti-u. 1. Budapest I..

Itália és Tunisz

A Duce szerint Itália munkára és táplálkozásra szük lett fiai számára. 42 millió olasz van. Tehát több mint francia. Területük azonban csak fele akkora és ez is jó részben hegyes. Kanada és az Unió elzárkózik a kivándorlók elől. Délamerikába nem eresztik szivesen az olaszt, mert kivetkőzik ott nemzetiségéből. Franciaország és a Középtenger vidéke telítve van olaszokkal. Itália gabonát és egyéb dolgokat importálni kénytelen. Ez deficitet jelent, mert kicsi a területe.

A nagyhatalmak a 19. század elején és a világháborúban szerezték gyarmataik legnagyobb részét. Itáliának mi sem jutott a zsiros falatokból. Most tehát ő is terjeszkedni akar, mert terjeszkednie kell! Természetesen lehetőleg közelre tekint s első sorban Tuniszra veti szemeit. Hisz Szicíliából félnap alatt Tuniszban lehet az olasz.

Tunisz jelenleg tudvalevőleg francia fennhatóság alatt van. A 2 millió lakós között van 120 ezer zsidó, 27 ezer francia s kbl. 115 ezer olasz, a máltaikat is hozzájuk számítva. Magában a fővárosban 43 ezer zsidó és 14 ezer francia mellett kbl. 50 ezer az olaszok száma. Tegyük hozzá, hogy az olaszok Corsicát, Nizzát és Savoyát minden nap élénkebben fájlalják.

Tunisz 50 esztendős európai befolyás mellett, már szépen exportál mezőgazdaságából és bányáiból. Importja csekélyebb értékű s így szépen gyarapodik. Négy első rendű kereskedelmi kikötőjén kivül van 11 másodrendű halászkikötője. Anglia otthon van Gibraltár-, Málta-, Suez- és legújabban Konstantinápolyban. Tuniszban a vasuti vonalak is déli és nyugati irányban szépen fejlődtek.

Szóval Tunisz tekintettel az említett körülményekre egy valóban kívánatos jó falat. Minthogy a francia közmondás szerint evés közben jön meg az étvágy, Fiume, Trieszt, Isztria stb. után a szövetséges Itália, amelyet kizártak a gyarmatok osztogatásából a világháború alkalmával, nem követelhetné nagyobb joggal Tuniszt, minthogy az hozzá olyan közel van s neki annyira szükséges?... Franciaország népessége egyre fogy, rengeteg gyarmatokkal rendelkezik, nem mondhatna-e le a nemzetiségi elvre való tekintettel (ezen ürügy alatt nyomorítottak meg bennünket a franciák Trianonban) az örök béke érdekében Corsicáról, Nizzáról, Savoyáról és Tuniszról?...

A világháborúban az olaszok többet segítettek a franciákon mint cseh—román—szerb együttvéve. Legyenek hát gavallérok a franciák ezúttal a magukéból, ne csak Szent István koronájából.

A karthagói kongresszusra minden olasz püspököt ingyen szállított az olasz vasut. Gondolom, ez nem kizárólag az eucharistia érdekében történt s elvégre mégis csak van Nemezis a történelemben...

Dr. Veterán.

Az egyetem központi épülete mellett lévő telken még az ősszel megkezdik a jogi és filozófiai fakultás új épületének munkáit

A kultuszminiszter 2—300.000 pengős hozzájárulást biztositott — Talán már jövőre megkezdik a felsőkereskedelmi iskolák építését — Felszabadul a Nagy Lajos kollégium — Miniszterközi bizottság tárgyalja a jövő héten a sertéshizlalda ügyét

Nendtvich Andor polgármester nyilatkozik budapesti utjáról

Pécs, jún. 13. — Klebelsberg Kunó gróf vallás és közoktatásügyi miniszter a pécsi Erzsébet egyetem továbbfejlesztése ügyében tegnapelőtt magához kérette Nendtvich Andor dr. polgármestert, majd az egyetem képviseletében Weszely Ödön dr. rektort és Manszfeld Géza dr. prorektort. A három tagú küldöttség örömhirrel tért vissza Pécsre. Sikerült Klebelsberg Kunó gróf kultuszminisztertől olyan döntő elhatározást kapni, amely most már biztosítja az egyetem tovább fejlesztésének munkáját. Munkatársunk ma délután beszélgetést folytatott a tegnap éjjel Pécsre visszaérkezett Nendtvich Andor dr. polgármesterrel, aki a kultuszminiszter nagyfontosságú elhatározásaira vonatkozólag az alábbiakban nyilatkozott.

— **A pécsi egyetem tovább fejlesztésének ügye** — mondotta a polgármester — **a legkomolyabb formában napirendre kerül és most már rövidesen megvalósul.**

Amint ismeretes, Pécs város törvényhatóságának közgyülése két hónappal ezelőtt határozatot hozott, hogy az egyetem továbbfejlesztéséhez 25%-ban hozzájárul és egyuttal 600.000 pengőt szavazott meg erre a célra előlegképpen való beszámításra. A város törvényhatósága teljesen átérezte a továbbfejlesztés szükségességét és azért szavazta meg a tekintélyes összeget, hogy

a legégetőbben sürgős munkálatokat el lehessen végezni.

A közgyülés e határozatát szükebb körü bizottság hozta a kultuszminiszter tudomására. Klebelsberg gróf kultuszminiszter nagy örömmel fogadta Pécs lelkes áldozatkészségét és már akkor részletesen is tárgyalt az ügyről a küldöttséggel. A tárgyalások során kifejezésre jutott az a terv, hogy **az új épületeket az egyetem központi épülete mellett levő üres telken emeljék, mégis úgy, hogy ezzel a Maurinum érvenyesülését ne zárják el.**

— Kifejezésre jutott az a szándék is, hogy

legelőbb a jogi és a filozófiai fakultások részére emeljenek külön épületet.

A kultuszminiszter meg is bízta még akkor a küldöttséget, hogy a terveket készítse elő döntésre, úgy, hogy ha a tavasszal Pécsre érkezik már végérvényesen dönthessen is. A kultuszminiszter tavaszi pécsi útja elé azonban akadályok gördültek. Most azután ismét mi kerestük fel a kultuszminisztert, aki tegnapelőtt fogadott bennünket a parlament miniszteri szobájában.

— Hozzánk csatlakozott Kőszeghy Gyula pécsi épitész is, aki önként vállalkozott arra, hogy az előterveket és a vázlatokat elkészíti. A terveket be is mutattuk a miniszternek. A tervek szerint egyelőre a jogi és a filozófiai fakultások részére emelnénk új épületet, oly formán, hogy

ez az épület a későbbi fejlesztés során emelendő épületekkel szervesen összefüggjön.

A bemutatott tervek szerint

a Maurinum homlokzata szépen érvényesül.

A bemutatott előtervek és vázlatok mindenben megnyerték a kultuszminiszter tetszését.

A tervek szerint az egyetem új épülete 8—900.000 pengőbe kerülne. Tekintettel arra, hogy Pécs városa az egyetem továbbfejlesztésére csak 600 ezer pengőt szavazott meg, a kultuszminiszter kijelentette, hogy a különbözetet vállalja és anak biztosításáról gondoskodni fog.

— A kultuszminiszter határozata alapján most majd elkészülnek a részletes tervek és megindulnak a további előmunkálatok is.

Minden remény meg van arra, hogy ha a megszavazott 600 ezer pengő Pécs városának rendelkezésére fog állani, úgy az új egyetemi épület építési munkálatai már az ősszel megindulnak, úgy, hogy a télre már tető alá is kerülhetne.

— A küldöttség nagy örömmel vette tudomásul a kultuszminiszter elhatározását. Ezt az alkalmat mindjárt felhasználtam és

megkérdeztem a kultuszminisztert, mikor jön Pécsre.

— **Csak akkor megyek — mondotta a kultuszminiszter, ha valamit vihetek is Pécsnek.**

— Úgy gondolom, hogy ez a látogatás az őszre megtörténik, amikor a kultuszminiszterről elnevezett iparos tanonciskola gyönyörű palotáját felavatjuk.

— Bejelentettem ezután a miniszternek azt, hogy az egyetemi tanári lakóház építési munkálatai most már megindultak. Arra kértem, hogy

amint ez az épület elkészül, és az egyetemi tanárok a békepalotából oda költöznek, a békepalotát nyomban adják át a Nagy Lajos kollégium részére, a kollégium által elfoglalt épületet pedig adják át az elemi oktatás céljára.

Az erre vonatkozó irásbeli felterjesztést nyomban át is adtam és a kultuszminiszter erre vonatkozólag megigérte a sürgős intézkedést.

— Szóba hoztam végül ismételten a megfelelő épület hiányában elsorvadásra itélt

pécsi kereskedelmi iskolák ügyét is.

Arra kértem a kultuszminisztert, hogy miután az új kereskedelmi iskola épitése most már tovább el

nem ódázható, találjon fedezetet arra, hogy az új épület terve minél hamarabb megvalósuljon. A kultuszminiszter kijelentette, hogy

amint a beruházási kölcsönt sikerül felvenni, úgy a pécsi kereskedelmi iskola építése bekerül a beruházási programba.

Úgy gondolom, hogy

a jövő évre már aktuális lesz ez az ügy is.

— Budapesti utamat arra is felhasználtam, hogy a különféle minisztériumokban más városi ügyekben is eljárjak. Így

megsürgettem a sertéshizlalda ügyét is.

Ebben az ügyben való döntés ugyanis négy minisztériumhoz is tartozik, még pedig a pénzügyi, kereskedelemügyi, népjóléti és a földmüvelésügyi minisztériumokhoz, nem számítva a belügyminisztériumot, ahol a jóváhagyás történik. Természetes, hogy ha az ügyet valamennyi minisztérium külön-külön tárgyalná, sokáig elhuzódna a döntés. Kérésemre most

a jövő héten miniszterközi bizottság tárgyalja az ügyet és ettől függ, vajjon jóváhagyják-e a közgyülés határozatát, vagy pedig helyt adnak a két fellebbezésnek.

Nendtvich Andor dr. polgármester még elmondotta, hogy több városi ügyben is eljárt, de ezekre vonatkozólag még nem nyilatkozhat.

Klebelsberg gróf kultuszminiszternek az egyetem továbbfejlesztésére vonatkozólag hozott elhatározása nagy horderejü és bizonyára az egész Dunántúlon, a legnagyobb örömet fogja kiváltani. Az a nagy áldozat, amelyet Pécs városa hozott az egyetemért megérdemli, hogy a kultuszkormány teljes erejével segítse Pécs város fejlődését, hogy így valóra válhasson a miniszter egy korábbi kijelentése, hogy Pécs város magyar Heidelbergé legyen.

Nagy megnyugvással szolgál a kultuszminiszter ama nyilatkozata is, hogy a felsőkereskedelmi iskolák ügye talán már a jövő évre megoldást nyer és hogy a Nagy Lajos kollégium által elfoglalt épület is visszakerül eredeti rendeltetésének.

Szeretettel várja Pécs város falai közé Klebelsberg gróf kultuszminisztert és még nagyobb lesz az öröme, ha — amint mondotta, — hoz is valamit Pécsnek.

(sz. g.)

Segrave őrnagy meghalt

London, jún. 13. — **Segrave őrnagy az autó sebességi világrekorder ma délután meghalt.**

A vakmerő őrnagy most a motorcsónak világrekordot akarta megjavítani. Pénteken délután 160 kilométer sebességgel száguldott két szerelőjével Miss England II. nevü csónakján, amikor az egyszerre elmerült. Segravet és egy szerelőt kimentették, a másik szerelő a habokban lelte halálát. De Segravet is kórházba szállították, ahol mára elhunyt.

Kiadták a Siklósi utcai bérház és az egyetemi tanári lakóház építési munkáit

Új utcát nyitnak Pécsett

Pécs, jún. 13. — A város építési szakbizottsága délután 5 órai kezdettel ülést tartott, amelyen több fontos építési ügyet intézett el. Az ülésen, amely este 7 óráig tartott, Makay István polgármesterhelyettes elnökölt. A szakbizottság elsőnek a

siklósi utcai bérház

építési munkáinak kiadásával foglalkozott. A legutóbbi közgyülés a munkák egy részét már vállalatba adta. Ötféle munkára pótversenytárgyalást tartottak és a beérkezett ajánlatok elbirálása után a szakbizottság a következőknek javasolja kiadni a munkálatokat: a

központi fütésre

3 ajánlat közül ifj. Csukás Zoltán ajánlata felelt meg legjobban a kellékeknek. Ezért a munkálatokat ő is kapja meg. A szakbizottság Keszthelyi Gábor javaslatára ifj. Csukás Zoltánnak a kovácsolt vaskazánra tett 19.344 pengős ajánlatát fogadta el, mégis azzal a kikötéssel, hogy ifj. Csukás Zoltánnak hitelt érdemlőleg igazolni kell, hogy erre a munkára Egry J. bpesti céggel társult.

A szakbizottság a parkettmunkákat az Engel A. és fiai cégnek 14,283 és a burkolási munkálatokat a Sterk Zsigmond cégnek javasolja kiadni 16,416 pengő ajánlati ár mellett. Miután az üveges munkára csak egy ajánlat érkezett be, a szakbizottság úgy határozott, hogy új zártkörü versenytárgyalást ír ki. Uj versenytárgyalást írnak ki a cserépkályha munkákra is.

Az említett munkálatok vállalatba adásával

a Siklósi utcai bérház vállalati összege a minisztérium által is jóváhagyott 365.000 pengős keresetet nem lépi túl.

A szakbizottság ezután

az egyetemi tanári lakóház

munkáinak kiadásával foglalkozott. A munkák egy részét a legutóbbi közgyülés már kiadta. Most a szakbizottság a szobafestő munkákat a Weisz János cégnek 3273, a takaréktüzhely és vaskályha munkákat az Arnold János cégnek 3988, a cserépkályha munkákat a Lévay Miklós cégnek 7089, a villámhárító munkát a Minker János cégnek javasolja kiadni 230 pengő ajánlati ár mellett.

Az asztalosmunkákra négy cég tett közel egyenlő ajánlatot. Schmidt József és fiai 30.787, Palka István és társai 32,253, ifj. Hermesz Leó és társai 31 ezer 951, Hegedüs J. és társai 32,861 pengővel. A szakbizottság a négy ajánlattevő között megosztani javasolja a munkálatokat, még pedig úgy, hogy Palka és társai a földszintet és a szuterint,

a többi vállalkozó pedig egy-egy emeletet kap.

A lakatosmunkálatokra Arnold János 20,515 és Pölclbauer Ferenc 20,997 pengővel tettek ajánlatot. A szakbizottság a munkálatok megosztását javasolja a két cég között. A mázolómunkákat Weisz János 7665, az üveges munkákat a Wolheim Spitzer cég 6510, a redőnymunkákat Kiss Jenő 5906 pengőért kapja meg.

Nagyobb vita indult meg a vízvezetéki munka kiadásánál. A legelőnyösebb ajánlatot a bpesti Ilkovics J. cég tette 16,863, utána pedig Egry és fia bpesti cég 16,975 pengővel. A pécsi Gungl cég és a Tichy Aladár cég ajánlata ezeknél 8%-al drágább volt. Az előadó, miután Egry J. hadirokkantságát is igazolta, az ő részére javasolta a munkák kiadását. Ezzel szemben

Sárkány Ármin dr. a munkálatokat a két pécsi cégnek kivánja kiadni.

Szavazásra kerülvén a sor

a szakbizottság Sárkány Ármin indítványát fogadta el.

A bádogosmunkákat Minker János kapja meg 5568, a személyfelvonómunkákat a pécsi Sopiane cég 14.500 pengő ajánlati ár mellett. A Sopiane cég igazolni lesz köteles, hogy az alkatrészeket szakgyárnál szerzi be.

A szakbizottság ezután a

Kálvária

rendezésével kapcsolatban, a lépcsők karfáira és a támfalakra vonatkozólag olyan határozatot hozott, hogy azokat a tervezett cement helyett mükőfedőlappal látja el. Az esztétikai szempontból szükséges változtatás 1969 pengő többlet kiadást okoz.

Sándor Károly telekfelosztási kérelmét

a szakbizottság részletesen is tárgyalta és úgy határozott, hogy elvben javasolja a telekfelosztást.

Sétatéri trafikbódé

felállítását kérte a várostól Rostás Gábor hadirokkant. A szakbizottság, elvi okokból a kérelem elutasítása mellett döntött.

Kút a vágóhidon

A szakbizottság úgy határozott, hogy a vágóhíd és a jéggyár részére, a sertésvásár területén öt méter széles és 8 méter mély kutat ásat 15.000 pengős költséggel. Ez a kút napi 120—150 köbméter vízszolgáltatásával fedezné a szükségletet és tehermentesítené a vízvezetéket. A gépi és szivattyumunkák 8000 pengős költségét pótköltségvetéssel fedezik, a 15 ezer pengő pedig a vágóhíd kibővítési munkáira előirányzott összegből térül meg. A bizottság ilyen irányban teszi meg javaslatát.

Uj utca nyilik

Papp István és 22 társa a Diósi útnak utcaként való megnyitását kérte a várostól. A szakbizottság részletesen foglalkozott az üggyel és 16 méter hosszú utca megnyitását látja szükségesnek és ez irányban elvi javaslatot terjeszt a közgyülés elé.

A gyárvárosi iskola

kibővítése során elfelejtettek megfelelő számú illemhelyekről gondoskodni. A szakbizottság javasolja a szükséges illemhelyek létesítését és a költségeket pótköltségvetés terhére javasolja beállítani. Ugyancsak a gyárvárosi iskola szennyvízlevezetésére is javaslatot tett a bizottság 4—500 pengős költséggel.

HÍREK NÉHÁNY SORBAN

Bethlen István gróf tiszteletére Henderson külügyminiszter június 17-én, este az alsóházban ebédet ad. — **Walkó** Lajos külügyminiszter és a budapesti görög követ ma délben aláírták a görög—magyar semlegességi kárigények rendezésére vonatkozó görög—magyar egyezményt. —

Hoover amerikai elnök, a Fehér Házban ülve, villamos gombnyomással nyitotta meg a csikágói új tőzsdepalotát, amelynek kapui automatikusan nyiltak ki a gombnyomásra és zászló röppent fel a rúdra. — **Sztranyavszky** Sándor belügyi államtitkárnak Szalay József dr. szegedi rendőrtanácsos jelentést tett az alföldi fegyverkutatásról. — **Az osztrák** képviselőház 17 tagja időzik tegnap óta a magyar fővárosban. — **Az amerikai magyarok** titlakozó felíratban fordultak Trianon miatt az amerikai szenátushoz. — **Frigyes** kir. herceg perli a lengyel államot harmincezer hektáros tescheni földbirtokának visszaadása miatt. — **Szterényi** József bárót választották meg az interparlamentáris unió közgazdasági és pénzügyi bizottságának elnökévé. — **A kormány** felhatalmazást kért olyan rendelet kibocsájtására, amellyel a kenyér árát mindenkor szabályozhatja. — **A szolnoki** törvényszék elé június 18-án újból 5 ember kerül arzénmérgezéssel vádoltan. — **Elhunytak:** Pápay Mihály gyógypedagógus Debrecenben, Landler István érettségizett diák Tapsonyban, Heller Richárd ny. polg. isk. igazgató Baján, Korczolay Károlyné Nagy Mária Debrecenben, Rosenberg Lajos dr. ügyvéd Veszprémben, Kiss Kálmán ny. járásbíró Rákospalotaujfalun. — **A német kölcsönt** gyorsan túljegyezték Newyorkban. —

Gandhi nacionalista csapatait Oghi város határában legyőzték az angol csapatok. Ezzel a hindú felkelők lázongása szemlátomást gyengült, bár Lahoréban a felkelők bombamerénylettel is kisérleteztek, de eredménytelenül. — **Olasz kémet** fogtak el Nizzában, akit Fortunato Wollenek hívnak és különösen Franciaország délkeleti részében utazgatott. — **Kiállítják** Londonban a sarkkutatás ereklyéit. — **Félmilliárddal** emelik a jövő évi cseh költségvetést. — **Megszünt** a vizumkényszer Svájc és Magyarország között. — **Leugrott** a negyedik emeletről és meghalt Hajnal Jánosné, budapesti házvezetőnő. — **Agyonlőtte** magát Weisz Sándor, tápéi kereskedő. — **Megmérgezte** magát Budapesten Schreiter Vilmos dr., 61 éves hajduszoboszlói orvos. — **Berlinből** Tokióba akar repülni egy japán pilóta. — **A népszövetségi ligák** világuniójának kongresszusát a jövőre Budapesten rendezik meg. — **Grandi** olasz külügyminiszter Varsóból Budapestre

érkezett és a kormánykörökkel folytatott tárgyalásokat. Holnap tovább utazik Bécsbe, ahol Schober osztrák kancellárral folytat megbeszélést. — **Időjóslat:** Helyi zivatarokra hajló, igen meleg idő várható.

Kőszeghy Gyula

festő Pécsett.

3 tájképpel vett részt a Képzőművészek Wiedeki Szövetsége 1928. évi kiállítás

DMKE K. 218.

5. Az okiratra kelló bélyeg;

6. Minő bélyeggel láttatott

A Muzeumok és Könyvtár

/Budapest, VIII. Fő

Láttam és igazolom:

Kőszeghy Gula

Mult és jövő, építési terv, szénsáfz

Szepessy-emlék, vízfkeramiai domborum-terv.

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága. Kiállításgyumtató. 1933. tél.

A Műe

441/1933. szám.

Nagyság

561

ű · gyben

tes.

Brandl Gustáv

lása

Perállag III.

1322. l.

Hisz az is rég por már, akinek keze valamikor rajtuk a bodzabogyótintát sárga homokkal felszárította. Hanem azért ez írásokban az élet él tovább. A kutatás varázsvesszejének érintésére az ódon betűsorok hevülni, izzani, lángolni kezdenek. A sötét háttér megvilágosodik, és a mélységekből képek bontakozódnak elő.

...Éjszaka van; nyáron, de akár télen is. Úgy három óra tájban a toronyőr-diák meghúzza az iskola harangját. Felkelőre harangoz. A szerte nyiladozó ajtókból álmos diákok ténferegnek elő, és az udvaron álló nyitott vizeshordó felé tartanak, hogy reggeli mosdásukat — csak úgy tenyérből — elvégezzék. A harangszó után tovább ágyban lustálkodni nem tanácsos, mert jön a gazda, aki ugyan szintén diák, de szigorú úr. A szobákat sorra látogatja, és feljegyzi, ahol rendetlenséget talál. Előbb azonban még az iskola bezárt kapujánál ráváró feladatokat végzi el. A szénior úrhoz tehát bekopogtat és köszön: bonum mane precor. A hatalmas úr már szintén fenn van: csizmasarkig érő reverendájának harminckét vitézkötéses fehér gombolójával bíbelődik. A gazda köszöntésére szó nélkül nyúl a fogasra, s két arasznyi magas nyestbőr-kucsmája és krómsárga szegélyű fűzöld tógának nevezett szűre mellől leakasztja az iskola kapukulcsát. Mert ez nála áll, esti 9 órai kapuzárás után mindig hozzáviszi be a gazda. Most hát a kapunyitás következik. „Pergat!" — Ez annak a nyurga diáknak szól, akinek igaz-járása mellett elég tanubizonyság a vállára vetett dorong, amit közönségesen csak „dárdá"-nak neveznek. Ezt a gazda tehát minden akadékosság nélkül bebocsátja, mert látnivaló, hogy hivatalos

Brandl Gusztáv

Perállág III.

1322. l.

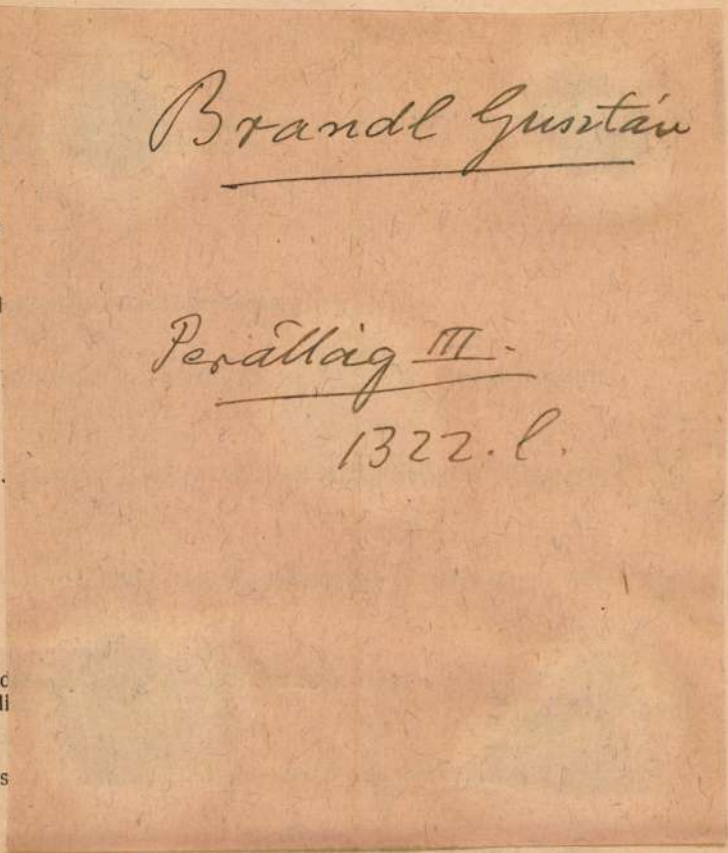

SS, flaschenförmig. Türkisch, XVII. Jahrhundert.

FÄSS, mit geripptem Körper. Türkisch, XVII. Jahrhundert.

455. **Buddha álló alakja.**
Kakemono. Japán, XIX. század. — STEHENDER

456. **Női alak,**
díszes ruhában. Kakemono. Japán, XIX. század. Japan, XIX. Jahrhundert.

457. **Kézirat,**
aranyos szegélyekkel, 4 figurális miniatürrel és inici század. — HANDSCHRIFT, mit Goldbordüren, vier einband. Persisch, XVI—XVII. Jahrhundert.

458. **Kakemono.**
Virágzó fa alatt fácánok, két repülő madár. Részben s BLÜHENDEN BAUME FASANE, ZWEI FLIEGE Japan, Modern.

459. **Falusi jelenet.**
lakkfestmény, fa, csontból felrakott alakokkal. 40> auf Holz, mit aufgelegten Figuren aus Bein. Japar

460. **Ülő bonc.**
Fafaragvány. Kínai. — SITZENDER BONZE. Hol

461. **Ülő férfi.**
Zsírkőszobrocska. Magassága 10 cm. Kínai. — SITZ

462. **Álló Buddha.**
Bronzszobor. Magassága 40 cm. — STEHENDER

463. **Lovon ülő istenség.**
Bronzszobrocska. Magassága 8 cm. India, XVIII. s Indien, XVIII. Jahrhundert.

464. **Medvecsoport.**
Bronz. Magassága 12 cm. Japán. — BÄRENGRU

III. 259. Brandl Gusztáv, 24 éves, szül. Sopronban, Magyarországon, atyja magánzó, Hackl élő modelles osztálya, 1886 máj. 12.

Soni 186. l

[31. Telefon: 13-1-38.

B. Á. B.

művészola

festékek

Brandl Gusztáv közepi

MAGYAR MŰVÉSZET
1928. 653

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Brandl Gusztáv

festő.

1904-ben lakott: Fő utca 49. (309)

1904. tavaszi kiállításon.

Téli hangulat. Olaj. (309/a)

Cat. 27 l.

Brandl Gustáv

Nemzeti Szalon

/Köszegi/ R r a n d l G u s z t á v.

1900. Grafikai müv.és vázlatok nemzetközi kiáll.

Az Éj rejtélyei I,II,III,IV,V.tollrajz.

1903 Őszi kiáll.

Neogrády A arcképe,olajf.

1904. Vizf.Rajz.Metsz.kiáll.

Vihar,tollrajz.

1905 Őszi kiáll.

Tanulmányfej,olajf.

1907. Tavaszi kiáll.

Estcsillag,paszt.

1907. Karácsonyi kiáll.

Őszi est,paszt.

Kőszegi Brandl Gusztáv

Az egyes alakok közt nincsen szoros összefüggés. De a tulajdonképeni motivum nem is ebből, hanem a színek hihetetlenül merész összeállításából áll. A legizgatóbb színellentéteket teljes sikerrel helyezi egymás mellé. A sokhangúság mellett a melódia mégis egyszerű marad. Nem a modorosság, amely szándékosan elkerüli az erősebb differenciálódást, hanem az a meggyőződés, hogy töretlen színeivel a legjobban tudja velünk közölni azt, a mit mondani akar, vezette a művészt ehhez a festési módhoz".

FADRUSZ JÁNOS sírját még ma is csak szerény fakereszt jelöli. Pedig önmagát becsüli meg a nemzet, ha síremléket állít annak a művésznek, aki a lelkét öntötte alkotásaiba, aki olyan alkotásokkal ajándékozta meg nemzetét, mint ő. A Krisztus-, a Mátyás király-, a Wenckheim-, a Mária Terézia-szobor, hogy csak a nagyobb alkotásait említsük, a nagy magyar szobrászművészet hajnalát hirdetik. Nagyjaink mindegyikének jut síremlék, ne feledkezzünk meg Fadrusz Jánosról sem.

A művész özvegyének, a ki a szerető hitves és a finom művészlélek kegyeletével őrzi urának emlékét, egy szép gondolatának megvalósítása talán nem is ütköznék nagy nehézségekbe. Fadrusz készített egy síremléket, mely azonban csak mintában van, fel nem állíttatott. A gondolata az ő költői fantáziájának, a mintázása az ő mesteri kezének bélyegét viseli magán. Virágos mezőn halad a halál feketeszárnyú angyala s a merre jár, léptei nyomán elhervad a virág, elfonnyad a gyümölcs. Ez az alak, talán a Fadrusz Krisztusával, méltó emléke volna a nagy szobrász sírjának.

Ennek a síremléknek a felállítása nem kívánna olyan nagy pénzáldozatot, ami a nemes eszmékért

lelkesedni tudó magyar közönség áldozatkészségét túlságosan igénybe venné.

Kívánatos volna a gondolat megvalósítása már azért is, mert így Fadrusznak még egy szép alkotása jutna a nyilvánosság elé s dísze lenne a művészi alkotásokban amúgy sem igen gazdag budapesti temetőnek.

És a kegyelet nem nyilatkozhatnék meg nemesebben, mint ha az emlékmű felállításával a művész özvegye bízatnék meg, aki urának művésztársa is volt s maga is nem mindennapi tehetségű művésznő.

ERDEY ALADÁR

KŐSZEGI BRANDL GUSZTÁV. Március 21-én halt meg hosszas betegség után Kőszegi Brandl Gusztáv, soproni származású festőművész. Születési dátuma: 1862. Apja jónevű soproni kereskedő volt, aki fiát is erre a pályára szánta. Mielőtt rendszeres művészi tanulmányokba fogott volna, kereskedelmi iskolát kellett végeznie. 1884-ben utazott ki Münchenbe s itt előbb Paul Nauen magániskolájának növendéke. Ezután iratkozik be az

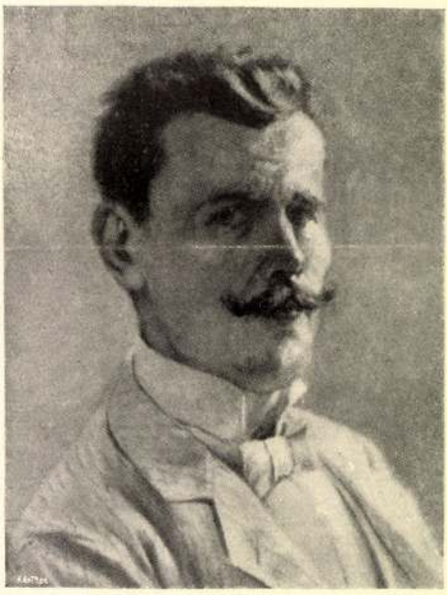

akadémiára, ahol Hackl, majd Lindenschmidt professzor tanítványa. Az akadémiai évek multán hazatér Sopronba s első nagyobb munkáját, az „Utolsó kívánság" címűt itt fejezi be. Ezt a képet Budapesten is kiállította, a Műcsarnokban (1890). További kiállításra készült munkái: A gazdag szegények, Az utolsó áldás, Fiat voluntas tua, Elhagyatva, Ave Maria, Sub rosa, Minden jó, ha a vége jó, stb. Ezek külföldre is kijutottak s nagyrészt megvették őket magánosak. A „Fiat voluntas tua" s a „Gazdag szegények" című képet, amelyek Hamburg,

Művészet 1908-
2681.

ónika

Kiel, Brighton, London és Manchesterben voltak kiállítva, Angliában maradtak. Sopronból hat évvel ezelőtt jött a fővárosba. Itt a IX. kerületi polgári iskola rajztanára lesz. 1907 januárjában gyűjteményes kiállítást rendez. Budán, Lánchíd-utca 5. sz. a. rajz- és festőiskolája volt.

Kőszegi Brandl Gusztáv

Az alapító tagok közül így távozott el elég hamar Brandl Gusztáv (a Kőszegi művészi előnévvel). 1862-ben született Sopronban. Münchenben a fiatalabb Kaulbach tanítványa volt és öt évet töltvén kint, megismerkedett az akkori magyar fiatalokkal. Csók István, Garay Ákos stb. voltak akkoriban kint és állandó ugratások és tréfák mellett új alapokra fektették a magyar művészetet; hiszen ezekben az években és ezeknek a festőknek kezében lendült magasra a nagybányai zászló. Garay Ákos mint ügyes rajzoló kártyajátékot is szerkesztett és abban Brandl is szerepelt, ahogy minden figura a társaság tagjaiból került ki.

Münchenben ismerkedett meg Brandl Neogrády Antallal, aki ma is még mint rajzoló és festő ismeretes. Ez a művész többször eljött Sopronba is barátjához, mert az itt telepedett le és nagy támasza volt a kiállítások rendezésének. Sopron azonban sem rendelésekkel, sem tanítványokkal nem halmozta el és így 1902-ben Budapestre költözött. A friss nagybányai szellem, ha az ő képein nem is lengett igéző erővel, mégis megfogta a közönséget és a művész általános becsülésben élt. 1907-ben a régi tőzsde épületében gyüjteményes kiállítást rendezett: 154 képet állított ki. Képei jó kezekbe kerültek, így a Nemzeti Bank, Ludwigh János

L. Brandl Gusztáv halálát is.

forend, Telepy Károly festőművész özvegye, Maróczy Géza sakkbajnok, az Antropológiai Múzeum adták kölcsön már korábban megszerzett műveit. Főmunkájaképpen említik a „Gazdag szegények" című festményét, ez Angliába került.

A kiállítás után azonban a siker küszöbén utolérte a halál, 1908-ban halt meg fiatalon. Önarcképét a Nemzeti Szalonban állította ki 1903-ban. De megvan az arcképe a Soproni Képzőművészeti Körben is az egykori tagok sorában; a múzeumban egy női arckép révén szerepel; sógornőjét, Fangh Fridát is többször lefestette, egyszer az „Aida" opera egyik szerepében, másszor ezen a címen: „Andante". Schwerák Ferencet, Trinkl Istvánt is lefestette és vannak képei a Dukavits és Geyschläger családok leszármazottjainál is.

Rokonszenves, igénytelen embernek modják, akik ismerték és éppen úgy sajnálták, hogy megélhetési gondjai miatt itt kellett hagynia Sopront, mint azt, hogy induló pályafutása kettétörött korai halála folytán.

Csatkai Endre dr.
Néhány régebbi mester festőjéről.
Új Somogyvármegye
1942 máj. 23.

* **(Egy festőművész halála.)** A magyar művészvilágnak egyik érdemes tagja, *Kőszegi-Brandl* Gusztáv festőművész, székesfővárosi rajztanár, szombaton reggel, 43 éves korában, hosszas szenvedés után meghalt a fővárosban. A művész, aki előkelő soproni családból született, kora ifjuságától fogva nagy lekesedéssel szentelte magát a művészi pályára. Különösen arc- és életképeivel aratott nagy sikert kül- és belföldi kiállitásokon. A mult évben pedig gróf Apponyi Albert és gróf Szapáry Ivánné védnöksége alatt a „Női munkát értékesitő Klotild-egylet" javára rendezett gyüjteményes kiállitásával keltett művészek és műbarátok körében élénk tetszést. Az idei télen betegeskedni kezdett, a fővárosnál viselt tanári állásáról, melyet évek óta közmegelégedésre töltött be, szabadságoltatta magát. A mult hónapban influenzába esett, mely a szivbajos művészt néhány hét alatt megölte. Halálát özvegye és három kiskoru árvája gyászolja. Korai elhunyta

T 1908. máre zién

Pesti Hírlap 1908. 72. 11

16

őszinte részvétet kelt művészi és tanári körökben. Temetése vasárnap délután 3 órakor lesz a Lánchid-utca 5. sz. alatti házból.

latot is nyujtott be. Ugyancsak ma benyujtott kormányjavaslat az 1908. évi állami költségelőirányzatnak az uj miniszterium szervezése folytán szükségelt változtatásokra vonatkozik.

Bécs, márc. 21. Az uj közmunkaügyi minisztérium hatáskörébe fognak tartozni adminisztrativ és technikai természetü épitészeti ügyek és pedig felépitmények, vizépités, ut- és hidépités, továbbá bányaügy ugyanoly arányban, mint jelenleg a földmivelésügyi miniszteriumban, iparfejlesztés és az ipari termelés terén egyéb normativ ügyek, az ipari produkció technikai, gazdasági és didaktikai előmozditása, az iparcikkek értékesitésének, valamint az idegenforgalomnak emelése.

Magyarok ünnepe a török fővárosban.

Konstantinápoly, márc. 21. Az itteni magyar egyesület ma ünnepelte fennállásának harminc éves jubileumát egy banket keretében, amelyen a

---

Leányok. Arany Erzsike és Margit, Kelen Vilma, Szathmári Ilonka, Csikos Etelka és Vilma, Münczl Gizike és Hedvig, Horváth Mariska, Bé-

* **(A festőművész temetése.)** Köszegi-Brandl Gusztáv, a szombaton hirtelen elhunyt festőművész hamvainak beszentelése vasárnap délután ment végbe a lánchid-utcai gyászházban a fővárosi művész és tanárvilág tagjainak nagy részvéte mellett. A halottat még az este Sopronba szállitották és az ottani családi sirban hétfőn helyezték örök nyugalomra. A fővárosi IX. kerületi polgári iskola tanárai mozgalmat inditottak, hogy elhunyt kollégájuknak közadakozásból siremléket állitsanak.

Pesti Hirlap 1908. 73 sz.

Kőszegi (Brandl) S.

Somogyi Miklós: Magyarok a münchen-
ni Képzőművészeti akadémián. Művészet.
1912. 186. l.

KŐSZEGI-BRANDL *Gusztáv*, festő, * Sopron 1862., † 1908 márc. 21. Budapesten és Münchenben tanult s először 1890. állított ki a Műcsarnokban életképeket.

K. G. I. 1951.

olczad balra. Teje elől kopasz, s baju-
beretválva. Körülcsavart nyakkendő-
látható s frémes bekecsének vállvetője
a kép alatt aláírásának másakép:

Tihanyi Tamás
ő" Ispány"
alatt balra: „Magyar Pantheon"
Kiadta
ori Thewrewk József
Gramich sajátja"
ngarisches Pantheon."

lak nagysága 10.1 cm.

8187

126/94 N° 114.

Kőszegi (Brandl) Gusztáv, festő; szül. 1862 november 6-án Sopronban, megh. 1908 március 21-én Budapesten.

végzett önszorgalom útján pár iskolát s azzal szülővárosába került, hol ez a kvalifikáczió akkor épen elég volt. Ilyen magárahagyatottságban fogott hozzá a nyelvek tanulásához, az iráshoz, olvasáshoz és a nagyobb studiumokhoz. Szerette végtelenül fajtáját és a magyart, mely az ő fajrokonait oltalomban részesitette s ebből a nagy elfogultságból nőttek ki tudományos működésének csirái. Lefordította Petőfi több költeményét, kiadta a Himnusz és a Szózat örmény fordításait, megirta az örmények történetét, az erdélyi örménység beköltözésének históriáját, tanitómestere, Gábrus Zachariás életrajzát stb. — *Armenia* czimű havi folyóiratának megindítása előtt. Az Armenia 1886-ban indult meg az ő szerkesztésében és az ő költségén mindvégig. A tudományos armenizmus és a magyar armenisztika ezzel a lappal kezdődik: aztán a mi kulturánkban. Most már négyszeresedtek feladatai, mert a szerkesztés és tanitás munkáján kivül a levéltári kutatás óriási fáradságai, a tanulmányozás, az adatszerzés és ezenfelül a családfentartás komoly kötelességei is ránehezedtek. De mindezt ő nagy szeretettel és heroizmussal viselte. Dolgozott szakadatlanúl, kora reggeltől késő estig s egymásután adta ki munkáit, melyekben a tévedések és elfogultságok majdnem laponként szemünkbe botlanak, de olyan ember tollából, ki sem hivatalt, sem rangot, sem anyagi előnyöket, sem kitüntetést nem hajhászott ezzel magának: csak a nemzeti dicsőséget iparkodott szolgálni. Vagyonát, egészségét, ifjúságát és férfikora legszebb éveit egy magasztos, ideális czélnak áldozta oda s igy folyt élete halála napjáig. Utolsó munkája két héttel halála előtt jelent meg *Magyarok eredete és őslaka* czimmel s ebben a könyvében hirdeti programmszerűleg a magyar-örmény rokonság elméletét. Kétségtelen, hogy tévedések tömegével teljes ez a könyv, de nem ez a lényeges benne. Ő hitte utolsó betűig mindazt, a mit irt, s hogy nagyszabású lélek volt, hogy kiváló emberi tulajdonságok éltek lelkében, életével bizonyította be, melyben kevés volt az öröm, ellenben soha meg nem szünő volt a munka, vagyis egy ideális gondolatnak a martirok szivósságával és makacsságával való szolgálata. Hamar el fognak avulni, sőt nagy részben már el is avultak munkái, de élni fog bennök és hatni fog továbbra is az a határtalan lelkesség, melyet beléjök lehelt. Érdemekben gazdag élet után január 24-én húnyt el 67-ik évében Szamosujvárott és 26-ikán temették el az ottani főtemplom kriptájában számára kijelölt díszsirhelyen. Az általa alapitott *Örmény Múzeum* nevében dr. *Herrmann* Antal egyetemi magántanár bucsúztatta el. *Zuboly.*

SZONGOTT KRISTÓF.

KŐSZEGI-BRANDL GUSZTÁV KIÁLLÍTÁSA.

Nagy emberekre nemcsak életükben, de haláluk után is sok mindent reáfognak. S az ilyetén posthumus incselkedés valószinűen még ártóbb, mint az eleven bőrre való nyilazgatás. Mert az eleven oroszlán — alkalomadtán — elbánik még a hizelgőkkel is, de a halott oroszlán? Annak a talpát bizony már a rágalom sem bizseregteti meg.

Igaz-e, vagy sem, de állitólag az angolok hajdan való nagy festőromantikusa, Millais is egyetértett azzal a manapság erősen divatos fölfogással, hogy a piktor mesterségéhez nem kellenek szellemi kvalitások. Lehet valaki igen korlátolt ember és ugyanakkor nagyon jó — festő. Hát ez a tétel igazságnak vajmi gyönge, de felfogásnak s pláne művészeti hitvallásnak annál — kényelmesebb. És hódit. Különösen piktorok között és különösen minálunk. Az eredménye pedig az, hogy a festők zúgolódnak a közönség fásultsága miatt s azt mondják, hogy nincs műértő és nincs műbarát. A publikum pedig, a mely boldog, ha a kulturális kötelezettségek alól valamely elfogadható ürügygyel kibujhat, azt mondja, hogy «engem ugyan be nem csaptok.» És levonja a konzekvenciát is: nincs magyar művészet.

Baj ez mindenképen, de veszedelem és majdnem szerencsétlenség az olyan festőre, a ki — mint *Kőszegi-Brandl Gusztáv* maga is bevallja —: nem ismer a művészetben régi vagy új irányt, ismer csak egyet: a művészetet. Ez a szépen megfogalmazott mondat szinte klaszszikus körülirása a — semminek. Jelenti pedig azt, a mit nem mond ki Kőszegi-Brandl, hogy ő nem csatlakozik se jobbra, se balra, hanem csak vendégszerepelni jár — mindenhová. Egyszer-egyszer megindul a mélységek felé, a hol nemcsak a kristályos, hanem a művészi értékek is teremnek, de féluton visszariad. Hátha maradinak tartják érte? Azután nekilendül a képzelhető legnagyobb fölszinességnek. A kép, a mit ilyenképen megfest, horribilis szinfoltoknak az egymás mellé illesztése, a hatása pedig valami rikító álarczosbáli dominóé. A *Napfény*, meg a *Tengerész* a legjellemzőbbek ebben a genreben.

A plein air tulzásaiból azután átcsap az érzékeny lirizálásba és ismét csak — túlzásba téved. Van egy nagy vászna. A czime: *Őszi köd*. A mit látni, az sok-sok aszfaltos feketeség. Itt-ott egy kis kapuczineres barnaság, a mely néhol átkanyarodik valami vöröses tónusba. Az egész kép sikerült illusztráczió egy nagyon régi és nagyon rosz viczczhez. A néző töri a fejét, hogy ugyan mi az, a mit lát: rámában egy feketére mázolt vászon. A piktor magyaráz: ez az Éjszaka. De hiszen nem látok semmit, — makacs-

ARCZKÉP-TANULMÁNY.

GYERMEKEK.

KŐSZEGI-BRANDL GUSZTÁV KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

EGY NAGYKÉPŰ LOVAG.

VERKLIS.

Bér Dezső rajzai.

A BÚCSÚFIA.

kodik tovább a néző. Hát éjszaka talán lát valamit? — hangzik el a kinos point. Ez a kép is szakasztott ilyen. Lehet, hogy a piktor megfestette az *őszt*, de aztán ráborította az egészre a *ködöt* s most nem látni — semmit. Hasonló elvek szerint keletkezett — többek között — a tárlat egy másik képe. Az nem fekete, hanem fehér, kétségbeejtően fehér. A címe: *Hó*. Igaz lehet. De ha az volna alája irva, hogy «a tejjé vált tenger», akkor is igaz volna. És mindaddig igaz volna minden aláirás, a míg holmi fehérségekről szólana. Még akkor is, ha azt mondaná: fehér vászon darab, festés előtt.

A mikről szólottam, azok a képek a tárlat gyöngéi. Vannak azonban a tárlatnak — és hála Istennek, sokkal nagyobb számban — gyöngyei is. Képek a melyeknek a megszemlélése őszinte, mélységes szenzációkat, művészi hangulatot ébreszt. Az *Andante* bájos női alakjában csakugyan benne vibrál a zene lágy, hullámzó ritmusa. Virtuóz munka a *Női arczkép* (103) a melyben egyszerre két karaktert is ád a piktor: a modellét, de meg a magáét is. Benső értékben és pittoreszk hatásban egyformán kitünő dolog az «Ágak között», a mely plein air ugyan, de ritka szerencsével lefokozott tónusban tartva.

Külön fejezet illeti a tárlat három képét, a melyek, ha egymagukban volnának is, érdemessé tennék a régi tőzsde-épület fölkeresését. Az «Arczkép tanulmány» az egyik; több finomságot — mint a hogyan K.-Brandl modelljének mousseline köntösét megfestette — jóformán lehetetlenség vászonra lehelni. Bravuros könnyedség jellemzi a «Fátyolos hölgy»-et, de érzés, komolyság, művészi előkelőség a legszerencsésebb harmóniában azon a képén egyesül, a mely a tulajdon feleségét ábrázolja. Művészi értékén fölül vonzóereje a tárlatnak az is, hogy a belőle származó haszon a «Női kézimunkát értékesítő Klotild-egylet» üdvös czéljának elősegitésére szolgál.

PRÓBA.

JÉGGYALULÁS.

A FALU A VAJD

JÉGÜNNEPÉLY A

Kőszegi Brandl

Gusztáv

Lyka München

59. l.

nem a könyv, hanem az élet, a gyakorlat embere volt s az marad irodalmi műveiben is. Eszméi épen azért oly érdekesek és jellemzők, jellemzőbbek akárhány hivatásszerű iróénál, mert a korabeli haladó szellemű átlagos magyar ember lelkét leplezik le az utód szeme előtt. Mivel a kor jelszava a magyar műveltségnek európai szinvonalra emelése volt minden téren, Fáy András regényében is erre törekedett, vagyis nem irodalmi, hanem nemzet-paedagogiai czéljai voltak. Ezért irt tanregényt, melynek fő czélja az iró nevelési eszméinek kifejtése. Szép szóval nevelni a magyart, — ez volt a czél. S az elmék akkori forrongására roppant jellemző, mennyire megfér Fáyban a rousseaui eszmekör s az angol moralizmus a régimódi magyar nemes ember konzervativizmusával, mennyire ölelkeznek benne a legélesebb szellemi ellentétek. Művelődéstörténeti szempontból ép ezért örülni kell, hogy ez a munka, a melyet eddig irodalomtörténetirók emlegettek csupán, a vállalat révén, melyben megjelent, szélesebb körökbe is eljut. *Mikszáth* Kálmán irta meg e két kötetbe is az iró rövid élet- és jellemrajzát, azzal a bámulatos érzékkel a lényeges vonások iránt, a mely neki legbecsesebb tulajdonságai közé tartozik. A regényhez *Gergely* Imre rajzolt csinos illusztrációkat.

Abafi. *Jósika* Miklósnak kétségkívül nemcsak irodalomtörténeti szempontból legfontosabb, hanem a műfaj szempontjából is legsikerültebb regénye az *Abafi*, az iró első műve, a mely egyszerre legkitünőbb s legolvasottabb regényiróink sorába emelte Jósikát s a melyben teljes kifejlettségében van már meg az iró egész tehetsége, erényeivel és fogyatkozásaival együtt. Érdekes történet, érdekesen elbeszélve s a régi magyar társadalomnak bár a felszinen maradó, de szines képe, — ezek a tulajdonságai teszik az Abafit még ma is élvezettel olvasható művé. Minálunk túlságos nagy a hajlandóság időnek előtte az irodalomtörténeti emlékek közé, a könyvtári lomba sorozni a régibb irodalom termékeit s vannak oly keményen itélők, a kik ezt szivesen megtennék Jósikával is. Ezek azonban nem számolnak a közönséggel, a mely még mindig olvassa és szivesen olvassa ezt a hasznos és termékeny irónkat, szemet hunyva nyelvének, technikájának elavultságain, mert olyan dolgokat talál benne, melyek szivének kedvesek: a magyar múlt többé-kevésbbé szerencsés kézzel megelevenítését, rokonszenves alakokat, harmonikus életnézetet, érzelmes romantikát. A finnyás irodalmi inyencz sok olyan dolgon fennakad, a min az átlagos olvasó, a ki elfogulatlanul, gyöngébb kritikával, de hálára készebb szívvel olvas s könnyebben fellelkesül. S a mi alapjában mégis szegényes irodalmunkban talán túlságos fényűzés volna az ilyen műveket az aktuális olvasmányok köréből kizárni. Jósika regénye *Winkler* Elemér rajzaival jelent meg.

Magyar irók élete és munkái. *Szinnyei* József nagy munkájából, melyet az Akadémia megbizásából készit, most már a 108-ik füzet jelent meg, vagyis a XII. kötet 8-ik füzete. Az új füzet a Simpliciánus és Somolki nevek közé eső 286 iró életrajzi és bibliographiai adatait jegyzi fel, köztük számos kiváló és érdekes régi és újabb iró is van. Az eddig megjelent munkában most már 23,130 iró van felsorolva.

A Modern festők czímű vállalatnak megint megjelent egy újabb füzete. Ebben is hat különböző modern festőművész művei vannak pompás színes reprodukcziókban közölve. A magyarokat *Iványi* (Grünwald) Béla képviseli egy napsütéses, szinben kitünő hatású képével, melynek czíme: *Czigányok a mezőn*. A hiressé vált *worpswedei* német festőcsoportnak három kitünő tagja következik utána: *Modersohn*, *Overbeck* és *Vogeler*, egy-egy egész művészetükre jellemző festménynyel. Az olasz *Cascari* és a német *Diez* egy-egy képe egészíti ki a füzetet. Mindegyik festmény kitünő érzékkel van kiválasztva, majdnem egyenértékü fogalmat nyújt az illető művész egyéniségéről. Az egyes képek elé az egész vállalat szerkesztője, dr. *Térey* Gábor irt magvas magyarázatot.

Rákóczi szabadságharcza. Szorgalmas népies irónk, *Farkas* Emőd, ki főleg multunk hazafias emlékeinek népszerü feldolgozásában fáradozik sokat, most egy nyolcz kötetre tervezett nagy munkát indított meg Rákóczi szabadságharczáról. Az eddig felszinre került adatok alapján dolgozik, élénken, népszerüen mondja el a történeti eseményeket. A munkát *Nemes* Mihály sok képe is diszíti s előszót hozzá *Thaly* Kálmán irt.

Iparosok olvasótára. Az ily czímű derék vállalatnak, melyet *Mártonfy* Márton szerkeszt most egyszerre öt új füzete jelent meg. *Péter* Jenő, kinek nevét lapunkból is ismeri az olvasó, nagyon élénken, világosan s sok tudással mutatja be az asztalos mesterség fejlődését; dr. *Gondos* Viktor közgazdasági képeket rajzol Amerikából, *Tarczai* György jellemzetes képeket rajzol a régi czéhek világából. *Klein* Jakab épitőiparosok számára ír az oszloprendekről és függélyes tagozásokról. Az ötödik füzet végül hasznos olvasmányokat nyújt a régi s a mai életből.

Az országos magyar nőképző egyesület most adta ki évkönyvét 1906—1907-iki jubiláris évéről. Az évkönyv két főrészből áll: az első az egyesület megalakulásának negyven éves jubileumáról számol be, közölve az ott elmondott beszédeket s a jubileumról szóló hirlapi közleményeket, a második rész az egyesület legutóbbi évi működéséről számol be hivatalos jelentések alakjában.

A zsidó irodalom története. *Kecskeméti* Ármin ily czímű művének első kötetét most adta ki az izr. irodalmi társulat. Nálunk csaknem teljesen ismeretlen tárgy, a melyről itt szó van: az ótestamentom *utáni* zsidó irodalom s e mellett érdekes, a történelem sok rejtettebb vonatkozására fényt derítő is. Olyan kérdések, mint a hellinisztikus szellemnek a zsidó lélekbe való benyomulása, a mely az alexandriai Philóban érte tetőpontját, a talmud s vele együtt a ma is uralkodó zsidó theologiai módszer kialakulása, a mely oly jellegzetesen rányomta bélyegét a zsidóság egész szellemi életére, majd később a középkori zsidó irodalom és tudomány, — az emberiség szellemi életének oly nevezetes s e mellett oly sajátságos termékei, hogy érdemes irántuk érdeklődni minden művelt embernek. A zsidó irodalom tudvalevőleg majdnem egészében vallásos tartalmú, a mit megmagyaráz egyrészt az ótestamentomi theokratikus hagyomány, másrészt a zsidóság sajátszerű történeti helyzete, a mely a faji és nemzeti érzést annyira összeforrasztotta a vallásos érzéssel, a hogy ezt semmiféle más népnél nem találjuk. Ezért a zsidó irodalom története egyuttal a zsidó vallásos szellem történetének is képe. Ez a körülmény bizonyítja mindennél jobban, hogy a zsidóság történeti viszonyainál fogva szellemileg abnormisan fejlődött, mert hiszen más irodalmak is a vallásos irodalmon kezdődtek, de aztán idők folyamán differenciálódtak belőle a többi irodalmi ágak. Ez a differenciálódás maradt el a zsidóknál, a mi magában véve is igen érdekes tanulságokat rejtő jelenség az irodalmak fejlődésének tanulmányozója számára. *Kecskeméti* Ármin nagy munkával, a legújabb kutatások eredményeinek felhasználásával dolgozta ki művét, mely pályadíjat nyert az izraelita magyar irodalmi társulat pályázatán.

Uj könyvek:

Magyar Regényirók: 1. *Abafi*. Regény, irta báró *Jósika* Miklós. *Winkler* Elemér rajzaival.

2. A Bélteky ház. Regény két kötetben, irta *Fáy* András. *Gergely* Imre rajzaival.

Budapest, Franklin-Társulat. A *Magyar Regényirók* 60 kötetre tervezett vállalatának ára 300 korona.

Modern festők. Eredeti szinekben és magyarázó szöveggel. Szerkeszti dr. *Térey* Gábor. Budapest. Franklin-Társulat. Egyes füzet (hat kép) ára 3·60 korona.

Rákóczi szabadságharcza. Az előszót irta *Thaly* Kálmán. Felelős szerkesztő *Farkas* Emőd. A képeket rajzolta *Nemes* Mihály. Budapest. Kiadóhivatal: Teréz-körut 15. A 8 kötetes teljes mű ára 24 korona Megjelenik negyedévenkint egy kötet.

Magyar irók élete és munkái. A M. T. Akadémia megbizásából irta *Szinnyei* József. 108. füzet (XII. kötet 8. füzete). Budapest, Hornyánszky Viktor kiadása. Egy-egy füzet ára 1 korona.

Iparosok olvasótára. Szerkeszti *Mártonfy* Márton Öt új füzet. Budapest, Lampel-Wodianer részvénytársaság. Egy füzet ára 60 fillér, kettős füzet ára 1·20 korona.

A zsidó irodalom története. Irta dr. *Kecskeméti* Ármin. Első kötet.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Kőszegi-Brandl Gusztáv festőművész, székesfővárosi rajztanár 43 éves korában Budapesten. Az elhunyt több képével sikert aratott mind a magyar, mind a külföldi kiállításokon. A mult évben az Apponyi Albert gróf és Szapáry Ivánné grófné védelmével a női munkát értékesítő Klotild-egyesület javára rendezett gyűjteményes kiállításával aratott tetszést — Dálnoki és mezőmadarasi Medve Kálmán dr. földbirtokos 75 éves korában Budapesten. — Laszberg Rudolf gróf, nyug. főispán 64 éves korában Budapesten. Hosszú ideig volt Győr vármegyének és Győr városának főispánja s a király a Fejérváry-kormány idejében Pestmegye főispánjává is kinevezte. A közigazgatásban szerzett érdemei elismeréséül a Szent István-rend kiskeresztjét kapta. — Hodossy János kereskedő, szombathelyi városi képviselő, vasvármegyei tüzrendészeti felügyelő életének 44-dik évében Szombathelyen. — Maillot de la Treille György báró cs. és kir. kamarás, sz. k. dzsidás-kapitány 65 éves korában Budapesten. — Eötvös Lajos, a miskolczi önkéntes tüzoltó- és mentőegyesület alparancsnoka 52 éves korában Miskolczon. — Nagy Ferencz magyar államvasuti tisztviselő 52 éves korában Váczon. — Zárics János magyar királyi posta- és táviró-főtiszt 56 éves korában Budapesten. — Pragman Sándor, Máramarossziget város volt tanácsosa és pénztárosa Máramarosszigeten. Pragman vagyonának nagy részét jótékony és kultur-czélokra hagyta, a megyei kórházban és főgimnáziumban alapítványokat tett és mintegy 40,000 koronát bocsátott a vármegye rendelkezésére kultur-czélokra. — Bernfeld Mór háztulajdonos és vállalkozó, Budapesten. — Nónay Viktor ármentesítő társulatiellenőr 61 éves korában Beregszászon. — Keppler Sándor nyug vasgyári igazgató 95 éves korában. — Somogyi Soma, több budapesti ujság tőzsdei tudósítója, 62 éves korában Budapesten. — Nagy József nyug. állami iskolai tanító, református egyháztanácsos, 48-as honvéd 78 éves korában Jólészen. — Konstantinovics György földbirtokos 63 éves korában Szarvason. — Huszágh István dr. földbirtokos, volt országgyűlési képviselő Zólyomban. Az elhunyt annak idején jegyzője volt Zólyomvármegyének, sok éven át felügyelője a zólyomi ágostai evangelikus egyháznak stb. — Szamuely Aurél, a nyiregyházi termény- és áruraktár ügyvezető igazgatója 66 éves korában Nyiregyházán. — Martin Sándor dr., a margitligeti üdülőhely tulajdonosa és igazgató orvosa, az ó-budai ágostai evangélikus egyházközség felügyelője, 54 éves korában Budapesten. — Rosenfeld Mayer, a miskolczi izraelita hitközség főrabbija 78 éves korában. — Mándi Béla baranyamegyei földbirtokos, Baranyaszentlőrinczen. Temetése Budapesten volt. — Horovitz Sámuel munkácsi állami elemi iskolai tanitó. — Szedlacsek Szilárd sátoraljaujhelyi római katolikus segédlelkész 29 éves korában Bodrogkőváralján. — Makay Vincze nyug. községi polgári iskolai tanár 54 éves korában Nagyváradon. — Schwartz Gábor fanagykereskedő 59 éves korában Pinczehelyen. — Győrffy Kálmán 52 éves korában Szabadkán. — Véghely Imre szigorló orvos Budapesten. — Gindert László 17 éves korában Budapesten.

Maluska Vilmosné, szül. Horváth Mária 59 éves korában Budapesten. — Harsányi Jánosné, szül. Winkler Julia, 56 éves korában Zentán. — Özv. Pákh Pálné, szül. székelyföldvári Szilágyi Hermin, 73 éves korában Ohaj barsmegyei községben. — Özv. sajói Mán Józsefné, szül. szalai Sztojka Klára bárónő, néhai Mán József máramarosmegyei főispán özvegye, 81 éves korában Budapesten. — Kernberg Rozália 58 éves korában Budapesten. — Özv. káposztafalvi Lányi Nándorné, szül. Kupecz Matild, 95 éves korában Budapesten. — Özv. Fritecz Ferenczné, szül. Sóska Karolin 73 éves korában Erzsébetfalván. — Domaházi Elek Arpádné, szül. marienburgi Hubert Anna 39 éves korában Budapesten. — Özv. micsinyei és beniczei Beniczky Pálné, szül. zanathi Zanathy Izidóra 64 éves korában Nagyváradon. — Özv. Bokross Istvánné, szül. Fábián Róza, 26 éves korában Budapesten. — Jeszenszky Anna óvónő, 32 éves korában Balassagyarmaton. — Kovács Pálné, szül. Breslmayer Olga, Kovács Pál dr. országgyülési képviselő felesége 29 éves korában Budapesten. — Winkelhofer Mátyásné, szül. Kovács Juliána 57 éves korában Budapesten.

EGYVELEG.

* **Dániában a királyok** 392 év óta vagy «*Frigyes*» vagy pedig «*Keresztély*» nevet viselnek. Az ország törvényei szerint Keresztély utódja csakis Frigyes lehet ezt pedig ismét csakis Keresztély követheti. Ezen okból minden dán királyi herczeg egyéb nevei közt a «Frigyes» és «Keresztély» neveket is viseli.

Divattudósitás. A legjobb hírnévnek örvendő selyemkelme-kiviteli ház Schweizer & Co., Luzern U. 23. (Schweiz) a divatról ezeket írja: Selyemszövetek évről-évre fokozódó közkedveltségnek örvendenek mint utczai toilette. Különös kedveltségnek örvendenek mindenekfölött selyemszövések között a puhaszövésűek, u. m.: echizek és habituai, Louisine, crêpe de Chine, eolienne, moire mousseline, tafletas lustré stb. és pedig egyszinű épúgy, mint csíkos, koczkás, skót, nyomott és nevezetesen az áttört is. A kis rajzolatúak rendesen előnyben részesülnek a nagyokkal szemben. Divatos szinek: fehér, fekete, fekete-fehér, szürkefehér, továbbá a zöldes, kékes és vöröses szinűek in uni vagy keverve. Nyáron a fehérnek lesz mégegyszer nagy szerepe. Gazdag gyűjteményünk a selyemszöveteken kívül nagy választékot fog tartalmazni hímzett öltönyökben és bluzokban 13 koronától 71 kor. 25 f.-ig bluzonként és öltönyönként a legjobb st.-galli hímzésben. A nagy kedveltségnek örvendő mousseline-szövetet az idén is fogjuk 1 kor. 20 f.-ért 120 cm. szélességben, valamint a többi selyemkelméket viteldíj- és vámmentesen házhoz szállitani. Mintákat az összes ujdonságokról (félig kész hímzett öltönyök és bluzok divatképekkel) irásbeli megkeresésre ingyen és bérmentesen küldünk.

A **Beretvás**-féle *Migrén-pasztilla* gyorsan mindenféle heves főfájást biztosan megszüntet. Egy doboz (24 pasztilla) ára 1 korona 20 fillér minden gyógyszertárban.

gyilkolták franczia uraikat. Haitiban utazott férfiak állítása szerint Haiti mostani lakossága már sokat veszített eredeti feketeségéből. Férfia, nője szép szálas termetű, inkább barna, mint fekete és általában jó indulatu, szelid kedélyű. Természetesen lusta és élhetetlen, mint afrikai vérrokonai. Olyan földön él ez a nép, a mely a tropikus égöv minden áldásával dicsekszik, a melyen nem terem mérges kigyó és ragadozó állat, ellenben vadon is buján tenyészik a kávé, a gyapot és mindenféle értékes déli gyümölcs meg növény. Földmívelésnek, iparnak s általában a természeti kincsek fölhasználásának a szigeten csak annyi nyoma van, a mennyit egyik-másik vállalkozó európai hagyott rajta. Még a városok primitiv iparának gyakorlói is a szomszédos szigetekről került emberek s ezek végzik a kocsisok, pinczérek, borbélyok, boltosok, s effélék munkáját. A németek nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy megvessék a lábukat a szigeten. Belőlük telnek ki a bankárok, a kereskedők a kikötő-városokban, sőt már egy hetven kilométeres vasutat is építettek. A Hamburg-Amerika hajós társaság rendes havi járatokat rendezett be Haitira. De nehány év óta erős versenytársakra találtak a jenkikben, a kik megszerezték a legnagyobb réztelepeket és Alexis elnök hatalmas pártfogásával egy százhúsz kilométeres vasúti vonalat is építettek. Mivel Haiti szigete a Panama csatorna bejáratánál van, a mely ha megnyilik, ugyancsak megváltoztatja a világkereskedelem mostani útjait, a hatalmak versengése nagyon érthető. Eddig csodálatos gyűlöletben lehetett megtartani a sziget népét minden fehér befolyás ellen. Kérdés azonban, hogy a most már nagyon fontossá vált Haiti meddig tartja meg szuverénitását, melyben olyan kedvére üzhette a forradalmosdit, s mikor vet véget a fekete köztársaságnak a versengő nagyhatalmak megegyezése. Egyelőre Alexis elnök úr versenytárs nélkül élvezi a hatalmat, Firmin úr pedig a száműzetés keserű kenyerét eszi életben maradt hiveivel együtt.

DIVATLEVÉL.

Azt szokás mondani, hogy a divatban mindig megismétlődnek a mult emlékei. Ezt tagadhatatlanul elismerik mindazok, a kik kortörténelmi alapon foglalkoznak a divattal. És mégis minden idényváltozáskor meglepődünk és újnak jelöljük mindazt, a mit a divatművészek mint ujdonságot állítanak elénk. Ennek okát abban kell keresnünk, hogy minden divat homlokegyenest ellenkezik egymással és szemünket épen az uralkodó stílusok ezen különböző volta kápráztatja el.

Az idei divat keretében ismét azt látjuk, hogy sikerült teljesen elütő formákat megalkotni. Ennek bizonyítékául csakis a hosszú, testhez álló kabátokat kell megemlítenünk, melyek ma a legújabb divat tipusát adják. A tavasz és nyár folyamán csupa lenge, karcsú termetű nőket látunk majd, a kik örömmel is fogadják e viseletet. Alakjuk szépségét jóval előnyösebben érvényesíthetik ennek révén, mint az eddig elterjedt empire-szabás ezt megengedte.

A hosszú kabátok rendszerint az alj szövetéből készülnek. Ha csikos vagy koczkás a szövet, nem adnak rá egyebet kis, sötétkék bársonyból szabott gallérnál. Vagy legfeljebb ama keskeny, fehér nyakbodrokkal élénkítik, melyeket «jabot» néven ismernek a francziák. Egymásra boruló, csigaforma mollfodrok ezek, melyek hosszában összefűzve kecses díszt alkotnak. Szélüket többnyire keskeny csipke köríti.

A hajdíszek valóságos remekműnek tekintendők és fodrásznő segítsége nélkül csak nagyon kevés nő tudja őket elkészíteni, bármily ügyes kezü legyen is. Ép oly nélkülözhetetlenek a legkülönfélébb pótlások, mert hiszen a hullámokat, dudorokat és művészi hajtornyokat a saját hajából csak kevés nő tudja és akarja megcsinálni. Rendkívül sok haj kell hozzá, de bármennyi van is, idegen támaszték nélkül egy napon keresztül meg nem tarja szépségét a modern frizura. És a mellett a sok, sütővassal való kezelés biztos romlását okozná. Azért lett ma oly általánossá a «postiche» néven ismert hajpótlékok egész tömege.

A kalapok terén szintén nagy változást látunk. Eltüntek a mult nyáron és idei télen annyira kedvelt harangkalapok vagy legalább is csak nagyon elvétve látunk egyet, a mely hozzájuk hasonlít. Díszüket többnyire toll és virág adja, esetleg szalagcsokrokkal egyesítve. A formákat a Gainsborough, XVI. Lajos korabeli, Charlotte Corday és Marie Antoinette izlése befolyásolják, az ötletek egész özönével szaporítva, melyekben a franczia divatművészek mindenkor bővelkednek. És mindezen, a multból átvett kalapformákat szivesen viselik majd a modern asszonyok, leányok — mint legfrissebb ujdonságot.

A szövetek közül legdivatosabbak a különböző mintában csíkozottak és koczkásak. Mindegyiknek másként szövött, szinben is elütő szegély van a szélébe szőve, mely egyszersmind az egész ruha díszét adja. Különösen a szoknyákon látjuk e díszes szegélyeket. Azonfelül nagyon kedvelt lesz ezidén a csíkos vagy koczkás alj, például krém és barna színben mintázva. Ehhez okvetlen egy barna kabát tartozik teljesen egyszerűen, legfeljebb kevés himzéssel készítve. Minden színben és árnyalatban ezt viselik majd a nők.

Mint szenczációját a hölgyvilágnak bemutatjuk továbbá a világ legdrágább ruháinak egyikét. Az amerikai dollárkirály, *Gould György* neje viselte valamely ünnepélyes alkalommal, általános ámulatot keltve. A ruha végig tele van himezve igazgyöngygyel, a kivágást is ez köríti kecses rácsozat alakjában. Gouldné nyakán is mesés gyöngysorok ékesked-nek. E ruha a hozzávaló gyöngyökkel 10 millió koronába került. Ki gondolná, hogy e mosolygó, szép asszony olyan horribilis vagyont visel karcsú termetén, annyi bájos, elfogulatlan kecscsel megközelítve a divatfényűzés legszélső végletét.

S . . . . i Bella.

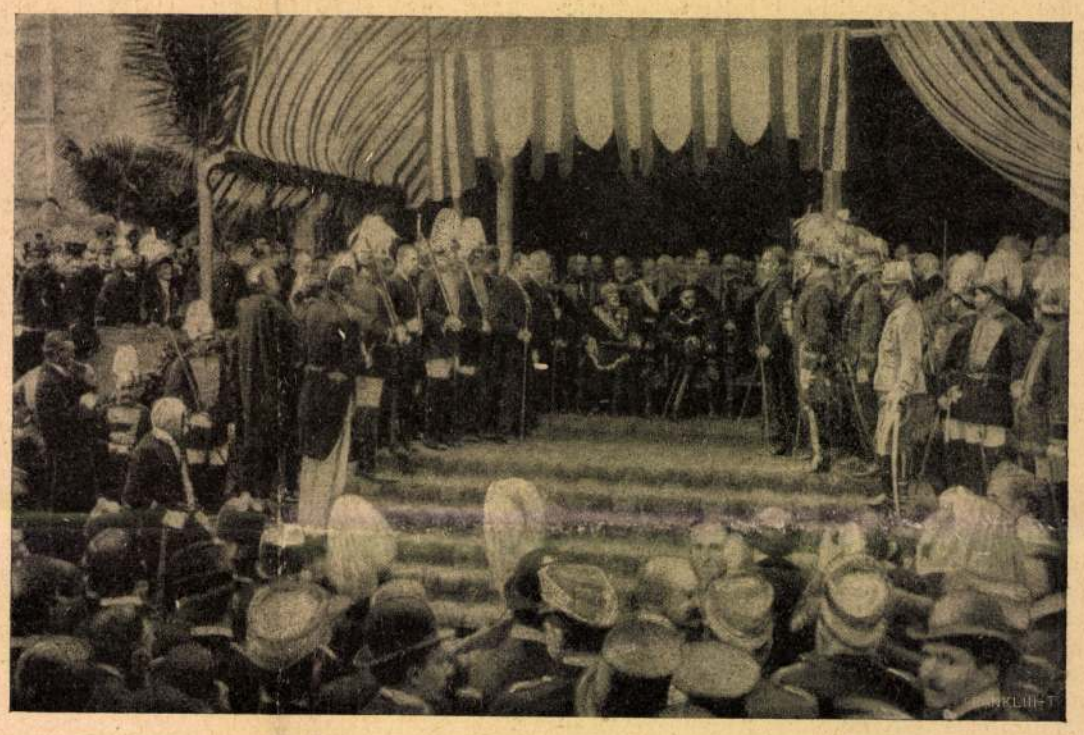

A SPANYOL KIRÁLY BARCELONÁBAN. — Tisztelgés a király és a miniszterelnök előtt.

A SPANYOL KIRÁLY BEVONULÁSA BARCELONÁBA.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

55-ik évfolyama.

A «**Vasárnapi Ujság**» a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, **évenként több mint 130 íven,** s több mint **ezer képpel,** *legjelesebb hazai iróink és művészeink közreműködésével* jelen meg.

A «*Vasárnapi Ujság*» **szines képmellékleteket** is ad, több szinben művészileg kivitt képeket.

*

Előfizetési föltételeink:

A «**Vasárnapi Ujság**» negyedévre 4 korona, félévre 8 korona.

A «**Vasárnapi Ujság**» a «**Világkrónika**»-val negyedévre 4 korona 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér.

Az előfizetések a «**Vasárnapi Ujság**» **kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. szám küldendők.**

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Bélteky ház. A jó öreg *Fáy* András «tanregény»-e, *A Bélteky ház* most új kiadásban jelent meg a *Magyar Regényirók* nagy vállalatában. Az első magyar társadalmi regénynek szokták mondani e két kötetes művet az irodalomtörténetirók. Az is, de egyéb is: a magyar társadalomtörténetnek egy nagyon tanulságos és avatott figyelő számára nagyon érdekes fejezete. Tipikusan jellemzi a mult század harminczas éveinek gondolkodását, társadalmi felfogását, politikai czéljait, az eszméknek azt a forrongását, a mely akkor a lelkeken, Széchenyi kezdeménye nyomában uralkodott. Fáy

végzett önszorgalom útján pár iskolát s azzal szülővárosába került, hol ez a kvalifikáczió akkor épen elég volt. Ilyen magárahagyatottságban fogott hozzá a nyelvek tanulásához, az iráshoz, olvasáshoz és a nagyobb studiumokhoz. Szerette végtelenül fajtáját és a magyart, mely az ő fajrokonait oltalomban részesítette s ebből a nagy elfogultságból nőttek ki tudományos működésének csirái. Lefordította Petőfi több költeményét, kiadta a Himnusz és a Szózat örmény fordításait, megirta az örmények történetét, az erdélyi örménység beköltözésének históriáját, tanítómestere, Gábrus Zachariás életrajzát stb. — *Armenia* czimű havi folyóiratának megindítása előtt. Az Armenia 1886-ban indult meg az ő szerkesztésében és az ő költségén mindvégig. A tudományos armenizmus és a magyar armenisztika ezzel a lappal kezdődik aztán a mi kulturánkban. Most már négyszeresedtek feladatai, mert a szerkesztés és tanítás munkáján kivül a levéltári kutatás óriási fáradságai, a tanulmányozás, az adatszerzés és ezenfelül a családfentartás komoly kötelességei is ránehezedtek. De mindezt ő nagy szeretettel és heroizmussal viselte. Dolgozott szakadatlanúl, kora reggeltől késő estig s egymásután adta ki munkáit, melyekben a tévedések és elfogultságok majdnem laponként szemünkbe botlanak, de olyan ember tollából, ki sem hivatalt, sem rangot, sem anyagi előnyöket, sem kitüntetést nem hajhászott ezzel magának: csak a nemzeti dicsőséget iparkodott szolgálni. Vagyonát, egészségét, ifjúságát és férfikora legszebb éveit egy magasztos, ideális czélnak áldozta oda s igy folyt élete halála napjáig. Utolsó munkája két héttel halála előtt jelent meg *Magyarok eredete és őslaka* czimmel s ebben a könyvében hirdeti programmszerűleg a magyar-örmény rokonság elméletét. Kétségtelen, hogy tévedések tömegével teljes ez a könyv, de nem ez a lényeges benne. Ő hitte utolsó betűig mindazt, a mit irt, s hogy nagyszabású lélek volt, hogy kiváló emberi tulajdonságok éltek lelkében, életével bizonyította be, melyben kevés volt az öröm, ellenben soha meg nem szünő volt a munka, vagyis egy ideális gondolatnak a martirok szivósságával és makacsságával való szolgálata. Hamar el fognak avulni, sőt nagy részben már el is avultak munkái, de élni fog bennök és hatni fog továbbra is az a határtalan lelkesség, melyet beléjök lehelt. Érdemekben gazdag élet után január 24-én húnyt el 67-ik évében Szamosujvárott és 26-ikán temették el az ottani főtemplom kriptájában számára kijelölt díszsírhelyen. Az általa alapított *Örmény Múzeum* nevében dr. *Herrmann* Antal egyetemi magántanár bucsúztatta el. *Zuboly.*

SZONGOTT KRISTÓF.

KŐSZEGI-BRANDL GUSZTÁV KIÁLLÍTÁSA.

Nagy emberekre nemcsak életükben, de haláluk után is sok mindent reáfognak. S az ilyetén posthumus incselkedés valószinüen még ártóbb, mint az eleven bőrre való nyilazgatás. Mert az eleven oroszlán — alkalomadtán — elbánik még a hizelgőkkel is, de a halott oroszlán? Annak a talpát bizony már a rágalom sem bizseregteti meg.

Igaz-e, vagy sem, de állitólag az angolok hajdan való nagy festőromantikusa, Millais is egyetértett azzal a manapság erősen divatos fölfogással, hogy a piktor mesterségéhez nem kellenek szellemi kvalitások. Lehet valaki igen korlátolt ember és ugyanakkor nagyon jó — festő. Hát ez a tétel igazságnak vajmi gyönge, de felfogásnak s pláne művészeti hitvallásnak annál — kényelmesebb. És hódit. Különösen piktorok között és különösen minálunk. Az eredménye pedig az, hogy a festők zúgolódnak a közönség fásultsága miatt s azt mondják, hogy nincs műértő és nincs műbarát. A publikum pedig, a mely boldog, ha a kulturális kötelezettségek alól valamely elfogadható ürügygyel kibujhat, azt mondja, hogy «engem ugyan be nem csaptok.» És levonja a konzekvenciát is: nincs magyar művészet.

Baj ez mindenképen, de veszedelem és majdnem szerencsétlenség az olyan festőre, a ki — mint *Kőszegi-Brandl Gusztáv* maga is bevallja —: nem ismer a művészetben régi vagy új irányt, ismer csak egyet: a művészetet. Ez a szépen megfogalmazott mondat szinte klaszszikus körülirása a — semminek. Jelenti pedig azt, a mit nem mond ki Kőszegi-Brandl, hogy ő nem csatlakozik se jobbra, se balra, hanem csak vendégszerepelni jár — mindenhová. Egyszer-egyszer megindul a mélységek felé, a hol nemcsak a kristályos, hanem a művészi értékek is teremnek, de féluton visszariad. Hátha maradinak tartják érte? Azután nekilendül a képzelhető legnagyobb fölszinességnek. A kép, a mit ilyenképen megfest, horribilis szinfoltoknak az egymás mellé illesztése, a hatása pedig valami rikító álarczosbáli dominóé. A *Napfény*, meg a *Tengerész* a legjellemzőbbek ebben a genreben.

A plein air tulzásaiból azután átcsap az érzékeny lirizálásba és ismét csak — túlzásba téved. Van egy nagy vászna. A czime: *Őszi köd*. A mit látni, az sok-sok aszfaltos feketeség. Itt-ott egy kis kapuczineres barnaság, a mely néhol átkanyarodik valami vöröses tónusba. Az egész kép sikerült illusztráczió egy nagyon régi és nagyon rosz viczczhez. A néző töri a fejét, hogy ugyan mi az, a mit lát: rámában egy feketére mázolt vászon. A piktor magyaráz: ez az Éjszaka. De hiszen nem látok semmit, — makacs-

ARCZKÉP-TANULMÁNY.

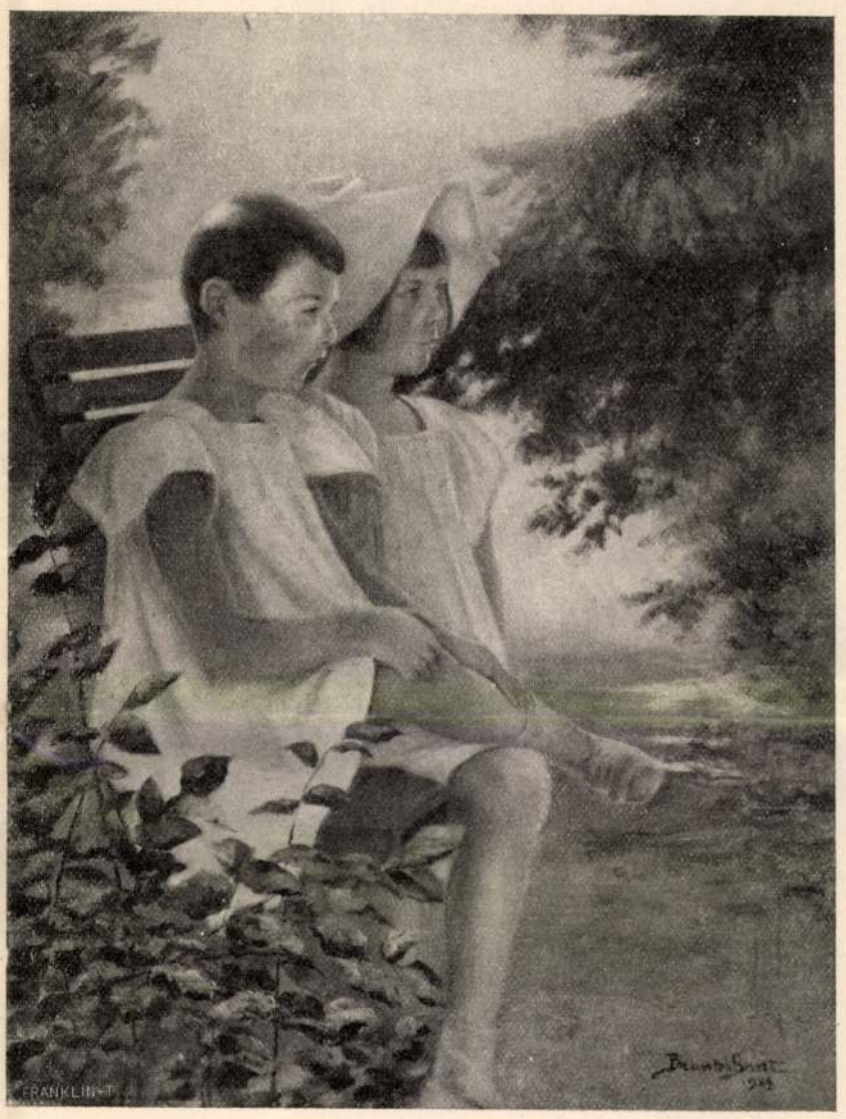

GYERMEKEK.

KŐSZEGI-BRANDL GUSZTÁV KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

EGY NAGYKÉPŰ LOVAG.

VERKLIS.

Bér Dezső rajzai.

A BÚCSÚFIA.

kodik tovább a néző. Hát éjszaka talán lát valamit? — hangzik el a kinos point. Ez a kép is szakasztott ilyen. Lehet, hogy a piktor megfestette az *őszt*, de aztán ráborította az egészre a *ködöt* s most nem látni — semmit. Hasonló elvek szerint keletkezett — többek között — a tárlat egy másik képe. Az nem fekete, hanem fehér, kétségbeejtően fehér. A címe: *Hó*. Igaz lehet. De ha az volna alája irva, hogy «a tejjé vált tenger», akkor is igaz volna. És mindaddig igaz volna minden aláirás, a míg holmi fehérségekről szólana. Még akkor is, ha azt mondaná: fehér vászon darab, festés előtt.

A mikről szólottam, azok a képek a tárlat gyöngéi. Vannak azonban a tárlatnak — és hála Istennek, sokkal nagyobb számban — gyöngyei is. Képek a melyeknek a megszemlélése őszinte, mélységes szenzációkat, művészi hangulatot ébreszt. Az *Andante* bájos női alakjában csakugyan benne vibrál a zene lágy, hullámzó ritmusa. Virtuóz munka a *Női arczkép* (103) a melyben egyszerre két karaktert is ád a piktor: a modellét, de meg a magáét is. Benső értékben és pittoreszk hatásban egyformán kitünő dolog az «Ágak között», a mely plein air ugyan, de ritka szerencsével lefokozott tónusban tartva.

Külön fejezet illeti a tárlat három képét, a melyek, ha egymagukban volnának is, érdemessé tennék a régi tőzsde-épület fölkeresését. Az «Arczkép tanulmány» az egyik; több finomságot — mint a hogyan K.-Brandl modelljének mousseline köntösét megfestette — jóformán lehetetlenség vászonra lehelni. Bravuros könnyedség jellemzi a «Fátyolos hölgy»-et, de érzés, komolyság, művészi előkelőség a legszerencsésebb harmóniában azon a képén egyesül, a mely a tulajdon feleségét ábrázolja. Művészi értékén fölül vonzóereje a tárlatnak az is, hogy a belőle származó haszon a «Női kézimunkát értékesítő Klotild-egylet» üdvös czéljának elősegítésére szolgál.

PRÓBA.

JÉGGYALULÁS.

A FALU A VAJD

JÉGÜNNEPÉLY A

...est, Köszegi Brandl Gusztáv
festőiskolája.

Ld.: Művészet VII. 1908. 268.

Brighton, Köszegi Brandl Gusztáv
képei a kiállitáson.

Ld.: Művészet VII. 1908. 268.

Sopron, Kőszegi Brandl Gusztáv szülővárosa.

Ld.: Művészet VII. 1908. 268.

Műcsarnok:1890-ben a kiállitáson Köszegi Brandl Gusztáv "Utolsó kivánság"c.képe.

Ld.:Művészet VII.1908.268.

Kőszegi Brandl
Gusztáv

az alábbi kör kiáll-
tásának igazgatója.

Emlékkap-a
Soproni Képzőm Kör-
Sopron 1897
Arckepjel
5. l. 23. l. 25. l.

első kiáll-tásának
megnyitó-ünne-
pére

Kőszegi-Brandl Gusztáv

Művészet 1907. 144
–1908. 268

		20.327 20
on		10.908 62
r		7000
		10908 62
eség		2908 62

Kőszegi Brandl
Gusztáv

Művészeti lexikon
4141.

TK. 234

II
587

234. *Kemény Sámuel.* Mellig, kissé jobbra fordult, de visszanéz, tojásdad medaillonban. Haja, szemöldöke, bajusza és szakálla ősz, szeme barna. Atillája zöld és rajta a díszgombok száma hat. Felirata alól: »*Adverso turbine cresco*« és a kép körül: »*Samuel Kemeny Comit. Doboka Supremus Comes Anno 1623*«.

Vászon, méretei 18·6 : 14·4 cm. — Át. Képt. 147 (14). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Kőszegi Brandl Gustáv

1862 – 1907

wód

Krück II. 89. l.

Seghers, Gerard, [redacted] festo

IV. 241.

Köszegi Brandl Gusztáv

ind

Incze. Magy. Mův. Almanach. 1909. 118 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Kőszegi Brandl Gusztáv

Lvod

Z

Kkok

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Kőszegi Brandl Gusztáv

+ 1908 márc 21.

Lőd

e

Rajzoktatás

1908. 132 l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Kőszegi Brandl
Gusztáv

1. Ér

U 2286

~~Arad h. n. VII. 167~~

Kőszegi Brandl
Gusztáv

Egye a szépin-
Muzemben
4640 lelt sz.

Kőszegi Brandl Gustav

Szabad Művészet

1908. 7 szám.

(Kőrösy Brandl Gustav)

[] Kiállítása. Vas. Ny.
1907. 93-4 l. Képekkel
esetleg Cásd

Kossegi Brandl Gustav

Wod

Ostrog Világ

1907. 132. marcz.

96 és Képel

és Képekkel

Köszegi Brandl Gusztáv

Lvod 2

Tárgymutató

Köszegi Brandl Gusztáv festőművész gyűjteménye kiállításáról.

Bpest 1907.

154 műve

Szép. Mus. Balatonszeg

továr

16684-88. Posner, Budapest.

Brandl Gustav

Laia

Müvészet 1912

186

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Brandl Gustav

1890. 353.
1891. 189. 256
1895. 243
1896. 650.
1904. 309.
1905. 252.

Brandl-Köszegi
Gustav

+ 1908. 43 éves

Vas. Ujs 1908. 256. l.

Kőszegi Brandl L.

Kőszegi-Brandl Gusztáv kiállítása. Vasárnapi Ujság febr. 3.

1907.

(Művészet 1907. 144. l.)

Kalf, festö IV. 35.

Kőszeg. Brandl
Gusztáv

Thieme Becker
XXI. 193. l.

(Lyka)

Kőszegi Brandl Gusztáv

Revai XX 575. 1.

8559. sz.
1934/35.

1635-

MEGI

ÜNNEPÉLYES I

MEL

A BUDAPESTI KIR. M. PÁZMÁN

ALAPÍTÁSÁNAK CCC. ÉS ÚJJÁALAKÍTÁSÁ
1935. ÉVI MÁJUS 12-ÉN DÉLELŐTT 1/412 ÓRA

Brandl Gusztáv

Magyar Nemzet
1928. 653

Brandl Gusztáv

1890. Sopron.

(353) Még utoljára az ő nótája. Olajf 2000 frt.

Téli kiállítás 1890.

1891. Sopron.

(189) Az utolsó ál-lás. Olajf. 1000 frt.

(256) Elhagyott. Olajf. 800 frt.

Téli kiállítás 1891/92

Brandl Gusztáv

fest

1905. Budapest, II. Fő utca 49.

Brandl Gusztáv

festő

l.

Csaskai Endre dr:

Nehány végebbi neves festőnkről.

Uj Sopronvármegye

1942. máj. 23.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Brandl Gustáv

Lásd

= Königi Brandl G.

alatt is.

EDLINGER
Könyv és papírkereskedő
Kirendeltségét
LOSONC

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Brandl Gusztáv

festő

l.

Kőszegi Brandl G.

K.-ban

Kőszegen

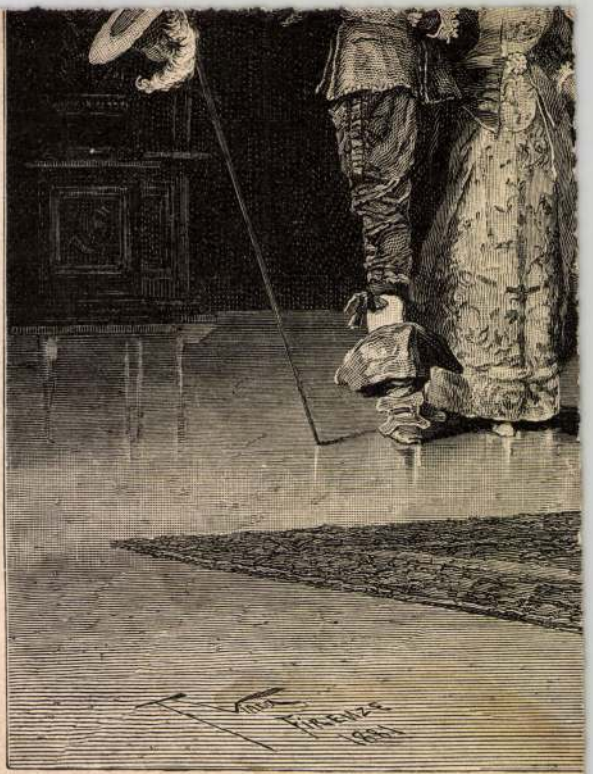

Brandl Gusztáv

rajztanár

IX. ker. polg. isk.

Budapest

1905.

a Müemlékek Országos Bizot
K. Szabóky-ut 40.:/ folyó
Miskolcra és vissza történ
merült utiköltségeiről és
ségem által érvényesitett
54 P azaz Ö t v e n n é g
csekkszámla terhére utalj
dr. Kisfaludy Kálmán s.k.

Brandl Gustáv

festő

Lásd

Lykakőrös

102. l.

6

iten entstanden sei. Wir dürfen in dem vol-
ine heilsame Mahnung herauslesen, nicht für
wickelung eine Verspätung von 1-2 Menschen-
die sich manchmal schon zum Ø methodischen
sind wie erwähnt durch die architektoni-
n wäre immerhin eine grössere chronolo-
ine Verschiebung des Zeitansatzes immer
. Was in den 70-gen Jahren des XIII, Jahrhun-
spiegeln kann, muss um die Jahrhundertwende
wird man aus der häufig nachweisbaren Tat-
ich um ein paar Jahrzehnte verspätet auf-
len dürfen. Es liese sich hiegegen eine gan-
hren, so ~~die Brüder~~ wichtige Erscheinungen
r Georg und Martin von Kolozsvár, die ganze
Beispiel durchaus nicht unwichtigen Kan-
en der Eckblätter wirkt auch für den Aus-

Köszegi (Brandl)

Gusztáv

Festő

~~[illegible] Gusztáv~~

I. Arv. Csarnok 111. aukc

Las

Fábián: Dorffmaister

Kőszegi Brandl Gusztáv
festő

MDK

A soproni képzőművészeti kör II. műkiállitása
Mücsarnok 1899. 256-257.o.

MDK

Kőszegi-Brandl Gusztáv

Tengerész

Napfény

Kőszegi-Brandl Gusztáv kiáll. Vas. Ujs. 1907. 5. sz. 93.1.

MDK

Kőszegi-Brandl Gusztáv

Arckép-tanulmány, repr.

Gyermekek, repr.

Kőszegi-Brandl Gusztáv kiáll. Vas. Ujs. 1907. 5. sz. 93.l.

MDK

Kőszegi Brandl Gusztáv

Kőszegi-Brandl Gusztáv festőművész meghalt.
Vasárnapi Ujság 1908. 13. sz. 256.l.

London, Köszegi Brandl Gusztáv
képei a kiállitáson.

Ld.:Müvészet VII.1908.268.

Hamburg, Köszegi Brandl Gusztáv
"Fiat voluntas tua"és "Gazdag
szegények c.képei a kiállitáson

München:Köszegi Brandl Gusztáv itt tanul.

Ld.:Művészet VII.1908.268.

Kéel, Köszegi Brandl Gusztáv képei-
a kiállitáson.

Ld.:Művészet VII.1908.268.

Manchester, Köszegi Brandl Gusztáv képei a kiállitáson.

Ld.: Müvészet VII. 1908. 268.

Kőrseghy Csilla Etelka, grafikus

Új Mív. 2003. 9. p. 12

en washed with methyl isobutyl ketone

y-prednisolone could be obtained with
te used in the bioconversion.
one crude product were the following:

beige crystalline powder
230 – 238°C
95.5 %

cess the purification step based on the
e may be omitted from the downstream

in the course of 16α-hydroxylation of

Kőszeghy Gyula

építész

l.

Gosztpécsbelvt

47. l.

1901. december 9.

bihar megyei és nagyváradi történelmi és régészeti egyesület
ökségének: a fel nem vett sdévült 1903. évi segély megtérítése iránt
k a jövő évben történhetik gondoskodás (835/1904.)

Kőszeghy Gyula

okl. építészmérnök

Magyar Építőművészet

1941. 296. l. (Egyetemi mosóüzem, Pécs, képekkel.)

Terverte fenti.

Dutno.

Crik-m.

Kőszeghy Gyula

Fademplom, vörf -

Repr -

Pécs. Képrőm. Tars

1933. nyár

Josef Fischer
Sibiu – Hermannstadt

a
Műemlékek Országos
Bizottsága

Budapest IX.

Högyes Endre út. 10
Hungaria

Kőszeghy Gyula
festő és épitész

Pécsi Képrom Társ
1933 nyár

Felső magyarországi
várrom, vízf.
Kertek alja, vízf
Fatemplom, vízf.

Kőszeghy Gyula
építész

lakik Pécs, Scitovszky-
tér 13.

Pécsi KMT művésztagja
1933

3508 fénykép

1438 könyv

Kőszeghy Gyula

Katonai főelőadó mérnök, Pécs.

Tervezései:

Pécs, honved hadapródiskola

Fiszti lakótelep 320.000 P.

Pécs, egyetemi tanári lakóház 485.000 P.

Pécs, városi bérház 150.000 P

Pécs egyetemi tanári lakóház 180.000 P

Pécs, egyetemi folytatólagos építkezések 800.000 P.

Köztisztviselők közmunkái.

Nepszerű Tudományos és Technikai Napló. (Pesti Napló mellékletei) 1932 aug. 3.

U. 3171.

Kőszeghy Gyula
építész

szül. Rózsahegy 1891
okl. vált myert 1913

Műegyetem 12 l.

256. l.
Vihorlat: 257.

A soproni képzőművészeti kör II. műkiállítása.

Mücsarnok 1899. 17. 5.

A *Műcsarnok* eredeti tudósítása.

Sopron, május 8.

Az idevaló művészek kis gárdájának néhány lelkes tagja — élükön *Steiner* Rezsővel — már évekkel ezelőtt buzgólkodott egy művészeti kör létrehozásán, ami végre körülbelül két esztendővel ezelőtt sikerült is.

A körnek megalakulásakor körülbelül 50 művész és 100 műpártoló tagja volt, akik a műizlés fejlesztése érdekében elhatározták, hogy kettős úton próbálnak meg a célhoz jutni: népszerű fölolvasásokat tartanak (magyar és német nyelven) és kiállításokat rendeznek, mely utóbbiakban helyet adnak az iparművészetnek is,

Terveiket a buzgó alapítók meg is valósították s míg egyrészt a kör alakulása óta már számos, érdekes és igen látogatott előadást tartottak, ezúttal rendezik második kiállításukat, mely április 30-ikán nyilt meg és az első — 1897 decemberében tartatott — kiállítással szemben határozott haladást mutat.

A kiállításban összesen 35 kiállító vesz részt 250 művel, akik között persze a helybeli művészek vannak túlsulyban.

De lássuk csak sorra a szobákat!

Az első szobában nagyobbrészt másolatok, fényképek és iparművészeti tárgyak vannak. De van néhány igen szép vízfestmény is.

A fotografiák közül kiválnak *Petrik* amatőrfotografiái. Ügyes fölvételek, melyek igen csinos erdőrészleteket ábrázolnak, jól van megválasztva bennök a helyzet és a fölvétel időpontja. Elég csinosak *Friedenreich* vízfestményei, látszik bennök előbbi műveihez képest a haladás. Ugyanabban a szobában van *Edvi Illés* Aladárnak is négy vízfestménye. Az egyik *Őszi tájképe* igen-igen szép. Egy nagy törzsü fát ábrázol sárguló levelekkel, sok levél már lehullott a fűvel benőtt földre is. Szép még és karakterisztikus egy másik vízfestménye a *Portofinói-utca*. Igen csinosak és gondosan készültek *Seemann* Kálmán rajzai és vízfestményei, különösen szép eredeti fölfogásáért az, amely egy útszéli vityillót ábrázol. Ugyancsak e csoportban láthatók *Hauser* Károly művei is. Igen érdekesek, bámulatos szorgalommal és türelemmel készültek e művek egytől-egyig. Ilyenek a Geiger-féle történelmi kompoziciók fametszetei után készült rajzai, ilyen az a rajza, mely otthonát ábrázolja, ilyen egy csendélete (különféle gyümölcscsel.) Mind igen finom munka. Az aprólékos ki-

nak a nyakára nő, de ez a rohamosan fejlődő konkurrencia egészséges, mert tisztára a művészek anyagi és erkölcsi érdekeinek javára szolgál. Ha ugyanis nagyobb a kereslet, nagyobb lehet a produkció s ha nem a kínálatban, hanem a keresletben nagyobb a konkurrencia, az árképződés is szabályosabb lesz s folytonos emelkedésével a művészek jobb anyagi jutalmazását teszi lehetővé.

Münchenben ma *hússznál több* műkereskedés van és Berlinben, mely most kezd műpiaccá válni, máris van hat olyan szalón, mely a müncheniekkel, sőt a párisiak egy részével is kiállja a versenyt. Ezek a műkereskedések mind más politikával élnek, de végeredményben mindegyik használ a művészeknek is — természetesen a saját üzleti érdekeinek szem előtt tartásával. Az egyik például a *nagy* közönség izlésére spekulál, míg a másik abból a bölcs alapelvből indul ki, hogy a rossz izlést meg kell törni s a művészet érdekében ujat, nemesebbet kell fejleszteni. Az előbbi megtölti termeit a düsseldorfi iskola édeskés genreképeivel, a másik Böcklint, Thoma-t mutat, meg francia impresszionistákat. A harmadik a »modernek«-nek nyit terrénumot, a negyedik művész-klubok gyüjteményes kiállítását nyujtja, az ötödik *csak* nagy mesterekkel: Stuck, Lenbach, Böcklin, Thoma, Michelli, Fonoler operál. S így tovább. De mindegyik szalón nagy virágzásnak örvend — egy-egynek évi forgalma az eladott dolgokból meghaladja a 60—80,000 márkát (36—48,000 forint!) s ehhez jön még az egyes látogatóktól fizetett beléptidij — a jobbak találkozó helyei a társaságnak s így, míg a művészek anyagi érdekeit szolgálják, egyben hozzájárulnak a művészet népszerüsítéséhez és az izlés nemesítéséhez.

Legnagyobb sikert azonban azok a műkereskedések érnek el, kik tölismerve az *iparművészetnek* fontosságát és megvesztegető sajátságát, belevonták az iparművészeti produktumokat is kiállításaik keretébe. Ezek az élelmes kereskedők számoltak a még frissen fejlődő műizlés — vagy izléstelenség?! — ama nemzetközi sajátságával, melyre az *ujság* oly nagy ingerrel bír s melyre minden elementárisan hat, ami *külföldi*. A francia, belga és angol iparművészetben jártas ágenseik által támogatva, összehordanak minden ujat, amit Páris, London és Brüsszel az iparművészet terén produkál: butorokat, üvegeket, szőnyegeket s házicikkeket, melyeknek a publikum, szépségén kivül, hasznát is látta s melyek ennélfogva különösen csábitóan hatottak reá. Azonkivül olvasó-termet rendeztek be, melyben a közönség a

dolgozás azonban néhol a művészieség rovására van. Ugyanezen szobában láthatók még egyebek közt a Beschorner-cég kiállította szobrocskák is. Igen okos gondolat volt a cégtől, hogy nevezetes férfiaknak nevesebb művészek alakította szobrai után bronzöntvényeket készített. Csinosak közöttük: királyunk mellszobrocskája (Strobltól természet után), amely az itteni honvéd-főreáliskola előtt áll nagyban, továbbá Rákóczy Ferencé (Damkótól).

A második szobában a művésznők kötik le a szemlélő figyelmét. Ki kell emelni különben, hogy ugyancsak kitettek magukért. Ebben a szobában *Mechléné Grosszmann Hedvig* és *Seemanné Vörös Erzsi* képei ragadják meg figyelmünket.

Mechléné Grosszmann H. olajfestményei igen ügyes, gyakorlott kézre vallanak. Legelőször is egy nagy palettája ötlik szemünkbe, két kis palettával, melyekre különféle virág van festve, igen fessen, nagy gyakorlottsággal. Érdekes *Bál előtt*-je, mely két hölgyet ábrázol, akik levélolvasásba vannak merülve. A vörös lámpaernyő fénye érdekesen világítja meg a két nőt, akiknek arca visszatükrözi szivük boldogságát. Érdekesek a művésznő arckép-festményei is. Legérdekesebb egy régi képe, mely egy öreg embert ábrázol, de szépek és jól kidolgozottak még a Hauser Károlyt, a művésznő öt gyermekét és egy fiatal nőt (*Vadrózsa*) ábrázoló képei is.

Nemkülönben érdekesek *Seemanné Vörös Erzsi* művei. Szembeötlő *Najádja*, mely egy vizinimfát állít elénk és két gondosan készült női tanulmányfője (az egyik: *Penelope*). A művésznő szereti a tompa szineket, mégis melegít velük. Van néhány vágmenti tájképe is, mely érdekes vidéket jellemzően mutat be, továbbá egy rokokóstílü ellenzője.

Ugyancsak ebben a szobában láthatók még *Brandl* Gusztáv festményei is. Kissé merevek, színtelenek képei, melyek hidegen hagynak. Legjobb még a *Lelki visszhang*, mely elég jó kidolgozásban mutat be egy búsan vigadót. E szoba közepén áll id. *Mátrainak* egy sikerült műve, királyunk mellszobra gipszötvényben.

A harmadik szoba is bővelkedik kiváló alkotásokban. Mindenekelőtt megemlitendők *Steiner* Rezső arcképei. A Zettl Gusztávot és nejét ábrázoló két kép a legszebb; a megszólalásig hű, finom munka, amely tónusának lágyságával mélyen hat a szemlélőre. Nemkülönben szépek és érdekesek többi arcképei is (a Berg bárót, egy földbirtokost stb. ábrázolók). *Zettl* Gusztávnak kisebb festményei sikerültebbek a nagyoknál. Kedves, lendületes két kisebb festménye, a *Genuai tengerparti halászok* és a *Római borszállitók*.

Graf Ilma nem sok képet állított ki, de a kevésből is kicsillan tehetsége. Különösen tetszetős egy csendélete (siketfajddal), amely egyszerü tehnikáju, de igen jól kidolgozott festmény. Megemlitendő még *Trinkl* J., ki elég csinos tájképeket állított ki.

Van még e szobában néhány plasztikus mű is. Ifj. *Lukácsi* nehány brozzal bevont gipszöntvényt állitott ki (Ádám, Éva, Gyermekek fürösztése, Egy kis ősmagyar). Csinos kis szobrocskák, amelyek már, úgy emlékszem, Budapesten is ki voltak állitva.

Végre érdekes *Seifert* Géza, helybeli szobrászunk egy munkája, Markóczy Imre reliefarcképe, nemcsak azért, mert sikerült, hanem azért is, mert utána a helybeli Seltenhofer-féle jóhirü harangöntő cég bronzöntvényt készített (első próbaképpen.)

Ime, ilyen sok csinos kép található három szobában.

A kiállítás a körnek becsületére válik. A kör tagjai büszkék lehetnek működésükére és az elért sikerre, nemcsak azért, mert körük már akkor létezett, mikor a művészetek ügyében még nem hallatta szavát *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter, de azért is, mert minden anyagi támogatás nélkül, csupán befizetett tagsági dijaikból fedezik kiadásaikat. Valóban megérdemlik a dicséretet, mert szerényen, reklám nélkül a művészet iránt való lelkesedésből dolgoznak és szolgálják hazájukat.

A kiállítás elrendezése igen jó; a fáradságos munkát egy bizottság végezte, amelynek tagjai: *Zettl* Gusztáv elnök, *Steiner* Rezső, *Seemann* Kálmán, *Bünker* Rajnárd, *Christophé* Ottó és *Brandl* Gusztáv voltak.

Viszota Gyula dr.

Lipthay Béla báró.

1827—1899.

Közvetlenül lapunk zárta előtt vesszük a szomoru hirt, hogy *Lipthay* Béla báró, a magyar közéletnek általános szeretettel és tisztelettel környezett kimagasló alakja, a magyar kultura fáradhatatlan és lelkes bajnoka, a művészeteknek őszinte és igaz barátja és társulatunknak egyik legrégibb és legbuzgóbb pártfogó tagja hirtelen meghalt!

Oly hirtelenül, oly váratlanul csapott le reánk ennek a megdöbbentő veszteségnek a hire, hogy szinte alig tudjuk elhinni, hogy örökre elvesztettük azt a bár kissé már gör-

nyedt, de még mindig daliás megjelenésü főurat, aki jellemének szeplőtlen tisztaságával, önzetlen és tiszta hazaszeretetével, finom lelkének ezernyi megkapó tulajdonságával, a gyakorlatiassággal szerencsésen párosult nemes ideálizmusával és ritka kötelességtudásával messze kimagaslott a mai léha kor szerepetvivő egyéniségeinek szürke gárdájából.

Alig pár nappal ezelőtt még fiatalos tűzzel és lankadatlan érdeklődéssel vett részt azoknak az ügyeknek az intézésében, amelyeknek hosszu, érdemekben dús életét szentelte, s mi, akik állandóan csodálkozással néztük érdekes ősz fejét s kifejező szemeinek mélységes tüzét s szivünkben jóleső érzéssel hallgattuk kissé bár halk, de mégis ékesen szóló hangját, ma mély gyászszal álljuk körül ravatalát s könnyeink nedves fátyolán át nem látunk mást, mint azt a tátongó ürességet, melyet az elhunyt főúr maga után hagyott mindazok szivében, akik áldásos működésének tanui voltak és vele valaha érintkeztek.

A magyar közéletnek úgyszólván minden köre gyászolja őt, de különösen nagy vesztesége az ő halála társulatunknak és annak az ügynek, amelynek szolgálatában állunk — a művészet ügyének!

Hiszen mindannyian tudjuk, hogy *Lipthay* Béla báró mindenütt ott volt, ahol művészetről volt szó s szerény, de öntudatos fellépésével, modorának megkapó közvetlenségével és szeretetreméltóságával mindenütt diadalra tudta vinni a művészet őszinte szeretete és finom izlése által sugalt intenciót. Egyike volt ő azoknak a keveseknek, akik nem puszta divatból vagy leereszkedő „műpártolás"-ból hódolnak a művészetnek, hanem szivük egész szeretetével és rajongásával csüggnek az örök szép kultuszán s lelkük csodálatos intuiciójával átérzik az istenség e földi megnyilatkozásának a magasztos voltát.

Hosszu életének minden cselekedetében a legtisztább intenciók vezérelték. Mindenki meggyőződését tisztelte, de amellett a magáéhoz mindenkor rendületlenül hű maradt s bár olykor tévedhetett, de szándékosan és tudatosan rosszat vagy helytelent nem cselekedett soha s ezért Isten és ember előtt rászolgált, hogy most, amikor lobogó gyertyák között ravatalán fekszik, födetlen fővel meghajtsuk zászlónkat előtte s odanyujtsuk neki az elismerés, a szeretet, a hála hervadhatatlan koszoruját.

Az elhunyt váratlan halálának a körülményeiről és életrajzi adatairól röviden az alábbiakban számolunk be olvasóinknak.

Lipthay Béla báró szerdán tért vissza a vidékről, ahol egy kulturális gyülésen vett részt. Úgy látszik, az utazás kimerítette a törékeny embert, mert alig ért a Várkert-rakodópart 2. száma alatt levő lakására, rosszullétről panaszkodott. Ágyba kellett feküdnie, amire elhívták hozzá háziorvosát, *Vesely* Antal drt. Az orvos komolynak találta a bajt. Később megjelent a betegnél *Müller* Kálmán egyetemi tanár is, aki menthetetlennek mondta Lipthay bárót. Késő este elvesztette eszméletét a nagybeteg s csütörtökön hajnalban harmadfél órakor meghalt neje, von *Mack* Amália karjai között. *Lipthay* Frigyes báró, az elhunyt unokaöcscse, szerdán este érkezett meg Londonból nagybátyja látogatására, de már csak a haldokló kezét szoríthatta meg.

A báró halála hire hamar elterjedt a fővárosban. Gyászlobogót tűztek ki a Lipthay-palota ormára, a közmunkatanács házára, a főrendiház épületére, az »Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat« Műcsarnokára, a főváros középületeire és a nemzeti kaszinóra. Lipthay bárót a főváros által fölajánlott díszsirba teszik örök nyugalomra.

Kisfaludi *Lipthay* Béla báró 1827 január 27-én született Budapesten; édesatyja Lipthay Frigyes báró császári és királyi kamarás volt. Tanulmányait Temesvárott, Szegeden és Budapesten végezte. Itt érte a szabadságharc, amelynek kezdetén beállt honvédnek s mint huszárfőhadnagy dicsőséggel harcolt. A téli hadjáratban keresztüllötték a balkarját, amely azóta hibás volt. Sokáig feküdt nagybetegen, de 1849 májusban újra a küzdők közé lépett s ő is ott volt a szomoru világosi fegyverletételnél. Néhány évig teljesen visszavonulva élt torontálmegyei birtokán, de 1860-ban már résztvett az országgyülésen. 1867-ben az első választott képviselők között volt s Deák táborába sorakozott. Még a kiegyezés évében kinevezték Baranyavármegye főispánjává, 1868-ban pedig Pestmegye főispánjává lett.

Csak egy évig maradt meg ebben az állásában, mert Wenckheim belügyminiszter rendelete ellenére semmiféle hivatalos presszíót sem akart gyakorolni a választásokra. 1872-ben Jókai ellen lépett föl a Terézvárosban, később torontálmegyei képviselő lett. A mikor 1875-ben Tisza Kálmán fuzionált a Deák-párttal, kilépett ebből a pártból s a Sennyey báró vezette jobboldali ellenzékhez csatlakozott. 1878-ban mint mérsékelt ellenzéki képviselőnek Jászberény városa adott mandátumot. 1884-től 1887-ig a főrendiház ellenzékében foglalt helyet. A keresztény-zsidó házasságról szóló vitában élénk részt vett s elfogadta a javaslatot. Tíz-tizenöt év óta keveset foglalkozott a politikával, inkább a főváros ügyeivel foglalkozott. Alelnöke volt a közmunkatanácsnak s elnöke a népszinházi bizottságnak. Nagy tekintélyt szerzett a művészi és társadalmi életben. A képzőművészeti társulat pártfogó — s mint ilyen, örökös választmányi tagja s az iparművészeti múzeum alelnöke volt. Helyet foglalt a legfelsőbb fegyelmi bíróságban is. Egyik kedvelt eszméje volt a halotthamvasztásnak a fővárosba való behozatala. A király sokoldalu tevé-

Kőszegi Brandl Gusztáv

Az 1897-ben alakult Soproni Képzőművészeti Kör azévi első kiállitásán részt vett.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 18.l

Köszegi Brandl Gusztáv

Budapestre költözése után röviddel meghalt. 1908

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
1962 Sopron 20.l.

Kőszegi Éva

Óvodai játékházak Rákosfalva park 6-8.

5-10 ábrák: Tervezők: Poós Tamara, Vértesi László.

Megvalósították: Keller Ferenc, Poós Tamara, Vértesi László, Kőszegi Éva, Eleőd Ákos. /repr./

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 28-29-old.

Kőszegi Faugh D.

Fejes Adolf 13. 15. 16.
Ferenczy Károly 12. l
Giergl György Alajos (5. l
Glatz 6. 13.
Gundelfinger Gyula (6. l)
Gyárfás Jenő 7. l
Hollósy Simon (10. l)
Horváth Sámuel 3. l.
Jankó János (6. l)
Kovács Mihály 6. l.
Lesen-Mayer Sándor 8. l.
Ligeti Antal 6. l
Lotz Károly 6. l, 8. l.
Madarász Viktor 7. l

(13.)
Gonzi Gr.
Nemetok 15. 16.
Nesfalvy K.
4. l.
Kokta J. 16.
Kuhán G. 16

Kőszegi Fangh Dezső

1906. I. vas kiállítása: Erdőrészlet, gouache

1913. ápr. – máj. Kiáll
Nemzeti Szalon
Csendélet, pasztell 500. –

1914. máj.-jún. Kiáll. u. o.
Lago di Garda, olaj. 600. –

1920 tavasz.
Soproni részlet, olaj
Soproni részlet, gouache
Trieszt Barcola, temp

1921. ápr (MAPE)
Utcakőr
Részlet Bánfalváról } vízf.
Tyúkos udvar

Lengyelek géniusza, tulajdonsága és elöjogai (vézmetszet) III. 112.

Fangh Dezső

Mücsarnok Sopron

1920-21. téli tárl. 373

Nyári táj, of

Sirlelet, tolnaváraljai kelta V. 186.

Soproni képzm. kör

1927. XX. jub. kiáll.

Szentháromság-szobor
Goñache
Bárfalvi lépcső
Kerti részlet
Wachaui részlet
Körmenet
Soproni utcarészlet
Virág vásár

Fangh Dezső

festő

Nül. 1876. Sopron.

Brandl Gusztáv tanítványa. Rajztanár volt a Kőszegi és Kismartoni alreálban. Mint őrnagy nyugalomba vonult és csak a művészetnek élt. Badenben telepedett le.

Tavasszal c. képe a Soproni városi muzeumban.

Csatkörl.

lásd meg Kőszegi Fangh D. alatt is

Fayh Dezső

Csatkai E.:

A soproni piktúra történetének vázlata.

MM. 1928.,

563. l.

U.a.: A 40 éves Soproni képzőművészeti kör története. Sopron, é.n.

13. l.

Fangh Dezső

a)
MAGYAR MŰVÉSZET
1928. 563

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

FÁNGH *Dezső*, kőszegi, festő. * Sopron 1876 jan. 7. A katonai pályán működött és a kőszegi katonai alreáliskola rajztanára volt. 1903 óta többször vett részt a bpesti Műcsarnok kiállításain. Baden b. Wienben él.

K. Gy. I. 305. f.

Pozsony.

A háttérben van a vár
alatt a NADOR gőzhajó kötöt
át, az előtérben pedig balra
lók élénkitik és jobbra egy

Ansicht von

legalól középütt: 113.
jelzése alól jobbra: R.

Szines rm., mér.

140-95

c Reiss

Fangh Derso
festo

l.

Thirfelsödunantul
129. l.

Klassics Gyula IV. 178.

Fángh Dezső

lásd

Rózsegi Fángh D.

alatt is.

Viktor érte, miatta pusztul, de érezte, hogy erről nem tehet. Hát maradt a sajnálatnál.

És ezt az asszonyt várta Viktor.

Az inasa érte jött.

„Nagyságos uram, megfázik. Menjünk haza."

„Menjünk," szólt Viktor és azt sem tudta, miről van szó.

Bele burkolódzott a plédjébe és az inasa karjába kapaszkodva botorkált keresztül az ugaron, az akácos felé. Őszre járt az idő. Hűvösek voltak az éjszakák és Viktor kegyetlenül fázott.

„Holnap korábban kell haza mennünk," mondta az inasnak.

Egész éjjel lázban vergődött és csodálatos sejtelmei jöttek. Másnap orvost hivatott és minden tanács ellenére fölkelt.

„Csomagolj," mondta az inasnak, „estére utazunk."

A hang szokatlanul kemény volt. Maga Viktor is. Mintha valami veszélyt érzett volna, úgy sietett. Nem is érezte a lázat. Csak gyorsan, gyorsan Párizsba. Ez a gondolat adott mindenhez erőt.

A vonathoz már nem birt kimenni. Úgy emelték föl a kocsiba. Egész úton lázban volt és félrebeszélt. Csak Párizsban tért magához. A forró, nagy város lüktető, lázas levegője, a gondolat: Bèrthe-t láthatni, egyszerre talpra állították. Nagy gyöngeséget érzett még. De eszméletnél volt és mindent meg tudott magyarázni magának.

A lakásán rendezgetni kezdett. Aztán átöltözött. Nagyon nehezére esett már minden és ez türelmetlenné tette. Később magnoliákat hozatott a kertésztől és az asztalára állította. Mintha várt volna valakit. Általában annyira beleélte magát az álmodott és képzelt állapotokba, hogy azt hitte, Bèrthe remegő szivvel kereste őt a távolléte alatt, nap-nap után várta és megérezte az ő jövetelét.

„El kell jönnie, kell" susogta százszor is.

A pamlagon feküdt és lázas fantáziája a boldogság képeit vetítette fáradt szemei elé. Megfeledkezett arról is, hogy tegnap óta alig evett. Pedig az inasa kinálta. Nem kellett. A szegény fiú már maga is kétségbe esett az ura állapotán. Végre is neki kell segítenie, ha az ura nem is akarja. Így gondolkozott. Benézett még egyszer a szobába. Látta Viktort a pamlagon, amint önkivületében érthetetlen szavakat sutogott.

Elszaladt az orvosért.

Amikor visszatért, Viktort még mindig az előbbi helyzetben találta. Az nem is hallotta, amikor a szobába lépett.

Viktor fölugrott.

„Bèrthe!... Eljött... Bèrthe!... kiáltotta hörögve. És rohant az ajtó felé. Útközben megbotlott a szőnyegen és végig zuhant a padlón.

Az orvos volt. Hallotta a zuhanást. Ijedten szakította föl az ajtót. Segíteni akart. Föltépte Viktor ruháit, megvizsgálta.

„Későn jöttem," mondta magában.

Kőszeghi Fangh Dezső festménye

2 db TÁJKÉPTANULMÁNY a repr.

Kultura (Sopron) 1912

III. félev. 5. sz.

A csóktolvaj.

Irta: Berkes Imre.

Egy piszkos, kis déltiroli falu, az ember nem igen szeret rágondolni, pláne, ha a manöver ostoba izgalmainak az emléke köti hozzá. Vén házak, sikátoros utcák, buta emberek és rongyos gyerekek, ez Fondó, valahol a Penegál lejtőjén, amint jelentéktelenül ellapul a nagy hegy védelmében. A hegy védi-e Fondót, vagy Fondó-e a hegyet, bizony isten egyre megy, jól megférnek egymás mellett s minket se az aggasztott, hogy Fondót kell-e elfoglalnunk, vagy a penegáli nagy szállót. Előre tudtuk, hogy egyiket se foglaljuk el, hanem egy napon elindulunk Bozen felé, oda se azért, hogy a Walther von der Vogelweide szobrában gyönyörködjünk, de azért se, hogy a nagy marsban két ember meghaljon s vagy százötven halálra keseredjék, hanem egyszerűen azért, mert az ezredes így akarta. A piszkos, kis déltiroli falu után Bozen. Ezt akarta az ezredes s mert éppen egy esős éjszakán támadt ilyen hóbortos kedve, ezért gondolok némi szomorúsággal a kis Fondóra, vén házaira, a sikátoros utcákra s ezek közül arra is, ahol én laktam s ahol Mária is lakott.

Mária, — a vezetéknevét már nem tudom, de ez a szerelemben már nem is fontos, — mint általán az életben a többi Máriák is, egy öreg asszonynak volt a leánya, az apja pedig harangozó volt a templom szolgálatában. Az apja vallásos ember lévén, lelkesen harangozott s eközben nem igen jutott ideje arra, hogy Máriával sokat törődjék. Mária a vallásosságtól-e, a harangozástól-e, vagy tán éppen mert az apja nem féltette se esőtől, se katonától, nagyon szép lánnyá serdült s akkoriban tizenhatéves lehetett, ami nagyon jól állt neki. Jól állt a szőke fejéhez s kissé bárgyú, de biztató szeméhez és a gyöngéd, finom termetéhez.

Ez volt a gyönyörű Mária, mindössze ennyi, a legszebb leány a piszkos kis Fondóban s hogy erről az anyjának sem lehetett sok fogalma, azt abból láttam, hogy naphosszat egyebet se tett, minthogy sárga makaronit és polentát főzött az éhes katonák számára és kinos mérgelődéssel szidta azokat, akik megugrottak a makaroni árával. Máriáék családi élete tehát bibliai egyszerűségű volt, mert az ellopott makaronik nem akadályozták meg azt, hogy az öreg asszonyság tovább is főzzön, az ura pontosan harangozzon és Mária tizenhatéves legyen. Hogy is hívták? Bizony isten, elfeledtem a vezetéknevét.

* * *

Este kilenckor rászállt a csönd Fondóra. Mondhatnám, hogy ez a csönd ostoba volt, azt is az ezredes akarta, mert kilenckor hazafuvatta a katonákat az alacsony szürökbe és a rossz szagú istállókba. Kilenckor senki se tudta, hogy katonák vannak a faluban s ilyenkor tán a katonák se szerettek azzal dicsekedni, hogy ők valami különösebb lények. Elvégre nehéz napok után jó pihenő esik a szuró szalmán, a dohos levegőben s a jászol alján. De mindennap? . . . És ezért ez a csönd még se volt ostoba, én, a Máriáék kis szobájában lestem ezt a nagy csöndet, mindennap lestem a ház mélységes csöndjét, amelybe szép lassan belevész minden: a harangszó, a szitok, az éberség, sőt a gyanakvás is.

És a remény. Nyolc csöndes estén vártam Máriát, nem jött. Ez a titkos, nagy csönd egyre biztatott engem, szerelmes szavakat suttogott a fülembe, új lázakat oltott belém, átölelt és meggyötört, de Mária nem jött. Mindennap megigérte, hogy jön, nappal kölcsönadta nekem a tizenhatéves fiatalságának minden lobbanását és este a végtelen csönd lassan visszalopta a gazdag kölcsönt. Nem jött. Buta ez a lány, vagy gyáva? töprengtem álmatlan, fáradt éjszakákon, gonosz vagy alattomos; de erre a kérdésre nem adott választ senki. Se a megvetett ágy, amely fehér volt és forró, mint Mária arca, se az ablak cserépvirágai, amelyek meglankadtak a nyári éjszakákon.

A kilencedik este is csöndes volt, tán a legcsöndesebb valamennyi közt. Minden hallgatott, a lámpa unalmában kialudt, a nyitott ablakon még a levegő is csak nagy lomhán ereszkedett be. Vártam. Bejön-e ma Mária? Nappal megigérte, éjszakára pedig ott maradt a nagy családi szobában. Az asszonyság mélyen alszik. Az öreg harangozóval álmodik.

Kőszegi Fanch Dezső

Krücken, Oskar von u. Farlagi, Imre, : Das geistige Ungarn. I. k. Wien u. Leipzig (1918). 296. l.

Kőszegi Fangh Dezső, festő; szül.
1876 jan. 7-én Sopronban.

KÖSZEGI-FANGH *Dezső*, festő, l. *Fangh D.*

jásdad medaillonban. Prémes kucsmáját
rd, bajusza hosszú s szakála leberetvált. Kön-
teje prémes. Felirata a kép alatt két sor-

t of Teckely Chiese
ts of Hungaria."

medaillonnak 16.1: 13.6 s a réilapnak 20.6:

h 495.

Köszeghy Tangh D.

KMTars. 1931. őszi tárl.

X. 101.

Kőszegi Ferenc Dem.

Thieme Becker

XXI. 193. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kőszegi Fangh Dezső

231 A Soproni Szt. Háromság szobor.
tempera 1000

Nemzeti Szalon

1926. maj.

MAPE 12. kiáll.

KÉPMELLÉKLETEK

Fangh (Kőszegi)

Jenő

Lárd

Nemzeti Salon Almanach

164

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi minta

Kőszegi

Fang Dezső, Kőszegi

főhadnag

műveg

soproni szám

Mké 144 l

K 6a

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Kőszegi Fangh Dezső

A Soproni Szt.Háromság szobor, temp.

[redacted]

MAPE 12. kiáll. N.Szal. 1925. máj. 14 l.

Kőszegi Frigyes
Kiállítás az Istrián királyról
Múzeumban

Magyar Nemzet 1985. 1. 12.

JAN 31

KAPOSVÁRI EZERMESTER

Ennek a »pince-»műteremnek« hangulata van. Egy kis meglepetésül szolgál, ahogy az első helyiségen keresztül — ahol békésen megfér a szén, a fa, a répa — benyitok. Szemben kis villanykemence, középen az asztalon színorgia. Körülbelül negyvenféle színárnyalatú mázpróbák sorakoznak apró égetett agyaglemezeken megszámozva. Itt egy házi készítésű mintaszínskála is.

— Rózsa plusz elefánt... — olvasom. — Mit jelent ez? — fordulok *Kőszegi Györgyhöz*, aki mint házigazda egymás után veszi elő a kész darabokat, hogy megmutassa »hobbyjának« egy-két igazán szép termékét.

— Az elefántcsontszín keverését jelenti a rózsaszínnel — mondja —, ezzel készült ez a tál is...

Modern vonalú, ízléses színösszeállítású hamuzót mutat. Külső felülete olyan, mintha leheletlfinom csipkével volna borítva.

— Legújabban ezt a rücskös eljárást csinálom — mutatja a többieket —, szép színhatást lehet elérni. Például ez a barna világosbarnával fatörzs benyomását kelti.

Gorka Lívia kerámiáira emlékeztetnek, valószínűleg hasonló eljárással készülnek.

— Decemberben készült el a kemencém — mondja Kőszegi György —, saját tervezés, saját munka. Azóta csináltam ezeket a darabokat. Eléggé körülményes munka, mivel egy-egy rücskös tál vagy váza elkészítéséhez háromszori égetés szükséges.

Az ügyes kis kemencével azonban aránylag gyors munkát lehet végezni, ugyanis két és fél óra alatt elkészül egy-egy égetés a másik villanykemencék nyolc vagy tizenkét órájával szemben.

Az asztalon kisplasztikákat is látok. Euridike-szobor kék színben, a brüsszeli Maneken Pis kis mása, apró levelibéka.

— Ezután bevonatot kapnak — magyarázza a házigazda. — Sikerült kikísérleteznem. Némelyik egészen jól sikerült.

A kerámiával való kacérkodás csak egy részét tölti ki Kőszegi György szabad idejének. Ezzel párhuzamosan egy kicsit szobrászkodik, gyerekjátékokat gyárt, s mint a Vasipari és Műszaki Ktsz elnöke állandóan azon töri a fejét, hogyan lehetne ötletes, új dolgokkal jelentkezni a szövetkezetben. Nemrégiben adtunk hírt arról, hogy a ktsz egyik gyártmánya, a buktatós szemléltető mekkora sikert aratott, s vidéki városok rendeltek belőle. Hasonlóan ügyes és eredeti dolog a Kuka-szállító kocsi, ami sok munkától kíméli meg a köztisztasági embereket.

— A vasárulemezgyár pályázatára készítettem ezt a két asztali gyerekjátékot — mutat az asztali futball nagyságú játékokra. — Jéghokizók és tekézők.

Egyszerű, de igen szórakoztató és mutatós játék mindkettő. Érthető, hogy sikert aratták, elfogadták őket.

Ezzel még nem merül ki az ezermesterkedés. Szintén Kőszegi-találmány a családban nagy sikert aratott elektromos melegítő lepedő. Lepedőbe szőtt elektromos szálakon keresztül egy óra alatt 36 fokra melegszik az ágy. Érdemes lenne sorozatban is gyártani, a reumára panaszkodók bizonyára örülnének neki.

Sok időt, energiát és anyagi befektetést igényel Kőszegi György kedvtelése. S bár elismerést az ismerősöktől, barátoktól sokat kap, a ktsz újdonságaiért is, az a terve, hogy a kerámiával zsüri elé megy, s így értékesítheti is. Mivel a mázbeszerzéssel nehézségei vannak, jelenleg azon dolgozik, hogy porcelán tégelybe villanymotoros őrlőmalmot szerkesszen, s így házilag a mázat is el tudja készíteni.

Strubl Márta

... olyan pontos nyilvántartást kell vezetniük, hogy évekre visszamenőleg mindenkor megállapíthassák, ki mennyi munkát végzett, teljesítette-e a nyugdíjjal kapcsolatos föltételeket.

Rájuk is — és nemcsak a tanácskozáson részt vevőkre — vonatkozik az, amivel Keszler István az előadását befejezte:

— Ennek a törvénynek pontos végrehajtása nem egyszerűen adminisztrációs munka, hanem fontos politikai feladat, s ezért mindent el kell követni a hibák, tévedések megelőzése érdekében.

Sz. L.

...ió látogató ...i otthonokban

...ken. Évenként ezeken a he-

500 forintot ... legyen nye...

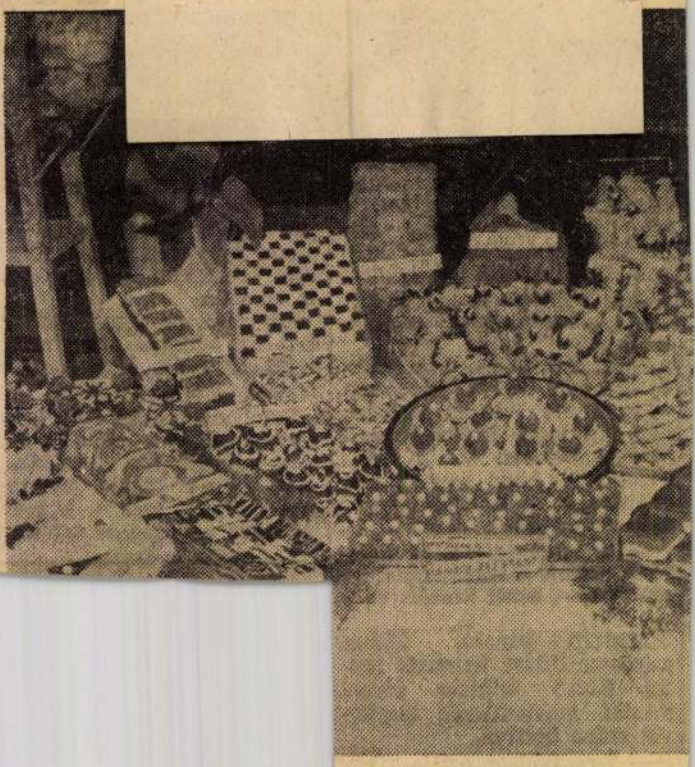

...gondozását vállalom. ...egy alka... Cím: 38 483. ...hirdetőben. (38483)

...ek gondozá... ...om lakáso... ...osvár, Hu... ...s utca 1. (38440)

...li ...kre ...k legalább ...gyakorlattal ...z- ...ikust, ...csi- ...őt ...i ...an jártas ...sérőt. ...ezés ...yesen ...lat ...tjában: ...vár, Máj... ...0. ...negyei ...és ...ri Vállalat (38466)

A tormási Virágzó Tsz (Tormás) gépírásban és tsz-adminisztrációban jártas (lehetőleg férfi) munkaerőt keres, két személyt. Lakást csak munkásszálláson biztosítunk.

Építész-technikust

keresünk az ... fölvételre. Jelentkezni lehet a Kaposvár 13-532 telefonszámon. (4482)

Géplakatos, fűtésszerelő, hegesztő, lemezlakatos, kazánszerelő, kazánlakatos

szak-munkásokat fölveszünk

Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés: Finommechanikai V., Kaposvár, Május 1. utca 30. (38452)

XXI. évfolyam 65. szám. Ára 16 fillér Pécs, 1931. március 20. Péntek

DUNÁNTÚL

SZERKESZTŐSÉG
LYCEUM-UTCA 4. SZÁM.
TELEFON: 29-49. SZÁM
KIADÓHIVATAL:
LYCEUM-UTCA 4. SZÁM
TELEFON: 32-22. SZÁM
HIRDETÉS
DIJSZABÁS SZERINT

18 Hagys.
Dr Szőnyi Ottó urnak
Szépművészeti Muzeum
Hatkerti-u. 1. Budapest I..

Missziók küszöbén

Szombaton négy pécsi plébániatemplomban, vasárnap a székesegyházban, megkondulnak a missziók kezdetét hirdető harangok. Beköszöntenek a katolikus Pécs nagy napjai!

Ezek mögött a missziók mögött ezer és ezer szem áll. Ragyogó, kérő, hívő, kétkedő és siró szemek. Mögöttük áll egy régi püspöki város nagy katolikus tradicióikkal és hősiesen viselt szenvedések nemes bélyegével a régmult és a közelmult időkből. Mögöttük áll a jelen idők mostohasága és kompromisszumos lapossága. Mögöttük állnak emberek örök hibáikkal és örök erényeikkel. Fontoskodó, zakatoló, érvényesülni akaró emberek, válliveregetők és mosolygók, akik magukról azt hiszik, hogy ügyek és események központjai, pedig a lelkükből kiinduló rádiusz mindössze csak pár centiméternyi. És alázatos, csendben élő és lárma nélkül dolgozó emberek, akiknek a munkáját nem szokás tudomásul venni, de akik a dolgokat fenntartó alappillérek. És küzdő, hajszás életű, keresztet hordozó emberek, akik olykor már a harc feladására gondolnak.

Mind ezeknek az embereknek a szívéből ki-kiszakad időnkint egy dal, olyan mint a Tigris partján számkivetett zsidóké: a honvágy dala — Jeruzsálem felé, a lélek hazája felé! Sóvárgással teli dal. Kisérő zenét ad hozzá a gépek dübörgése, a teherkocsik rázása, a villamosok csikorgása, az autók tülkölése, a repülők berregése, a piac lármája. Különös ritmus! Hiányzik belőle a harangok zúgása és a szív dobogása!

Ebből a ritmusból egy más, sokkal fenségesebb ritmusba akar lendülni Pécs katolicizmusa.

A pécsi templomok szószékeit e napokban sok-sok ember fogja körülállni. Emberek, akik az élet nehézvérű prózájából valók. Kesernyés, küzdő, akták és számok, pultok és gépek és robotok mellől nőtt nemzedék, melynek az arcára van írva a mai sors. Emberek, akik nehéz igából jöttek és majd megint a szokott iga után fognak bandukolni. Emberek, akiknek nincsen tavaszuk és akik tavaszt keresnek. Ezt a tavaszt virágzásra indítani jönnek Pécsre Krisztustól küldött férfiak. Eljönnek, hogy friss vért töltsenek ereinkbe, hogy irányt adjanak a khaoszban, hogy egy marék napsugarat dobjanak életünkbe. Uj drótokat feszítenek ki lelkünkig, miken át új hullámok áramlanak természetfölötti magasságokból. Eljönnek felbontani megkérgesedett, bűnös kompromisszumokat, megszüntetni banális, gerinctelen alkalmazkodásokat és kiragadni Pécs katolicizmusát a filiszteri közömbösségből. Eljönnek tanítani Krisztus útját, azt az utat, melynél biztosabbat és jobbat modern világnézeti elméletek, vagy a népboldogítás frázisával jövő népvezérek nem tudnak mutatni.

Az emberek pedig a maguk nyomorúságán keresztül megint megtudják majd mérni a katolicizmus egész nagyságát. A kereszt jelentőségét. A Mária-kultusz mélységét. Hogy egy anya lehajol hozzájuk, aki a kereszt alatt állt. Hogy kitárja karjait feléjük egy Megváltó, aki mindenkiért meghalt. Ó, nincsen pártvezér, aki meg tudná őket menteni! Nincsen pártprogram, mely a szívük ürességét ki tudná tölteni! Csak Krisztus! Ő ad világosságot sötétbe merülő szemeiknek. Ő ad értelmet és aranyfényt szenvedéseiknek. Hozzá felpillantani annyi, mint felemelkedni, mint az életet megérteni, beteljesíteni, megkoronázni!

Ezt a katolicizmust akarják a missziók a szemünkre és a homlokunkra írni! És a szivünkbe! Hogy ennek a katolicizmusnak minden konzekvenciáját alku nélkül levonjuk! Hogy megértsük végre mi, katolikusok, hogy nekünk ebben a városban sokat, nagyon sokat kell jelentenünk: tempót, stilust, szellemet, irányt, mindent! Hogy mi nemcsak mult vagyunk itten, hanem vagyunk a jelen és vagyunk a jövő!

O. Á.

Kétszázötvenezer lakója van Baranya vármegyének

A legutolsó népszámlás óta 9 ezer 649 fővel növekedett a vármegye lakossága

Közel ötezerrel több a nő, mint a férfi

Pécs, márc. 19. — A közeli napokban már beszámolt a Dunántúl a legutóbbi országos népszámlálás érdekes adatairól. Ez a statisztika Pécs város fejlődéséről igen kedvező képet nyujt. Tíz év alatt Pécs város lakossága közel 30 százalékkal növekedett és most a csonkaország kilencedik legnépesebb városa, 61 ezer 801 lélekszámával. A népesedés tekintetében pedig az előkelő ötödik helyet foglalta el.

Amíg Pécs, az ősi megyeszékhely ilyen rohamléptekben tör a nagyvárosi jelleg felé, addig Baranya vármegye messze elmaradt népesedés szempontjából az öttornyú várostól.

A vármegye alispánjához befutott népszámlálási adatokat most dolgozta fel Ollé István tb. főjegyző. A statisztika összeállítása egy kissé megkésett, mert

egyes körjegyzőségek csak ismételt sürgetésre küldték be Pécsre a népszámlálás adatait.

A Dunántúl munkatársának ma délelőtt alkalma volt beszélni Ollé István vármegyei másodfőjegyzővel, aki Baranya népszámlálási adatairól a következő érdekes részleteket mondotta el:

Négy százalékkal növekedett a vármegye lélekszáma

Baranya vármegye férfi lakosságának száma 1930. december 31-én 122 ezer 504, a nőké 127 ezer 188.

A vármegye össznépessége tehát 249 ezer 692.

A legutóbbi népszámlálás alkalmával e vármegye lakossága 240 ezer 43 fő volt, így

a szaporulat 9 ezer 649.

A vármegye lakossága járásokként így oszlik meg: **baranyavári járás** 4 ezer 363 férfi, 4 ezer 630 nő, összlakosság 8 ezer 993, legutóbbi népszámláláskor 8 ezer 919.

Mohács járás: 14 ezer 309 férfi, 14 ezer 800 nő, összlakosság 29 ezer 109, legutóbbi népszámláskor 28 ezer 978.

Pécsi járás: 20 ezer 82 férfi, 20 ezer 574 nő, összlakosság 40 ezer 656, legutóbbi összeíráskor 38 ezer 849.

Pécsváradi járás: 16 ezer 883 férfi, 17 ezer 468 nő, a lakosság összlétszáma 34 ezer 351 a legutóbbi népszámlálás 33 ezer 734 lélekszámával szemben.

Siklósi járás: 17 ezer 789 férfi, 18 ezer 572 nő, összlétszám 36 ezer 361, legutóbbi népszámláláskor 33 ezer 540.

Szentlőrinci járás: 17 ezer 121 férfi, 18 ezer 40, összlétszám 35 ezer 161, a legutóbbi összeíráskor 33 ezer 860.

Hegyháti járás: 23 ezer 804 férfi, 24 ezer 168 nő, összlétszám 47 ezer 972, legutóbb 46 ezer 299.

Mohács megyei város: 8153 nő, 8936 férfi, lakosság összlétszáma 17 ezer 89, 10 évvel ezelőtt 15 ezer 864.

A szaporulat járásokként a következő az elmult 10 év alatt:

baranyavári járás 74, a mohácsi járás 131,

a pécsi járás 1807,

pécsváradi járás 617,

siklósi járás 2821,

szentlőrinci járás 1301,

hegyháti járás 1673,

Mohács város 1225.

A népesség növekedése százalékban kifejezve 4.01 százalék.

A statisztikából még kitűnik az is, hogy

Baranyában 4684 lélekkel több a nő, mint a férfi.

Az alábbiakban a vármegye legnépesebb községeit soroljuk fel, a zárójelben pedig a legutóbbi népszámlálás adatait tüntetjük fel.

Baranya legnépesebb községei

A járási székhelyek lakossága így alakul: Villány 2 ezer 237 (2,328), Sásd ezer 365 (1,356), Szentlőrinc 2 ezer 763 (2.568), Siklós 5 ezer 739 (5,523), Pécsvárad 2 ezer 760 (2,640).

A járási székhelyeken kivül az ezer léleknél népesebb baranyai községek a következők: Magyarbóly 1.592 (1.321), Csikóstöttös 1.715 (1.593), Kaposszekcső 1.664 (1.618), Komló 2 ezer 195 (1.977), Mágocs 3 ezer 828 (3.66), Szászvár 1.698 (1861), Babarc 1.519 (1.456), Dunaszekcső 5 ezer 524 (5.631), Kölked 1.763 (907), Lánycsók 2.263 (2.332), Majs 1.880 (1915), Nagynyárád 2 ezer 159 (1.126), Németbóly 3 ezer 97 (3.022), Somberek 1.568 (1.892), Dencsháza 1.345 (1.367), Sellye 2 ezer 162 (2.023), Beremend 2 ezer 466 (2.393), Nagyharsány 1.687 (1.484), Vajszló 1.610 (1.393), Vókány 1.706 (1.665), Hidasd 2 ezer 490 (2.440), Himesháza 1.705 (1.629), Palotabozsok 1.853 (1.806), Püspöknádasd 2 ezer 642 (2.524), Véménd 2 ezer 377 (2.381), Hosszuhetény 2 ezer 793 (2.571), Mecsekalja 2 ezer 17 (1.750), Mecsekszabolcs 4 ezer 675 (4.370), Pellérd 1.251 (1.211), Somogy 1.937 (1.758), Vasas 2 ezer 346 (1.866).

Ez a felsorolás azonban nem teljes, mert Baranyának a fentieknél még több ezer léleknél népesebb községe van.

A vármegye népszámlálási adataival kapcsolatban csak annyit, hogy Baranya népességének növekedése az elmult 10 év alatt feltétlenül jóval meghaladta a most kimutatott 9 ezer 649 lelket, de közben a vármegye területéről

több ezer optáns költözött át Jugoszláviába.

Meglepő eredmény azonban az, hogy a járások közül a siklósi érte el a legnagyobb növekedést (2821 lélek) pedig ez a járás az egyke főfészke.

A népszámlálás több érdekes adatára még visszatérünk.

Agyonlőtte magát egy budapesti hentesmester

Budapest, márc. 19. — A Pannónia-szálló első emelet nyolc számú szobájában ma hajnalban mellbelőtte magát Szabó Lajos harminchárom éves budai hentesmester. Az előhívott mentők életveszélyes állapotban szállították a Rókus-kórházba. Azonban már nem lehetett megmenteni és a délelőtt folyamán meghalt. Tettét szerelmi csalódás miatt követte el.

Elkészültek a Széchenyi téri fal átalakitási tervei

A szükséges költség 7600 P — A tér kertészeti tervét is szombaton tárgyalja a szakbizottság

Pécs, márc. 19. — A világ legmagasabb felhőkarcolójáról még megközelítőleg sem esett annyi szó, mint arról a lábazati falról, amelyet Kőszegi Gyula építész tervei nyomán a belvárosi templom elé építettek. Hónapokon át alig folyt másról szó hivatalos és magánbeszélgetés során, mint arról, túlméretezett-e a fal, vagy pedig remekbe álmodta-e meg a tervező? Az egyik nem is oly régen tartott építési szakbizottsági ülésen az a felfogás kerekedett felül, hogy a lábazati fal túlmagas. Határozatot hoztak tehát, hogy felhivják a város szabályozási terveinek készitőit, Dörre és Weichinger budapesti építészeket, készítsék el a lábazati fal átalakitási terveit és költségvetését olyformán, hogy az átalakitással a felszabadulási emlék is megoldandó. Dörre és Weichinger építészek ma küldték le a terveket és a költségvetést a város polgármesteri hivatalához.

A tervezők elgondolása az, hogy

a lábazati fal 45 centiméterrel leszállitandó volna és pedig úgy, hogy a falat lépcsősen alakitanák ki és annak tengelyében nyerne elhelyezést a felszabadulást megörökitő örök mécses.

A tervhez mellékelt költségvetés szerint

az átalakitás 1600, az emlékmű pedig 6000 pengőt igényelne

és igy a két terv 7600 pengővel megoldható.

A tervezők súlyt helyeznek arra is, hogy a templom bejárata is megoldassék, még pedig úgy, hogy

a mai oszlopos bejárat elé ives lépcsőfokot terveznének

és a bejárati pillérek mai földbeültetése folytán kedvezőtlen hatást is enyhitenék azzal, hogy a pillérek lábazatát kiképezik és a mai oszlopfejeket magasabbra helyezik. Ez a megoldás természetesen nem érintené az egész munka szerkezetét.

A tervezők hangsúlyozottan kiemelik, hogy

a templom előtt levő lábazati fal leszállitására semmi néven nevezendő szükség nincs és ők is csak azért nyúlnak a lábazati falhoz, hogy a felszabadulási emlékmű ott elhelyezhető legyen.

A fal leszállitása, vagy lebontása következtében az egész tér egységes képe veszitene. A város polgármestere a ma kézhez kapott terveket és költségvetést a szombaton délután összeülő építési szakbizottság elé terjeszti.

Ezen az ülésen tárgyalják a tér kertészeti terveit is, amelyet alább ismertetünk:

A templom oldalán levő tujafák a terv szerint megmaradnának úgy, hogy azok elé diszesebb, nemesebb fajtáju tujabokrocskák és juniperusok kerülnének.

A falakra ampelopsist (futó vadszőlőt) terveznek, a sekrestye bejárója elé, valamint a templom több részére futó rózsát ültetnének. A falak mellett pázsit futna örökzölddel.

Magának a Széchenyi-térnek a kertészeti kiképzését a következőképen tervezik: A jobb és bal oldali emléktábla két oldalára egy-egy oszlop alakú nyirott buxusz kerülne. Hogy a vastag fal hatását enyhitsék a kerítésfal mellett, két oldalt egész le sötét bordó virágú canna indicat ültetnének. Az alsó részen nyolc padot helyeznek el körül örökzöld sövénnyel. A canna indica gruppokat szőnyegszerű girlanddal kötnék össze. Végül

tervbe vették az egész tér körül futó vastag falnak valamilyen növénnyel való befuttatását.

Erre vonatkozólag is a szombati épitési bizottság határoz.

Két ál-Schreibert vett őrizetbe ma a pécsi rendőrség

Hamis budapesti lakáscimet mondtak be

Pécs, márc. 19. — A pécsi államrendőrség ma két gyanus idegent tartóztatott le. Az egyik férfi Dineth Lipótnak nevezte magát és azt mondotta, hogy

budapesti lakós a Huszár-utca 37. szám alatt lakik.

Az állitólagos Dineth Lipótra pontosan ráillik Schreiber Tamás személyleirása és egyik ujja is csonka.

A másik őrizetbe vett egyént, Mackó Lászlónak hivják és bemondása szerint Budapesten a Péterffy Sándor-utca 32. szám alatt van lakása. Az esti órákban azonban értesités jött Budapestről, hogy a Pécsett őrizetbe vett egyének,

hamis lakáscimeket mondottak be

és most ezért indul ellenük eljárás.

Budapestről jelentik: Schreiber Tamást tegnap délután az Izabella-téren egy ismerős barátja látta. Bejelentette ezt a rendőrségnek,

de azonnal ott tartották, mert egyike azoknak, akik elősegitették Schreiber menekülését.

Ma délelőtt a szigetszentmiklósi csendőrség értesitette a főkapitányságot, hogy állitólag az egyik lakihegyi majorban látták Schreibert.

A csendőrség rajvonalban tartja ezt a területet.

Más bejelentés szerint Schreiber ma délelőtt a Németföld környékén tartózkodott és a Svábhegy felé menekült. A kérdéses területet a rendőrség gyürüje zárta körül.

A rendőrség minden igyekezete most oda irányul, hogy Dadai Dezsőt, Schreiber barátját elfogja. Dadai volt az a markáns orrú férfi, aki

magát a Hernád-utcai lakásban Schreiber sógorának adta ki.

Alapos a gyanú, hogy a bujkáló Schreiber esetleg Dadai nevező hamis néven kivett lakásán tartózkodik.

Március 21-én szombaton d. u. 6 órakor kezdődik a pécsi plébániatemplomokban

A SZENT MISSZIÓ!

A székesegyházban vasárnap délután 5 órakor van az ünnepélyes megnyitó.

Könnyfakasztó bombákkal és gépfegyverrel fojtottak el egy amerikai fegyenclázadást

Joliet, (Illinois) márc. 19. — (Reuter). A statevillei fegyházban elfojtott fegyenclázadásról szóló részletesebb hirek zserint a zavargás Leopold Náthánnak, a gyilkos fiúnak és 19 más rabnak a régi börtönből új börtönbe való átszállitása miatt történt. A zavargás alkalmával

a fegyház római katolikus káplánja nyugodtan szembeszállt a veszedelmekkel és megkisérelte, hogy megnyugtassa a zendülőket.

Közbelépése nem járt kellő eredménnyel, úgy, hogy az őrség mégis kénytelen volt könnyfakasztó bombákat és gépfegyvereket használni. Leopoldot, akinek megfékezése kapcsán a lázadás kitört, egyetemi évfolyamtársával Loebbel együtt, néhány évvel ezelőtt azért ítélték fegyházra, mert meggyilkoltak egy Franks nevü fiút. Még emlékezetes, hogy a bünös diákok a tárgyaláson azt mondották, hogy pusztán tudományos célból követték el a gyilkosságot és „tökéletes gyilkosságot akartak végrehajtani".

HÍREK NÉHÁNY SORBAN

Gróf Bethlen István miniszterelnök ma este az egységespártban fogadta Kiskunhalas 40 tagú küldöttségét, amely átnyujtotta a kormányelnöknek a város diszpolgári oklevelét. — **Szmrecsányi** Lajos dr. egri érsek július első napjaira egyházmegyei zsinatra hivta össze papjait. — **Wekerle** Sándor pénzügyminiszter a jövő csütörtökön terjeszti be az 1931—32. évi állami költségvetésről szóló javaslatot. — **Jimmy** Walker newyorki polgármestert el akarják csapni hanyag és pazarló városvezetése miatt. — **300 ezer pengő** sürgős segélyt kért ma Ujpest küldöttsége a miniszterelnöktől. — **Az egységespárt** mai értekezletén elhatározták, hogy Kossuth Lajos halálának évfordulóján a párt tagjai misét hallgatnak és koszorut helyeznek el a Kossuth mauzoleumban. — **Károlyi** Gyula gróf római útjáról meleg hangon irnak az olasz lapok. — **Zogu** albán király 8 napos velencei tartózkodás után Durazzóba utazott. — **Elhunytak:** Fáy Gyula volt képviselő, az O. T. I. alelnöke, ny. h. államtitkár Bpesten, Ivék Gyula kereskedő Szigetváron, Deim Ferencné Mészáros Réza Szegeden, Árkossy Károly ny. postafőfelügyelő Bpesten, id. Péter Mihályné Hudák Mária Deregnyőn, Liptay László ref. lelkész Naprágyon, Kaiser István szigorlóorvos Bpesten, Kazy László volt százados Németorosziban, dr. Halmos Dezsőné Balatonbogláron, Déri Jenő iparfelügyelőségi igazgató Bpesten, Balogh Györgyné volt Kolozsvári színésznő Bpesten, Dávid László hosszúpereszlegi plébános, Hoffmann Lajos dr. ny. ezredorvos Bpesten, Schlamandinger Andrásné Pinkafőn, özv. Márkus Antalné Putz Szeráfin Uriujfaluban. **Megdrágul** a telefon Romániában. — **Megölte** négy növérét, aztán önmagával végzett, egy elzülött, kokainista ember, Omelendez Lipót Mexikó városában. — **Összerombolták** a nagyváradi román diákok a katolikus kör épületét, két magyar lap szerkeztőségét és kiadóhivatalát. — **Tiz százalékkal** csökkentik Belgiumban az állami tisztviselők fizetését. — **Tüzrakás** közben meggyulladt Kispál József 88 éves szöregi gazda ruhája. Az öreg gazda belehalt égési sebeibe. — **Csődöt** nyitott a bpesti törvényszék Farádi Balogh Konstantin bankár vagyonára. A vádtanács egyben helyben hagyta Balogh Konstantin és fia letartóztatását. — **Agyonlőtte magát** Bunyitay Vince dr. az ácsi cukorgyár volt főintézője. — **Felakasztotta magát** Náger Henrik murgai szabó, mert száz pengő pénzbüntetésre itélték. — **Koszorút** helyezett ma Vass József koporsójára a Magyar Hirlapirók Országos Nyugdijintézete, az egyesület néhai nagynevü elnökének névnapja alkalmából. — **A magyar gazda** és erdőtisztek országos egyesületének 50 éves jubiláris közgyülésén határozati javaslatot hoztak a kötelező nyugdij biztositás, a gazdatiszti kamara felállitása és a gazdatiszti törvény reviziója érdekében. — **A vendéglősök** és kocsmárosok szövetsége körlevelet intézett tagjaihoz, hogy a közeledő képviselőválasztásokon nem adnak hitelt az egyes jelölteknek. — **Agyonlőtték** a szovjet határőrök egy menekülő csoport 20 tagját, akik a Dnyeszter jegén akartak átjutni Romániába Kisenew város határában. — **Az angol trón** követeli egy Anthony Hall nevü londoni férfi, aki egy népgyülésen kijelentette, hogy ő a Tudorok egyenes leszármazottja és Anglia válasszon ő vagy V. György király között. — **Időjóslás:** Túlnyomóan derült, száraz idő várható, további hőemelkedéssel.

APOLLO

Szombat-vasárnap, február hó 11-12.
Gloria Svanson ezidei egyetlen nagy alkotása!
Az „United Artists" mestermüve!

SONJA SZERELMEI

Fantasztikus filmregény nyolc fejezetben. — Főszereplben: GLORIA SVANSON.

Előadások: szombaton: .... 1/4 5, 6, 1/2 8 és 9 órakor.
vasárnap: 3, 1/2 5, 6, 1/2 8 és 9 órakor.

A vasárnap három óráit kivéve valamennyi előadás TELJES zenekarkisérettel.

PARKMOZI: szombat, február hó 11. Szünet.

Két falusi borbély harca kölcsönös feljelentésekkel

Pécs, febr. 10. — Huri József dinnyeberki szegény borbélylegény, amióta megtanulta a borotválás és a hajvágás művészetét ,vasárnaponkint a gyürüfüi és dinnyeberki gazdáknak lett udvari borbélya. Az üzlet lassankint fellendült és Huri József vígan fütyürészve közlekedett a két község között. Egyről azonban megfeledkezett szegény, hogy a borbélysághoz iparengedély is kell.

Hogy, hogynem erről tudomást szrezett Hani Jakab helesfai borbélymester, aki bosszút forralt a konkurrencia ellen. Még a mult és folyamán megüzente a borbélylegénynek, hogyha

nem fizet neki keresetéből egy bizonyos összeget, feljelenti a szentlőrinci főszolgabiróságon jogtalan iparüzésért.

Az ipartörvényt nem ismerő borbélylegényt kétségbeejtette a kiméletlen üzenet és hogy elkerülje a várható kellemetlenségeket, tekintélyes sápot fizetett a helesfai borbélymesternek hallgatási dij fejében.

Amint Huri József a csendőrségen előadta

a mult évben három izben 700ezer koronát, összesen 156 pengőt fizetett a helesfai borbélymesternek.

Ebből az összegből 30 pengőt szeptemberben adott át Privoda Károlyné helesfai asszonynak, azzal a kéréssel, hogy adja át Hani Jakabnak. Az asszony az összeget el is juttatta rendeltetési helyére. Ezt követőleg októberben a borbélymester ujabb 26 pengőt követelt a borbélylegénytől és megüzente neki, hogyha nem fizet, akkor visszavonhatatlanul megteszi ellene a feljelentést. Huri Józsefnek azonban nem volt pénze és így bizonytalanságban húzódott az ügy decemberig. A borbélymester többszöri erélyes fellépése eredménytelen maradt, mert a kérdéses összeget nem kapta meg.

Erre megtette a feljelentést a szenlőrinci főszolgabíróságon. Az eljárás megindult, de ezzel egyidőben

a borbélylegény panaszára, zsarolás miatt Hani Jakabot is felelősségre vonták.

A borbélymestert kihallgatták a csendőrségen, ahol beismerte, hogy

valóban megfenyegette Huri Józsefet, akitől 26 pengőt kapott, hogy ne jelentse fel a főszolgabíróságon.

A borbélymester felesége hasonló értelemben vallott azzal a különbséggel, hogy ő 90 pengőről tud, amelyet Privodáné hozott el férjének.

A csendőri jelentés már az ügyészségen fekszik, amely a döntő szót mondja ki a két borbély harcában.

A világhirü müncheni
SALVATOR-SÖR
palackozva is kapható
NICK A.K. csemegeüzletében
Pécs Király-utca 1. :: Telefonszám: 205.

TOLSTOJ LEO világhirü regénye:

Budapesttel egyidőben!

Elkészült a város 1926. évi zárószámadása

2 milliárd 373 millió korona a bevételi felesleg

Pécs, febr. 10. — Most készültek el Pécs város 1926. évi zárószámadásai, amelyeket a számvevőség most küldött szét a törvényhatósági bizottság tagjainak.

Eszerint az előirányzott 56 milliárd 434 millió 117,000 korona előirányzott bevétel helyett a tényleges bevétel 63 milliárd 768 millió 901,302 korona 90 fillér volt, ami az előirányzattal szemben 7 milliárd 334 millió 784,302 korona 90 fillér többletet jelent. A bevételi többlet 13.1 százalék.

Ezzel szemben a kiadási előirányzat 56 milliárd 286 millió 159,000 korona, míg a tényleges kiadás 58 milliárd 357 millió 203,524 korona 66 fillér volt. A kiadási többlet 2 milliárd 71 millió 18,979 K 31 fillérrel több. Ez az emelkedés mindössze 3.68 százalék.

A bevételből még 1925. évi hátralék 51 milliárd 429 millió 914,020 K 37 fillér volt, míg az 1926. évi előírás 91 milliárd 40 millió 510,973 K 69 fillér volt. A 142 milliárd 470 millió 424,994 K 5 fillérnyi előirányozott bevételből tényleg befolyt 100 milliárd 527 millió 750,796 K 31 f., míg a kiadások levonása után az év végén 41 milliárd 848 millió 780,207 K 82 f. hátralék maradt fenn.

A kiadásból 1925. évi hátralék volt 7 milliárd 342 millió 821,893 K 51 f., míg az előírás 97 milliárd 164 millió 53,531 K 8 fillért tett ki. A tényleges kiadás pedig 98 milliárd 154 millió 788,399 K 87 fillérre rugott.

A bevételi felesleg 2 milliárd 372 millió 962,396 K 44 f. volt.

A város vagyonát a következő számadatok tüntetik fel. Cselekvő hátralék az 1926. év végén 10 milliárd 727 millió 61,736 K 82 fillér, amihez járul a 2 milliárd 372 millió 962,396 K 344 fillér. Ebből a szenvedő hátralék 6 milliárd 352 millió 61,479 K 37 fillér. A számadás szerinti vagyon tehát 6 milliárd 747 millió 962,653 K 89 fillér.

Budapesti épitész nyerte el a pécsi iparostanonciskola tervpályázatát

Pécs, febr. 10. — A községi iparostanonciskola építésére beérkezett tervpályázatokat tegnap és ma bírálta felül az erre kiküldött bizottság. Amint már megírtuk, a tervpályázatra összesen 27 pályamunka érkezett be, amelyek általában jól sikerült művek. A biráló bizottság az első díjat a Pergola jeligéjü műnek itélte oda amelynek szerzője Francsek Imre okleveles épitész Budapest. Az első díj ezer pengő és ez a pályamű kerül kivitelre. Erről a tervről a biráló bizottság a következőket vette jegyzőkönyvbe:

— Alaprajzi díspoziciója nevezetesen a bejáratok és lépcsők elhelyezése, nemkülönben a helyiségek kapcsolata minden tekintetben kielégitő. Homlokzata nyugodt és jellegzetes.

A második díj 600 pengő volt amelyet a biráló bizottság a Quinque Ecclesiae jeligéjü pályamünek itélt oda. Szerző Gerstenberger Ákos és Arvé Károly épitészmérnök Budapest.

A harmadik díjat, 400 pengőt a rajzolt Krisztus monogrammos pályamunka nyerte el. Szerzője, Frecska János okleveles épitésztanár Budapest.

A negyedik és ötödik díj a pályamunkáknak 250 pengőért való megvásárlása volt. Ezzel tüntették ki a Szimmetria és a Pestalozzi jeligéjü pályaműveket. A Szimmetria jeligéjü mű szerzői Kőszegi Gyula és Dulánszky Jenő okleveles épitészek Pécs, míg a Pestalozzi jeligéjük munka Rerrich Béla budapesti műépitész munkája.

Ezeken felül ugyancsak megvételre javasolta még a Bizva bizzál jeligéjü pályamunkát.

Végül dícséretben részesitette még a biráló bizottság a Balokányi, Öt-torony és Mecsekalja jeligéjü pályamunkákat.

Az első díjjal jutalmazott pályamunka terveit részletesen kidolgozzák, majd elkészitik a költségvetést, azután a kiirási műveletet és azután kerül sorra a versenytárgyalás. Az épitkezés még ebben az esztendőben megkezdődik.

Délvidéki táncestély

Pécs, febr. 10. — A Délvidéki Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesülete február 11.-én, szombat este tartja meg a Pannóniában táncestélyét, amelyen a város egész fiatalsága találkozik, hogy egy kellemes estét töltsenek el. A Pannónia-dísztermét a Kőttkertészet oly pompásan diszitette fel erre az alkalomra, hogy felül fogja mulni a szezón valamennyi mulatságát, a DEFHE nagyszámu rendezőgárdája pedig már hetek óta dolgozik az estély sikerén.

Az estély fővédnökei Herczeg Ferenc, a Délvidéki Otthon országos elnöke, gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter és gróf Teleky Pál, a Területi Szövetség tanárelnöke. Pécs és Baranya reprezentativ egyesülete, a DEFHE, amely magában egyesiti a pécsi és baranyai ifjúságon kivül, a Bácska, Bánát és a délvidéki elszakitott területek tanuló ifjúságát, évről-évre megrendezett táncestélyének jövedelmét a nyomorgó egyetemi hallgatók felsegélyezésére fordítja és igy a mulatni vágyó közönség a saját szórakozása mellett, a mai nehéz gazdasági viszonyok mellett sok szegény, tanulnivágyó diák sorsán is segithet.

Városszerte igen nagy érdeklődés mutatkozik a táncestély iránt, a meghivók már napokkal előbb elfogytak és a közönség igen jól tenné, ha jegyeit már előre megváltaná, a tolongás elkerülése végett. A báliroda délelőtt fél 12-től 1 óráig és délután fél 6-tól 7

óráig még az érdeklődők rendelkezésére áll. A táncestély rendezőbizottsága ezuton is felkéri a megjelenni szándékozókat, hogy legkésőbb 10 óráig jelenjenek meg a táncestélyen, mert a megnyitó csárdás pontosan fél 11 órakor már kezdetét veszi. A rendezőség elég garancia arra, hogy mindenki jól fogja magát érezni a mulatságon, amely sikerével bizonyára méltán sorakozik majd az elmult évek DEFHE-báljaihoz.

HIREK

Farsangi naptár:

Febr. 11. A pécsi Gutenberg dalkör műsorral és tánccal egybekötött Hóvirágünnepélye a Vigadóban.
„ 11. A pécsi levente egyesület műsoros táncestélye 9 órakor a budai külv. kat. körben.
„ 11. A Bercsényi jótékony egyesület családi estélye.
„ 11. Villamos vasutasok bálja a nőegyletben.
„ 11. Délvidéki táncestély a Pannóniában.
„ 11. A pécsi katolikus kör táncestélye.
„ 11. Az Éme 664. sz. Szent László cserkészcsapatának műsoros táncestélye a legényegyletben.
„ 12. Máv. tisztikar hangversennyel egybekötött táncestélye a Pannóniában.
„ 18. Ker. szoc. cipészek teaestélye a kereszténységi szociálistáknál.
„ 18. Hadastyán bál a Vigadóban
„ 18. Vasasok táncestélye a nőegyletben.
„ 18. A Polgári Kaszinó műsoros táncestélye.
„ 18. Zsidó menza táncestély a Pannóniában.
„ 18. Máv. Ébredés dalkör műsoros táncestélye saját helyiségében.
„ 19. Fellner tánctanár álarcosbálja a nőegyletben.
„ 19. Szefhe álarcosbálja a Pannóniában.
„ 19. A kat. legényegylet álarcos bálja.
„ 20. A főiskolai Turul szövetség álarcos táncestélye a nőegyletben.

—

— Szombaton ül össze a pécsi áramárak ügyében döntő bíróság. Pécs városa, mint annak idején megírtuk, felmondta a Dunagőzhajózási társaságnak az áramszállításra vonatkozó szerződésnek az áramárakra vonatkozó részét. Mivel a társasággal a barátságos megegyezés nem sikerült, az áramárak ügyében való döntést a szerződésben kikötött döntő bíróság elé vitték. A döntő bíróság szombaton ül össze Budapesten. A döntő bírósági tárgyalásra Pécs város képviseletében Makay István polgármesterhelyettes, tanácsnok és Nagy Elek villamtelepi igazgató ma délután utaztak Budapestre.

— Előadás Pécsről Kaposváron. Fejes György dr. a pécsi városi muzeum igazgatója február 11-én, szombat este 6 órakor Kaposváron a városháza nagytermében vetített képes előadást tart, amelynek keretében Pécs városát és muzeumát ismerteti.

A boldogság problémája

Vértesi Frigyes szabadliceumi előadása

Pécs, febr. 10. — A Nemzeti Szabadtanítás keretében ma Vértesi Frigyes dr., teológiai tanár tartott előadást. **A boldogság problémájáról a régi és az újkori bölcseletben** címmel.

A boldogság problémája az emberiség legáltalánosabb problémái közé tartozik. Nem csoda, ha minden bölcselőt is foglalkoztatott.

A kérdésre különböző utakon keresték a megoldást, bár a fogalom lényegében minden idők, minden bölcselője legalább hallgatagon megegyezett. A legklaszszikusabb és legrövidebb meghatározást Szt. Ágostonnál (De Civitate Dei, l. 14. c. 25.) és Boëthiusnál (De consolatione Philosophiae, l. 3., pros. 2.) találjuk.

Főbb megoldási szempontok a következők. Az ember boldogsága, mint az egységes világkép függvénye, vagy attól függetlenül az ember és a világ tapasztalati ismerete alapján. Az egységes világkép lehet többféle monizmus, vagy dualizmus ezért a boldogság tárgya és elérhetőségének a foka is különböző. Ide sorolhatjuk még a misticizmus megoldási kisérleteit is. (Eucken is!)

Mindegyik megoldásában lehet több-kevesebb pessimizmus, vagy optimizmus, a földi lét határai közé-szorítás, vagy a földöntúli létnek a belevonása.

Ezek szerint a szempontok szerint csoportosíthatók az összes bölcselők.

Melyik oldotta meg a kérdést az emberiség megnyugvására? Platon, Aristippos, Zenon, Buddha, Spinoza, Schopenhauer, Nietzsche, Emerson, Eucken? Valamilyen egyoldaluságot mindegyiknél találunk. Nem fogják meg az egész embert. A hipothesiseik ismerete csak megerősíti az embereket abban a meggyőződésben, hogy a boldogság problémájának a hiánynélküli megoldását csak a kinyilatkoztatás hozta, de olyan módon, hogy az természetes ész is belátja a helyességét.

A keresztény kinyilatkoztatás boldogság fogalma, elemei: végtelen jó, mint tárgy, és a tökéletes békében való bírása.

A nagytudású, fiatal tanár filozófiai mélységekben gazdag, tanulságos előadását, a szabadliceum nagyszámú közönsége, nagy figyelemmel, sok lelki haszonnal hallgatta és hálája elismerése jeléül az előadót meleg ovációban részesítette.

Legközelebb, kedden f. hó 14.-én, Krisztics Sándor dr., egyet. tanár tart előadást: A békerevizió jelen állása címen.

TŰNEMÉNYES FILM A

— Befejeződött a pécsi gyümölcsfaápolási tanfolyam. A földmüvelésügyi minisztertől elrendelt és Fischer Béla alispántól kezdeményezett gyümölcsfaápolási tanfolyam február 6.-án vette kezdetét és ma fejeződött be. A tanfolyamon vitéz Báldy László kertészeti intéző, a bajai kertészképző iskola előadója tartott folytatólagos előadásokat a gyümölcsápolásról, a különböző rovarok és gombák elleni védekezésről és a gyümölcsbetegségekről. Az előadó különös tekintettel volt Pécs ideális őszi-barack termő vidékére és a barackfák helyes nevelésére. Jelenleg az a helyzet, hogy a budai és a szentendrei talajon kivül Pécs baracktermelése a legalkalmasabb exportra. A tanfolyamon a Pécscsel szomszédos községek faiskolakezelői és 64 magánérdeklődő hallgató vett részt, úgyhogy a létszám az előadások alatt meghaladta a százat. Az előadásokat a megyei árvaházban, a gazdasági egyesület gyümölcsösében és magánkertészetekben tartották. Hétfőn Szentlőrincen kezdődik a tanfolyam és folytatják Magyarmecskén és Siklóson.

— Előadás az anyák iskolájában. Hétfőn 13-án, az anyák iskolájában P. Zborovszky Ferenc, Pius főgimn. tanár tart előadást: „Az anya és gyermek biológiai és etikai kapcsolata!! címmel. Az előadás a gyermekklinika tantermében délután 5 órakor lesz.

— „Glacin" minden fagyást azonnal megszüntet. Kapható Szigethy F. Remény Patika Pécs, Majláth-tér

— A bölcskei oltáregylet működése. Néhány évvel ezelőtt Bölcskén is megalakult az Oltáriszentség kultuszának intenzívebb ápolása és erősítésére az oltáregylet. Azóta csendben végzi munkáját és arra törekszik, hogy minél inkább kimélyítse az emberek szívében az Oltáriszentségben való hitet. Minden hónap második vasárnapján tartja rendes gyüléseit, melyet a plébániatemplomban egy órás szentségimádás előz meg. Jelenlegi tisztikara igazgató Horváth Dénes szentszéki tanácsos, plébános, elnöknő özv. dr. Szakách Ivánné, alelnöknő Förster Arturné, jegyző Horváth Józsa, pénztáros Bencze Ilonka, ügyvezető Varga Nándor káplán. A tagok a gyüléseket látogatják, résztvesznek a templom oltárainak diszitésében és a havonkint egyszer tartandó munkadélutánokon.

— A miniszterelnökségi sajtóosztály új vezetője. A m. kir. miniszterelnökség sajtóosztályának élére új vezető került Szudy Elemér miniszteri osztálytanácsos személyében. Az eddigi sajtófőnök Ángyán Béla dr. országgyülési képviselő, igazságügyi államtitkár a tervbe vett igazságügyi törvények, ezek között a sajtótörvény reformjának előkészítése végett kénytelen volt a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetésétől megválni. A miniszterelnök választása a sajtófőnöki állás betöltésénél Szudy Elemérre, a sajtóosztály eddigi helyettes vezetőjére esett, aki évek óta a legnehezebb időkben bámulatos munkabírással volt segitségére a magyar kormánynak és a magyar sajtónak. Szudy Elemért rendkívüli képességei, megnyerő egyenisége, európai látóköre predesztinálják a sajtóosztály vezetésére. Bethlen miniszterelnök felismerte Szudy Elemér szerénységbe burkolt ritka egyéni értékeit s a magyar sajtó osztatlan örömére a legszebb bizalmi állásba emelte. Szudy Elemér ujságiró volt, éveken át Aradon volt szerkesztő, majd a miniszterelnökség sajtóosztályába hivták meg. Számos könyvet, cikket irt, amelyek egytől-egyig becsülést hoztak nevének. Kinevezése a becsületes ujságirói munkának megérdemelt, legszebb elismerése.

— Villamos vasutasok bálja. A villamos vasuti alkalmazottak február 11-én, szombaton este 8 órai kezdettel reggel 4 óráig tartják ez évi táncestélyüket, két elsőrendü zenekar közreműködésével. Belépődij 1 pengő 50 fillér, kisérőjegy 50 fillér.

— Tolnavármegye vitézi széke kiállítást és csoportversenyt rendez. Tolnavármegye vitézi széke pünkösd ünnepén nagy vitézi ünnepélyt rendez, amelyet ipari kiállítással, állatdíjazással és különböző sportversenyekkel kötnek össze. Pünkösd előtti szombaton a Szekszárdi Dalárda és Dalkör közreműködésével hangverseny lesz, másnap délelőtt vitézi értekezlet, majd átadják Pesthy Pál igazságügyminiszternek és Őrffy Imre dr. országgyülési képviselőnek Szekszárd város díszpolgári oklevelét, azután a Hősök szobránál lesz ünnepség. Díszebéd után a kiállítás megnyitásánál s ezt követőleg a szórakoztató vásáron vesznek részt a vitézek és a közönség. Este jótékony teaest a Szekszárd szálló nagytermében. Pünkösd másnapján állatdíjazás, levente és sportversenyek s a magyar jövő felvonulása teszi ünnepélyessé a vitézi napot. Felvonulnak az összes óvódák és iskolák növendékei, a leventék zászlódísszel és magyaros viseletben. Este levente műkedvelő előadás. fejezi be a két-napos vitézi ünnepséget, melynek rendezésében Tolnavármegye fő- és alispánja, főjegyzője, Szekszárd város polgármestere s az összes hivatalvezetők résztvesznek. A vitézi ünnepély összes jövedelme a Szekszárdon felépítendő két-emeletes vitézi székház építési költségeinek fedezésére fog szolgálni. A nagyszabásu vitézi ünnepség rendezésének előmunkálatai Jankó Ágoston főispán elnöklete alatt álló nagybizottság részéről már folyamatba tétettek.

Kőszegi-Haraszti

Kőszegi-Haraszti: A barlangfestéstől a szórógépig. Technológiai ismeretek 101 recepttel. Rényi Könyvesbolt, Szolnok kiadása. 248 lap. (Ára fűzve 6.— P).

„Könyvünk abból az elgondolásból indult, — írják a szrezők, — hogy az iparművésznövendékeknek, szakiskolai és iparostanonciskolai tanulóknak technológia szakkönyvet adjunk kezébe, amely gyakorlati feldolgozásában, mint hézagpótló szakirodalom, minden kezdőnek

232

Magyar Kultuszemle
1942. okt. 15.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
PESTMEGYEI
HÍRLAP
1968 JUN 22

Karikaturisták a „házban"

VAN ABBAN A BÁTORSÁGBAN valami megható, hogy három fiatal karikaturista bejön az oroszlán barlangjába és itt rendezi meg tárlatát. Az történt ugyanis június 20-án, hogy itt nálunk, a Népszabadság (és még vagy harmincöt újság) székházában a szép, modern kultúrteremben, állított ki három fiatal karikaturista.

Ugyanakkor van abban valami fiatalos és kedves pimaszság, hogy három fiatalember idejött; az oroszlán torkába „eladni" műveit. Tudták, hogy ha már itt vannak, az újságíró „bácsik" védőszárnyai alá veszik őket. Pedig — bocs szó! — erre nem is lenne szükségük! A fiatalok nagyon tehetségesek, amit láttunk tőlük, azoknak itt van a helyük.

És, bocsánat, van abban valami természetes (sőt, ez a természetes!), hogy az itt, ebben a házban szerkesztett lapok dolgozói, karikaturistái mégis csak itt rendezzék meg első önálló tárlatukat. Itt mondják el vonalakban, színekben mindazt, amit gondolnak az életről, a világ kis és nagy dolgairól.

DE NÉZZÜK A TRIÓ MUNKAJÁT, természetesen a a teljesség igénye nélkül.

A teremben látható rajzokra az a jellemző, ami általában a fiatalokra jellemző ma, Magyarországon. De talán az egész világon. Kedvesek, bájosak, okosak, pimaszak, tiszták, merészek, mindenre kíváncsiak, mindenre rácsodálkozók.

Mindenre rácsodálkozók? Igen, rácsodálkozók, mert fiatalok. De azonnal megértik a lényeget, mert okosak és mert nem is volnának azok, akik, illetve azok, amik, ha nem értenék azt, amit látnak. És a dolgot, az adott jelenséget már lényegítve adják vissza, nekünk nézőknek már minden könnyű, mert az élet „tálalva" van.

Kezdjük a leányzóval, *Kőszegi Judittal*. Valamiféle kedves lázadással a férfinemmel szemben, de ugyanakkor nemének gyengéi ellen is lázadva rajzolja meg a Menőt, talán legjellemzőbb szatíráját, úgy, hogy *annak* a fiúnak a zakóján „száz" különböző színű rúzsos női száj nyoma éktelenkedik. „Jobbra" — „balra" csap tehát okosan, kedves pimaszsággal, de mindenképpen igazat rajzolva, igazat mondva. Egyébként nagy anyaggal vesz részt a kiállításon és ami most következik, teljes impresszionizmus e sorok szerzőjétől: legjobban sikerült rajza az Akvárium. Ezen a képen minden zöld, minden hínáros, minden polipos — mert a rajzoló az eszpresszót a külső szemlélő nappali, egészséges, tiszta szemével az utcáról nézve, akváriumnak látja.

MÉG EGY DOLOG: tényleg, érzi, nagyon szereti és becsüli saját nemét, ezért ostorozza is őket. Érezni minden rajzán: szeretné, ha a mai nők teljes értékű, egyenrangú felei lennének a férfiaknak. Különben erre céloz a Papírruha a divat című rajza is, amelyen a nőket bankjegyekbe öltöztette. Bizarr gondolat, de nem nagyon vitatható igazság.

Barát József tehetségét is a lapokból ismerjük már. Sok rajzzal szerepel ő is itt. Legjobbak talán a külpolitikai témából sikerültek. Minden rajza aktuális, minden rajza telitalálat, minden rajza politikai igazság. Mégis, a legszellemesebb egy kis ártatlan karikatúra: a Külföldről kapta című. Egy ragyogó modern nyugati kocsiban egy meztelen férfi ül. (Szóval elfizette a vámra a szerencsétlen ürge a ruháját is.)

Takács Zoltán ezen írás sorrendjében, de nem a tehetségben a harmadik. Rögtön nyitányként megrajzolta a magyar társasház építésének ügyét. Szellemes a rajz, él! Hogyne lenne szellemes és élő, hiszen a fiatal művész is ilyen KISZ-társasházban él, teljesen testközeli tehát a téma. Félelmetes az antinikotinista rajza: minden cigarettán egy halálfej az embléma.

Legnagyobb, mondhatni egyedi teljesítménye: Változatok egy témára. Nem számoltuk meg, de láttunk vagy kétszáz szívet és a karikaturista humorosan, bölcsen, fájdalmasan, gunyorosan mondja el véleményét az életről — ezzel a kétszáz különbözőképpen rajzolt szívvel. Mind egyszerű — mind nagyszerű!

(Takács Zoltán rajza)

Izelítő a sokból:

Viharos szerelem: Egy hatalmas villám csap át a szíven!

Visszaemlékezés: Egy megrokkant, szürkére, ráncosra rajzolt öreg szív, kezében tartja ifjú, vérző-pirosra, gömbölyűre rajzolt szívét.

Szóval így valahogy, így beszél hozzánk mind a kétszáz szív, illetve Takács Zoltán.

TEHÁT A FELSOROLÁS nem jelent rangsort. Mind a hárman tehetségesek és talán a mienkénél nagyobb nyilvánosságot érdemelnének.

Ez sem jó így. Hiszen rajzaik, gondolataik a Ludas Matyiban, a Magyar Ifjúságban, az Esti Hírlapban és még számos újságban naponként száz- és százezer emberhez jutnak el.

Fent csak a tárlatra gondoltam.

(suha)

tartotta meg Nagykátán 280 főnyi közönség előtt a költészet napjának megyei megnyitóját. A budai Vár múltja, jelene, jövője címmel *Pogány Ö. Gábor*, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója tartott előadást, és válaszolt kérdéseikre. Általában rendezvényeiket — melyeknek témáját mindig kíváncsiságuk szabja meg — a kérdések tömege, az érdeklődésnek való hangot adás jellemzi. Így valósággal kifaggatták *Hegedüs Mihály* filmesztétát is, aki a mai magyar filmről beszélt a klubban nemrég, vagy *Kovács András* filmrendezőt, akit a Falak című filmje fölötti vitára hívtak meg. Előadást tartott náluk *Antalfia Jenő*, a járási pártbizottság első titkára, a gazdaságirányítás, az ipartelepítés problémáiról. Emlékezetesek zenei estéik is, Beethoventől—Bartókig. Legutóbb *dr. Pálffy József*, a Magyarország főszerkesztője jelent meg körükben. A hallgató kérdez, a külpolitikus válaszol címmel meghirdetett rendezvényen.

Jó kapcsolatot tartanak a művelődési házzal, mely anyagiakkal is támogatja megmozdulásaikat.

A művelődési ház szervezésében több klubtag is részt vesz a járási népművelők lengyelországi, tanulmányi utazásán. A túra célja: megismerni a — kitűnő — vidéki lengyel klubmozgalmat.

Szokásos heti találkozásaikról alig van mit írni: beszélgetnek, kártyáznak, zenét hall-

szérummal látták el. A viperák irtását is megkezdték. A

fogta el sütkérezés közben, puszta kézzel.

évben. Ezt mi sem bizo
jobban, minthogy az or

Pomáztól Pestig

MEGÁLL A ZÖLD SZERELVÉNY, cibálják az ajtót a fölszállók; Pomázon mindig sokan vannak, de különösen így, déltájban, amikor a délutános műszakok emberseregét görgeti vaskerekein Pest felé a zakatoló doboz. Először a szemközti ülésre huppan le az asszony. Tiszta, jólöltözött, kevés festék a száján, keze mutatja csak, hogy fizikai munkát végez. Leül, eligazítja a szoknyáját, ölébe teszi a táskát, s mire ezzel végez, a másik már csókolja is: — Szervusz *angyalkám*, nem láttalak ezer éve, már éppen gondoltam, hogy egyik este átmegyek hozzád...

A másik sem sokkal idősebb, harminc alatt vannak mind a ketten, munkába mehetnek, ismerősök; *barátnők aligha*. Az első, aki szemközt ült le velem, tartózkodóbb, legalábbis annak sejtem, a másik hangosabb, nyíltabb, nem sokat törődik azzal, hol is van. Mellém ül, úgy beszélnek.

— Szóval, gondoltam már, hogy átmegyek hozzád, mert hallottam, hogy elfogták azt a két csavargó lányt, aki az intézetből szökött, s ott mellettetek, a ... bácsiék padlásán voltak a lányok, mert a ... bácsi fia dugdosta őket kosztal, persze, a ... hihihi ... *fejében*...

MIRE AZ ÉN „TARTÓZKODÓM": — Ne is mondjad, mert nem igaz, hogy mekkora cirkusz volt emiatt. A rendőrség már kereste a lányokat, valahonnét megtudták, hogy ott bujkálnak a környéken, de a ... bácsi fia megszagolta a dolgot, s hamar eltüntette a lányokat, mit tudom én, hova. Hát a rendőr meg csak ténfergett ott, vele volt egy önkéntes is, olyan karszalagos, tudod, de nem ismerem, vártak, vártak, azután elmentek. A ... bácsi meg káromkodott, hogy szétveri a Laci fejét, mert ilyen szégyent... állítólag az öreg *nem* tudott a dologról, de a Laci meg azt mondta — mert másnap beszéltem vele —, hogy nem kell az ő apját félteni, neki a lányok, mármint az egyik, megmondták, hogy... *szóval, gondolhatod*...

— És? És? Mondjad, mi lett végül?

— Nahát este visszajöttek a lányok, a Laci megint feldugta őket a padlásra...

— Ezek innét szöktek Pomázról?

— Fenét, dehogy, Pestről jöttek ki, az ottani intézetből, Palotán vagy hol van, s a Lacit ismerték, mert az egyik a *macája* volt, mielőtt elvitték volna...

— És? Irtó jó, miért nem mentem már el hozzád, hogy elmeséljed, *még az a szerencse*, hogy most találkoztunk.

— Szóval fölvitte őket a padlásra, de a rendőrt sem ejtették a fejére, mert éjszaka — — úgy tizenegy felé — kijöttek egy olyan kék autóval, tudod, amelyikre rá van írva, hogy rendőrség, s elcsípték őket. Még a Lacit is beültették, mert állítólag — ... a bácsi mondta — szemtelenkedett a rendőrökkel.

— Majd ellátják a baját.

— Hát nem érdemli meg? *Két lányt dugdosni a padláson?! Ilyen* lányokat!

— És a ... néni mit szólt az egészhez?

— Gondolhatod. Tördelte a kezét, meg elmondta mindenek a Lacit, másnap ment a templomba, azt mondta, neki ezt meg kell gyónni.

— Szeretem az ilyen...

— Nekem mondod? Hát ha valaki tudja, *én igazán tudom*, az ablakunkból pontosan *odalátni hozzájuk*. Amikor a... bácsi éjszakás volt, a Laci meg katona, hát azt láttad volna! Minden éjjel ott aludt nála egy férfi, azt mondta a... néni —, tudod, a másik szomszédjukban laknak —, hogy járt az már máskor is ide, mielőtt mi odaköltöztünk volna, soha nem kellett félteni a ... nénit, mert még lány korában is többet törődött a fiúkkal, mint az anyjával, aki pedig özvegyasszony volt.

megnézi az is, visszaadja, a táskába kerülnek.

Az eddig csak kérdezgető:

— És azért is el akartam menni hozzád, mert képzeld el, a gyárban... azt tudod, hogy már nem a régi helyemen vagyok, onnét eljöttem, mert a művezetőm, a... ismerted te is, kiszekálta a lelkem, szóval most a... ban dolgozom, szóval mit gondolsz, kivel találkoztam össze? Nem fogod kitalálni! A... Ilussal. Tudod, alattunk járt egy osztállyal, az apja a tanácsnál volt, azután onnét elkerült, és most Szentendrén dolgozik a...-ban. Te, hát az az Ilus! Én még akkora... gondolod, hogy *mit*, nem láttam. Nem számít annak, csak nadrág legyen.

— Nem ment férjhez?

— Dehogynem, de ott is hagyta a férje, gondolhatod, micsoda házasság lehetett!

— És?

— Szóval az Ilus azt mondja nekem, hogy itt lakik-e még a faluban a... Jancsi, tudod, annak a művésznőnek a fia, akinek a férje, az a professzor vagy kicsoda, két éve az erdőben fölakasztotta magát karácsony előtt. Mit akarsz tőle, kérdeztem én, s tudod, mit felelt erre? Azt, hogy az a félbolond biztos kapna utána, mert amikor még járt a házukhoz, akkor nagyon odavolt érte, s nem is lenne *rossz fo-*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Népszava 19 FEB 17

Kőszegi Judit grafikus

„Sportkivágó, kirakó, kifestő"

a címe a Sportpropaganda Vállalat kifestősorozat újabb füzetének.

A füzet elkészítésekor a gyermekek kézügyességének fejlesztésére törekedett Kőszegi Judit grafikus. A hagyománytól eltérően az *„összekevert"* ábra színes kockáit először ki kell vágni, majd összerakni, s ennek alapján kell kifesteni a másik oldal rajzait. Az ügyes rajzok és *Romhányi József* szellemes versei a különböző sportágak: *futás, vívás, öttusázás, birkózás, súlyemelés és evezés népszerűsítését szolgálják.*

a legutóbbi negyedszázadban *többet költött, mint amennyit megkeresett*, és egy most nyilvánosságra került tanulmány számításai szerint *25 év alatt 1400 milliárd (!) dollárt fecsérelt el a hidegháborúra és „forró" háborúkra, illetve az immár évi 80 milliárd dollárt meghaladó katonai kiadásokra.*

Köves Judit

1021

Mesterségük: a fintor

Három fiatal karikaturista, két fiú és egy lány, kiállítást rendezett „fintoraiból" a Budapesti Művészeti KISZ-szervezet József Attila klubjában. Melyek a közös vonásaik? Mindhárman fiatalok, valamennyiüknek életeleme a gúnyolódó, néha csipkelődő, néha már „gyilkos" humor, mindegyiküknek jó szeme van meglátni az élet furcsaságait. Közös céljuk volt ezzel a kiállítással is: bizonyítani! Mindenki előtt, de legfőképpen — vallják be — a szakma előtt... Jellegzetes figuráikat, egyéni humor-látásukat — a lapok hasábjairól — már ismerjük. Ismerkedjünk meg most velük is.

Kőszegi Judit

NŐ-CENTRIKUS A HUMOROM...

Elmondta: Kőszegi Judit

— Hol kezdődött? Már az iskolában. Az osztálybulikon mindig én figuráztam ki a tanárok gyengeségeit... Az Ofset Nyomda adminisztrátora lettem, megszeretten a „nyomda-szagot", megismerkedtem a nyomdatechnikával, a méretekkel, a különféle papírokkal, de nem birtam sokáig, hogy egyhelyben üljek egy irodasztal mellett. Divattervező akartam lenni, édesapám szabász, s így esett, hogy ma az EKISZ budai divatszalonjának direktrisze vagyok. Tárgyalok a megrendelőkkel, modelleket ajánlok, s beszélgetés közben figyelem az embereket. Főként a nőket! Ezért aztán karikatúráim zöme is nő-centrikus és család-centrikus. Nem szeretem a nőknek azokat a hibáit, amelyekkel én is rendelkezem, s mindig ezeket tűzöm tollhegyre. Női figuráimon élem ki divattervező hajlamaimat is. Karikatúráim legtöbbjének közvetlen élményalapja van. Nekem erre szükségem van, szerintem igazabb így a humor!...

Húszévesek

A LABDÁKAT „VENNI" KELL...

Elmondta: Brenner György

— Mi akartam lenni eredetileg? Semmi! Huszonnégy éves koromig magam sem tudtam, hogy mit akarok csinálni... Voltam bányász Komlón, műszaki ügyintéző Pécsett, grafikus Budapesten, az Orvostudományi Filmintézetben, s közben katona. Amennyire „fáztam" a katonaságtól, annyira jól jött, hiszen ott kezdtem el rajzolni. Rossz és fegyelmezetlen katona voltam, még az őrségben is rajzoltam. A határőrségnél szolgáltam, s legnagyobb „botrányom" az volt, hogy telekarcoltam a magasfigyelő plexi-ablakát karikatúrákkal!... Most úgynevezett „szabadúszó" vagyok, nem bírom a kötöttséget, állandóan jövök-megyek, hajt a nyugtalanság, zsebemben mindig ott van a notesz és ceruza. Kezdetben gyötrődés, édes kín volt számomra a humor. Ma már szinte magától születnek a poénok: akklimatizálódtam a humorra! Ezen a pályán nincs megállás: az élet feladja a jobbnál jobb labdákat, s azt „venni" kell, továbbítani az embereknek.

Kép — szöveg nélkül

MINDENKIBEN KARIKATÚRÁT LÁTOK...

Elmondta: Dallos Jenő

— Belső építész szerettem volna lenni, de ebből semmi sem lett! Az én utam is egy nyomdába vezetett: az Állami Nyomda retusőre vagyok... Kis nagyképűséggel azt mondhatom: a Magyar Nemzet „fedezett fel." Máig is az a szerkesztőség a „stabil" helyem, a humorom is „nemzetes", bár gyakran megjelennek más lapokban is. Irodalmi és történelmi érdeklődésem volt az alapja a „Kicsi ország, nagy történelem" című sorozatomnak, mai karikatúráim zöme pedig arról fanyarkodik, hogyan telepszik rá életünkre a technika, hogyan hidegülnek el az általános emberi kapcsolatok, hogyan keresi az ember a romantika nyomát... Mit mondjak magamról? Nem vagyok vicces ember, inkább fanyar modorú és rettentően lusta! Bárkivel szót váltok, azonnal meglátom benne, ami komikus, ami karikatúrára kívánkozik. Torzító optikájú szemmel nézem az embereket, az eseményeket, az élet minden megnyilvánulását...

Kép — szöveg nélkül

A Moszkvai Nemzetközi Karikatúra Kiállításon Dallos Jenő második díjat, Brenner György pedig harmadik díjat nyert.

Somos Ágnes

1970 JAN 16
MAGYAR IFJUSÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LA PAZBAN JELENTKEZNI KÖTELES!

FŐMUNKATÁRSUNK: KIRÁLY ERNŐ DEL-AMERIKAI ÚTINAPLÓJA

— Az ott Bolívia — mondta a sofőr, érezhető megnyugvással a hangjában, melyet nyilvánvalóan inkább az önzéssel lehetett rokonítani, mintsem hogy egy pillanatra és a „felfedezés" illúzióját akarta volna belénk oltani. Tehette volna ezt is, nyert ügye lett volna: a világ legrozogább mikrobusza már önmagában is cáfolta a hihetetlent, itt vagyunk, most már biztos, hogy meg fogunk érkezni Bolíviába.

Éppen tizenegy nappal ezelőtt indultam el Limából, Peru fővárosából. Ezt az utat a repülőgép, egyetlen óra alatt megtette volna velem. De most, hogy semmi újat nem látok a tájon a sofőr materiális indítékú bejelentése után, hanem csak ugyanazt, mint mondjuk az eltelt 100 kilométeren, most valami pótolhatatlan érzés kap el. Talán fél óra sem kell és Bolíviában leszek! Nem hiszem, hogy bármi is elfeledtetné ezt az utazást, melyet a világ legszebb útján tettem meg, keresztül az Andokon; újból és újból visszafordulok még az elvégzett munka roppant fáradtságával és beteljesültségével; tejfehér zivatarfelhőben úsznak a hegycsúcsok, olvadni látszik a hegyoldal, s a Tó, a világ legmagasabb tava, a Titicaca rezzenéstelen. Egyetlen papirusz-csónak lebeg a felszínén.

Az, ott tehát Bolívia. Nyolcan voltunk összezárva a csodajármű belső portengerébe, valószínű mind a változást várta. Idő kérdése, hogy egyenkint is rájöjjünk: ugyanaz következik. Ugyanaz az út, ugyanazok az emberek. A senki földjén kézben visszük át a csomagokat, a kötelező formaság egyetlen mondat amely a fővárosba visz. Üvegkalickában selyembe öltöztetett Szűz Mária szobor, mellette a tábornok fényképe. Néhány indián asszony gyümölcsöt árul a gazdasági élet egyetlen jeleként. Utólag kiderül pénzt is ők váltanak, legalább nincs adminisztráció. Ugyanaz a típus, mint Peruban, ugyanazt a nyelvet, a kecsuát, vagy az aymarát beszélik, közös törvények késztetik a mindennapos alkalmazkodásra, s ezek az Altiplano kegyetlennek is nyugodtan nevezhető lét-törvényei. A nemzeti tudat, az, hogy bolíviai vagy perui egyelőre másodrendű. Az Altiplano parasztját lehet talán a legnehezebben megérteni, ha a megtett utamra gondolok. Akiket faggattam ez ügyben, valamennyien a szeszélyes éghajlatra, a rendkívül mostoha talajra és életlehetőségekre fogták az okot. Mindez leírva szegényes, esetleg idillikus képe a valóságnak, hiszen az autóbusz mesés tájon halad: a 3812 méter magasságban lévő Titicaca partján, de erről a partról nem a trópus, hanem a Pamír idéződik fel, csakhogy kiterjedtebben, amint havas csúcsaival félkörbe fogja ezt a türkiztavat.

Fa nincs, legföljebb eukaliptusz-bokor és a tűlevelű bozótosok. Ezeknek reménytelen ritkaságában lámanyájak, de távolabb a kopár hegyoldal csillogásában úgy tűnik: itt a kincs a felszínen van.

Ahol ember áll az út mellett lassítunk, a jegyszedő kiabál: „La Paz-ba!" Ilyenkor a parasztok is abbahagyják a munkát és szótlanul nézik a járművet, melyet lassankint vörösre fest a por. A paraszt

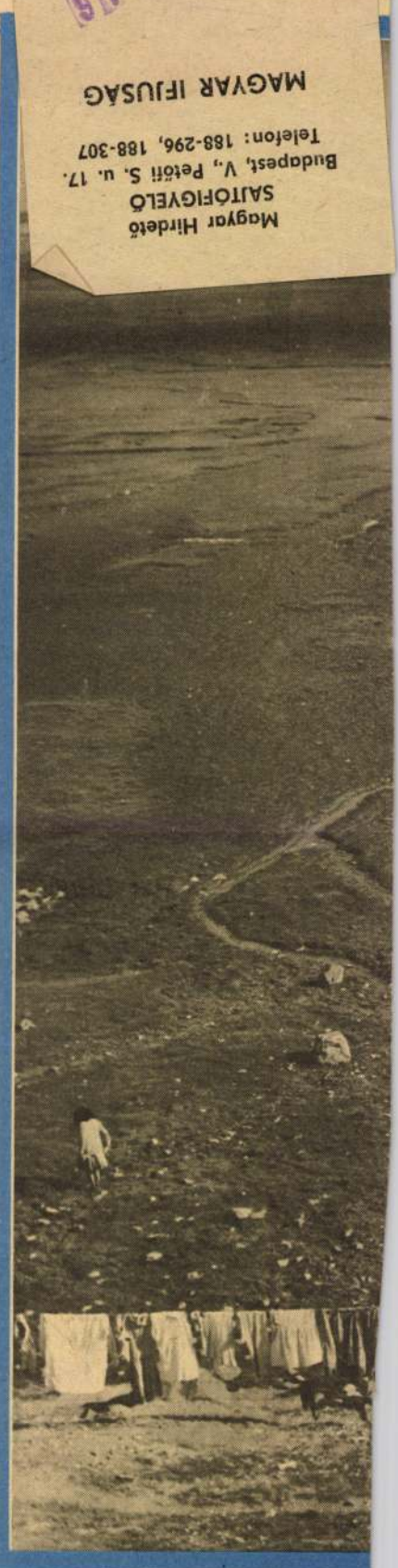

Altiplano: Fa nincs, legfeljebb eukaliptusz bokor

Szabolcs a zsidóság Kánaánja

Mintha nem is a harmadik zsidótörvény előestéjén volnánk, mintha a nagy háború nem is az új, tisztultabb, erkölcsi és gazdasági rendért folyna, olyan zavartalanul és nyugodtan folytatja itt a zsidóság a maga üzleti tevékenységét. Ad, vesz, cserél, kereskedik és egyedural mindent: ipart, kereskedelmet, hitelt és életet. Nagyobb urak most, mint bármikor. Zavartalanul árulnak a piacokon és a városok főutcájának két oldalán az üzletek egytől egyig zsidó kézben vannak. Pedig a kisvárdai zsidó rabbi esete az egész Szabolcsban még élénken él az emlékezetekben.

Rosszulöltözött, apró gyerekek jönnek az iskolából párosan, egymást kézenfogva és rongyos cipőjükből kilóg a lábuk. Nagyrésze hiányzik, mert nincs lábbelije, nem tud iskolába járni. Az emberek nem tudnak az utcára menni, mert két hónapja a csizmadiánál van a csizmájuk, de megcsinálni nem tudják, mert nincs bőr.

— *Nem igazi, hogy nincs bőr* — mondja egy iparos, — *az összes zsidó bőrkereskedők tudnak bőrt adni, csak meg kell fizetni. Persze az iparosok nem jelentik fel a zsidót, mert örülnek, hogy kapnak anyagot és tudnak dolgozni.*

Mire végigjárom a falut, a decemberi koradélután sötétje homályba burkol mindent. Mintha elsötétítési gyakorlat volna, csak innen-onnan szürődik elő valami nagyon halvány fény. Csak a módosabbaknál ég a lámpa, mert a falunak drága a petróleum és sötétben ülnek a tűz mellett.

#

Az idén egész Szabolcs megyében többezer holdon termeltek napraforgómagot. Nagyon jól tudjuk, hogy *a napraforgómagtermés fokozása nemzetgazdasági érdek. A termelők körében azonban az a vélemény, hogy jövőre nem fognak napraforgót termelni. Éspedig, mert a napraforgó tönkreteszi a földet, másodszor pedig ha csillagfürtöt termelnek, az megjavítja a földet és annak mázsája 23 pengő.* Ha a termelők így okoskodnak és gondolkoznak, csak nekik adhatunk igazat, mert a faluban a zsír, a szappan alig akad. Legfeljebb a zsidónál kapni jó pénzért, de csak protekciósan ad annak, aki mindig nála vásárol.

Az egyik szabolcsi tiszteletes mesélte a következőket.

— *Színmagyar szabolcsi falu Anarcs. A 2200 lakos után 70 gyerek születik. Azonban ebben a faluban az asszonyok nem tudják kimosni sem a kis gyerekek, sem pedig a saját ruhájukat, mert nincs szappan.*

#

A nagyapák jobbágyok voltak. Az apák zsellérek és a fiuk meg az unokák is napszámosok.

Itt láttam Szabolcsban az első könnyelmű községet. *Az emberek dolgoznak, ha van munka. Amit keresnek, meg is eszik. Egész héten át nyomorognak, de fizetés után következő nap, tehát szombaton vagy vasárnap, egy napig jól élnek, aztán egész héten megint nincs semmi. A takarékosság, a beosztás ismeretlen valami. A környéken 17 ezer liter bor terem, ugyanennyit hoznak be a kereskedők és ez mind elfogy.* Az egyik korcsmáros mesélte:

— *Havonta átlagban elmértem 1300 liter bort és 100 liter pálinkát egy korcsmában.*

A községben *négy* korcsma volt. És ezekben a forgalom most is csak a drágaság miatt csökkent és *csak azért nem fogy el naponta 100 liter denaturált szeszt, mert megnehezítették.*

Tüzelő kevés van a községben. Akinek van, attól lopnak azok, akiknek nincs. *Csak egyedül a zsidó vállalkozóktól nem lopnak.* Ezt mindaddig nem akartam elhinni, míg személyesen meg nem győződtem róla. *A saját papjuk és tanítójuk tüzelőjét képesek ellopni, de a zsidóéhoz nem nyulnak.* Ennek magyarázata a következő: *a zsidó vállalkozó kijelentette, hogy ha a kertjében lévő fából csak egy darab is eltűnik, az összes odavaló munkásokat elbocsátja és máshonnan fog munkásokat hozatni. Ettől a pillanattól kezdve a zsidó fája sérthetetlen.*

Hivatalos helyen is utánanéztem a néprajzi adatoknak és azt láttam, hogy *a lakosság a Felvidékről telepedett ide és talált elhelyezkedést főleg a zsidó gyárakban. A gyárból elbocsátottak vissza azonban már nem mentek,* hanem itt a környező falvakban tengetik életüket. Ekkor hallottam egy kirívó esetet.

Valamelyik gyárban, — amíg az adatok mind együtt nincsenek, nem akarok előhozakodni a névvel — *a munkások nem kapták meg a törvényes illetményeiket, agyondolgoztatták őket, úgy bántak velük, mint a rabszolgákkal, nem pedig mint az emberekkel. Az egyik munkás elment panaszkodni a papjának. A fiatal református pap, aki Istenét nemcsak a szavakban és szószékről szolgálja, hanem a szántóföldeken, meg a gyárakban a hívei között is, készséggel meghallgatta. Meg is ígérte az elkeseredett munkásnak, hogy hamarosan utánanéz a dolognak és minden tőle telhető erővel azon lesz, hogy a munkások sérelmeit orvosolják. Amikor azután hivatalos útra terelődött az ügy — mert a pap meggyőződött arról, hogy a gyárban valóban embertelenül bánnak a munkásokkal és valóban kiuzsorázzák munkaerejüket, a dolog különös fordulatot vett. A hivatalos fórum előtt, ahol jelenvolt a zsidó vállalkozó és testvére, valamint a panaszos munkás és még kb. 10 vagy 12 munkatársa mint tanú, valamint a református pap, a munkások egyhangúan kijelentették: „nem igaz az, hogy nem kapják meg rendes illetményeiket, nem igaz az, hogy embertelenül bánnak velük. Sőt, a zsidó gyáros nagyon is jól bánik velük. Nagyon szeretik, ha ő nem volna a környéken és nem adna kenyeret nekik, nem tudnának miből élni. Nemhogy panaszkodnának ellene, hanem még hálásak neki. Nem igaz az, hogy a papnak panaszkodott.“*

Mindezt magyarul beszélő, gerinctelen magyarok mondták a szembesítés alkalmával annak a fiatal, lelkes nemzetiszocialista papnak, aki egy pillanatig kétségbeesett ekkora hazugság-áradat hallatára. Nagyon hamar megértettem, hogy *milyen módszereket használt a zsidó vállalkozó csak azon gondolkodtam* hogy vajjon *a magyar gerincesség ilyen olcsón megvásárolható-e?*

Füry Lajos

AMIT MINDENKINEK EL KELL OLVASNIA!

Kárpáthyné Nagy Rózsa

ÉLNÜNK KELL

című regényében mesteri tollal festi meg a két nagybirtok és a Tisza halálos ölelésében vergődő parasztság megrendítő tragédiáját.

Ára 6.— pengő.

Kapható Könyvosztályunkban: Budapest, II., Hunyadi János-út 2. — Postán a csomagdíjszabásnak megfelelő portó felszámítása mellett szállítjuk.

Erdélyföldi értekezlet

Gróf Teleki Pál miniszterelnök bejelentette, hogy a visszatért erdélyrészi terület gazdasági problémáival külön értekezleten kíván foglalkozni. A miniszterelnök pénteken éjjel különvonaton indult Marosvásárhelyre Varga József kereskedelem- és iparügyi és gróf Teleki Mihály földmívelésügyi miniszter, valamint több minisztériumi főtisztviselő kíséretében. Besztercén kiszálltak és megtekintették a teherautószállítások átrakodási munkálatait. — Marosvásárhelyen a városháza tanácstermében megkezdődött az „erdélyföldi értekezlet”, amelynek során minden gazdasági vonatkozású kérdés sorra kerül. Az értekezlet szombaton egész napon át tart.

Megkezdődtek a Kölcsey-emléknapok

A két napra tervezett „Kölcsey-emléknapok” a Magyar Irodalmi Társaságok Országos Szövetsége és a Nemzeti Múzeum igazgatóságának rendezésében szombaton délben, a Nemzeti Múzeumban rendezett emlékkiállítás megnyitásával kezdődtek. A reggeli órákban katolikus és protestáns templomokban istentiszteletek voltak. A megnyitáson sok előkelőség vett részt. A kiállítás megnyitása után a megjelentek a Veres Pálné-utca 10. számú ház elé mentek; e háznak elsőemeleti homlokzatára helyezték a Kölcsey-emléktáblát. Az emléktábla leleplezését is ünnepélyes keretek között tartották meg s a lélekemelő ünnepség a Himnusz és Szózat eléneklésével ért véget.

S·P·O·R·T

Magyar győzelem esedékes Zágrábban

A magyar válogatott futbalcsapat fárasztó és kalandos utazás után megérkezett Zágrábba, ahol a délutáni rövid edzés kivételével a pénteki napot pihenéssel töltötte. A magyar válogatottnak ez a második mérkőzése Horvátország futbalcsapatával, az első Budapesten 1:0 arányban a magyar csapat győzelmével végződött. A zágrábi válogatottak már nem egy meglepő győzelmet arattak magyar ellenfeleikkel szemben és most is tartani lehet tőle, hogy a genovai döntetlen után *Zágrábban vereség éri* labdarúgó csapatunkat.

A legutóbbi vasárnap papirformája szerint Zágrábban a magyar csapatnak kellene győzni, mert ugyanakkor, amikor csapatunk Genovában az olaszokkal döntetlenül végzett, a horvát válogatottat Belgrádban 3:1 arányban megverték, a Belgrádban szerepelt horvát csapat pedig csaknem azonos volt azzal, amely *Budapesten 1:0-ra kikapott.*

A magyar és horváth csapat összeállítása csak közvetlenül a mérkőzés előtt ...ül nyilvánosságra és így az összeállítást illetőleg csak kombinációk vannak. Ha *vitéz Ginzery Dénes* szövetségi kapitány nem változtat a Genovában szerepelt csapaton és a horvát kapitány sem tér el eredeti elgondolásától, akkor a két csapat valószínű összeállítása a következő.

Magyarország: *Csikós — Pákozdi, Bíró — Sárosi III., Polgár, Lázár — Kincses, Sárosi dr., Spielmann, Bodola, Gyetvai.* A horvát csapat pedig: *Gláser — Brozovics, Belosevics — R...anelli, Jazbinsek, Djanics — Cimmermancsics, Wölfl, Katzián, Szifkovics, Mate...o.*

A zágrábi mérkőzést az olasz Scarpi bíró vezeti le, a rádió pedig 3 órai kezdettel helyszíni közvetítést ad Zágrábból. Beszélő Pluhár István.

A magyar ifjúsági csapat megérkezett Splitbe, ahol vasárnap délután Horvátország ifjúsági csapatával méri össze erejét.

Budapesti győzelemre készülődik a Nagybányai SE

Vasárnap három mérkőzést játszanak az Erdélyi Kupa első fordulóján. Kolozsvárott a Kolozsvári KAC a Szegeddel játszik. Kispesten a Kispest a WMFC-vel kerül össze. A kispesti mérkőzést Molnár vezetése alatt fél 2-kor kezdődik.

A legérdekesebb mérkőzés a BSzKRt—Nagybányai SE lesz, amelyet a Sport-utcában a BSzKRt-pályán játszanak le. A mérkőzést Harangozó vezeti és fél 2-kor kezdődik. A Nagybányai SE a BSzKRt csapatát 4:1-re megverte Nagybányán és határozottan kijelentette, hogy Budapesten is győzni akar.

Jégünnepély a Városligetben

A Városligetben pénteken este kb ezer néző előtt tartotta meg a BKE első bemutatóját, amelyet filmezés fejezett be. A jégünnepélyen elsőnek Matusek Zsuzsa futott, az első nagy ovációt Kresz Lili kapta. Produkciója tökeletesen egybeolvadt a zene ritmusával. Saáry Marika valósággal ámulatba ejtette a közönséget s igen tetszett Popp Márta futása is.

Az első férfi futó Rotter Béla volt, különösen ugrásai és forgásai nyerték meg a közönség tetszését. Hatalmas tapsot kapott Király Ede s feltűnést keltettek Saáry Éva kecses mozdulatai.

Botond Évi hatalmas terpeszugrással mutatkozott be a közönségnek, Kállay Kristóf bemutatója pedig a nagy futó kibontakozását sejteti.

A komoly részt néhány jelmezes tánc követte. Saáry Éva a legnehezebb gyakorlatot választotta, a „Tűztáncot”, Réthy Éva „Tarantellát” mutatott be, Kresz Lili feltűnt „Mazurkájával”. A páros korcsolyázás művészetét a Kertész—Szilassy-pár képviselte.

Az első bemutató után most már bizonyos, hogy az idei évad jégünnepélyei telve lesznek a legartisztikusabb táncmutatványokkal.

Kinek a győzelme várható a vasárnapi birkózóversenyen?

A szabadstílusú birkózóbajnokságokért vasárnap mérkőznek meg a főváros és a vidék legjobb birkózói. A vasárnapi verseny a birkózósport egyik legnagyobb eseményének számít és a hét bajnoki címért nem kevesebb mint hatvan versenyző jelentkezett. A bajnokságban ilyen nagy és erős mezőny még sohasem szerepelt és talán soha nem volt ennyire nyílt a küzdelem. A hét súlycsoport döntőbe jutott párjai a következők lehetnek: Tóth II.—Imrei, Tóth I.—Móri, Sóvári—Káli, Ferencz—Simon, Kovács—Czuczi, Tarányi—Palotás, Bóbis—Kósa.

A már délelőtt 10 órakor kezdődő előmérkőzések is érdekesek lesznek, a döntő este 7 órakor kezdődik. A versenyt a Magyar Birkózó Szövetség a MÁV Golgota-úti dísztermében rendezi.

Lesport

JELÖLTJEINK A VASÁRNAPI ÜGETŐVERSENYEKRE

I. Háromévesek versenye, 2000 m:
Baronessz — Orkán — Ciano.
II. Amatőr verseny, 2100 m:
Zircz — Ichio — Rozál.
III. Mechanikus hendikep, 2100 m:
Jónás — Négus II. — Agyafurt.
IV. Decemberi-díj, 2000 m:
Nóric — Cinka Panna — Csongor.
V. Nemzetközi hendikep, 2100 m:
Péter Pilot — Simba — Ursus.
VI. Csatlós-díj, 2000 m:
Ebadta — Éltes — Szabolcs.
VII. Hendikep, 2100 m:
Pamuki Hárpia — Bimbi — Edömér.
VIII. Karika-díj 2200 m:
Dáma — Mausi H. — S. Pista.
IX. Hendikep, 2100 m:
Liselotte D. — Leander — Zarándok.
X. Ambrozfalva-díj, 2000 m:
Táncos — Fajankó — Durák.

Felemelik a szeretet-otthonok orvosainak fizetését

A főváros közjótékonysági és szociálpolitikai szakbizottsága ülést tartott, amelyen a szeretetotthoni orvosi állások szervezése az 1941 január 1-ével felállítandó *Székesfővárosi Anya-, Csecsemő és Kisdedvédelmi Intézet* orvosai, védőnői és egyéb alkalmazottai, valamint a *Magyar Vörös Kereszt Egylettől* átvett szociális gondozók állásának rendezése, ügyében tett polgármesteri előterjesztéseket tárgyalta. Az ülésen elhangzott felszólalások megállapították ,hogy a szeretetotthoni orvosi állások rendezésére feltétlenül szükség van és helyeselték, hogy

a főváros megszünteti az itteni havi 80—150 pengős havidíjas orvosi állásokat.

Tekintettel arra, hogy az Országos Stefánia Szövetség budapesti szervezetének működése ezév december 31-ével megszűnik és ettől az időponttól kezdve Budapest területén az anya-, csecsemő- és kisdedvédelmet községi közfeladatként a székesfőváros fogja ellátni, ennek érdekében a székesfőváros

húsz orvosi, 185 havidíjas védőnői és 33 napidíjas gondozónői állást rendszeresít,

s ezekre az Országos Stefánia Szövetség *eddigi személyzetét alkalmazza.* A szakbizottság az erre vonatkozó polgármesteri előterjesztést változtatás nélkül elfogadta.

Ujabb 256 kislakás bokrétaünnepélye

A fennálló nagy lakáshiány enyhítésére a Gyáli-út mentén, a Füleki és Aszódi-út által határolt területen 16 kislakásos bérházat épített a főváros. Mindegyik épület 83 méter hosszú, szélessége pedig 9 méter. Épületenként 16 lakás van és ezek előszobából, lakószobából, nagyméretű konyhából, kamrából, W. C.-ből, külön fáskamrából, előkertből állanak. Az új lakótelep építkezése alig 8 héttel ezelőtt indult meg és a fellépő rendkívüli nehézségek ellenére *valamennyi épület máris tető alá került.* A főváros ezzel az építkezésével egészen új útakon halad. Ez volt az első alkalom, amikor a főváros a szociális gondozásában álló különböző képzettségű inségmunkásokkal végeztette el az építkezést.

Hetenként átlagosan 550 inségmunkás dolgozott az épületeken.

és az építésvezetőség megállapítása szerint igen eredményes és jó munkát végeztek. Ez azt mutatja, hogy a inségmunkásokat, a főváros építkezéseinél a jövőben is fel kell használni. Az inségmunkások a rendes napibéreket kapták. Az építkezés költsége *lakásonként csak 5.000 pengőbe került.* A szombaton délben megtartott bokrétaünnepélyen *Fridrich* Lajos és *Szebeny* József tanácsnok a szociálpolitikai ügyosztály vezetője és *Merza* Dezső főmérnök is megjelent.

KÁVÉHÁZBAN, ÉTTEREMBEN KÉRJE A MAGYARSÁGOT

SZÍNHÁZ Film MŰVÉSZET

Négy asszonyt szeretek

(Bókay bohózat a Nemzetiben)

Csaknem minden hamis ebben a darabban. Káprázat, hogy a világhírű bútorgyáros nem sejti, mikor van egy s mikor ötszobás lakásban, hazugság az asszony szerelme és hűsége, mely alakoskodásban tetszeleg, megtévesztés, hogy férje zseniális, vagy akár csak tehetséges mérnök és szemfényvesztés a megjátszott szegénység. Aki valóban tehetséges és mégis szegény marad, azért marad az, mert nem hajlandó állapotából szélhámoskodás árán szabadulni. Csupán a szélhámoskodás a szemfényvesztés jellemző tehát, mégpedig oly támadalomra, melyben ily eszközökhöz folyamodnatnak a gerinctelenek. Nem hiteles a férj, aki egy nő alakjában négyet onajt szeretni, mert ez a férfi (Gábor) sem szeretni, sem dolgozni nem bír, azt sem hisszük, hogy akár egyetlen körültekintésre valló levelet tudna gépbe mondani ez a fonák, nyegle, paperkőc, nagyképűsködő ember. Bármily beteg a társadalom, képtelenség egy régi nagy ceg uráról fölteni, hogy — akárcsak egy kétes mulatóhely konok korhelye — igazgatóvá szerződtet egy orcátlan, bárgyu és főivágó fickót, akinek minden íze kontárságát rikoltja. Az első és második felvonás jámborkodás leple alatt lényegében erkölcstelen: szélhámosság dicsőítése, a *harmadik*, minthogy már az elején elsül a játékpisztoly s utána nem gomolyog egyéb, csak nyirkos puskapornál is émelyítőbb köd, *terhes függelék.*

Nyilván megfelel a szerző szándékának, hogy a színészek feneketlen léhaságot igyekeznek rokonszenvessé tenni. *Uray* úgy adja Gábort, a férjet, mint egy mult századi kalandorszínészt, nem mint egy facér feltalálót; hadonászásai rendkívül ellenszenvesek. *Bajor* Gizit, akinek tüneményes átváltozásai miatt jött létre az egész darab, szerepében valóban káprázatosan változik időnként szobalánnyá, gépírónővé, hivatásos szeretővé, kiért a betegesen kéjenc férj kamaszhoz illő módon eseng. Bébé szerepében a különben kitűnő *Olthy* Magda már nem kétesen félvilági és terézvárosi, bugyelláris után loholó hölgyikét alakít. *Zádor* Györgyi, mint szobalány, túlzottan ledér, ami sehogy sem illik lényéhez. Bizonyára a színészek nem tehetnek róla: a darab kívánta szerepük túlzott kiélezését. *Csortos* azonban valószerűséget vitt e félrenevelt és félrevezetett közönség számára gyártott darabba is, úgyszintén *Pethes* Sándor, aki Magda fivérét, mint haszontalan, de jóravaló ficsurt valószínűsítette. Hibás a rendezés. Bókay nyilván kellemes befejezést áhított, holott darabja a legellenszenvesebb módon reked meg a szemfényvesztés diadalával. S legalább hihetnénk, hogy a visszásságot akarta pellengérezni! Szó sincs róla. Legléhább francia vígjátékokban is rejlik emberismeret, Bókay igénytelenebb, pusztán helyzetkomikummal dolgozik, darabjában nincs egy atomnyi feszültség, annak hiányát „harcolni fogok érte mind a tíz körmömmel” s hasonló kiszólások nem pótolják. A bohózat címke nem menti az ürességet, ami itt elárad. Bókay úgy látszik azt hiszi, rendben van, ha léhűtő senkik csalárd módon válnak vezérigazgatókká, s ami rosszabb, rokonszenvünket is meg akarja nyerni számukra. 1940-ben azonban ennyire már nem tájékozatlan a magyar néző. Szeretnénk mentegetni, Bókayt a Révai kiadó nem csekély becsvágyú, magánéletben nyilván kényes ízlésű vezérigazgatóját, aki nyilván nem szorul ily megalkuvásra. Szűkölködés nem, csak az emberismeret teljes hiánya mentheti, vagy a rosszhiszeműség, például nőkkel kapcsolatos, sihederhez illő hiedelmeit, a pakfonbölcsességeket, mint „tisztességes nő nincs, csak szerelmes nők vannak” s más effélét, amitől *ásítuk*, amihez képest Molnár Ferenc telitalálatai arany, vagy legalább is csillogó sárgaréz-köpések. Száz szónak is egy a vége: a mai fogalomzavar világában ilyesmit nem illik előadni, kivált nem a Nemzeti Színházban, ha azt óhajtja, hogy szellemi eletünk cinkos módon félreirányítóinak menhelyévé ne legyen.

Marconnay Tibor

K[redacted]észeti Kamarát!

II.

I. A művészet megőrzői és a művészek erkölcsi és anyagi érvényesülésének betetőző tényezői a múzeumok és a Műemlékek Orsz. Bizottsága. Ezek hivatalnokainak a pályázatkor a kamara legkiválóbb tagjaiból összeállított bizottság előtt kellene bemutatni helyes érzéküket, mely nélkül nem sokat ér a műtörténeti képzettség. Különösen kell, hogy ellenőrizze a bizottság azt, hogy miket függesztenek ki s miket hagynak a múzeumok raktáraiban. *Véget kell már vetni annak az elvnek, amely a múzeumot nem bevált, örök értékek őrzőjét nézi, hanem akármilyen divathóbortok regisztrálóinak.*

A Műemlékek Bizottságát hasonló módon kellene ellenőrizni. A XIX. századi, egész európai viszonylatban legfényesebb falfestészeti alkotásainkról, *Székely* és *Lotz* műveiről, nincsenek megfelelő és teljes számú fényképfelvételek. S a Lotz-iskolától díszített pannonhalmi Millenáris-emlék renoválásának festészeti részét egészen más irányú modernkedésre bízzák! A sümegi templom Maulpertscheit néhány hét alatt hagyták szinte átsúrolni (a mennyezetet különösen fakóra!) egy külföldi mesternek, úgy hírlik, sok ezer pengőért, — mikor e munkát jobb szakembereink olcsóbban és szebben elvégezték volna.

A műemlékek külső, fizikai megőrzése mellett fontos még ezeket a megértő, rajongó szemlélet bűvkörével körülvenni. Ezt szolgálná a fentebb már hangsúlyozott esztétikai nevelés a közép- és főiskolákban. Ehhez szükséges volna — még az alább következő 2. pontnak szolgálatában is — az, hogy a tanár- és tanító-képzés programmjába bevitessék a *műszemléltetés*, vagyis a művészetre komolyabban nézni tudó nevelők az ifjúságnak, a majdani nagyközönségnek, válogatni tudó szemet adjanak az *igazi művészet* és a *kontárság megkülönöztetésére*. S ha szabad egyes helyeken a hamis művészetről, mint igaziról előadni, akkor legalább a „tárgyilagosság” kedvéért legyen szabad az örök művészetről is, mint igaziról előadni.

S még egy fontos: a kamara tanácsa alapján a sajtó-iroda erélyes állásfoglalása a *kontárságok magasztalása ellen*, mint nemzeti vonásaink elcsúfítására való biztatás ellen, nehogy még esetleg állami segéllyel is — nemzeti vonásaink kárára történhessék valami. Egyébként az örök értékekért szót emelni s szót emeltetni állami kötelesség is. S a felzúdulástól a túlzó „modernek” részéről *nem kell oly nagyon félni, mert már a párizsi Journal is oda mert állni a Hitler-pártolta esztétika mellé.* A megtisztulás szelét respektálja már a sajtó is.

2. A művészet erkölcsi és anyagi érvényesülésének tényezői: a művészet terjesztői, értékesítői és egyéb gondozói. A terjesztők elsősorban az itthoni tárlatok. E téren a kamara legelső dolga volna a *Műcsarnok régi jogának helyreállítása*.

Ami a *külföldi tárlatainkat* illeti, ugyancsak a kamarai felügyelet segíthetne azokon a *visszásságokon*, melyeket már memorandumok és sajtóbeli felszólalások élénken (és megcáfolhatatlanul!) többször szóvá tettek. A nemzet komolyabb kulturális érintkezését kellene már elkezdeni azzal, hogy *ne a klik-*

[illegible]

kektől befolyásolt, sőt ezek alapján megszervezett *bürokratikus szellem hozzon össze a nemzetközi síkon divathóbortokat*, hanem igazi értékek találhassanak egymásra, a résztvevő nemzetek mindegyikének igaz javára.

A művészek igazságos érvényesülésének egyik fontos útja *a pályázatok nyilt és korrekt lebonyolítása.* Ezt is csak a kamara oldhatná meg. Az *állami vásárlások* is a kamara jótállása mellett volnának igazán komolyan lebonyolíthatók.

Az „egyéb gondozók” közé elsősorban a műkereskedők tartoznak, akiket — kellő válogatással — be kellene vonni a kamarába, hogy a nemes céhbeliség érzetével és felelősségével szolgálják az ügyet. A kamarától jóvá nem hagyott műkereskedések így aztán — különösen a kontárok felkarolásával — nem ronthatnák sem a művészek anyagi érdekeit, sem a közízlést.

S ugyancsak a kamara körébe kellene vonni mindazon egyesüléseket, melyek a művészet pártolását célozzák. Ezekkel kapcsolatosan a kamarának a dolga volna az is, hogy a művészek aggkori vagy megrokkanási biztosítása is megszerveztessék.

Kőszegi László

STEINWAY-KÉPVISELET EHALL ZONGORATEREM ANDRÁSSY-ÚT 15.

Zsidó lélek-mérgezés a kabarékban

Fajvédő magyarok már a békeidőben követelték a zsidó „zengerájok” betiltását

Sürgős nagytakarítást a kabaré-fronton!

A kabaré-irodalom érdekes fajtája a politizáló kabaré, amely a maga fonákot mutató szemüvegén keresztül a zsidóság érdekeit védi, ugyanakkor pedig kicsúfol mindent, ami magyar. Iróik a multban nem ismertek határt, s mindent kigúnyoló és semmit sem tisztelő „művészet-“nek csúfolt *tákolmányaikkal* hazát, katonaságot, vallást, becsületet becstelenítettek meg.

Ennek az irodalomnak mérgező hatása felmérhetetlen. Hacsak a közelmultban lezajlott „Hacsek-Sajó” őrültségi hullámra gondolunk, amikor is józaneszű, egészséges magyar emberek képesek voltak egymást két degenerált zsidóhoz hasonlítani, feltárul tlőttünk az a mérgezésű folyamat amelyet a zsidó színészekkel és zsidó énekesekkel előadott kabaré-tréfák, dalok és egyfelvonásosak indítottak el.

Figyelemreméltó, hogy a zsidóság a kabarén keresztüli közvélemény-irányítást nem is titkolta. Talán ez volt a legnagyobb fegyverük, mert a gyanútlan magyar nézők önfeledt nevetése a szatirának tisztelt gúnyolódásokon, majdnem úgy szedte áldozatait, mint a mézzel bekent légypapír a repülő bogarakat.

A napilapok mostanában közölték, hogy két zágrábi mulatóban mert egy *Herceg* nevű színész tengelyellenes dalokat adott elő. Ez erőteljes példa, amelyre nekünk is fel kell figyelnünk, hiszen a magyarországi kabaré még ma is a zsidóság szellemi hatása alatt áll. A lokálirodalom fertője mindent bepiszkol. Kíméletet nem ismer. A nagyhangon hirdetett politikamentesség pedig csak álarc, amely alatt sokkal jobban politizál, mint sok esetben az arra hivatottak.

A zsidóság kulturális terjeszkedése a kiegyezés éveiben indult meg hazánkban. Ekkor árasztották el a művészet összes ágait, s ekkor alapozták meg jövőjüket. A zsidóság terjeszkedését nem titkolta. Sőt vidám kuplékban is megénekelte azt. A közelmultban került kezünkbe egy ilyen dal, amely nyiltan tárja elénk a zsidóság terjeszkedésének útját hazánkban. A vers szakaszai a zsidóság előrehaladásának egyes állomásaira világítanak rá.

De álljanak itt maguk a strófák a kottában talált eredeti helyesírással.

I. Kohn Efraim Özér vadjok és kéhrem szépen, o hazának khülönb tagja mosthanság nincsen. Én Kohn vadjok; de a fiam Khölcsey ór lesz... Ez cshak osztán jöngy élet...

Igy lettek a Kohnokból Kölcseyek és így szedték magukra azokat a kacagányos neveket, amelyeknek segítségével a legelőkelőbb kapuk is kinyíltak előttük.

II. Mikhor e hazába jüttem khaftán volt rajtam. A khaftánnak a végit én khésübb levágtam. A phajesz is rüvidebb lett, cshak a zseb telt meg...

A következő szakaszban már nemességről álmodozik a zsidó, amit az áldott szabadelvűség segítségével el is értek nagyon sokan.

III. Szabadelvű a mi vadiok khérem kimondom, e hazának shorsát én is szívemen hordom. Ez az én hazám, mert itt még nemes leszek...

Az akkori néppárt ellen, amely antiszemita volt, különösen dühöngtek a zsidók

[illegible]

és zsidó kabaré írók. Természetes tehát, hogy ezt sem kímélte a gúnyvers.

IV. Edj néppárti agitátor, az én nem vadjok, söth a nép párthot megvannom nadjon úthálok...

A következő szakaszban pedig a zsidóságot mint ősiakosságot állítja be.

V. Mileneumot ünnepel o mi szép hozánk, ezer esztendeje sznerzé Árpád opánk. Árpnád opám míg mi élünk, ne fnéltd nemzeted!...

Hát igen, az Árpádot megcsúfoló zsidóság nem is féltette ezt a nemzetet, nem is kímélte, hanem „törzsökös magyarként” hazájának vallotta, hiszen itt még nemes is lehetett belőle.

E dalt annakidején a királyutcai Tátra mulatóban adták elő. Az egyetemi ifjúság óriási tüntetéseket rendezett ellene. Bán Miklós a Függetlenségi Párt részéről, Rakovszky István és Major Ferenc dr. a Néppárt részéről interpelláltak és követelték, hogy a kormány csukassa be azokat a „zengerájokat”, ahol ilyen dalokat énekeltek. Azonkívül be akarták még szüntetni a zsidó zsargonban történő előadásokat is. A Tátrát bezárták, de a rendőri intézkedés ellenére ez a szennyirodalom tovább is burjánzott.

Békében, háborúban a megalázó békekötés után ez az irodalom járta mindenfelé. A kabarék, bárok, lokálok ontották a magyarságot fertőző verseket. A Goldstein Számi és társai mint dühöngő járvány végigpusztították időnkint az országot. És ha a tartalomnak látszólag a jobboldali világnézet előretörésével válcozni is kellett, a lényeg mindíg egy maradt: a zsidóság hatalmának szilárdan tartása.

Abban, hogy Trianon elkövetkezhetett, ennek az irodalomnak is része van. Most, amikor ennek az „irodalomnak‘ ilyen „pompás‘ példája áll előttünk, felvetődik a kérdés: Miért működhetnek zsidók még most is a művészet ágaiban? A film, a zene és a színművészetben még mindíg feltalálhatók a zsidóság pozíciójának őrzői, akik csak a pillanatot várják, hogy megint kezükbe kaparinthassák a hatalmat, mert számukra még mindíg „itt van cshak a jöngy élet”. Dajthele, snajdere daj, itt van cshak a jöndj élet“...

Gábri László

ANSERMET vezényli a **Filharmóniai Társaság** III. bérleti hangversenyét f. hó 13-án este ½8 órakor az **Operaházban.** — Közreműködik: **Szentgyörgyi László.** Műsoron: **Strawinsky:** Petruska, **Dukas:** La Péri (bemutató), **Bartók:** Két portré, **Vincze Ottó: Capriccio** (bemutató), **Lalo:** Spanyol szimfónia, Jegyek az **Operaház** elővételi pénztáránál.

Ismeretlen ellenfél

Az első nagy magyar kémfilm bemutatója a Rádiusban

A kémek titokzatos világáról készült regények és filmek mindig nagy érdeklődést keltettek a közönség széles rétegeiben. Ez az érdeklődés háborús időkben, — amikor természetszerűleg fokozottabb a jelentősége a kémek működésének, — még növekszik. Igy érthető, hogy a magyar közönség türelmetlenül várta és most, hogy bemutatóra került, megkülönböztetett érdeklődéssel fogadta az első nagy magyar kémfilmet, amelyet a szakértő Csöröghy Géza forgatókönyve alapján Rodriguez Endre rendezésében a Hunnia készített. A hivatalos támogatással gondosan és művészettel készült, szépen fotografált és az élet valószerűségét hűen tükröző film meg is érdemli ezt az érdeklődést. Egy kémbanda zajnélküli repülőgépmótor terveinek megszerzésére törekszik és a cél érdekében minden eszközt felhasznál: szép kémnőt, csábítást, pénzt, szervezett támadást és a gyilkosságtól sem riad vissza. A kémelhárító résen áll és felveszi a harcot.

A filmjátékból a szerelem sem marad ki, amely ezúttal is hatalmasabbnak bizonyul minden eskünél, elkötelezettségnél. A kémek és ellenkémek harcáról készült nagy magyar film nemcsak szórakoztat izgalmas, néha túlfűtött drámai jeleneteivel, hanem hivatást is teljesít: óvatosságra figyelmezteti a közönséget.

Háborús időben inkább kell érvényesülnie a hallgatás és a fegyelem parancsának. A szerelmes kémnő szerepében Simor Erzsi szépségével és játékával egyaránt mély hatást kelt. A sok szereplő közül a legfigyelemreméltóbb Földényi László alakítása, igaz, hogy erre a szerep módot is ad. Utána Ajtay Andort, Greguss Zoltánt és Mihályffy Bélát emeljük ki. Valamennyi szerep jó kezekbe került. Barabás Sári az egyik mulatóbeli jelenetben szépen énekel. A magyar kémdráma a bemutatón nagy sikert ért el.

S. I

Ma ½8. Városi. Mesterbérlet III. Vaszy—Zathureczky: Brahms I. hegedűverseny, stb. — Jegyek: **Városi, Népműv., Koncert.**

Magyar Művelődés Háza. Vas. d. e. fél 11-kor a Tűzharcos Szövetség zártkörű ünnepsége, este fél 8-kor Erdélyi Gyöngyösbokréta. — Hétfőn este fél 6-kor: a Székesfővárosi Zenekar hangversenye. „Z III.” sorozat.

VIGSZINHÁZ

Heltai Jenő új színdarabja

EGY FILLÉR

Álomjáték 3 felvonásban

Főszereplők:

Muráti Lili, Tolnay Klári, Ladomerszky Margit, Kiszely Ilona, Somlay Artur Ajtay Andor, Somló István, Dénes György, Kőmíves Sándor, Vértess Lajos

Bemutató: Szerdán, december 11-én

Kőszegi Margit

éparmuvész

lázd

Orsz. Ösztöndíj tanás

1933-34-ein plentére

8. l.

Könyvtáramban

BUDAPEST
936 NOV. 14. 14
LKb
4
LKb

Kőszegi Magyit

textil

1922-23.

Érmiek 1930.85.l.

Frohner János:

Mellig van ábrázolva
jisza pedig hegyesre ped
vák, nyakkendőjében ékkövés
Felirata a kép alatt két

JOHANN FROHNER
(CAPTAIN VIOLET)

alól a bal sarokban monog
s legalól balra: Verlag de
jobbra: Ch. Reisser

Czinkografia, méretei a

9647.

Kőszegi László

Képzőművészet c. folyóiratban cikket írt.

NY-932.VI.19.

MDK

Kőszegi László

Kőszegi L.: A nagy magyar festők és helyzetük a XIX. század műtörténetében. Képzőművészet 1932. VI. évf. 48. sz.

Kőrösi Judit

Karikatúráiból kiállítást rendezett

Karikatúra kiállítás
Erdei Hírlap, Bp. 1969. dec. 28.

MDK

Könegi Judit, karikaturista

Szerepel a Népkörtársaság
éti kiállításon.

– : Karikatúra – kiállítás

2.

ESTI HIRLAP: Bp. 1969. dec. 28.

Köszegi Indit (Indi)

A Budapesti Művészeti KISz Szeroczetek Klubjában kiállítása volt (csoport). Elsőbarban a férfi mint „elejtendő vad" és a női hűség foglalkoztatja erősen szkeptikus-iránikus hangoltellel. Exlíttelik az Anyaság a XX. szabban elmű karikatúrája.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra; Magyar Hírlap 1970. I. 7. 6. l.

Kőszegi Judit karikaturista

Kiállításon nekepel, lapoknak rajzol

Karikaturo- /szepkó/

(Losváth): Gösbe tükör

Ország Világ 1970 I. 28

MDK

Kőszegi Judit

Kiállitási kritika

Napló/Veszprém/ 1968 juli.12.

Kőszegi Judit

karikatúrista, a Nejszobadrág
riekhárában állított ki.

(suha): Karikatúristák a „hárban"
Pest megyei Hírlap 1968. jún. 22. 3. o.

MDK.

Kőszegi Judit, grafikus

Helyesbítés: „a karikatúra kiállításról szóló írás .... tévedésből az újrágírás kövmendi Juditot találta el Kőszegi Judit helyett."

—: Hír

8

Népszabadság, Bp. 1968. jan. 10.

Kőszegi Judit

Dallos Jenőnek közös kiállítása volt Bremner Györggyel és Kőszegi Judittal a Fiatal Művészek Klubjában.

—:—

Művészet, 1978. március 23. lap.

Kónegi Judit

Kónegi Judit közös kiállításon
szerepel Budapesten a Fiatal Mű-
vészek Klubjában Bremmer Gyöngyjel
és Dalos Jenővel.

Bauer Jenő: Egy karikaturista életképei.
Művészet, 1976. október - 16.oldal.

Kőszegi Lajos, művészettörténész

Az Odsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola tanarai, tanársegédei, /segédtanárok/, -Kőszegi Lajos, -1920-1934. -Művelődés és művészettörténet 53.old

Kozsi Ottó Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola /1880-1944/ oktatási rendsz re és ~~xxxxxx~~ 37.old forrasai

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Pp

Kőszegi Judit, [ ]

. Ezt követte a vizuális nap, a mai, ahol Szabó M. László, Asztalos István, Kőszegi Judit, Steiner István, illetve Szabó Attila képzőművészek vezetik a foglalkozást.

Tarsakas A' Este a Tarsaly Klubban 2

Esti Hirlap, Bp. 1979. nov. 2.

Kőszegi László

Méltatás

P. Szűcs Julianna: Az idérőjek csapdája.
Művészet, 1977. december - 2 lap.

MDK

Kőszegi László

Kőszegi Bella. Képzőművészet 1931. 43-44.sz.
207.l.

Kőszegi Judit, karikaturista

– kiállítása a Budapesti Művészeti KISz-szervezet József Attila klubjában. Az Ofset nyomda adminisztrátora volt, ma az EKISz budai divatszalonjának direktrisze.

Somos Ágnes: Mesterségük: a fintor
Magyar Hírlap, 1970. jan. 16. 12. l.

Kőszegi Judit, karikaturista

Húszévesek

repr.

Somos Ágnes. Mesterségük: a finton
Magyar Ifjúság, 1970. jan. 16. 12. l.

Körzegi Sudit Zarikaturista

Riállitáson szerepel a Budapesti

Művészeti Kiszt Szervezetek klubjában

Magyar Nemzet 1970 január 10

4. old

Kőszegi Judit

Karikaturáiból kiállítása nyílt a Fiatal Művészet Klubjában

Jenő Bauer: Jahresbeginn im Zeichen des Humors

Daily News 1970 I. 17

Dóczegi J.

karikatúráival szerepel a kiállításon.

Bauer Jenő": V. Országos karikatúra-kiállítás a Műcsarnokban. „Művészet" folyóirat, Bpest, 1968. febr. 2. p.

33 l.

MDK

Kőhegi Judit, karikaturista

Rajz:

Rajz

—: Tökéletes ömelyonódás

M. 9.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 21.

Kőszegi Judit

Grafikus

Az időszaki sajtóban trickfilm-szerűen legömbölyített figurái nak-tinája a megidés szerelmi romantika.

Bauer Jenő: Fiatal karikaturisták.

Művészet 1970. cépzilis - 47 lap

Chapeau

Par Lucienne Peyrefitte Tesseyre

Un livre vertueux et qui sent bon
- Rimbe et merdes d'enfants comme
tous.

Bonne Pioche : Prière de ne pas toucher
Minuit 1970. 96 pages - 12 fr

Körepi Judit karikaturista

Kerejel a Fiatal Művészek Klubja

kiállításán

Anyaság a XX. században /eml.

Bojár Iván: Három karikaturista

Magyar Hírlap 1970 I. 7

M.D.K.

Kőszegi Judit,

Tréfás rajzait hozza a lap "Életfogytiglan" és "Őszi nagytakarítás a Balatonban" cimmel. Repr.-ók.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. szept. 27.
XIII. évf. 39. sz. 11. lap

Kőszegi Izabella

grafikus

1920 – 24

Színmisk 1930. 85. l.

…é jobbra fordult. Rövid haja, bajusza és sza-
…n a Ferencz-József-rend jelvényét hordja. Csokorra kö-
…, mellényje szétáll, kabátja zsinóros. Felira
…ban:

…RENCZ

…mtője, a nemzeti szinház főzeneigazgatója
… királyi zeneakadémia igazgatója,
…a, az összes hazai dalárdák főkarnagya stb. stb.
…taki J. Budapest"
…z. m. kir. zeneakad. hallgatói
…FERENCZ igazgató és tanár úr
…évünnepének alkalmára
1878. Oktober hó 4én.

…ak nagysága 17·8. cm.

…7 (ch. p.).

Sz. N. 9.

MDK

Kőszegi J.

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 febr.p.33.

M.D.K.

Kőszegi Gyula, építés

és Körmendy Nándor
közös terve a 15 egyenként
1200 p-ös díjat egyikét nyer-
te el az OT! pécsi tudó-
betegszanatórumának pá-
lyázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.

jan. 11. sz. 6. old.

Kőszegi Gyula

épitész Pécs

tervezte Nagy Mártom budapesti épitésszel együtt a pécsi cisztercita Nagy Lajos gimnázium új épületrészét.

Repr.

Tér és Forma

1937. 4. 24.

MDK

Kőszegi György

Fegyvertisztogatás, gipsz

Magyar katona a szabadságért. Főv. Képt. 1951. szept. 5 l.

Kőszegi Gyula, épitész M.D.K.

tervei szerint épült pécsi „Zrínyi reálnevelő tisztiiskolapületét" ismerteti a lap egy fényképpel

Vállalkozók Lapja, Bp. 1928. XLIX. évf.

febr. 8. sz. V. old.

MDK

Kőszegi Gyula épitész Pécs és Nagy Márton épitész Budapest

tervezték a pécsi cisztercita Nagy Lajos gimn. uj épületrészét. Repr.

Tér és Forma 1937. 4. sz.

Kőszegi műemlékek

Különlenyomat
1938. február 6 án. KŐSZEG és VIDÉKE 6 szám

Dr. Rómer Flóris utirajza Kőszegről[1])

Közli: Péterfy Piroska.

Egy évtized előtt laktam Kőszegen, azon vitéz emlékezetü városkában, de akkor *füvészettel, bogarászattal és kövületekkel* foglalkoztam. Naponkint haladtam el, vagy töltöttem órákat *régies templomaiban*, gyakran kerülgettem várának tornyait, ódon bástyáit anélkül, hogy azokat különösebb figyelemre méltattam volna. — Azért amint este esős időben a városba érkeztem, mi volt természetesebb, mint azonnal régiségei vizsgálatába fogni.

Legelőször is a *bencések* templomát vizsgáltam. Ezen eredetileg egyszerü, de szélességéhez képest szintén mint a soproni, nagyon is rövid egyház háromhajóju, oszlopai kerekek, zömökök, fejnélküliek, mint a pozsonyi, németujhelyi és a soproniak, miért is ezen imahelyet ugyanazon korba kell helyeznünk. — A *csarnoktemplom* szentélyének ablakai tagozatra nézve a jobbizlésüek közé tartoznak, az epistola oldalába eresztett papiszék és a vele szemközt levő három osztályu menyezet a gót elaszicitásnak maradványai; a szentségháznak, melynek az evangélium oldalán kellett volna felnyúlnia, semmi nyomát nem találtam; s igy elsoroltuk mindazt, mit e helyen meghagytak a középkorból.

A jezsuiták, a renaissance kornak fiai és a pogányosodó eszméknek született ellenségei, mintegy örökre törtek a középkor eszméivel, művészetével, hagyományaival. Termő eszük uj irányt szabott ügyes tagjainak és ahol *alapból kellett templomokat emelni*, azoknak mindenkor és mindenütt ugyanazon sajátságos alakot adták, ugyanazon módon diszesitették, ugyanazon jellemző ablakokkal látták el, ugyanazon készlettel szerelték fel, s ugyanazon szentekkel népesitették be! Ahol pedig más szerzettől vettek át régi egyházakat, azokat lehetőleg saját izlésük szerint idomitották át, eltávolitván mindazt, mi hajdani régiségükre emlékeztethetett, kitörvén a falakat és kápolnákat csatolván a sima falakhoz, szent Benedeket, szent Scholasztikát, szent Ignáccal, Xaveri sz. Ferenccel pótolván. A hatalmas, világostromló és hóditó szerzet eszményeinek, szigoru egyformaságának mindenki engedett és ahol tagjai csakugyan székeltek, ott nagyszerü, izléses, alkalmas, biztos és egészséges házaik, csinos, sőt pompás, bátor ivezetü, márványozott falakkal, fénylő és művész társaiktól festett mennyezetü templomaik, még igen sokáig fognak erélyükről, határozott jellemükről tanuskodni.

Néhogy azonban a rococco esztelen ellenségének tartassam, meg kell emlitenem, hogy a szentélyben álló cedenz-asztal az emlitett kornak remekjei közé tartozik, miért is fenntartást és megóvást érdemel.

A *katolikus plébániatemplom* alig egynéhány lépésnyire fekszik a bencések templomától, a régi szokás szerint délre és egyenközüen; miért is azon gondolatra jöttem, hogy ez hajdanta az előbbiek halottas kápolnája, körülötte pedig a régi temető lehetett. Ez csak futólagos gondolat, mely a dolog minőségéből önkényt folyt; szeretném, ha a régi *Waldmeyer Márton*-féle összeállitott jegyzetekből nézetem helyes vagy helytelen volta kiderülne.

Egyáltalán kár, hogy amit azon lelkes kőszegi fi és fáradhatatlan bencés, mozgalommal és ügyszeretettel a régi város régi archivumából jól, rosszul összeállitott, hogy mondom, annyi évek verejtéke most használatlanul, magán kezekben, hozzáférhetetlenül lappang. Fog-e valaha és kicsoda ismét ezen kutfőkhöz hozzáférni, fogja-e valaki a nép szájától az ősrégi hagyományokat ellesni és feljegyezgetni, fog-e végre valaki mind arra visszaemlékezni, mire *Waldmayer* gyermekoráig visszaemlékezett? — alig hiszem, s igy *Kőszeg* történelmét vagy *krónikáját* akármi áron meg kellene a közönség, vagy a haza számára menteni!

Épitészeti szempontból kevés feljegyezni valót találtam ezen imolában, csak azt tudom, miszerint a szentélyt a templomtól csinos *vasrácsozat* választja el; és mivel tudom, hogy menynyire szokta az ily *(vasas-zsidónak való)* ócskaság a mindent simitó és lapitó izlésrontóntóknak szemét bántani, kérem a lelkes papságot, hogy többi kincsein felül szíveskedjék ezen már nagyon ritkulni kezdő lakatos művet is megmenteni és netán valami izléstelen rideg öntöttvas mintájuval pótolni.

Az *épitészeti műemlék* szegénységét pótolja némileg a kisebb művészetek öröksége. Régen hallottam az ezüst 2 (két) fontnyi nehézségü szentségmutatót dicsérni. Ezen gazdagon aranyozott mű valóban meglepett egyszerü, izlésteljes volta miatt, melytől semmit el nem vett, de hozzá sem adott, annak valódi értelmét és lelki tapintatát elvesztett utókor. Mint rendesen, itt is hatszirmu a talpazat, minden felöltő disz nélkül, a pomellum, vagy gomb, két hatszögü tagozott lemez közt ül és ugyanannyi gótizlésü imolácskából áll, egy részt diszül másrészt könnyebb tartásul szolgálván. A gomb felső lemezétől az ostyatartó üvegcylinder talapzata emelkedik hatgerincü, két oldalán szélesbülő kehellyel, melynek két hosszabb oldala alatt izlésteljes lombozat kunkorodik.

Magát a *szentségházat* három osztályban lehet leirnunk, melyek majd egyenlő magassággal birván, az egésznek könnyüdedségét kellően feltüntetik. Az *üvegcylinder*, mely igen sokszor a szentség vegheteilen tisztelete miatt drága kristályból volt köszörülve, a *szentségnek* eredeti burája, mig a medaillon-forma mai szelencze idom a rennaisance napsugaras szentségmutatóit jellemzi. Ezen *hengert*, mely felül-alul diszes keretben áll, mintegy biztositékul és rendkivüli ékül két-két fölötte karcsu és a felsőbb-osztály közepét elérő pillér támogatja, melyeknek kifelé rövidülő toronykáit vizhányó sárkányok diszesitik. A gula idom tökélyesbitése tekintetéből még mind a két oldalon egy rövidebb tám lebeg. A második osztály egy kápolnát képez, melynek ivezetes csarnokában az ostorozásra hátrakötött kezü Üdvözitő áll. Más szentségtartóknál ezen a helyen a két kiterjesztett kezével áldó Krisztus szokott állani. A harmadik, az egészet befejező részt képezi a kitünő művészetü hatszögü toronysisak a csucsán álló feszülettel. A cserepek hálás elrendezése és a támadó éleknek levélgumócskákkal való beszegélyezése a mesternek jóizléséről tanuskodnak.

Sokkal nyomottabb külsejü az aranyozott ezüst kehely, mely 8" magas, a kupa szájánál 3" 10"', a láb átmérője 4" 10"'-nyi. Ennek lába is hatszirmu virágból támad, melyek közt egyes levélgumók dudorodnak ki. Egyik szirmában egy szent van karcolva, mely ölében virágokkal telt

[1]) *Archeológiai Értesitő* I. évf. 1869. „Három nap hazánk északnyugati határán". IV. közleménye.

kosárkát tart, baljában pedig egy háromágu rózsát: — szent Erzsébetnek vélném, ha mást nem tudnak régebbi leirásból ez ellen felhozni. A nagyon is vastag gomb szokás szerint ismét hat imolácskából áll; kupája pedig liliomos csészéből emelkedvén, már a tulipántos alakhoz hajol. A talpon egy mondatszalagban következő felirás ad felvilágositást ezen csinos készületnek keletkezéséről: her § volfgang § haiden § hat § lassen § machen § diesen § köhlich § do § man § hat § czelt § 1 § 5 § 8 § 6 §. Alul vékonyan ez van bele karcolva XXX lott m9 14 II.

Mint legrégibb egyházi ereklyét mutatják az ugynevezett, *sz. Erzsébet*, II András király leánya által készitett *casulát*. Azonban, kinek az egyházi himzésről és a sz. képek ismeretéről legkisebb fogalma van, látni fogja, hogy ilyesmit csak a legközelebbi mult, az egyházi archeológiához éppen nem értő század ájtatos hagyománya után lehet mondani. Mert ámbár egy régi canonica visitatio ezt mondja: Scta Elisabetha casulam fecit, és az 1692-dik egyházi látogatási irományai szintén állitják: Casula S. Elisabethae; a miseruha alakja, kelméje, himzése eléggé tanusitják azt, hogy ezen ruhát aligha lehet a XVI. század kezdeténél föllebb vinni, nem pedig, hogy a XIII ig felvihető legyen. Hogy milyenek voltak még a XIV., XV. századokban is a casulák, mutatják az esztergomi, pécsi, pannonhalmi sirkövek, az egyházi pecsétek, stb. s mégis mutatnak ilyesféle XVI. századbeli casulát másutt is, p.o. Szegeden a sz. Ferencieknél sz. Gellért casulája neve alatt. Szerintem nem szorul a katolikus egyház arra, hogy ilyen, ha mindjárt canonica visitatio hitelére alapittatott, de a dolog minősége által megcáfolt régiségekkel kérkedjék, hiszen ilyen visitation alapszik a *privigyei harang* tulságos, de ál-régisége is. Attól tartok, mikép elleneink idővel arra használandják az ilyen hagyományok tiszteletét, hogy még valóságos és kétségbevonhatatlan régiségeink ellen is ellenvetéseket tegyenek.

Ezen kitérést azért engedem magamnak, mert bizony alig győztem a miseruhát mutató egyházfit arról meggyőzni, hogy az ilyen kétségbe vonható adatokkal nem nagy szolgálatot teszünk egyházunknak, még kevésbé a régészetnek; ezen ok talán mégis hatott rá, és meg is igérte, hogy jövőre ezen miseruhát, mint *állitólagos sz. Erzsébetét* fogja a hiveknek bemutatni.

Egyébiránt a Casula nagyon diszes; talaja arany, a lombozat vörös selymü. A hátán levő kereszt nem áll, mint szokás, egy hosszu függélyes és egy keresztlapból, mely több szentet egymás fölött és oldalt tüntet elő, hanem a közepét minden keret nélkül moszoruan a Boldogságos Szüz foglalja, mely a hold szarván állva, gyönyörüen himzett alsó ruhája fölött természetesen redőzött köpeny szélét jobbjával emeli, mig a meztelen kisded balján nyugszik. A kiömlő szent fény láng alaku, mint azt az osztrákház alatti magyar érmeken látjuk. Két repülő angyal nyilt, ivezetes koronát tart feje fölött. A fej fölötti téren levő négy lobban[2]) sz. Anna ül, de nem, mint még a XV. sz.-ban látjuk, hogy ölében leánya a b. Szüz, ennek ölében pedig a kisded Jézus ül, mit a németek *Selbdritt*-nek, *harmadmagával*-nak neveznek, hanem jobbján a meztelen kisded Jézus, bal térdén pedig a sz fényü kis Mária ül. A középső nagy kép feje irányában ismét két négy-lob van alkalmazva, a jobb oldaliban ifju arccal evang. sz. János ül, bal oldalon pedig sz. Endre, két kezével az előtte álló ferde kereszt ágait tartva; a b. Szüz alatt annak atyja Joachim áll mintegy caryatid alakban a középső képet tartva. A hold alatti talapzat körül még néhány angyalfő is észlelhető. Az egész valóban diszes himzés majd hüvelyknyi magasságú arany dombormüvezetü, és a talajra reá van varva, hajdan a casula kelméje maga gyöngyökkel és egyéb drágaságokkal volt ékesitve, melyeknek azonban egy része már 1674 ben hiányzott. Ezen egyházi készlet egyedül egyszer használtatik egy évben, t. i. november 19 én, sz. Erzsébet napján.[3])

A bencések házában is van még egynehány régiség, t. i. a könyvtárban egy jól fenntartott római sirkő, egy 17—11 2"-nyi tégla a téglavető jelével, és mint nevezék a *vidhegyi* vizvezetéknek egy csöve, mely a *Lukácsfürdőben* talált római vizvezető csőhöz igen hasonlit. Szélesebb vége el van törve, belül, mintegy esztergályozottnak látszik, és feketés agyagból áll. Vastagabb részének hossza 20", eresztékének hossza 5", ennek átmérője 3". Az eresztéknek nagyobb ragadás végett összevissza van karcolva. Érdekes lenne e helyet a római nyomok miatt bővebben vizsgálni. *A muzeum*-ban is van egy pár érdekes bronzdarab, de a lelhely feljegyzése nélkül; ugy találtatik egy füles, egy tokos szekerce, és egy tokos vékony vésü, mely kissé meg van görbitve. Igen örülnem, h. *Freh* tanár urnál egy éremgyüjtemény kezdetét láthattam; bizony érdemes a gazdag vidéken gyüjteni és az eredményt a hálás utókornak átadni.

A hirneves kőszegi belső várnak falai még nagyobb részt állnak, állnak a tornyok is és megérdemlenék, hogy legalább azon állapotban, melyben mai nap fenállanak, felvétessenek, mert könnyen bekövetkezhetik itt is azon kornak, mely a rombolásban találja örömét, a nélkül, hogy arról gondoskodnék, miszerint legalább papiron mentené meg az utókor számára e becses ereklyét. A régibb épületeknek nyomait sem találtam, a mi még áll, az alkalmaimt a XVII—XVIII ik századiak maradványa; csak a belső fal párkányzata feltünő, mert a románkori *fogtagozatot* utánozza. A város kapui is kivetkőztettek többnyire eredeti kinézésükből, csak a 27. számu *Stettner* ház oldalán találtam egy keskeny ablakrést, mely a becses gót-korra emlékeztet. A külső városfalak még itt ott a kertekből kiemelkedtek, de idővel majd ezek is épületek által fognak eltakartatni.

Ha a történelemnek és a honi régészetnek azon tisztelt barátja, ki már e vidékről több érdekes cikket közlött, és éppen a vár árkában élvezi a kertészet gyönyöreit,[4]) gondolataimat sejtené, és a mohos falakat naponkint szemlélvén, reá szánná magát, hogy azoknak netán a városi, vagy uradalmi levéltárakban lappangó rajzait az *archelógiai bizottság* számára lemásoltatná, vagy ha ilyenek nincsenek, ügyes mérnök által felvétetné, — tudományunkat nagy hálára kötelezné; a módról szivesen adunk felvilágositást; ha pedig talán a várban a római castrum nyomait felfedezhetné és a várnak, mint épitménynek, ujabb adatait, épitésének történetéhez, átváltoztatásának korszakait felvilágositaná, jelen hirneves lakhelye polgárai köszönetét százszorosan megérdemlené!

[2]) Karélyban.

[3]) Jelenleg használaton kivül, a Magyar Nemzeti Muzeumban van.

[4]) Chernel Kálmán.

Múzeum, Kőszeg *Museum, Güns*

Ellenőrző lemez a kőszegi céhből. — *Kontrolltäfelchen aus der Zunft von Güns.* Ca 1820.

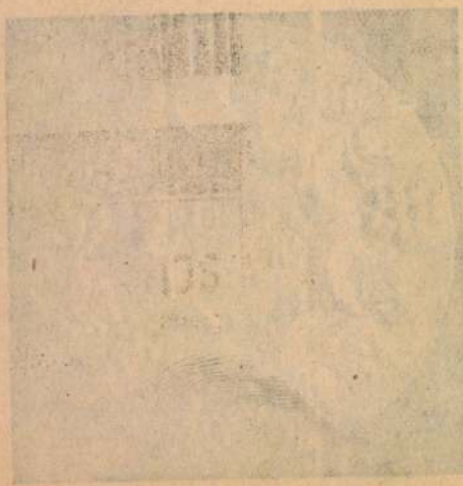

Kőszegi Szent Imre –

templom

lásd

Horváth Dezső:

A Kőszegi Szent Imre-templom. Katholikus Szemle. 1930. 10. szám.

Kőszegi szent Jakab-egyház

Chernel Kálmán:

Kutatások a kőszegi
szent Jakab-egyház
története.
Századok. 1875. 128. l.

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula urnak

Bpest

IX., Hőgyes Endre u.
Müemlékek Orsz. Bizottsága

Kőszegi Szent Jakab

templom

Dőre Tivadar rajza

Repr.

Om IV. 39/l.

SZEPESVÁR

Várom

Képe VI 1859, 220 l.

Kőszegi vár

Chernel Kálmán:
A Kőszegi felső- és
alsóvár története az
Árpádházi alatt.
Századok. 1869. 98-l.

Nagyságos

Feladó: Közp. Ágyházművészeti H
IV. Ferencich-tere 7. II. lépcső T. 5.

KŐSZEG

Az ötvösök céhéről a XVII. század közepétől kezdve vannak adataink.[1] A céh pecsétjét az 1650. évből ismerjük.[2] A pecsét készítése idején az ötvösök sorában — 1651-ben hatan vannak a céhben[3] — a magyarok voltak többségben ~~s így a~~ céhpecsétben a városnév magyar alakja szerepel. A XVII. század elején még hárman voltak a céhben, 1732-ben már csak egy egyetlen mester dolgozik ott.[4] 1828-ban újjból hárman dolgoznak.[5] A XIX. század közepén működött ötvösmesterekről 1910-ben még az 1838-ban született Kocsondy Károly aranyműves tudott felvilágosítást adni.

Figyelemreméltó szokás volt az itteni céhben, — amely szokásnak sze-

GÜNS

Über die Goldschmiedezunft gibt es Daten um die Mitte des XVII. Jh.[1] Das Zunftsiegel ist aus dem Jahr 1650 bekannt.[2] Um diese Zeit sind in der Zunft — 1651 hat sie 6 Mitglieder[3] — die Ungarn in Mehrhiet, ~~so ist~~ auch im Siegel der Ortsname ungarisch geschrieben. Am Anfang d. XVII. Jh. sind noch 3 Meister in der Zunft, 1732 ist nur mehr einer da.[4] 1828 arbeiten wieder 3 Meister.[5] Von den Meistern, die um die Mitte d. XIX. Jh. tätig waren, konnte ich noch in dem Jahre 1910, von dem 1838 geborenen Goldschmied Karl Kocsondy Angaben bekommen.

Auf Spuren einer beachtenswerten Gewohnheit der hiesigen Goldschmiede

Königgrätz 190-
191.l.

KÖSZEG

Az ötvösök céhéről a XVII. század közepétől kezdve vannak adataink.[1] A céh pecsétjét az 1650. évből ismerjük.[2] A pecsét keszítése idején az ötvösök sorában — 1651-ben hatan vannak a céhben[3] — a magyarok voltak többségben, a céhpecsétben a városnév magyar alakja szerepel. A XVII. század elején még hárman voltak a céhben, 1732-ben már csak egy egyetlen mester dolgozik ott.[4] 1828-ban újból hárman dolgoznak.[5] A XIX. század közepén működött ötvösmesterekről 1910-ben még az 1884-ban szolcsett Kocsondy Károly aranyműves tudott felvilágosítást adni.

Figyelemreméltó szokás volt az ittani céhben — amely szokásnak sze-

GÜNS

Über die Goldschmiedezunft gibt es Daten um die Mitte des XVII. Jh.[1] Das Zunftsiegel ist aus dem Jahr 1650 bekannt.[2] Um diese Zeit sind in der Zunft — 1651 hat sie 9 Mitglieder[3] — die Unzahl in Mehrheit — [illegible] nach der Siegel der Orts- [illegible] ungarisch geschrieben. Am Anfang d. XVII. Jh. sind noch 3 Meister in der Zunft, 1732 ist nur mehr einer da.[4] 1828 arbeiten wieder 3 Meister.[5] Von den Meistern, die um die Mitte d. XIX. Jh. tätig waren, konnte ich noch in dem Jahre 1910, von dem 1884 geborenen Goldschmiede Karl Kocsondy Angaben bekommen.

Auf Spuren einer beachtenswerten Gewohnheit der hiesigen Goldschmiede

rencsésen fennmaradt emlékeire Csányi Károly műegyet. tanár, munkámnak készséges támogatója hívta fel a figyelmemet, — hogy a mesterek ezüstlemezekbe ütötték be a mesterjegyeiket s melléjük a — valószínűleg a céhbelépésük idején használt — próbabélyeget. Ezeket a lemezeket, amelyek a másutt szokásos ellenőrző-táblákat pótolták, a céhben őrizték meg.

Az e városra utaló ötvösmunkák a XVIII. század második feléig csak mesterjegyeket vagy vésett jelzéseket viselnek magukon. A XVIII. század végéről, a mesterjegy mellett poncolt helyi bélyeg merült fel. Majd 1800 körül próbabélyeget vesznek használatba, amely a városcímer nyomán várfalat ábrázolt toronnyal és két nyílással.

hat mich Prof. Csányi aufmerksam gemacht. Diese Gewohnheit war, daß jeder Meister sein Zeichen in ein Silberplättchen eingeschlagen hat und daneben das — scheinbar zu der Zeit seines Eintretens in die Zunft gebrauchte — Beschauzeichen. Diese Plättchen, die die anderswo üblichen Kontrolltafeln ersetzt haben, wurden dann in der Zunft aufbewahrt.

Die Arbeiten, die auf diese Stadt hinweisen, sind bis zur 2. Hälfte des XVIII. Jh. nur mit Meisterzeichen versehen. Ende das XVIII. Jh. taucht eine punzierte Ortsbezeichnung, um 1800 aber das Beschauzeichen auf, das nach dem Stadtwappen eine Burgmauer mit einem Turm und zwei Öffnungen darstellt.

[1] A győri ötvöscéh irataiban, Bencés gimn. múzeum, Győr. — *In den Zunftschriften der Raaber Goldschmiede, Museum d. Benedikt. Gymnasium, Raab.* — [2] Múz. és Könyvt. Értesítő 1912, 2 (Kőszeghy E.). — [3] Mint [1] jegyzet. — *Wie Note* [1]. — [4] Arch. Értesítő 1904, 385 (Illésy J.). — [5] Kapossy János : M. o. ötvösök a XVIII—XIX. sz.-ból, Bp., 1934.

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kor *Zeit*	F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kor *Zeit*	F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kor *Zeit*
1101		Ca 1800	1104		Ca 1820	1107		XIX. sz. 1. fele
1102			1105		XIX. sz. 1. fele		Poncolt hely- és korjelzés *Punzierte Orts- u. Zeitangabe*	
1103		Ca 1810	1106		*1. Hälfte d. XIX. Jh.*	1108	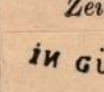	

F. sz. *Lf. Nr.*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*

Kőszegi ötvösczék

Kőszegi palástos

Madonna

Tükör. 1941

januári szám

A cikket lásd

Dex Ferenc

csomagjában

ASLEVENTE

a tájékozásig menő munkának voltak alávetve. És mindennek dacára a nyílt vásárnak mindabban ami még onnan majd előkerül, része nem lesz; nyerők a lokális múzeumok lesznek, senki más.

A jelen viszonyok között a vesztes fél tehát az újonnan alakuló múzeumokból és a szerényebb gyűjtőkből áll. A régiségkereskedőt nem sokat kell sajnálnunk; ő talál más üzletet is; sőt a milliomos gyűjtő is csak megvan azért, pénzét másra is majd csak ki tudja adni. Szenvedő vagy vesztes a szerényebb viszonyú gyűjtő lesz; de még ő is segíthet baján cseréléssel, kisebb árverésen való részvétellel, ahol a nagy gyűjtő meg sem jelen. Legrosszabbul áll az újonnan alakuló gyűjtemény, amilyen tengeren túl sok van. Ezek pl. az antikokat vagy óriási áron kénytelenek venni, vagy megszerzésükről eleve lemondanak. Tényleg a versenyen ma csak nagyon jól dotált múzeum vehet részt; kisebb gyűjteményeknek nem marad egyéb hátra, mint hogy a jelen művészetére szorítkoznak vagy kisebb gyűjteményeket vásárolnak, amelyeknek inkább régészeti mint művészeti becsük van. Az amerikai legtöbb gyűjtemény erre van utalva. Ezért annak a múzeumnak, amely teheti, kettős kötelessége, hogy a régi művészet legjobb példáit szerezze meg.

AZ ORSZ. M. IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM 1910. évi ismeretterjesztő előadásainak sorozata a következő: Január 5-én és 8-án, gróf Vay Péter: A spanyol iparművészetről; január 15-én, Sárosi Bella: A divat története; január 22-én, Tonelli Sándor: A bosnyák iparművészetről; január 29-én, Nádai Pál dr.: Az angol szociális művészetről; február 5-én, Novák József: A rajzolás és festés történelmi fejlődése; február 12-én és 19-én, Radisics Jenő: Néhai Pálffy János gróf műkincsei; február 26-án, Csányi Károly: A modern porcellán; március 5-én, Czakó Elemér dr.: A biedermeier-ízlés alkotásai; március 12-én, Éber László dr.: Theophilus presbyter és a középkori iparművészet; március 19-én, Gróh István: A palóc népművészet. Az előadásokat mindig d. u. 5 órakor kezdik. Belépődíj nincsen.

HIRES GYÓGYSZERTÁRBERENDEZÉS AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN. Az Iparművészeti Múzeum igazgatósága megszerezte a múzeumnak a kőszegi belvárosi gyógyszertár berendezését, mely 1681-ben készült az ottani jezsuiták klastromában. A jezsuiták házi gyógyszertára részére készült, almafából s a hagyomány szerint maguk a jezsuiták faragták. 1775-ben elárverezték a berendezést, amely 4500 forintért került az akkori belvárosi gyógyszertár tulajdonosának birtokába s azóta tulajdonosról-tulajdonosra szállt. Néhány évvel ezelőtt Jenő királyi herceg akarta megvenni a berendezést a Johanniták-rend házi gyógyszertára részére, de az akkori tulajdonos nem akart megválni tőle. Azóta berlini, párisi, bécsi múzeumok igazgatói és műértő magánosok versenyeztek birhatásáért, de nem sikerült megszerezniök. Az elmult nyáron Trstyánszky Károly gyógyszerész birtokába került a gyógyszertár, aki is az egészet átépítteti és átalakíttatja s a régi berendezést felajánlotta az Iparművészeti Múzeumnak, mely azt megszerezte egykorú „alt Wien" tégelyeivel, opálüvegeivel, kőcserepeivel, fatégelyeivel, rézmozsaraival és olajfestményeivel együtt. A berendezést március hónapban szállítják el Kőszegről a fővárosba, ahol is az Iparművészeti Múzeum földszintjén egy, a régihez teljesen hasonló helyiségben helyezik el.

KIÁLLÍTÁSOK

OSZTRÁK IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁST rendezett a bécsi iparművészeti múzeum hosszabb szünet után, mely 1909. november hó elején nyílt meg. A múzeumnak nemrégiben felépült tágas toldaléképülete kiválóan alkalmasnak bizonyult időleges kiállítások rendezésére, mert benne könnyű szerrel el tudtak helyezni 44 szobaberendezést s ezenkívül a világos nagy udvar, a folyosók s nehány terem maradt egyes kiállítók munkáinak befogadására. A kiállítás átlagos hatása elég kedvező; a múzeum igazgatósága ez alkalommal a kelendőbb és a társadalom szélesb rétegeinek megfelelő munkák bemutatására törekedett, s ezt a célját el is érte.

RÓMA. Az olasz királyság jubileuma alkalmára Rómában több kiállítást rendeznek, melyek a művészetnek egész birodalmát felölelik. Egy nagy épületkomplexumban a Borghese- és Papa Giudio-villák között nemzetközi művészeti kiállítás lesz; más helyen újkori építészetet (luxusépületek, bérházak és munkáslakások) mutatnak be. Nagy terjedelemmel tervbe van véve egy régészeti kiállítás, aztán egy a középkor és a renaissance művészetét felölelő kiállítás rendezése. A mostani műkiállítási épületben pedig egy az utolsó 50 évet felölelő retrospektiv művészeti kiállítást rendeznek. A kiállítások 1911. februártól októberig tartanak. A f. évi január hó 3-án tartott magyar minisztertanácson elhatározták, hogy e kiállításon Magyarország hivatalosan vesz részt. A magyar osztály kormánybiztosává Miklós Ödön főrendiházi tagot, az 1900. évi párisi világkiállítás volt kormánybiztos-helyettesét nevezték ki.

BRÜSSZEL. Az 1910. évi brüsszeli világkiállításon a nemzetközi műkiállításon kívül egy különleges osztály is lesz, amely Albert főherceg és neje Izabella korszakát (Rubens, Van Dyck, Jordaens, Hals, Orlando de Lasso etc.), illetőleg egész művészetét mutatná be.

MILANO. Az ízléstelenségek stuttgarti kiállításának máris van hatása. Ugyanis legközelebb Milanóban nyílik meg a „nem szép"-nek és ízléstelennek ilyen kiállítása. Ennek egy külön részében oly dolgok lesznek, amelyeknek elkészítése az elért eredménynyel fordított arányban áll; mint például arcképek postabélyegekből (!), házak gyufaskatulyákból s több efféle szörnyűséges dolog.

MÜNCHEN-ben ez idén nagyszabású mohamedán művészeti kiállítás lesz, amelyen a mohamedán vallású népek régi és újabbkori művészeti alkotásait mutatják be. A kiállítást a Theresienhöhe-n levő új kiállítási parkban rendezik.

Magyar Iparművészet
1910. 35. l.

Szak-irodalom

MITIUS OTTO: Fränkische Lederschnittbände des XV. Jahrhunderts. Ein buchgeschichtlicher Versuch, mit dreizehn Tafeln. Leipzig 1909. Rudolf Haupt. VIII. 44 l. 8° M. 6.

Nemcsak a gyűjtők és amatőrök, de a nagyobb közönség érdeklődése is mind fokozottabb arányokban fordul újabban a könyv mint iparművészeti termék felé. Különösen a kötés és az „ex libris"-ek tekintetében az ízléstelenség hosszú éveken át tartó uralmát művésziesebb felfogás kezdi mindenütt felváltani. Kiadók és szerzők vetekednek abban, hogy minél több gondot fordítsanak könyveik kiállítására, viszont a könyvkedvelők ez irányban táplált igényeinek emelkedése új lendületet ad e fontos műiparágnak is.

Az a törekvés, mely a könyv szellemi tartalmának megfelelő külsőt is igyekszik biztosítani, oly régi, mint maga a könyvnyomtatás mestersége. Mitius Ottó, erlangeni egyetemi könyvtáros műve azonban részletesebb világításba helyezi e tekintetben a középkor kezdő korszakát. A XIV. és XV. századból eredő bőrvágású kötések tudvalevőleg úgy rajz, mint technika szempontjából a legszebb könyvtáblák közé tartoznak. A díszítmények szabadkézzel, késsel vannak ezeknél a bőrkötésbe vésve. Már ebből is látszik, hogy a szép kivitel nemcsak ügyességet és gyakorlottságot tételezett fel, hanem finom művészi érzéket is a tárgy, a kompozíció és a térbeosztás követelményei iránt, valamint hivatottságot a mintázásban és a relief-kezelésben.

Míly magas tökélyt ért el ez az iparművészeti ág, mutatja már a felületes összehasonlítás is azokkal a préselt bőrtáblákkal, melyek a bőrvágást, idő- és pénzkímélés szempontjából, már korán kezdték kiszorítani. Egy időn át a két irányzat mintha szövetségre lépne egymással, a könyvfedél feltűnőbb és szembeötlőbb része megtartja a bőrmetszeteket, míg a keret a préselt munkával éri be. Ez már határozott esés a művészies kezelésről a gépies kezelésre. De tény az mindamellett, hogy a régi bőrkötések, a könyv tartalmától eltekintve is, előkelő helyet vívtak ki magoknak a könyvtárak könyvespolcain. Kevés maradt fenn belőlük s ujjainkon számlálhatnók meg az összes kultúrállamokban még létező példányokat, miből elképzelhető, míly nagy értéket képvisel az erlangeni egyetemi könyvtár birtokában található két példány.

Ezek közül a legegyszerűbbek azok, amelyeknél a tükröt könnyedén odavetett s a térbe ügyesen betagozodó lombozat borítja, míg a szél-lécek csak egyszerű ornamentumot mutatnak. Egy másik könyvtáblára azonban már mindenféle állatalakzatok kerültek, groteszk sárkányok, melyek torkaikat tátják egymásra. Egy lovas is előugrik, két bajvívó pedig egymásra emeli kardját. Emlékeztet Mitius arra, hogy ezek a humoros figurák a műtörténelemből ismert játékkártyából vannak véve, melynek mestere 1466-ban működött s E. S. betükkel jelezte magát. Eleven jellemzőereje mindenütt nagy elismerést aratott s azért merte megkockáztatni a könyvtábla művésze is, hogy az ördög bibliájából kölcsönzött jeleneteket egy szent biblia födelére vigye át.

Jönnek aztán a heraldikai dekorációk, tekintve hogy a tulajdonos jól stilizált címere legalkalmasabb díszeül kínálkozott a könyvtáblának, mely egyuttal az „ex libris"-t is helyettesítette. Ilyeneket találunk az erlangeni könyvtár díszkötései közt a Radewitz, Schaumberg stb. családok címereivel, mely családok egyes ivadékai magas egyházi méltóságokat viseltek s így tettek szert válogatott könyvtárra, nemcsak a theologiai és jogi szakból, hanem a szorosan vett szépirodalmiból is, amelynek egyes darabjai aztán kötéseikben tanuságot voltak hivatva tenni tulajdonosaik fejlett műizléséről.

Otto Mitiusnak az erlangeni könyvkötők kongresszusa adta az eszmét ahhoz, hogy fent ismertetett művét megírja, melyben bár szorosan véve a régi bőrvágási technika tradicióira szorítkozik, azonban más könyvtáraknak idevágó anyagát is felhasználja s minden egyes kötet egész történetét felölelve, vonzó kultúrtörténeti képet rajzol munkája keretében, mely már gazdag illusztrációinál fogva is alkalmas a könyvamatőrök figyelmét magára vonni.

A LILLE-BEN MEGJELENŐ „L'Architecture et la Construction dans le Nord" című, igen előkelő francia folyóirat 1909. decemberi és 1910. januári számaiban „Souvenirs de Hongrie" címen írásban és képekben ismerteti Budapest építészeti nevezetességeit, jellemző szemelvényeket közöl a népies művészet köréből, továbbá fiatal építészek terveit és interieur-művészetünk néhány újabb alkotását mutatja be. A rokonszenves hangú és tárgyilagos kritikával megírt közlemények illusztratív anyagát a „Magyar Iparművészet" szerkesztősége engedte át.

1911. évf.

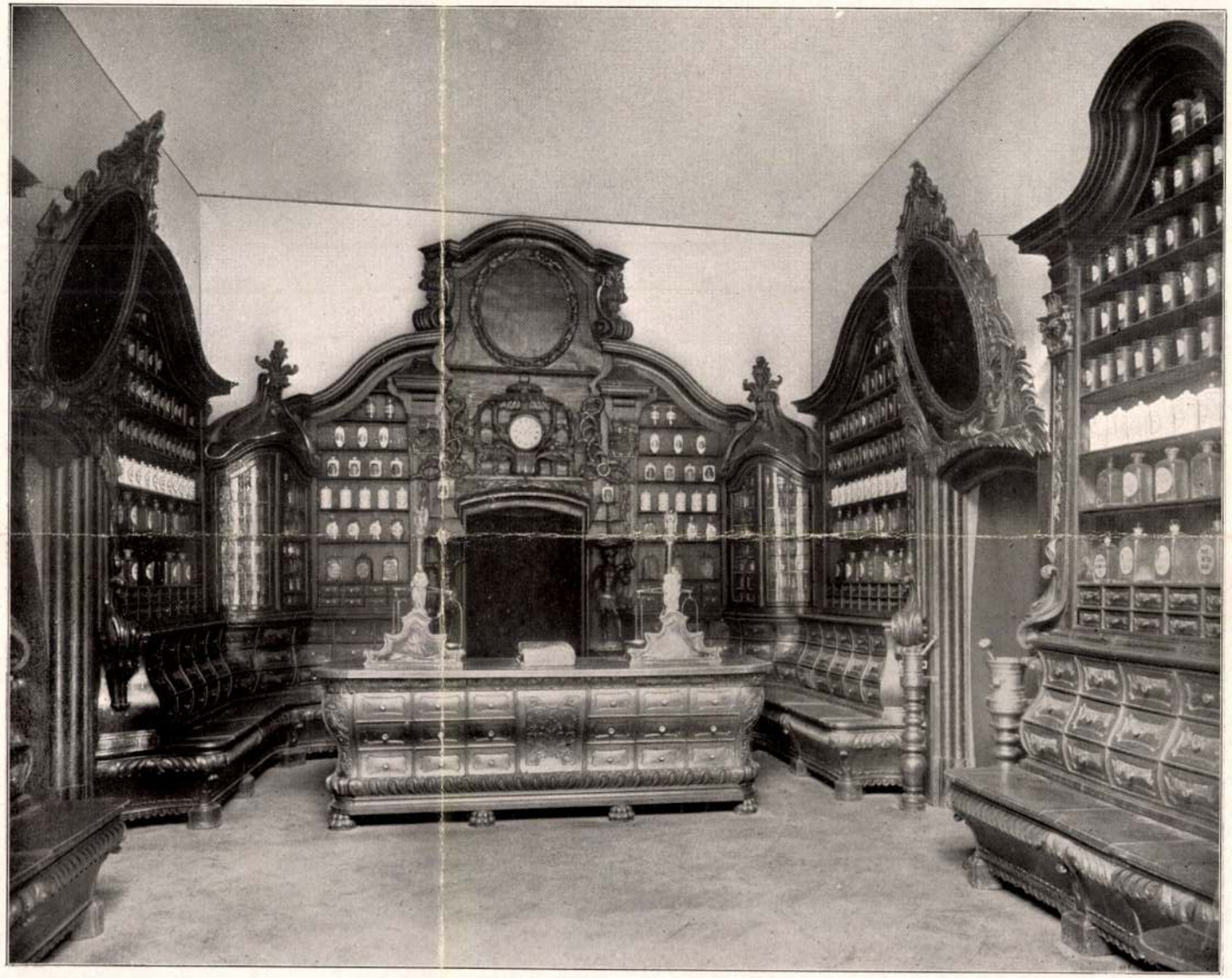

197. A KŐSZEGI PATIKA
AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN (1681—1775).

197.

LA PHARMACIE DE KŐSZEG
AU MUSÉE DES ARTS DÉCORATIFS (1681—1775).

Kőszegi patika

198. HÖGG E.: A BRÉMAI POLGÁRI ESKETŐTEREM RÉSZLETE.

198. PARTIE DE LA SALLE DES ÉPOUSAILLES CIVILES À BRÈME.

Tisztelgés a beiktatás előestéjén Grősz József megyéspüspök előtt

Szombathely, szeptember 30.

Szombathely városa és a szombathelyi püspökség területére eső törvényhatóságok, egyesületek és intézmények a vasárnapi püspöki beiktatás előtt, szombaton este tisztelegtek az ujonnan kinevezett szombathelyi megyéspüspöknél, *Grősz* Józsefnél. A tisztelgés a régi püspöki palota elsőemeleti disztermében zajlott le. Este 7 órára a diszterem teljesen megtelt az egyházmegye területének minden részéből érkezett küldöttségekkel és előkelőségekkel. *Grősz* József püspök a püspöki káptalan és az egyházi előkelőségek kiséretében vonult be a diszterembe, ahol a hires *Scola Cantorum Sabariensis* dr. *Werner* Alajos vezetésével, a kiváló zeneszerzőnek erre az alkalomra irt „Oremus pro antistite nostro" cimü szerzeményét adta elő nagy hatással. Ezután elsőnek az evangélikus és református felekezetek nevében *Kutas* Kálmán evangélikus lelkész mondott üdvözlő szavakat, majd a honvédtisztikar élén vitéz *Kiss* László altábornagy, hadtestparancsnok, Vas vármegye közönsége, tisztikara és a vármegye területén lévő összes állami intézmények nevében vitéz *Szüts* István főispán, Szombathely városa, annak intézményei és egyesületei nevében dr. *Ujváry* Ede polgármester, az iskolák és az iskolák növendékei nevében *Finta* Sándor, az országos hirü költő, a Katolikus Magyar Tanitóegyesületek országos elnöke mondott üdvözlő beszédet. Zala vármegye küldöttségei, amelyek a távolság miatt csak vasárnap érkezhetnek meg a beiktatási ünnepségre, külön tisztelegnek majd a főpásztor előtt.

Az üdvözlésekre *Grősz* József püspök igen meleg hangon válaszolt. Meghatottan köszönte meg az összes küldöttségek megjelenését és üdvözölte azokat is, akiknek képviseletében megjelentek. Külön köszönetét fejezte ki a *Scola Cantorum Sabariensis* kitünő előadásáért. Rámutatott arra, hogy nem kell bemutatkoznia Szombathelyen és az egyházmegyében, ahol három és félév óta működik már, ahol ismerik az ő programját, amelyet *továbbra is folytatni fog*, annak az apostoli hivatásnak a szellemében, amelyet a felszentelés bizott reá. *Hirdetni akarja az örök igazságokat és mutatni az utat Isten felé.* De nagyon érdekli a földi élet és annak minden szenvedése, baja és amint eddig is nyitva volt ajtaja a hivek és mindenki számára, ugy továbbra is püspöki jelmondatának szellemében: „Cordro corde" teszi ezt és ebben a szellemben köszönte meg még egyszer a megjelentek üdvözlését, akikre az Isten áldását kérte.

Este félkilenc órakor a kaszinó nagytermében vitéz dr. *Szüts* István, Vas vármegye főispánja diszvacsorát adott a megyésfőpásztor, valamint a beiktatására megjelent *Hóman* Bálint kultuszminiszter és kisérete, továbbá a politikai és társadalmi előkelőségek tiszteletére.

Száz telepes család kezd uj életet a határmenti Magyarbólyban

Magyarbóly, szeptember 30.

A határmenti község főutcáján balra kanyarodik be az autónk és már látszanak is az alig párszáz méterre épülő telepes házak piros cseréptetői. Téglával, gerendákkal megrakott szekerek haladnak el mellettünk Albrecht főherceg volt uradalma felé, amelyet — mint megirtuk — telepitési céljára vásárolt meg a földmüvelésügyi kormány. Az uradalom hatalmas, nyárfákkal szegélyezett belsősége a nyár óta lassan elnéptelenedett és máresak néhány öreg cseléd tesz-vesz a tágas udvaron a magtárak körül. A téglából épült, kifogástalan állapotban lévő uradalmi épületeket hamarosan lebontják, mert a telepes gazdák részére mindent ujonnan épitenek meg.

A régi uradalom mellett azonban már lázas iramu munka folyik. Egész iparos hadsereg dolgozik a tető alá került 37 telepes házon. A házak két sorban állnak egymás mellett, közöttük széles földsávot hagytak meg utcának. A tornácos, sokablakos házak nem egyformák. Vannak 1—2, sőt háromszobás épületek is. Az épitkezéshez kizárólag téglát és követ használtak fel, ugy hogy az időjárás viszontagságainak ellenálló épületek nemzedékeknek szolgálnak majd egészséges, szép, kényelmes otthonul. Téglából épülnek a 4—8 igás állat befogadására alkalmas istállók és egyéb gazdasági melléképületek is.

Az iparosok örömmel ujságolják, hogy a telepes falu épitése valósággal áldás a környékbeli mesteremberek és épitőanyagkereskedők részére, mert a már befejezés előtt álló 37 ház 240—250 ezer pengős forgalmat jelentett.

— A tavasszal pedig ujabb 63 ház épitését kezdik meg — meséli az egyik pallér — és tekintettel arra, hogy egy-egy épület a szobák száma szerint 6500—7500 pengőbe kerül, Délbaranya iparosai és kereskedői közel félmilliós munkához, illetve megrendeléshez jutnak.

Elmondják az iparosok, hogy a telepes falut sokgyermekes szatmármegyei földmüvescsaládok népesitik majd be. A munka most azért nagyon sürgős, hogy a telepesek még a tél beállta előtt beköltözhessenek uj otthonukba és a tavasszal már megkezdhessék földjeik müvelését. A telepesek házuk és belsőségük közvetlen szomszédságában 10—40 katasztrális hold birtokparcellákat kaptak. Igy a földmüvelésügyi kormány által megvásárolt 1400 holdas uradalmi birtokon mintegy száz család kezd uj életet.

150
uj éktaxit
állit az Autotaxifuvarozók Szövetkezete
(Szövetkezeti taxi)
a közönség rendelkezésére.
A modern áramvonalas, kényelmes és tágas kiskocsik bemutatkozó felvonulása vasárnap 11-1 óra között lesz a főváros utvonalain.
Telefonrendelés: 333—333

— Az egyik telepes már járt is itt — mondja valaki — és nagyon tetszett neki az épülő háza, meg a földet is kitünőnek találta. Ő maga mesélte, hogy Szatmárban már eladta a birtokát és az itteni földből az otthoni 20 hold helyett 40 holdat igényelt és kapott.

A telepités pénzügyi részét ugyanis ugy oldották meg, hogy a Magyarbólyba kerülő telepes családoknak le kell fizetniök a ház és a kapott birtokparcella méltányosan megállapitott forgalmi árának egynegyedét. A fennmaradó kétharmad részt 25 év alatt törleszthetik, de ha a vételár felét már lefizették, a ház és a föld tulajdonjogát az uj telepesek nevére irják át. A magyarbólyi telepesek mind olyan gazdák, akik ennek a feltételnek eleget tudnak tenni. Szatmárban eladott birtokuk árából könnyen tudják lefizetni uj birtokuk értékének egynegyedét, marad forgótőkéjük is és emellett teljesen uj házhoz, kitünő és az otthoninál nagyobb földhöz jutottak. Vagyis boldogulásuk minden előfeltétele biztositva van a számukra.

Gondoskodás történt a telepesek gazdálkodásának egységes irányitásáról is. A földmüvelésügyi minisztérium által megbizott, gazdasági akadémiát végzett telepfelügyelő áll majd mindenben a telepesek segitségére és hasznos utmutatásokat ad majd a baranyai talaj legcélszerübb és leggazdaságosabb megmüvelésére. A föld sem hozhat csalódást, mert az 1400 holdas mintabirtok kitünően volt kezelve és 18—20 mázsás buzatermést is ad.

Bucsuzóul elmondják, hogy még iskola is épül hamarosan az első baranyai telepes faluban, mert a szatmármegyeiek 4—6 gyerekkel jönnek családonként és a sok uj gyereket nem tudják beiskolázni a magyarbólyi elemiben.

Kezet szoritunk a munkájukhoz visszatérő derék iparosokkal, akik vidámak és elégedettek, mert a kormány magyarbólyi telepitési akciója elsősorban nekik hozott kiadós és jól megfizetett munkát. És mire legközelebb ujból ellátogatunk a telepes faluba, bizonyára éppen ilyen megelégedettnek és derüs tekintetünek látjuk majd a szorgalmas, igyekvő szatmári uj gazdákat is, akiket kivánesian és szeretettel vár itt mindenki.

XCI. Általános aukció.
KIÁLLITÁS: október 1-től 4-ig látogatási idő d. e. 10 órától fél 2-ig, azonkivül 2-án és 3-án d. u. 4 és fél 8 órák között.
ÁRVERÉSEK: okt. 5—18-ig délutánonként fél 4 órai kezdettel.
ÁRVERÉSRE KERÜLNEK: MŰTÁRGYAK.
Katalógus a helyszinen P 1.20-ért kapható.
Távbeszélő: 187—965

Uj rendeletek a zsidótörvény végrehajtásáról

A trafikosokra vonatkozó végrehajtási utasitás — A zsidó földbirtokok bejelentése

A hivatalos lap vasárnapi száma közli *a zsidótörvénynek a trafikosokra vonatkozó pénzügyminiszteri végrehajtási utasitását.* A rendelet értelmében minden dohányárus, aki 1939 május 5-ike előtt kapta engedélyét, köteles a törvényben megállapitott büntetőjogi felelősség mellett az illetékes pénzügyigazgatóság által kézbesitendő kérdőivet mind saját személyére, mind esetleges meghatalmazottjára nézve *pontosan kitölteni és az igazoló okmányokkal együtt 1939 október 15-éig a pénzügyigazgatóságnál benyujtani.* Meghatalmazottnak tekintendő a rendelet szerint minden alkalmazott, aki — ha nincs is a pénzügyigazgatóságnál bejelentve — az engedélyes megbizásából önállóan végez eladást. *Az elvonás tárgyában az illetékes pénzügyigazgatóság, illetve kétes esetekben, valamint olyan személyek tekintetében, akik törvényes mentességre hivatkoznak, a pénzügyminiszter dönt végérvényesen.* Az engedély megszünésének időpontját a pénzügyigazgatóság ugy állapitja meg, hogy az egybeesik azzal a nappal, amelyre az üzletbérlet az értesités kézhezvitelét követőleg legközelebb felmondható.

A kormány rendeletet adott ki a zsidótörvény végrehajtási utasításának módositásáról. Ez a rendelet harmine nappal meghosszabbitja azt a határidőt, amelyet a zsidótörvény végrehajtási utasításának első és ötödik szakasza október 1-ében jelölt meg és ameddig a zsidótörvény hatálya alá eső személyeknek be kell jelenteniök a tulajdonukban lévő mezőgazdasági ingatlanokat. *Ezt a bejelentést tehát az uj rendelet értelmében november 1-éig kötelesek a zsidó földbirtokosok megtenni.*

XVII. századbeli freskókat hoztak napvilágra a kőszegi Kálvária-templom restaurálása során

A mult évben nagy meglepetést keltettek a kőszegi Szent Imre-templom freskóinak restaurálása során azok az eltemetett Dorfmesterek, amelyeket legényi *Pintér* László, az Európaszerte ismert egyházművészeti restaurátor hozott elő a templom értékei közül. Azóta ujabb művészi meglepetése van Kőszegnek. Néhány hét óta ugyanis a kőszegi Kálvária-templomban folytat restaurálási művészi munkát Pintér László festőművész, aki a Kálvária templom falfestményei közül eddig teljesen eltemetett művészi értékeket hozott napvilágra.

Legényi Pintér László a restaurálás során

Hogyan lehet nyerni
a m. kir. osztálysorsjátékon?
Ezen sokan törték már a fejüket és töprengenek állandóan. Feltétlen bizonyosság nincs, számitás nem is lehet, de
szerencse, esély az van
és biztos a reménység!
Minél több sorsjegyszámmal van érdekelve, annál nagyobb a **valószinüség, annál több az esélye!**
Ezért vesznek nemcsak egy sorsjegyet, hanem — aki csak teheti — **több** sorsjegyszámmal vesz részt a sorsjátékban és
így növeli a nyerési esélyét és
fokozza az önbizalmát és reményét
Első huzás október 14-én kezdődik!
A sorsjegyek hivatalos ára
Egész 28 pengő | Fél 14 pengő | Negyed 7 pengő | Nyolcad 3½ pengő
az összes budapesti és vidéki főárusitóknál.

Férfiszövetet? ramocsaházi NAMÉNYI IV., Szervita-tér 8

a XVII. századból való freskókat talált. Csak éppen az alkotó művész nevét nem tudta még az évtizedekkel ezelőtt átmázolt falfestményeknél megállapitani. Az eddig előkerült freskókat a templom főoltára melletti oldalfalakon találta. A freskók a négy evangelistát: Márk, Máté, Lukács és Jánost örökitik meg, amint evangéliumirás közben maguk elé képzelik az evangélium egy-egy jelenetét.

Az egyik képen Lukács evangélista gigantikus alakja látszik, amint rója az evangélium sorait. Lelki szemei előtt megelevenedik az a jelenet, amikor Jézus az Olajfák hegyén imádkozik, tanitványaitól körülvéve. Háttérben már nyilik a kert ajtaja, poroszlók csapata tünik fel, akik jönnek, hogy elfogják az Emberfiát. A kép felett Michelangelo-stilü angyal lebeg.

János evangélista szép férfialakját örökiti meg a második freskó, a tollat tartó sassal. A kedvenc tanitvány előtt megelevenedik Krisztus, amint ostorozzák és tüzes vassal égetik.

A harmadik festményen Márk evangélista látható, lábánál a núbiai oroszlánnal, lelki szemei előtt lepereg a Megváltó keresztutja, a hegy tetején magaslik a két üres keresztfa, amelyet a latrok számára állitottak.

A negyedik képen Máté evangélista hajlott egy Mária Terézia korának stilusára emlékeztető asztal fölé. A festmény jobbszélén — mint az evangélista elmélyedésének vetülete — Pilátus remek palotájának erkélyén a töviskoszorus, biborköpenyes Krisztus látható, akit mint a zsidók királyát állitott a tömeg a római gunyolódás elé.

A négy nagyértékü freskón kivül előkerült négy gyönyörü barokk szobor, korhü festésben, amelyek ugyancsak nagy értékei a Kálvária-templomnak.

Az uj idők a házasságkötések tükrében

Májusban kötik a legtöbb házasságot — 1935 óta visszaesett a zsidó házasulók száma

A szavak talán többet beszélnek, de *ritkán olyan sokatmondóak, mint a számok.* Különösen áll ez a megállapitás a statisztikai számadatokról, amelyek hüségesen tükröztetik vissza a változó idők politikai, gazdasági és társadalmi átalakulásait, állandó hullámzását. A főváros statisztikai évkönyvének lapozgatása közben nem érdektelen egy pillantást vetni abba az irányba, hogy *milyen hatással vannak a legutóbbi évek történelmi eseményei a házasuló kedvre,* vagyis megállapitani azt, miképpen mutatkoznak meg az uj idők a házasságkötések tükrében.

A budapesti házasságkötések száma állandóan emelkedik. *Kivételt a legutóbbi tiz esztendőben csak a gazdasági világválság évei alkotnak, 1931, 1932 és 1933, amikor némi visszaesés jelentkezett.* Csakhamar azonban folytatódott az emelkedés, ugyhogy a házasságkötések száma 1934-ben már 11.000-en felül emelkedett, 1937-ben pedig elérte a 12.656-ot. Május nem hiába számit az irodalomban a szerelem hónapjának, *az alanyi költőknek ezt a megállapitását a statisztikai tudomány is alátámasztja.* Az 1937-ben kötött házasságkötések közül legtöbb esett — számszerüen 1638 — májusra, legkevesebb pedig (714) februárra.

Ha vallásfelekezet szerint csoportositjuk a vőlegényeket és menyasszonyokat, arra az érdekes megállapitásra jutunk, hogy ezeknek száma minden vallásfelekezet kötelékében évről-évre arányosan emelkedik, *kivéve az izraelita vőlegények és menyasszonyok számát, amely 1935 óta folyton csökken.* A katolikus vőlegények száma 1937-ben 7574 volt, a reformátusoké 1895, az evangélikusoké 708. Az izraelita vőlegények 1935-ben állitották fel a rekordot 2219 házasságkötéssel, *ez a szám azonban már 1936-ban 2205-re, 1937-ben pedig 2199-re esett vissza.* A katolikus menyasszonyok száma 1937-ben egy hijján elérte a 7900-at, a reformátusoké az 1719-et, az evangélikusoké a 686-at. Az izraelita menyasszonyok száma 1935 óta ugyancsak csökkent, 2152-ről 2070-re, de 1937-ben 35-tel ismét megszaporodtak az izraelita menyasszonyok.

Figyelemreméltó a vegyes házasságokról szóló kimutatás is. A keresztény hitfelekezetek közül *aránylag a katolikusok kötik a legkevesebb vegyesházasságot.* A 7899 katolikus menyasszony közül katolikus vőlegénnyel kötött házasságot 5795, reformátussal 1159, evangelikussal 431, izraelitával 340. *A vegyesházasságok száma tehát igy 2104.* Az 1719 református menyasszony közül katolikus vőlegénnyel kötött házasságot 995, reformátussal 516, evangélikussal 94, izraelitával 60, vagyis *1719 eset közül 1203 volt a vegyesházasság. A 686 evangelikus vőlegény közül 542 kötött vegyesházasságot,* katolikus menyasszonnyal 391, reformátussal 115, evangélikussal 144, izraelitával 23. A 2105 izraelita vőlegény közül 341 kötött vegyesházasságot, katolikus menyasszonnyal 241, reformátussal 60, evangelikussal 25, izraelitával 1764.

A vegyesházasságokkal kapcsolatban külön kimutatás készült arról, hogy az egyes hitfelekezetek javára történt megegyezések következtében *hogyan alakult a nyereség-, vagy veszteség-szám a felekezetek javára, illetőleg hátrányára.* A katolikusok *javára* 1934-ben 118, 1935-ben 105, 1936-ban 125, 1937-ben 176 nyereség mutatkozik, a többi felekezet *hátrányára* pedig igy alakulnak a veszteségszámok: református 1934-ben 34, 1935-ben 13, 1936-ban 31, 1937-ben 67; evangelikus 1934-ben 14, 1935-ben 23, 1936-ban 3, 1937-ben 33; izraelita 1934-ben 61, 1935-ben 63, 1936-ban 84, 1937-ben 75.

Római katolikus vőlegények 1779 vegyesházassága közül 343 esetben történt megegyezés a római katolikus vallás javára, 1379 református vőlegény házasságkötése közül 267 esetben, 564 evangelikus vőlegény házasságkötése közül 91 esetben és 435 izraelita vőlegény házasságkötése közül 57 esetben. A vegyesházasságkötéseknek 4412-es összesitett számát véve alapul, *ezek közül 763 esetben történt megegyezés a római katolikus vallás javára, 333 esetben a református, 128 esetben az evangelikus és 13 esetben az izraelita vallás javára.* A megegyezések többsége — 6868 — az anya vallásának javára jött létre.

Nem nyitják meg az iskolákat Londonban

London, szeptember 30.

Tekintettel arra, hogy a Londonból vidékre szállitott anyák gyermekeikkel együtt aggasztó mértékben kezdenek a brit fővárosba visszaözönleni, a kormány elrendelte hogy a két és öt év közötti gyermekeket otthonokba kell gyüjteni, mig a nagyobbak számára nem nyitják meg az iskolákat. A gyermekek oktatását a lehetőség szerint házitanitó utján kell elvégezni. A kormány ujabb felhivást tett közé, amelyben sulyos aggodalmát fejezi ki az anyák és gyermekek önkényes visszavándorlásával szemben.

VÁSÁROLJUNK A
BAROSS SZÖVETSÉG
TAGJAINÁL

ING Harisnya Nyakkendő Alsóruházat
mérték szerint is
Bazsó
VIII., BAROSS-UTCA 66. Tel.

Női, leány-, gyermek- és intézeti egyenruhák
SCHICK
intézetek és zárdák szállitója
IV., Kamermayer Károly-u. 3.
Telefon: 3—891—41.

SIMAY
SELYEM, SZÖVET
IV., Petőfi Sándor-u. 17
Régiposta-utcával szemben.

Tóth László
gyermekruha-szaküzletében
jó télikabátokat olcsón lehet vásárolni!
APPONYI-TÉR 1, félemelet

FÉSZEK BUTOR
a cég neve
BUTORAIT
innen vegye
Budapest, VI., Andrássy-ut 33.
Telefon: 126—165.

Vászon, fehérnemü, kelengye
MÖSSMER
cégnél
IV., VÁCI-UTCA 1.

Fáth
Harisnya
Kesztyü
FERENCIEK-TERE 2

Függönyanyag, butorszövet, butorkreton, csipkék, fátyolok
Hoepfnerné ÉS TARSA
BUDAPEST, IV., HARIS-KÖZ 2. Telefon 187-308

Irógépek
Számológépek
CONTINENTAL IRODAGEPEK VEZERKEPVISELETE
GOY ÉS KOVALSZKY, Budapest, V., Nádor-utca 11.

BUTORT
olcsón, megbizhatóan
KERESZTÉNY MÜASZTALOSOK
BUTORCSARNOKÁBÓL
vásároljon
ULI OI-UT 19. Telefon: 181—691

SZŐRMEBUNDÁK
kész raktára, rendelés meglepő olcsó áron
Poremba Ferenc
szücsmester
IV., Károly-körut 28. T.: 188-483.
„Baross" Aruhitel!

Csery Gyula
szücsmester Főhercegi udv szállitó Alapitva 1884. évben
Ezüstrókák, bundák, szőrmedivatujdonságok
I., BÁSTYASÉTÁNY 2

ARANY EZÜST ÉKSZER
BITTNER L.
aranykoszorus mesternél
IV., Prohászka Ottokár-utca 8
(Egyetem-templommal szemben)

RETIKÜL
Bőrönd
Pénztárca
legolcsóbban
Mitnyik és Augusztné
IV., Kossuth Lajos-u. 1. udvarban

Magyar kristály és porcellán
Kossuch János
IX., Vámház-körut 5.

Zománcedények,
háztartási cikkek evőeszközök, tüzhelyek, kályhák
Jeszenszky Jenő
Ráday-utca 17. Telefon 185-135

BEDNAY
festv. müasztalos és kárpitos üzem
BUTORTERMEK
ISTVÁN-UT 20. Telefon 132-876

KASCH
kalaposmester
férfikalap-szaküzlete
VIII., BAROSS-UTCA 61. SZÁM
Alapitva 1853

SZEMÜVEG
LÁTCSŐ
FOTÓ
Calderoni és Társa
Vörösmarty-tér 1. szám

Varsányi Lajos
szücsmester
Budapest, IV., Muzeum-körut 7.
Telefon: 383—042.

Bundák nagy választékban!
ALAKITÁSOK OLCSÓN!

GERGELY PÉTER
Háziszőttes
VÁSZON ÉS TEXTIL
IV., Irányi-u. 27. Telefon: 186-653 Alapitva: 1906.

Cipő Balázsnál
Muzeum-körut 11
iskola-, torna-, divatcipők nagy választékban

Evőeszközök
Rozsdamentes és zománcedények
Székely János
vas és konyhaszerek szaküzlete
IV., Vámház-körut 12.

Cipő elegáns, jó, olcsó
Domonkos-nál
VI., Teréz-körut 27. szám
Nagy választékban 50 éves cég.

Vászon, fehérnemü, csecsemő-, intézeti, menyasszonyi kelengyék
legelőnyösebben
Triznyai Sándor
cégnél
IV., Petőfi Sándor-utca 7.

Bevásárlásainknál hivatkozzunk a Nemzeti Ujságra

SCHMIDT GYULA
EZÜSTÁRUGYÁR
Budapest, VII., Nyár-utca 13.
Alapitva 1882. évben.

BAZSÓ
ing, harisnya
Budán XI., Horthy Miklós-ut 60
Telefon 456—786
Ágynemü és alsóruházat

DÁNIEL JÓZSEFNÉ
harisnya, női fehérnemü és kötöttáru üzlete
IV., Váci-u. 41 a. | Telefon: 38-00-09
A Tisztikaszinóval szemben

SZABÓ ÉS HORVÁTH FINOM NŐI ÉS FÉRFI SZÖVETÜZLETE IV., SZERVITA-TÉR 6

Karsai József:– Uraim, én égek, ha nincs egy szál gyufájuk!
DINKARIKATÚRA

Templomavatás Debrecenben

A debreceni Tócos-kerti lakótelepen ma délelőtt tíz órakor szentmise keretében szenteli fel *Bosák Nándor* Debrecen-nyíregyházi egyházmegye püspöke a Szent Család Templomot és plébániát, amelynek első plébánosa *Fodor András* pápai káplán, püspöki helynök lesz. A templom alapkőletételére a Holló László sétányon, a város által adományozott telken 1996. december utolsó vasárnapján, a Szent Család ünnepén került sor. *Kőszeghy Attila* építészmérnök tervei alapján 1997. június 9-én kezdték el az építkezést előbb *Nagy Zsolt,* majd édesapja, *Nagy József* vállalkozó vezetésével. A templom organikus építészeti szellemben készült, a hívők véleménye szerint Debrecen egyik legszebb épülete lett.

–F–

Tiszacsegén. A tábor célja a hajléktalanság, bűnözés és szenvedélybetegségek kialakulásának megelőzése, családias hangulatú, személyiségközpontú programok segítségével. A tábor részét képezi az egyesület által havonként szervezett, hasonló tematikájú programsorozatnak.

Szállodában időzött a mackós

Elfogták tegnap délután a somogyi rendőrök azt a 18 éves fiatalembert, aki az előző napon délután kirabolta a segesdi takarékszövetkezetet. A faluból elszármazott ifjú egy Vas megyei nevelőintézetből távozva nemrég Kaposváron, albérletben telepedett le, s tegnapelőtt úgy gondolta: legjobb lesz szülőföldjén pénzt szerezni. Maszkot húzott a fejére, s egy fegyverrel a kezében beállított a segesdi takarékszövetkezetbe, megkötözte az ott dolgozó két nőt, majd 360 ezer forinttal távozott. Az alkalmazottaknak fél óra alatt sikerült kibújni kötelékeikből, azután riasztották a rendőröket, akik a községben házról házra járva megtudták: bizony *K. R.*-t, aki nem éppen jó magaviseletéről volt errefelé híres, újra többen látták a faluban. Az adatgyűjtés jól sikerült, hiszen másnap a megyeszékhelyen a Kapos Hotelben, az egyik szobában lekapták tíz körméről a nyomozók a segesdi ifjút, aki addigra a 360 ezer forint nagy részét már elvásárolgatta. A somogyi főkapitányság szóvivője, *Gelencsér László* százados erre utaló kérdésünkre tömören annyit válaszolt: mindenféle hülyeséget vett a fiatalember.

L. P.

Lopásnak indult, rablás lett

Csütörtökön 23 óra után egy garai lakos tett bejelentést a bajai rendőrkapitányság ügyeletére, miszerint a szomszédságában lakó idős nénihez beosont két ismeretlen személy lopási szándékkal. Már éppen végeztek a kelendő és értékesíthető tárgyak összepakolásával, amikor szerencsétlenségükre a zajra felébredt az ott lakó 75 éves aszszony. Amikor kérdőre próbálta vonni a tolvajokat, mit tesznek, azok nekiestek, és alaposan ellátták a baját. A brutális bántalmazás következtében az idős hölgy nyolc napon túl gyógyuló, súlyos sérüléseket szenvedett. Az immár rablóvá vált tolvajok végül elvitték 60 ezer forint megtakarított pénzét valamint 140 ezer forint értékű aranyékszerét. Az eredetileg felhalmozott használati tárgyakat (például gázpalack) azonban siető távoztukban elfelejtették magukkal vinni a tettesek.

Z. L.

Divat a terménylopás

Gyümölcsérés idején a mezőgazdasági terménylopások gyakoriak Bács-Kiskun megyében. A megelőzés érdekében kéri a rendőrség a lakosságot, hogy ne vegyék zaklatásnak a gyakori igazoltatásokat, ha a közutakon szállítják a terményeket. Több településen megalakulóban vannak a mezőőri szolgálatok, de célszerű az úgynevezett önszerveződés útján meghatározott területeken is megszervezni az őrzést. Mindez a gazdák saját érdeke. A napokban Kunfehértó és Kecel környezetében pár mázsa őszibarackkal lett szegényebb a gyümölcsösök tulajdonosa.

B. A.

Martinkai késelés

G. Ferenc – munkabérének kifizetése miatt – vitába keveredett munkaadójával, *T. Lászlóval.* Haragosan távozott, közölve: többé nem tér vissza. T. ezt nem nézte jó szemmel, talán a főnöki tekintélyét féltette, ezért úgy döntött, három alkalmazottját megkéri, látogassák meg közösen Hajdúsámson–Martinkán, Szondi utcai lakásán Ferencet, s tanítsák már móresre. Így is történt, s a sok lúd disznót győz alapján a renitens munkavállalónak menekülnie kellett saját otthonából. Távozóban felkapta a konyhakést az asztalról, és szégyen a futás, de hasznos elv alapján a közeli kukoricásba menekült. Üldözői utolérték, és ütlegelni akarták. Erre ő a nála levő késsel mellbeszúrta *T. Imrét,* aki szintén T. László alkalmazottja. A férfit életveszélyes sérülésekkel szállították kórházba. G. Ferenc ellen pedig életveszélyt okozó testi sértés bűntettének alapos gyanúja miatt indított eljárást a megyei rendőrség.

F. J.

A reggeli órákban tűz ütött ki a pécsi Fema bevásárlóközpontban. A lángok a kupola alatt, illetve az ahhoz tartozó passzátsoron, mintegy 600 négyzetméteres területen pusztítottak. Az oltásban a pécsi tűzoltók mellett komlói és szigetvári egységek is részt vettek
FOTÓ: MTI – KÁLMÁNDY FERENC

Agyonverték

Tegnap virradóra a Hajdú-Bihar megyei Nagycserén a Balla tanyán agyonvertek egy férfit. A rendőrség a bejelentést követően rövid időn belül a helyszínre ment, ahol a *Kacsándi László* őrnagy vezette forró nyomos csoport megállapította, hogy az áldozat korábban vitába keveredett élettársával, *Sz. Imrénével* és annak hajdan volt élettársával *E. Bálinttal,* elődjével, akik az eddigi adatok alapján a balhé hevében agyonverték a nagycserei férfit. A két gyanúsítottat emberölés büntette miatt őrizetbe vették, s megkezdték kihallgatásukat, hogy tisztázzák, kinek, milyen szerep jutott e brutális gyilkosságban.

F. L.

MŰSZAKI HIBA MIATT FELROBBANT egy motorcsónak pénteken az újpesti Dunaszakaszon. A vezető beszámolója alapján a vízi jármű irányíthatatlanná vált, ezt követően kigyulladt a 700 köbcentis motor.

METEOROLÓGIA

ICI Interaktív Kommunikációs Rt.

Vízállás-jelentés

	cm (°C)
Dunaremete:	48 (18)
Budapest:	155 (21)
Dunaújváros:	45 (22)
Baja:	178 (24)
Tokaj:	485 (22)
Szolnok:	153 (24)
Szeged:	201 (24)
Gyoma:	338 (23)
Balaton:	96 (25)
Velencei-tó:	140 (25)

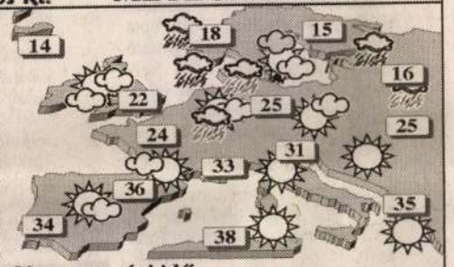

Napos, nyári idő

A kontinens középső és déli tájainak időjárását magasnyomás alakítja. Sok a napsütés és nyári meleg alakult ki. A Földközi-tenger medencéjében 35 fok a jellemző maximum hőmérséklet. Észak- és Északnyugat-Európában ciklonok miatt gyakran felhős, csapadékos és hűvös az idő. A délutáni hőmérsékletek sokfelé 20 fok alatt maradnak.

Újra magasnyomás alakítja a Kárpát-medence időjárását. Sok lesz a napsütés, legfeljebb délután és nyugaton várhatók gomolyfelhők. A légmozgás mérsékelt marad. Hajnalban 10-15 fokig csökken a hőmérséklet, délután 26-31 fok várható. A következő napokban a napsütés mellett a délutáni órákban megnövekedhet a gomolyfelhőzet és egy-két zápor, zivatar is kialakulhat.

Szombat 14 óra

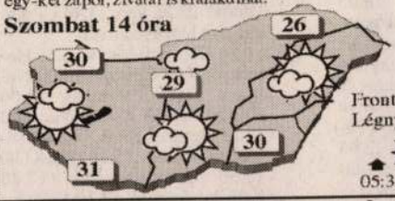

Légszennyezettség
(Budapesten)

SO_2	CO	NO_2
14	13	42

Fronthatás: nincs
Légnyomás: emelkedik

05:39 19:57 --:-- 14:20

Kisvállalkozások, irodák figyelem!
Sokszorozza meg számítógépei teljesítményét! Dolgozzon kényelmesebben és hatékonyabban! Már 2-3 számítógépet is érdemes hálózatba kapcsolnia.
Most kisvállalkozások számára (max. 12 gépig) **akciós áron** számítógépes hálózatok tervezése, építése, szaktanácsadással. Szoftver, hardver telepítés.
ICI Interaktív Kommunikációs Rt. ☎: 342-5356, fax: 294-1458

Hétvégi rádió- és televízió-műsor

KOSSUTH: 4.30 Krónika 8.05 Kopogtató 8.30 Fúvom az énekem... 8.35 Kerek perec 9.00 és minden órakor: hírek, időjárás. 9.05 Családi tükör 9.35 Pótkerék 10.05 Szombat délelőtt 12.00 Krónika 12.30 Mezőgazdasági műsor 13.05 Új zenei újság 13.40 Hálótárs 14.06 Oxigén 14.55 Műsorajánlat 15.05 Irodalmi újság 16.00 Tizenhat óra 17.30 Népzenei portré 18.00 Krónika 18.20 Elő-futam 18.25 Szemle 19.05 Sportvilág 19.29 Az ötös lottó nyertes számai 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Miska bácsi levelesládája 20.05 Édes Anna 21.37 A Suisse Romande zenekar felvételeiből 22.00 Krónika 22.20 A 23. óra 23.05 Diszkotéka 0.00 Hírek, időjárás 0.10 Himnusz

PETŐFI: 4.30 Hírek, időjárás 4.33 Hajnali dallamok 5.55 Állomáskereső 6.03 A szeretet közösségei 6.35 Sportszombat 8.03 Hazai slágerkívánságok 9.04 Hoppá! 10.00 Párkereső 11.07 Sztárparádé 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 Daráló 13.45 Hang-dominó 14.01 Szív küldi 16.00 Ízes történetek 16.30 Emberek és egyéb állatfajták... 17.05 Operettparádé 18.01 Családban marad 19.03 Varázsnaptár 20.00 Sportkoktél 21.03 Folklórfórum 21.50 Magyarán szólva 22.01 Világvége 23.00 Hírpercek 23.15 Annyi... 0.00–5.50 Éjfél után...

BARTÓK: 6.00 Hírek, időjárás 6.03 Muzsikáló reggel 8.00 és minden páros órakor: hírek, időjárás 8.05 Pódium 9.13 Ikaromenipposz, avagy az űrhajós 10.05 Hangfelvételek felsőfokon 11.41 Egy díjnyertes hanglemezről 12.05 Repríz 14.05 Opera-művészlemezek 15.00 A magyar zongoraművészet első aranykora 16.05 Szakcsi Lakatos Róbert zongoraversenye 17.30 Zenekari muzsika 18.05 Aranyalbum 19.05 Budapest Nyári Opera- és Balettfesztivál gálahangversenye 21.30 Zongoramuzsika 21.50 Petőfi Sándor minden verse 22.05 Összkiadás 22.42 Lemezbemutató 0.00 Hírek, időjárás. Szózat

MTV 1: 5.30 Gazdatévé 5.50 Napkelte 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Gyerekeknek! 10.55 Szenvedélyek 11.45 Szerelmek Saint-Tropez-ban 12.35 Válaszolunk... 12.50 Telesport 14.05 Gaiai 14.35 A Holló 16.10 Örömhír 16.30 Divat '98 16.55 Manőver... 17.30 Zóna 17.55 Játék határok nélkül 18.15 Christy 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Így is, úgy is 21.00 Szájból szájba 22.50 Búcsúzni csak nagyon szépen...

MTV 2: 7.00 Híradó 7.15 Aktuális 7.40 Határtól határig 8.00 Nemzetiségi magazin 10.30 Válogatás 12.15 Mély víz 13.00 Európa Ablak 15.00 Triangulum 15.30 Zöldövezet 16.00 Esztergomi napló 16.25 Elkészülni, vigyázz, kész, rajt! 16.55 Mária halála 17.05 Töredék – A múlandóság fölé 17.20 Szentlélek az Azori-szigeteken 17.45 Princ, a katona 18.30 A XX. század nagy románcai 19.00 Mosoly a javából 19.55 Mesetár 20.20 Magyarok cselekedetei 20.30 Híradó 21.00 Hofi... 21.40 Vízi zsaruk 22.25 Mély víz 23.55 Napbúcsúztató

DUNA TV: 5.30 Hírek 5.40 Gazdakör 6.15 Élő forrás 6.50 A népművészet örökösei 7.20 Kismamaklub 7.50 Hírek; Reggeli muzsika 8.05 Összkép 8.35 Rupert maci kalandjai 9.00 A kincses sziget térképe 9.25 Ami igaz, az igaz 9.40 Zengő ábécé 9.50 Mesék a felkelő nap országából 10.00 Tarkabarka 11.00 A telhetetlen mehecske 11.15 Óceániai csavargások 11.50 Vers 12.05 Lapozó 12.20 Élő egyház 12.35 Nótacsokor 12.55 Sárga rózsa 14.15 Tökéletesített természet 14.40 Néhány perc Kabos Gyulával 15.05 Corrina Corrina 16.55 A rétisasok birodalma 17.25 Magyar Történelmi Arcképcsarnok: Ajtony 17.40 Mese 18.00 Híradó 18.20 A fa ágai 20.20 Schubert: Három zongoradarab op. post. 20.45 Esti kérdés 21.00 Híradó 21.20 Sportpercek 21.40 Amatőr 23.20 Híradó 23.35 Vers 23.40 Új reggel jazz blues fesztivál

TV 2: 6.30 Könyvek könyve 6.55 Homokvár 9.00 Partyzán 12.00 Nótaszó 12.30 Potyautas 13.00 Klipösszeállítás 13.20 Fő az étel! 13.25 Egyszer élünk 14.55 Családban marad 15.20 KAKUK 15.50 Unokatestvérek 17.40 Kedves nővérkék 18.10 Kastélyszálló 19.00 Tények 19.30 Szerelem első látásra 20.00 Intruderek támadása 22.00 Testrészek 23.35 Y-akták 0.00 Tükörkép 1.30 Közvetlen ajánlat

RTL KLUB: 7.00 Kölyökklub 11.05 Úrapu 11.30 Enid Blyton kalandfilmsorozata 12.00 Bibliai kalandok 12.30 Szezám, tárulj! 13.00 Hírek 13.10 Jób lázadása 14.50 Csőrre töltve 15.45 BRAVO Tv 17.30 Kedvenc 18.00 ZenÉsz 18.30 Fókusz plusz 19.00 Híradó 19.30 átverés 20.00 Rajzás 22.40 Esti mesék 23.35 Híradó, időjárás 23.50 Betörő 1.30 Fókusz plusz

TV 3: 9.50 Ismétlések 11.05 Beverly Hills 90210. 12.05 Maxi Max 12.40 Űrszekerek 13.35 Az Angyal 14.30 Melrose Place 15.30 Beverly Hills 90210. 16.30 Pepsi Music Time 17.20 Életmentő járőr 18.15 Szellemes testek 18.45 Hír3 19.15 Egy rém rendes család 19.45 A magányos zsaru 21.30 Alkonyzóna 22.00 A nagy borzongás 23.55 Életmentő járőr

MSAT: 1.20 Music Box 10.50 Égből pottyant barát 12.40 Rocktükör 13.10 Négy toll 15.00 Szelep 16.01 Nickelodeon 17.30 Sztárok civilben 18.00 Mit les, Mr. Beadle? 18.30 Ugródeszka 19.00 Ahány férfi 19.55 A terror hálójában 21.40 Az utolsó 48 óra 23.20 Negyvenmillió dollár a tét 1.10 Tűzsárkány 2.35 Music Box

SZÍV TV: 0.55 Zenei összeállítás 7.00 Napraforgó 9.00 Meditációs jóga 12.00 Gerincjavító torna 14.15 Tévéshop 15.00 Rajzfilmsorozatok 16.00 Torna nőknek 16.30 Lehetőség 17.00 Tangó hármasban 18.00 NAS 19.00 Irányjelző 19.30 Delfy 20.00 Celeste 21.00 Vérző szívek 22.40 Hívd Andreát! 23.40 Magányos tigris 1.40 Napraforgó 1.45 Zenei összeállítás

HBO: 7.00 Kerek a világ 8.30 Sztárközelben 9.00 Közös többszörös 11.00 Melrose Place 11.45 Amikor királyok voltunk 13.15 Only You 15.05 A misszió 17.15 Robin Hood 19.00 National Geographic felfedező 20.00 A dzsentlemanus 0.15 Buja ajánlatok 1.40 Az igazság ökle 3.20 Szentháromság és csokoládé 5.05 Hülyénél is hülyébb

Vasárnap

KOSSUTH: 6.00 Vasárnapi újság 7.00 és minden órakor: hírek, időjárás 8.25 Édes anyanyelvünk 8.30 MM – Magyar Millennium 9.05 Világóra 10.05 Szentmise közvetítése Máriapócsról 11.05 Gondolat-jel 12.00 Krónika 12.25 Harminc perc alatt a Föld körül 12.55 Vasárnapi levél 13.05 Névjegy 13.55 Műsorajánlat 14.05 Szonda 14.35 Népdalkörök pódiuma 15.05 Művészlemezek 16.05 Hatvannyolcban... 17.00 Terasz 19.00 Hírek, időjárás. 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Ábrahám Pál operettjeiből 20.05 Egy rádiós naplójából 21.00 Hírek, időjárás. 21.05 Hozam 22.00 Krónika 22.20 Gyöngyössy Zoltán és Kemenes András hangversenye 23.43 Régi híres énekesek műsorából 0.00 Hírek, időjárás, totó. 0.10 Himnusz

PETŐFI: 6.00 Hírek, időjárás 6.03 Állomáskereső 6.06 Végre vasárnap! 7.38 Sportreggel 8.00 Jó reggelt, Európa! 9.04 Bécsi szelet 11.00 Gordiusz-magazin 11.07 Csúcson 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 Az Aranykenyér 14.00 Szépség '98 16.00 Poptarisznya 20.00 Rádiószínház: Méregkeverők 20.28 Könnyűzene 21.03 A Rádió Dalszínháza 23.00 Hírpercek 23.15 Annyi... 0.00–4.20 Éjfél után.... 3.04 Örökzöld dallamok 4.04 Nóták

BARTÓK: 6.00 Hírek, időjárás 6.03 Muzsikáló reggel 8.00 és minden páros órakor: hírek, időjárás. 8.05 Századunk holland orgonamuzsikája 9.05 Az operaszínpad csillagai 10.05 Új Zenei Újság 10.40 Barokk muzsika 11.07 Európa hangversenytermeiből 11.50 Versek 12.48 Hangok és visszhangok 12.58 Nagy mesterek kamarazenéjéből 14.05 Magyar művészek Mozart opera-felvételeiből 15.00 Jubilate Deo 16.05 Bruno Walter vezényli a Columbia Szimfonikus Zenekart 17.18 Ligeti György művészete 18.05 Égövek 19.00 Hangverseny-különlegességek 20.15 Rhengaui fesztivál 21.10 Beszélgetés Nemeskürty Istvánnal 21.30 Irodalmi riport 22.30 Madrigálok 22.46 Rádiószínház 0.00 Hírek, időjárás. Szózat

MTV 1: 7.00 Számítógép-jogosítvány 7.25 "Így szól az Úr!" 7.30 Gyerekeknek! 9.30 Delta 2000 10.00 Tévémagiszter 11.01 Hazanéző 11.45 Nótaszó 12.30 Mérce 13.00 Vészhelyzet 13.50 Telesport 16.15 Walt Disney bemutatja 17.20 Helló, Magyarország! 18.05 Önök kérték! 19.00 A Hét 19.44 Híradó 20.00 Játék határok nélkül 21.20 Amíg a halál el nem választ 22.55 1968 fehér foltjai

MTV 2: 7.00 Űrgammák 7.30 Holmi? 8.00 Tudóra 10.00 Sándor Mátyás 11.00 Tökjó 12.25 Hangverseny 13.00 A Tisza 13.40 A film és... 14.30 Helló, világ! 15.15 A korona aranyból van 16.45 Az MTV 2 jövő heti műsorajánlata 17.00 Csenki Imre emlékére 17.30 Körző 18.00 Szemlátomást 18.30 Kisimbisz, pengő húsz 19.00 A Csillagszemű 20.00 A sitkei kápolnakoncertek tíz éve 21.00 Táncvilág 21.35 Amíg még élünk 22.20 Telesport 23.10 Szülőföldem...

DUNA TV: 6.30 Hírek; Reggeli muzsika 6.40 Élő egyház 7.00 Bolondságok a bohókás bolygóról 7.10 Lolka és Bolka 8.55 Pop-sarok 9.25 Miénk a tér 10.30 Nyelvőrző 11.00 Forrásvidék 11.35 Beavatás 11.50 Vers 12.10 Lóverseny 12.25 Lúdas Matyi 14.10 Bolondos ládafiák – Charlie Chaplin 14.25 Emlékképek – régi híradók 14.50 Sportképek 16.50 Farkas Ferenc: Régi magyar táncok 17.00 Talpalatnyi zöld 17.40 Mese 18.00 Heti hírmondó 18.50 Híradó 19.00 Sportpercek 19.15 A púpos 20.55 Fórum 21.55 Jazzperanto 22.35 Kitisztulás 0.05 Vers

TV 2: 6.30 Könyvek könyve 6.55 Homokvár 9.00 Szelek szárnyán 9.50 Szegény ember narancsa 10.40 Mondom, vagy mondod 12.30 Hűséges az Isten 13.00 Sportszenzációk 13.30 Rinaldo Rinaldini 14.00 A következő áldozat 15.15 Családi kötelékek 16.15 Petrocelli 17.00 Szelek szárnyán 17.45 Kedves nővérkék 18.05 A szupercsapat 19.00 Tények 19.10 Napló 20.00 Közkívánatra! 22.00 Gól! Gól!! Gól!!! 22.50 Bécsi gyors 0.45 A festészet titkai 1.15 Napló 2.05 Közvetlen ajánlat

RTL KLUB: 7.00 Kölyökklub 11.05 Úrapu 11.30 Sweet Valley 11.55 A Dunánál... 12.25 Antenna 13.00 Hírek 13.10 A szürkemedvék földjén 14.05 Életveszélyben 15.00 Knight Rider 15.55 A szórakozott 17.45 RTL Klub Road Show 18.00 ZenÉsz 18.30 Dóra mozija 19.00 Híradó 19.30 Csíííz! 20.00 Vadnyugati galiba 21.35 Kaiser Klub 22.05 Gyilkos sorok 22.55 Híradó 23.10 Antenna 23.40 A szürkemedvék földjén

TV 3: 9.50 Ismétlések 11.10 Beverly Hills 90210. 12.10 Tintin 12.40 Űrszekerek 13.35 Sherlock Holmes 14.35 Az Angyal 15.30 Beverly Hills 90210. 16.30 A magányos zsaru 18.15 Jövőnéző 18.45 Hír3 19.15 Elem nélkül nem megy 21.10 Egy rém rendes család 21.40 Szellemes testek 22.10 Pepsi GenerationNext

MSAT: 2.35 Music Box 13.00 Címlapsztori 14.00 MSat-klub 14.10 Alsófertály-tábor 16.00 Nickelodeon 17.30 Vidám élet 19.10 A sebesség bűvöletében 19.40 Pá, papagáj! 21.20 Én és a maffia 23.05 Címlapsztori 0.05 Tűz és Villám 1.45 Music Box

SZÍV TV: 1.45 Zenei összeállítás 7.00 Napraforgó 9.00 Terhestorna 12.00 Meditációs jóga 14.15 Tévéshop 15.00 Rajzfilmsorozatok 16.30 Gyertyafényben 17.30 Autósport 18.00 Zenei hírzárlat 18.30 Okavango, a vadon szíve 19.30 Delfy 20.00 A nagy dobás 21.50 Egy páholyban 22.05 Vérző szívek 0.30 Napraforgó

HBO: 7.00 Mindörökké soul 8.30 Így készült 9.00 A három nindzsa nem hagyja magát 10.30 National Geographic 11.25 Csekkben a tenger 13.00 Sztárközelben 13.30 Koktél 15.15 Othello 17.20 Botránytévé 19.10 Melrose Place 20.00 Csendszimfónia 22.20 Így készült 22.50 Kockázatos játék 0.40 Wildside 2.20 A Perez család 4.15 Farkas 6.20 Álmodozások ideje

A NAP-KELTE augusztus 17-én, hétfőn is 5.50 és 9.30 között az MTV1-en, stúdióbeszélgetésekkel, szolgáltatásokkal, hazai és külföldi jelentésekkel. Tervezett témáink: Igenis, alapos a búza minőségellenőrzése! – Hege Ottó – OTP-lakáshitel-tartozásokról Spéder Zoltán alelnök – Kinn, padon: Molnár Oszkár, országgyűlési képviselő, Fidesz – Keresztt üzben: a Fidesz főpolgármester-jelöltje, Latorczai János – Szauna: Szőllősi Istvánné kontra Jeney Károly KPSZ – Sport Plusz: Ferenczi István – Beszélő: Tanyi György ügyvédje, Retteghi István – Az év arca győztese – Jutalomjáték: Szakcsi Lakatos Béla – Riporter kerestetik VII. forduló. Producer: Gyárfás Tamás. Főszerkesztő: Dékány András. Műsorvezető: Nika György. Felelős szerkesztő: Lakat T. Károly. Az adás ideje alatt hívható telefonszám: 251-0519.

KŐSZEGVARY KÁLMÁN - festő Erzsébetvárosi 1998.09.11.

Tanítványok *Mester*művei

Kép és szöveg: Galambos Anita

A Wesselényi utcai Támaszpont Galériában szeptember 1-jén nyílt kiállítás az MS Mester Képzőművészkör szigetszentmártoni alkotótáborában készült képekből. A képzőművészkör immár nyolcadik alkalommal megrendezett kiállítását Toperczer Ferenc alpolgármester nyitotta meg, az alkotásokat és a tábor munkáját Molnár József festőművész „tanár úr" méltatta. Végül Kőszegváry Kálmán festőművész, a művészkör vezetője díjakat adott át

ekek

s VII. kerület
. Emu betűi ke-
ul. 20. Vége, az
Össze-vissza éri!
lcsi másképpen.
tve. 31. Orosz
jának - István
n. 39. Zsarolás
t. 42. Ilyenfajta
46. Személyes
a. 49. Eredeti
... Skywalker, a
Erős kártyalap.

megfelelője. 3.
ni. 8. Mutatószó
és oxigén vegy-
0. Ekkor vált
hal. 23. Európai
nz. 28. Nehéz,
ıvaros utcában
? 36. Vietnámi
Patás háziállat.

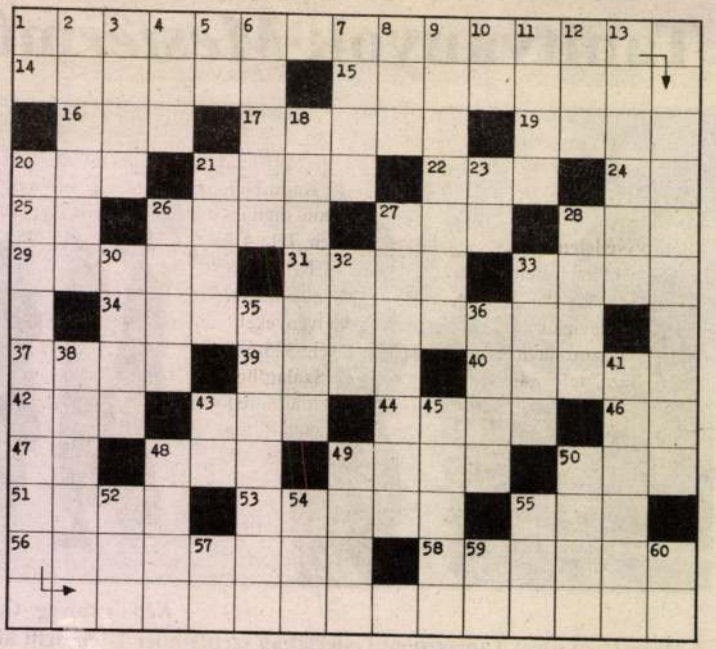

Beküldendő a vízszintes 1. és 34., valamint a függőleges 20. sorok megfejtése nyílt levelezőlapon a szerkesztőség címére (1052 Váci utca 18.)

Beküldési határidő: **1998. szeptember 20.**

Előző rejtvényük helyes megfejtése: Pesti Kertész Céh, Éva utca,

Becsületszavamra. Nem is mondhattam senkinek semmit. Az első becsületszóval is baj van, ezt szavamra merem állítani, sőt azt is, hogy sohasem nyaraltam a konyhaablakban. Valahol hiba van. Vagy a becsületszavakkal, vagy azzal, hogy most mintha sokfelé van sokaknak tartozásuk. Erre pedig vigyázni kell. Én például becsületszavammal erősítem, hogy annak az Úrnak már megadtam a huszonkét pengőt. Mielőtt elutaztam, a vicivel küldtem el.

A legborzasztóbb az és erre akár a szavamat is merném adni, hogy a pesti aszfalton minden ember jellem-egyéniségnek tartja magát. Unikumnak. És ezt hiszi is. Ha ő adja a becsületszavát, akkor az egy ünnepélyes aktus. Becsületszavamra így van.) (F.)

Színház és irodalom

Műhely-titkok

V. *Az érvényesülés útja.*

Többféleképen lehet érvényesülni...

Lehet tehetséggel is, de ez olyan ritka a mai világban, hogy még akkor sem igen jut érvényre, ha valakinek tényleg tehetsége is van...

Mert más a tehetség útja és más az érvényesülés útja!

A tehetség az önmagában való valami! Zárt egység, amiről lefoszlottak már a gyakorlati élet sallangjai...

Mondjuk úgy, hogy tehetséggel könnyű érvényesülni! Legalább is őrizzük meg illúzióinkat!...

Mégis hogyan van az, hogy annyi ember tehetség nélkül is érvényesül? Sőt! Néha már olyan terhes ballaszttá válik, amitől igyekszik az ember mielőbb megszabadulni!

Boem Ritta: Nyári délután

Hát hogyan is vagyunk csak azzal az érvényesüléssel?

Bocsánatot kérek az érdekeltektől, de nekem egészen véletlenül a bécsi éneklő disznó esete jutott az eszembe... Akárhogyan is igyekszem a gondolatot magamtól elhessegetni, mindig visszatolakszik!

Régi história pedig! Több mint negyvenéves!

Az történt ugyanis, hogy a Prater egyik bódéjára nagy, feltűnő betűkkel ezt írták: itt látható az éneklő disznó, a világ csodája!

A jó bécsiek, akik a humoruk mellett nagy zenei képességeikről is híresek, tömegesen tódultak megnézni ezt a ritka élményt... A bódé belsejébe szűk, zegzugos út vezetett, melyen a közönség csak egymás után egyenként mehetett. Misztikus fények és hangok és idegcsiklandozó képek tarkították a bevonulás útját. A korlátokkal körülvett tér közepén ott feküdt szépen rózsaszínűre mosottan a nap hőse, egy másfélmázsás koca... Mikor a tizenkét látogató elhelyezkedett a porond körül, a frakkos idomító vékony kis pálcikával megvakarta őkocasága füle-tövét, mire az negédesen zengte: Röff! Röff!

Ezzel a mutatványnak vége is volt, és a közönség egy másik ajtón diszkréten távozott... Az egyik jovális bécsi polgár megkérdezte az idomítót, hogy hát ez minden?, mire az válogatott bécsi dialektusban, de annál válogatatlanabb szavakkal körülbelül ezt mondta: talán csak nem akarja, hogy azért a vacak öt krajcárért (ennyi volt ugyanis a beléptidíj) magának ez a disznó operát énekeljen?!

És csoda történt! Egész Bécs bement és meghallgatta e csodát és nem akadt senki, aki kijövet a másikat felvilágosította volna, hogy bizony őt ott bent felültették!

Hát valahogy így vagyunk a nagyon agyon reklamirozott tehetségek nagy részével.

*
**

Hogy hogyan kell érvényesülni, arra vonatkozólag álljon itt néhány iskola-példa:

A levelező-tag.

Kora reggel, mielőtt próbára menne, néhány levelet ír. Levelet ír és pedig a szerkesztőknek és kritikusoknak... Mi van ezekben a levelekben? Hát igen, néhány egészen jelentéktelennek látszó figyelmes sor,

Én, te, ő....

TE (találkozol a villamos megállónál azzal az úrral, aki még fog szerepelni): Á szervusz!... Szervusz! Hogy vagy?... Nagyon örülök, hogy találkoztam veled... *(Most elsütöd a rakétát.)* Tegnap ugyanis beszéltem a kávéházban Felkaival... és *(karonfogod, úgy sétáltatod)*... igen furcsa kijelentést tett... veled kapcsolatban...

AZ UR: Felkai?...

TE (Ragyogva): Úgy van... Rám nézve igen kényes, de kötelességemnek tartom, hogy figyelmeztesselek...

AZ ÚR (megáll): Na de kérlek, hát... miről van szó??

TE: Roppant kellemetlen... tudod azt hangoztatja, hogy te becsületszóra kértél tőle egy hétre száz pengőt... és még ma sem...

AZ ÚR: De hiszen ez képtelenség...

TE: Kérlek szépen azt hiszem ismerjük egymást annyira, hogy nem kételkedsz abban, amit mondok. Te tudod, hogy én az az ember vagyok, aki nem igen dobálózik a becsületszavával. Én rám mondhatják, hogy bohém vagyok, hogy könnyelmű vagyok, de ha én valamire a becsületszavamat adom, arra mérget lehet venni. Én a becsületszavamat az esküm fölé helyezem. Na! Most pedig becsületszavamra kijelentem, hogy Felkai szószerint így mondotta.

AZ ÚR: Végtelen hálás vagyok neked... Borzasztó! Én kérlek, aki szintén nem játszom a szavammal, pláne, ha ilyesmiről van szó... azt nagyon jól tudod, hogy ebben talán egyetlen vagyok, Pesten... Szóval kérlek alásan... Ünnepélyesen becsületszavamra kijelentem, hogy éppen fordítva áll a dolog, Felkai tartozik nekem száz pengővel... Hihetetlen... Becsületszavamra!

TE: Kérlek! Kérlek!... Teljesen tiszta az ügy... Hihetetlen... Hopp a villamosam... Szervusz!... *(Felugrasz. Az Úr még várakozik. Várakozás közben elébetoppan Ő.)*

Ő: Szervusz pajtás!

AZ ÚR: Szervusz! Ejnye, de jó, hogy találkozunk. Igazán örvendek... Mondd csak Gyulusom... Mikor beszélsz te legközelebb Felkaival?...

Ő: Felkaival?... Egyelőre bajosan... Jó pofa... Egy hónapja lennt uszkál a Balatonban. Szabadságon van.

AZ ÚR: Lehetetlen. Tegnap beszéltek vele.

Ő: Micsoda rossz viccek. *(Egy kissé neheztelve.)* Mondom, hogy nincs itthon. Egy házban lakunk. Szomszédom... Igazán furcsa. Különben sem állítok valamit, ha nem úgy van. Azt hiszem nem adtam még okot arra, hogy a becsületszavamban kételkedj. Tudod, hogy ebben az egyben nem ismerem a tréfát. Már pedig becsületszavamra kijelentem, hogy Felkai a Balatonban lubickol...

AZ ÚR: Tökéletesen megnyugtattál. Különben is csak egy kis szívességre szerettelek volna megkérni. *(Karonfogja Őt, susog.)* Én ugyanis néhány pengővel tartozom neki... de tudod, hogy ilyenkor nyáron rengeteg a kiadás... Húsz pengőt törlesztenék most, a többit...

Ő (harsog): Szenzációs! Tudod, hogy fog örülni Felkai? Féllábon fog ugrálni örömében. Szomszédom. Két napja csak este jön ki. Fél a hitelezőitől. Otthon nyaral a konyhaablakban. Nagyszerű... Hoci a húsz pengőt!... Szavamra rögtön átadom...

AZ ÚR (most már kissé kényszeredetten): Itt a huszas...

Ő: Köszönöm Felkai nevében... Szervusz! Itt a villamosom...

*
**

ÉN: (Mélyen tisztelt olvasóm, engedje meg, hogy bemutatkozzam: én vagyok a Felkai. Becsületszavamra. Egyébként le kell szögeznem, hogy a húsz pengőt nem kaptam meg a szomszédomtól, akit pedig nagyon szépen megkértem, hogy mindent küldjön utánam a megadott címre. Mélyen tisztelt olvasóm ismer annyira, hogy a szavammal nem szoktam játszani. Betegesen vigyázok az ilyesmire. Szabadjon tehát kijelentenem becsületszavamra, hogy az az Úr, nem is nekem tartozik. Csak én is jelen voltam, amikor kapta. Becsületszavamra. A húsz pengőt azonban az a másik sem kapta meg.

Szász István: Hollandi kislány

agárdi Soós Lajos festőművész műtermében is a hangulatos magyar tájakkal találkoztam.

Amint beléptem műtermébe, rögtön szemembe tűnt egy kis vászna: „Duna Visegrádnál". Pasztell-színek, visszaadva a Duna reggeli ködös hangulatát. A kép különben már ki is volt állítva.

Nagyon érdekesek még „Patak mentén", „Faluvége", „Gyárudvar" c. képei, melyeknek megoldása amellett, hogy naturalisztikus, mégis egészen újszerűen hat. Egyik erőssége a tempera, melyekben finom, hangulatos színeivel szintén teljesen művészit produkál.

Az őszre kollektiv kiállítást tervez, melynek anyagát már szorgalmasan gyűjti.

***

H. Schuschny Erna: Ujabban az olajról áttért a pasztellre. Ezt kifejezőbbnek tartja. Jobban érvényre tudja juttatni vele finoman megérzett színeit.

Látogatásomkor is egy nagy váza virág előtt, munkában találtam. Gyorsan kell dolgozni. A virágok nem birják a nagy meleget.

Egy fiatal keramikus

tűnt fel az Iparművészeti kiállításon: Kösztler István. Vázái, szobrai feltűnést keltettek, épen ezért érdemesnek találtuk felkeresni. Szerény, igen nagy műveltségű, lelkes fiatalember Kösztler István. Küzdelmeiről beszél. Szűkszavúan, de annál bőségesebben ömlenek belőle a mondatok, amikor művészi elgondolásáról, terveiről beszél.

— Imádom pályámat. Egy-egy vázának, szobornak a tervezése, elkészítése kimondhatatlan örömet okoz. Szeretem a színes, zománcos munkákat. A színeket igyekszem figurálisan megoldani. Ezzel a metódussal szép sikereket értem el. Jelenleg kapudiszítéssel foglalkozom. Párisban ma ez igen nagy divat. Szettlák Gás-

Udvary Pál: Anyaság

agárdi Soós Lajos: Vihar után

pár, a Grand prix nyertese, ma is kinnt él Párisban, az ő biztatására kezdtem kapudiszítéssel foglalkozni. Szettlák egyébként nagybátyám. Egyelőre nem gondolok arra, hogy külföldre menjek. Még tanulmányútra sem. Borzasztó költséges volna. Itthon tanulok és igyekszem fejlődni.

Elbúcsúzunk azzal az érzéssel, hogy a kis Kösztler, még sokat fog hallatni magáról.

(— n —)

Szász István festő

A mestert már hosszú hónapok óta távoltartja Budapesttől festőiskolája, amelyet Cegléden állított fel. Most, hogy rövid párnapi tartózkodásra hazalátogatott, fölkerestem, hogy elbeszélgessek vele az elért eredményekről és jövőbeni céljairól.

Nem szeret magáról beszélni. Amellett, hogy a vidék fiatal generációjába beleneveli a művészet szeretetét, irányt ad a még támaszték nélkül álló művészi alkotnivágyásuknak, önmagának is szorgalmasan dolgozik, hogy az őszre tervezett ceglédi kollektiv kiállítására elkészüljön a tervbevett anyaggal.

Érdekes, művészi anyag lesz!

Külön beszámolót érdemelnének azok a fáradozások, amelyekkel a mester fölkeltette Cegléd érdeklődését a magyar képzőművészet iránt.

Fáradságos, de célravezető munka volt.

„A vidék és a képzőművészet" címmel felolvasást is fog Cegléden tartani. Célja: a vidéki közönség tájékoztatása az aktuális képzőművészeti kérdésekben.

A nemrég megnyilt Balatonfüredi kiállításon is több képével szerepel.

(S. K.)

Udvary Pál: A mestert munkaközben találom. Örül jövetelemnek: jól esik egy kis pihenőt tartani.

Érdekes képen dolgozik: pihenő cigánycsalád. Legelő lovak, purdékat dajkáló asszonyok, heverő legények. Nagyon ügyesen van megoldva az a mozgalmas semmittevés, ami a cigányokat általában jellemzi. A kép különben külföldnek készül.

Világos színek, nagy színfoltok, a dolgok egészen egyéni meglátása teszi érdekessé a képet.

Inkább impresszionista, de alkotásaiban teljesen újszerűt nyújt.

Nem karikaturizálja a formákat, hanem stilizáltan, egészen friss megoldásban tárja elénk.

Érdekes képei közé tartoznak: „Déli-vasut", „Lómosás", „Palóc lányok", Krisztus megkeresztelése" és a „Lóverseny".

Az ősszel körülbelül hatvan darab képpel kollektiv kiállítást fog rendezni az Ernszt Múzeumban.

*
**

csallóközi Farkas Lőrinc látogatásomkor épen a nyaraláshoz szükséges utolsó „ecsetvonásokat" végzete. Eleinte az volt az érzésem, hogy nem a legjobb időben jöttem, mert a földön heverő nyitott, félig csomagolt böröndök között úgy éreztem: útban vagyok.

A mester kedvessége meggyőzött az ellekezőjéről. Miután körüljártam műtermét, melynek falát főleg tárlati képek fedik, elém tett egy csomó vázlatot. Girbe-görbe deklik, hajlott falemezek. Készülő képek tervei. Könnyű kézzel festett meleg, barátságos hangulatok, melyeken nyoma sincsen a szépítgetésnek. A nyáron nagy anyagot akar összegyűjteni.

Kellemes nyaralást kívánunk és várjuk az impresszió eredményeit a: — Műcsarnokban.

*
**

Huszthy Ibolya: A fiatal festőművésznő a Tabánt festi. Az omladozó, lerombolás előtt álló Tabánt.

Nem is találtam otthon. Azért egy kis kóstolót kaptam képeiből és az érdemessé tette második látogatásomat.

Most már több képet látok és egy kissé el is beszélgethetek. A művésznő még csak öt éve fest, de már az első időben elfogadták képeit a szalon kiállításain.

Magyar falusi tájak, uccarészletek, dunai tájak, az elmaradhatatlan és a már említett Tabán. Jó képek és mindegyikben ígéret van egy, még jobbra.

*
**

Rónai Géza festőművész műtermének falát túlnyomórészt pasztellrajzok borítják és ez különös, kellemes hangulatot vált ki.

Pasztellképein nem a technikára, hanem a hangulatra helyezi a hangsulyt.

„Téli est", „Ősz", „Behavazott falu", „Aratás után", „Alkony", „Falusi ucca" mind csak töredékei annak a nagy anyagnak, amelyből a kollektiv kiállítását akarja megrendezni. Egytől-egyig tökéletes alkotások.

„Ősz a ligetben": finom színek, mesteri megoldás.

Sok a tabáni, nagybányai, szatmári tájképe, amelyeknek őszi, ködösen borult, majd napsütéses meleg hangulata mind finoman poetikusak.

Rónai Géza, kollektiv kiállítása után külföldre készül.

*
**

Barsi Bronecz Ferenc: Nem kell hozzá különösebb ítélőképesség, hogy a művész képei között bele élje magát az ember a magyar falu hangulatába. Képei elevenek, él bennük a magyar falu, kétségtelen, hogy a mester sokat járt falun és alaposan áttanulmányozta a falu jeleneteit, életét.

Érdekeset nyújt figurális kompozicióival. Nagyszerű képei: „Önarckép", „Olvasó öregasszony". Tájképei közül: „Libapásztor", „Vízhordás" és „Falusi reggel" című képei úgy színekben, mint megoldásban érdekeset és művészit nyújtanak.

A művész a Balatonra készül, hogy vázlatanyagát kibővítse.

*
**

H. Schuschny Erna: Virágkompozició

megunva a csinadrattás maszlagoló vezéreket, *a tehetség energikus irányítását kívánja minden irányban.*

Az intellektüell fölényes tartózkodása és a közönség ez utóbb vázolt hangulata pontos törvényszerűséggel buktatta meg a színház-tudósokat. Ahhoz, hogy ezt a hangulatot kellőképen ki tudták volna használni — amint külföldön kihasználták — és merész fordulattal ismét irányítani tudták volna a közönség ízlését, nem pedig egy egyre fogyó töredék-réteg ízlés diktaturája alatt állani, ahhoz itthon is zseninek, de legalább is tehetségesnek kellett volna lenni.

A színházi tudósok, akkor nyertek diplomát, amikor minden házban hangzatos párthelyiség működött és a színházak pénztárait függetlenül a műsortól, ostromolta a közönség. Nem is olyan régen, egészen a közelmultban, minden albérleti szobában párthelyiség volt. Az „Alacsonysarkúak Országos Egyesülete", „Haditérületiek Gazdasági Világ-Szövetsége" stb. címek alatt három-négy akarnok önjelölt, próbálta becsapni a közönséget. Volt pártiroda, titkár, plakát és kiizzadt programm. Csak épen komoly tömeg nem akadt. Érdekes. *Pedig a „pártvezérek" becsületesen kiszolgálták őket. Programmjuk első pontjától az utolsóig minden az ő szájízük szerint volt összekalapálva.* (Csak épen a tömeget nem ismerték, *mert a tömeg csak ideig-óráig lelkesedik azért, amit látszólag akar. Rövid idő alatt csömört kap,* kiábrándul és várja az irányt-diktáló magasabbrendű irányítását.)

A színház-tudósok kezet foghatnak az akkori pártvezérekkel. Egyiküknek sem volt létjogosultságuk, sem talajuk, egyikük sem ismerte a tömeget. Már pedig, ha valaki olyan foglalkozást űz, amelynek sorsa a közönség kezében van, annak elsősorban annak rétegeződését és szellemi nívóját kell ismernie. *Nem azért, hogy igazodjon hozzá, hanem, hogy irányítani tudja.*

Ehhez pedig soha alkalmasabb pillanat nem volt! *Mert ma ezt a közönség, a tömeg elvárja!*

A színházi tudósok tovább szövögethetik álmaikat, ábrándjaikat. Egészen bizonyos, hogy az a két-három ember, — akik csak addig süthetik a törzsasztalnál pecsenyéjüket, amíg az új irány átlagban felülieket nem igényel — helyeselni fog nekik. Mosolyogni is lehet. Az ő pénzük fogy belé.

A közönség, a komoly, értékes, igazi közönség most már akkor sem keresi fel őket, ha a szabadjegy mellé habos kávét kap. Kár az időért, amit a színházban tölt. De viszont belenyúl a zsebébe, ha a napihíreken, rendőri híreken, elcsépelt közhelyeken túl olyasvalamit kap, ami szellemi nívójának, felfokozott igényének, spannolt idegeinek megfelel. Többet tálalni, mint amennyit ő is tud. *Olyan dolgokra rámutatni, amit ő nem lát meg. Mert, ha csak azt kapja, amit ő is lát, akkor csak a rutin a differencia.*

Mivel pedig szerény véleményünk szerint a színházi tudósok ezt nem látták és nem látják, vagy ha látják erőtlenek: rövidesen elbúcsúzunk tőlük, mint ahogy annyi büszke hatalomtól búcsúztunk már el, ebben a rohanó, vágtató és minden nyomorúsága mellett is érdekes világban.

(F. F.)

Műteremlátogatás

Rovatvezető: SZÁSZ KÁROLY

Boemm Ritta: Miután bevezet közkedvelt csendéletei, figurális dolgai országába, a következőkben mondja el művészi fejlődésének történetét:

— Lőcsén, Szepességben születtem. Iskoláim elvégeztével apámmal Drezdába költöztem.

Mivel a zenéhez is nagy kedvet éreztem, az ottani zeneakadémián a zongora tanszakban kiképeztem magam.

— Mindannak ellenére, hogy imádom a zenét, mégis csak visszapártoltam a festészethez, mellyel már gyermekkorom óta foglalkoztam. Apám kiváló festő volt. Ezt a lépésemet nem bántam meg. Sikerrel járt.

— Három évig tanultam Párisban, utána véglegesen visszatértem hazámba.

— Állandó kiállítója vagyok a Műcsarnoknak, azonkívül San-Franciskóban, Turinban, Rómában, Berlinben voltak kiállítva képeim.

— Számos oltárképet is festettem, de mindig visszatérek a természethez. Ha nem is tudom a ragyogó színeket úgy visszaadni, de igyekszem a sok színpompát ecsetemmel legalább megközelíteni. Enteriört is festek, mindig a ragyogó színhatást tartva szem előtt.

*
**

Fáy Dezső: Külföldi és hazai múzeumok, díjak, elismerések, kitüntetések és ami a legimpozánsabb, az a szerény hang, ahogy művészetéről beszél. Elfogult magával szemben. Hátrányára. Túl erős az önkritikája. Igazságtalan önmagával szemben. Mindegyik képe egy-egy belső átélés. Ez vonatkozik különösen a „Vízhordók" és „Gyümölcshordók" című képeire, melyek csupa hangulatot, lendületet árulnak el. „Florenz", „Régi kolostor tavaszi reggelen", „Városka folyó mellett" c. képei igen komoly alkotások.

Egy nagy vásznon dolgozik: „Szüret Tokajban".

Érdekes a kép fölépítése: az egyik oldalon víg énekszóval szedik a kövér fürtöket, a másik oldalon már-már dáridóznak a jó bor mellett. Az egyik oldalon a szüretelők szorgos munkája, a másikon a gazda megelégedett szemlélődése. Ebben a képben az elmaradhatatlan hangulat dominál. Kíváncsian várjuk az elkészülést.

az igazgatóhoz is feltehetjük kérdéseinket. Szerény, lelkes, komoly ember, akinek első kérése az, hogy csak a telepről írjunk, az ő személyével ne foglalkozzunk. Ezt megígérjük. Be is tartjuk. Arra a kérdésünkre, hogy mi adott erőt az irreálisnak látszó, hatalmas szervezet kiépítésére, a következőket mondja:

— Nehéz lenne röviden, teljesen érthető képet nyújtani. Inkább bele se kezdek. Azonban beszéljen helyettem egy kiváló gondolkodó hasonlata: Materlinck, a haladó élet, az élniakarás, a jogos erők legyőzhetetlenségének igazolására leírja egy fa óriási küzdelmét egy bádoglemezzel. A fa gyökereinek növekedése közben egy föld alá került bádoglemezbe ütközött. A végzetesnek látszó akadályt a fa makacs életösztöne meglepő találékonysággal úszta meg. A lemezen néhány fillérnagyságú lyuk tátongott. Hajszálgyökereket eresztett át rajta, melyeket lennt újra összefont. Igy diadalmaskodott a buta akadály vészes fenyegetésén. Ez a vitalitás. A képzőművészet iránti szeretet, lelkesedés is ilyen bádoglemezbe, ilyen elháríthatatlannak látszó akadályba ütközött az elmult szomorú évek során. Kerestük tehát azt a rést, amelyen keresztül tovább erősíthetjük, fejleszthetjük. Miután pedig a művészet serkentő ereje örök, sikerülnie kell.

*
**

Leszögezhetjük: sikerült. Mindnyájan, akik szeretjük a szépet, a jót, az értékeset, akik hinni tudunk egy szebb jövőben, örülhetünk ennek a jelenségnek, amely az örök igazságot igazolja: nincsenek végzetes katasztrófák, csak igen kellemetlen átmenetek.

Ezzel az érzéssel hagyjuk el a telepet, amely nemsokára szerves része lesz a körvonalaiban már látható új kialakulás egészséges rendjének.

(— o —)

Szinház-tudósok bukása

Semmi sem igazolja jobban a kávéházakban és egyebütt összeverődő színházi klikkek bukását, mint az elmult szezón. Tudomásul kell venni, hogy a színház nem követhet struccpolitikát és legkevésbé épen a színház vonhatja ki magát a társadalom rohamos átalakulásával kapcsolatos felfokozott igényekkel szemben. A színház ma már nem lehet felhígított anekdoták, elnyújtott és kibővített novellák életrekeltője, még kevésbé hamis tételek alapján felvetett *beteges kivételek* szerelmi problémájának felesleges vitahelye. (Ha már itt tartunk: a közönséget már ismét nem érdeklik a kivételek. A közönséget ma az egészséges tömegek sorsa érdekli.)

A mai magyar színházpolitikának — ha ilyesmiről az utóbbi időben egyáltalában beszélni lehet— az volt a jelszava, hogy a magyar közönséget nem érdeklik a sulyosabb tartalmú darabok, tehát igazodni kell a tömegízléshez. (Ezt sem csinálták, mert a színháztudósok a saját ízlésükhöz igazodtak.) Ennek a gyengeséget elárulo rövid programmnak volt az eredménye az a rengeteg kiagyalt arcpirító ostobaság, amely miatt két-háromszázezer magyar intellektüel elfordult a színházaktól. A magyar intellektüel, aki megúszva a háborút, a forradalmakat és az azt követő esztendők eseménydús szenvedéseit, ha végre ismét abba a helyzetbe kerül, hogy három-négy pengőt színházra költsön, elvárja, hogy ne közhelyekkel traktálják egy, az ő életeseményeinél sokkal silányabb és naivabb mese keretében! Itt buktak meg először a szinházi tudósok, akiket a komoly és nagyszámú magyar intelligenciától egy világ választ el. Ennek a nagy ellentétes felfogásnak köszönhető az, hogy ma igen sokszor a lateiner nézo elszégyenli magát a szomszédja előtt, hogy ő is jelen van és pénzt adott a „produkcióért". A színház-tudósok, akik rendszerint csak a kávéházi asztal köré gyült, a magyar intelligenciával semminéven nevezendő kapcsolatot nem tartó csatlósok szemüvegén keresztül látnak, juttatják mai szomorú helyzetébe több jobb sorsra érdemes magyar színház sorsát. (Remélem nem ellenérv az, ha itt-ott sikerül ebben a milliós városban mondd és írjad: háromszáz embert egy jó táncoshoz esténként összeterelni.)

Ennek az igazán szomorú színházvezetésnek tragikus eredménye az is, hogy az írók is igyekeznek a színház-tudósok ízléséhez hozzásimulni. Sok sikerrel nem kecsegtet ugyan ez a megalkuvás, de viszont: színrekerülnek. Élnek. Csak a magyar színműirodalom sínyli meg — átmenetileg. Ma a színház-tudós csak azt az újszerű irodalmi darabot mutatja be, amit külföldön kipróbáltak. (Ezt nem merik megkritizálni a csatlósok.) Ezért nem tud kibontakozni egy új magyar színműirodalom. A külföldi — ha nem is értik a törzsasztalnál — divatból színrekerül. Nálunk az „újszerű", „merész" „irodalmi" munka is rendszerint: demagógia. Ha valaki egy munkanélküli közhelyeit mondja el, vagy agyoncsépelt és régen túlhaladott nyomor-frázisokat szavaltat, akkor ez újszerű és merész?! (Ezen a címen minden kocsmában akad merész író.)

*
**

A színháznak addig volt varázsa, addig volt fénye, amíg a színpadról irányították, befolyásolták, tanították a közönséget! A demagógia, vagy a giccses ostobaságok nemcsak a politikában buktak meg, hanem a színpadon is. Ma, amikor a közönség kiábrándult abból, hogy laikus, handabandázó hordópolitikusok irányítsák sorsát, ma, amikor a tömegek majdnem mindenütt egy-egy kitermelt zseniális vezér diktaturájáért lelkesednek, ma elérkeztünk ahhoz a lélektani pillanathoz, amikor a közönség, — ha úgy tetszik tömeg —

Látogatás az „Országos képkultúra" művésztelepén

Zseniálisan oldottak meg a műtárgyak vásárlási lehetőséget. — Felengedett a közönség tartózkodása és közönye. — Tömegesen keresik fel egyre népszerűbb művésztelepet. —

A magyar műkereskedelemnek két sarkalatos hibája van. Az egyik, hogy úgyszólván hozzáférhetetlenül drágán adja a *tényleg értékes* művészi alkotást, viszont a tömegízlést szolgáló, de megtévesztően tetszetős képeket sok példányban festeti meg az arra ráutalt kiállító művészekkel. (A közönség pedig azt hiszi értéket kap, holott e produktumok kedvéért elejti az igazán értékes műveket.) A másik, hogy — természetesen — kizárólag üzleti szempontokat véve figyelembe, nélkülözi a kellő művészi ellenőrzést. Vonatkozik ez különösen az élő képzőművészek munkáira, amely munkákhoz a nagyközönség még ma is csak a műkereskedelem túlméretezett szervei révén jut. Ennek a rendszernek — mint már említettük — két nagy hibáját igyekszik kiküszöbölni az *„Országos Képkultúra"* művésztelepe, amely fölöttébb eredeti elgondolással teremti meg a kapcsolatot a képzőművész és a nagyközönség között. Ennek az elgondolásnak lényege pedig az: a már tíz éve tökéletesen kialakított szervezetének a magyar közönség mindama rétegét megnyerni, amelyben vagy már él a művészet iránti vonzalom és kedv, vagy pedig ez a művelődési hajlam némi fáradtsággal belőle eredményesen kimunkálható. Ennek a hajlamnak kifejlesztése, elmélyítése oda vezet, hogy az érdeklődők közvetlen érintkezésbe kerülnek a képzőművészekkel. A szervezet tagjai egészen minimális tagdíj ellenében válogathatnak az összes élő magyar képzőművészek alkotásaiban.

A MŰVÉSZTELEP KORSZERŰ ÚJITÁSAI.

A Svábhegy tövében találjuk meg az *„Országos Képkultúra"* telepét. A borzasztó hőségben jóleső hűvösség fogad bennünket. Hűvös folyosók, kellemes temperaturájú irodahelyiségek, műtermek és fogadószobák. A lehűtött levegő dacára is derüs fény, vibráló reflexek hatják át a csupa üvegből álló modern falsíkokat. Az egyik folyosó végén tábla: *„Bennlakó növendékek szobái"*. Érdeklődésünkre megtudjuk, hogy a telepen festőiskola is van, a legkiválóbb magyar mesterek vezetésével. Mult évben Glatz Oszkár, ezidén Rudnay Gyula a korrigáló mesterek. A telep, illetve az *„Országos Képkultúra"* szervezetéről az alábbiakat tudtuk meg:

Idestova tíz évvel ezelőtt indult meg a szervezkedés. Eleinte igen sok nehézséggel, akadállyal kellett megküzdeniök, ma már az ország minden részében vannak tagjaik, akik hólabdaszerűen erősítik a központot. Tagjaik a tagdíjak ellenében minden évben egy igen komoly értéket képviselő képet kapnak, még pedig olyan művet, amilyet maga a művész sem adhat a tagdíjellenértékekkel azonos áron. Ellenben a telepen keresztül megteheti, mert a telep többféle darabot vesz át a művésztől egyszerre és azok árát nem elaprózott tagdíjrészletekben, hanem egy összegben juttatja a művész kezébe. Azonban a tagság ellenében járó évi képigénylésnél lehet szó karcokról is, melyekből akár 6 darabot, vízfestményekről, amelyekből 4 darabot, olajfestményekről, amelyekből két darabot vehet át a tag. Ezek is az elbírálás osztályán természetesen már átment munkák. Igy válik érthetővé, hogy még a mai viszonyok mellett is szenzációs eredményt értek el. Igen ügyesen oldották meg a különböző művészi irányok iránti kívánalmakat is. A még ma is népszerű naturalizmustól végig az összes kipróbált és ki nem próbált kísérletező irányokig, minden igényt ki tudnak elégíteni. Ez is igen nagy erősségük. A szervezetet kitűnő adminisztráció támogatja. Még azt is nyilvántartják, hogy melyik tagjuk mikor, milyen irányú és nagyságú, milyen színezésű és ki által festett képet választott. Az ilyen adatok alapján előre gondoskodnak arról, hogy a következő átvételhez milyen ízlésű munkát szerezzenek meg. Talán „ízlésnyilvántartó" volna erre a legmegfelelőbb definició.

TÖMEGES JELENTKEZÉSEK.

A szervezetnek a legkiválóbb képzőművészeink a védnökei. Ott találjuk a védnökök sorában, betűsorrendben: *Baranskit, Csánkyt, Csók Istvánt, Deák Ébnert, Dudits Andort, Edvy Illés Aladárt, Glatz Oszkárt, Márffy Ödönt, Nádler Róbertet, Pécsi Pilch Dezsőt, Rudnay Gyulát, Szőnyi Istvánt, Telcs Edét, Vaszary Jánost*, stb.

A közönség, amelyet egyrészt az illegális műkereskedelem túlkapásai, másrészt a viharzó viszonyok közönyössé tettek; felfigyelt erre az intézményre. Mint említettük, egyik tag hozza a másikat. Épen látogatásunk ideje alatt választotta ki egyik már jogosult jelentkező a képét. A sokszáz kép közül nehezen megy a választás. Amikor végre megnyugszik egy igen hangulatos tájképben, nem akarja elhinni, hogy az most már az ő jogos tulajdona. Megkötöttség nélkül az övé. Távozás előtt mégegyszer megkérdi az egyik titkárt:

— Tényleg nem kell valamit ráfizetni?

— Nem, — hangzik a felelet — nagyon örülünk, hogy tetszik a kép.

— Valóban úgy érzem, mintha ajándékot vinnék. Hálából beszervezem az egész községünket . . .

. . . Igy folyik a taggyűjtés. Sok szeretettel és még több hozzáértéssel.

MIT MOND AZ IGAZGATÓ.

Jó másfél órája szemlélődünk már, amikor végre

Művész-Élet 1933. 12-13. f.

A gödöllői kulturtábor.

Talán még sohasem adatott meg az irányitó generációnak, hogy ilyen szemléltetően, lyen fenséges szervezetben, pompás felkészültségben lássa felváltásra készen azt a generációt, amely utána következik.

Ez a generáció előre szervezkedett. Előre szervezte őket Baden Powel, aki felismerve a társadalom vészes hibáit, leszögezte az uj társadalom programmját:

> *„Nemcsak fegyveres háború van, hanem van felekezeti, politikai és osztályháború és éppen ezekből szokott kipattani a nagy háború. A cserkészetben kiküszöböljük a nemzeti, vallási és politikai különbségeket és egyetlen nagy nemzetben foglaljuk össze a világ minden fajtájának rétegét.“*

Ime az új társadalom szelleme.

Az új társadalom, amely gyorsan, időt nem vesztegetve úgy alakult meg, hogy a maga egyszerű, de tökéletes, az emberi boldogságot szolgáló célkitűzéseivel, már most is külön társadalmat képez, a széteső félrecsúszott, helytelen irányokba tévedt, a maga önzésében tragikomikusan kivénült társadalomban.

⁂

Úgy látszik még sincsen halálra itélve ez a kultura, ha ilyen csodálatosan gyors gondoskodás történt a mentőexpedíció felállitásáról.

Ez a mentőexpedició szeretettel közeledik és meg fogja bocsátani azokat a hibákat, amelyek már-már tönkretették azt a világot, amelynek kapujában ők olyan jóhiszemű kivánesisággal várakoznak az örökségre.

Baden Powellnek köszönhető, hogy a jóhiszemű várakozást: nem fogja felváltani a a csalódás mindennél fájdalmasabb, kiábránditó érzése.

Ők tudatában vannak ma már annak, hogy az Ő előreszervezkedésüknek komoly, mélyrehatható céljai vannak.

Tudják és érzik viszont azt is, hogy az az út, amelyen az elődök haladtak: járhatatlan.

A felváltásnál nincs idő tanakodásra. A tanakodásba, akkor esetleg beleszóltak volna azok is, akik ludasok.

Ezért kellett nekik mindent előre megbeszélni! És okosan, becsületesen felkészülni.

Sok, sok szeretettel, megértéssel.

Komolyan és öntudatosan mosolyogva.

⁂

A feldúlt világ bűnbánóan, riadtan, kutatja a betlehemi csillagot.

Elhalványult ténye: ott erősödik a gödöllői kulturtáborban.

Folkmann Ferenc

Kőteleki rk. templom

Magyarság képes mell. 1925. okt. 8.

kőteleki templom, amelynek falain még mindig meglátszanak az oláh lövedékek nyomai.
(Markóczi felv.)

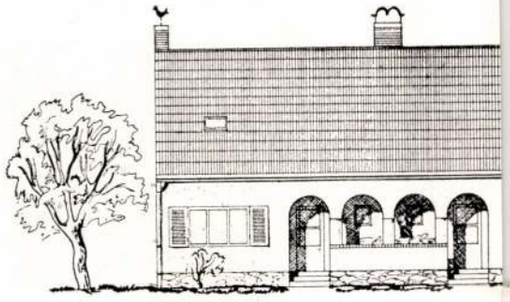

BEJÁRAT FELŐLI HOMLOKZAT

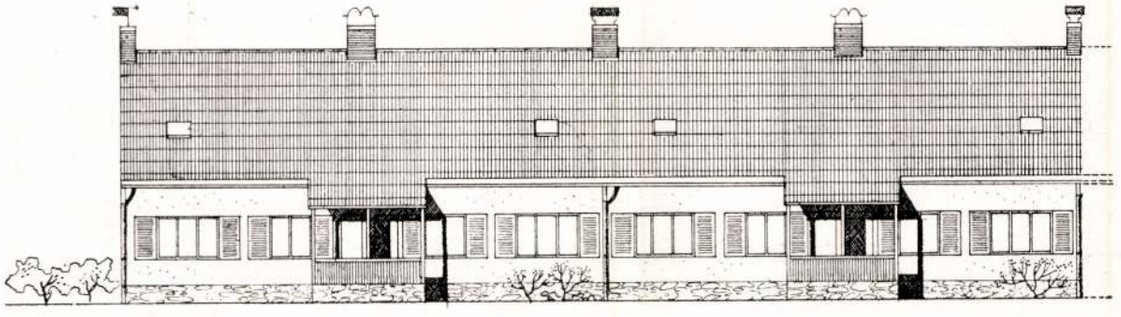

KERTI OLDAL

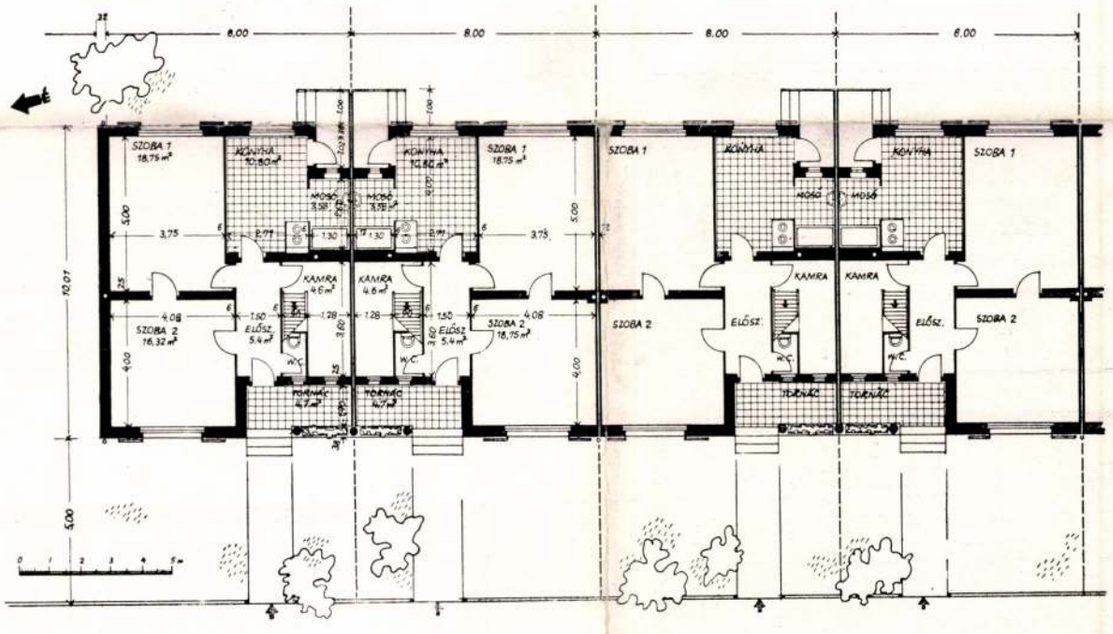

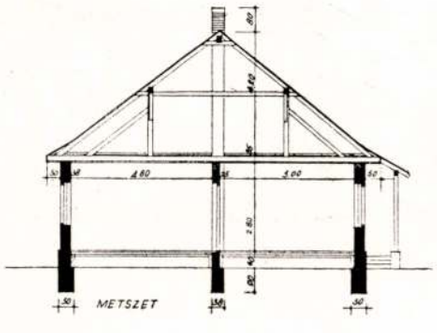

Olgyay Aladár és Viktor terve.

Kétszoba konyhás munkás lakóház terve.

A terv a peremartoni ipartelep munkásai és azok igényei szerint készült.

Egy egysége 87·20 m² alapterületü és 244 m³ beépítésü.

Vízvezetékkel, W. C.-vel és csatornázással van ellátva.

Egy elem önállóan, ikerházszerűen, vagy sorházszerűen is építhető, mely típusok közül most hatos egységben sorházak épülnek előkertes elrendezésben.

Köteles József terve.

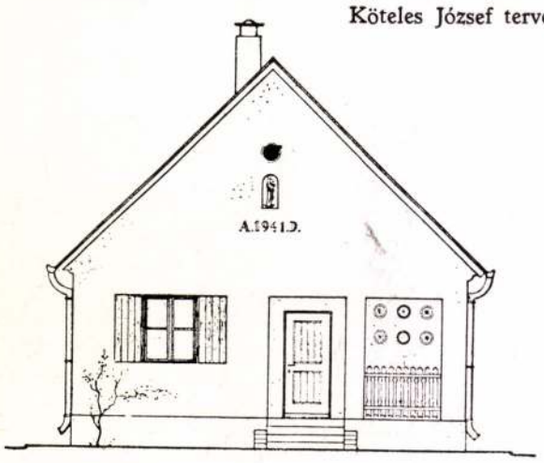

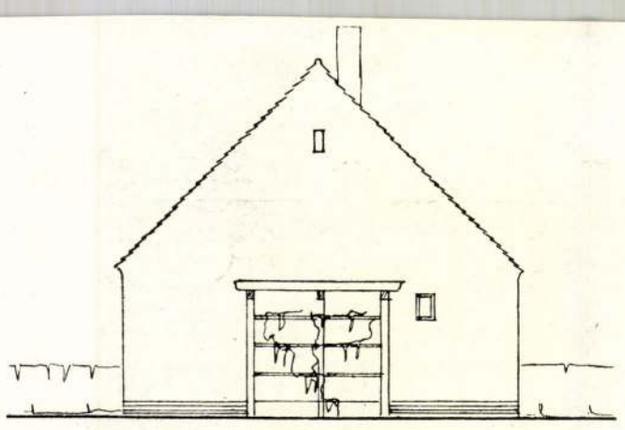

A/v B/v. OLDALHOMLOKZAT.

HOMLOKZATI VÁLTOZATOK:

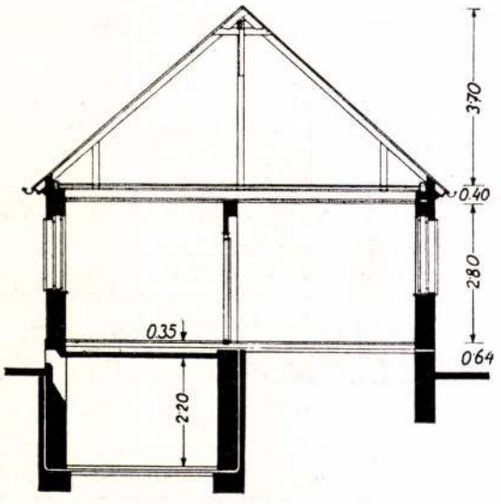

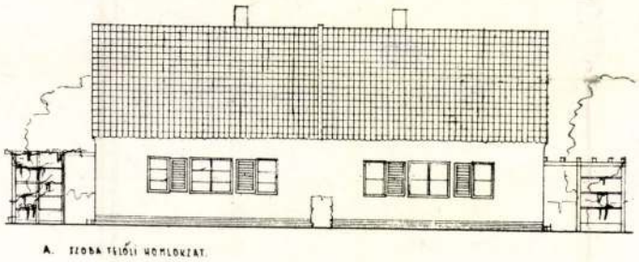

A. SZOBA FELŐLI HOMLOKZAT.

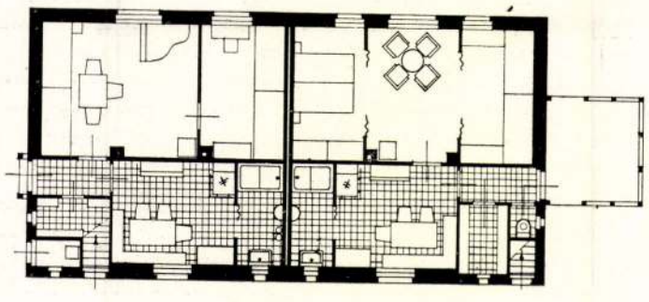

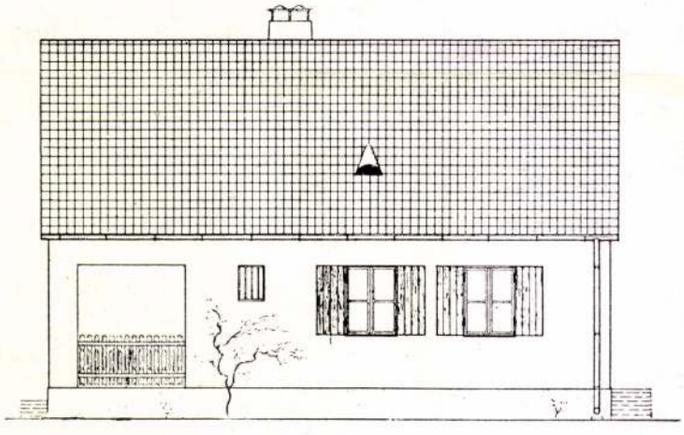

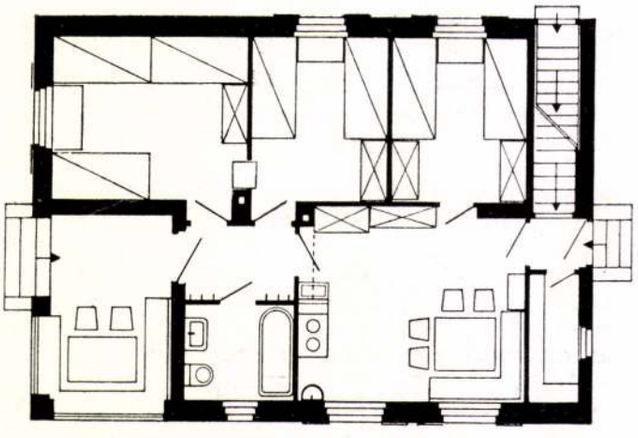

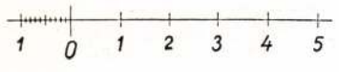

Hálófülkés munkáslakás.

A szoba-konyha, mellékhelyiségekből álló munkásház takarékossági okokból ikerformában készül.

Az egységes térhatású szobából éjjelre függönnyel három fülkét lehet alakítani; így külön hálóhelye van a szülőknek és külön a gyerekeknek és köztük még szigetelő semleges tér is marad. A szoba ilyen kialakítása kiküszöböli a térhatás nélküli szűk lukakból álló lakást és mégis három-szoba kényelmét adja.

A konyha ebédlő-sarkával egyuttal étkező-hely. A konyhából nyílik a vizesfülke, ahol mosdani, mosogatni és fürdeni lehet. A melegvizet a tűzhelybe beépített tűzhelypalack, illetve lampart üst szolgáltatja.

A W. C. szükséghez képest kivülről a tornácról nyilhat.

Kötelés József

Schal Róbert – Zsuffa András

Magyar Televizió Székház tervpályázata 1967.

a terv megvételben részesült.

Magyar Építőművészet 1968. 6.sz.2.l.

Köteles József, építész

Tervét megvették.

— : Újüdülőkörpont Budapesten 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. nov. 29.

Köteles József

az Országos Lakásépítési Hitelszövetkezet által kis családi lakóházak építésére kiírt tervpályázaton tervét megvette.

MMÉE Közl 1941.164.l.

Köteles József

a Főv. Közm. Tanács
kislakás szerep
díjazás

MMÉEKözl

1940. 25. l

Köteles J.

l.

A Pe Madách

SCIENTIA ET CONSCIENTIA
SOPHIANUM

Igen tisztelt Titkár

Kiránságának s
készséggel teszek e
A kép engem egéni
is nagon érdekel.
A hét első nap
valamelyikén bemeg
Muzeumba.

Igaz tisztelet

1930 IX. 20.

Hékely

NYOMTATVÁNY

Budapest

Meghívó

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Magyar Nemzeti Múzeum Baross-utcai előadótermében (VIII., Baross-u. 13) 1937. évi november hó 10-én este 6 órakor

Augustus császár születésének kétezeréves fordulója alkalmából

tartandó

ÜNNEPÉLYES EMLÉKÜLÉSÉRE

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az augustusi béke szimbolikája a primaportai Augustus-szobor páncélján. Dr. ALFÖLDI ANDRÁS előadása.

Gerevich Tibor
elnök.

Az ülés előtt fél hatkor választmányi ülés a decemberi közgyűlés előkészítése tárgyában.

Vendégeket a Társulat szívesen lát.

Köteles József

épitén

l.

Bierbauer Virgil dr.

Kislakásos családi
házak mintatervei.
Bp. 1941. 92, 93. l.

műépítész gyulafehé
utiszámláját 100 K.
építésvezető óradíjából
utiszámláját (23 K. 60
(postdíj)
küldeni.

Kötelés József

épitész

li

Kotsis kisczal

lapszám

nincs

Kötelés Árpád

Szerepel a „Műtaram"
kiállításán

Nemzeti Újság 1938 VII. 30

Köteles Árpád festő

Csoportkiáll. a műteremben. Nagyvárad 1928.
Jul. 31. 20 l.

árnyék: megvilágító
letkező sötét tér. Le

MDK

Köteles Árpád

Pásztortüz, of.

Parasztszekér, of.

Müterem 18.csop.kiáll. 1938. jul.

MDK

Köteles Árpád

Pásztortüz, repr.

A "Müterem" kiáll. Művészet 1938. 119.1.

Kötcles Erzsébet

grafikus

neve szerepel "A magyar képzőművészet Csehszlovákiában" c. cikkben a 7-8. oldalon

Kritika 1973 december

Kötöles Erzsébet, grafikusművész

Gyöngyön táborozó képzőművészek alkotásait láttuk az adás során. A művészek: Kotnyek Erzsébet, Borostyán Mária, Kovács Ferenc, Szatmári István, Kötöles Erzsébet.

Falujárás

1974. VIII. 22. TV. 17.40 [Md.]

MDK

Köteles József

Hálófülkés munkáslakások, repr.

Építőművészet 1942. 2 sz. 44.l. /Munkáslakások/.

KÖTELES József építész M.D.K.

Berhida, ált. iskola

Az előtér stukko lusztro-foldisze

2. Gács Györgytől

Vig István: Kocsma, kisbolt és az új iskola

Magyar Nemzet 1962. január 31. 3. l.

Kőszeghy Gyula, építész

M.D.K.

és Körmendy Nándor
terve lejtban felelt meg a

Köteles Józssf M.D.K.

A Paskál-fürdő tervpályázaton megvétel 10ooo Ft.

Társtervező: Gothárd Zsigmond, Kéri Gyula, László Ferenc

Magyar Építőművészet 1968/4. 3-8.l.

Köteles József,csizmadia

Győrben polgárjogot nyert:1787.szept.19.Zsiráról jött.kath.Taksa 4 Ft./Album Nee-Civium 1745-1838 Győrv.lvt./.102.o

Lengyel Alfréd: Sopronmegyei családnevek Győr város polgárkönyveiben.97.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XII.1958.Sopron

MDK

Köteles József

Tervpályázati eredmény. Esti Kurir, 1941. szept. 12. 5 l.

le .D. K

KÖTELES József építész

50 férőhelyes típusóvoda Repr.

75 " " "

Szrogh György: Típus-gondolatok
magyar építőművészet 1957.(VI.) 576.
142-143.l

M. D. K.

KÖTELES József építész (KÖZTI)

Török u. 7-9.

Pintér Béla tervező munkatársa

Bene László: Lakásépítkezések Budapesten

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 164. l.

Köteles József.

Nádler Róbert tanítványa.

A Műegyetemen megnyíló építészkiállításon a rajz- és ékítménytani gyűjtemények között szerepel munkája.

Magyarság, 1925. Máj. 31.

Köteles Árpád

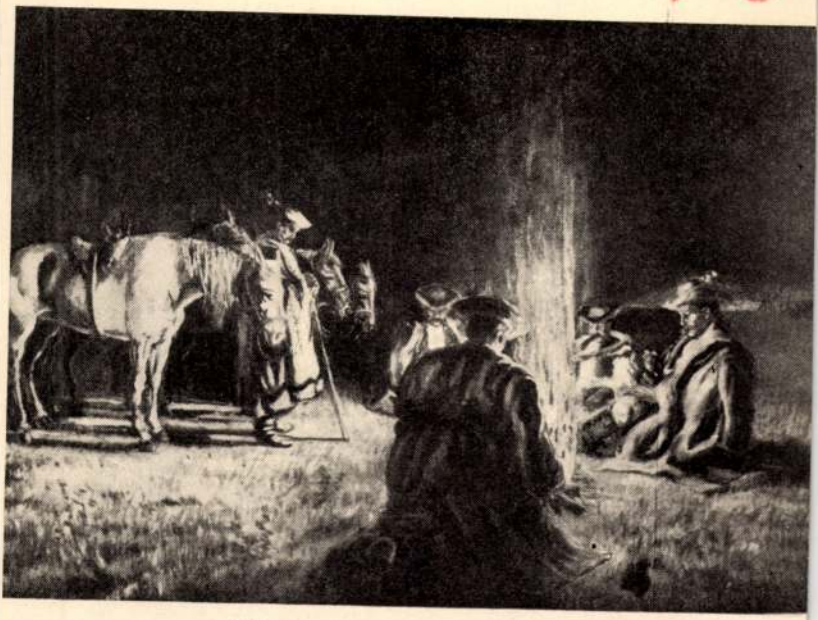

Köteles Árpád: Pásztortüz

A „Műterem“ ki

kiállításáról

Művészet. 1938. 11 f. l.

tási világi részének egyik nemes alkotása Vinkler László „Parnasszus a Tisza partján" című nagyméretű festménye, továbbá Aba Novák Vilmos, Dorogi Imre, Felföldy Mihály, Hódi Géza, Nyilassy Sándor, Szüle Péter és Tóbiás György művei.

Felelős szerkesztő: **Kende Béla**
Szerkesztő, felelős kiadó és kiadótulajdonos: **Erdős Imre**

Ágotha Hilda: A mámor
A „Műterem" kiállításáról

Köteles Árpád
festő

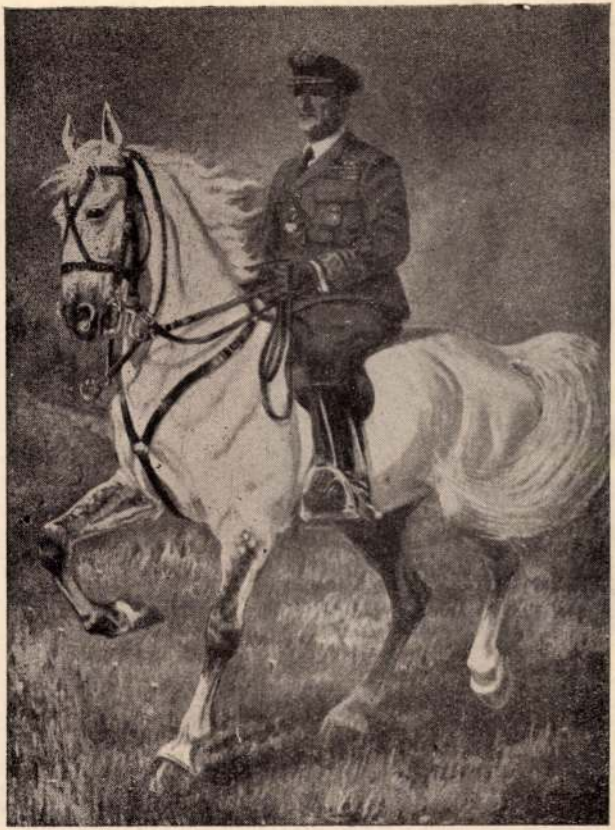

Köteles Árpád: vitéz nagybányai Horthy Miklós — Vitéz Nicolaus Horthy de Nagybánya

: **Kútnál — Au puits**

exposition de printemps de la Galerie

nemcsak városemlékjellegük miatt muzeálisak, hanem azért is, mert a magyar akvarel-festészetben összekötőkapcsot jelentenek *Edvi Illés* Aladár nagy stilusa és a mai vízfestészet között. Ennek az átmeneti vízfestő korszaknak minden értéke benne van *Csánky* művészetében, mert *anyagszerüsége* mellett már nemcsak *helyi* színekkel dolgozik és ecsetkezelése is korszerü.

Köteles Árpád

A Műterem kiállításáról.

Művészet. 1938. 119. l.

Köteles Árpád: Parasztszekér

Várady—Szabó Lajos: A

Árpád és Bokor Róbert. Ezek közt találunk olyanokat is, akik egy-egy külföldi tárlat számára is meglepetést jelentenének Király János igényes genrekompozicióí, Kotoff Olivér kiváló állatképei, vagy Krutek György történelmi levegőjű vásznai és érdekes lokális vonatkozású képei, erősen kimagaslanak az átlagnivó fölé. De még azok között a képek és szobrok között is, amelyeket már megszoktunk ebben a környezetben, van számos megjegyzésreméltó. Ágotha Hilda kecses kis plasztikái, Budás György hangulatos tájai és genreképei (különösen a „Mosónők"), Bokor Róbert táj- és vásárképei, Köteles Árpádnak a mozgalmas falusi életet ábrázoló vásznai, Pokorny Marcella igen hatásos tanulmánya („Öreg-

KŐTELEKY DÉNES, SZILÁGYI ISTVÁN, műépitészek

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964. dec. 11-22.-Mindketten szerepeltek azon. Szombathely:Savaria ut,utcasor emelet ráépités.-Épitészek:Kőteleky és Szilágyi.-Tervezés:1963.-Kivitelezés: 1964. 118.old

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

KŐTELEKY DÉNES ,SZILÁGYI ISTVÁN, építészek

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964. dec.11-22.-Mindketten szerepeltek azon.
Szombathely:Savaria ut,utcasor emeletráépités.Építészek Kőteleky és Szilágyi.-Tervezés: 1963.-Kivitelezés:1964.
Fekete repr. 118.old

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

Kőtelepi templom harangja (Sáros vm)

l. Arch. Ért 1920 – 22 113. l.

745. NAGY DISZEDÉNY, porcellán
szines jelenettel és virágokkal.
gefasst. Auf türkisblauem Fond

746. SZÁMTAN ALLEGÓRIÁJA, s
rokokódiszü talapzaton. Niede
farbige Porzellangruppe. Model

747. TRÉFÁS TÁNCJELENET, sz
farbige Porzellangruppe. Wien,

748. ANYA KÉT GYERMEKKEL
mit Kinder auf Sessel sitzend,

749. A GAZDASÁG ALLEGÓRIÁJ
köpüvel és háziszerszámokkal.
zellangruppe. Meissen, XVIII.

750. ÁMOR MINT BIRÓ, fehér po
als Richter, weisse Porzellangr

751. ANYA KÉT GYERMEKÉVE
Kinder, farbige Porzellangruppe

752. KERTÉSZ, fehér porcellánszob
Bécs, 1780 k. — Gärtner, weiss
um 1780.

753. A NYÁR, allegórikus szines

ak, domboru és aranyozott diszitéssel és két szines
asen, Porzellan, amforaförmig, mit Relief und Gold-

párnán heverő gyermek alakjával. Bécs, 1854. —
it Kinderfigur. Wien, 1854.

ru és szines virágos neorokokó diszitéssel. Cseh,
nit reliefiertem, farbigem Blumen- und Neorokoko-

cs, 1840. — Der lustige Schneider, weisse Porzellan-

s piros diszitéssel. Mosdótál, kancsó, szappan-, fog-
chservice, Porzellan, mit Reliefdekor in Rot. Eine
und Schwammbehälter. Wien, 1860.

szines vadászjelenetek és a fedőn Szászország cimere.
riczburgi kastély látképével. Aranyozott, bronz fog-
— Dose, Porzellan, mit farbigen Jagdszenen und
Bildnis August des Starken und Schlossansicht von
Illusztr. XXXII. tábl.

alak. Beyer mintája. Ludwigsburg, XVIII. sz. m. f.
le Frauenfigur. Ludwigsburg, zw. H. XVIII. Jh.

aranyozva, oldalán négyszögü keretben szines táj-

Kösztler József

őrás

lásd

Horv Szombőrás

Vasi Szemle

1935. 154. l.

155.

Lange G. Gy.
1860.

II. kötet.
1.–427. ll., képes táblák
n.o.
1863.

Másvolik nakan: Erdély.
1.–135. ll., képes táblák
n.o.
1864.

Köszvényi rk. templom

harangja

Máté István korondi

harangöntő műve

lásd

Szép művészet

1941. 40. l. - 41. l.

F. Pammer. Sevél

Kötél Sajos

mezőtúri tarchas

l.

Ezredévesk iáll

XIII csop. 19. l.

T. 33.

t várat és várost az ostrom-
veszik körül középütt a vezér
Felirata alól balra:

der Vestung Grüch

. das innere Schlos kezdettel

alra: pag. 17.

.6 cm.

Kőszabrok.

Sz. Ny. 19. 2.

„Forárosnak nagy terein Lendvay szabrán a nimbás előtt s a nádor szabrán (a József tér) ziszt zemi szabornak zem bír." (Pesti Napló 1869."

Vas. Ujs. 1869: „a Sebestyén-tér közepén éltelenkedik" a régi Sebestyén-szabor, amely „mely egy felmosz ze vétiek dinére."

Ly. III. 87-88.

Sorszám: .....

A Magyar Posta Betegségi Biztosító Intézete

Budapest, VIII, Mikszáth Kálmán-tér 5. szám.

Tel.: 139-860

Érvényes.....napra, a .....naptól fél ápolási díj erejéig

Kórházi utalvány

a Postás Alapítványi Kórház (Budapest, XII., Kékgolyó-utca 5 sz.)

..... kórház / klinika Gondnokságának

Szíveskedjék ..... posta

..... feleségét / gyermekét a kórház legalsó osztályára felvenni és legfeljebb a megjelölt időtartamig a M. Posta Betegségi Biztosító Intézete terhére ápolásban részesíteni.

Valószínű diagnózis: .....

Budapest, 195 .....

.....
intézeti igazgató

A kórházba beutalt beteg (hozzátartozója) előzetesen gondoskodjék a kórházi ágyhelyről és csak a férőhely biztosítása után utazzék a kijelölt kórház székhelyére.

P. B. B I. 902. sz. — 203 Államositott PHÖNIX-NYOMDA BPEST, VIII., JÓZSEF-U.

MDK

Köszöntös István

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1968 márc.

Kösztler István

Keramikus

1928-34

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 45. l

77. kép. *Gaddi, Taddeo követője: Madonna szentekkel.*

Kösztler István

Keramikus

1928.

Címtár 1930. 85.1.

n(~~köz~~ bez néz[illegible]. Jobb kezével asztal-
album van; gyűrűs baljában pedig felemelt
jának tollas forgóját, mentekötőjét s öv-
ik. Rövid hajat, bajuszt és körszakáll
óra kötött, atillája brokát és (vállaravetett) galleros
érdemkeresztet visel. Feliratai a kép alatt:

AUER JÁNOS
ármester.
JÁNOS

Veréby Sománé
és tilos
y Testvérek Budapesten
az alak nagysága 30 cm.
(chin. pap.).

8/98 № 2.

/98

MDK

Köszler István keramikus

Szász Károly: Müteremlátogatás. Müvész-Élet 1933. 12-13. sz. 6. l.

Köszler Etel

butorterverő

1911.

Eimisk 1930. 85. l.

Pettera Hubert:

Mellig, balra f
Tölfelé fésült haja, baj
álló gallérjának sar
alakú tüt nord, kab
alatt:

HUBER

k.k. Hofjagálen
a jobb karnál: Giehsz
alól balra: Kiadta Vere
jobbra: Ny. Légrády
s legalól középütt: 18

Könyvnat, a

965

anyk

Kőszeg Antal

Nívódíjat kapott a Szegedi Tanárképző Főiskola plakát-pályázatán.

N. N.: Plakátpályázat

Dél-Magyarország 1969. III. 7.

Kőszegi Rerső

butorterelő

1928-29.

Éimisk 1930. 85. l.

III. Károly.

A felhők közül kil
Károly. ~~Teljesen bérbe va~~
s csipőjére tett baljával usz
dör parókájának fürtjei
vált. A részben látható ara
Jobbról Dobrzensky Venczel h
irás van: „AVGVSTISSIME" kez
a császáti sas lebeg, mig a feje
garral ~~meg~~ és sisakkal. A el
allegoricus négy gyermek ~~tü~~ -nik
ról pedig Fortitudo trónol m
ágyúval. A háttérben a s
munkások dolgoznak és az
harczos puskáját tölti, egy p
tól őrzött pajzs on
AUGUSTISSIMIS AUSPICIIS SACRA
NORUM IMPERATORIS SEXTI
kezés tételei ~~[illegible]~~ advák

Rézmetszet,

Ltha 96

Köszegi Rersö
butorterverö
1931. végbiz. jó

Iparm.Isk.Évk.
1930-34.47.l

KÉS ÉS VILLA
XIX. század.
Aranyozott ezüst, 18·5 és 19 cm.

KÉS ÉS VILLA
XIX. század.
Fém és fa, 18 cm.

KÉS ÉS VILLA,
két pár.
XIX. század.
Fém, 22 cm.

GYŰRŰTARTÓ,
filigrános dísszel, tetején emberke.
XIX. század.
Ezüst, mag. 10·8 cm.

DIPTYCHON,
festett, zománcos, félkörös felső záródásokk
Keresztlevétel—Madonna szentekkel. Az utób
Rafael folignoi Madonnája után.
XIX. század.
Réz, 41·5×62 cm.

ÉKSZERTÁLKA,
két füllel, hintázó gyermekek trébelt képével.
XIX. század.
Ezüst, szél. 18 cm.

TÁNYÉRKA,
trébelt.
Török munka, XIX. század.
Ezüst, átm. 14·5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

Kőszegi Rezső
butortervező
1928-31

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 45. l.

SZAKOLASZORSZÁGI FESTŐ, XVI. század
advezér páncélban
ászon, olaj, 116×101 cm.

SZAKOLASZORSZÁGI FESTŐ, XVII. század
rromei Szent Károly és Nerii Szent Fülöp
ára húzott vászon, olaj, 13×19 cm.

ELSŐOLASZORSZÁGI FESTŐ, XV. század
Madonna a kis Jézussal és Ker. Szent Jánoskával
ilkörös felső záródással, fa, tempera, 12×43 cm.

ELSŐOLASZORSZÁGI FESTŐ, 1580 körül
ent Ferenc álma
ászon, olaj, 52×41 cm.

ERRARAI FESTŐ, XV. század vége
risztus sírbatétele
, tempera, 43×55 cm.
: Ipolyi-gyüjteményből.
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 89. szám.

ERRARAI FESTŐ, 1520 körül
mete Szent Antal
, tempera, 151·5×60 cm.

ETI, DOMENICO (mantuai festő, 1589—1624)
Magdolna (75. kép.)
Capese Zurlo-, majd San Marco-gyüjteményből.
Gerevich PA, 241. és 263. l. (Képe 243. l.) (Domenico Feti.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Lepold—Lippay 55. l.

Kővágóörsi románkori
templomrom

(Zala vm)
Szent Kristóf
képe

Gereczefalképek
541. h.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban vagy Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejtv. Ujság	Sztár			
köznap	vasárnap								
—	—	4	—	2	—	2			

Kelt Kemhaja 942. II 7

Hermann János

aláírás.

16. Magyar Hírlap 2004. március 12. péntek

1 mondatban

• **Köteles Léna** orosz származású magyar festőművész képeiből nyílik kiállítás március 16-ától a WIFI Oktató és Továbbképző Intézet mini galériájában az I. ker., Krisztina Körút 39/B-ben. *(mh)*

Since the mid 90's several inhibitors of
and entered into clinical studies. By nc
these compounds, APC-2059 of Axys (U
II).

Our studies were first directed to the cla
for substrate residues at positions P_1,
examination of peptidyl Arg- and Lys-p
three inhibitors, i.e. APC-366: 1-hydroxy
(Hyn-Arg-Pro-NH_2), a well studied irreve
refere,nce compound (**R**), its arginal anal
(**B**), an arginal analog of Z-Trp-Arg-pNA
showed inhibitory properties. Evaluation
so far indicate the following. (a) P_1 prefe

Kővágó Zsuzsa

15
kedd

17.30
KLUB
Interferenciák
Megmozdulás (tánc- és fotosorozatok)
Közreműködik: Kővágó Zsuzsa

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. november.

Kővágószőllős

(Pécs mellett)

római-kori sírkamara

Nagy Lajos: Pannonia sacra.

Szerédi Jusztinián:

Emlékkönyv Szent István
király halálának kilenc-
századik évfordulóján
Bpest, 1938. I. k. 42. l

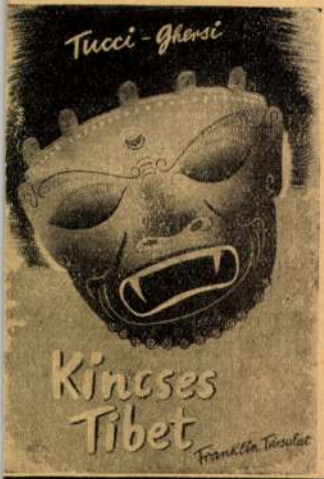

KEÖPE VIKTOR
A szigetek gyöngye
Titokzatos Kína

LEIDENFROST GYULA
Keserű tenger

STEIN AURÉL
Ősi ösvényeken Ázsiában I—II.

SVEN HEDIN
Ma Csung-Jin menekülése

TEMESY GYŐZŐ
Sasok hazájában

G. TUCCI—E. GHERSI
Kincses Tibet

Szerda

5

Placid vt.

Csütörtök

6

Brunó hv.

Péntek

7

Rózsafüzér

Szombat

8

Magy. N.-A.

KŐVÁGÓ Simon kőfaragó. Az egri adóösszeirásokban már igen korán, 1721-ben feltünik neve és 1740-ig szerepel, mint adózó iparos.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Kővágó Simon, kőfaragó

Neve az egri adóösszeírásokban 1721-ben tűnik fel és 1740-ig szerepel.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topogrfáiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 353. old.

Kővágó Pál

1646 Kassa

lásd

Arch. Ért

1910. 265

Kővágó Marika [– Tamás ferencné] MDh

népművész
kalocsai „ízó-" hímző iparművész

V. ö.: Tamás ferencné

Szabadi Sándor: Három éjjel megálmodta — három nap kigondolta

Népszabadság, bp. 1959. júl. 30. 8. l

MDK

Kővágó Mariska, Tamásné

l.: Tamásné Kővágó Mariska

Nők Lapja, Bp. 1958. február 13. [15. l.]

Kővágó Mátyás

l. Mátyás, kővágó

alatt.

rheum rhaponticum
rebarbara

Kővágási Vk. templom

Madona-szobor. XV. sz. a kővágási templomban VI. 243.

Mur és Kvt. Ést

Vélemény:

950/1916

Stephaneu

Köteles Tamás

MDK

kassai céhmester 1715-ben

Nick B: A kassai szt. Rozália-kápolna története. Kosice 1935. 89.l.

MDK

Kötmendy Nándor, templomszakértő mérnök

Baróti Géza: A véletlen feltárta a földalatti Pécs 1600 éves titkait. Pest, 1939. dec. 9. 7.1.

MDK

Köteles József

kétszobás lakóépületek terveire kiirt 2oo pengős dijat kapott

Kislakásos tipusházak pályázatának eredménye. Magyar Iparmüvészet 194o. 41.l.

Kővár

Meje Keleti Gusztáv-
tól, repr.

Stilágyi: Magy. nemzet
tört. VII. 315. l.

Kővár

Nagybánya közelében leírása és képe repr.

Palmer Kálmán:
Nagybánya és környéke.
Nagybánya, 1894.
257 – 257. l.

A képet Keleti Gusztáv rajza után metszettéz fába s 1869-ben alkalmam a Vas. Hjs-ban jelent meg.

TSÁGA
944
4

oktatásügyi minisztertől.

Meghagyási igazolványok.
Melléklet száma: 2
Hiv.szám: 12/1943. Om.

atba hozott .a.l.k.a.l.m.a.z.o.t.t.a.k
ási bizottsága által az 1944/45.
sukban meghagyottak meghagyási
küldöm meg Méltóságodnak, hogy
szolgáltassa
megállapitandó időpontban

ogy az előirások értelmében a

Kővár

végvár

Butyásza nevű falú
közelében a Lápos
vize kalpartján

Kővári Erdépenul.

152, 153,
154. l.

Pikéthy Mihály:

Derékig, ül[illegible], ~~[illegible]~~ k[illegible]
lyel támaszkodik, irász[illegible]
piros passepoilja. Haját[illegible]
rikára ~~van~~ pödrött, kö[illegible]
mellénye kissé kivágott, [illegible]
~~látható~~ két gombbyukka[illegible]

„Pikéthy [illegible]
90,
s alól: „Olmütz Tél h[illegible]
A laphátán életrajza [illegible]
Czeruzaraji, az alaknag[illegible]
Ltsza 88 [illegible]

Kővár sonyai

repr.

Rákóczi emlékkönyv

I. 1851.

Zólyom 6. n. II. 95.

Kővári vár

Koncz József. Röthi
Orban Kővári vár
kapitányának conven-
tiója. 1634
Hadtört. Közl

1896.

Kővár vára

Konecz József:

Hadi edictum Kővár vára részére 1665-ből.

Hadtört. Közl

1891. 428: l

Nagykálló h. n. IX. 79.

Kövár
várrom

Könyöki 1888.

1) alapraja és torony alapraj rok
2cm = 10m 1:50.
2) Homlokzat északi oldal
3) " déli oldal.

31.

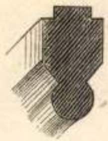

52. 51. 50. 49.

47.

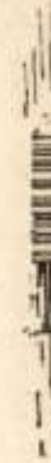

Kővár

kéje repr.

Deák Béldi

154. l.

pillérek, különböző boltozások,
A stilus megitélése szerkezeti
nem dekorációs kérdés. Lehet eg

Kővár

Perzián Kálmán

Kővár krónikája.

Kolozsvár, 1912.

8 o, 0 K, 30 L, Budapest, év nélkül.

Pasteiner Gyula: Az épitészet I. Máty
/Kny. Budapesti Szemle./ 8 o, K, L,

Pasteiner Gyula: Az épitészet történe
szágon. 8 o, 0 K, 9 L, Budapest, 1904

Pasteiner Gyula:Középkori épitészetün
phiája. 8 o, K, L, Budapest, 1908

Pasteiner Gyula: XVIII. századi falké
országon.

Pásztor József: Hevesmegye várai. 8 o
135 L, Gyöngyös, 1933.

Kővár

Persián Kálmán dr

Kővár krónikája.
Kolozsvár, 1912. 8-r
12 l.

Nagy Lajos a Drâghfyak-
nak adományozta, kiknek
kihalta után a XVI. sz.
közepétől hol a magyar
király, hol az erdélyi fejs
delem birtokolta. Végül
a Telekiek ezébe került
s birtokukban is maradt
1713-ban tortent elpusztí.
Tasaig. Ismertetve:
Századok 1913. 218. l.

BUDAPEST
940 AUG. -7-8
LKd 4 1940

Kővár

Persián Kálmán dr.

Kővár krónikája.
Kolozsvár, 1912.
8-r 16 l.

DUNAFÖLDVÁR (Rest környéke)

Török torony

Luppa Péter: Duna-Földvár
VU 1860, 596-597 l.
(képe 596 l)

Kővárhosszúfalui ref

templom

klenodiumok leírása,
rajzai,
harang,
fejfák -

Debreczeni László 1932
329 - 331. l.

MAGYAR KIR. VALLÁS- ÉS KÖ

.....szám.

.....melléklettel.

A n.

ad 1752 szám.

Kovář

l.

Lykanemzromantika

102, 115. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Kővári

Pest (1873)

Vö.

Csatkai Endre dr.

Magyar művészek

leveleiből.

MAGYAR MŰVESZET

1937. 286 l

IU' DECISI AD OPPORSI ALLE SANZIONI -
gliero settimanale del nazionalismo
ivamente del conflitto italo-etiopico,
endenti a diffondere nelle masse lavo=
a maggiore comprensione dell'atteggia=
i dell'Abissinia come della stessa So=

significativa illustra nell'ultimo
altà della situazione economica belga
sa si afferma che il beneficio normal=
commercio con l'Italia oltrepassa i
nno e che le conseguenze immediate del=
liane ordinata dall'Inghilterra, pos=
di due milioni di ore di salario per
cupati di più. Conseguenze più lonta=
travviste nel fatto che il mercato i=
chiuso ai prodotti belgi.
ne di idee la propaganda orale di tut=
tionale" si svolge con ritmo intensis=
della Legione ha tenuto in questa set
e ai Legionari di Vervier e a quelli
hanno parlato in quasi tutte le sedi
scuotendo le più vive manifestazioni

Kovári

Festő 1860?

l.

Szabad Művészet

1948. 4. sz. 147. l.

II./ a 127.689

Kiküldetési k

azaz: H u s z pengőt

Budapest, 1938. december hó 29.-

Ödön s.k. miniszteri tanácsos.

ifj. Kövári András /marosvásárhelyi/ F.M.19.2.

1857 bécsi ak. 1858-tól unitá kollég. rajzt. képmások, életképek. /Ly.N.r. lo2./

KŐVÁRI ANTAL, diák-festő

Vörös Ferenc sárvári Entzbruder Dezső Ált.Isk.rajztanárának tanítványa volt Kővári Antal VIII.oszt. Munkájával az úttörők országos kiállításán első helyezést ért el. 601.old

NAGY DOS ISTVÁN: Vasi művészportrék.- Bemutatjuk Vörös Ferencet 600.old

VASI SZEMLE. XXII.évf. 4.szám, 1968.Szombathely

Kőváry Csaba M.D.K.

A Szegedi Olajközpont tervpályázaton megvétel

35ooo Ft

Társtervező: Halmágyi Ildikó- Horváth Lajos- Ropár Ferenc- Kollár Imre- Pataky Etelka- Lehoczky Csaba

Magyar Építőművészet 1967/5. 2-3.l.

Kővári Andor

textil

1919

Érmisk 1930. 85. l.

ordul~~va~~ tan, csaknem arcélben van ábrázolva.
ísza s hosszú szakálla öszbevegyült. Ingé-
kai lehajtvák, pettes nyakkendőjébe patkó
átjának hajtókája széles. Feliratai a kép

RT PETTERA
ier in Gödöllő

ty Sorna
, Testvérek Budapesten.
70.

z alak nagysága 19 cm.

i (ch. pap.)

8/98 № 3.

3/98

MDK

Kővári

Heveró gyermek. Olajf. 47x34. J.l.j.

Árverési Csarnok aukció kat. 1933.okt. 3.sz. 26.l.

MDK

Kővári

Művei, a Nemzeti Szalon kiáll.-an.

Lyka Károly: A Nemzeti Szalon kiállitasa.

Uj Idők, XIV. 1907-8. 4.sz. 93.l.

MDK

Kövári, festöm.

527. Heverö gyermek. Olf. 47x34 J.l.j.

Árv. Közl. 1933. dec. h. 4.sz.sz. 68. aukció. 26.l.

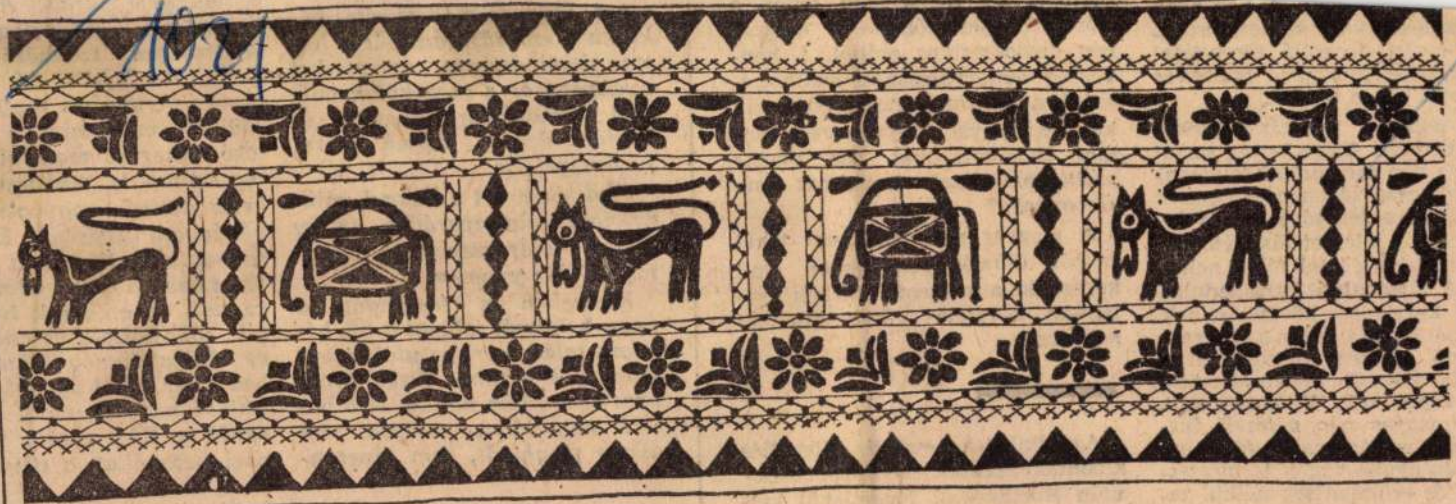

Kövári Anna: Textil-terv

1971. FEBRUÁR 13.

...követeléseit. A korábban miszticizmusba vagy szellemi arisztokratizmusba torkolló törekvéseket a történelemformáló cselekvés útjára volt képes terelni.

Ez a politikai felfogás összekötötte a nemzeti függetlenség sorsát a magyar nép társadalmi felszabadulásával; ezzel olyan népi rétegek felrázását téve lehetővé, amelyekre évtizedekig a lemondás, kételkedés, tehetetlenség lelki súlyai nehezedtek. A társadalmi felszabadulás elérhető korabeli követeléseinek központba állítása révén a program a reakció minden formája elleni harc feladatainak megfogalmazására is képes volt. Világossá vált, hogy a magyar nép nemzeti függetlenségre és társadalmi felszabadulásra irányuló vágya természetszerűleg és erőltetettség nélkül ta-

borúból, de politikailag féltek a Vörös Hadseregtől, és a magyar nép demokratikus erőitől. A honvédség átszervezésének mellőzésével és a magyar demokratikus erők kikapcsolásával akarták végrehajtani vállalkozásukat. Ez okozta próbálkozásuknak szánalmas összeomlását."

A magyar nacionalizmus tehát csupán illúziók teremtésére volt képes, de a nemzeti érdekek cselekvést követelő útját kijelölni nem tudta.

Az általános nemzeti ellenállás kibontakozásának lehetőségeit ezekután Horthyéktól függetlenül kel-

...zeket. E... mellett sétál bé-
késen a...
szas év...
nyakpá...
régi fo...
hajdani...
fűzős ci...
Kedv...
dennap...
messzi...
időket...
Kedv...
nagy b...
lokat,...
jobban...
éves k...
lozó,...
díszes...

...lejthetetlen marad. A ...
tisztviselők szakszervez...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1971 FEB 13

1021 3 Kővári Anna

Kővári Anna: Kompozíció

ÉLET ÉS IRODALOM

6

országolok azt
A kifakult bet
felsajognak b
A szabadulás
talált pénz cs
A kimondat
kiálts át mi
Fölösleges
míg csak l

SAJTÓFIGYELŐ
LAPKIADÓ VÁLLALAT
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81.
Telefon: 136-068, 337-748, 340-776
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Turcsán Miklós: Fa

Kővári Attila

— **Kővári Attila** festőművész kiállítása január 31-ig tekinthető meg a Nyomdaipari Grafikai Vállalat (XIII., Thälmann u. 4—8.) IV. emeletén.

Népszava 1986. I. 25.

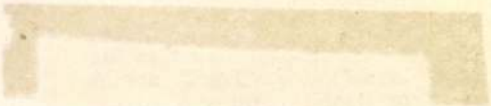

Kőváry Endre
festő

Perálltörtképes
10. 467. l.

Layer Bpest iparművkiáll.

jel. deszte

Layer Károly dr.

A régi Buda és Pest iparművészetének kiállítás. Bpest, 1935.

feld.

MDK

Kővány Endre fertő

„Erdélyi sátoros cigányczalád" c. képét el-
küldi a KT-tárlatra. (Kalocsán, 1884.)

MDK-A-I-1/1326.

MDK

Köváry Endre, festöm.

Arcz kép.

OMKT ált.rend. Kolozsvári Képkiáll. 1896.ép r. Kat.

Kővári Anna

"Textil-terv" c. művének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. febr. 13.
XV. évf. 7. sz. 4. lap

Kővári Anna

"Kompozició" c. művének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. okt. 3.
XIV. évf. 40. sz. 6. lap

Kővári Attila

Hajdú - Bihari Napló

1998. I. 30

▪ Kővári Attila festőművész kiállítása **február 5-ig** tekinthető meg **Debrecenben**, a Kiss Galériában (**Domb utca 6.**).

Kővári Attila

Hajdú - Bihari Napló
1998. IX. 21.

A **Kővári Attila** festményeiből rendezett kiállítást 13 órától nyitják meg a **debreceni** Dózsa György Általános Iskolában. A tárlat október 4-ig látogatható.

Rövány Endre festő

Pesti Hirlap. 1882. mart. 7. 2 mell.

Munkácsy Budapesten

Kovári Endre

festő

215. Kőváry Endre.

Működött a XIX. században.

Kőváry László.

Térden alólig, kissé jobbrafordultan ülve és szembe nézve van ábrázolva. Jobb kezét, melynek mutatóujján pecsétgyűrűt hord, keresztbe vetett térdén pihenteti, baljával pedig, melyen jegygyűrűt visel, iróasztalra könyököl, a hol művei vannak e feliratokkal: »SZÉKELY HON, ERD. régiségei, ERD. STATISZTIK, FORRADAL. Története, írta . . . ERD. ritkaság, ERDÉLY TÖRTÉNELM. írta KŐVÁRY LÁSZLÓ, VISELET és SZOKÁS, írta Kőváry« meg »ERDÉLY nevezetes CSALÁD-KŐVÁRY«. Rövid haja, bajusza és lenyirott szakálla őszbevegyült, szemöldöke barna, szeme kék. Inge állógallérú; csokorra kötött nyakkendője, atillája, kivágott mellénye és magyar nadrágja fekete; órájának aranyláncza rövid. Jelzése alól jobbra: »*f. Kőváry E. 883.*«

Vászon, méretei 115 : 81·5 cm. — Lelt. sz. 215. — Értéke 500 K. — Megszerzési módja ismeretlen.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1894 : X. 421. *Kőváry E.*: Kőváry László történetíró.

KŐVÁRY *Endre*, festő, * Torda 1832., † Kolozsvár 1918 aug. 3. A bécsi képzőműv. akadémián tanult, azután rajztanár volt Kolozsvárt. Arc- és genreképeket festett. 1884. a budapesti Műcsarnokban állított ki, Kőváry Lászlót ábrázoló arcképe a M. Tört. Képcsarnokban van.

E-G I 595 l

Tököly Imre:

Egész alak, balra
s baljában ágaskodó lov
és szakált hord. Kaczagán
se kilátszik, nadrágja szük
lán kardlóg. Hopcú egyenes
~~[illegible]~~ s a ló homlokán csillag
nak s azok egyikét Tököli
mi alatt a vezér lovas csa
ta a kép alatt két sorban

„Wahre Abildung

Emericus

s alól jobbra: „31".

Rézmetszet, mé

35.5: 27.5 c/m.

Ltha

Kövary

Festő

XIX század
előfele
Erdélben

Mattar Hugo
rézkeszítése –

Kövary László
ifi fia vagy
öcsc?

Kováry E. 1873.

festette a benti két
képet, amely jelenleg
a Néprajzi Múzeum-
ban van. A lemezeket
dr. Madarassy László
hozta át, mert úgy
gondolta, hogy talán
érdeklik a Szépmüstre-
ti Múzeumot.
~~A~~ életnagyságú 2
női arckép. Gondosan
megfestve, de inkább
etnográfiai jelentőségre.

Kővary Endre
festő

1884 Kolozsvár.

Hevenyészett vacsora.
Erdélyi sátoros cigánycsa-
lád. Olaj f. 450 fot

Képes tárgymutató az o. m.
kiptőművészeti társulat 1884.
évi őszi kiállitásához. Bpes
1884.

Kővári Endre Kolozsvár

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő művekkel vett részt:

1884. őszi kiáll.: Elevenyészett vacsora (Erdélyi sátoros cigánycsalád), olajf., 450 ft.

Kováry F. E.

Reprőmin Társ. Közl. 1882.
uevsor

idegrendszer betegségeinek sebészete volt. Munkáját október hó elején

észeti kli-
ir mellett.
ettanának
nak ered-
ban meg-
rogliomái-
zen időtől
dolgozik.
rosi teen-

l. gépész-
nányokat.
alkalma
Útiránya
Niagara—
Canyon
Seattle—
w York.

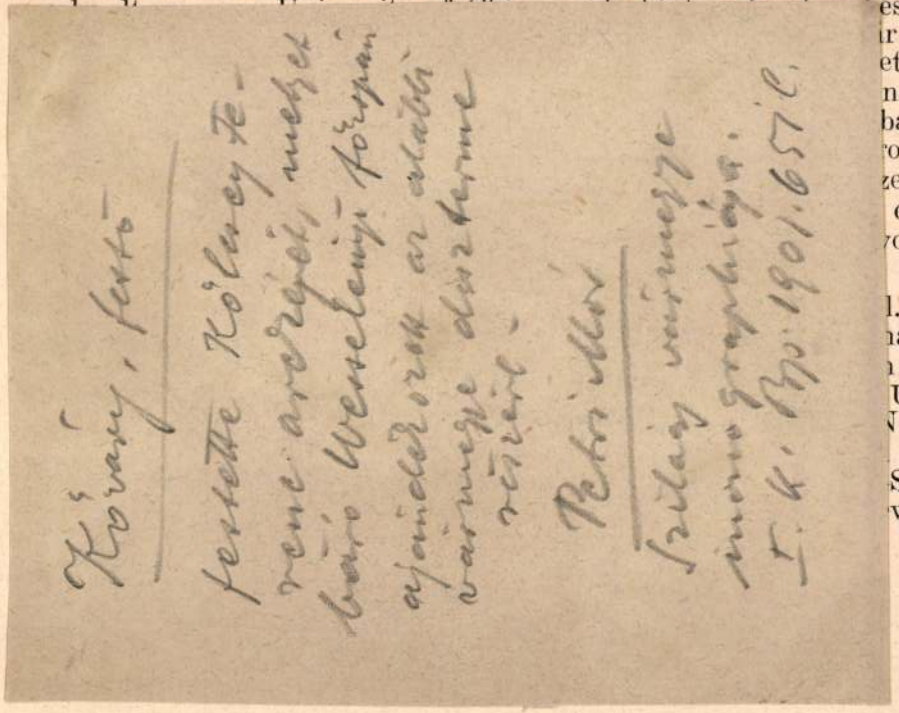

jeve választotta, amit a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr is jóváhagyott és megerősített, s őt az év júniusában az intézet folytatólagos vezetésével megbízva, tanügyi segédfogalmazóvá nevezte ki. Ösztöndíjas éve alatt következő cikkei jelentek meg: „A történelmi világkép“ (Pécs, 1936); „Mensch und Zeit“ (Műhely, 1937); „A svéd tudományos élet“ (u. ott); a „Nordisk Familjebok“ című lexikon magyar vonatkozású címszavait összeállította.

XIII. AMERIKAI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Alapítványi ösztöndíjasok:

Fényes Iván (1901, Budapest, ref.), okleveles gépészmérnök, műegyetemi adjunktus (Schimanek és Anderlik professzorok), kir. törvényszéki hites szakértő, Smith Jeremiás-ösztöndíjat nyert az Amerikai Egyesült Államokban végzendő tanulmányokra. 1936 szeptember havában indult el Németországon keresztül s Berlinben megtekintette a charlottenburgi műegyetem autókísérleti állomását, Göttin-

1973.XI.5. 6,00 N. /11/

Reggeli Krónika II.

- Az ország egyik legfiatalabb városa Balatonfüred ma uj létesitménnyel gyarapodik. Délelőtt 11 órakor adják át ünnepélyesen a Balatonpart nemcsak legszebb, de legnagyobb vasutállomását. Teljesen megváltoztatja környezetét a régi városrészt összekapcsolja az egyre szépülő üdülőközponttal. A biztonságos közlekedést szolgálja az aluljáró és az állomás előtt kialakitott autóbuszpályaudvar. A vágányhálózatot nemcsak felujitották, de bővitették, jelenleg már hét vágánypáron fogadják az érkező vonatokat. A tervező Kővári Gyula Ybl-dijas, akinek nevéhez fűződik a Déli-pályaudvar tervezése is jelentős szerepet szánt az üvegnek. Több mint ezer négyzetmétert helyeztek el az épületen.

Kővári Gyula, Ybl-díjas tervező

1021

Kovári Gyula,
Jel. dijon tesszé

- Aligha vitatható, hogy a Déli Pályaudvar az egyik legszebb modern épületünk. Az a hatalmas üveg és beton egy nagyon szé pen boritott, és önmagában is egy plasztika egységet jelentő alkotás, sokféle módon került már a nézők elé. Kővári György épitész-tervező ezuttal a képzőművészeti kapcsolatairól beszél, arról, hogy hogyan kerültek rá képzőművészeti alkotások erre az épületre. Szükség volt-e erre?

- Egy épitészeti probléma elsősorban az épület, azt kellett megoldani, hogy egy egészen könnyü felső épületrész és egy alatta elhelyezkedő sulyos metró-épitmény összhangját hogyan lehet biztositani. Itt egy térplasztikát, vagy sikplasz tikát helyeztünk el körbe, amivel talán az volt a cél, hogy éreztessük azt, hogy itt egy metró, egy földalatti létesitmény, egy kicsit barlangszerü létesitmény indult. Tehát a funkciót egy kicsit képzőművészeti szempontból próbáltuk bemutatni. Ezért készültek ezek a kő, mükő dombormüvek.

- Ki csinálta ezeket?

- Ezeket én csináltam, nem külön képzőművész. Abból az okból kifolyólag, hogy lehetőleg az épülethez szervesen illeszkedjék, szerény, nemnagyon észrevehető, tehát nem egy különálló képzőművészeti alkotás legyen, hanem inkább egy épitészeti forma, egy formamegjelenités. Volt vele egy másik cél is kétségtelen, ami már kicsit a képzőművészet felé hajlik, ha egyáltalán külön lehet a témát választani vagy ketté lehet a témát választani. Az, hogy egyilyen közlekedés jellegü bizonytalan formáknak, elmosódott formáknak a stabilizálását próbáltam megoldani ebben a dombormüben, de nem az a lényeg. A lényeg az épitészeti megoldás, a kontrasztnak a képzelése.

- De ez ipari uton előállitott.

- Ipari uton előállitott természetesen, mükőből készültek az elemek, gyárilag, pontos terv alapján, és ugy kerültek a helyszinen elhelyezésre.

- És a földszinti üzletsor mögött látható egy egységes kerámia háttér.

- Ennek más szerepe van. Itt egy támfal jelenik meg, egy sulyos támfal jelenik meg, ami mögött vannak a vágányok. Ennek a támfalnak próbáltuk a hangulatát, a sulyát, a kibuggyanását, ha szabad igy ezt mondani, érzékeltetni, kerámiában, vagyis nem egy könnyü áttört felületet, ami egy kicsit épitészetileg csalásra szólna, hanem egy sulyt képező rusztikus felületnek a megoldását.

- És azt hogyan tervezték?

- Ezt ugy terveztük, hogy egy legyártó üzem, a Szentendrei üzemben, mintadarabokat készittettünk, különféle szinekben, ezt kiraktuk a földre, egy összefüggő formaként, ezt megvizsgálva, addig rakosgatva, mig kialakult egy mintafelület, ezt a mintafelületet, ennek a mintafelületnek az alapján készült azután az egész falnak a burkolata.

- Ezután igényelt még külön müvész, képzőművészi közremüködést?

- Ez igy nagyon nehéz kérdés, mert a képzőművészet és az épitész kapcsolata nagyon messze vezet, és erről nagyon sokat lehetne vitatkozni. Itt az épületnél kifejezetten arra törekedtünk, hogy az épület plasztikája, az épület megjelenése adjon egy olyan, talán picit képzőművészeti hangulatu megoldást, is, habár épitészeti kérdésről van szó, ami nem egy ablikált, tehát nem egy rátett képzőművészeti részek összességében adódna, hanem magában érvényesül. Ezért különleges képzőművészeti igény ilyen formában nem jelentkezett.

- De a képzőművészek, akik mégis megbizást kaptak erre, alkalmazkodtak-e az Ön elképzeléséhez?

- Igen. Igen, kétségkivül. Néhány képzőművészeti alkotás van az épületen. Nagyon nehéz az épitészetet és a képzőművészetet összehozni, mert picit, persze ez nem általánositható, a képzőművészek megkapva egy felületet, ott önálló alkotás létrehozását próbálják megtenni. Egy épületnél azonban fontos lenne egy épitészeti elképzelésnek a képzőművészeti egységes alátámasztása. Igaz, hogy a gótikától nagyon messze vagyunk, amikor ezt nagyon jól tudták csinálni, de most is meg kell kisérelni.

- Mégis, mondjuk el, hogy akik dolgoztak, mennyire tudták ezt az egységet az épülettel megtalálni. Kik dolgoztak, milyen anyaggal?

- Tudták. F nn a bisztróban készült egy csempe falburkolat, egy ilyen színes körformáknak az összetevődéséből, M. skei kolléga,

- És Blaski János,

- És Blaski kolléga készitették, képzőművészek. Én teljesen talár nem értettem egyet akkor ezzel a formával, ezzel a formavilággal, és elsősorban a szinekkel, azonban jól beleillesz kedik a bisztró hangulatába. Egy másik készült, Józsa Bálint készitett az aluljáróba egy kőplasztikát, ami nagyon jó közlekedési hangulatot próbál elérni, el is éri, egy érdekes aluljáró lezárás.

- Amint a bemutatott példák is illusztrálták, ütköznek a nézetek,a murális munkák szükségessége és minősége körül. Most az a kérdés, hogyha szétnézünk észlátjuk, hogy egyre több épület születik, , és ezekhez az épületekhez kapcsolódóan egyre több képző- és iparmüvészeti alkotás talál helyet az épületek falán, hogy vajon szükségesség és a minőség problémájáért hol keressük a felelősséget? Az épitészek körében vagy a képző- és iparmüvészet körében?

- Talán az volna a leghelyesebb, hogyha azt mondanánk, hogy egy hiányban keressük, amely hiányban mind a két fél elmarasztalható. Az épitész is, a képzőmüvész is, és még mind azok, akik részt vesznek, mert hiszen nemcsak egy épitész, egy képzőmüvész emeli a házat, hanem nagyon sokminden van ebben, a különféle szervek, kezdve attól, amelyik a pénzt adja, amelyik igénylik amelyik meghatározza, hogy tulajdonképpen mi legyen ott. Tehátvalamennyien hibásak, abban, hogy mindegyik külön-külön a maga elképzelését hajtja, ahelyett, hogy összefognának és együtt alakitanák ki azt a koncepciót, ami szerint megcsinálják a házat. Abban az esetben természetesen, hogyha bennük egy azonos vágy van,egy azonos inditék, arra, hogy milyen legyen az az épitmény, az a ház, legyen az egy középület, vagypedig egy lakóépület, amelyik legjobban szolgálja az embert.

- Megengeded, hogy a szavadba vágjak?

- Tessék!

- Először Benned, és még most pillanatnyilag módombanvan még sok más képzőmüvészben is haragost gyüjtenem, de én egészen nyiltan ki merem mondani, hogy az épitészekben sokkal kevésbé hibás. Hát az épitészet az a feladatát igy, ugy valahogy, de valahogy épiti. A müvészek meg elmaradtak szépen, mert csinálgatják olyan régimódiasan, uj anyagokkal, vádolják persze az épitészeket, hogy miért nem tudják, hogy már van zománc is, meg már van film is, meg mindenféle trükkök vannak, a szobrászok hegesztenek, meg ilyen vicceket csi-

nálnak. Ez egy építészt hidegen hagy. Nekünk házat kell csinálni, nekünk várost kell csinálni. Nekünk naprakész feladataink vannak, tessék felzárkózni! Jó, mi is hibásak vagyunk. Tanuljuk meg, hogy mire kell nektek odaadni, mire tudtok felelni. De a mi sajátos eszközeinkkel nem vagyunk képesek ez az egész kornak társadalmi humán akaratát megmozdítani, megválaszolni. Tessék,ott a fal, ott a ház, ott a tere, az előtere, kapcsolódjatok hozzá, így is felfoghatom.

- Nem ott volna valahol a probléma kulcsa, hogy a feladatát kellene rögtön megkeresni a megoldás lehetőségének?

- Jó, hogy mondod ezt a szót, mert amióta vitatkoztok, azóta egyfolytában él bennem, illetve megerősödött, korábban is nagyon élt bennem, hogy alapvető periódusok hiányoznak ebből a munkából. Tulajdonképpen a müalkotások majdnem, hogy maguktól születnek. Esetleg baráti kapcsolatok, vagy valamiféle lelki rokonság, vagy nagyon primitiven vett munkakapcsolatok alapján. Hiányzik a feladatoknak az elemzése, egészen nagyvonalakban. Társadalmi méretekben, ami kijelölné azon tul, hogy egy épületnek milyen funkcionális szerepe van, az egész komplexumnak, az egész együttesnek a szakrális szerepét, vagy az ideológiai szerepét, vagy a társadalom müvelődését, a kulturájában, a közlekedésében, bármilyen mechanizmusában való szerepét, tul az építészeti programon. Most ez eljuthatna egy olyan periódusig aztán, hogy a konkrét tereket lehetne elemezni, hogy egyáltalán van-e rá szükség, képzőművészeti beavatkozásra, nem-e maga az épület olyan, hogy építészeti értékekkel, mert hiszen az építészet képzőművészet.

- Volt.

- Koronként, mert most nem az,

- Ezt azért meg kell magyarázni, hogyan gondoljátok azt, hogy az építészet képzőművészet? Milyen indokok alapján?

- Hát mondjuk történelmi analógiák erre engednek következtetni, egész az ókortól, középkor,

- Ujkorig,

- Na akkor én már vitatkozom. Napjainkon is vitatkozom, mert itt van pl. a Déli Pályaudvar, ahol egy homogénitásra vaxló törekvés ugy néz ki, mintha a sátoraljaujhelyi székesegyház homogénitását akarná a mai kor eszközével idézni. Csak van egy különbség. A sátoraljai kapumélyetből kiemelem a szentet, a szobor marad, itt meg kiveszem ezt a vasbeton kórcot, az nem marad semmi, csak a cement.

- Ez a dolog egyik oldala, tehát az odakerülő mü minősége

önmagában nem mond semmit. Hát semmi tartalmi mondanivalója nincs, csak felbont egy felületet, hát nem merem sértegetni, de nem mond semmit.

- Hát ne haragudj! Engem az izgat, hogy elmegyek a sátori székesegyházat, akkor felkészültségemnek megfelelően és a vizuális élmény alapján kialakul bennem egy kép arról a korról, amiben ez az épületegyüttes a maga képző- és iparmüvészeti alkotásaival együtt készült.

- Itt is kialakul. Bennem ki!

- Biztos?

- Biztos. Azt mutatja, hogy nem homogén a társadalom felfogása. Akik létrehozzák, azok nem azonos szemléletüek.

- Ebből viszont az adódhat, ha most nagyon durván forditom le, megpróbálom leforditani, amit mondasz, hogy tulajdonképpen akkor menlevelet kellene adnunk az épitészetnek, menlevelet kellene adnunk a képző- és iparmüvészetnek, és minden nehézségért és problémáért a mecénásokat fogjuk meg?

- Nem, saját magunkat.

- Saját magunkat. Itt nincs, mikor a korról beszélünk, akkor nincs mecénás és nincs alkotó, hanem a korunk, a korban élők valamennyien vannak benne. Vagyunk benne.

- Te is, meg én is.

- Ha most egy korunkban született murális munkát kezdünk el nézni, és azt próbáljuk elemezni, hogy jó, nem jó, akkor nem az a nehézségünk, hogy itt tulajdonképpen csak egy müelemzést végzünk el? És még a dolog megitélésénél sem jutunk el ahhoz a feladathoz, hogy az eredendő feladatot próbáljuk körüljárni és elemezni.

- Illetve az eredeti feladatot rendszerint meg sem fogalmazzuk, később próbáljuk igazolni a müvek jórészét. Ezért találkozunk olyan terekkel, amelyekben szuverénen, nagyon jó képzőmüvészeti alkotások szerepelnek, a tér azonban teljes diszharmoniával vannak, az anyagaik nem következnek egymásból, az értékük rossz. Gyüjtő funkciót látnak el ott, ahol osztani kellene, vagy forditva. Számtalan ilyen praktikus hiba adódik. Ez mind ennek a szellemi előmunkálatnak a sporolásából adódik.

- Hogy jön létre? Jó, hogy ez a szellemi egyik dolga. A másik dolog, hogy nincs ebben etikai kérdés is? Kialakul egy gondolkodás is, és egy gyakorlati mechanizmus, hogy azt mondják, épül egy épület, ehhez kell egy murális munka, mert di-

szitjük. És akkor,

- Ajjajjaj, és akkor vége, abban a pillanatban vége, hogyha egy murális munka azért kell, hogy diszitsünk egy épületet, nem pedig azért, hogy az az épület az összes tartozékával együtt igényli azt a képzőművészeti tevékenységet, akkor régen rossz, és akkor egy aklikációval állunk szemben.

- Mindenképpen murálisnak kell lenni ennek a dolognak?

- Dehogy kell murálisnak lenni. Én kezdetben is azon az álllásponton voltam, hogy itt egy térképzéséről van szó, egy emberi életnek legoptimálisabban megfelelő pszichológiailag, fiziológiailag, legoptimálisabban megfelelő tér kialakitásáról. Ez nem kell, hogy murális legyen, nem kell a falon legyen, lehet a fal előtt, a fal mögött, lehet a levegőben, bánom is én,

- Lehet ő maga a fal.

- Lehet ő maga a fal, azonban abban az esetben, ha az épitész már olyan kvalitásu plasztikus, mint a szobrász.

- Vagy együtt dolgozik.

- Vagy együtt dolgozik. Hát ezt mondtam. Azonos szándéknak, azonos platformnak, amin, hogyha egy épitész és egy képzőmüvész azonos platformon van, akkor tud valamit csinálni, mint ahogy tudott csinálni néhány évtizeddel ezelőtt az Operában az Ybl meg a Lotz.

- Én azt szeretném megtudni, hogy mit akarunk kifejezni? Mit? Minek? Mert én lehetek teljesen barbár épitész, aki csak épit, tehát nem akarok semmit mondani, csak egy teret létrehozni, amiben élni tudnak, akkor barbár vagyok, mert ez belátom. De ez az elsődleges cél, amiért engem létrehoztak. Valaminél többre van szükség itt.

- Ez egy kicsikét képzőművészeti probléma abban az értelemben is, hogyha megnézzük a közelmultban szülletett murális munkákat, tehát épülethez kapcsolódó képzőművészeti alkotásokat, akkor pontosan ezt a munkát járják végig a képzőművészek, hogy van egy lairó jellegü, tehát egy ábrázoló, a természetelvüség alapján, a látványt képző, majdnem felnövesztett táblaképnek nevezhetném, megoldás, aztán elkezdődik a jelképekkel való operálás sorozata. Tehát mindenki saját beállitottsága, eszközeinek megfelelően, különféle jelképet talál ki, amit igy vagy ugy, próbál kihámozni az épület funkciójából. És, ha van benne bátorság, akkor megpróbál kapcsolódni az architekturával, megpróbál kapcsolódni az architekturában megfogalmazott törvényekhez. Tehát, hogy vannak arányok, rendek, és ehhez az arányhoz, ritmushoz tud kapcsolódni.

- Minden kor és minden ideológia megteremtette a maga jelrendszerét.

- Ez igaz, csakhogy ezen a szinten számomra ez még mindig aplikáció marad. Vagy nem igy van?

- Nem!

- De igen, akkor aplikáció marad, hogyha nincs meg az a közös mondanivaló, ami a Ti eszközeitekkel, az épitésznél kifinomultabb, eplikusabb, liraibb, közvetlenül érthető mondatokra utal. Mert egy falfelülettel egy épitész sokmindent ki tud fejezni, de amit Ti arra rátesztek, abból a korból, jobban hozzátudtok szólni. Azt hiszem, hogy itt van a dolog lényege. Nem?

- Igen, számomra ez a jelképdolog is nagy kérdés, mert számomra a az épület maga is lehet jelkép. Magának az épületnek a szerkezetéből, anyagából, konstrukcióiból, részleteiből, rengeteg minden következik, amit bizony nagyon sokan nem értünk. Egyáltalán nem biztos, hogy az épitészet a maga jelképeit már kidolgozta, gondolom, hogy ennek egy bizonyos fázisában van pillanatnyilag, hiszen egy óriási változásnak, egy váltásnak a pillanatában él.

- Ugy van, szerintem is.

- Nagyon nehéz a képzőművészet oldaláról várni csak ezeknek jelképeknek a kidolgozását, ujra csak ennek a szellemi előmunkálatnak a fontosságát tartanám fontosnak. Eltudom képzelni, hogy egy rövid időn belül, magának a muráliának a fogalma is teljesen megváltozik, sőt azt a képzőművészetet sem emlegetjük már képzőművészetnek, ami ebbenaz uj tipusu épületben, ebben az uj tervezett környezetben, természetes lesz.

- És valószinü, hogy a murális müvészet eddig végiggondolt tartalma is változni fog és együtt fogunk élni azokkal a mun kákkal is, amelyek születtek, amelyek egyébként a maguk nemében és a maguk egységét tekintve, rengeteg kitünő munka van, legfeljebb téli kapcsolatával adódhatnak problémák. Sőt, biztos van megoldott munka is. De a lényeg az, hogy szerény véleményem szerint, nem egymást kizáró tényezők épitészet és képzőművészet.

Kővári György
1934—1982

A MÁV Tervező Intézet dolgozói, vezetői és közvetlen munkatársai nevében szomorú kötelességemnek teszek eleget, amikor búcsúznom kell Kővári Györgytől, a MÁVTI osztályvezetőjétől, Ybl-díjas építésztől, a Magyar Építőművészek Szövetségének tagjától.

Egy tartalmas, jelentős eredményeket felmutató élet fejeződött be hirtelen. Fiatalon halt meg, 48 éves volt.

1957-ben, az egyetem elvégzése után pályafutása a MÁVTI Épülettervező Irodáján kezdődik és fejesedik ki. Feladatain szinte végigkísérhető a vasúti közlekedésnek két évtizedes fejlődése, sőt a közlekedéspolitikai koncepció egy részterületének fokozatos kiteljesedése. Először munkatársként vesz részt a budapesti új Diesel mozdonyjavító bázis tervezésében, majd önálló feladatokat kap; Kazincbarcika felvételi épület, Balatonkenese gyermeküdülő, a Bp. Keleti pu.—METRO csatlakozása stb.

1961-ben már egy tervező csoport vezetője, ahol a Bp. Déli pu. rekonstrukciója első szakaszának ötletes, nagyvonalú terve rekord idő alatt készül el. Ezt a munkáját 1964-ben Ybl-díjjal jutalmazzák.

Ezután az élettempója még jobban felgyorsul, hallatlan intenzitással dolgozik, s különösen az utolsó évtizede hoz számára sok sikert. Ekkor már egy komplex műterem vezetője.

Alkotásaiban és az általa alakított kis közösség munkájában igen jelentős, korszerű — jellemző többségükben a közlekedést szolgáló — épületek fogalmazódnak meg. Ilyenek pl. a Bp. Déli pu. továbbfejlesztése — Miskolc felvételi épületének két koncepcióterve — Balatonfüred felvételi épület és ugyanitt két MÁV-üdülő terve — Kőbányán, Rákospalotán, Budafokon MÁV — Metro állomások és forgalmi csomópontok tervei — Bp. kelenföldi felvételi épület koncepciója — MÁV Kórház Nővérszálló — egyiptomi vasutak részére biztosító berendezési épületek tervei — Nigériában egy komplex oktatási centrum terve, több társasház, valamint saját házának terve és számtalan eredményes intézeti, illetve országos tervpályázat.

Hallatlan bátorsággal és a szükséges nagyvonalúsággal oldja meg feladatait. Épületeinek jellegzetes formai és esztétikai megjelenítése mellett kitűnik azok logikus, átgondolt funkcionális megoldásaival. Tehetsége lehetővé teszi számára, hogy a koncepció, s a belső harmónia összhangját egyaránt biztosítsa. Meghatározó egyéniség, aki kedvvel dolgozik és szinte fáradhatatlan egy-egy feladat végsőkig való tökéletesítésében, igyekszik magából és partnereiből a maximumot kihozni.

Mind a Bp. Déli pu. továbbfejlesztésében, a miskolci új felvételi épületnél, mind a Kőbánya—Kispest MÁV—Metró csatlakozásánál, s a Bp. Marx téri Irodaépületnél addig szokatlan mértékben kerülnek előtérbe újszerű funkcionális, műszaki és forgalmi igények. Ezek sikeres megoldásával érdemben javítja a közlekedő ember legkülönfélébb igényeinek kiszolgálását. Munkái mindegyikénél vannak olyan részletek is, melyek a kővel, a betonnal, az üveggel, s a műanyaggal való sajátos bánásmódot mutatják.

A 70-es évek közepén a MÁVTI-ban végzett feladatai mellett a METROBER keretén belül, mint főépítész, több budapesti közlekedési csomópont koncepciójával foglalkozik. Ezek közül különösen a Bp. Marx tér rekonstrukcióját kell kiemelni, mely hazai, illetve fővárosi viszonylatban eddig egyedülálló feladat.

Több részt vevő építész közül a Bp. MÁV Kórház teljes rekonstrukciójára a legötletesebb koncepciót nyújtja és megbízást kap a kiviteli tervek készítésére. A kivitelezés előreláthatóan mintegy 1,5 milliárd Ft értékű, s megvalósítása kb. 10 évre tervezett. Befejezésével egy színvonalas, minden igényt kielégítő, 1400 ágyas kórház valósul meg. Rajztáblája mellett, napi tevékenységében, s élete utolsó pillanatáig, ezzel a tervvel foglalkozik és rövid szenvedés után, gyógyíthatatlan betegségében e kórház falai között hunyt el.

Tehetséges, alkotó, küzdő és sikeres építészt vesztettünk el. Váratlan halálával egy eredményes életpálya tört ketté. Korszerű, ötletes és funkcionálisan kiérlelt létesítményeinek terveivel beírta nevét a magyar építészet történetébe.

Derdák Tivadar

Magyar Építőművészet 1982/3

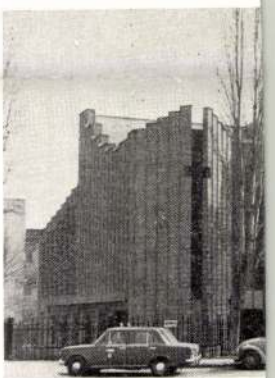

18

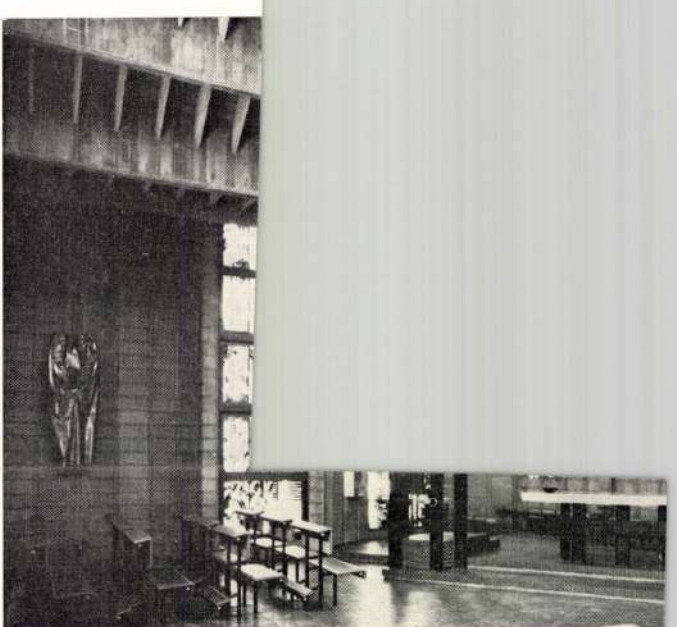

21

22

fél oromzatú.
ria elgondolkoz-
ra akasztott ha-
nai templomműr-

967-ben épült –
se nyomán való-
templom épült,
most folyó sza-
Az építőművész
megértése által
remt a belsőben
tve merész be-
tteletben tartja.
áva-parti szom-
enést 1948-ban.
zsalunyílás sok-
kő, nemes épü-

let kifejezőjeként jelent meg az architektúrában, vajon indokolt volt-e az elpuhító bevakolás?

18. Szucs. Az 1967-ben megvalósult félkörívű lépcsős és különálló kampanile — körző mellett komponált — épület. Bár az emelkedő terep adottságait figyelembe vette, megfeledkezett a Bükk lábánál, Szarvaskő közelében a magyar táj festőiségéről. A homlokzatra kihozott sgraffito, toronyként a lemezoszlopok, a 2 körlap; a harmincas évek divatja. Az emelkedő belső tér kémiai terem igényeire utal, melyben a nagyolt képek, a nyugtalan ablakok, a függő feszület nem a zsinati egyszerűség szelleme, viszont szerkezetileg indokolt a középponti oszlop.

19., 20. Bp., Farkasréti templom egy régi kocsma falaiból lett imaház fölé, 1975-ben épült, a temető bejáratával szemben. E kötöttség az alaprajzra magyarázatul szolgálhat, de az építőművészi értékét a végeredménye, az időállósága, a rendeltetését hittel szolgáló volta szabja meg. Ezért meg kell kérdőjelezni a por és pókfogó, a hő és hó behatás miatti „ideiglenes" kulisszákat, a tömegjátékot, a kívülbelül falazásként alkalmazott béléstestet, a hullámzóan záródó és le-

begő falakat, att
let szokatlan ki
ablakai értékelh
talanító.

21. Maklár te
vesi község keg
egyensúlyozott
útvonal melletti
harmonikus, hisz
ismétli. Egyházm
a berendezés tár

22. Őrménykat
épületként 1973
eredményeként
gúlaszerű vézna
tet. Oktalan „jav
ségét kifejező ke
földre állított pi

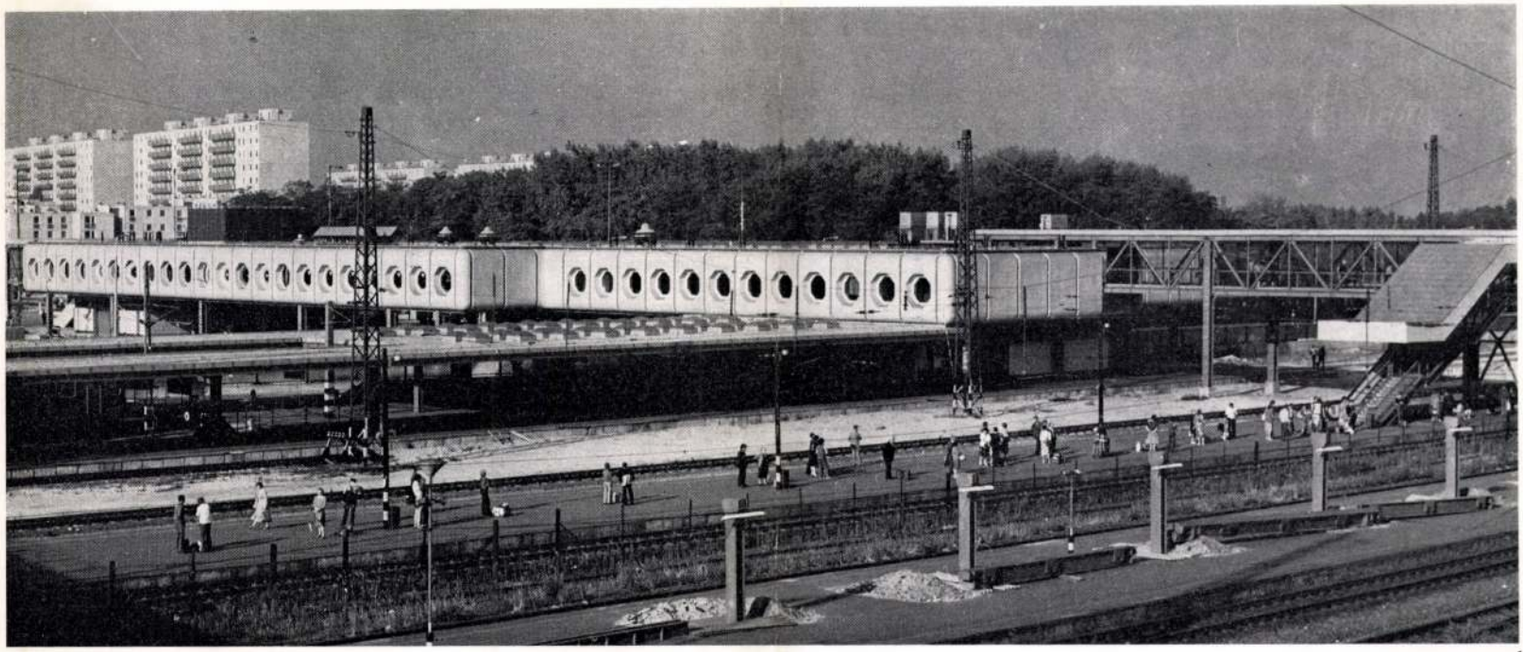

1

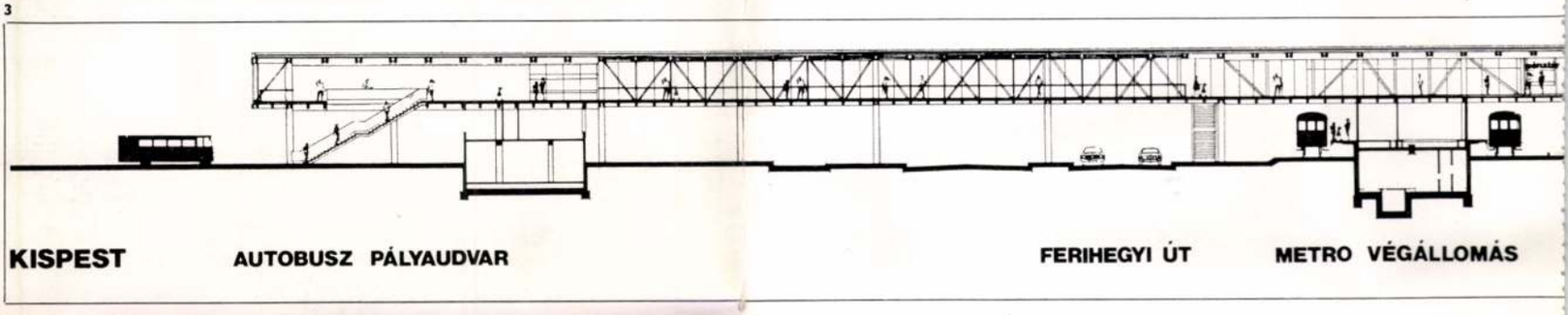

3

1. Kőbánya felőli homlokzat
2. Délkeleti homlokzat
3. Hossz-metszet
4. Acélszerkezet beemelése a vágányok felett
5. Homlokzati részlet

1. Façade du côté de Kőbánya
2. Façade sud-est
3. Coupe longitudinale
4. Mise en place de la structure en acier au-dessous les rails
5. Détail de façade

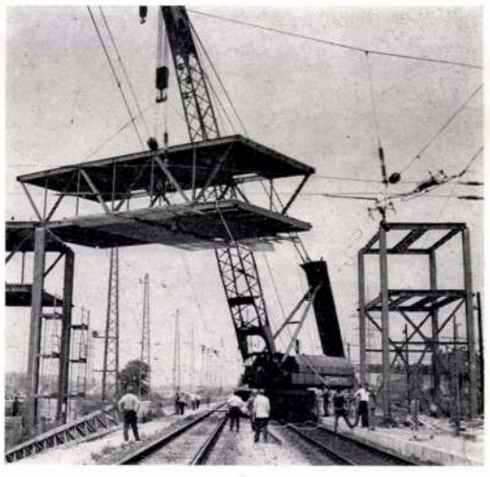

4

Kőbánya–Kispest állomás, MÁV–METRÓ kapcsolat

Építész: †Kővári György (MÁV Tervező Intézet)

Munkatársak: Koppányi Imre, Koppányi Miklós; statikus: Főző Károly; épületgépészet: Horváth Attila, Kónya István; elektromos: Varga János; belsőépítész: Gargely László; beruházó: METRO-BER; kivitelező: ÉVM 21. sz. ÁÉV; tervezés éve: 1977; kivitelezés éve: 1978—81; bruttó építési költség: 260,5 mFt; beépített alapterület: 8740 m²; beépített térfogat: 42 250 légm³

A METRÓ észak—déli vonalának egyik végállomása a kőbánya-kispesti vasútállomásnál épült, ahol egyidejűleg — a fővárosi tömegközlekedés korszerűsítésének távlati tervébe illeszkedő — jelentős nagy forgalmú, összetett funkciójú, közlekedési csomópont is létesült.

Az új közlekedési csomópont egyrészt átmenő MÁV-állomás, másrészt egy új lajosmizsei fejállomás, s a METRÓ végállomása, mely — az ezekre ráhordó kőbányai és kispesti autóbuszok kapcsolódási igényeit is kielégítve — új, emeletszintű gyalogosforgalmi kapcsolatot biztosít Kőbánya és Kispest között. Az épület jellemző funkciójában az átszálló forgalom céljait szolgálja, mely alatt a Ferihegyi gyorsforgalmi út is áthalad, s jelentős parkolóterület csatlakozik hozzá.

A két kerület között a közúti közlekedési kapcsolatot a Sibrik Miklós úti, egyidőben épült közúti felüljáró biztosítja, kereszteződésmentesen.

A Metró észak felől, felszíni vezetéssel érkezik, a MÁV vágányok és a Ferihegyi út szintjén. A sokrétű gyalogosforgalom különféle kapcsolatainak zavartalan megoldása ezért csak külön szinten lehetséges. Az eredeti koncepció egy aluljáró építését tervezte, mely a vasúti vágányokat keresztirányban átszelve (mintegy 200 m hosszúságban) feljárókkal csatlakozott volna a különféle tömegközlekedési eszközök peronjaihoz.

Az építésztervező javaslatára egy — a funkciójának, a belső életének és a környezetének egyaránt jobban megfelelő — zárt, felüljárós megoldás került megvalósításra. Az aluljáróval szemben ez több előnyt biztosít. Nem véletlen, hogy számos külföldi országban évtizedek óta és egyre gyakrabban alkalmazott megoldás — hazánkban viszont még szokatlan.

A MÁV üzemi vonatkozásában az épület megépítése — mely jellemzően egy főforgalmi

1. Oldalfolyosó képe
2. Az emeleti körüljáró (galéria) részlete
3. Metszet
4. Előcsarnok képe a főbejárati felől
5. A II. emeleti pletykasarok

1. Vue du couloir latéral
2. Détail de la galérie d'étage
3. Coupe
4. Vue du vestibule du côté del'entrée principale
5. « Coin de bavardage » au 2ª étage

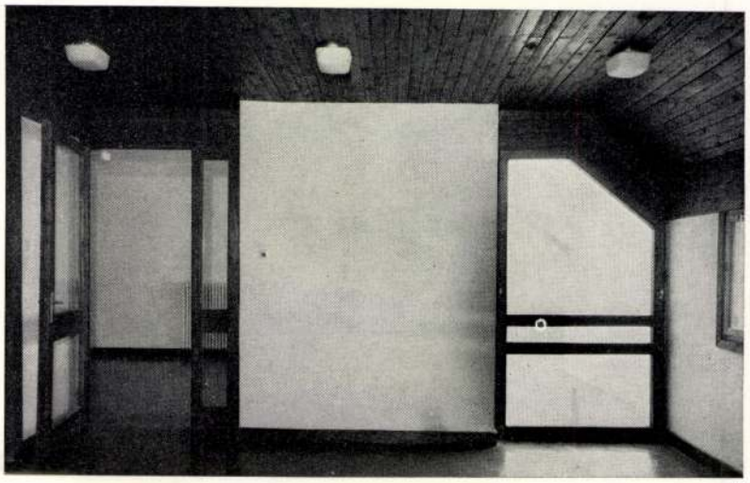

4

5

Pál utcai kaput bezárták, így a bejárás csak a Vöröskereszt utca felől lehetséges. Az épület megtekintésekor a szemétledobó — sajnos — még nem üzemelt, így a lakóknak a főbejárat mellett elhelyezett konténerekbe kell levinniük a szemetet.

1981 januárjában rendeletileg megváltozott a nyugdíjasok háza üzemeltetése: a tanácsi egészségügyi szervektől az Ingatlankezelő Vállalatok vették át ezt a feladatkört. Az IKV, mint bérházat üzemelteti az épületet. A közösségi terek bútorozása — amit üzemeltetői keretből kellett volna finanszírozni — elmaradt. A kerületi tanács csak az étkeztetés és gondozás helyiségeit rendezte be. Így a folyosók bővületeiben tervezett olvasóhelyek, beszélgetősarkok bútorok híján ma is üresen ásítanak, legfeljebb a lakók maguk tettek ki sajátjaikból néhány felesleges — bár nem éppen ízlésnevelő — darabot, hogy egyáltalán leülhessenek. Az épületet ily módon — sajnos — nem a tervezett formában tudják használni lakói.

A lakóegységek bútorozás nélküli átadása viszont már elfogadhatóbb elvnek és gyakorlatnak tekinthető; így minden lakó saját ízlésének megfelelően rendezheti be azt; igaz, hogy régi nagyméretű bútorait általában el kell adni — mert azok nem férnének be a kisméretű szobába — és új, modern bútorokat kell vásárolnia. A látogatások során ilyen megoldásokkal találkoztunk.

Egy nyugdíjas lakótársnő hiányolta a sütési lehetőség megszűntét, de főzőfülkében tűzhely nem helyezhető el. A lakóknak kb. $^1/_3$ része önellátó, maga főz, $^1/_3$ része elviszi az ételt és szobájában fogyasztja el, a többiek igénybe veszik a közös étkezési lehetőséget. A tervezéskor központi ételelosztás volt az üzemeltetési igény. Ezt két egymás feletti lakószinten egy-egy melegítőkonyha és ételelosztó helyiség biztosítja étellifttel, mosogatóval. Ma már a közétkeztetéshez külön helyiséget igényelnek, ezért a földszinti konyha mellett étkezőt rendeztek be, ahol több turnusban tudnak étkezni a lakók.

A déli oldalon csatlakozó, Kórház utcai — VÁTI által tervezett — épület műemléki helyreállítása során — sajnálatosan — nem kontyolták le az eredeti terveknek megfelelően az épület északra néző tűzfalát, így az kedvezőtlenebb benapozási feltételeket teremtett a korábban elképzeltnél.

A központi nővérügyeletről nyitható elektromos működtetésű főbejárati ajtót terveztek. A porta azonban nem valósult meg, így a csengetés után a lakónak kell az emeletről is legyalogolnia és vendégének kaput nyitni. 60—80 éves idősek esetén ez nem a leghumánusabb üzemeltetési megoldás.

Az előcsarnok acéllépcsőjének keményfa burkolata nem kellően kiszárított faanyagból készülhetett, mert elrepedt, megvetemedett, botlásveszélyes, nem használható biztonságosan.

A bejárat melletti római kori dombormű műanyag másolat, bár ez kevéssé vehető észre. A kópia anyaga azonban szöges ellentétben van a valódi mészkő emléktáblával. (A kivitel ilyetén módját a műemléki hatóság írta elő.)

A felvonó körüli lépcsőház profilüveg homlokzata előtti egy acélcső korlát biztonságtechnikai szempontból nem kielégítő, nem ártott volna még egy csövet középmagasságban is elhelyezni.

A főbejárat edzett üveg és fa kombinációjú előtetője formájában idegenül hat az együttesben. Kivitele sem szerencsés, mert a rossz lejtésviszonyok következtében éppen a vendégek nyakába vezeti az esővizet.

Fenti megjegyzéseket leszámítva — melyek többsége korrigálható hibákat takar és kijavításuk (úgy érezzük) elengedhetetlen és szükséges — egészében véve igen kellemes összhatású épület készült el Óbudán 1982-re, az Idősek Nemzetközi Évére.

A tervezők a történelmi korok egymásra rétegeződésével, hangulatában a századfordulót idéző házat alkottak, melyben a 2000 éves római kori emlékeket és az új, modern panelházak napsütötte loggiáit, korszerűen felszerelt lakásait kapcsolták össze; ahol az öregeknek a mai élet rohanó forgatagában — az átépítés alatt levő közeli Flórián tér zajában és a szélesítésre váró Árpád-híd szegecseinek kopácsolása közben — egy csendes, biztonságos, megnyugtató kis szigetet teremtettek.

Timon Kálmán

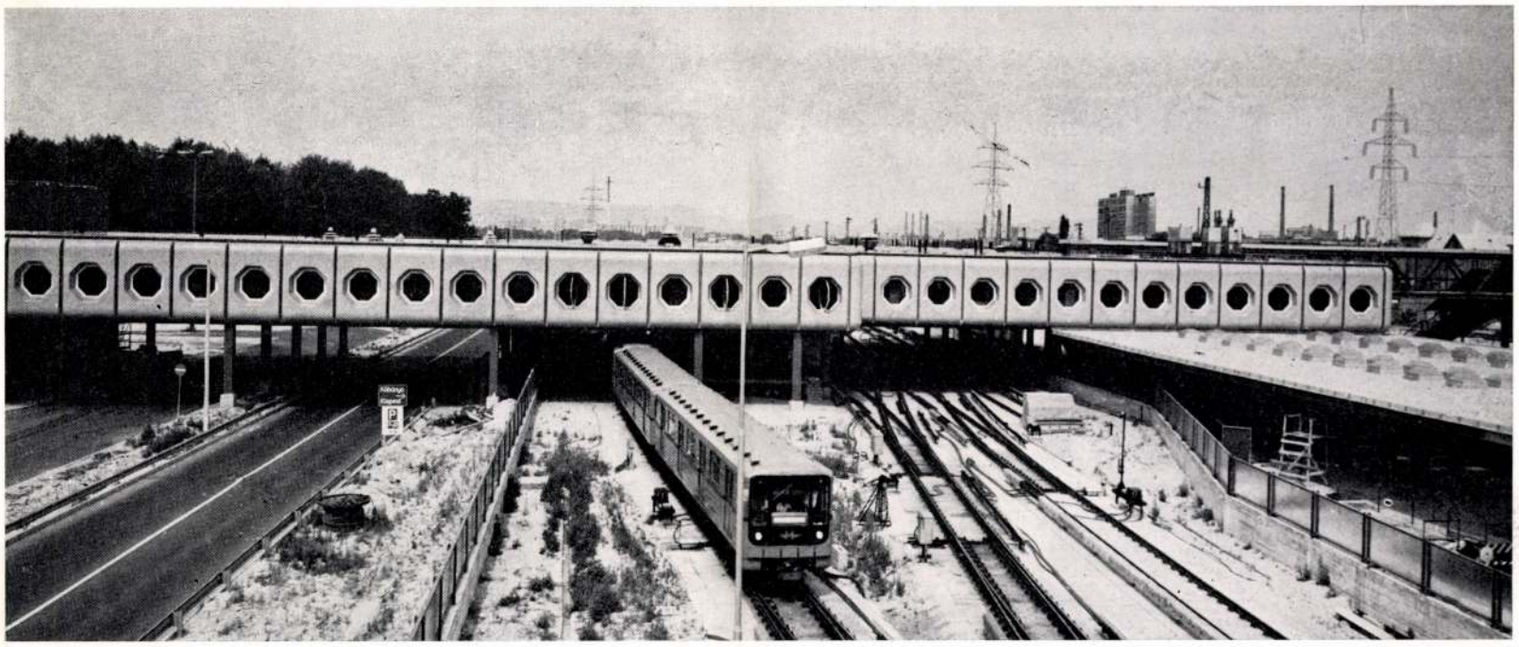

2

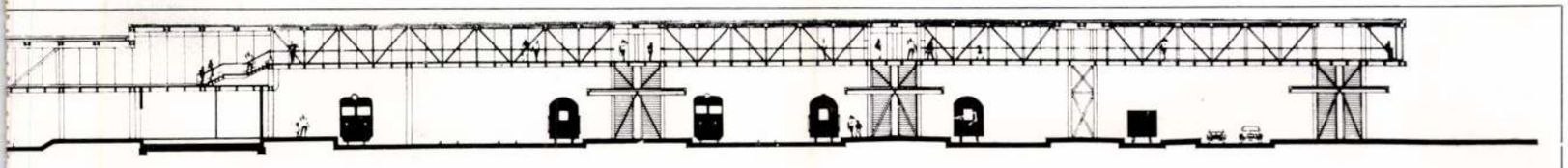

KŐBÁNYA - KISPEST VASUTÁLLOMÁS **KŐBÁNYA**

5

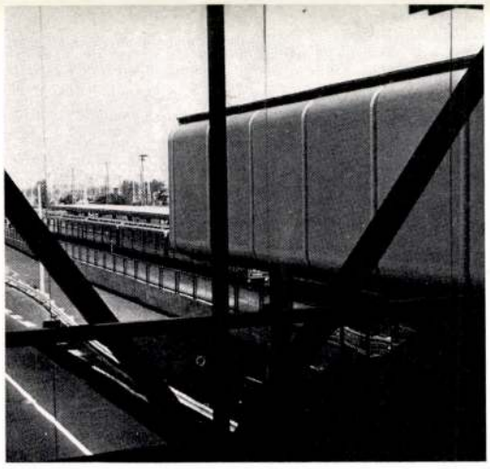

vasúti pálya fölé történő építés volt — gyorsabb átfutási időt, provizórium nélküli munkát, minimálisra csökkenthető lassújeles időszakot biztosított. Mentesített a talajvízben folyó építési nehézségektől és gyors, szerelhető kiviteli módjával más, korszerűbb lehetőségeket is nyújtott.

A felüljáró folyosója, mely az épület gerincét alkotja, fedett és oldalról üvegezetten zárt. A funkciónak megfelelően ehhez közvetlen kapcsolódnak a MÁV, a Metró, a kereskedelem, a BKV különböző rendeltetésű helyiségei.

A tervező a tömeges átszálló utasforgalmat tisztán, egyenes úton vezeti; a lassúbb, vagy álló forgalmat, a bevásárlást stb. szervesen kapcsolva különíti el. Ezzel a megoldással biztosította, hogy az utas a vasúti pálya fölötti szinten — átszállás közben, szintveszteség nélkül — érhessen el mindent. Egy aluljárós kialakítással szemben ez lehetővé tette az állandó munkahelyek szint feletti elhelyezését, a jobb emberi környezetet, a természetes szellőzést és világítást.

Az utaskiszolgálás minőségi színvonalának emelése érdekében, az épületben elhelyezett ABC áruház, különösen az átszálláshoz kapcsolódó gyors bevásárlási igénykielégítés szempontjából jelentős. Ez a közvetlen kapcsolat nagyban meggyorsítja és leegyszerűsíti a csomópont forgalmát. Az áruház áruval történő ellátása az utcaszintről, külön rakodóhellyel és felvonón keresztül történik.

A MÁV épületrész pénztárakat, biztosítóberendezési és állomásirányítási helyiségeket tartalmaz. A Metró szárnyban pénztárak, egyéb üzemi és a MÁV-tól független biztosítóberendezési helyiségek kaptak helyet. Fontos épületrész a BKV autóbusz-megállóihoz kapcsolódó forgalomirányító és bérletpénztár blokk is.

A felüljáró ezeken kívül még presszót, automata büfét, nyilvános W. C.-helyiségeket, telefonokat és kisebb pavilonokat (újság, trafik stb.) tartalmaz.

A vasúti pálya űrszelvénymagassága miatt a MÁV, illetve Metró peronokról, s az autóbusz peronokról is, mozgólépcsők beépítésére volt szükség, melyeket az aluljáróval szembeni kisebb költség és egyéb előnyök többszörösen fedeztek, s azon túl magasabb szintű szolgáltatást is biztosítanak.

A peronokat az épülettel is egy egységet képező acélszerkezetű, perontetőkkel lefedve tervezték. Költségkímélési okokból az utaskiszolgálás színvonalát érdemben csökkentve, a peronok jó része egyelőre fedetlen maradt.

Az épület megformálása nagyvonalú és szellemes — jelentős kapcsolatteremtő, szervező ereje van — a két városrész kapcsolódásában, leendő arculatában is meghatározó hatású. Megjelenésében a karosszéria jellegű homlokzat, a szerkezet és a szín dominál.

A belső kialakításban — a szerkezet őszinte megmutatása, sőt egyes helyeken a kihangsúlyozása mellett — fontos eszköz az épületgépészet megjelenítése, a különféle csővezetékek, az armatúrák, az elektromos berendezések szabadon történő szerelése.

Főtartó rendszere üzemben előregyártott — részben a földön összeszerelt és nagy teherbírású darukkal beemelt — emeletmagas, hossztartós, rácsos acélszerkezet.

Az épület homlokzata korrekten tükrözi a belső terek tartalmát. A funkciónak megfelelően egy részén üvegezett, más részén műanyag homlokzati elemekkel burkolt. Külön érdekessége a homlokzati elemként alkalmazott szendvicspanel, mely narancssárga műanyagból, domborított felülettel készült, acélvázra szerelve — belső hőszigeteléssel és gipszkarton burkolattal. Külső ablakai nyolcszögletűek, s műanyagból készültek.

A műanyag homlokzati elemek készítője a balatonkenesei Sirály Vas- és Műanyagfeldolgozó Szövetkezet, ahol ezt a technológiát vitorláshajók építésénél már megfelelően begyakorolták. A szintmagas külső elemeket

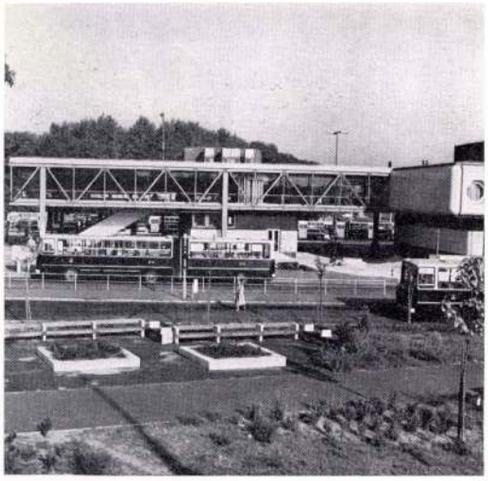

1

2

3

ugyancsak kompletten összeszerelve emelték be. A műanyag ablakok a PEVDI termékei.

A külső felületeken és a belsőkben merészen alkalmazta a tervező a nagy üvegfelületeket, melyek jó kilátást biztosítanak, feltárva egyben a belső életet. Remélhetőleg a tervező ezzel kapcsolatos szándéka — a tisztaság és a kulturáltabb magatartásra nevelés egymásra hatása — mielőbb élő valósággá válik.

Az üzemeltetés eddigi tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a felüljárós koncepció a tömegforgalom részére kulturált, áttekinthető útvonalakat és tereket adott. A létesítmény jól használható funkciójának alapja a komplexitás, mely az átszállásoknál fellépő utasforgalmi igény közös megoldását adja egy szervezett, egységes és magas szintű építészeti alkotáson belül.

Mindezek egyben a tervező számára természetesen a legnagyobb nehézséget jelentették, mivel a jó megoldás érdekében az összes érdekelt szerv eltérő igényét komplex módon kellett összhangba hozni. A felvételi épületek tervezésében szerzett tapasztalatok viszont azt bizonyítják, hogy korszerű tömegforgalmi kapcsolatok kialakítása megfelelő módon csak ezek figyelembevételével lehetséges.

Az épület egy speciális területen szerves részét képezi építészeti kultúránknak és fontos, sajátos szerepe van az emberi környezet formálásában. Sajnos viszont, hogy a rendeltetésszerű használatának módja ma még sok kívánnivalót hagy maga után.

Derdák Tivadar

1. Autóbusz-végállomás, homlokzat részlet
2. Belső részlet
3. MÁV-peron homlokzati részlet
4. Peronszint
5. Belső részlet
6. Belső részlet
7. MÁV-peron metszete
8. Felüljáró szint
9. Belső részlet

1. Terminus d'autobus, détail de façade
2. Détail intérieur
3. Détail de façade du quai des Chemins de Fer Hongrois
4. Niveau du quai
5. Détail intérieur
6. Détail intérieur
7. Coupe du quai des Chemins de Fer Hongrois
8. Niveau du passage supérieur
9. Détail intérieur

4

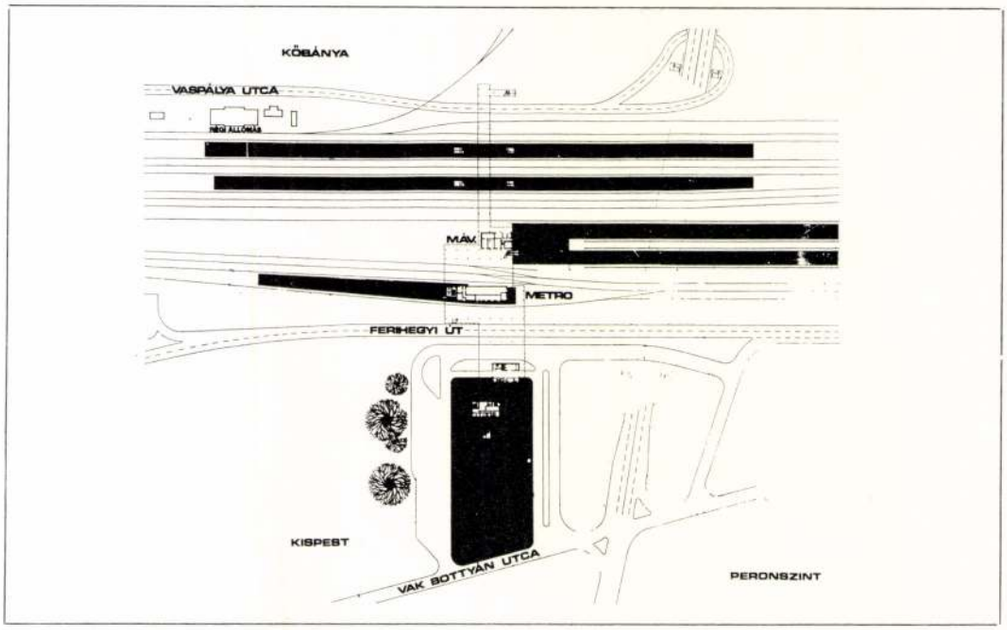

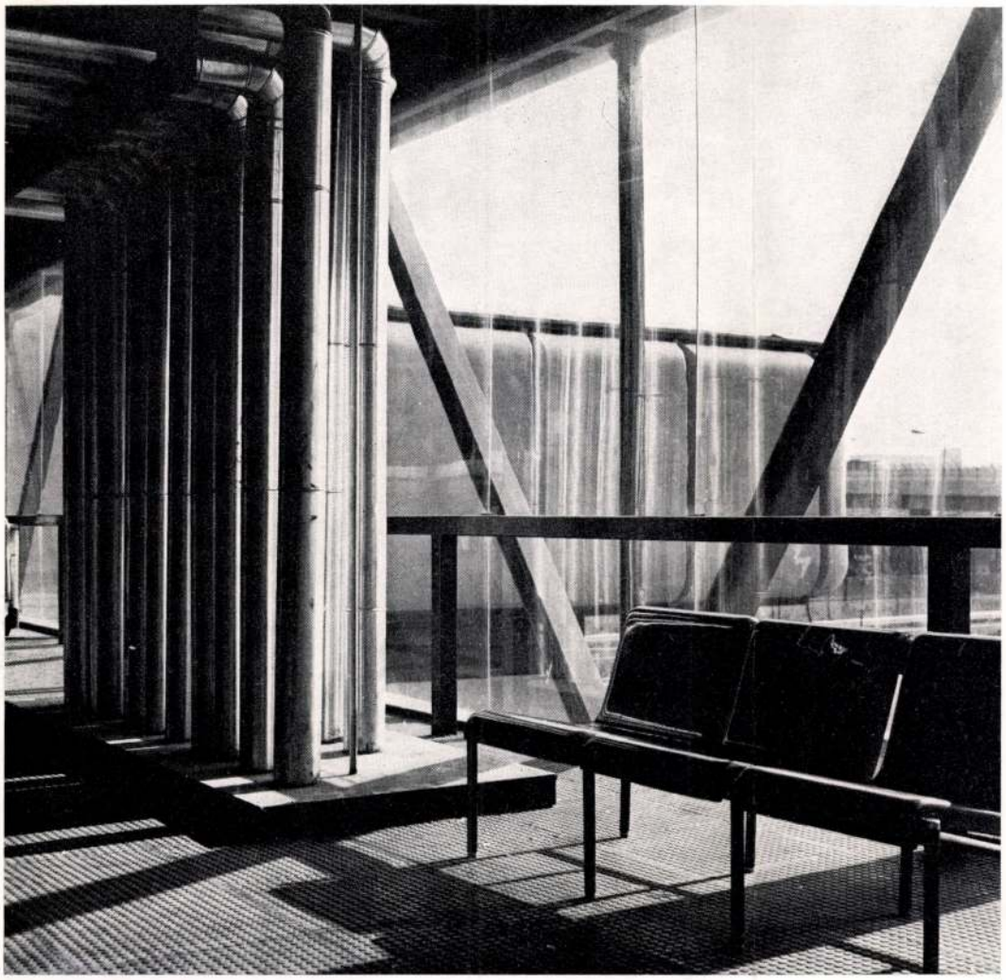

7

5

6

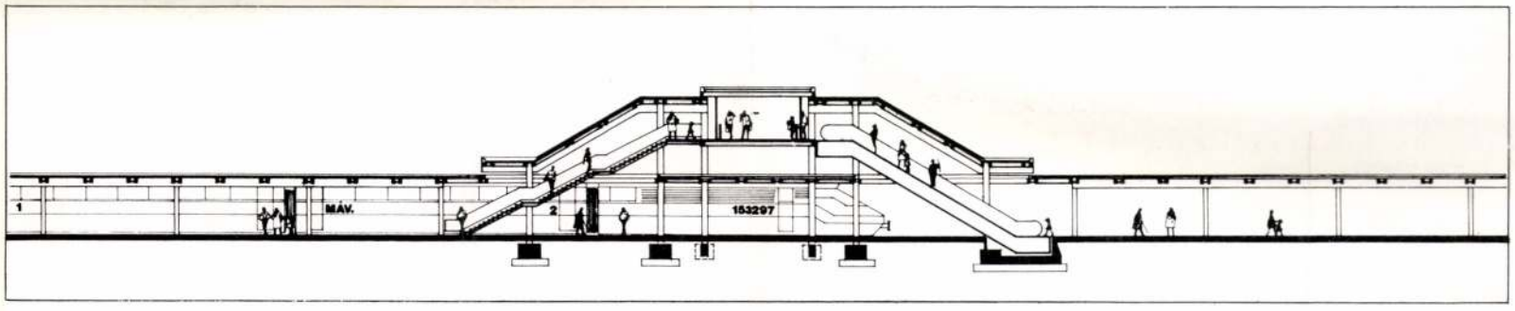
1
MÁV.
2
153297

8

9

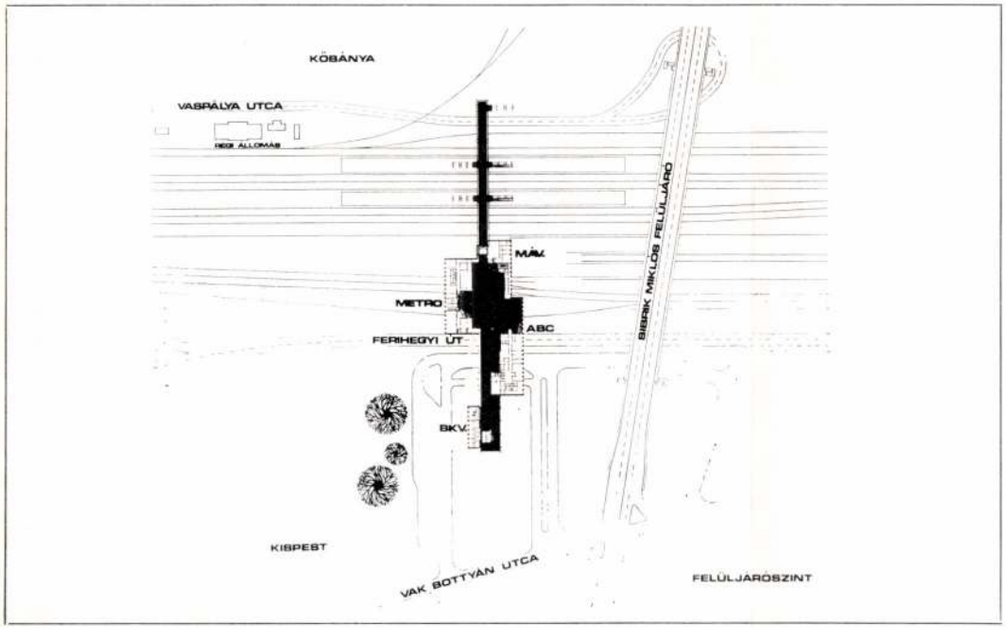
KŐBÁNYA
VASPÁLYA UTCA
HÉV ÁLLOMÁS
MÁV.
METRO
FERIHEGYI ÚT
ABC
BKV.
BIBRIK MIKLÓS FELÜLJÁRÓ
KISPEST
VAK BOTTYÁN UTCA
FELÜLJÁRÓSZINT

1

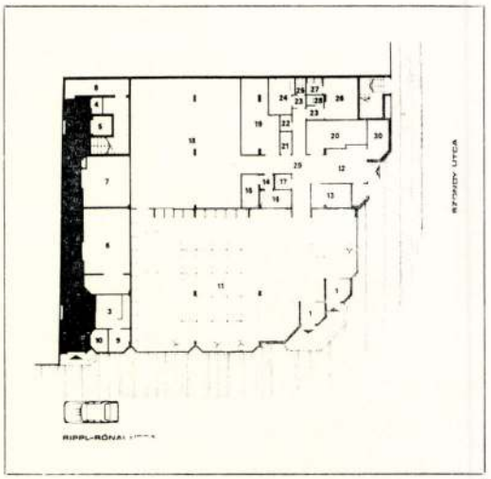

2

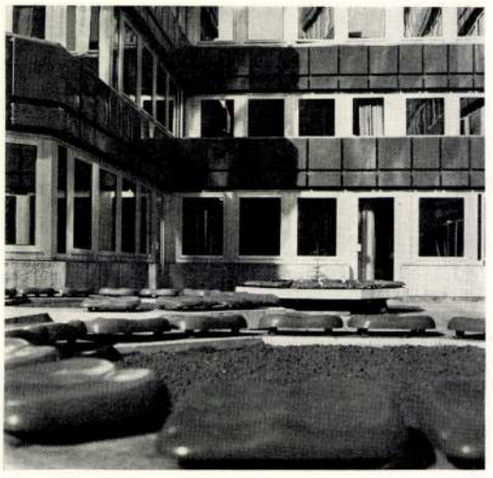

3

4

1. Homlokzat a sarok felől
2. Földszinti alaprajz
3. Homlokzati részlet
4. III—IV. emeleti alaprajz
5. Metszet
6. Homlokzati részlet
7. Homlokzati részlet a Rippl-Rónai utca felől
8. Bejárati részlet

1. Façade depuis l'angle
2. Plan du rez-de-chaussée
3. Détail de façade
4. Plan des 3e et 4e étages
5. Coupe
6. Détail de façade
7. Détail de façade du côté de la rue Rippl-Rónai
8. Détail de l'entrée

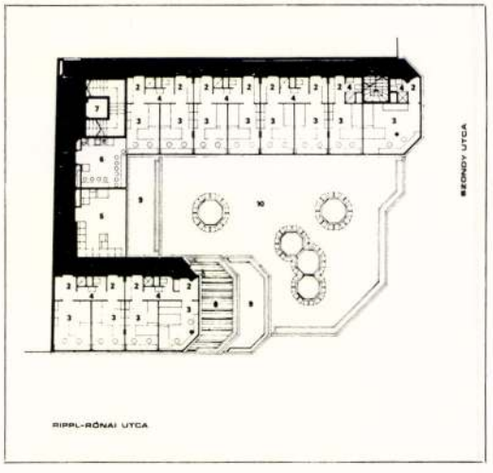

MÁV kórház, nővérszálló – ABC áruház, Budapest

Építész: †Kővári György (MÁV Tervező Intézet)

Munkatárs: Tóth Tamás; belsőépítész: Marosi Józsefné, Gergely László; statikus: Técsőy István; épületgépész: Horváth Attila, Kónya István; elektromos: Varga János; beruházó: MÁV Igazgatóság Budapest; kivitelező: MÁV Magasépítési Főnökség; tervezés éve: 1975; kivitelezés éve: 1976—81; beépített alapterület 2870 m²; beépített térfogat: 9480 légm³; bruttó ép'tési költség: 39,5 mFt

Az épület a Bp. VI., Szondy u.—Rippl-Rónai u. sarkán, a meglevő útviszonyokra szabályozott sarok-foghíj telken épült, melyet a tervezők a földszint teljes beépítésével, az emeleti részeken U alakú, udvaros, visszalépcsőzött tömeggel alakítottak ki.

A telepítésnél figyelembe kellett venni a meglevő határoló épületek eltérő párkánymagasságát. Ugyanakkor illeszkedniük kellett a tömb nagy részét elfoglaló MÁV Kórház elfogadott fejlesztési koncepciójához is. A kórház további bővítése ugyanis csak a ma csatlakozó lakóépületek szanálása árán lehetséges. Ezeket az igényeket kielégítve, a tervező a választott megoldással azt is biztosította, hogy a kórház bővítésével egyidejűleg, a nővérszállás is bővíthető legyen.

Az épület földszintjén egy ABC áruházat helyeztek el, kisebb részét a nővérszálló főbejárata, előtere, a vészkijárat és a közös épületgépészeti helyiségek foglalják el.

Az ELMÜ kikötésének megfelelően az épület számára egy külön 630 kW-os transzformátorállomást is kellett létesíteni, melynek elhelyezésére — a telek szűkös volta miatt — csak a pincében volt lehetőség.

Az ABC áruház önkiszolgáló rendszerben tervezett, eladóterének forgalma ezért egyirányú. Részben kirakópultos, tároló- és hűtőgondolás, részben konténeres árusítású, de egy hagyományos kiszolgálópulttal is rendelkezik. Gazdasági része szokványos, az áruátvétel és tárolás helyiségeit, az irodát, valamint a szociális helyiségeket foglalja magában. A gazdasági bejárat átellenes oldalán levő helyiségeket az éjszakai szállítások fogadására tervezték.

A szállóporta a szélfogóval ellátott földszinti előtérben helyezkedik el, szabadpultos elrendezéssel, ahonnan az emeletenkénti társalgókkal közvetlen telefon-összeköttetés, a lakó-

Kővári György

Déli Pályaudvar, Budapest

Építész: Kővári György (MÁVTI)

Belsőépítészek:	Marosiné Hornicsek Erika Bánkiné Szerdahelyi Laura
Statikusok:	Técsőy István Gelléri Józsefné
Gépészek:	Horváth Attila Kónya István
Elektromos tervezők:	Varga János Marty György
Tervezés:	1968—1974
Kivitelezés:	1970—1977
Fényképek:	Nagy Gyula Domonkos Endre (FŐMTERV)

1—2. Utca- és peronszint alaprajza, M=1 : 1500

1. MÁV utascsarnok
2. MÁV pénztárak
3. Információ
4. Árusító pavilon
5. Főlépcső
6. Bisztró
7. Fejperon
8. Külső lépcsők
9. Mosdók, W. C.-k lépcsői
10. Rámpa
11. Metró csarnok
12. Utcaszinti MÁV előcsarnok
13. Nemzetközi pénztár
14. Automata üzlet
15. IBUSZ
16. Posta
17. Ajándékbolt
18. Virágbolt
19. Csomagmegőrző automaták
20. Ruhatár
21. Csomagfelvétel
22. Gépkocsiút
23. Üzemi helyiségek
24. ABC Áruház
25. Süllyesztett előtér
26. Alsó üzletek
27. Aluljáró
28. Rámpák
29. Aluljárószint, mosdók, W. C.-k
30. Autóparkoló

3. Metszet, M=1 : 1500
4. Esti kép a Vérmező felől
5. A főbejárat részlete

1—2. Plan du niveau de la rue et du quai de la gare
3. Coupe
4. Vue du soir du côté du parc Vérmező
5. Détail de l'entrée principale

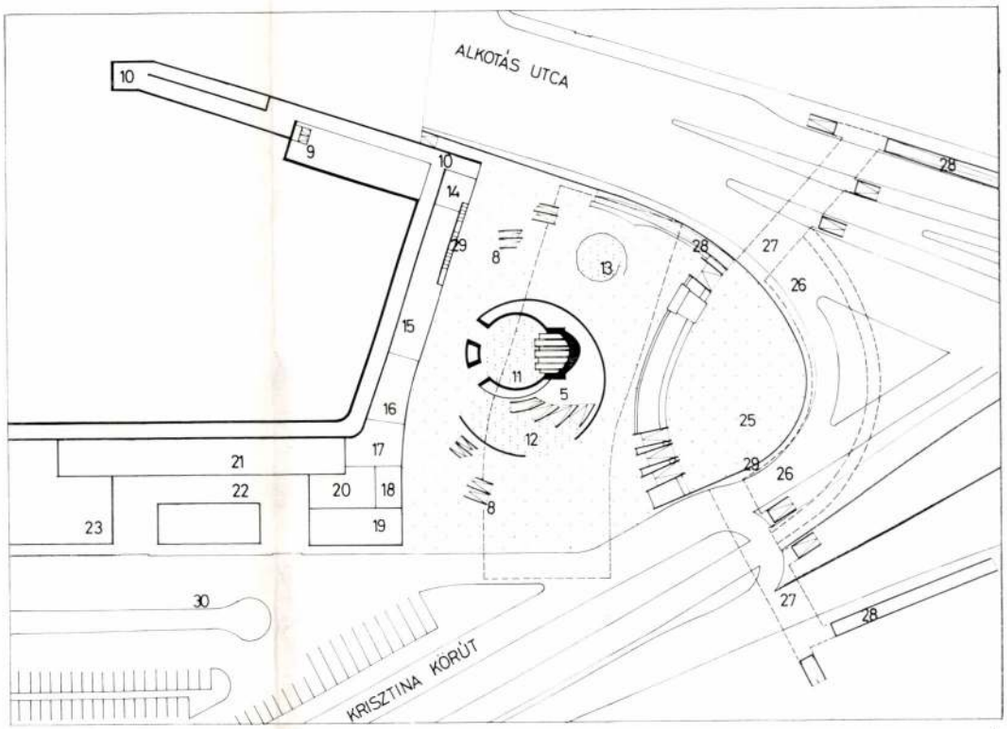

1

2

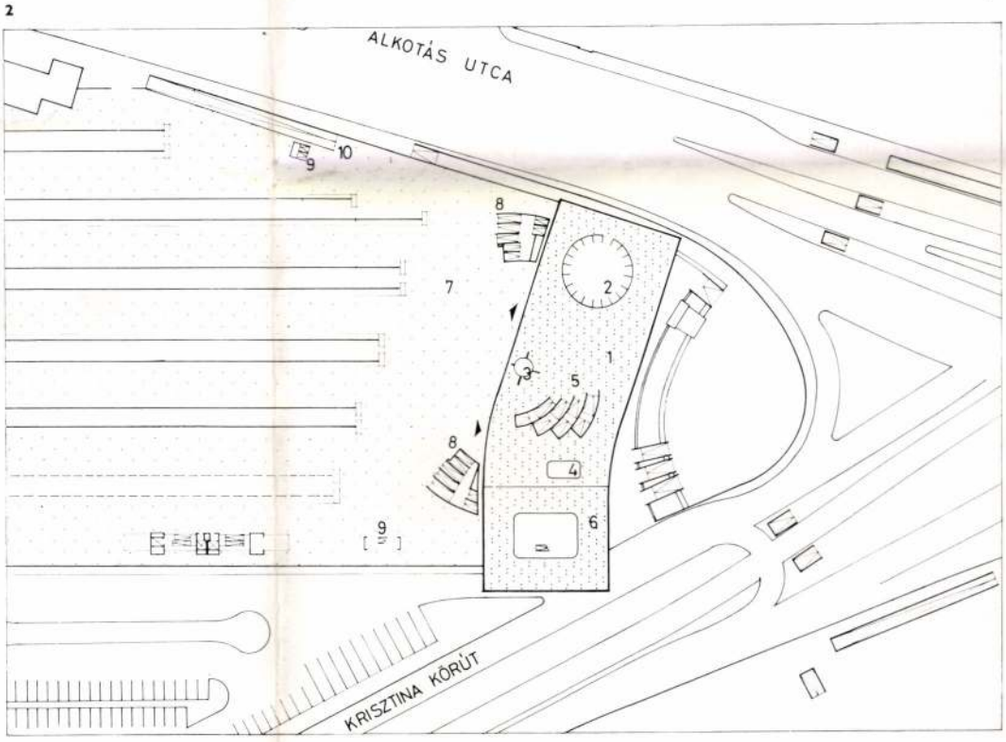

3

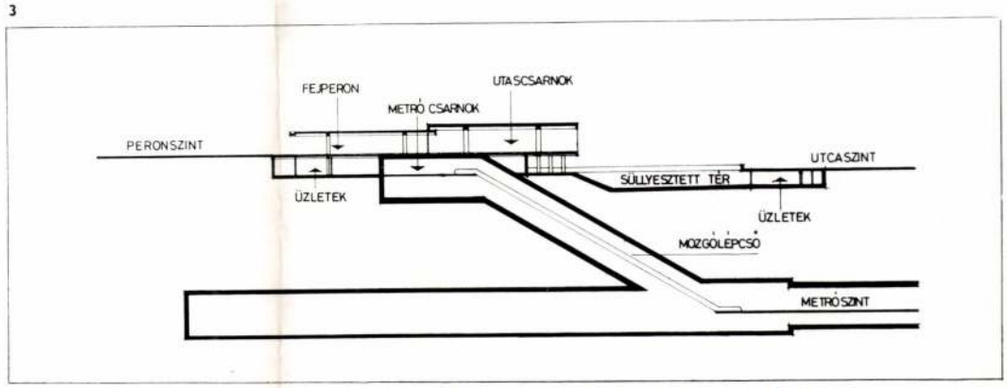

Magyar Építőművészet 1978/3

hasonló tervezéseink során már ismertek voltak lehetőségeink és tájékozottak voltunk a kivitelező felkészültsége, a szerkezeteket meghatározó adottságai tekintetében. Nagy súllyal jelentkezett az építőanyagok megvalósításakor a hazai nyersanyagbázis és a kiviteli költségek mérsékelt szinten való tartásának igénye is.

Fentiek alapján a differenciált technológiai igényeknek megfelelően az alábbi épülettípusokat alakítottuk ki:

1. Silók, toronyszerű épületrészek
   A monolit építésmód korszerű változatával, csúszózsaluzatos technológiával építhető építményként alakítottuk ki az összes olyan épületeket, ahol erre reális lehetőség volt. Az építkezés haladása beigazolta ezen elv helyességét: ezek az épületrészek lökésszerűen épülnek, így a technológiai szerelést itt korábban meg lehetett kezdeni. A „csúszott" tömegek anyagszerű építészeti és szerkezeti kezelése karakteres ipari jelleg kialakítását eredményezte.
2. Előregyártott csarnokok, közösségi épületvázak
   Az átlagos üzemi követelményeket meg nem haladó egy-kétszintes épületeket teljes üzemi előgyártással, illetve elemgyári szerkezetek (UNIVÁZ) alkalmazásával terveztük. Az előbbinél a külső megjelenést az előregyártott függőleges falpenelek, utóbbinál a merevítést adó téglafalak és a profilüveg-burkolat ritmikus váltakozása határozta meg.
3. Nagyfesztávú tárolócsarnok
   A nyersanyag jó minőségét biztosító „átlagosító" technológia céljára szolgáló 50 m fesztávú, 243 m hosszú, nyeregtető alakú csarnokot könnyű acélszerkezettel terveztük a HCM klinkertárolójával azonos megoldással. A torokgerendás, háromcsuklós főtartópár újszerű emelési módja jelentős munka-, idő- és költségmegtakarítással járt.
4. Nagyterhelésű, többszintes üzemi csarnokok
   A nyersanyag és a félkész termékként jelentkező klinker őrlése, valamint a keletkező por hatékony leválasztása különleges technológiai igényeket jelent, ezeket csak teljesen monolit épületvázak tudják elviselni. Az egyébként fűtetlen épületek burkolását könnyű és gazdaságos hullámpala-profilüveg héjalással oldottuk meg kisegítő acélváz biztosításával. A hullámpala mindig „lebegő" helyzetben jelentkezik, alatta vagy üvegfal, vagy légtér található, így a nagy tömör felületek könnyed hatását biztosítani lehetett.

Az elmondottak kapcsán — véleményünk szerint — egyértelműen lehet következtetni általában a cementgyárak és konkrétan a Bélapátfalvai Cementgyárnál szükségessé vált építészeti tervezésre, az építész szerepére.

Ez a feladatkör a telepítési terület kijelölésénél elkezdődik, meghatározó jelentőségű a gyárterület beépítésének kialakításában és azonos jellegű az épületek építészi megformálása, részletképzése terén az egyéb épületek tervezésével. Sajátos problémát jelent azonban a technológiai igények és a kivitelezői lehetőségek olyan összehangolása, mely egyszerű — ezért gazdaságos — és az épületek léptékéhez igazodó, mértéktartó eszközökkel fejezi ki azok rendeltetését.

B. T.

1. Klinker-, pernye-, gipszkőtároló alaprajza, M=1 : 1500
2. Cementtároló, csomagoló homlokzata, alaprajza és metszete, M=1 : 1500
3. Modellkép

1. Plan de l'entrepôt du clinker, de cendre et de pierre à plâtre
2. Entrepôt et local d'emballage de ciment, façade, plan et coupe
3. Vue de maquette

3

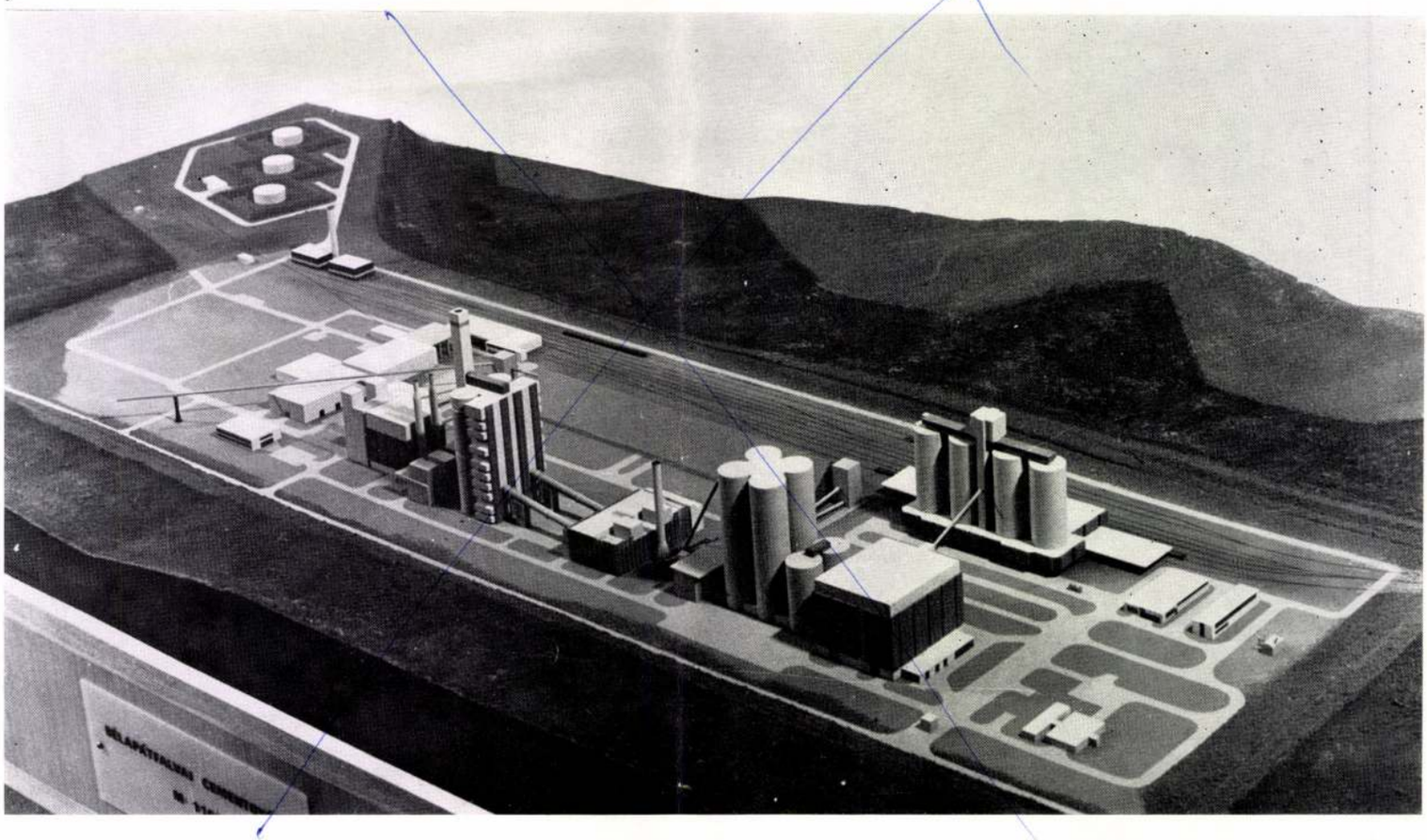

4

5

A Déli Pályaudvar tervezése és építése komplex közlekedési és építészeti feladat, melynek a vasúti és városi közlekedés, kereskedelem és az összes kapcsolódó szolgáltatás ellátását biztosítania kell.

A területen egy vasúti fejpályaudvar, a Metró végállomás, és két jelentős városi főútvonal csomópontja működik felszíni tömegközlekedéssel, az összes átszálló kapcsolattal, és jelentős parkolási igénnyel.

A megoldás csak többszintes csomópont kialakításával lehetséges, mivel a gyalogosforgalom teljes közúti kereszteződésmentességét biztosítani kellett.

A csomópont négyszintes. Legalsó szintjén van a Metró végállomás alsó csarnoka, utcaszint alatt a gyalogos aluljárórendszer és a süllyesztett gyalogos előtér, az utcaszinten a közlekedési csomópont a tömegközlekedési eszközök megállóival és a Metró felszíni csarnokával, az első emelet szintjén a pályaudvar csarnoka és a vasúti vágányok.

A Metró felszíni csarnoka és a pályaudvarcsarnok egymás felett egybeépült a közvetlen utasforgalmi kapcsolatok miatt. Az aluljáró és az utca szintjén helyezkednek el a kapcsolatos és egyéb létesítmények.

A közlekedési csomópont nehéz helyszínrajzi és magassági adottságokkal rendelkezik. Két főútvonal ék alakú csatlakozási pontjában végződnek a vágányok, melyeknek hossza meghatározott, és szélességi méretei is adottak. A nehézségeket tovább fokozta az a tény, hogy a Metró felszíni csarnokának helyét még évekkel előtte változatlanul meghatározták és az alsó metróépítési munkák ennek alapján előrehaladott állapotban voltak.

A Jakobinus tér különleges városképi helyzetet foglal el. Sík terület és hegyvidék találkozásánál fekszik, ezért esztétikai kialakításánál ezt az átmenetet figyelembe kellett venni. Ezt szolgálja a tér süllyesztése, és részben rézsűs oldalkiképzése, mely által a hegyvidék közelségének építészeti hangulata a téren megjelenik. Döntő jelentőségű a térformálásnál a Vérmező közelsége, mely a süllyesztett térhez alsó szinten kapcsolódik. Ezt a többszintes térhangulatot tovább fokozza, hogy a vasúti vágányok magasabb szinten helyezkednek el, mely további térlépcsőzést jelent. Ezt építészetileg a csarnok felső szintre helyezése jelzi, azzal, hogy a csarnok alatti szint üresen van hagyva.

A tér speciális völgyben fekvő elhelyezkedése miatt magasépület építése nem indokolt. Ezt a környezet hangulata sem igényli.

A tér és környezetének jelentőségét azonban mégis ki kellett hangsúlyozni annál is inkább, mivel a felső területekről (Vár stb.) a terület nagyon látható, sőt igényként lép fel a házrengetegben a rendező hatású térmegjelenítés. Ezt a vízszintes vonalak kihangsúlyozásával és a többi épülettel ellentétes fehér szín alkalmazásával lehetett elérni kis magasságok ellenére is.

Ezen a területen — különösen a nagy forgalmi csomópont miatt — intimebb, budai hangulatú tér létrehozása volt a cél, nyugodtabb emberi környezet kialakításával. Ezt egyrészt azzal, hogy nem jelennek meg monumentális elemek, másrészt a tér süllyesztésével lehetett elérni. Így a tér nem nyomasztó, nem jelent konkurrenciát sem a park és sem a Várhegy látványának. Kis gyalogos „fórum" volt kialakítható, mely védett a völgyben uralkodó északnyugati széljárástól a tér északi íves lezárásával. Ezt egészítik ki funkcióval az üzletek, az eszpresszó terasza, a virágok, az ülőhelyek és ennek igyekszik keretet adni a csarnok főhomlokzata is, a hangulathoz illő kiegyensúlyozott egyszerű tömegével. A homlokzat nagy méretét a sötét üvegezés, és a kihangsúlyozott födémlemezek csökkentik. A sötét üveg lehetővé teszi, hogy nyugodt épülethatás jelenjen meg a tér felé, eltakarva — de sejtetve — a mögötte levő nagy mozgalmasságot és nyugtalanságot.

A megoldásnál alapszempontként jelentkezett, hogy nem egy tér, és egy azon levő épület jelenik meg, hanem egy teljesen egységes összetett többszintes együttes. A funkciók egybefolyásából építészeti és formai kapcsolatok következnek.

A pályaudvar a tér építészeti folytatása, ezért készült azonos anyagokból és azonos hangulattal. A süllyesztett tér, az épület alatti tér — mely annak szintben eltolt folytatása és a csarnok egy egységes, anyagaiban és megformálásában azonos folytatólagos térkapcsolat. A tér íves kiképzésének következménye a csarnok hasonló íves megoldása a teljes egységes hatás miatt.

A tér és a pályaudvar formai kialakításánál legnagyobb probléma a merev vasúti közlekedési forma fokozatos feloldása a szép városképi környezetben, a parkban, a Vár közvetlen szomszédságában.

Ezt az átmenetet egy merevebb, hosszú, de „áramvonalasított" épület, és egy kissé ívesen megmozgatott, de nyugodt hatású csarnok igyekszik megoldani, mely megnyitja az együttest a panoráma felé. A hosszú épület vízszintes dinamikus hatását a csarnok fékezi le, és az előtér elleníve állítja meg, és szétosztja a süllyesztett tér. Ez tükrözi vissza a valóbani forgalmat és funkciót is.

A formák a merev „vágányrend"-ből fokozatosan mozgalmasabbak lesznek, az átmenetet az íves lépcsők és a csarnok adja, mely végül a Metró-csarnoknál spirális és kör formájába megy át függőleges szinteken keresztül. Ennek ellenpontja a csarnoki pénztár hasonló kör alakú kialakítása.

Az anyagok is ennek megfelelően változnak. A díszítés nélküli nagy felületek a Metró körcsarnokánál már szándékosan erősen megmozgatott falfelületi plasztikába mennek át. Ezzel párhuzamosan egy másik építészeti hangulatsor is megjelenik, mely a teljesen nyitott, a vágányoknál és a hosszú épület alatt minden lezárás nélküli térből fokozatosan megy át a nagy konzolokkal könnyített csarnokon keresztül a barlanghatású zárt Metró-csarnokig. Ezt oldja fel a másik irányból az előtér ellenirányú építészeti kialakítása.

A sötét színű házak és a zöld Vérmező környezetéből világos színű kőburkolattal lehetett megoldani a kiemelést az épület és a tér jelentőségének szimbolizálására, és kiemelésére, természetesen az épülettömegek hatásának párhuzamos visszaszorításával.

A Jakobinus tér és a pályaudvar legfontosabb építészeti problémája annak megoldása volt, hogy ebbe a jellegzetes budai környezetbe hogyan lehet egy ilyen nagy léptékű közlekedési objektumot megfelelő építészeti megoldással harmonikusan beilleszteni, hogyan lehet a monumentális jelleget környezeti és emberi léptékre lebontani.

K. Gy.

1—6. Az utasforgalmi terek részletei

1—6. Détails des espaces de communication des passagers

Kövány János festo
Temesvár

A magy.orsz-i kzömszek neve
lakhelye O M K Tévkönyve 1865/
240-45.1.

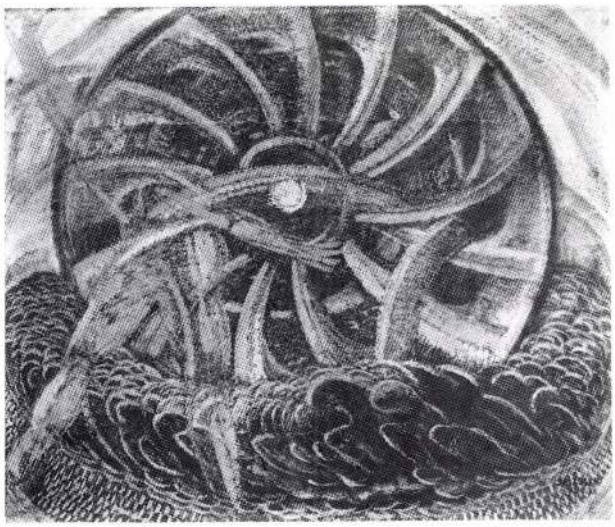

Anton Jasusch: Žltý mlyn, olej, 1922. SNG Bratislava. Foto A. Mičúchová

VI.

Nechceme a nebudeme popisovať zložitosti duchovného, politického a sociálneho zázemia expresívneho umenia východného Slovenska v dvadsiatych rokoch. Urobili to už dávnejšie iní. Sústredíme sa len na niekoľko momentov, ktoré sú v súvislostiach našich úvah podstatné. Predovšetkým je to skutočnosť, že v rámcoch *východoslovenskej moderny* koexistovali a prelínali sa kultúry slovenská, maďarská, česká, ruská, ukrajinská, nemecká i židovská. Košice sa na čas stávajú internacionálnym centrom európskej úrovne, v ktorom spolupracujú ľavicoví emigranti z Maďarska, expresionizmom nadšení Nemci i českí umelci. Tak moravský avantgardný maliar *F. Foltýn* zoskupuje okolo seba špičkových výtvarníkov *G. Schillera, K. Quittnera, O. Embera-Spitza,* aby doviedli svoj umelecký program od senzualistického civilizmu, cez expresionizmus až po čistý konštruktivizmus. Pracuje tu Maďar *A. Bortnyik*, odchovanec weimarského Bauhausu a neskorší učiteľ Vasarelyho, ale aj jeho ďalší významní rodáci: *L. Tihányi, J. Kmetty, B. Kontuly a K. Kernstock*. S Krónovou grafickou školou spolupracujú *O. Vászi, L. Kassák* a ruský teoretik architektúry *I. Maca*.

Avantgardné "okolie" rozhodujúco poznačilo i kulmináciu tvorby domácej moderny. Až na výnimky sa však nejednalo v jej tvorivých vrcholoch o čistú redakciu expresionizmu. U Jasuscha, Bauera a Sokola sa kövárvovský secesný expresionizmus modifikuje veľmi skoro kubizmom. Bol to zväčša kubizmus v protoštádiu - išlo v ňom viac o Cézanna než o Picassa, skôr o objemové a plošné vzťahy než o atemporálny, autochtónny obrazový priestor, asi tak, ako sa kubizmus "vyučoval" na grafickej škole *Eugena Króna* (1883-1972). Je pritom zvláštne, že táto štýlová dvojdomosť *(expresívne - konštruktívne)*, ale i duchovná binárnosť *(symbolické - inotajové)* sa rodila ani nie tak v maľbe a kresbe uznávaného učiteľa, ale v jeho vrcholných grafických cykloch (litografické cykly Kompozície, Tvorivý duch, Človek slnkom stvorený z rokov 1922-1925), "ktoré sa klenú od dynamicky vzdutých foriem po harmonicky uzavreté kubizujúce kompozície a odrážajú proletkultovské nálady vyúsťujúce až do akéhosi mesianizmu čistého ľudstva".[22] Krónova maľba pritom nikdy neprekročí limit sociografického záznamu. Dá sa teda povedať, že v Krónovej tvorbe sa premietli všetky fazety východoslovenského expresionizmu: mestská periféria, jej neidealizovaná a neštylizovaná podoba, človek osudovo sa zmietajúci v bahne civilizácie, ale aj metafyzické vízie prekrývajúce sociálny naturalizmus akcentáciou kubizmu a konštruktivizmu. Aj vrstovník Kövárvho, *A. Jasusch* (1882-1965) prešiel podobnou cestou. Svoj výtvarný názor formuloval už pred prvou svetovou vojnou. Po akademických štúdiách v Budapešti (1902-1904) sa v nasledujúcich troch rokoch dostáva do Mníchova a Paríža a stáva sa svedkom nástupu umelcov zo skupiny "Der Blaue Reiter". Ale až trauma osobného zážitku zo svetovej vojny, ktorú prežil ako vojak a vojnový zajatec, vyvolala v umelcovi duševné sily, ktoré ho viedli k osobnostnej formulácii umeleckého programu. Spočiatku rieši problematiku signifikantného gesta a symbolizmu figúry asi tak, ako to do európskej maľby vniesol E. Munch. Neskoršie filozoficko-literárne ašpirácie privádzajú jeho umenie až na hranice autonómie obrazu od skutočnosti, v duchu akéhosi zvláštneho orfizmu, integrujúceho secesný mysticizmus a expresionistické antiestetické a patetické deklamátorstvo.

Druhú, *konštruktívnu líniu* východoslovenskej moderny predstavuje maľba *K. Bauera* (1893-1928). I on vyšiel z neľútostného a zraňujúceho opisu "biedy spoločnosti". Ale i pre neho ostal sociálny kriticizmus len primárnym, tematickým "odrazovým" fenoménom. Jeho záverečná maľba má podstatnejšie ambície: chce analogizovať víziu spoločenského rozpadu s nihilistickou predstavou rozloženej individuality. Poučenie cézannizmom, rozkladanie zobrazenia v anarchicky deformovanú zmeť stavebných zložiek, vnáša do obrazu jednoznačný významový imperatív - zvestuje sa tu osudový atavizmus, existenciálna tragika bytia, ktorej zárodky sú v samotnej fyzickej štruktúre ľudskej osobnosti.

Bauerova smrť roku 1928 symbolicky uzavrela históriu východoslovenskej moderny. V tom istom čase opúšťa Košice E. Krón. Jasuschovu tvorbu premohol bludný kruh filozofických špekulácií, Foltýn ešte roku 1925 od-

historický námet zložitým metafyzickým filozofickým ambíciám. Aj martinčan a národovec *M. Th. Mitrovský* (1875-1943) "oblomovským koncipovaním štúdií a kompozícií literárno-mytologického, biblického a filozofického obsahu"[19] s námetmi donquijotskými, faustovskými a hamletovskými, odpovedá na výzvu secesnej doby. V takejto dejinnej optike by nemuselo byť problematické ani kontextovanie diela "heroického diletanta" *T. Kostku-Csontváryho* (1853-1919) s jeho exotizmom a vizionárskym symbolizmom. (Hoci slovenskej tematike venoval len niekoľko diel).

V.

Je teda zrejmé, že pluralizmus maliarstva na prelome storočia mal v sebe istú jednotiacu intenciu, duchovnú tendenciu, ktorá znamenala odmietnutie tradície romantickej kultúrnej xenofóbie - jej rezíduá uchovával len nacionálny entuziazmus a panslavistický mesianizmus časti slovenských, moravských a českých maliarov Grupy *(J. Augusta, E. Pacovský, P. J. Kern, T. Andraškovič, bratia Úprkovci, M. Jiránek, J. Hanula, F. Lahola).* Všeobecná a rozhodujúca dobová tendencia šla celkom protikladnou cestou: *od lokálneho ku globálnemu, od nacionálneho ku všeľudskému.* Hybným prostriedkom tohto duchovného prerodu bola nepochybne *secesia*, a to v podobe rakúskeho, českého, ale najmä maďarského importu. V tejto súvislosti si treba uvedomiť, že maďarská secesia nebola čistým štýlovým fenoménom: obsahovala historicky staršie väzby k prerafaelitom a k novoromatizmu v jeho symbolickej podobe (maliari umeleckej kolónie v Gödöllö, najmä S. Nagy). Preto možno skôr než o secesii, hovoriť v maďarskom prípade o anachronickej mutácii západoeurópskeho symbolizmu - nemeckého (Böcklin, Stuck), ale predovšetkým francúzskeho (Ripl-Rónai, Vaszary a ich príchylnosť k Nabis a Bonnardovi). Napokon z vedúcich zjavov maďarskej secesie študovali viacerí viac v Paríži ako vo Viedni. Táto širšia modifikácia secesného základu uľahčila i jeho domestikáciu na území Slovenska, a to hneď vo viacerých centrách.

Jedným z najdôležitejších (a doteraz najmenej poznaných) bol *komárňanský okruh*, ktorý čerpal z umeleckej a organizátorskej iniciatívy *K. Harmosa* (1879-1955). Fantazijný svet jeho maľby ovplyvnil tvorbu jeho priamych nasledovníkov *Antona a Martina Nagya*, ale bol východiskovým zdrojom i pre *F. Reichentála, J. Lörincza, L. Kudláka a E. Zmetáka*. S komárňanským okruhom súvisí aj tvorba rodáka z Rožňavy *K. Tichého* (1888-1968) a jeho brata *J. Tichého* (1879-1920), azda nášho najortodoxnejšieho secesionistu.[20]

Konštantín Kováry - Kačmarik: Dedinský dvor, olej, okolo 1910. SNG Bratislava. Foto A. Mičúchová

Nestorom našej secesie a pravdepodobne prvým skutočne moderným maliarom bol však košický *K. Kováry-Kačmarik* (1882-1916). V čase, keď Benka pracuje na prvých kresbových skiciach k Štúdii smrekového lesa, predstavujúcej záverečný bod pochopenia kalvodovského luminizmu, vrcholí Kováryho dielo lúpanými pastelmi *Na dvore* (1911) a *Kežmarská radnica* (1913), v ktorých tento otec východoslovenskej moderny pregnantne definuje obraz ako umelo vytvorenú štruktúru v duchu protoexpresionizmu. (Poznanie van Gogha?) Kováryho umenie sa ustálilo do zrelej podoby už začiatkom storočia: vyšiel z impresionizmu (inšpiroval ním rozhodujúcim spôsobom i Halásza-Hradila), aby sa po roku 1910 "stal najčistejším predstaviteľom secesie v kresbovo-grafických technikách na našom území. Jednako však nepodlieha kánonu tohto slohu doslova a módne. Nábeh k secesnej ornamentálnosti uňho spontánne prevažuje do voľnej expresivity. Jeho línia nie je kaligrafická, ale voľne tečúca, s prirodzenými meandrami a zauzleninami".[21] Saučinov úsudok, nachádzajúci v Kováryho vrcholnej tvorbe poznateľnú, rozhodujúcu prísadu protoexpresionizmu (fauvizmu), treba považovať za podstatný. Kováry, zo všetkých našich secesionistov ako prvý, vniesol na našu výtvarnú scénu ambivalenciu secesné - expresívne, čím uskutočnil rozhodujúci krok cez prah novej doby. Jeho tvorbou vstupuje do nášho výtvarného umenia fenomén expresionizmu a expresívneho, aby zohral iniciačnú úlohu v procese zrodu našej moderny.

Ars 1992/1

KŐVÁRI László

FRODL, Walter: Idee und Verwirklichung : Das Werden der staatlichen Denkmalpflege in Österreich. Wien ; Köln ; Graz : Böhlau, 1988 105,107.p.

Kővári Lajos MDK

mérnök

Népszava 1959.jun.14.

MDK

Kövári Lajos, fotomüvész

A falu kutjánál. Foto.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II-III:
Fotografika. Kat.25.1.

M. D. K.

KŐVÁRI Lajos építész

Salgótarján, városközp. részl. rendezés
terve Lásd:

Tarstervező: Maróthy Győző – Kővári
Bérci S.

Gyártás Ivan: A város rendezés jelenlegi
gyakorlata

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 3. v. 70. l.

Kővary L.

A magyar unitáriusok
története a XVIII. és XIX
században emlék- és
életiratokban.

Pest 1886–1900

Kőváry Józsefné dr

festő

Komáromi származású

1924. Komáromi képző-

mův. kiattilás.

Broggányi Kálmán:

Festőművészet Szlovenskón

Kassa 1931. 75. l.

TURÓCZI SÁNDOR KÖNYVTÁRA

HELYSZÁM: 984 E.II.1

SZAK: Művészet.

SZERZŐ NEVE: Jan

FORDITÓ NEVE:

KÖNYV CIME:

KÖTÉS NEME: ALAK:

KIADÓ: ÉV:

MDK.

Kovány, Johann

(Temesvár)

1865. Bejelenti magát a KT-nek, mint „Historien Maler"

MDK-A-I.-1/249.

Kővárry János

MDK

Deák Ferencz 1863-ból

Temesvári Zeplán

N

15	Kővary ~~[illegible]~~ Janis				
16	Gestö.				
~~17~~ Laid					
18 Barkeszi.	Tem mur. 98.				
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					

Kővary János festő VI. 181.

Kőrösy János

festő

laid

Bs Eszi. Temesvár
nov. 46.

Kővári György, építész

A Mart-tér építész tervezője.

(széky): Teraszos teret terveztek 5

Esti Hirlap, Bp. 1978. dec. 23.

Kővári

Rajzát hozza a lap. /Grafika/
Repr.

ÉLET, Bp. 1912. febr 11. IV. évf.
6. sz. 165. lap.

A kritika véleménye szerint -a felsoroltak közül- Pálla Jenő: finom izléssel és nagy tudással készült vízfestményei a tárlat legsikerültebb dolgai közé tartoznak még.
Aiglon: a most bemutatott "Ópiumálmaiból" hiányzik az az üde közvetlenség, ami korábbi rajzaiból áradt.
Tichy Gyula: munkái egyhanguak, visszaérzések korábbi elképzeléseire.
Lénárd Róbert: rézkarcai minden elismerést megérdemelnek.
Lakatos Arthur: pasztelljei nagyon szépek, kiváló stilusérzékre vallanak.
Jaschik Álmos: igen érdekes egyéniség, de rajzai tulzsufoltak.
Vida Árpád: akvarelljei kiválóan szépek.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet, 386. lap.

Kővári

/1/

A lap a "Képek" c. rovatában ismerteti a Nemzeti Szalonban rendezett Grafikai kiállításon szereplő művészek nevét. Először azokat sorolja fel, akiknek a munkáját egyöntetűen nivósnak, eredetinek tartja: Pogány Willy, Vadász Miklós, Kara-Kron Jenő, Olgyai Viktor, Körösfői Kriesch Aladár, Undi Mariska és Nagy Sándor.
Tipary Dezső szinvonalas linoleumait és Kövér Gyula szines fametszeteit komoly elismeréssel méltatja.
Major Jenő és Kővári munkái dicséretet érdemelnek.
A folytatás a /2/ sz. cédulán következik.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet 386. lap.

Kőváry László

2 kézzel gyarapodott az alábbi muzeum szünvészeti gyűjteménye

Évkönyve, Az Erdélyi muzeum-Egyesület — az 1943. évre.
Kolozsvár 1944, 42. l.

Kővári György, [építész]

A Déli pályaudvar tervezte.

Medveczky Lászlóné: „Indulás" előtt a megújuló Déli pályaudvar 9.

Népszabadság, Bp 1973. márc. 25.

Kőnári György

Ő tervezte a Metró déli-vasúti megállójához kapcsolódó állomásépületet, a metróállomást a vasúti pályaudvarral összekötő térrendszert s a villamos felé vezető részek kialakítását.

Bauer Jenő: A Metró esztétikája; Ipari Művészet, 1973/5. sz. 25. l.

[Kőrösi György]

A Déli pu. és metróállomás makettje.

Ipari Művészet, 1973/5 sz. 25. l.

Kővágy György

és kollektívája Miskolc Tiszai pályaudvar
tervét 60.000 forinttal jutalmazták.

Eredményes a Miskolc Tiszai pályaudvar tervpályázata
(Hazai körkép)

Magyar Hírlap, 1968 július 16. 4. l.

MDK

Kőházi György építész

A városok tervezője.

—: Átadták a Keleti pályaudvar új forgalmi csarnokát 28.

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 4.

Kővári György

Szerezte a Keleti p.u. új pénztárcsarnokát és a Déli pályaudvar új servét.
Képeit közli Siklós László: Pályaudvarok c. cikke

Budapest, 1969. 1o.sz. ~~47.1.~~

5,6,7.l.

Kövári György

a miskolci Tiszai pályaudvar 1968-as tervpályázatán II. dijban részesült 43.sz. pályamü egyik tervezője.

Molnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata, 1968. - Magyar Építőművésze t, 1969.2.sz. 3. l.

Kővári György
építész

Bp., Déli pályaudvar 1962.

Repr.

Radós: Magyar építészet. 409.
Műszaki K. 1971.

Kövári egyiszgy
épitén

Bp., Déli pályaudvar 1962

Repo

Zsolt: Magyar építészettőrt. 404
Műszaki K. 1974.

Kővári György

tervei szerint épült 1962-ben a Déli pályaudvar új csarnoka.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970

2431

Kővári György, [építész!] MDG

Az újszerű épület egyik tervezője.

Békés Attila: ... a tárnyér-toronyház

3.

ESTI HIRLAP

bp. 1964. aug. 25.

Kővári György, építész

17 Dk

A Déli pályaudvar új felvételi épületét tervezte.

Granantói Pál: Séták Budapesten 8.1.

NÉPSZABADSÁG Bp., 1963. jan. 13.

M.D.K.

Kővári György épitész

A Zánkai Központi Uttörőváros tervpályázaton II. dij

Társtervező: Bajnay Zsolt- Tőkés György - Karácsony Péter- Vetési Emil- Horváth Attila

Magyar Épitőművészet 1966/2. 6-12.l.

M.D.K.

Kőváry György épitész

A Héviz-tófürdő tervpályázaton 5ooo Ft-os költségmegtéritésben részesült

Társtervező: Gerencsér Ferenc-Zsombok Lajos-Horváth Attila- Karácsony Péter Vetési Emil

Magyar Épitőmüvészet 1966/2. 2-5 .l.

.A.D.A.

M.D.E.

Kövári György épitész

BIB/

1964-ben az Ybl díj III fokozatával kitüntetve

A budapesti Déli pályaudvar épitészeti tervezéséért

Magyar Épitőművészet 1964 / 6. 13. l.

Kővárg

1909 körül rendszeres kiállító kassán

Rácz Olivér: Halász-Hradil Elemér
Irodalmi Szemle 1959/4. 591. l.

MDK

Kövány György [építész]

Munkatársaival együtt 60 000 Ft-os díjban részesült a miskolci Tiszai pályaudvar tervéért.

– : Tervpályázati eredményhirdetés 12

Népszabadság, Bp. 1968. jún. 30.

Kővári György

és Gundel István, Rochlitz Tibor

MÁV északi jármű javító műhely és iroda, kőbányai út 30. 1958. terve

A felszabadult Budapest művészete.

Kiállítás-katalógus. Budapest, 1960

16 l.

Kővári György

és Könye Árpád

MÁV munkáspálló, Váci ut és Sziget utca sarok, 1960. terve.

A felszabadult Budapest művészete, Kiállítás-katalógus, Budapest, 1960 161.

Kővári György M.D.K.

A miskolci pályaudvar átépitésének terve

/csm/ Korszerüsitik a miskolci pályaudvart

Magyar Nemzet 1963. október 16.5.1.

Kővári György, építén MDK

A III. f.-t kapta.

–: Átadták az idei Ybl-díjakat 9.1

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. ápr. 3.

25

KőVári Gyöegy épitész M.D.K.

29 éves

Ybl-dijjal kitüntetve.

Gábor István: " Csak szeretetben lehet dolgozni...." Beszélgetés A jubiláló Feder Jánossal
Magyar Nemzet 1964. április 9. 4.l.

Kőrösi György
épitész

M.D.K.

1964-ben az Ybl díj III. fokozatát
kapta.

— : Hírek
Művészet, 1964. junius – 44 kap

Kővári György épitész M.D.K.

MÁV Vasuti Tervező Int

A miskolci uj pályaudvar terve

45 millió forint a miskolci pályaudvar épitésére
1967-ben fejeződik be a munka
Magyar Nemzet 1964. augusztus 28. 3.1.

M.D.K.

Kővári György M.D.K.

Részt vett a pályázaton

30 ezer forinttal díjazva

Társtervező: Könye Árpád

Negyvenkét pályamű érkezett az uj keszthelyi szálló tervpályázatára

Magyar Nemzet 1963. december 10. 3.l.

Kővári György épitész

/Vasutterv/ M.D.K.

A Bp. Déli pályaudvar korszerüsitése. /1962/

repr.

Magyar Épitőművészet 1962 /5. 31-35.l.

Kővári György, [építész], MDk

A Déli pályaudvar egyik tervezője.

Békés Attila: A Déli pályaudvar tervezője

3. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jún. 19.

MDK

Kővári György építész

Felszabadult Bp. művészete. M.Szal. 1960.

MDK

Kővári György építész

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 1960.

KÖNYÖRGÉS

Kovári Ferenc

Autoterverő

1934. végbiz. elegs.

Iparm. Isk. Évk.

1930 – 34. 48. l.

Kővari Ferenc

butortervező

1930-34

Iparm Isk Évk.

1930-34. 45 l.

kölni Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteményből.
Ramboux 261. szám. (Albertinelli.) — Őszi
kiállítás, 1930., Ipolyi 75. szám.

ONTANA, LAVINIA (bolognai festőnő,
1552—1614)

ői arckép

, tempera és olaj, 22×18 cm.
Ipolyi-gyüjteményből.
Ipoly, Biharvármegye, 240. szám. — Gerevich PA, 232. l. (Lavinia Fontana.) — Gerevich IPGY, 99. l. — Bocz Ilona: Az olasz manierista festészet. Pápa, 1930., 47. l. (Képe VI. táblán.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 85. szám.

RANCESCO DI GIORGIO MARTINI
(sienai festő, 1439—1502)

ent Péter keresztrefeszítése

, tempera, 32×38·5 cm.
kölni Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteményből.
Ramboux 145. szám. (Matteo da Siena isk.)
— Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA,

MDK

Kővári Endre /helybeli/

146-149. Arckép, of.

Kalotaszegi leány, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883.

13-14 l.

MDK

Kővári Endre /helybeli/

Életnagyságu arckép, of.

Az első szerelem, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1885.

13-14 l.

MDK

Kővári Endere arcképe /helybeli festő/

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883. 16. l.

Kővári Endre festő
/1832-1918/

Vázlatkönyv, ceruzarajzokkal
Schuszter Károly arcképe /Olajf./

Erdélyi Müv.Kiáll. 1941. Kolozsvár

MDK

Kővári Ferenc, ép.iparm.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Kövári Edit

A tatabányai Népkör képzőművészeti szakkör tagja, akiben az évben vették fel az egri tanárképző főiskola rajz szakára.

(györke): Szakköri művésztelep.
Dolgozók Lapja, 1972, aug. 3.

Kővári Endre

rajzlanár

festő

l –

Lyka közöns

115 l –

F I Z E T É S I J E

Műemlékek Országos Bizottsága /
a VKM 94.229/1947.VII.ü.o.sz.ala
pótdija /

Név	fizetési oszt. és összeg Ft.
Dr.Lux Kálmán	V.f.o. 540.-

Budapest,1947 julius 7.

Kovácsi Endre. /tardai./ F. 13. 19. 2.

1857 kolonvási unit. gim. vajzt.
Rengetsy Zápás, Libalopos, Ut úst mellett,
Kerelni vallomás, Ut Zúhnel.
/Ly. III. 115.)

Kővári András

geb. in Torda, 25 J. alt
Zeichenlehrer im Univ.
College z. Klausenburg

Bècsi akadèmia
Gjhizy

1857-58.

1857
25
1832

Kardos: A magyar népirodalom

kösz. V. 29.

Kővári Endre

Pesti

Schuszter Károly arcképe

Kolozsvári ev. egyházkerületi tulajd.

Inv

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Kővári Endre

írod
z

Csánky Dénes

Erdély az ujabbkori
magyar festészetben.

Művészeti Lesek.
Kolozsvár, 1942

33. l.

Kővári Endre

Cigány vacsora, olajf. 700 kor
fentitől kicillítva

Tur Kol.

E. Kovács Gula archipe
fentitől u. ott. és még
tobb archip:

Női félalakok mesterei: Mutató
sadag 384 (641), 4044 (580).

Kővári András

festő Kolozsvár

1876.

l

Bielz Portrhat

484. sz.

Nógrád megye V. 32 -

Kővary Endre
festő

l.

Ezredéveskiáll.
II. 16. l.

ktatásügyi minisztertől

BUDAPEST
925 OKT -5 15
5 N

sz. Bizottság

Elnökségének.

Bpest.

IX Rákos u. 10

Kovács Endre

Thieme Becker

XXI. 196. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kovári Endre

kolozsvári festő.

l.

Lykaemlékkönyv

230. l

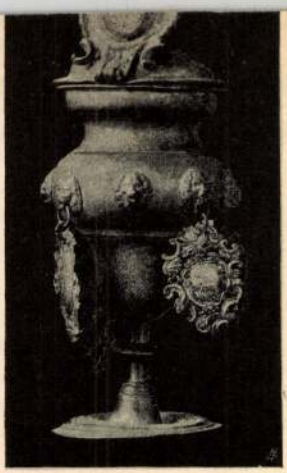

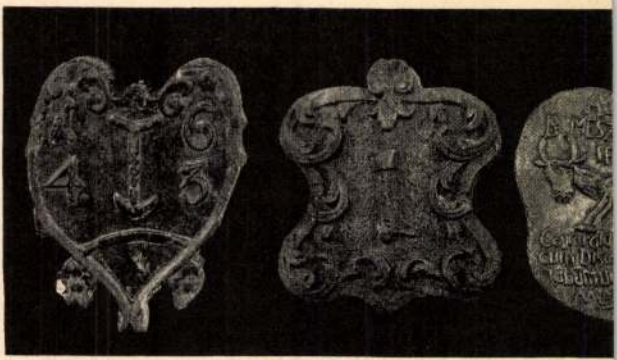

Kővári Endre

festő

Vándorkönyve
az Erdélyi Nemzeti
Múzeumban
Kolozsvár

Jul.

Át. Képt. 329.

Át Képt 329

de balra néz,

áll, Vállaira omló hosszú haja,
eme barna és arcza leberetvált.
ától bal csipője felé sárga selyem-
itja és oldalán kard lóg, melynek
l két sorban: Temetvényi Gróf Bertsé-
Ispánnya.

n. —

adatok,
4:III.52.- 1894:VI.217.

Kővári Endre

c.

Evang. templ.

334. l.

OROSHAZA

OROSHAZA

T.

Europa Könyv Lapterjesztő
vállalat

Budapest
V. Visegrádi utca 36

Kővári András

festő

Marosvásárhelyről, 1857-ben

25 éves.

lásd

Fleischer Béla 61. l.

Ujvidék.

Az ország és a város
szitett keretben a WIR N. ZE
Handwercks deren Bürgerliche
czéhlevél fölött Ujvidék vár
térben a Duna tulsó partján
jobbra: (?)

Rm., mér. a vk. 27.7: 4

Kővary László

cíd
z

Ruttkassai műv

Szépművészet

1942. 236. l.

Havas Béláné
EXPRESS
könyv- és papírkereskedés
KAPOSVÁR, FŐ-U. 27.

Auróra lapterjesztő cégnek,

Budapest.
Rothemer ucca 12

< Kővary László >

1819-1907.

Kelemen Lajos

< > Genealogiai Füzetek
1907. 85-86 l.

Sza Kelemen

Kővary László

lásd

Perlajst 139

..... nevü munkás igazolta.

a művezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

A pohos Ali elnevette magát:

— Eh, hisz alig ismerte . . . Én bejárok a hárembe s ott azt beszélik, csak úgy sorshúzás útján választotta a négy udvarló közül a Csobánt.

— No, most már csak hárman vannak a vetélytársak.

Jelentősen hunyorított az eunukh:

— Majd végez azzal a kettővel a Nureddin. Gerjedelmesen vágyik ő Zareyma után, s veszedelem az, ha ő nagyon akar valamit! Pedig tudja, mennyire utálja őt a herczegnő . . .

— Meglássuk, mit hoz a holnap!

Akkorra már a bazár zűrzavaros tarka világán haladtak át, — pár percz múlva a kháni palotaváros kapujában álltak. Itt bekötötték a foglyok szemét s úgy hurczolták őket tovább. Mihály csak az arczába csapódó virágillatokról sejthette, hogy valami nagy kertben lehetnek.

— Ki ne merjétek nyitni a szemeteket! — káromkodtak a szerecsenyek. Hallani lehetett, mint rántanak kardot.

Tholdalagi, úgy látatlanban, csak vitte tovább Szombath Ferkót, súgva bátorítgatta őt, de bizony már alig kapott választ tőle. Szörnyen kimerült ő is. Több kapun mentek még át, végre megálltak.

— Igen, — magyarázta Ali a kiséretnek, — itt a Könnyek Kútja táján akarom dolgoztatni a két rabot . . .

Előbb még többször megforgatták őket, hogy ne is sejtsék, merről jöttek, aztán letépték szemükről a keszkenőt. Tholdalagi meglepetve nézett körül a paradicsomi kertben. Közvetlenül előttük a kút díszes épülete emelkedett; arabeszkes homlokzata volt ennek, s emeletesen csurgott le róla a viz kisded, ezüst medenczékbe. Altató csobogás töltötte be az illatos léget. Mihály egy perczre eleresztette Szombath Ferkót. Szegény halódó tehetetlenül rogyott le a kút lábához.

— Ferkó te, édes apám hű Ferkója, el ne hagyj!

A mindig víg Ferkó azonban az egyszer komoly Ferenczczé változott.

— Hozzája térek én, — szólt alig hallhatóan, — öreg Tholdalagi Mihályhoz . . .

Az ifjú melléje térdelt és könnyezve támasztotta fel a fejét:

— Édes jó szolgám te!

— Drága kis uram, — révedezett Szombath Ferencz, — hej, régen volt . . . én nyergeltem az első lovadat, — az utolsót is. No, most vége . . . lenyergelek örökre . . .

Lehúnyta a szemét. Mihály kétségbeesetten látta életét elapadni. Csak a tatárok nem akarták ezt észre venni.

— Már megint? — tört ki fogait mutatva a pohos Ali, — már megint betegnek teszi magát az eb? Üssétek, majd talpra áll!

Ám az ütések nem fájtak többé a halottnak, legfeljebb Tholdalaginak, ki védően állott szolgája elé. Lázadóan emelte fel az öklét:

— Vadállatok!

Az eunukh is odarohant. Dühödten rugdalta a tetemet:

— Kelsz fel már, gyaur kutya!

Mihály talpra szökött Ali ellen, de láncza, melylyel lába a halottéhoz volt vasalva, tartóztatta. Megbotlott s oldalvást a Könnyek Kútjához tántorodott. A szerecsenyek ép rávetették magukat, mikor a közeli bokrok megől paracsoló asszonyi szó hangzott fel:

— Mi az, — mit csináltok ott?!

— A herczegnő! — súgták a pribékek. Ali boszúsan eresztette le kilidse pengéjét.

*

Kara Gül Zareymánál volt akkor egész éjjel;

A Totárrabság czimü regényhez.

Az eunukh dühödten rugdalta a tetemet.

a Csobánról beszélgettek s az amazonleány tőle telhetőleg vigasztalta a hamar gyászbaborult menyasszonyt.

— Látod, — felelt neki a herczegnő, — nem szerettem őt s halála csak javamra válhat, mert újra szabad vagyok, de azért őszintén fájlalom ezt a rettentő véget. Nem vőlegényemet, hanem a jobb sorsra érdemes deli ifjút siratom benne. Szegény Csobán! A Nureddin tette, tudom . . .

— Újra választanod kell. S talán épen őt, a gyilkost!

— Soha! — szólt Zareyma határozottan.

— Mit teszesz hát?

— Nem tudom. Gondolni se szeretek rá . . . A te boldogságodon akarok munkálkodni.

— Köszönet, herczegnőm.

— Eddig hiába kérdezősködtem eltűnt magyarod után, — hisz annyian vannak! Most hát majd egyebet teszünk. Virrad már, — még ma reggel a Könnyek Kútjához fogunk elzarándokolni. Én hiszek e csodaforrás jó szellemében . . . Iszunk a vizéből.

Így történt, hogy a két barátnő aznap délelőtt csakugyan kiosont a Zareyma palotájából. A herczegnő emeletes faczipőt adatott a lábára, arcza elé pedig muszlin fátyolt vont, melybe aranyhimmel négyszögletes ablakocska volt vágva a szemek számára. Elhagyták kőfallal kerített kertecskéjüket és sétára indultak a kháni nagyobb kertbe. Az út fordulójánál ép a legválságosabb perczben értek oda Tholdalagihoz. Zareyma csak annyit vett ki, hogy több ember a gyáva eunukhal egy védtelent támad s tiltóan kiáltott fel, — Kara Gül azonban hamar előbbre szökött, hogy a kúthoz tántorodó rab arczát lássa. Mihály, nem értve a szerecsenyek visszavonulását, gyorsan egyenesedett ki s a mentő szó irányában az érkezőkhöz fordult. Lihegett még a küzdelemtől.

Zareyma akkorra már beérte a hirtelen megálló Kara Gült. De nem vette észbe az amazon döbbenését, ő maga is meglepetten pillantott a daliás idegenre. Nézett rá hosszan, olyan bámulattal, mint a hogy az ember egy váratlanul megnyilatkozó új világba tekint.

— Herczegnőm! — riadt végre Gara Gül.

De Zareyma nem is hallotta a szavát. Önfeledten suttogta, mintegy magának:

— Sohse láttam, és mégis oly ismerős . . . Ezt az arczot, ezt a daliát láttam én álmaimban! Ráismerek . . . Ő az! — tette hozzá hangosan.

— Ő az, — súgta Kara Gül is ujjongva, — herczegnőm, ő az!

— Kicsoda, — ismernéd?

— Herczegnőm, a kút megsegített, — hisz ez az én elveszett magyarom!

— A tied? . . .

A két barátnő egymásra tekintett, — a meghökkenést elképedés váltotta fel arczukon, s nyomban rá egész a gyűlöletig idegenedtek ők vissza. Élet-halál harcz volt az a rövid pillantás.

— A tied? — ismételte a herczegnő.

— Az enyém, — védekezett a másik.

Zareyma kihivón mérte végig a sáppadó Kara Gült:

— És ha én mást mondanék, — azt, hogy ez a rab az enyém?

Az amazon szólni is alig tudott:

— Most, hogy ép rátaláltam! . . . Elvennéd tőlem?

— És ha elvenném, — szólt a fenség kicsinylően, — hát olyan borzasztó volna az?

Kara Gül daczosan vont vállat.

— Te hatalmas vagy. Éltemet is elveheted.

A herczegnő gőgösen egyenesedett ki. Fojtottan kérdezte:

— Mit meredsz oly daczosan rám? Tán vetélytársam akarnál lenni?

Az amazon fejet hajtott:

— Vetélytársad sohse lehetnék én . . .

Nehezen küzdött magával a leány:

— Akaratod parancs . . .

Zareyma diadalmasan vetette fel az arczát. De nyomban rá már szánni kezdte megtört barátnőjét. Csitítón lépett hozzá s megragadta a kezét:

— Szivből sajnállak, Kara Gül . . .

A leány alig tudta visszafojtani indulatát:

— Én hát lemondok róla, de csak ő is szeressen ám téged, s csak ő is boldog legyen veled! Ezen az áron . . .

Torkán akadt a szó, de nagynehezen mégis kimondta:

— Szolgálom még szerelmeteket is . . .

A herczegnő megszorította Kara Gül kezét, aztán előbbre léptek mind a ketten. A pohos Ali bűnbánóan várt ott szerecseny porkolábjaival. Tholdalagi egybefont karokkal támaszkodott a kúthoz s nem törődve többet környezetével, csak földön heverő halott szolgájára meredt.

— Gyáva lator te, — támadt rá Zareyma az eunukhra, — mit míveltél itt? Ki ez a halott?

— Az én szolgám, — emelte büszke szavát Mihály, — de ép mert az enyém, van akkora úr, hogy tetemét bot ne érinthesse. Megöltétek e beteg embert . . . barátomat! . . . s halálában még meg is rugdaljátok? Gyávák!

Lánczát csörgetve, indulatosan lépett előre Mihály. Eddig Alit tartotta szemmel, — most végre Zareymára s kisérőjére tévedt a tekintete.

— Kara Gül, — szólt, felismerve az amazont, — te vagy az?

— Én vagyok, — szólt a leány búsan.

— Hisz te egyszer már amúgy is megmentetted az életemet!

Kara Gül Zareymára mutatott:

— Ezúttal a fenséges herczegnő siet segélyedre.

Tholdalagi mélyen meghajolt.

— Köszönet herczegnőm. Én csak igazságot kérek.

Zareyma elfogódottan nézte:

— Közelebb lépj, te idegen. Ki vagy? Látom, úr és előkelő.

Mihály meglepetten bámúlt a fátyol ablakán át rátekintő fekete szemekbe. Ám vékony volt

NAGY GEDEON, REF. ESPERES (1830–1907).

— Mit állsz itt, bamba? Pusztulj ezzel a rabbal! Vezesd át a fenséges herczegnő kertjébe s add át őt az eunukh Achmed kertésznek. Megértetted?

Zareyma s Kara Gül rá se néztek többet Mihályra. Tovább sétáltak a mirtusbokrok közt. A legközelebbi fordulónál azonban már megálltak s s rejtekükből visszatartott lélegzettel figyelték, merre csörög a Mihály láncza. Mikor aztán másodszorra is csapódott a kisebb kertfal ajtaja, vagyis Ali már visszajött, — egyszerre nagy sebesen útnak eredtek. Lihegve értek oda ahhoz a hátsó kis ajtóhoz. Kopogásukra maga a kóróvékony Achmed nyitott ki nekik.

— Átvetted azt az új rabot?!

— Át, fenséges úrnőm.

— Helyes, — felelt a herczegnő, fellélegezve, — dolgoztasd, de jól bánj vele. Olyan jól, mintha nem is te, hanem ő volna az úr! S mindenekfelett arra vigyázz, hogy valamikép meg ne szökjék! . . .

— Vigyázni fogok.

— Életeddel felelsz, Achmed!

— Értem.

Zareyma ágaskodva nézett a rózsabokrok felé:

— Hol dolgozik most?

— Úrnőm, — nógatta Kara Gül, — jerünk már . . .

Azzal elsiettek a palota felé.

(Folytatása következik.)

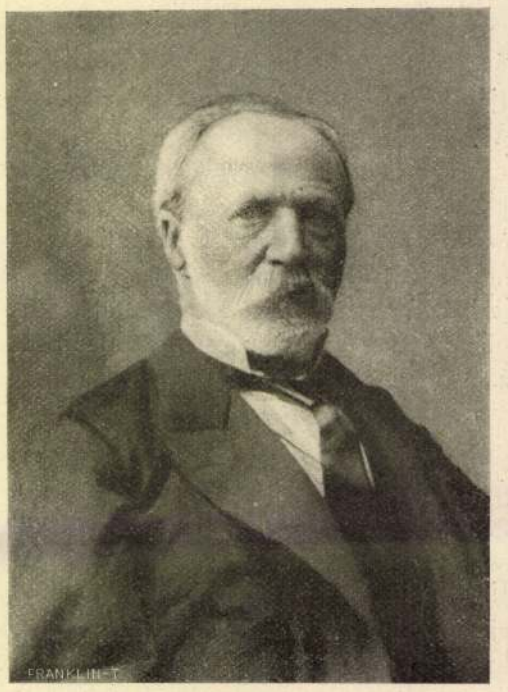

KŐVÁRY LÁSZLÓ (1819–1907).

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöpflin Aladár.

IV.

Peniston asszony szalonjának függönyei le voltak bocsátva a heves juniusi nap elől s a szürke félhomályban illő bánatosnak látszottak az összegyülekezett rokonok.

Mind ott voltak: a Van Alstynek, Stepney-k és Melsonok, még néhány Peniston is volt, a kiknek kevésbbé gyászos ruhájuk és modoruk jelezte, hogy távolabbi rokonok s korlátozottabbak a reményeik. A Penistonok biztonságban voltak annak tudatában, hogy Peniston úr vagyonának zöme «visszatérül», mig a közvetlen rokonság függőben volt az özvegy rendelkezésétől. Stepney Jack új minőségében, mint a leggazdagabb rokon, élén állt a társaságnak, hangsulyozva a maga fontosságát gyászruhájával és modorának rejtett fölényével, mig feleségének únott magatartása és frivol ruhája jelezte a gazdag örökösnő nemtörődését a koczkán forgó jelentéktelen érdekekkel. Az öreg Van Alstyne Ned fehér bajuszát tépdeste, hogy elrejtse ajkainak mohó remegését, a veres orrú Stepney Grace megindultan sugdosott Melsonnénak.

A fejek gyors megfordulása és lábcsoszogás követte az ajtó nyilását. Bart Lily lépett be, magasan és előkelőn, fekete ruhájában, Farish Gerty oldalán. A nők arcza, a mint kérdőn megállott a küszöbön, példája lehetett volna a habozásnak. Egyik-másik gyönge jeleit adta a fölismerésnek, Stepneyné közömbösen bólintott és Stepney Grace síri mozdulattal mutatott neki széket maga mellett. De Lily ignorálva a meghivást, keresztülment a termen könnyed, lágy lépteivel és leült egy székbe, melyet mintha szándékosan tettek volna arrébb a többitől.

Most volt először szemtől szemben a családjával, mióta visszatért Európából két héttel ezelőtt, de ha észrevett valami bizonytalanságot iránta való magatartásukban, ez csak arra volt jó, hogy egy árnyalatnyi iróniát vigyen bele magatartásának szokásos nyugodtságába. Az a hirtelen fájdalom, melylyel Farish Gertytől partraszállása után hallotta Peniston asszony halála hirét, lecsendesült, csaknem azonnal, arra az elfojthatatlan gondolatra, hogy végre most majd kifizetheti adósságait. Nagy nyugtalansággal nézett volt elébe a nénijével való első találkozásnak. Peniston asszony hevesen ellenezte unokahugának elutazását Dorsetékkel s azzal is éreztette nehéztelését, hogy nem irt neki távolléte alatt. Az a bizonyosság, hogy hallotta hirét szakitásának Dorsetékkel, még félelmesebbé tette a találkozás gondolatát. Hogy fojthatta volna tehát vissza Lily a megkönnyebbülés érzését arra a gondolatra, hogy a várt istenitélet helyett csak bele kell lépni a biztos örökségbe? Mindig magától értetődőnek tartották, hogy Peniston asszony bőven fog gondoskodni unokahugáról s ez a tudat az utóbbinak gondolkodásában már rég ténynyé kristályosodott.

— Ő kap meg mindent, nem is tudom, minek vagyunk mi itt, — mondta Stepneyné meggondolatlanúl hangosan Van Alstyne Nednek.

— Julia mindig igazságos asszony volt, — mondta ez olyan hangon, a mely jelenthetett helyeslést is, kétkedést is.

— Különben mindössze is négyszázezer dollárról van szó, — tette hozzá Stepneyné ásitva.

Az ügyvéd köhintett egyet s megropogtatta a végrendelet pecsétjét. Majd elkezdte olvasni a hagyományok labirinthusát. Először a cselédek jöttek, aztán néhány jótékony intézmény, majd néhány távolabbi Melson és Stepney rokon. Van Alstyne Ned, Stepney Jack s egy-két unokatestvér következett ezután, mindegyik néhány ezer dollárral kapcsolatban. Aztán Lily a maga nevét hallotta: «unokahugomnak, Bart Lilynek hagyok tizezer dollárt» s az ügyvéd olvasta tovább az érthetetlen körmondatokat, melyekből megdöbbentő világossággal pattant ki a záró frázis: «vagyonom többi részét pedig hagyom kedves unokatestvéremnek, Stepney Gracenek.»

A meglepetés fojtott fölkiáltásai, a fejek hirtelen elfordítása következett és sötét alakok csoportosultak szerencsekivánón Stepney kisasszony körül.

Lily félre állt az általános mozgásból, az első pillanatban rettentő egyedül érezve magát. Senki se nézett rá, kipróbálta a jelentéktelenség teljes mélységét. Kitagadták, — kitagadták őt — és Stepney Grace kedvéért! Tekintete találkozott Gertyével, melyben kétségbeesett vigasztaló törekvés tükröződött. Ez a tekintet magához térítette. Van még valami tenni valója, mielőtt elhagyja a házat: még pedig mind azzal az előkelőséggel kell megtenni, a milyet ő az ilyenekben ki tudott fejteni. Odament a Stepney kisasszony köré gyülekezett csoporthoz és egyszerű mozdulattal kezet nyujtva mondta:

— Kedves Grace, igazán nagyon örülök.

A többi hölgyek hátrahúzódtak közeledtére s üres hely maradt körülötte. Ez az üres hely kiszélesedett, a mint ő kifelé indult és senki sem lépett előbbre, hogy betöltse. Lily megállt egy pillanatig, körülnézve, nyugodtan mérlegelve a helyzetet. A többiek hamar eloszoltak s Bart Lily és Gerty csakhamar majdnem egyedül maradtak a biborszinű szalonban, a mely most jobban hasonlított, mint valaha, egy

az a muszlin, látta ő, hogy a herczegnő szép és fiatal, sőt azt is kivehette, hogy ajkai remegnek. Elmondta kilétét.

— Ő az, — ismételgette magának Zareyma halkan, — ő az! . . .

Barátnője riasztotta észre. Cselekednie kellett. A herczegnő Alihoz fordult, ki sipító hangján temérdek szóval adta elő védekezését. Ő nem tehet róla, a foglyok, kivált az előkelők, gyakran játszák a beteget, csakhogy a munkától szabaduljanak, már pedig neki két dolgos rabra van szüksége itt a kertben . . .

Zareyma Kara Gülre pillantott. S a leány kisegitette, — szinlelt haraggal rivallt rá az eunukhra:

— Nem igaz, nem is te, hanem mi kértünk volt rabmunkást a mi kertünkbe! Nagyobb szükség van ott a dolgos kezekre! E két foglyot nekünk küldték, igenis minekünk, s te felelni fogsz, a miért az egyiket agyonvertétek . . .

— Igen, felelni fogsz, — tódította Zareyma.

— Kegyelem, fenség, — könyörgött a pohos Ali, — akaratod parancs és bocsáss meg nekem, ha ellened vétkeztem. Itt e rab, rendelkezz vele, csak azért a halottért ne bántsatok...

Zareyma soká kérette magát. Végre kelletlenül szólt:

— Jó, az egyszer még megbocsátok. Elmehettek. Előbb azonban csapjátok le a lánczot a halott lábáról, hogy az élő mozoghasson. Te rab, — tette hozzá, jól játszott szigorral fordulva Tholdalagihoz, — te velem jössz az én palotám kertjébe s ott fogsz dolgozni!

Az eunukh intett a szerecsenyeknek. A pribékek a Könnyek Kútjának kőlépcsőjére vonták a lánczot s hatalmas fejszecsepásokat mértek rá. Elszakadt hát végre az a bilincs, mely közel egy esztendeje, Trembowla óta, a szolgát urának hű rabtestvérévé avatta! . . . Mihály a fele lánczczal immár szabadabban mozoghatott, de első lépése mégis csak az volt, hogy derék Ferkójához fordult. Térdre ereszkedve bucsúzott el tőle:

— Jó testvérem, az én Istenem áldjon! Te szabaddá lettél, én rab maradok . . .

— De az én rabom léssz! — szólt Zareyma halkan. — Ali, — parancsolta aztán fenszóval, — ezt a halottat becsülettel eltemessétek! A görögök temetőjébe viszitek . . .

Tholdalagi még lehúzta a Ferkó gyürűjét s aztán maga segitett a szerecsenyeknek kézre adni a köpenyével letakart tetemet. Hosszan nézett utána, mint viszik el a narancslombok alatt.

A parancsot váró Ali pletykaszimattal leste, mi lesz most? Kara Gül azonban feltalálta magát:

jól gondozott családi sirbolthoz, melybe az imént tették le az utolsó holttestet.

Farish Gerty szobájában Lily gyönge nevetéssel vetette le magát egy karosszékbe: humorosnak tűnt fel előtte, hogy a nénije öröksége körülbelül épen megegyezik azzal az összeggel, melylyel Trenornak tartozik. A szükségérzet, hogy az adósságát megfizesse, még jobban szorongatta, mióta visszatért Amerikába. Első gondolatát így fejezte ki az aggodalmaskodó Gerty előtt:

— Szeretném tudni, mikor fizetik ki az örökségeket.

Gerty hangos méltatlankodásba tört ki.

— Oh Lily, ez igazságtalanság, kegyetlenség. Stepney Gracenek éreznie kell, hogy nincs joga mind a pénzhez.

— Mindenkinek, a ki kedvében tudott járni Julia néninek, joga van a pénzéhez, — felelt Bart kisasszony filozofikusan.

— De hiszen magát szerette, — mindenki azt hitte . . . Gerty észrevehetően zavarba jött s Lily egyenesen ránézett.

— Gerty, legyen őszinte, ez a végrendelet hat hét előtt készült. Hallott ő Dorsetékkel való szakításomról?

— Mindenki hallott róla, természetesen, hogy történt valami félreértés.

— Hallotta a néni, hogy Berta engem kiutasított a yachtjáról?

— Lily!

— Maga is tudja, hogy ez történt. Ő azt mondja, hogy én el akartam vétetni magamat Dorset Györgygyel. Azért tette, hogy elhitesse ő vele, hogy féltékeny. Nem ezt mondta Stepneynének?

— Én nem tudom, én nem szoktam az ilyen szörnyüségeket meghallgatni.

— Nekem meg kell hallgatnom. Tudnom kell, hányadán vagyok. Megfigyelte az asszonyokat? Féltek megsérteni engem, a mig azt hitték, én kapom a pénzt, — aztán úgy elhúzódtak tőlem, mintha ragadós betegségem volna. Azért maradtam ott, hogy lássam, mi fog történni. Stepneyné után igazodtak, láttam. Gerty, tudnom kell, mit beszélnek rólam.

— Mondom, hogy én nem hallgattam oda...

— Az ember az ilyet meghallja a nélkül, hogy odahallgatna.

Fölállt és Gerty vállára tette a kezét.

— Gerty, szakitani fognak velem az emberek?

— A barátai, Lily? Hogyan gondolhat erre?

— Kicsoda barátja az embernek ilyenkor? Kicsoda, kivéve magát? Az Isten tudja, mivel gyanusít titokban maga is! Maga sohasem éreztetne velem semmi különbséget, — de hiszen maga szereti a bűnösöket, Gerty! De vajjon a javithatatlanokat is? Mert én egyáltalán nem vagyok bűnbánó.

Kiegyenesedett egész karcsú magasságában, mint valami daczos angyal, a zavarba jött Gerty fölé, a ki csak ennyit tudott dadogni:

— Lily, Lily, hogy tud nevetni ilyen dolgokon?

— Azért, hogy ne sirjak. Különben sem vagyok sirós természetű. Korán rájöttem, hogy a sirástól vörös lesz az orrom és ez a tudat keresztülsegitett már nem egy kínos dolgon.

Nyugtalanul kezdett járkálni a szobában és aztán újra leülve rátekintett vidám, tréfálkozó szemével az aggódó arczú Gertyre.

— Nem törődném vele, ha megkaptam volna a pénzt, — no igen, mert akkor nem mertek volna úgy ignorálni, vagy ha igen, az se lett volna baj, mert független lettem volna tőlük. De most . . .

Az irónia eltűnt arczából és elborult tekintettel nézett barátnőjére.

— Hogy beszélhet így Lily? Persze, hogy a magáé kellett volna hogy legyen a pénz, de ez végre is nem tesz különbséget. A fődolog, — itt Gerty elhallgatott, majd aztán vitézül folytatta: — a fődolog, hogy tisztázza magát, hogy elmondja barátainak az egész igazságot.

— Az egész igazságot? — nevetett Bart kisasszony. — Mi az igazság? Ha nőről van szó, az a mese, a melyet legkönnyebb elhinni. Ebben az esetben sokkal könnyebb a Dorset Berta meséjét elhinni, mint az enyémet, mert neki van nagy háza és páholya az operában s illő dolog jó viszonyban lenni vele.

Farish kisasszony még mindig aggódó arczczal nézett rá.

— De hát mi a maga története, Lily? Azt hiszem, ezt még nem tudja senki.

— Az én történetem? Azt hiszem, magam sem tudom. Tudja, én nem eszeltem ki jó előre egy mesét, mint Berta s ha kieszeltem volna, se vesződném a felhasználásával most.

A szállodai szobában, melybe Lily megérkezése után megszállott, ez este még egyszer végig gondolta helyzetét. Junius utolsó hete volt s barátnőinek egyike sem tartózkodott a városban. Most először életében, tökéletesen egyedül valónak érezte magát, leszámítva Farish Gertyt. Dorsetékkel való szakítása pillanatában nem érezte oly tisztán ennek következményeit, mert Beltshire herczegnő, meghallva Lord Huberttől a katasztrófáját, azonnal fölajánlotta neki pártfogását s az ő védszárnya alatt Lily majdnem triumfálva vonult be Londonba. Itt abba a kisértetbe esett, hogy tovább is megmarad abban a társaságban, a mely nem kivánt tőle mást, mint hogy mulattassa és elbájolja, de Selden, mielőtt elváltak, nyomatékosan sürgette, hogy térjen azonnal vissza nénijéhez s Lord Hubert, miután visszatért Londonba, ugyanezt a tanácsot adta neki. Lilynek nem kellett magyarázni, hogy a herczegnő védnöksége nem a legjobb út a társadalmi rehabilitációhoz s különben is érezve, hogy előkelő védője bármely pillanatban elejtheti egy új pártfogolt kedvéért, kénytelen-kelletlen rászánta magát, hogy visszatér Amerikába. De nem volt még tiz percze hazája földjén s máris észrevette, hogy túlságos soká maradt tőle távol. Dorseték, Stepneyék, Bryék, a nyomorúságos dráma egyes szereplői és tanui már megelőzték az eset előadásával s ha ő neki lett volna is kilátása, hogy meghallgatást szerez magának, valami rejtett megvetés és vonakodás visszatartotta volna. Tudta, hogy nem magyarázatokkal és viszonvádakkal nyerheti vissza elvesztett állását, de még ha lett volna is némi bizalma hatásos voltukban, mindig visszatartotta volna az az érzés, mely nem engedte, hogy védekezzék Farish Gerty előtt, — olyan érzés, a mely félig büszkeség volt, félig megalázkodás. Mert tudta ugyan, hogy Dorset Berta kiméletlenül föláldozta őt, hogy visszanyerhesse férjét s bár az ő viszonya Dorsettel nem volt egyéb a jó barátságnál, mégis teljes tudatában volt annak, hogy az ő szerepe az ügyben, a mint Fisher Carry brutális módon kifejezte, az volt, hogy elvonja Dorset figyelmét a feleségéről. Ezért volt ő ott, ezt az árat kellett fizetnie három hónapi fényüzésért és gondtalanságért. Szokása, hogy elszántan szembenézett a tényekkel, nem engedte, hogy hamis világitásba helyezze a helyzetet. Épen azért a lelkiismeretességért szenvedett, a melylyel szerepét a hallgatólagos megegyezésben betöltötte, de a szerep legjobb esetben is nem volt szép s most a balsiker teljes csunyaságában mutatta be.

Látta ugyanebben a világitásban a balsikerből származó következményeket s ezek mind világosabbá váltak előtte a városban való tétlen időzése alatt. Részben a miatt a vigasztalás miatt maradt itt, a melyet Gerty közelléte szerzett neki, részben azért, mert nem tudta, hova menjen. Nagyon jól tudta, micsoda feladat áll előtte. Lépésről-lépésre vissza kell nyernie a pozicióját s az első lépés ebben az volt, hogy kitalálja, hány barátja van, a kire ebben számithat. Reménye főleg Trenornéban központosult, a kiben megvolt az elnézés bősége azok iránt, a kik mulattatták vagy hasznára voltak. De Judy, bár bizonyára értesült visszatéréséről, nem adta ennek tanujelét még csak egy részvét-üdvözlettel sem családi gyásza miatt. Minden közeledés Lily részéről veszedelmes lett volna; nem volt egyéb tenni való, mint bizni egy véletlen találkozás kedvező eshetőségében és Lily tudta, hogy még ily előrehaladt seasonban is mindig van reménye, hogy belebotlik egyik-másik barátnőjébe.

Ezért szorgalmasan mutatta magát azokban az éttermekben, melyeket barátnői látogattak s a folyton zavarba jövő Gertyvel fényüzően lunchölt, a mint mondogatta, jó reménységei fejében.

— Édes Gerty, nem kell a fizetőpinczérrel észrevétetni, hogy nincs egyebem, mint a Julia

PIA MONICA HERCZEGNŐ, TOSELLINÉ (MONTIGNOSO GRÓFNŐ) LEÁNYA.

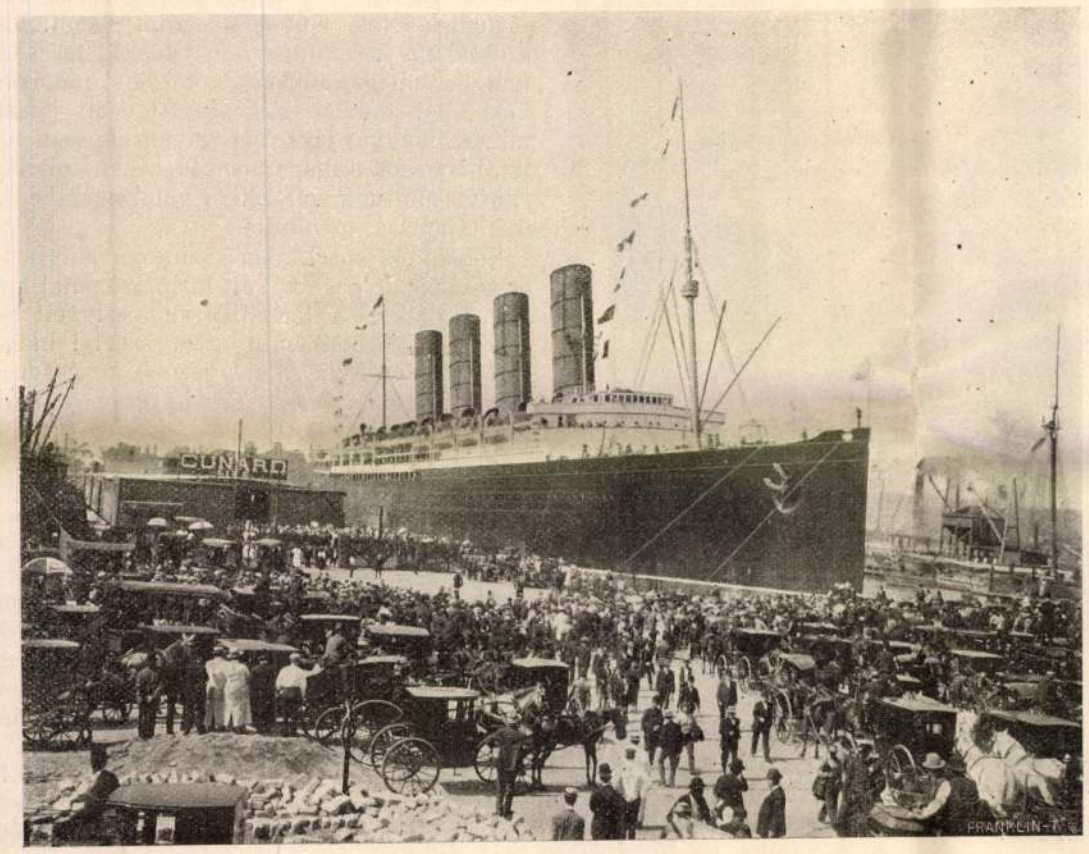

A VILÁG LEGNAGYOBB HAJÓJA, A «LUSITANIA» A NEW-YORKI KIKÖTŐBEN.

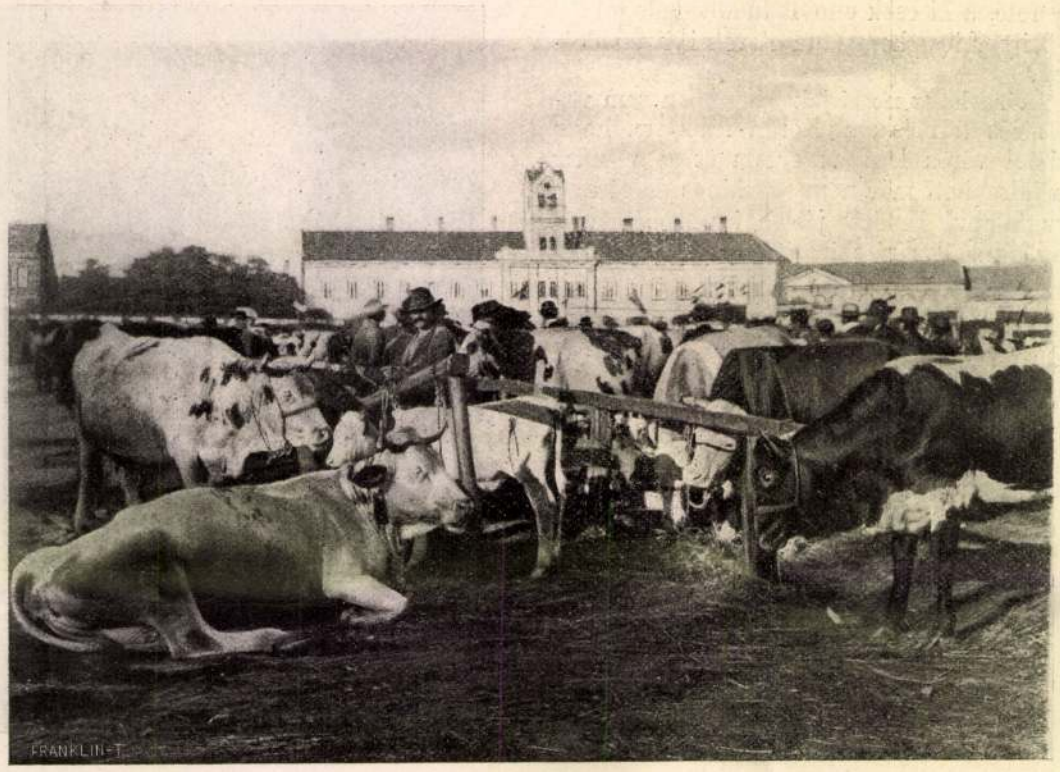

SZÉKELY KISGAZDÁK TENYÉSZÁLLATAI.

nénitől kapott örökség. Gondolja meg, hogy örülne Stepney Grace, ha meglátná, hogy hideg ürühust és teát eszünk.

Hirtelen abbahagyta, elpirult és Gerty, követve tekintetét, észrevette, hogy egy belső teremből egy társaság jön feléjük, melynek élén Trenorné és Fisher Carry állanak. Lehetetlen, hogy ezek a hölgyek és társaik, a kik közt Lily egyszerre megismerte Trenort és Rosedalet, kifelé menet el ne menjenek az ő asztaluk előtt. Gertynek ebben való bizonyossága modorának rémült voltában tükröződött. Bart kisasszony ellenben sem vissza nem rettent ismerőseitől, sem úgy nem tett, mintha lesne rájuk, — olyan természetes szint adott a találkozásnak, a milyet a legfeszültebb helyzeteknek is adni tudott. A zavar Trenorné részén volt s abban nyilvánult, hogy túlzott melegsége észrevétlen tartózkodásokkal vegyült. Hangosan kifejezett öröme, hogy láthatja Bart kisasszonyt, ködös általánosság formájában jelentkezett, a melybe nem voltak belefoglalva sem kérdések jövőjére vonatkozólag, sem határozott kívánság arra, hogy viszont szeretné látni. Lily, járatos lévén ebben a nyelvben, tudta, hogy a társaság többi tagjai is tisztában vannak vele, még Rosedale is, nekipirulva a büszkeségtől, hogy ilyen társaságban lehet, egyszerre eltalálta Trenorné szivélyességének hőfokát s visszatükrözte a módban, a hogy Bart kisasszonyt üdvözölte. Trenor, elpirulva es kényelmetlenül érezve magát, félbeszakította üdvözlését azzal az ürügygyel, hogy mondani akar valamit a főpinczérnek s a társaság többi tagjai követték Trenorné példáját.

Egy pillanat alatt vége volt s Lily megmérhette sorsát. A hova Trenor Judy vezet, utána megy az egész világ s Lily úgy érezte magát, mint a kit elhagyott szigeten partra tettek s hasztalan ad jeleket a tovairamló hajóknak.

(Folytatása következik.)

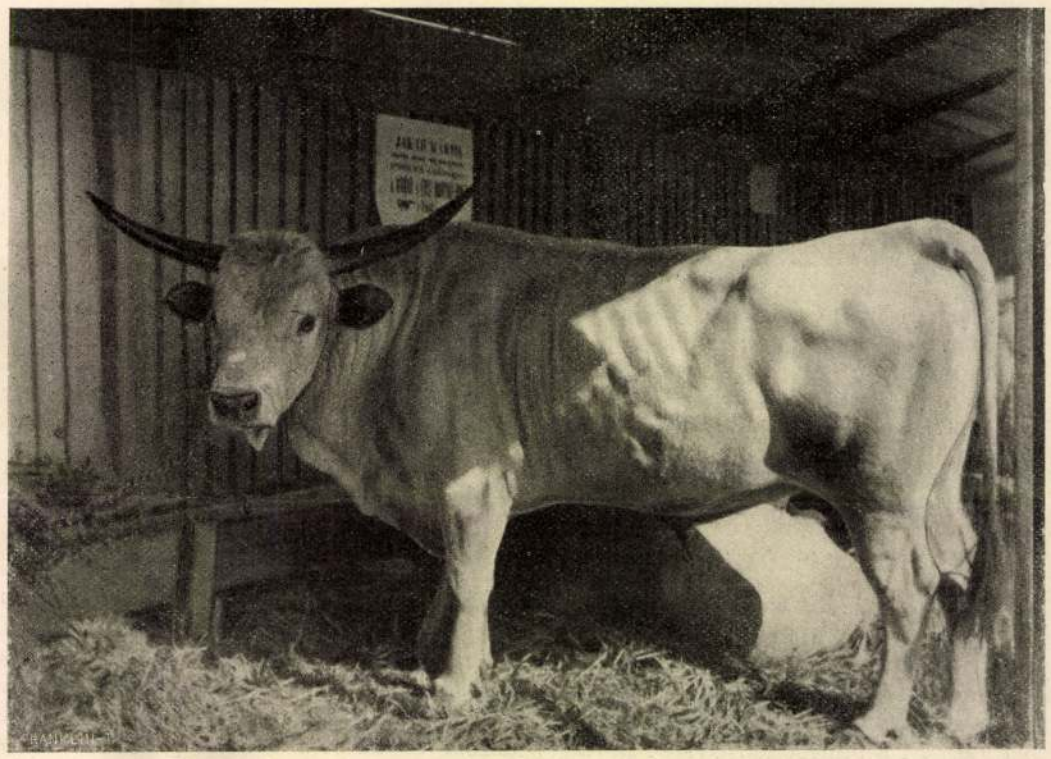

MAGYAR FAJBIKA, KOMOLLÓ KÖZSÉG TENYÉSZETE.

SZÉKELY LOVASBANDÉRIUM.

A SEPSISZENTGYÖRGYI SZÉKELY KIÁLLÍTÁSRÓL.

KŐVÁRY LÁSZLÓ.

1819—1907.

A magyar történetírás egy országrésznek sem köszönhet annyi kiváló munkást, mint Erdélynek. Már az elmult századokban is az erdélyi irók följegyzései és emlékiratai legelevenebb beszédű megörökítői ama korszakok történetének; a mult század harminczas és negyvenes éveinek romantikus mozgalma Erdélyből indította a fejlődés utjára a történeti regényt Jósikával és juttatta fejlődése tetőpontjára Kemény Zsigmonddal, nemkülönben erdélyi ember volt Salamon Ferencz és Szilágyi Sándor is.

Kőváry László nem tartozott ezek közé az elsők közé, nem jelzett irányt, nem adott se új kutató módszert, se új felfogás-módot az utána jövőknek. Nem volt több, mint bámulatosan szorgalmas, lanyhulást nem ismerő lelkesedésü, igen becsületes munkása a történet-tudománynak. Csak a maga korának dolgozott, ezért a mit írt, ma már javarészt elavult, de csak miután hivatását, a maga nemzedékének fölvilágosítását, múltunk emlékeihez való ragaszkodásának táplálását betöltötte.

Sokáig élt, közel kilenczven éves kort ért el és sokat is dolgozott. Volt hirlapíró fiatal korában, foglalkozott statisztikával, részt vett Bem erdélyi hadjárataiban, mint az erdélyi hátvédsereg történetirója, majd később közgazdasági téren dolgozott, sokat fáradozott az unitárius egyház ügyeiben is. Életének fődolga azonban a történetírás volt, ezen csüggött teljes lelkével, a többi vagy csak mellékes dolga, vagy kenyérkereső foglalkozása volt. Munkáinak száma is nagy, pedig többnyire terjedelmes, nagy mű valamennyi. Első könyve «Székelyhonról» czímmel még 1842-ben jelent meg. Szintén a negyvenes években kiadott «Magyarország statisztikája» a maga szemében úttörő munka számba megy. Ma is forrásmű Erdély régiségeiről szóló, az ötvenes években megjelent munkája, melyben Erdély régi épitkezésének emlékeit irta le; ez emlékek jó részét ma már csak ebből a könyvből ismerjük. Megirta Erdély természeti ritkaságait is. Főműve azonban Erdély története volt hat terjedelmes kötetben, — ma is legrészletesebb feldolgozása Erdély multjának

a honfoglalástól a nemzeti fejedelemség megszüntéig. Ebben a munkában megvan egész történetirói módszere erényeivel és hibáival együtt: az adatkutatás apró részletekig terjedő gondja, az előadás lelkes hangja, a történeti kritika fejletlensége, a forrásokkal szemben a «józan kételkedés» hiánya.

Ez után a nagy munka után még adott ki néhány kisebb tanulmányt, de aztán a hatvanas évek vége tája óta nem láttuk nevét. Lassankint meg is feledkeztek róla. De ő csak készülődött egy nagyszabású tervhez: meg akarta írni a magyar nemzet egész történetét egy több kötetre terjedő munkában, filozofiai felfogással. A múlt évben — az érdeklődők meglepetésére — ismét a nyilvánosság elé lépett e művének első részével, a mely most már alighanem utolsónak is marad, hacsak hagyatékában nincs meg a folytatása. Ebben a munkában is sok az olyan vonás, a mely avulttá teszi már megjelenése pillanatában, de egyebekben bámulatos jele a nyolczvannyolcz éves aggastyán szellemi frisseségének és munkaerejének.

NAGY GEDEON.

1830—1907.

Ritka példája volt a szölőföldhöz, a megszokott környezethez való állhatatos ragaszkodásnak *Nagy* Gedeon ev. ref. lelkész, a ki a minap halt meg hetvenhét éves korában. Ezt a hetvenhét évet majdnem teljesen egy helyben töltötte: szülőhelyén, a nógrádmegyei Diósjenőn. Csak oly nagy esemény tudta innen elvinni, mint a szabadságharcz, a melyet az akkor tizennyolcz éves ifjú végig küzdött. Klapkával Komáromban kapitulált, majd a pápai theologiára ment. Itt tanulmányait elvégezve, hazament káplánnak atyja mellé, a ki szintén ref; lelkész volt s a kinek halála után öt választotta meg az egyházközség. Attól fogva egyfolytában Diósjenőn lelkészkedett ötvenhárom évig. Ez a folytonos együttélés népével rendkívüli módon beleavatta hívei bizalmába; nemcsak jó pásztoruk volt, hanem az élet mindenféle vonatkozásaiban tanácsadójuk, szellemi vezérük. E mellet huszonhárom évig viselte a drégelypalánki egyházmegye esperesi tisztét, — ő volt a ref. egyházkerület legidősebb esperese. Derék pap volt, a maga szűk körében híven teljesítette kötelességét, egész életét községe magyar népe gondozására szánta. Általános részvét közepette temette el *Antal Gábor*, a dunántúli ref. egyházkerület püspöke.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» októberi füzetének élén dr. *Farkas* László, a kiváló sebész-orvos közöl általános érdekü adatokat az orosz-japán háború hadegészségi tapasztalataiból. *Marczali* Henrik Berzeviczy Gergelynek az Akadémia kiadásában néhány év előtt megjelent államiratait ismerteti beható tanulmányában. *Schächter* Miksa a «haladás és konzervativizmus viszonyáról az orvostudományban» értekezik, elmés formában, világos okfejtéssel fejtegetve főleg a magyar sebésztudomány nagynevü mesterének, Kovács Józsefnek érdemeit és szellemi kiválóságát. *Vetési* József folytatja «Róma és a modern szépirodalom» czímű tanulmányát. A szépirodalmi részben folytatódik Pierre *Loti* regénye, «Az ébredők» *König* György gondos fordításában, itt olvashatni *Vargha* Gyula «Hangok» czímű szép versét s *Hegedüs* István egy érdekes Swinburne-fordítását. *Négyesy* László Arany Jánosnak egy eddig kiadatlan s nagyon érdekes levelét közli, melyet a nagy költő 1857 február 5-ikén, nagykőrösi tanár korában irt Tompa Mihálynak. Az «Értesitő» rovat magyar és külföldi könyveket ismertet. A «Budapesti Szemle» *Gyulai* Pál szerkesztésében s a Franklin-társulat kiadásában minden hó elsején jelen meg; előfizetési ára fél évre 12 korona.

Magyar és angol szótár. Mindenki, a ki nálunk angol nyelvtanulással vagy angol-magyar fordítással foglalkozott, napról-napra keservesen érezte, mekkora baj az, hogy egyáltalán nincs szükségleteinknek megfelelő magyar és angol szótárunk. A Bizonyfy-féle volt az egyedüli, a melynek legalább némi hasznát lehetett venni, de ez nem volt elég terjedelmes s el is avult, — újabban különben is alig volt kapható. Egyebekben teljesen német szótárakra voltunk utalva s előállott az a furcsa helyzet, hogy magyar emberek, ha pl. angol

GYÜMÖLCS- ÉS TERMÉNY-KIÁLLÍTÁS.

HÉTFALUSI CSÁNGÓ SZOBA.

HAVASI LOVAK, AZ ŐSRÉGI SZÉKELY FAJTÁBÓL.

A SEPSISZENTGYÖRGYI SZÉKELY KIÁLLÍTÁSRÓL.

AZ ARAD VÁROSA RÉSZÉRE KÉSZITETT AUTOMOBIL-OMNIBUSZ BUDAPESTRŐL ELINDULÁSAKOR.

levelet akartak irni, előbb – gondolatban legalább – le kellett fordítaniuk németre s onnan aztán angolra. A ki pedig németül nem tud, az alig tanulhatott meg angolul, megfelelő szótár hiányában. A mi szemünkben, a kik minden áron azt szeretnők, hogy a magyar kultura mennél többet merítsen a gazdag angol forrásból s mennél szorosabb szellemi kapcsolatba kerüljünk Shakespeare népével, — valóságos kultur-munkának tekintjük azt, a melyet dr. *Yolland* Artur B. végzett, a mikor elkészítette az első terjedelmesebb angol-magyar szótárt. Az angol származású szerző, a ki mint a budapesti egyetem angol lectora, tiszteletreméltó igyekezettel szentelte magát a magyar kultura szolgálatának, szeretettel, hozzáértéssel és sok sikerrel végezte épen nem könnyű munkáját. Szótára felöleli az angol nyelvnek mondhatni egész terjedelmét, nemcsak a szavakat, hanem a szólásokat, a jellemző fordulatokat is. Forrásait nagyon gondosan válogatta meg és jól használta fel. Fölvett szótárába minden olyan szót, melyre az életben szüksége lehet s e mellett — a szótár gyakorlati céljaira való tekintettel — különösebb figyelemmel volt a kereskedelmi és jogi kifejezésekre. A költői nyelv dolgában főleg Shakespearere volt tekintettel. Szóval a szótárt egyaránt jól használják azok, a kiknek üzleti szempontból van szükségük angol szövegek megértésére s azok is, a kik az irodalmat akarják megérteni és megismerni. S tekintve, hogy a szótár terjedelme több 800 kéthasábos oldalnál, a gyakorlati szükségnek megfelelő terjedelemben lehetett bele fölvenni mindazt, a mi az ily szótárba belevaló. A most megjelent angol-magyar részt remélhetőleg hamarosan követni fogja a másik, a magyar-angol is.

Modern festők. Ennek a nagyszabású művészeti kiadványnak, melyet dr. *Térey* Gábor szerkesztő lát el magyarázó szöveggel, új füzete jelent meg, a mely mint a többi füzetek is, hat modern művésznek egy-egy festményét közli. A magyar művészetet köztük *Mészöly* Géza képviseli «*Utazó szegény család*» című festményével, a mely a korán elhúnyt, máig is feledhetetlen művésznek egyik legjellemzőbb képe. A többi, itt bemutatott kép festői: az olasz *Ciardi*, az amerikai *Gay* Walter, a német *Leibl*, a franczia *Meissonnier* és a német *Steinhausen*. Valamennyi pompás szinekben van reprodukálva, az egyes képek nagyon szerencsésen vannak kiválogatva, úgy hogy nemcsak gyönyörűséget adnak a szemnek, hanem jellemző fogalmat adnak az egyes művészek egyéniségéről is.

Hevesvármegyei irók és irónők almanachja. *Utas* Zsigmond e czím alatt terjedelmes kötetet adott ki, a melyben mintegy negyvenöt olyan szerző munkája — elbeszélés, vers, elmefuttatás stb. — van összegyűjtve, a kik vagy a születés, vagy az ottlakás révén valamiféle összeköttetésben vannak Hevesvármegyével. Az ilyen helyi érdekű gyüjteményeknek mi nem vagyunk valami nagy barátai, mert összeállításuknál nem érvényesülhet kritika, a szerkesztő tömegre dolgozik, mennél több iróval akar eldicsekedni s válogatás nélkül ad mindent, a mi csak a kezébe jut. Ráillik ez az egri almanachra is: ennek sincs semmiféle szinvonala, van benne néhány irodalmi értékű közlemény, de javarészben csupa dilettáns-dolgokat ad, a milyeneket a gyöngébb vidéki lapokban bőven olvashatni. A helyi olvasóközönség, a mely az egyes ily czikkek szerzőit ismeri, talán talál bennük érdekességet, általános irodalmi szempontból azonban nem sokat érnek.

Az északi és déli sark felé. Dr. *Lasz* Samu főgimnáziumi tanár megírta világos, rövid összefoglalásban a budapesti I. kerületi főgimnázium értesítője számára az északi és a déli sark felkutatására irányuló törekvések történetét az első kísérletektől a legújabb időkig. A modern tudományos törekvések ez egyik legizgatóbb és a képzeletet legerősebben megragadó fejezetét élvezetes, élénk előadásban tárgyalja; a kis munka megérdemelné, hogy szélesebb körökben is ismeretessé váljék. Szövegét számos kép is élénkíti.

Magyar nemzeti bank. Erről a most nagyon is aktuális kérdésről röpiratot adott ki *Rózsa* Károly. Az Osztrák-Magyar Bank működésének magyar szempontból való kritikáját adja s gazdasági, pénzügyi és statisztikai érvekkel az önálló magyar nemzeti bank mellett kardoskodik.

Uj könyvek.

Magyar és angol szótár. A legjobb forrásokból szerkesztette dr. *Yolland* Artur B. Első (angol-magyar) rész; ára fűzve 9 korona. Vászonkötésben 10 K.

Modern festők, eredeti szöveggel. Szerkeszti dr. *Térey* Gábor. Budapest, Franklin-társulat. A hat képet hatalmazó füzet ára 3·60 korona; egyes lapok ára 1·20 korona.

Hevesvármegyei irók almanachja. Kiadta *Utas* Zsigmond. Eger.

Az északi és déli sark felé. A régi és legújabb sarkvidéki kutatások. Irta dr. *Lasz* Samu. Különlenyomat a budapesti I. ker. főgimnázium értesítőjéből.

Magyar nemzeti bank. Irta *Rózsa* Károly. Budapest, Pallas részvénytársaság.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

54-ik évfolyama.

A «**Vasárnapi Ujság**» a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, **évenként több mint 130 íven,** s több mint **ezer képpel,** *legjelesebb hazai iróink és művészeink közreműködésével* jelen meg.

A «*Vasárnapi Ujság*» **szines képmellékleteket** is ad, több szinben művészileg kivitt képeket.

A «*Vasárnapi Ujság*» a legjelesebb hazai és külföldi regényiróktól közöl elbeszéléseket és regényeket *képekkel*, s kiterjeszkedik a **női divatra** is.

Előfizetési föltételeink:

A «**Vasárnapi Ujság**» negyedévre 4 korona, félévre 8 korona.

A «**Vasárnapi Ujság**» a «**Világkrónika**»-val negyedévre 4 korona 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér.

Az előfizetések a «**Vasárnapi Ujság**» **kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. szám küldendők.**

Azon előfizetőinket, kiknek előfizetése szept. hó végén lejárt, fölkérjük előfizetéseik mielőbbi megújítására, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

EGYVELEG.

* **A világ legdrágább zongorája** valószinűleg Roosevelt elnök washingtoni fogadótermében látható. A 72 ezer koronába került hangszert egy new-yorki zongoragyáros ajánlotta fel az elnöknek.

Hangok a gyermekkorból. A mohó hajhászat és a nyugtalan sürgés-forgás, melyek az embert oly gyorsan megöregitik, csak kevés időt engednek a gyermekkori napokra való visszaemlékezésre. Annál kellemesebben, de egyszersmind fájdalmasan is érinti az embert, ha a kevés pihenőórában és ünnepi szünetben valami a régmult gyermekkori időre emlékezteti. Mint orgonaszó és harangzugás, ugy hatja meg valami a visszaemlékezésbe merültnek füleit. A karácsonyi idő az ő örömteljes ünnepélyességével fölelevenül az emlékezetben — persze csak rövid időre — és a mult időnek szép képe aztán ismét eltünik. Ezt az emléket eltünni nem engedni, hanem megtartani, czélja annak az ismeretes ujdonságnak, melynek «**Karácsonyfa-angyal-csöngés**» elnevezés alatt való forgalomba hozatala **Konrad János,** cs. és kir. udvari czégnek Brüxen 2004. sz. (Csehország) az érdeme. Utaljuk tisztelt olvasóinkat a lapunkban megjelenő hirdetésre, melyből minden közelebbi dolgot, ezt a bájos ujdonságot illetőleg megtudhat. Gazdagon illusztrált árujegyzéket ez udvari czég kivánatra bárkinek ingyen és portomentesen küld.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Seffer Gusztáv, nyug. evangélikus főgimnáziumi tanár, 85 éves korában Rozsnyón. Az elhunyt, a ki élete végéig élénk részt vett az evangélikus egyház és Rozsnyó város közéletében, néhány évvel ezelőtt ünnepelte tanárságának félszázados jubileumát. Az elhunytban Seffer László hirlapiró édesatyját gyászolja. — Demszky Ede 48-as honvédfőhadnagy Tatán. Az elhunyt Olmützben született, de már fiatal korában Magyarországba került s annyira megszerette az országot és népét, hogy a szabadságharcz kitörésekor beállt honvédnek. Később ismét külföldre került, de öreg napjaira visszatért ismét a magyar földre. — Dr. Esterházy Sándor, a kassai jogakadémia igazgatója, 38 éves korában Budapesten. Kolozsvárott helyezték örök nyugalomra. – Dr. Raffay Ferencz az eperjesi ág. ev. kollegium igazgatója, 37 éves korában Eperjesen. — Berczel Ignácz 67 éves korában Budapesten. — Vestóczi és budaházi Budaházy Tamás nyug. főgimnáziumi tanár és volt városi közgyám 69 éves korában Beregszászon. — Abonyi Dezső, banktisztviselő, az «Az Ujság» közgazdasági munkatársa, 37 éves korában Budapesten. — Ludvik Elemér dr. fővárosi gyakorló orvos 35 éves korában Budapesten. A fiatal orvos ösmert és kedvelt tagja volt a budapesti társaságnak. Halálát fiatal felesége, Török Olga, Török Zoltán nyug. nógrádmegyei főispán leánya, két kis gyermeke, édes atyja, Ludvik Endre dr. a főváros dunajobbparti kórházainak igazgatója és kiterjedt rokonság gyászolja. Ludvik Elemér dr., holttestét Kis-Szebenbe szállitották s ott a családi sírboltba temették. – Tyrkonelli O'Donell Henrik gróf cs. és kir. kamarás, sz. k. huszárhadnagy, volt országgyűlési képviselő 63 éves korában Budapesten. Halálát özvegye, szül. alsó-lelóczi és jezerniczi Tarnóczy Malvin és két gyermeke gyászolja. — Nagy-csepcsényi és mutnai Vladár Mihály cs. kir. kamarás, vezérkari alezredes, a katonai érdemkereszt tulajdonosa, 46 éves korában Szegeden. — Kassay F. Dezső városi alkapitány, Udvarhelymegye törvényhatósági bizottságának tagja, 48 éves korában Székelyudvarhelyen. — Hagymássy Gyula ref. hitoktató, segédlelkész 29 éves korában Budapesten. — Hutirai Lukácsy Sándor székesfővárosi államrendőrségi tisztviselő 34 éves korában Ujpesten. — Kellner György soproni városi erdőmester 58 éves korában Sopronban.

Özv. Pecz Istvánné, szül. Komáromi Pajthényi Karolina 84 éves korában Budapesten. — Özv. Pretsch Jánosné, szül. Gabriel Sarolta 76 éves korában Budapesten. – Özv. Hunfalvy Pálné, szül. Gabriel Sarolina, néhai Hunfalvy Pálnak, az ujabb magyar összehasonlító nyelvtudomány megalapítójának özvegye, 83 éves korában Budapesten. — Rózsafy Alajos drné, szül. Burger Malvin, Rózsafy Alajos dr. rendőrségi főorvos felesége Budapesten. — Nedeczei, alsó- és felső-rutkói Ruttkay Teréz 62 éves korában Pozsonyban. - Halácsy Endréné, szül. Binder Teodora, Halácsy Endre fővárosi tanár felesége 24 éves korában Budapesten. — Epstein Vilmosné, szül. Kuttner Róza Budapesten. — Grünhut Adolfné, szül. Gross Jozefin, 52 éves korában Budapesten.

Katona Géza éttermei **IV. kerület, Váczi-utcza 38. szám. Müncheni Hofbräu-sör** a bajor királyi udvari serfőzdéből **Részvény udvari-sör** a Kőbányai részvény-serfőzdéből. Külön páholyok és termek nagyobb társaságok részére. Tiszta fajborok és izletes étele

Kővári Sándor

1021

bb 64. bakallár józsef festőművész és kővári sándor grafikus művész kiállítása a pesterzsébeti muzeumban

i ol/tr/m/fm 1964. december 9.

december 12-én, szombaton a pesterzsébeti muzeumban nyitják meg bakallár józsef festőművész és kővári sándor grafikusművész első önálló kiállitását. mindkét művész 1940-ben született, együtt tanultak a képzőművészeti gimnáziumban, majd együtt végezték el főiskolai tanulmányaikat is. a jelenleg pesterzsébeten lakó fiatal művészek mintegy 100 alkotással mutatkoznak be a főváros, illetve a kerület közönségének./mti/

-.-

vbb 66. időjárásjelentés

tm vm 1964. december 9.

a meteorológiai intézet jelenti december 9-én, szerdán 19 órakor:

tovább tart a párás, ködös idő

várnató időjárás csütörtök estig: párás, többfelé ködös idő, csapadék nélkül. gyenge légáramlás. a hőmérséklet alakulásában lényeges változás nem lesz. várható legmagasabb nappali hőmérséklet mínusz 2, plusz 3 fok között./mti/

KÖVÁRY László

Egyed Ákos: Kövary László –
a városépítő polgár. In:
Kolozsvár 1000 éve. Kolozsvár,
2001. 217–220.

Kővári Piroska MDK

Csendélet, temp.

Mücsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

Kővári Tivadar

A Krénusz János Ált. Iskola tanulói részt vettek az NDK „a kőolajvezeték mentén" címmel meghirdetett gyermekrajzpályázaton, melyen rajzával elismerő oklevelet szerzett.

Horányi Barna: Új kaposvári gyermekrajzkiállítások.

Somogyi Néplap, 1942. márc. 7.

Kővári Sándor

M.N.K.

Müvei kiállitáson a Pesterzsébeti Muzeumban , grafikák

Erzsébeti müvészek

Magyar Ifjuság 1965. január 23.

Kővári Sándor

Grafikus

M.D.K.

A Pesterzsébeti Muzeumban
rendezett tárlatot.

Péter Imre: Bakallár József festő és Kővári Sándor grafikus
kiállítása

Művészet, 1965. március - 4/6 lap

KÓVÁRY SZILÁRD GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA A MŰVÉSZHÁZBAN IV., KRISTÓF-TÉR 2 SZ. 1912 FEBR.-MÁRC. HAVÁBAN

K

Kiadja a MŰVÉSZHÁZ
(művészeti egyesület)
Budapest, IV. Kristóf-tér 2

KŐVÁRY SZILÁRD GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA A MŰVÉSZHÁZBAN IV., KRISTÓF-TÉR 2 SZ. 1912 FEBR.-MÁRC. HAVÁBAN

Kiadja a MŰVÉSZHÁZ
(művészeti egyesület)
Budapest, IV, Kristóf-tér 2

A kiállítás szervezési munkálatait Rózsa Miklós dr. művészeti igazgató intézte.

A rendezési munkálatokat Rózsa Miklós dr. művészeti igazgató és Borszéky Frigyes titkár végezték.

A kiállitási helyiség belső installációs munkái Málnai Béla műépitész tervei szerint és vezetése mellett készültek.

Az ácsmunkát Popper Zsigmond, a kárpitosmunkát Kárpáti Henrik utóda, a festőmunkát Guttmann B. J., a villamos-világitást Fischer és Társa r.-t. készitették. A kiállítás összes nyomtatványait Steiner V. és Társa könyvnyomdai-műintézet szállitotta. A virágdísz Toszt és Molnár műkertészetéből. A Minimax kézi tűzoltókészülékek a Magyar Minimax kézi-fecskendő-gyárból (VII., Kertész-utca 43.) valók.

A Művészház igazgatósága:

Teleki Géza gr. elnök, Edelsheim-Gyulai Lipót gróf alelnök, Iványi-Grünwald Béla alelnök, Rózsa Miklós dr. igazgató, Batthyány Gyula gróf, Ferenczy Károly, Horthy Béla, Kernstok Károly, Dr. Madarassy-Beck Gyula báró orsz. képv., Rippl-Rónai József a művésztanács elnöke, Szüllő Géza orsz. képv., Vágó László, Zichy István gr., Dr. Kovács István ügyész, Borszéky Frigyes titkár, Kónyay Elemér műtáros.

A Művészház művésztanácsa:

Csók István, Egry József, Falus Elek, Jaschik Á[illegible] Katona Nándor, Kisfaludi Strobl Zsigmond, Kosztolány[illegible] Gyula, Körösfői Kriesch Aladár, Ligeti Miklós, Málna[illegible] Olgyay Ferenc, Pásztor János, Plányi Ervin, Rippl-Rónai [illegible] Vaszary János.

Tiszteletbeli tagok:

Ferenczy Károly, Kernstok Károly, Rippl-Rónai József, Szinyei Merse Pál.

A művásárló közönség figyelmébe!

A kiállított műtárgyak eladását a műtárosi hivatal közvetíti.

1911. évi március hó 11-én tartott évi rendes közgyülésünk az egyesületi alapszabályok 3. §. 3. pontja szerint alapító művésztagjaink tagdíj fejében fizetett műtárgyainak értékesítését határozván el, e művek eladását is kiállítási helyiségünkben a műtárosi hivatal közvetíti. Az ily módon eladásra kerülő képek ugyanott megtekinthetők.

KŐVÁRY SZILÁRD MŰVEI

	Korona
1 Leány tükörrel (tollr.)	20
2 Szepeshelyi részlet (linoleum metszet)	20
3 Demimonde (tollrajz)	20
4 Öreg házak (linoleum metszet)	20
5 Leány (tollrajz)	20
6 Az elveszett paradicsom (linoleum m.)	20
7 Tollrajzok (a 8 drb ára együtt)	100
8 Husvét reggelén (rézkarc)	30
9 Asszony (tollrajz)	20
10 Tollrajzok (a 14 drb ára együtt)	120
11 Nő a tükör előtt (linoleum metszet)	20
12 Fürdő után (linoleum metszet)	20
13 Tollrajzok és vázlatok (a 11 drb ára együtt)	100
14 Sétáló dámák (tollrajz)	30
15 Ave Maria (linol. m.)	20
16 Szerelem (tollrajz)	30
17 Romantika (linol. m.)	20
18 Divathölgyek (tollrajz)	30
19 Vonalak ölelkezése (tollrajz)	30
20 Öreg asszony, fiatal lány (tollrajz)	30
21 A fürdő Zsuzsánna (linoleum metszet)	20
22 Öreg kuria Szepeshelyen (linoleum m.)	20
23 Parkban (tollrajz)	30
24 Toilette (tollrajz)	20
25 Grisettek (tollrajz)	30
26 A tánc (Gobelin-terv.)	200
27 A zene (Gobelin-terv.)	200
28—29 Plakátok	
Olajfestmények:	
30 Délután a tornácról Dr. Fenyő Árpádné úrnő tulajdona	
31 Festőnő a szabadban	160

		Korona
32	Nyáron, fák alól	250
33	Demimonde	300
34	Nyár	250
35	Téli délelőtt	150
36	Kálvária részlet	120
37	Leány napsütésben	120
38	Domboldalon	140
39	Kerti ház napsütésben, magántulajdon	
40	Délelőtt falun	160
41	Napsütött domboldalon	150
42	Leány délutáni napban	120
43	Napsütéses kerti ház	180
44	Csendélet	180
45	Külvárosi utca napban	250
46	Halászbárka délelőtti napban	200
47	Virágot öntöző leány	200
48	Szepesváraljai utca	300
49	Nagyladna borulatban	600
50	Egy kassai utca délelőtt	400
51	A „Tábor" Kassán	500
52	Szepesváralja főtere	500
53	Vasárnap délelőtt Szepesváralján	250
54	Patak mentén Szepesváralján	600
55	Délelőtt Szepesváralján. Dr. Maléter István ur tulajdona	
56	Dél van a Külvárosban	140
57	Bárkák borulatban	150
58	Modellek	600
59	Októberi séta	800
60	Késmárk főutczája	600
61	A szepeshelyi székesegyház	300
62	Nyári tájkép	300
63	Az Élet (Gobelin-tervezet]	300
64	Tornácz alól délután (monotypia]	80
65	Szepesváraljai-utca (monotypia)	100
66	Augusztus [pasztell]	140
67	Utcza délutáni napban [pasztell]	90
68	Hóolvadás [pasztell]	160
69	Kazlak [pasztell]	180

		Korona
70	Hóolvadás után [pasztell]	150
71	A szepeshelyi rezidenczia udvara [pasztell]	90
72	Görbe-utca	220
73	Leány sárga ruhában	500
74	Külváros délutáni napban	200
75	Július	180
76	Utcasarok Szolnokon	200
77	Szolnoki részlet	250
78	Kései napsugár	140
79	Kassai részlet	200
80	DélutánSzepesváralján	200
81	Borult idő a Tiszán	150
82	Kerti ház	160
83	Halászbárkák a Tiszán	150
84	Nagyladna fahiddal	180
85	Korán reggel	160
86	Szolnoki konyha	150
87	A Kálvárián délelőtt	160
88	Olvasó nő	180
89	Modell az interieurban	180
90	Téli napsugár	200
91	Téli nap a külvárosban	150
92	Söntés	220
93	Hóesés előtt (pasztell)	150
94	A nap bearanyozza a völgyet	200
95	Felvidéki táj (pasztell)	160
96	Késmárki-utca délelőtt	400
97	Délelőtti napsütés Kelcsén	160
98	A kékfestő háza Késmárkon	450
99	Eső előtt Késmárkon	400
100	Borulat a külvárosban	180
101	Ave Maria	300
102	Zöld pamlagon sárga ruhában (m. tul.)	
103	Utcasarok délelőtt	200
104	Kocsma (pasztell)	130
105	Csendélet (pasztell)	160
106	Augusztusi séta	500
107	Ház a mezőn (pasztell)	100
108	Árnyékos fák alatt (pasztell)	180
109	Borulat (pasztell)	140
110	Domboldal délelőtti napban (pasztell)	250

	Korona
111 A késmárki fatemplom (pasztell)	300
112 Virágcserepek (pasztell)	150
113 Szepeshelyi templom a várral (pasztell) Magántulajdon	
114 A nap utolsó sugarai (pasztell)	450
115 Síkátor Késmárkon (pasztell)	200
116 Bál után (pasztell)	300
117 Tanyai ház késő napban (pasztell)	400
118 Árnyékos domboldalon (pasztell)	400
119 Késő őszi szinek (pasztell)	500

	Korona
120 Látogatás (pasztell)	400
121 Délután Késmárkon (pasztell)	200
122 Kora tavaszi napfény (pasztell)	200
123 Műtermem sarka (pasztell)	200
124 Délután a Kálvárián (pasztell)	140
125 Virágok (pasztell)	140
126 Tél a külvárosban (pasztell)	300
127 Őszi napfény (pasztell)	220
128 Juliusi napsütés (pasztell)	100

Belépési nyilatkozat.

Alulirottak ezennel kijelentjük, hogy az alább jelzett időtől kezdve a MŰVÉSZHÁZ (művészeti egyesület) tagjai sorába lépünk s magunkat az alapszabályok betartására, valamint a tagdíjak fizetésére kötelezzük.

(Kérjük az egyes rovatokat sajátkezüleg, gondosan és olvashatóan kitölteni.)

F. sz.	BELÉPŐ TAG			A tagság minősége: a) alapító műpártoló tag, b) rendes tag
	sajátkezü aláirása	állása	lakcime	
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				

Ezt a lapot tessék kitöltve a Művészháznak (VI., Kristóf-tér 2.) beküldeni.

Kővári Szilárd
festő

K

ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT.

BUDAPEST, VÁROSLIGET, MŰCSARNOK.

Nagyságos

Kővári Szilárd

festőművész úrnak

Kassa

Kurta utca

Kővary Szilárd

U. 1814.

Vas. Ujs.

1912. 166. l.

Mit zwei Karten.

I. – 147. Bl.,
2 Karten

Wien
Verlag des Alterthums-
Vereines
1870

Kőváry Szilárd

l.

Végvári Szolnok

58. l.

Some boys went coll sticks, I went brought water in the dixie. Peter lit fire and the supe began quiet hit. But was Farmer Brown's apperaed and warned us the fire is to near to the hay-stack, that come a puff of wind and the hay-stack might be fire. Therefore further away, we had be to light on a bax patch of ground fire again.

S.: 4 A.: 3 DM

Kővári Szilárd +

U. 2220

Kassai festő

meghalt Kassán

1916. jun. 16án

Megnyerte a Nadanyi

díjat, a Kohner Adolf-téle

ösztöndíjat, állami

ösztöndíjat. Részt vett

a bécsi magyar repr-

kiállításon. Párisa ut-

ja utan Kassán tele-

vedett meg, ahol sulyos

idegbaj lepte meg, s

halálat is ez okozta.

Pesti Hirlap, 1916.

jun. 18. (Halálozás.)

A miniszter rendeletéből:

zoktatásügyi miniszternek jelen kelet
. számv. VII.osztályához intézett ren-

dr.Szentiványi Gyula MOB titkár ré-
,IX.Hőgyes Endre-u.10.szám:/ folyó évi
ről Komárom-városba és vissza, továbbá
ól junius hó 5-ig terjedő időben Bu-
issza, végül folyó évi junius hó 14-
jedő időben Budapestről Sümegre és
s kiszállása alkalmával felmerült uti-
áról kiállitott és számvevőségem által

Kőváry Szilárd

1912

FESTÉSZET

Kőváry Szilárd képeinek kiállítása a Művészházban. Ösmertették a napilapok, febr. 25

Két kiállítás. — A Thomka-gyüjtemény. — Kőváry Szilárd a Művészházban. Írta T. Gy. Magyar Hirlap, febr. 25.

1912

Művészet 1912. 118. l.

~~Velencében 1521 ben)~~

térdére ereszkedett és dicsfenytől
z hajú, bajuszú és szakálú szt. Jeromosnak
van és baljával a feszületet fogja, a
fe mezteleni és (derekatól fogva világoskék
jobbra, [illegible] him-oroszlán
melyekből víz fakad, három folians
ák egyikén galyán madár ül; a tó
a [illegible] pa-
t gyöngytyúk szaladgál. A háttér
elt; a kiépterben, a balra emelkedő
a (hegy) tovében elterülő kőiség épületei fölött, a to-
felé, az erdőn átvezető uton, két férfi
halad; a szent mögön, a domban, szar-
a [illegible] barlang előtt
fi ül és balra [illegible] erge tünik szemünkbe.
Jobbra a virágra akasztott szalagon

Nagyságos

Dr. Szendrei János úrnak

min. o. tanácsos, a m. tud. Akadémia tagja, stb.

Budapest

I., Atilla-utcza 23.

Kővári Szilárd

Egy-két szó a modern pikturáról. Írta Kővári Szilárd. Vármegyei Közélet (Dés), aug. 5.

1906.

(Művészet 1906. 357 l.

Kővári Szilárd

31. Kővári Sz. Kárák délen, olajf.

48 **Kővári Szilárd.** Dési templom délután. Olajf. Eladó.
44 **Kővári Szilárd.** Téli délután. Olajf. Eladó.
45 **Kővári Szilárd.** Műterem modellel. Olajf. Eladó.
46 **Kővári Szilárd.** Spanyol leány maszkkal. Olajf. Eladó.
*47 **Kővári Szilárd.** Téli napfény délután. Olajf. Eladó.
48 **Kővári Szilárd.** Spanyol nő zöld székkel. Olajf. Eladó.

KMTárs. 1907. tav.
Kiáll.

Büffet
VIII.
IX.
X.
VI.
XV.
XVI.

Kővári Szilárd

Kohner Adolf dr.-nak, a szolnoki művész-telep elnökének három ösztöndíját Kővári Szilárd, Halász-Hradil Elemér és Körmendi Frimm Jenő kapták meg.

Művészet 1937. 268. l.

Művészet

Kovács

Fagyi volt a
szolnoki mivésztelep
nek

I

1910 a

Ujém

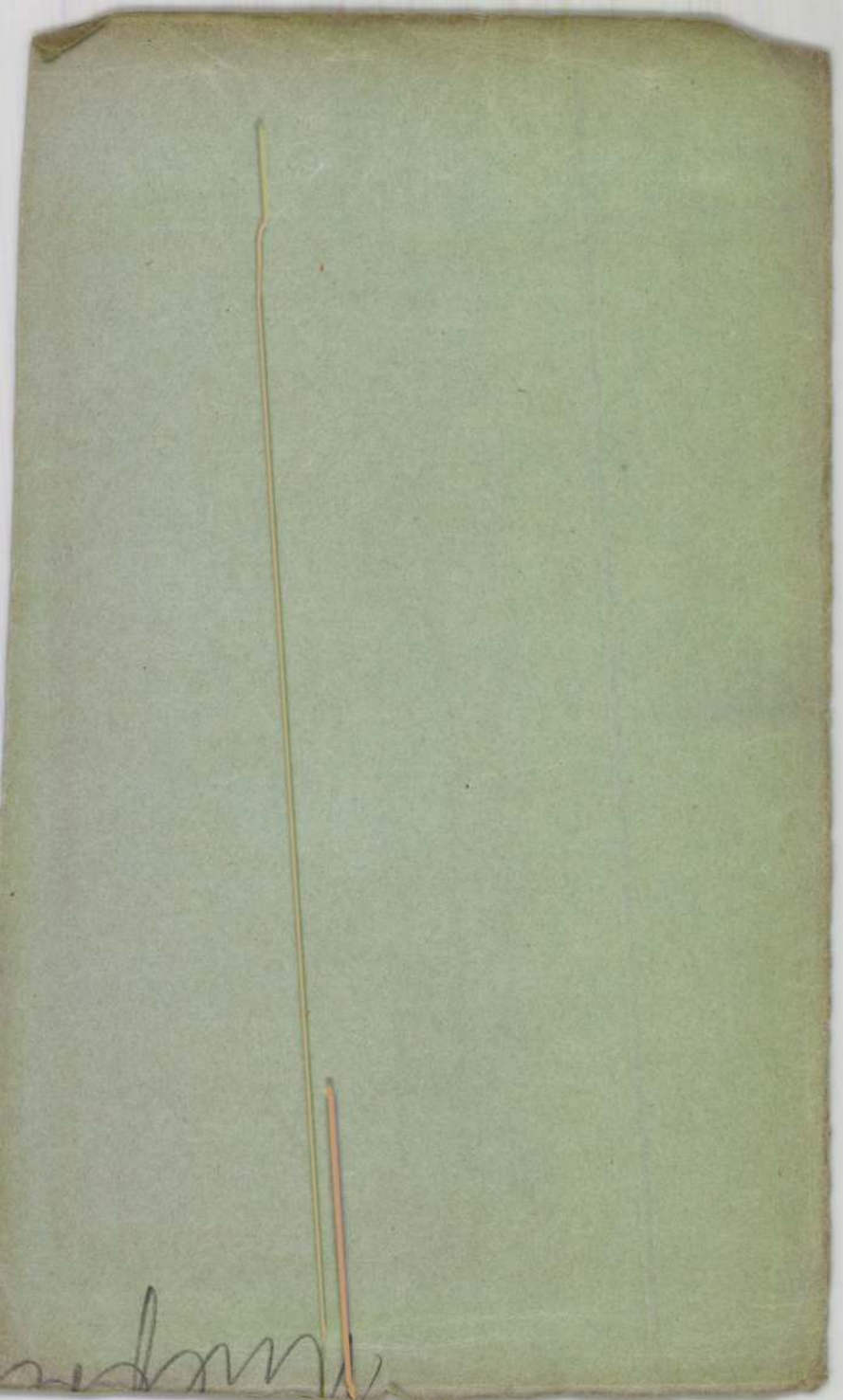

Kőváry Szilárd

Kőváry Szilárd kiállítása. Írta Farkas Zoltán. Vasárnapi Ujság, március 3.

1912

Művészet 1912. 180. l.)

Vecelli Tiziano müterme:

Jézus elte

Nikodemus, Jézusn
egy dombornyves sirba
teszik. Maria, Jo
fogja. Mögötte Jézus
nos, tördeli kezeit.
kürele
vária tünik szem
lajtorjával.

Olajfestés,
Ara 89
Ltha. 1

Nb. Keretét Szurkor
l. 87/98. igt.

156

4485
2
897

83/2

258.

Kövári Szilárd

Kassai vesilet c. képe
repr.

Képzőművészet 1932
55. 7

4212. A. Borgognone

Sz. Milanoban 1450 táj.

Szent Rókus és toulou

Térden alólig láthatók jobbról pedig, szent Lajos á len czombjának sebére mu szorít magához; az utóbbi, visel, jobb kezében pásztorbo metszésű, de sötét kötésű, dicsfény veszi körül, bennök VICVS szöveggel. Öltözete a h akasztott nemezkalap, derék kereszttel díszített galléros k beretvált arczú Lajosnak: inf béléssel és szerzetesruha cor

Fa, méretei 88 : 64 cm. 15000 K. — Néhai gróf Pálffy ber 14-én (1429–908). — Az gyására vonatkozó adatokat l jelentetett 1913 márczius 16-á

Kifüggesztésére vonatkozó ban. 1913 : 10. *A. di Stefano* Rókus és toulousei szt. Lajos.

Jegyzet. Az e festményre v

a) a törzsleltárban (19 *gognone*: Zwei Bischöfe. Ölgen rahmen mit eingelegten Leist Stiegenhalle);

b) a leltári kivonatban *gognone.* Bei Baslini in Mailand g 62 breit (Im Treppenhause);

c) a hagyományi jegyzék *gognone di Stefano da Fossa*

d) az átvételi okmányba *gognone di Stefano da Fossan* 88 : 64 cm.

Hagy. 1912.
Pálffy

Kőváry Szilárd

Kőváry Szilárd gyűjteménges kiállítása a Műviszkázban. Kultura 1912. márc. 10.

U. 107

Figyelem!

A m. kir. Postatakarékpénztár 1933. évi szeptember hó 1-től a 25.000-es postatakarékpénztári chequeszámlára befizetéseket nem fogad el, miért is kérjük, hogy befizetéseit saját érdekében is, a régi, 6781-es Kelemen D. és Társa chequelapon eszközölje.

Teljes tisztelettel

KELEMEN D. ÉS TÁRSA

Kővári Kilárd

l. Könyves Kálmán

34. kiáll. 1910

SZETI TÁRSULAT

ALAMINT

ZŐ MÁS MAGÁN-

ZÓ MŰTÁRGYAK.

ÁSA, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8. SZ.

Kővári Kilárd

l.

Művészet. 1918. 19 l.

Bécsi porcellánedény 1804-ből V. 42

Kővári Kilárd

Művészet 1907. 268
– 1909. 136, 148, 211. 219, 226, 249, 253
– 1910. 128
– 1911. 132
– 1912. 117, 118

Magyar Művészet 1928. 323

Kovács Szilárd

Thieme Becker

XXI. 196. l.

(Lyka)

HORVATH
könyv-, papír-, ireszer- és [illegible]
JOLSVA

Kővári Szilárd

festő

írod

=

Sziklay Kassa

232. l.

< Kővári Szilárd
[festő]
(1883–1916.) >

legfontosabb forrás
lásd

Ruttkay György: < >

Uj Magyar Museum

1942. I. kötet II. füzet
224–231. l.
2 képpel–

MOB könyvtár

Kővári Szilárd

Koll. kiáll. Műveszház

Erőd

Elek Artur:

K. Sz. kiállítása

Az Ujság. 1912.

febr. 25.

Buda – Pest:

A háttérfelől előreto
zet át, jobb partján a
Vízi várost s lijlakot, ba
görögtemplommal, a belvá
s az angol kisasszonyok
apró házak ~~elott~~ mellett hintó haj
dolga után, egy koldus k
felé haladó ~~der~~ bárkát, r
felé vontatott dereglye ira
egy csónak kel át. A haj
bal parton, hol számos b
Kelők nyüzsögnek. Felira

„Ofen U.

Rézkarcz, méretei a kere
Ltsza T. 4309.

Kővári Szilárd

jezsuita

† Kassa 1916 jún. 16.

33 éves korában.

Gyászjelentés.

VELEMÉR

Templom

Römer Flóris: Az árpád-korszaki jánosi-i templom. VV 1875, 198 l.

Kővári Szilárd

festő

rood

2

Az Ujság

1911. szept. 3.

(e.a.: A Művész-
ház zsürimentes
kiállitása.)

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, épitési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Kővári Szilárd

iród

Kassai Ujság.

1913. pil. 3. (K. Sz. kiállitása.)

762. sz.

SEK.

őny. = kőnyomat.
iniat. = miniature.
ag. = pagina.
apir. = papiros.
ézm. = rézmetszet.
. = szines.
. a. = szám alatt.
ínny. = színnyomat.
llr. = tollrajz.
sr. = tusrajz.

Kővári Szilárd

festő

1883 – 1916.

lásd

Szász ev Kassa képző-
művészetéből. 1943.

Kővári Szilárd

koll. kiáll. Kassai

vród
2

Kassai Hirlap.

1913. jul. 3.

(K. Sz. kiállitása.)

7 bey. 77.

Kővári Szilárd

1902/3 - 1905/6, 1908/9 II.

Ferkèpzomfoiskèvk

105. l.

Magdolna Krisztus lábait mossa (Brescia, Mocenigo-képt.), azután Szt. Apollonius az ostyát szétosztja (freskó), Lázár föltámasztása, Simon lakomája (vászon, Brescia, S. Giovanni Evang.). 1540. dekoratív freskók (Trient, püspöki palota). Kései ezüstös tónusú munkák: Krisztus születése és siratása (Brescia, képt.), Mária mennybemenetele (Bergamo, S. Alessandro). Egyéb képei: Krisztus siratása, Trónoló Madonna Szt. Rókus és Toulousei Szt. Lajossal (korai munka), Ker. János lefejezése (Berlin). A gyermek imádása; szentek (London, National Gall.). Kiváló arcképeket is festett: Férfi brokátruhában barettel, Férfi prémes kabátban levéllel, talán önarckép (Budapest, Szépművészeti Múzeum).

ROMANIZMUS, a cinquecento római művészetében kifejlődött művészeti principiumok összeségének megjelölése. Ily értelemben beszélünk romanistákról, vagyis oly manírista művészekről (főképen festőkről), akik a cinquecento római nagymesterei, elsősorban Raffael után indulnak (pl. Spanyolország XVI. sz.-beli festészetében Luis de Vargas, Pablo de Céspedes, Németalföldön, ahol a R. különösen jellegzetes alakot öltött, a leydeni Otto Vaenius). — Irodalom: M. J. *Friedländer*, Die niederländischen Maniristen (Leipzig, 1921).

ROMANO, *Giulio*, l. *Giulio Romano*.

ROMANO, *Paolo di Taccone* (1415?—1472?), római szobrász, aki főleg szenteknek szabadon álló, méretben nagy, de elgondolásban jelentéktelen szobrait alkotta.

ROMANTIKUS KERT, a kertművészetben a XVIII. sz. végén a tájkertnek egy különös alakja.

ROMANTIKUS MŰVÉSZET, a XIX. századeleji klasszicizmusra támadt visszahatás, mely különböző alakban nyilvánult. Franciaországban, s különösen Delacroix példája szerint oly módon, hogy a művészek az ókor he-

Kővári Szilárd

1882 - 1916.

cód
z

Csíkvári Abauj

147. l.

Viselet.

Női ruha.

A balra néző hölgy öltöze
mohair satinel ruha egyenlő k
délszaki növény és oszlop lát

TAVASZI HÁZI ÖLT
Melléklet a Divatcsarnok
Alter Antal divatter

Kny., mér. 23 :

Kővári Szilárd

Festőnő c. Olajf.
repr.

Csikvári Abaúj
118. l.

Ferenczy Károly
követője

ÉS NÉPE

Kővári Szilárd

Lőrd

Elek Artur:
Az újabb magyar
grafikai művészet.
Magyar Művészet
1937. 202 l.

Kővári Szilárd

festő

† 1916.

l. ~

Művészet

1916. 72

Sárközy Aurél, ny. főispán

VI. 305

Kővári Szilárd

U. 764

Kovary Szilárd

U. 1009

Kővári Szilárd

U. 107.

.	46	
.	500	
.	23	ly kiakasztás.
.	523	

...cs szerint tartozik:

...esni graf.	Együtt	Jegyzet.
.	51	
.	55	
.	51	
.	87	
.	176	
.	82	
.	21	
.	523	

Neregin...

Kővári László

U 284.

290.

Kővári Szilárd

U. 694

Kővári Szilárd

U. 1874

Száma sor szerint	lettár szerint	A mü szerzője, címe, anyaga stb.

Kővári Hilárd

Jerzo

† 1916

U. 2220

~~Apulum X. 170~~

Kővary Kilárd

l. ohr.

U. 1814

Gönczy Elemér dr. V. 310.

Kővári Szilárd

röd

Szabadság (Nagyvárad) 1912. márc. 27. (Kővári Szilárd kiállítása.)

U. 290.

Kővári Szilárd

1910. tél. diáll. Művészház.
Szepesváralján, 400 K.

~~Andaházai lelet VI. 156.~~

Kővári Szilárd

MAGYAR MŰVÉSZET
1928. 323

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Kőváry Szilárd

festő, szül. 1882 Kassán.

irod

Krück. II. 89. l.

ha más forrás nincs,
ez felhasználandó.

Seemayer Janos IV. 244.

Kővári László

Koll. kiállítása a Műcsarnokban 1912.

Ropalotafela 13.1.

Kővári Szilárd

szód

Gonda Béla ifj

A szolnoki univerztelep

Budapesti Hirlap

1913. máj. 22.

Kővári Szilárd

festő

† 1916 junius 15 Kassán

szül. 1882. Kassán. Bpesten a kepszám. főtskolán tanult, azután a szolnoki művesztelepen, ahol a Kolmer-díjat kapta. Párisi tanulmányutjárol karaterie állandóan szülővárosában Kassán elt. Főleg tájkepeket utcaresztetéket festett, magyar felvidéki motivumokat a szinek iránt erős érzékkel.

A Művészházban 1910 és 1912 együt. kiállítást rendezett.

Művészet 1916. 72. l.

Korschelt Miklós Tk. 87

Kővány Szilárd

lásd

Vas. Nyó

1912. 166. l.

képekkel.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam.

Kelt ....., 191..... évi

.....

tanu.

.....

tanu.

Kővári Szilárd

Sárd

Ruttkay György:

Kővári Szilárd.

Új Magyar Museum

1942. 2. f.

Kővári Szilárd

festő

+ Kassa 1916. jun. 15

nekr.

Művészet 1916. 72. l

Budapesti egyetem állattani intézete

V. 31.

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

Jakosch

miniszteri iroda s.tiszt.

ijakra /:42:/ azaz Negyvenkettő pengő
kiadási csekkszámla terhére, beszer-
Ötven pengőt a 127.688.számu kiadási
ldetési költségekre /:20:/ azaz Husz
dási csekkszámla terhére. Budapest,
niszter rendeletéből: Dr. Tihamér
os.
s másolat hiteléül:

Tarnay

niszteri iroda s.tiszt.

Kővári Szilárd

a Nadányi-féle
500 K-ás osztöndíjat
és Kohner Adolf
egyik 500 K-ás szolnoki
osztöndíját fenti ugyste.

Mintarajzisk.ért

1906-7. 33. l.

n e r v é n y

zer pengőről, mely összeget
etemi tanár urtól az egervári
lás terhe mellett hiány nélkül

uár hó 4.

Dr. Pálosi Ervin
jogakadémiai tanár
a M. O. B. tagja
Eger Csokonai u 11.

Kővári Szilárd

1905-6. több iparművészeti pályázaton nyert díjakat.

Mintarajzik. ért

1905-6. 13. l.

88 30
1930 márc. 8.

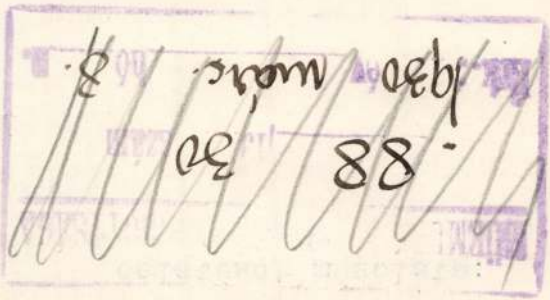

A m. kir. vallás- és közok
ügyszám alatt a keb. számv.
deletének másolata:

Költségvetési év: 1929/30. K
mogatása." Műemlékek Országo
Rovat: 6. Alrovat: 1. és Rov
csen.-

Utasitom,
Egyesület Fiókjának /Budapes
ságos Bizottsága 1930. évi
alábbi összegeket utalja ki

Művészet.

KŐVÁRY SZILÁRD GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA A MŰVÉSZHÁZBAN.

Kővári Szilárdnak a Művészházban bemutatott kollektiv kiállítása sokféle tanulsággal fog szolgálni mindazoknak, akik ennek a tiszta talentumu, erős művészi hittel dolgozó művésznek a munkáit meg fogják nézni. Tanulságok ezek, melyeket sokan vallanak maguknak s amelyeket sokan hangoztattak, de amelyek mindig időszerűek s a közönség és a művészek egyaránt megszivlelhetik. Ma, amikor Budapest tárlatain évente annyi művészi termelésben van része a közönségnek, hogy amire tavasz végén fáradtan és unottan hagyja el a művészi szezon utolsó tárlatát, ha summázza mindazt a sok impressziót, művészeti élvezetet, amiben egész éven át részt-vett, a memorizálása csupán a „sok képet láttam“ gondolatban fogja az egész kérdést elintézni, első sorban az a tanulság formálódik ki — ismét — ebből a kiállításból, hogy a jövő — de már a ma — művészi érvényesülése is csak a gyüjteményes kiállítások keretein belül fog megtörténhetni és itt szögezzük is le mindjárt e kérdésnek a realitását: ezt az elvet szinte ökonomikus következetességgel szolgálja a Művészház. Ma, amikor közönség és művészet kezd ismét egymással intimebb vonatkozásba kerülni, amikor ez a művészettel foglalkozó kultur-közönség nemcsak arra kiváncsi, hogy mit lát egy-egy nagy tárlaton, milyen képeket hordtak ott össze, hanem az is érdekli, hogy a kedvelt művésze, aki az ő izlésének, művészi hitének megfelelően dolgozik, vagy aki egészen más vizeken evez, mi ujat hozott, mennyire fejlődött, stagnál vagy elmaradt, amikor szóval a művész oeuvreje iránytűjének elhajlása érdekli leginkább, minderre a kérdésre csak a gyűjteményes kiállításon kaphat kielégülést. Évek óta nem láttuk például Kővári Szilárd munkáit; azok, akik számon tartják a művészet munkásainak tevékenységét, tudták, hogy ezek az évek új meglepetéseket, új stációkat fognak szerezni, azok pedig, akik most látják először képeit, vagy nem igen emlékeztek munkáira, látni fogják ezen a tárlaton, hogy a művészet is, mint minden kultura, folyton újat akaró fejlődésben van, de látni fogják

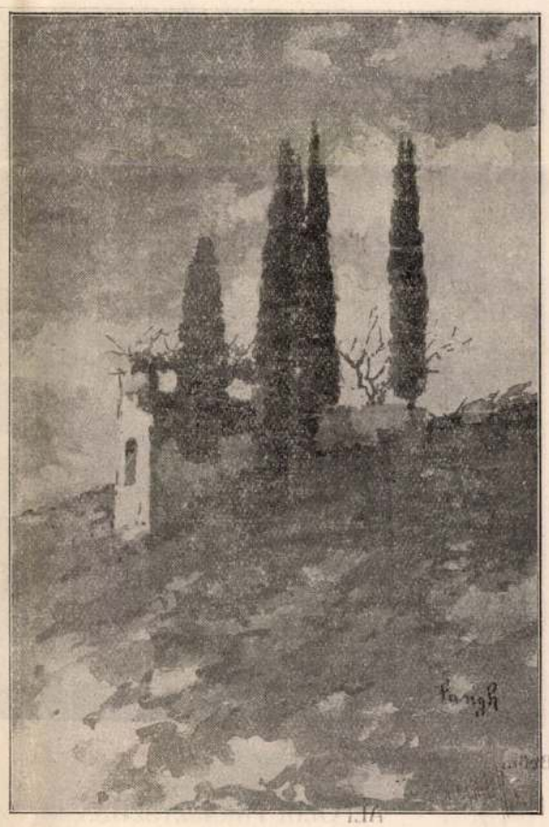

Kőszeghi Fangh Dezső festménye

TÁJKÉPTANULMÁNY

Kultura (Sopron) 1912. III. félév

azt is, hogy ez a három év mennyi fejlődési, kisérleti állomáson ment át a mai határkőig, amely ismét kiindulása lesz az ő jövő művészi fejlődésének. Még a laikus előtt sem szükszéges ezeket a képeket a máról-holnapra való napi sorrendszerűségben elhelyezni, elég ha valamennyit végignézi s rögtön meg fogja érteni, hogy ez a sok impresszió, ami ezekben a képekben abszórbeálódott, úgy rakódott egymás fölé, mint a szabad levegőre kitett érc nemes patinája. Három év oeuvrejának az eredménye kinálkozik itt ezeknek a tanulságoknak a beigazolására. Látjuk, hogy ez a három év, amely alatt visszavonult a természetbe, hogy bontja ki egymásután az eredményeket. Az itt-ott felcsillanó naturalisztikus felfogásra, amely helyenként még a Bastienne

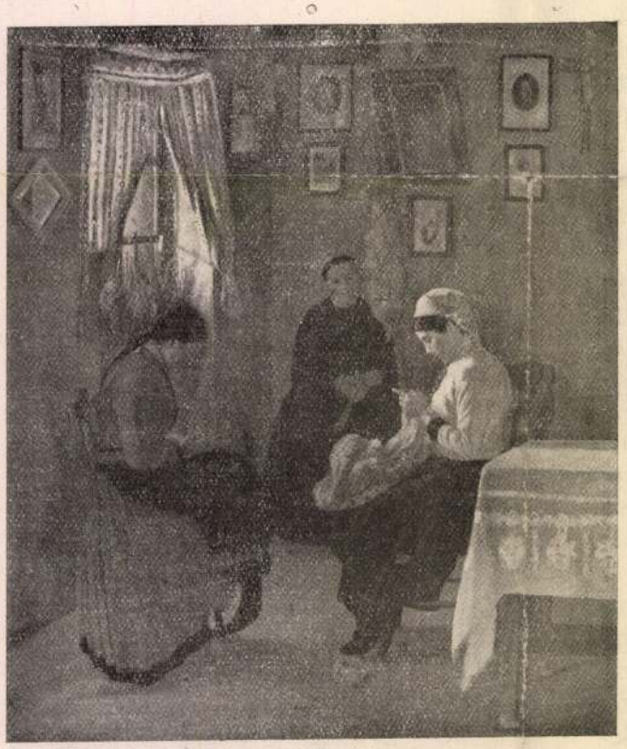

Beödi Balogh Gábor festménye

ALFÖLDI PARASZTSZOBA

Lepage-korszak reminiszcenciájára emlékeztet, nyomban rárakodik az impresszionisztikus felfogás első frissesége, ennek az — ma már túlhaladott irány — elmult nagy hevületnek minden nagy mámora, kiaknázása, a plain air tobzódása, a színfoltoknak kezdetben strukturátlan elhelyezkedésére mint következik azoknak teljes összecsendülése, kiegészítő effektusa. Azután a színfolt-mámor után a nagy leegyszerűsítésre való hajlam. A foltok már egymásba merülnek: a kolorit nyers, energikus tűzét letompító egyszerűsítés azután tartósabb lesz nála. Látjuk, hogy ebbeli kedvének kitöltésére mint megy át a pasztell színekhez, amelyek a pasztell-technika eszközeivel inkább kedveznek ennek az új kisérleteinek. De itt sem áll meg. Eljut ő is, — habár józan ökonomiával — ahhoz az úthoz, amelynek valahol a végén ma a Mattiseék, Piccassoék s még azon túl is az olasz futuristák rohannak előre: a stilizáló pikturához. Ez az irány ma már szertelen és számos utakon törtet előre s akik egyelőre csak kritikai szemlélői, épen úgy nem exkommunikálhatják ki a művészeti hit egyházából sem a nyugodtan s óvatosan kisérletezőket, sem a futuristákat.

Ez a jövő feladata lesz, de nekünk ma sokkal szimpatikusabb a stilizáló kedvnek az a keresése, amely például a Kővári stilizáló pikturájához van közelebb.

Százhusznál több képének szemlélete tolta elénk ennek az elmélkedésnek egynéhány gondolatát, de ez a százhusz kép mindettől elvonatkoztatva is tisztán nyújtja Kővári művészetének igaz és mély értékeit. A tanulságokat tovább szőhetnők, de hogy végső konzekvenciára jussunk, hálásnak kell lennünk a Művészháznak, elsősorban azonban magának Kővárynak, hogy volt kitartása s művészi rezónja ahhoz, hogy egyszerre és összefoglaltan adja elénk mindazt, amit elszórtan talán nem élveztünk volna annyira — egész művészetét. A három év tiszta munkáját.

Kővári Szilárd /Kassa,1882.szept.19. - Kassa,1916.júl.17./:festő.

1902-3 A kassai tanítóképző elvégzése után Budapesten beiratkozott a Felsőfokú Tanárképzőbe, rajz és geometria szakra. Tanárai Hegedűs László, Edvi Illés Aladár, Székely Bertalan voltak.

1906- ban tanulmányai befejezése után Kassán telepedett le.

1908- ig Szolnokon a művésztelepen dolgozik, Kohner báró anyagi támogatásban részesíti. Elért eredményeiért újabb ösztöndíjat kapott: Konyhai sarok, Öreg udvar sSzolnokon, Reggel az utcán c. képeiért.

Szolnokról való hazatérése után kezdődött küzdelmes élete. Festészete a kassai kispolgároknak túlságosan merész és új volt, keveset vásárolzak tőle.

Nem írt róla a képzőművészeti kritika, sem írók sem művészettörténészek. Életműve még ma is összegyűjtésre, feldolgozásra vár.

Festészetében az impresszionizmusból indult ki. A magyar plein airt törekvésekkel Szolnokon találkozott. Hatott rá Ferenczy Károly finom naturalizmusa, de ő ezt a festési módot pasztellszínekkel oldotta meg. Női portréi mellett tájképfestéssel és különböző grafikai műfajokkal foglalkozott. Pikturájában eljutott a fauvizmusig.

Kiállítása: Gyűjteményes bemutatása műveinek a Kelet-szlovákiai Galériában, Kassa, 1957.

Irodalom: Spoločníková Mária: Kővári Szilárd. Kiállítási katalógus, 1957.júl-aug.Kelet-szlovákiai Galéria Kassa.

Váross Marian:Slovenské výtvarné umenie,1918-1945.SVK: Bratislava,1960. 186.,210.old.

Zádor Anna és Genthon István: Művészeti Lexikon.

Budapest, 1965.II.köt.710.old.

Štraus Tomáš: Anton Jasuch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsitých rokov. SFVU.Bratislava,1966.16.,18.,20., 21.,22.,32.,35.,51.,67.,88.,89.,101.,127.old.

Váross Marian a kol.:Slovník súčasného slovenského umenia.SFVU. Bratislava,1967.

Kövecs és

nincs céd

Tiefenbäck

K

az OTI Albertfalva
van épitendő föld-
szintes sorházak
terop.
megvételre
ajánlva

MMÉEKözl

1942.128.l

BENYŐ ISTVÁN
Birlap bizományos
SZARVAS

Kövecsi János

1795-tól kezdve épitette a tordai városházat. Ö volt az Aranyos hidjának és sörházának épitője, kit ez érdemeiért városi tanácsossá választottak meg a tordaiak.

Orbán Balázs

lásd

Torda városa és környéke. Bp. 1889.

287. 321. 326. 354. l.

358. l képpel

könyvtár ambam

Kövécs József, asztalosmester

A Pécsett müködött legjelentősebb kisiparosok adattára. 1877-ben szül. Kocsolán. Bécsben középipariskola, Pesten az Iparmüvészetit. Itt ösztöndijas volt. 1894-ben szabadult. 1905-ben alapitotta villanyerős iparmüvészeti asztalos üzemét. 162.old

B. Horváth Csilla: Mozaikok a pécsi kisipar történetéből az 1930-as években 149.old

A Jan. Pann. Múz. Évk. XIX. 1974. Pécs

MDK

Kövecs és Tiefenbäck

az OTI Albertfalván épitendő földszintes sorházak tervp. pályamunkájuk megvételre ajánlva

MMÉEKözl. 1942. 128.l.

MDK

Kövecs K. IV. éves épitészhallgató

Középiskola, repr.

Épitészhallgtervk.

M.D.K.

Kövecs Antal, makói epitőmester

tervét fogadták el és őt birták meg a makói ref. h. templom felépitésével.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

ápr. 8. sz. 10. old.

M.D.K.

MDK

Kövecs makói épitész és Kardos Samu mérnök

épitették a makói Hollósy Kornélia szinházat, repr.

Vasárnapi Ujság 1903. 37. sz. 611.l.

Kövecs Antal, (nagyszent-miklósi) építőmester M.D.K.

nyert megbízást a Makói Tokarékpénztár" „új. díszes palotájának" felépítésére 45.666 frt. 31 krajcár vállalati összeg mellett.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX évf.

ápr. 12. sz. 5. old.

Kővári Zoltán

Pécs

Hamutartó, gyufatartó

Országos dák képzőművészeti kiállítás.
Hódmezővásárhely 1965
Kat. ben: Orsz. Lajtó.

Kővári Szilárd festőművész

Kertben
Konyhainterieur
Festőnő napsütésben
Késmárki utcarészlet
Külvárosi utca napban
Szolnoki halászbárkák
Napos utcasarok
Kék kendős nő napban

4.

Felsőmagyarországi festők képkiállitása. Kassa 1918. február 17.

Kőváry Szilárd

Tibor Ernő, Bakos Tibor, Kádár Béla, Borszéky Frigyes, Kacziány Adrienn, Lechner J. Ödön, Balázs Vera, Kövér Gyula, Littkey Antal, Plány Ervin müvészek munkáit méltatja Rm.: "Nemzeti Szalon" c. kritikájában. Megdicséri tehetséges kisérleteiket, melyek feltünést keltenek ujszerüségükkel. Végül "egy marék virág"-nevezi a felsorolt müvészek alkotásait.

A HÉT, Bp. 191o. márc. 27.
XXI. évf. 13. sz. 21o. lap.

Kőváry Szilárd

Az ifju naturalisták premierjének nevezi a sign. nélkül közölt beszámoló a Müvészház uj kiállitását, amelyen tiz festő és három szobrász mutatta be müveit.
"Igazi, vérbeli naturalista"-ként emliti meg a müvészt, akinek mintegy ötven darabból álló gyüjteménye szerepel a tárlaton. Azon az uton halad, melyet Fényes Adolf váci képeivel tett feledhetetlennné. Technikai tudását, bátor, széles ecsetkezelését kiemeli.

A HÉT, Bp. 1910. febr. 20. XXI. évf.
8. sz. 127. lap.

Kőváry Szilárd

Burghardt Rezső, Csukássy Elemér, Sándor Móric, Szabó Kata, Bornemissza Géza, Zádor István, Szinyei Merse Félix müvészek azok közé tartoznak, akik tiltakoztak a Mücsarnok jürijének igazságtalan visszautasitása miatt, s a Müvészház kiállitásán mutatták be munkájukat, melyeket elismeréssel méltat Gerő Ödön: "Az ellenszalon" c. kritikájában. Az itt felsoroltakhoz csatlakoztak azok a müvészek, akik szolidaritást vállaltak velük, sőt éppen ez okból nem is jelentkeztek a Mücsarnok tárlatára, hanem szintén a Müvészházban vettek részt a tiltakozókkal együtt. Ezért nevezi Gerő Ödön a Müvészház kiállitását demonstrációnak, ahol legalább olyan komoly értékek láthatók, mint Téli Tárlaton.

A HÉT, Bp. 1910. dec. 4. XXI. évf. 49. sz. 790-791. lap.

Kőváry Szilárd

Festők és grafikusok mutatták be alkotásaikat a Nemzeti Szalon tavaszi kiállitásán, melyet M. sign.-val /Margitay Ernő/ismertet. Felsorolja a művészek nevét s röviden értékeli munkájukat.

Festők: Faragó Géza, Góth Mória, Pentelei Molnár János, Bakos Tibor, Kőváry Szilárd, Raáb Ervin, Borszéky Frigyes, Kallivoda Kata, Sülley Erzsébet, Büttner Helén.

Grafikusok: Olgyay Viktor, Comrád Gyula, Kubinyi, Rauscher, Lévy-Lénárd, Nagy Sándor.

Kőváry Szilárd: Pasztelljeit elismeréssel méltatja a kritika.

ÉLET, Bp. 1910. márc. 27. II. évf. 13. sz. 431. lap.

/1/

Kőváry Szilárd

"Képzőművészeti Szemle" cimmel Sztrakoniczky Károly három kiállitáson szereplő művészekről, valamint a Mücsarnok, a Nemzeti Szalon, a Művészház kiállitásainak egymáshoz való viszonyáról ir. A három kiállitás három művészgenerációt jelent, de a művészetpolitika három álláspontjának is mondható.
"A Mücsarnok téli kiállitása az öregséget, vagy a konzervativizmust, a Szalon a férfikor mérsékelt haladását képviseli, a Művészház pedig a fiatalság lelkesülő realizmusát tolmácsolja."
Majd rátér az egyes kiállitások hibáira, állapotára. Közülük először a Mücsarnok, azután a Szalon, s végül a Művészház következik. Hibáik mellett, értékükről is beszámol.
ÉLET, Bp.1910. dec. 18. II.évf. 49.sz. 760.lap.

Kőváry Szilárd

Sztrakoniczky Károly: "Képzőművészeti Szemle" c. irásának folytatása:
A Nemzeti Szalonban mutatták be müveiket: Plány Ervin, Zádor István, Jávor Pál, Raáb Ervin, Bednár János és Hódy Géza. A kritika mindegyik művész munkáját külön értékeli.
Sok érdekességet adnak a kiállitásnak: Joachim Ferenc, Kőváry Szilárd, Koszta József és Székely Andor képei.
A Müvészház tárlatán szerepelnek: Zichy István gr. "Ménes" c. képét hozza a lap. Hermann Lipót, Kövér Gyula, Páldi Zoltán képei nivós eredményeket nyujtanak. Zitter Sándor, Csáktornyai Zoltán, Szigeti Jenő és Ferenczy Valér müveiben a kritika szerint- nagyon sok szépséget lehet látni.

ÉLET,Bp.1910.dec.18. II.évf. 49. sz. 760.775. lap.

Kőváry Szilárd

Három művész alkotását bemutatja a lap. Mindhárom kép a MŰVÉSZHÁZ kiállitásán szerepel:

Szlányi Lajos: "Tájkép" c. festménye folyópartot ábrázol a vizben visszatükröződő fákkal.
Zord Arnold: "Öreg utca" c. képe és
Kőváry Szilárd: "Görbe utca" c. müve.

ÉLET, Bp. 1910. febr. 27. II. évf. 9. sz. 287, 288, 289. lapokon.

Kővári Szilárd

Modern posztimpresszionista

Kmetty János - Festővoltam és vagy+k

67 oldal

Kövári Szilárd.

Művészet.1907.268.l.

Kövári Szilárd festö.

Művészet.1907.268.l.

Kővári Szilárd: X

Kežmarski városháza,

olaj, 1912.

Reprodukció

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

Kővári Szilárd

Kežmarok - i szeglet,

olaj, 1911.

Reprodukció

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 2 16.

Kővári Szilárd

A košicei mária-oszlop a premontreier templomával, pastell, hántolt lemez, 1910 tájáról. Repr.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

Kővári Sz.

Tükör előtt IX., tusrajz, 1909,
tájáról.

Reprodukció a
szövegben.

Ladislav Saučin. výtvarne umenie na východnom
Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 215.

MDK

Kőrári Szilárd

Utca Szepesváralján, kép

Kovács J: A N.Szal. téli tárlata. A Cél, 3.sz. 1910. 202 l.

M.D.K.

Kővári Szilárd, festő.

Délelőtti napsütés. Of.-
Napos palak mentén "

OMKT - Vándorkiáll. 1910 nov. 8 - dec. 27 - ig.
Tm. - Stormyánszky V. kny. 79. l.

MDK

Kővári Szilárd

Ölelkezők

Szerelem

Demimonde

Nemzetk. Humorisztikus kiáll. Könyb. Kálm. Szal.

1910. 5 l.

MDK

Kővári Szilárd

Két nő

Parkban

Nemzetk. Humorisztikus kiáll. Könyb. Kálm. Szal.

1910. 5 l.

MDK

Kővári Szilárd

Fák alatt

Leány tükör előtt

Séta

Nemzetk. Humorisztikus kiáll. Könyb. Kálm. Szal.

1910. 5 l.

MDK

Kővári Szilárd

kassai festő

Tátra-Almanach. Szlovenszkói városképek.
Bratislava-Pozsony, 1938. 83 l.

Kővári Szilárd MDK

Délelőtti napsütés, olf.

Napos patak mentén, olf.

Műcsarnok 1910. Vándorkiállítás

M.D.K.

Kővári Szihárd
festő

273) Géniusz
(Somogym. Muz.)

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

18 l.

Kővári Szilárd

MDK

Lány tükörrel, tus

Miesarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállítása

Kővári Szilárd MDK

Spanyol leány, tusrajz

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és
Grafikai müvek nemzetközi kiállitása

Kővári Szilárd MDK

Öreg kuria, tus

Tükörbe néző leány, tus

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállitása

MDK

Kővári Szilárd

Októberi séta, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 34.l.

Kővári Szilárd

MDK

Szines házak délelőtt, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Kővári Szilárd MDK

Kékfestő háza Késmárkon, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Kővári Szilárd

Szines házak délelőtt, of.

Műcsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 43.l.

MDK

Kővári Szilárd

Szines házak délelőtt, of.

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 43.l.

MOK

Kővári Szilárd

Tanyai ház késő napban. Pastell.

Műcsarnok, 1912. tav.kiáll. 74.lap

Kővári Szilárd MDK

Tiszapart napban, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Kővári Szilárd MDK

Ólmos idő a Tiszán, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Kővári Szilárd

Téli napfény délután, repr.

KMT. 1907. tav. kiáll. kat.

Kövári Szilárd MDK

Téli napfény délután, repr.

Műcsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Kővári Szilárd

Téli napfény délután, olf.

Spanyol nő zöld székkel, olf.

Műcsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Kővári Szilárd

MDK

Házak télen, olf.

Műcsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Kővári Szilárd MDK

Dési templom délután, olf.

Téli délután, olf.

Müterem modellel, olf.

Spanyol leány maszkkal, olf.

Mücsarnok 1907. tavaszi kiáll.

MDK

Kövári Szilárd.festöm.

31. Házak télen. Olf.

KMTárs. 1907.tav.kiáll. Kat.

MDK

Kövári Szilárd, festöm.

Délelötti napsütés. Olf.
Napos patak mentén. "

OMKT-Vándorkiállitások 1910. Szept. 8.-dec. 27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat. 79.1.

MDK

Kővári Szilárd

Napos délelőtt a külvárosban, of.

A nap bearanyozza a földet, of.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 47.l.

MDK

Kővári Szilárd

Napos délelőtt a külvárosban.Olajf.
A nap bearanyozza a völgyet.Olajf.

Képzőm.Társ.1909/10.téli kiall.kat.47.l.

MDK

Kövári Szilárd, festőm.

szerepelt legujabban egy nagyobbszabásu kollekció kiállitás keretében és különösen eredeti felfogásu és technikáju pasztelljeivel aratott sikert.

Müvészház.
Müvészeti Krónika.1912.ápr.1. I.évf. 1.sz. 9.l.

MDK

Kővári Szilárd

Kővári Szilárd gyüjteményes kiállitása a Müvészházban.
Kultura /Sopron/. 1912. III. félév. 5. sz.
308.1.

MDK

Kővári Szilárd /Kassa/

Kassai részlet, repr.

Képzőművészet 1932.

Kővári Szilárd MDK

Tanyai ház késő napban, pasztell

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Kővári Szilárd
Délelőtt a tornácon, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki kiáll. 1907. 11 1.

orgonakarzat mellett. Az orgonakar-
első boltszakasz alá. Két pilléren
ives nyilással kapcsolódva. Mellvédje
eugrik, s a hajlásba van beleépitve
~~uj, a régit Mátrakeresztesnek adták.~~/
átu, alacsony diadaliv választja el

cista, fehér, kétoldalt két-két
ve emlékezteti levelei
zetszerűen kialakitott fejezetü osz-
l összefogva, s rozettákkal diszitve.
-egy oszlop közé fogott ajtaját ara-
alapon disziti. A főoltárkép a templom
t ábrázolja, ~~hosszu szőke hajjal,~~
~~ol, amint zsámolyon térdelve imádko-~~
~~és halálfej.~~ A kép balsarkában
1853-ban. /Biró Béla: Kovács Mihály.
logusában nem szerepel./
zószék a) diadaliven ~~van erősitve~~ áll,

MDK

Kővári Szilárd

Lyka K: Műcs. téli kiáll. Uj Idők 1907-8.
9.sz. 214 l.

M.D.K.

Kővári Szilárd /1882-1916/

273. Géniusz. Tempera 100x70

Elveszett. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. fi zet.
18. l.
MUMOK. Bp. 1952.

KŐVARI-KAČHARÍK

1957-ben több festővel közös kiállítása volt Kassán.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 21-22. l. szélj.

KŐVÁRI-KAČMARIK

Tvorba východoslovenských výtvarných umelcov 1900–1954 ~~ut~~ ~~Východoslovensk~~ Krajská galéria Košice 1954. utal mu részetére.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 35–36. l.

KÓVÁRI – KAČMARIK, KONSTANTÍN:

NA DVORE – AZ UDVARON

Pastel papíron. 1912 körül

Reprodukcie!

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod–
Bratislava, 1966. 16. l.

východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov

Kővárry Szilárd, festő; szül. 1882 szeptember 19-én Kassán.

Kővary Szilárd

gyűjteményes kiállítása a Művészházban.

Budapest, 1912. febr. – márc.

8-r., 15 l., füzet.

Kővary Szilárd

H. 3. p. e.

–,20

MDK

Kővári Szilárd

Csöndes utca

Szépm. Muz. graf. o. 52. kiáll. /1925/. Művészi sokszorositó eljárások. 54.l.

MDK

Kövári Szilárd, festöm.

Kékfestö háza Késmárkon. Olf.

Műcs.- 1911-12.évi téli kiáll. kat. 83.l.

MDK

Kővári Szilárd

Októberi séta, of.

KMT 1911. tav. kiáll. kat. 34.l.

MDK

Kővári Szilárd

Téli napfény délután, repr.

KMTárs. 1907. tav. kiáll. kat.

KŐVÁRI SZILÁRD

Spanyol leány maszkkal. Olajf.
Téli napfény délután. Olajf.
Spanyol nő zöld székkel. Olajf.

KMT 1907.tav.kiáll.kat. 26.oldal.

KŐVÁRI SZILÁRD

Házak télen. Olajf.
Dési templom délután. Olajf.
Téli délután. Olajf.
Műterem modellel. Olajf.

KMT 1907.tav.kiáll.kat. 26.oldal.

Kővári Szilárd

"Az ujszerü formaérvényesitők közé került" a müvész,-irja Gerő Ödön: "A Művészház kiállitása"c. kritikájában s azt is hozzá teszi, hogy valamelyest át kellene "gyuratnia" magát, de hogy milyen müvekkel szerepel a tárlaton, arról nem beszél.

A HÉT, Bp. 1910. szept. 18.
XXI. évf. 38. sz. 615-616. lap.

Kővári Szilárd

Utcarészlet a képesi ráptalanban, sétáló prelátussal, linóleum metszet, 1911 tájáról.

Repr.

Ladislav Baučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

Kővári Szilárd

J. P.: "Kővári Szilárd" cimmel ir a Müvészet c. rovatban. Hivatkozik a Mücsarnokban rendezett, -két-három évvel ezelőtti- kiállitására, s az ott bemutatott képeire, melyek tele voltak élettel, biztató igérettel. Mostani kiállitásáról az a véleménye, hogy a várt remények nem teljesültek, a müvész ma is "az a zseniális kezdő", aki akkor volt. Ennek ellenére igen magasra értékeli jelenlegi alkotásait is, igen komoly igéretet lát bennük, s elvárja, hogy "a tehetséges titánkodás. fejlett müvészetté váljék".

A HÉT, Bp. 1912. márc. 3. XXIII. évf. 9. sz. 142-143. lap.

Kővári Szilárd

Jean Preux: "Zsürimentes kiállitás" cimmel a Müvészházban rendezett tárlatról ir. A müvész pompásan összefogott, párás levegőjü, nyugodt tájképéről azt mondja, hogy talán a legkiválóbb darabja a tárlatnak.

A HÉT, Bp. 1911. szept. 3.
XXII. évf. 36. sz. 583. lap.

KÖVÁRI KONST.

Jaroby Gy.-val hatéssal volt az induló Collinásy művészetére.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 33.

Kövári K.

Nevével kapcsolatban említi ~~Ko~~ Bauert, Collinásyt és Jakobyt is.

Ladislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovensku ~~1918-~~ 1918-1938. Košice 1964. 29.

Kövári Konštantín

Eredeti neve Kaczmarik

Ladislav Saučin: Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 29.

Kövári Konstantin

Rövid életrajzát közli:

Ladislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1958. Košice 1964. 29.

Kövári Konstantin

nevét Jaszusch Antallal és

kokol Kálmánnal kapcsolatban

említi:

Ladislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 29.

Kövary K.

Poslimpresionizmustától ír.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 29.

Kövary K.

Ferenczy K. - al kapcsolatban

említ:

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie ~~na~~ na východnom ~~S~~ Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 29.

Kövári K.

Ideo-esztétikai nézeteit említ:

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 29.

Kövári K.

Kortársával, Jassuschal rapcsolatban említi.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 29.

Kövári K.

Grafikáját és linolmetszését említi.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 29.

Kövári K.

novét Bauer K-al kapcsolat-

ban említi.

Ladislav Saučin. Výtvarne ~~xx~~ umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 31.

KÖVÁRI KONSTANTÍN (SZILÁRD)

Főbb életrajzi adatait közli, valamint festészetére vonatkozó adatokat, technikáját, művészeti irányait. 1909-ben Sakatos A.? - val ~~kapcs~~ közös kiállítása volt Kassán.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 47-48.

KÓVÁRI KONSTANTÍN (SZILÁRD)

1912-ben Budapesten, 1920, 1926 és 1957-ben Kassán volt kiállítása.

adislav Saučin. Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 48.

KÖVÁRI KONSTANTÍN (SZILÁRD)

„Pred zrkadlom IX" – Tükör előtt IX.,

tusrajz 1909 tájáról.

Reprodukció

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 11.

KÖVÁRY

Nevét Bauer, Jakoby és Musson-

nal kapcsolatban említi.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 48.

KŐVÁRI-KONŠTANTÍN (KŐVÁRI-KAČMARIK)

1

Postimpresionista festő, a modern művészet megteremtője válunk. Budapesti tartózkodása alatt rendszeres tanuláshoz kezdett, de amint azt elszigetelt portré tanulmányai, olaj és rajzvázlatai mutatják ezekhez a tanulmányokhoz nem volt hosszabb kapcsolata. Budapest abban az időben számos vidéki művész kolóniát egyesített. Ezek egyike volt a Kővári által ~~(alkotott)~~ 1908-ban alkotott Szolnoki művész alap.

Tomaš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov
Bratislava, 1966., 18. l.

KOVÁRI – KAČMARIK

* východoslovenský avantgardný dvadsiatnik rokov

3

Umelecká analógia sa dotkne aj obdobia, ktoré poznačilo „budovanie základne" a rodiace sa nové umenie. Ich spoločný osud, ich nepochopenie a neuznanie, ich tragický koniec, ich celoživotné dielo, to všetko sa spája s menami Kováriho a Kačmarika. Ich tvorba, ich myslenie, ich vzťah k umeniu a k životu sú si veľmi blízke. Obaja sa narodili v Košiciach, obaja tu aj zomreli, obaja sa vyučili za maliarov, obaja sa vydali na cestu za poznaním, obaja sa vrátili do rodného mesta, obaja sa stali členmi Spolku výtvarných umelcov Hollý, obaja sa zúčastnili na jeho výstavách, obaja sa stretli s nepochopením a neuznaním, obaja sa uzavreli do seba a do svojho sveta, obaja zomreli v ústraní a v chudobe. Ich životné osudy sú takmer totožné, ich umelecká cesta je podobná, ich tragédia je spoločná.

Ján Kováry sa narodil 24. júna 1907 v Košiciach. Jeho otec bol robotník, matka v domácnosti. Mal ešte dvoch súrodencov, brata a sestru. Po ukončení ľudovej školy sa vyučil za maliara a natierača. Pracoval v rodinnej firme, ktorú založil jeho otec. Maľovanie bytov a domov ho však neuspokojovalo, chcel sa venovať umeniu. Navštevoval večerné kurzy kreslenia a maľovania na Priemyselnej škole v Košiciach. Tu ho objavil profesor Ladislav Mednyánszky, ktorý ho povzbudzoval, aby pokračoval v štúdiu. Kováry sa rozhodol odísť do Prahy, kde sa chcel prihlásiť na Akadémiu výtvarných umení. Nedostal sa však ďalej ako na prípravné kurzy. Po roku sa vrátil do Košíc, kde pokračoval v samoštúdiu. Maľoval krajiny, portréty, zátišia, ale aj figurálne kompozície. Jeho tvorba bola ovplyvnená impresionizmom a postimpresionizmom, ale aj expresionizmom a kubizmom. Hľadal vlastný výraz, experimentoval s farbou a formou. Jeho diela sú plné svetla a farieb, sú dynamické a emotívne.

Ján Kačmarik sa narodil 24. júna 1907 v Košiciach. Jeho otec bol robotník, matka v domácnosti. Mal ešte dvoch súrodencov, brata a sestru. Po ukončení ľudovej školy sa vyučil za maliara a natierača. Pracoval v rodinnej firme, ktorú založil jeho otec. Maľovanie bytov a domov ho však neuspokojovalo, chcel sa venovať umeniu. Navštevoval večerné kurzy kreslenia a maľovania na Priemyselnej škole v Košiciach. Tu ho objavil profesor Ladislav Mednyánszky, ktorý ho povzbudzoval, aby pokračoval v štúdiu. Kačmarik sa rozhodol odísť do Prahy, kde sa chcel prihlásiť na Akadémiu výtvarných umení. Nedostal sa však ďalej ako na prípravné kurzy. Po roku sa vrátil do Košíc, kde pokračoval v samoštúdiu. Maľoval krajiny, portréty, zátišia, ale aj figurálne kompozície. Jeho tvorba bola ovplyvnená impresionizmom a postimpresionizmom, ale aj expresionizmom a kubizmom. Hľadal vlastný výraz, experimentoval s farbou a formou. Jeho diela sú plné svetla a farieb, sú dynamické a emotívne.

Ich spoločný osud, ich nepochopenie a neuznanie, ich tragický koniec, ich celoživotné dielo, to všetko sa spája s menami Kováriho a Kačmarika. Ich tvorba, ich myslenie, ich vzťah k umeniu a k životu sú si veľmi blízke. Obaja sa narodili v Košiciach, obaja tu aj zomreli, obaja sa vyučili za maliarov, obaja sa vydali na cestu za poznaním, obaja sa vrátili do rodného mesta, obaja sa stali členmi Spolku výtvarných umelcov Hollý, obaja sa zúčastnili na jeho výstavách, obaja sa stretli s nepochopením a neuznaním, obaja sa uzavreli do seba a do svojho sveta, obaja zomreli v ústraní a v chudobe. Ich životné osudy sú takmer totožné, ich umelecká cesta je podobná, ich tragédia je spoločná.

Ján Kováry sa narodil 24. júna 1907 v Košiciach. Jeho otec bol robotník, matka v domácnosti. Mal ešte dvoch súrodencov, brata a sestru. Po ukončení ľudovej školy sa vyučil za maliara a natierača. Pracoval v rodinnej firme, ktorú založil jeho otec. Maľovanie bytov a domov ho však neuspokojovalo, chcel sa venovať umeniu. Navštevoval večerné kurzy kreslenia a maľovania na Priemyselnej škole v Košiciach. Tu ho objavil profesor Ladislav Mednyánszky, ktorý ho povzbudzoval, aby pokračoval v štúdiu. Kováry sa rozhodol odísť do Prahy, kde sa chcel prihlásiť na Akadémiu výtvarných umení. Nedostal sa však ďalej ako na prípravné kurzy. Po roku sa vrátil do Košíc, kde pokračoval v samoštúdiu. Maľoval krajiny, portréty, zátišia, ale aj figurálne kompozície. Jeho tvorba bola ovplyvnená impresionizmom a postimpresionizmom, ale aj expresionizmom a kubizmom. Hľadal vlastný výraz, experimentoval s farbou a formou. Jeho diela sú plné svetla a farieb, sú dynamické a emotívne.

KŐVÁRI-KAČMARIK

Nevét Jasuschal kapcsolatban említi: Hasonló irányzatot képviseltek, egymástól függetlenül. Korcúrsak voltak.

A buszas években nehezen értik meg akaratát: az avantgardizmust, mint egységes kezdetet, mint esztétikát és nem mint különleges kilengést, művészeti szintre emelni. Ez csak húsz év múlva sikerült.

Tomaš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov

Bratislava, 1966. 21-22. l.

Kővári - Kačmarik

* východoslovenskej avantgardy dvadsiatich rokov

4

Élelmet, ruhát, és főleg a festés~~zet~~hez szükséges eszközöket a könnyelműen szétosztott képei árán vett, amelyeket tulajdonosaik megértés hiányában megsemmisítettek. Ha nem volt módja vásznat vásárolni, sok képnek mind a két oldalára festett. A több mint harmine év múlva ~~m~~ 1957-ben, a Kassai Kerületi Galériában megrendezett kiállításon Kővári-Kačmarik gyűjteményes ~~kt~~ műveiből] úgy kellett elhelyezni számos képet, hogy a közönség mind a két oldalát egyformán lássa.

Tomaš Štraus: Anton Jasusch a zrod*, Bratislava, 1966. 21-22.l

KŐVÁRI – KAČMARIK

Nevét Bauer Konštantínnal kapcsolatban említi:

Pomáš Šťans: Anton Jasusek a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 32. l.

KŐVÁRI-KAČMARIK KONSTANTÍN

Jasusch Antallal kapcsolatban említi.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 101. l.

KŐVÁRI-KAČMARIK

Nevét Bauer Antallal kapcsolatban emlí-
ti:

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej
avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 35. l. széljegyz.

KŐVÁRI-KAČMARIK

2

A tanulságok és ráhatások meglehetősen kötetlenek. Kővári elsőként alkalmazza nálunk a postimpresionalista alkotói szemléletet. Kővári céltudatos harcát az impresionalista manier ellen sokban inspirálták a francia és német kortársainak művészete, mint amilyen a gaugíni modern festészet, vagy a grafikában a lautrecsi eltörpült, maró intimizmus (ez utóbbi ~~azért~~ figyelemre méltó, mint Kačmarik szülőhelyének, a kisvárosi környezetnek inspirálója).

Tomaš Štraus: Anton Jasusch a zrod výslovdoslovenskej avantgardy dvadsiatich rokov, Bratislava, 1966. 18–19. l.

KŐVÁRI KONŠTANTÍN

Csordák Lajossal

nevét Halász-Hradil Eleméret, Medvyanszky Lászlóval, Katona Ferdinánddal, Bauer Konstantinnal és Jasusch Antallal kapcsolatban említi:

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 35. l.

KÖVÁRI-KAČMARIK KONSTANTÍN

Nevét Jaszusch Antallal kapcsolatban említi:

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 67. l.

KÖVARI KONSTANTÍN

Nevét Jasusek Antallal kapcsolatban említi:

Tomáš Štrauss: Anton Jasusek a zkod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 51. l.

KŐVÁRI KONSTANTÍN

van Gogh életének és művészetének humanista profiljával kapcsolatban említi:

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 88. l.

Kővári Szilárd

Géniusz, temp.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Kőváry

Szent István, of.

M. Studio 2. sukc. 1921. 16 l.

[illegible]

Kőváry Szilárd festményeiből kiállítást rendez a kassai képtár.

Esti Hirlap 175 sz. 1957. jul.28 2 old.

MDK

Kővári Szilárd

Vonalak ölelkezése, tollrajz

Öreg asszony, fiatal lány, tollrajz

A fürdő Zsuzsánna, linoleum

Kővári Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

A nap bearanyozza a völgyet, of.

Felvidéki táj, paszt.

Késmárki utca délelőtt, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Délelőtti napsütés Kelcsén, of.

A kékfestő háza Késmárkon

Eső előtt Késmárkon

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Borulat a külvárosban, of.

Ave Maria, of.

Zöld pamlagon sárga ruhában, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Utcasarok délelőtt, of.

Kocsma, paszt.

Csendélet, paszt.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Augusztusi séta, of.

Ház a mezőn, paszt.

Árnyékos fák alatt, paszt.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Mivészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Borulat, paszt.

Domboldal délelőtti napban, paszt.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kővári Szilárd

A késmárki fatemplom, paszt.

Virágcserepek, paszt.

Szepeshelyi templom a várral, paszt.

Kővári Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Öreg házak, linoleum

Leány, tollrajz

Az elveszett paradicsom, linoleum

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Leány tükörrel, tollrajz

Szepeshelyi részlet, linoleum

Demimonde, tollrajz

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Tollrajzok és vázlatok /11 db/

Sétáló dámák, tollrajz

Ave Maria, linoleum

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Tollrajzok /14 db/

Nő a tükör előtt, linoleum

Fürdő után, linoleum

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Szerelem, tollrajz

Romantika, linoleum

Divathölgyek, tollrajz

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Nyáron, fák alól, of.

Demimonde, of.

Nyár, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Délután a tornácról, of.

Festőnő a szabadban, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

A zene. Gobelin-terv.

Plakátok

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Grisettek, tollrajz

A tánc, Gobelin-terv.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Öreg kuria Szepeshelyen, linoleum

Parkban, tollrajz

Toilette, tollrajz

Kőváry Sz. gyűjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Tollrajzok /8 db./

Húsvét reggelén, rézk.

Asszony, tollrajz

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Látogatás, paszt.

Délután Késmárkon, paszt.

Kora tavaszi napfény, paszt.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kővári Szilárd

Olvasó nő, of.

Modell az interieurban, of.

Téli napsugár, of.

Kővári Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Téli nap a külvárosban, of.

Söntés, of.

Hóesés előtt, paszt.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Kerti ház, of.

Halászbárkák a Tiszán, of.

Nagyladna fahiddal, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Korán reggel, of.

Szolnoki konyha, of.

A Kálvárián délelőtt, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Utcasarok Szolnokon, of.

Szolnoki részlet, of.

Kései napsugár, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Kassai részlet, of.

Délután Szepesváraljján, of.

Borult idő a Tiszán, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Hóolvadás után, paszt.

A szepeshelyi rezidencia udvara, paszt.

Görbe-utca, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Leány sárga ruhában, of.

Külváros délutáni napban, of.

Julius, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Szepesváraljai utca. Monotypia

Augusztus, paszt.

Utca délutáni napban. Paszt.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Művészház. 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Hóolvadás, paszt.

Kazlak, paszt.

Kőváry Sz. gyűjteményes kiáll. kat. Művészház. 1912. febr.

MDK

Kővári Szilárd

Egy kassai utca délelőtt, of.

A "Tábor" Kassán, of.

Szepesváralja főtere, of.

Kővári Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Vasárnap délelőtt Szepesváralján, of.

Patak mentén Szepesváralján, of.

Délelőtt Szepesváralján

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Dél van a Külvárosban, of.

Bárkák borulatban, of.

Modellek, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Októberi séta, of.

Késmárk főutcája, of.

A szepeshelyi székesegyház, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Művészház. 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Nyári tájkép, of.

Az Élet /Gobelin-tervezet/.

Tornác alól délután. Monotypia

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Müvészház. 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Virágot öntöző leány, of.

Szepesváraljai utca, of.

Nagyladna borulatban, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kővári Szilárd

Csendélet, of.

Külvárosi utca napban, of.

Halászbárka délelőtti napban, of.

Kővári Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Napsütött dombolfalon, of.

Leány délutáni napban, of.

Napsütéses kerti ház, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

A nap utolsó sugarai, paszt.

Sikátor Késmárkon, paszt.

Bál után, paszt.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Tanyai ház késő napban, paszt.

Árnyékos domboldalon, paszt.

Késő őszi szinek, paszt.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Mütermem sarka, paszt.

Délután a Kálvárián, paszt.

Virágok, paszt.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Tél a külvárosban, paszt.

Őszi napfény, paszt.

Juliusi napsütés, paszt.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Művészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Téli délelőtt, of.

Kálvária részlet, of.

Leány napsütésben, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Kőváry Szilárd

Domboldalon, of.

Kerti ház napsütésben, of.

Délelőtt falun, of.

Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. Müvészház 1912. febr.

MDK

Köváry Szilárd, festöm.

a szolnoki telependolgozott, ma az uj ebb magyar
müvészgárdához tartozik.

dr.Lázár Béla: A törzstagok és a telep többi dolgozója.
Szolnok a müvészetben.o.Emlékkönyv/ifj.Gonda Béla
szerk./ a 25 éves jub.alkalmából.1927.szept. 48.1.

Kőváry Szilárd

Csöndes utca, fametszet

A XIX. -XX. szása d magyar grafikája, 1924.jan.
Orsz.Magyar.Szépmův.Muzeum katalogusa 10 lap

KÖVÁRI-KAUMARIK Szilárd (1882-1916)

Limes 1999/2. 73. old.

4 20 19 21 1 56 18 46
talán ez az, amire mindig vártam. * m

---

[59] *Hérakleitosz H–ban* Tandori Dezső Kiállítása a Ha
[60] Jeneynek ilyen című kompozíciója is van: *Ö*
Visszapillantás című darabját is, mely az 1960 és
rendezi egy ciklusba.
[61] "Az önreflexivitás legjellegzetesebb példái az *Eg*
sivatagban forgat értelmezése és keletkezéstörténete
korábbi verseihez kapcsolódik. (A *Személy*hez, az *
szövegeket idéző és a fejlődést, a variációs lehetősé
elején publikált művek *(Sár és vér és játék, A felté*
szövegekre történő utalás egyrészt a költői me
mibenlétének költői elemzése – másfelől rétegkapcs
időtávlatból is egy síkba rendez... Úgy is mondhat
tudatos életmű–konstruáló szándéknak engedelmesk
[62] Korábban említettem, hogy az *Orfeusz kertjé*–nek
más kompozícióké. Az életkor döntő szerepéhez egy
– József Attila: Születésnapomra (Harminckét éve
köszönöm Jeney Zoltán szóbeli közléseit, melyek n
segítettek a Tandori–vonatkozások feltérképezése
megállapítások alapulnak ezeken a közléseken.

Kővárry-Kácmarik K festő

ABELOVSKY, Ján: K pociatkom slovenskej maliarskej moderny (1890-1935). = Ars, 1992. 1. 39. + ill.

Kőváry Szilárd MDK

Kassa főutcája délelőtti napsütésben, pasztell

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Köváry Szilárd, festöm. MDK

"gyüjteményes kiállitása alkalmából lapunkban megjelent ismertetéseinkhez nincs hozzátennivalónk."

Farkas Zoltán: Tavaszi Tárlat a Mücsarnokban.

Vas.Ujs. 1912.59.évf.17.sz. 337. l.

még Ld.: Kövári-Kačmarik Konstantin!

"Ezt jelenti a Nemzetközi Tapasztalatcsere Intézet."

Kőváry Szilárd festő

Népszava XXXVII.1909 nov.13.
269 sz. 7 lap.

A Műcsarnok téli tárlata.

Kőváry Szilárd festőő

Népszava XXXVIII.évf.1910 .febr.
13.

37 sz. 6 lap.

A Müvészház harmadik kiállitása.

Kőváry Szilárd festőművész

Népszava XXXV.évf.1907 máj.3.
105 sz. 7 lap.

Tavaszi kiállitás a Mű-
csarnokban.

Kőváry Szilárd festő

Népszava XXXVIII.1910 febr.13.
37 sz. 7 lap.
A Müvészház harmadik kiállitása.
B-t.= Bálint Aladár.

Kővári Szilárd festő

Népszava XXXVIII.1910 febr.13.
37 sz. 7 lap.
A Művészház harmadik kiállitása.
B-t.= Bálint Aladár.

Kövári Szilárd festő

Népszava XXXVIII.1910 márc.19.
66 sz.5 lap.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlata.

Kőváry Szilárd festőművész.

Népszava XXXV.évf.1907 okt.13.
243 sz 7 lap.

Tárlat a Nemzeti Szalonban

Kővári Szilárd festő

Népszava XXXVIII.évf.1910. márc.19. 66 sz. 5 lap.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlata.

Kővári Sándor MDK

Szerepelt a Budapesti Történeti Muzeum Pesterzsébeti Muzeumában rendezett kiállitáson.

"Ipari táj"

--: Pesterzsébeti képzőművészek III. Kiállitása.

ROKKA 1964 okt. 20.

Kővári Sándor

Grafikáiból kiállítás
nyílt a Pesterzsébeti
Múzeumban.
említve.

Népszava, 1964 dec. 5. 4. l.

M.D.K.

Kővári Sándor

grafikus

Rézkarcait állította ki a
pesterzsébeti művészek
tárlatán: „Szari tája a Határriton" (repro)

Lengyel Géza: Pesterzsébeti művészek
Művészet, 1965. január – 42 lap.

Kővári Sándor grafikus

Szöveg emeliti vénvételét a pest-erzsébeti múzeum tárlatán.

Esti Hírlap 1964. dec. 22.

Kővári Sándor, [?] MDK

Bakallár Jóvsettel közösen
tárlata nyílt meg a Pesterzsébeti
Múzeumban.

—: Kulturális hírek 10.

NÉPSZABADSÁG bp. 1964. dec. 13.

Kővári Sándor grafikus

Kiállítása nyílt a Pest-
erzsébeti kiszemben

Négnava, 1964, decis., 4old.

MDK

Kővári Sándor

Templomok, lit.

Ipari táj, rk.

Grafikai kiáll. Képzőm. Főisk. 1964.

Kővári Sándor, grafikus

MDK

A fiatal művész Bakalló József festővel együtt mutatkozik be a pesterzsébeti múzeumban.

L. m.: Vasárnap 2 két fiatal művész 2

ESTI HIRLAP, 1964. dec. 22

Kővári Sándor grafikus

Kiállítása nyílt (Barabás Jóvseffel közösen) a Pestszvébeti Múzeumban

Magyar Ifjúság 1965 I. 23

MDK

Kővári Sándor

Soha többé, rk.

M. képzőművészek a fasizmus ellen.

M.Gal. 1965.

M.D.K.

„Beszélgetők" c. kép került a tárlatra

Jakovics Géza: A soproni ünnepi hetek képzőművészeti ...
Művészet, 1962. december — 42 kép

Kövecses Rezső MDK

Szerepelt a tárlaton

"Vénasszonyok nyara"

(-): Megnyilt a soproni képzőművészek állandó kiállitása.
Kisalföld, 1962. máj. 22.

MDK

Szerpelt a tárlaton

-: Megnyilt a soproni képzőművészek állandó kiállítása.
Kisalföld, 1962. máj. 22.

Körecses Rezső
festő

M.D.K.

A soproni művészek kiállításán részt vett.

Hírek
Művészet, 1962. február — 42 l.

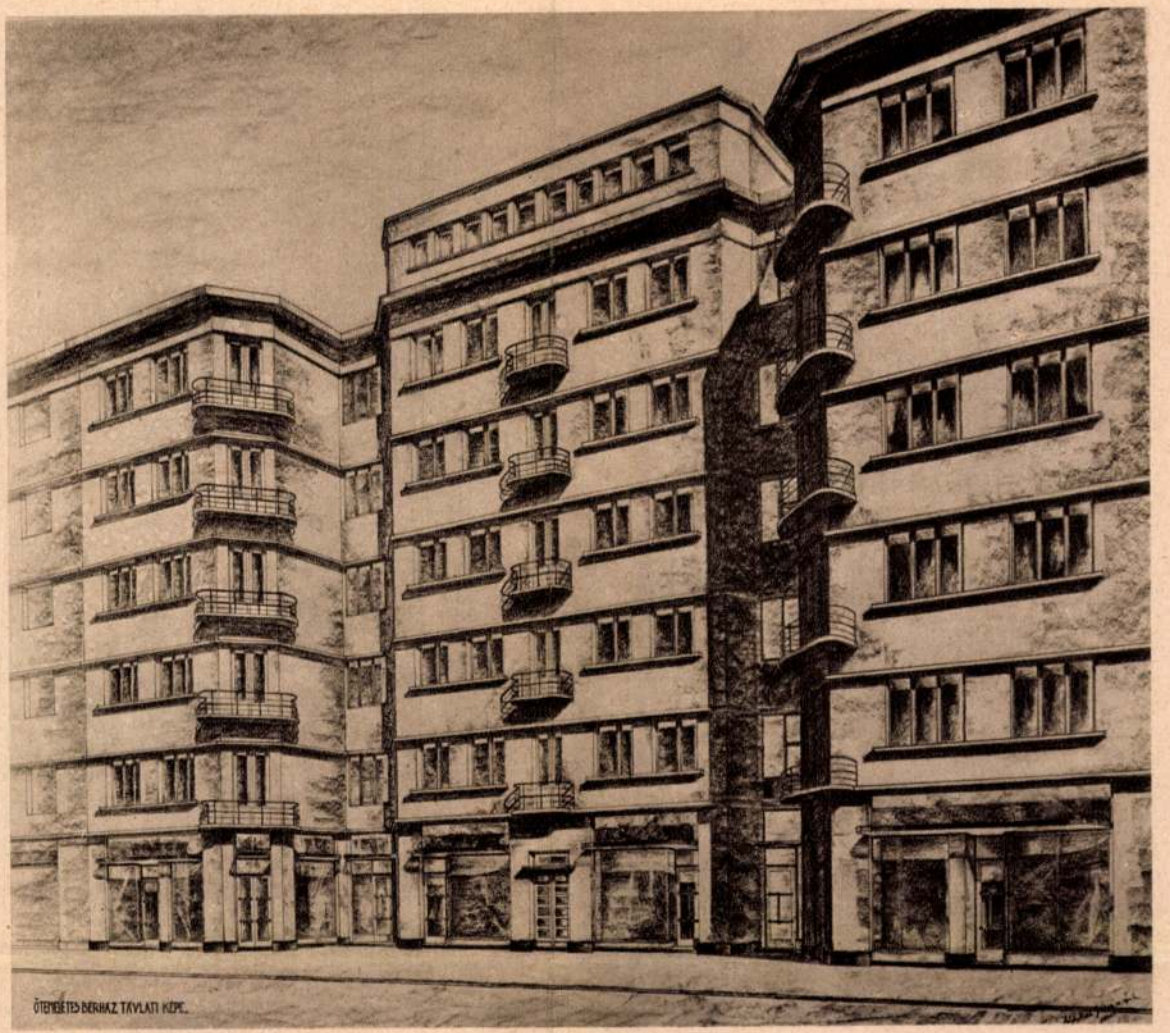

Bérház — Miethaus — Tenement house — Maison de rapport — Casa d'affitto
Stud. Arch. G. Schöntheil IV. éves építészhallgató

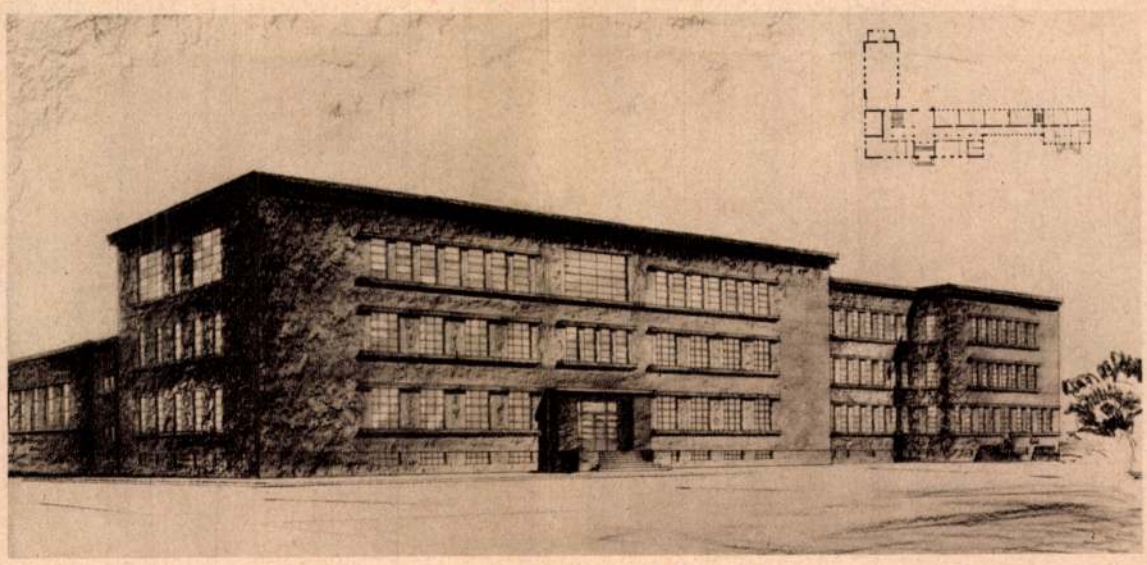

Középiskola — Mittelschule — Secondary school — École secondaire — Scuola secondaria
Stud. Arch. K. Kövecs IV. éves építészhallgató

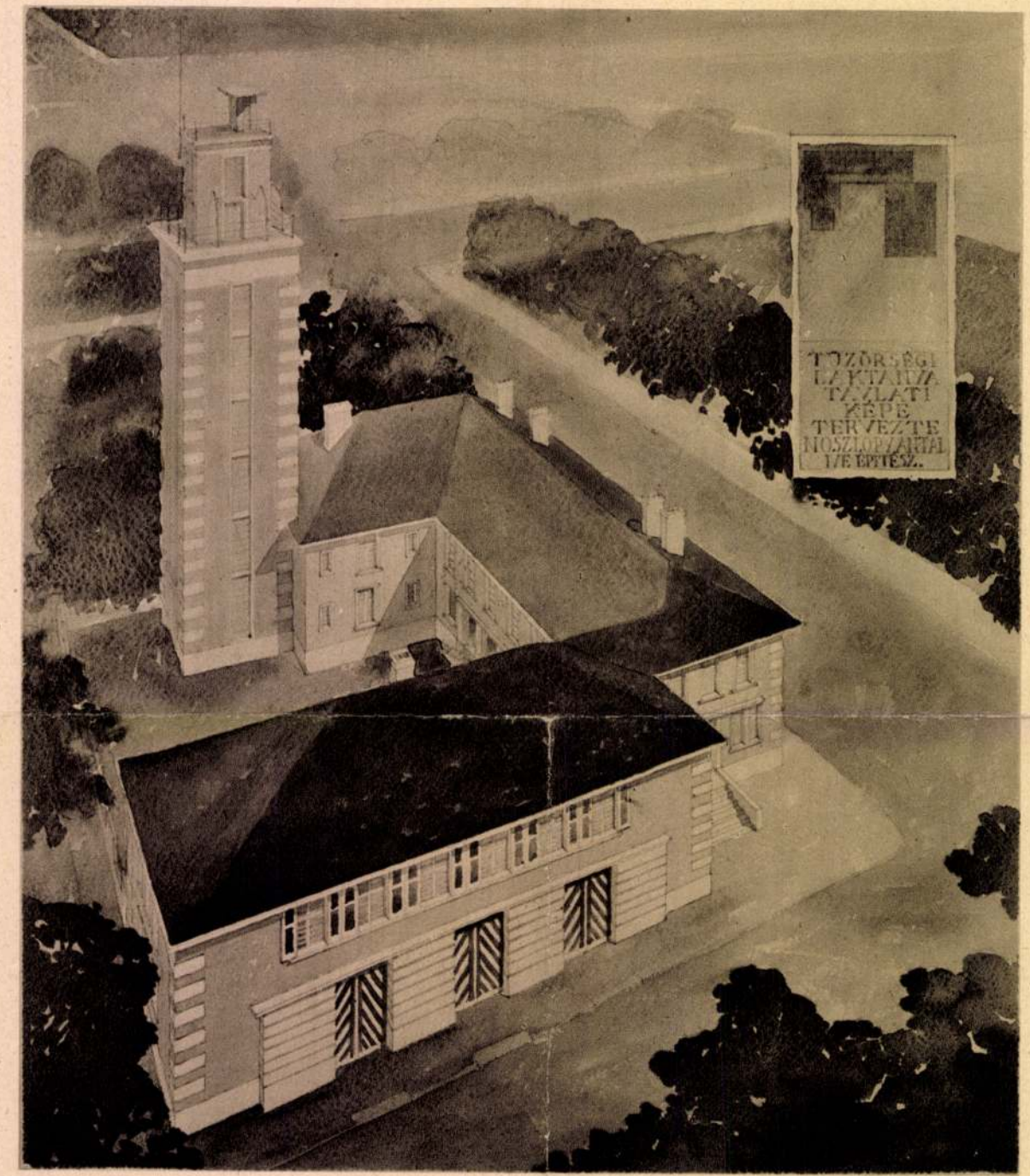

Tűzőrségi laktanya — Feuerwehrkaserne — Barracks of fire brigade — Caserne de pompiers — Caserma di pompieri

Stud. Arch. A. Noszlopy IV. éves építészhallgató

KÖVECSES Mária

Magyar Nemzet, 1992. április 27. 9.p.

EGY ÉLETMŰ A PADLÁSTÉRBEN

A különleges alkotásokhoz illő rendkívüli környezetben, egy pécsi galéria padlásterében nyílt meg szombaton Kövecses Mária kollázsainak kiállítása. Az „Ég és föld között" című életműtárlat újdonság a mecsekaljai város műpártológyakorlatában, mert a megrendezéséhez nyújtott segítséggel a Janus Pannonius Múzeum nem hivatásos alkotómunkáinak bemutatását támogatta. Kövecses Mária azokból a számára kedves és szép tárgyakból állította össze különös kollázsait, melyeket mások talán kacatként kidobtak volna. Ő emlékeihez, érzéseihez való ragaszkodását alkotásokká formálta.

Évtizedek óta gyűjtött kedves tárgyainak múltat idéző, különös hatású kiállítását május 10-ig láthatják az érdeklődők Pécsett, a Káptalan utcai Parti Galéria padlásterében.

„SIRALOMHÁZ" FOTÓMODELLJE

Betegségét titkolta

siker biztosnak ígérkezett, mi-
korának művelvezői már kép-
nek voltak valódi dráma átélé-
, csak akkor voltak hajlandók
i drámát megemészteni, illetve
pénzt is áldozni érte, ha a
n önmagukat is láthatták, s
készen kapták mindazokat az
lmeket és gondolatokat, ame-
nek bennük kellett volna a
átélése során megszületniük.
szabadversenyes kapitalizmus
nis már nemcsak a gazdasági
hanem a művészet területén
plezetlenül érvényre juttatta
reslet-kínálat törvényét. Mun-
y — jórészt műkereskedője
elesége hatására — a mű és
nség sajátos kereskedelmi jel-
viszonyát elfogadta, sőt akar-
karatlanul újratermelte. Őt
ltalán nem zavarta „az akko-
dar közízlés, amelyet az ame-
gazdag hentesek hoztak
oába, s amelytől még ma is
nk kellene" (Rippl-Rónai).
nkácsy 1874-ben vette fele-
Cecilia Papier-t, de Marches
23 éves özvegyét (még düs-
rfi tartózkodásakor egy népes
rán került véletlenül a báró
ge mellé). Igazságtalanok
nk azonban Papier asszony-
szemben, ha kizárólag őt
ánk Munkácsy nagy üzletei
stészetének hanyatlása miatt.
mindenesetre bizonyos, nem
ott az „olcsó nők" közé (pe-
bárótól örökölt vagyon gond-
életet biztosított volna szá-
). A „Békéscsaba Város
ói" által 1867-ben még sze-
gi bizonyítvánnyal ellátott
icsynak igencsak keményen
dolgoznia, hogy felesége
költekezéseit fedezni [illegible]

A sikerektől megmámorosodott Munkácsy — aki egyébként mindig rettegett a sikertelenségtől — ettől kezdve teljes mértékben a műkereskedelem kiszolgáltatottja lett. Már nemcsak a felesége szólt bele munkájába (mit, mikor, hogyan fessen), hanem Sedelmeyer is. A Goupil és Sedelmeyer üzleti módszerei közötti különbség szemléletesen jelzi azt a változást, amely a gazdasági élet területén végbe az agresszívebb, kíméletlenebb „szabad verseny" javára.

Munkácsy azonban nem teljesen akarata ellenére lépett erre az útra. A „Szemfényvesztő" láttán még így írt: „Elszomorodtam, mert láttam, mily magas fok az, amit művészetnek nevezhetünk, ám — de a következő percben lekesülve vevém kezembe az ecsetet, küzdeni a művészetért, vagy elesni érte. Elgondolom, hogy az út talán előttem is megnyílhatik, melyben a célt legalább megközelíthetem s e gondolat vezérel pályámon..."

Hogy nemcsak ez a gondolat vezérelte, az kitűnik egy másik levélrészletből, amelyet első jelentős képe, az „Ásító inas" (1869) kapcsán írt: „Jó művészi renomét szerzett nekem, de eladni, amint veszem észre, a tárgy prózaisága miatt nehéz lesz"... És hogy „elesni" se nagyon akart a művészetért, arra a többi között Munkácsy festési technikája szolgáltat bizonyítékot.

Mint ismeretes, aszfaltalapozást alkalmazott, mivel — bár kivételes színezőkészsége volt — csak így tudta nagyméretű kompozícióinak egységes tónusát megteremteni. Az aszfalt-, vagy bitumen alapozás ugyanis hatásosan emeli ki a ráfestett színeket, szép, olajos fényt kölcsönöz a festéknek. Soha nem szárad azonban meg teljesen, sőt idővel magába ol-

Kövecsi ~~épitész~~
~~tordai épitész~~
terezte az Arangos
folyó fahidját
Tordán

vód
2

Kővári Erdépeml.
311. l.

— ~~Nelencre I. 208.~~

Követsi János

hídépítő

XIX n

l.

Balogh Istvánné

63 l.

VENTE 22 NOVEMBRE 1910
CIE. FREDERIK MULLER & CIE

Követsi János

(Kövecsi)

épitett

lásd Orbán Balázs

Torda városés környéke.

Bp. 1889.

287, 321, 326,

354. l.

Könyvtáranban

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Követsi János

„hazai fő épitő mester"

Torda 1804.

Balhel 132. l

54. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Követsi János

építőmester

alkotta 1804-ben

a tordai Jakidat.

Lásd

Bíró Erdélyi 22. l

Kövecs ~~[illegible]~~

Makó épitett

laid

2

Vaslyf 1903. 611.l

Kovetsi János

hidépítő.

lásd

M. Mérnök és Épitész

egylet köplönye

1910. szf.

208. lt Köv.

lapok

Kövecsi

épitész Tordán,

aki az Aranyoson átvezető

fedett hidat is épitette,

az 1798-ki kolozsvári nagy

tűz után helyreállította

a régett kolozsvári tanácsházat.

Pataki Jenő:

A régi tanácsház és

főbirók.

Kolozsvári Szemle

1943. 278. l.

Kövecsi János

építőmester.

irod

Zuboly. A tordai hid.

Pesti Hirlap 1909 jul. 3.

U. 119

1804-ben készítette fejti a fából szerkesztett, szemális rendszerű ~~hid~~ fahidat, melyet 1909-ben tettek nyugalomba s helyette ezentul az ujonnan épült vashidon fogják a forgalmat lebonyolitani: Ezzel a fahiddal a lánchid elmélet problemáját egy vidéki árva magyar már akkor megoldotta a legnagyobb virtuozitással, amikor a vilap mérnökeinek még sejtelme sem volt róla. Terveröje és építöje volt a hidmak 1804–1815 ig épült. Modelljét megcsináltatták a tordaiak s elküldték a Nemzeti Muzeumnak. Orbán Balázs műve emliti a mestert és leirja a hidat

MŰSOR:

1. ANALFABÉTA TANFOLYAM. Tréfa 1 felvonásban. Irta: Török Rezső.

Görgei Mór, tanitó		Kaufmann György
Jóska, iskolaszolga		Paudler Géza
Rukavina	analfabéták	Wachter Gáspár
Potyezár		Szentiványi Gyula
Dolecskó		Gyenes László
Gozvány		Kovács Nándor
Csendőr		Kisari János

2. RÁDIÓHÍREK.

3. AZ OKOS HEPKE. Tréfa. Irta: Zágon István.

A főnök úr	Paudler Géza
Az okos Hepke	Augner Lajos

4. HUBAY. Poémes Hongroises. Hegedűn előadja: Waczulik

KRISTÓFFY JÁNOS APÁT.

tette a várost: a megyeháza, városháza, a püspöki palota, a megyei közkórház, a reformátusok nagy temploma és gimnáziuma, több más iskolával együtt, mely épületekhez járúlt most az új szinház is. Az építési költségek közadakozásból gyűltek össze, maga Lonovics Gyula csanádmegyei birtokos, Lonovics-Hollósy Kornélia fia, 10,000 koronánál többet adományozott; ezenkívül hozzájárúltak a költségekhez az állam, Csanádmegye és Makó város is.

A szinház külseje igen csinos, különösen a homlokzata ízléses; a szeczesszió is érvényesült rajta, de kellő korlátok közt s általában az egész alkotás kellemes benyomást tesz a szemlélőre. A belső berendezés czélszerű, ízlés és csín jellemzi. Az építést *Kardos* Samu mérnök művezetése mellett *Kövecs* makói építész végezte.

A makói közönség meleg érdeklődést tanúsít szinháza iránt, a mit bizonyít az is, hogy míg eddig a bérletek összege sohase haladta meg a 2400 koronát, most mintegy 6000 koronára emelkedett.

A megnyitó díszelőadás augusztus 18-ikán szép ünnepélylyel ment végbe.

GARIBALDI MENOTTI.

1840—1903.

Inkább atyja, mint a saját érdemeiért gyászolta az olasz nemzet az öreg Garibaldi fiát, Garibaldi Menottit. A fiú élete sem volt ugyan méltatlan atyjáéhoz, de tehetségei nem igen emelkedtek a középszerűség mértékénél magasabbra. Az olasz nép azonban tisztelte, mint hős apának fiát s állami költségen fényes temetést rendeztek neki.

Garibaldi Menotti 1840-ben született Braziliában, a hol atyja egy csapat élén a köztársaságért küzdött. Anyja braziliai nő volt, a ki hadi vállalataira is elkísérte férjét s két csata közti időben szülte meg fiát. Menotti már gyermekkorában az atyja akkori kalandos életét élte s alig volt még tizenöt éves, mikor beállt a seregbe. Az 1859-ben az osztrákok ellen viselt hegyvidéki hadseregben atyja oldalán volt, nehány hónappal később részt vett a szicziliai merész és diadalmas hadjáratban, majd a Nápoly elleni harczban s jelen volt a Capua melletti győzelmes csatában. Mikor az öreg Garibaldi 1859 novemberében elkeseredve visszavonúlt Capri szigetére, csak három hű embere és fia, Menotti kisérték el. Így követte Menotti apját rosz és jó sorsban, osztozott vele a diadalokban és a balszerencsében. 1870-ben atyjával a franczia seregben harczolt a németek ellen.

Mikor Garibaldi József 1882-ben meghalt, az olasz nép hálásnak bizonyúlt szabadsághőse iránt. Özvegyének és öt gyermekének egyenkint 10,000 lira járadékot szavazott meg a kamara s most Menotti halálakor is özvegyének és négy gyermeke mindegyikének egyenkint 4000 lira életfogytiglani járadék jutott.

Menotti különben atyja halála óta nem igen játszott nagyobb szerepet; tagja volt a képviselők kamarájának, eleinte éles ellenzéki állást foglalt el a kormány ellen, később azonban mind mérsékeltebb lett. Az utóbbi években csaknem teljesen felhagyott a nyilvános szereplésel. A szabadságszeretetet, mint atyja örökségét, híven ápolta ő is s az utolsó évtizedek alatt, ha másként nem, buzdító szavával rész vett az Európa egyes részein felbukkanó törekvésekben, melyek a szabadság kivívását írták zászlajukra.

SARAFOV BORIS ARCZKÉPE.

A maczedóniai mozgalmak mind nyugtalanítóbbak. A fölkelők már nem elégszenek meg azzal, hogy megtámadnak egy-egy kisebb török csapatot, kirabolják, öldösik a török vagy a velük nem tartó keresztény lakosságot, felgyújtják falvait. Most már bombával, dinamittal dolgoznak, még pedig nemcsak a törökök ellen, hanem a keleti expressvonat ellen is merényletet követtek el s erős a gyanu, hogy a «Vaskapu» nevű magyar hajón történt robbanás is az ő művük.

A fölkelés lelke a bolgár maczedón-bizottság volt elnöke, *Sarafov* Boris, kinek egy érdekes arczképét lapunk mai számában bemutatjuk. E képen Sarafov épen nem úgy tűnik elénk, mint egy balkáni forradalom hőse: elegáns európai ruhában, virágok között, mint európai világfi áll itt, mintegy megerősítéseül azoknak az adatoknak, melyek nagy míveltségű, jó modorú s nyugateurópai társaságokban is sokat forgolódott embernek mondják. Mindez azonban nem akadályozza meg abban, hogy ha kell, együtt ne barangoljon a fölkelőkkel hétszámra a maczedóniai hegyek között, vadon erdőkben, megosztva társaival minden fáradalmat, nélkülözést, részt véve kegyetlenkedéseikben s intézve merényleteiket, melyek nagy részt ártatlanokat sújtanak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Osváth Kálmán: Szivárvány. *Költemények, Budapest, 1903.* Jóindulattal kell fogadnunk ezt a verskötetet, új ember bemutatkozását az irodalomban, mert derék törekvés nyilvánúl benne s nem is siker nélkűl. A megénekelt tárgyak nem terjednek túl a hagyományok határain; haza, szerelem, a szülők, a természet, a gyermekkori emlékek, vallás, mulandóság, részvét a szerencsétlenek, a szenvedők iránt: ezzel körülbelűl kimerítettük a a versek tartalmát. A hang, a melyen a szerző érzéseit, gondolatait elmondja, szintén hagyományos, a nép-nemzeti költészet hangja. Valami kiváló eredetiséget nem árúlnak el e versek, sőt gyakran érezzük egyes nagy költőink kelleténél erősebb hatását. Bensőség, őszinte érzés azonban sok van e költeményekben, ezért néha még jól ismert dolgok elmondásával is némi újszerűség hatását tudja kelteni, néha pedig csinos, szines fordulatokkal érezteti lelke igaz megindúlását. Az egész kötetben úgy, mint egyes darabjaiban is meglehetős nagy az egyenetlenség, sikerűltebb verset gyöngébb követ, s ezért van, hogy a kötet egészében kedvezőbb hatást tesz, mint egyes részleteiben. Legsikerűltebb versei azok, melyek egyszerű hangon egyszerű érzéseket mondanak el. A kötet a szerző kiadásában jelent meg; ára nincs rányomtatva. Mutatványúl a sikerűltebb versek közűl a következőt közöljük:

Tudja a jó Isten...

Tudja a jó isten,
Mi lehet a bajom;
De érzem: maholnap
Beföd a sírhalom.

—Eltemetlek, gyöngyöm,
Nem temető-kertbe;
Kis ablakom alá,
Virágos kertembe.

—Ha meghalok, kincsem,
Eltemetsz-e engem,
Puszta, hideg sírba
A temető-kertben?

— Ültetsz-e egy rózsát
Síromnak halmára?
— Ültetek, ültetek
Rózsa-erdőt rája.

— Meg is öntözöd-e
Patak hűs vízével?
— Megis megöntözöm
Könyűm özönével.

Margitay-kiállítás. *Margitay* Tihamér képeinek gyűjteményes kiállítását a Nemzeti-Szalonban a művész személyes felügyelete alatt rendezik. E hó 12-ikén délelőtt nyílik meg. A lapunk mai számában közölt képek közt látható Margitay műterme is, magával a művészszel és nejével együtt. Margitay múlt hó 4-ikén vette nőül Homoki Fekete Annust, özv. Homoki Fekete Károlyné ungmegyei földbirtokosnő leányát, a ki maga is művészi hajlamokkal bir s egy Botticelli modorában festett képe (férje tervei után), mely a műtermet ábrázoló képünk bal felső részén is látható, a Nemzeti Szalonban most megnyiló tárlaton is ki lesz állítva.

Népszinház. A tavaszszal halt meg *Dankó* Pista, a ki számos szebbnél-szebb magyar nótát szerzett, a melyek országszerte elterjedtek. A poétikus lelkű czigány holttestét szülőhelye Szeged városa hazavitette és ott temették el. Most érczemléket akarnak neki állítani Szegeden, s ennek költségére rendeznek előadásokat a Népszinházban, több czigánybanda közreműködésével.

Dankó Pista több népszínművet is írt. Ezek közűl szeptember 9-én színre hozták a Czigányélet cziműt, melynek meséje röviden ez: Egy czigányprímás elhagyja feleségét, Párisba megy pénzt keresni, ott egy grófnő komornájával ismerkedik meg, a kivel haza jön, de itthon mégis csak visszatér a régi feleségéhez. Naiv az egész darab, de a czigányokat jól festi, népies nyelve pedig tőrül metszett. Ebből is látszik, hogy Dankó Pista a nép fia volt, mint a hogy dalaiban a nép érzése és a magyaros rithmus szól. Az előadást egy csinos kis prológ nyitotta meg. Szövegét *Pósa* Lajos irta («Eltörött a Dankó Pista nótás hegedűje»), *Sebők* Gyuláné szerzette hozzá a zenét és *Raskó* Géza érczes hangon énekelte el. A felvonásközökben czigány-zenekarok léptek föl és Dankó dalaival versenyeznek egymással még több előadáson is. Nagy hatása volt első este, mikor *Hegyi*

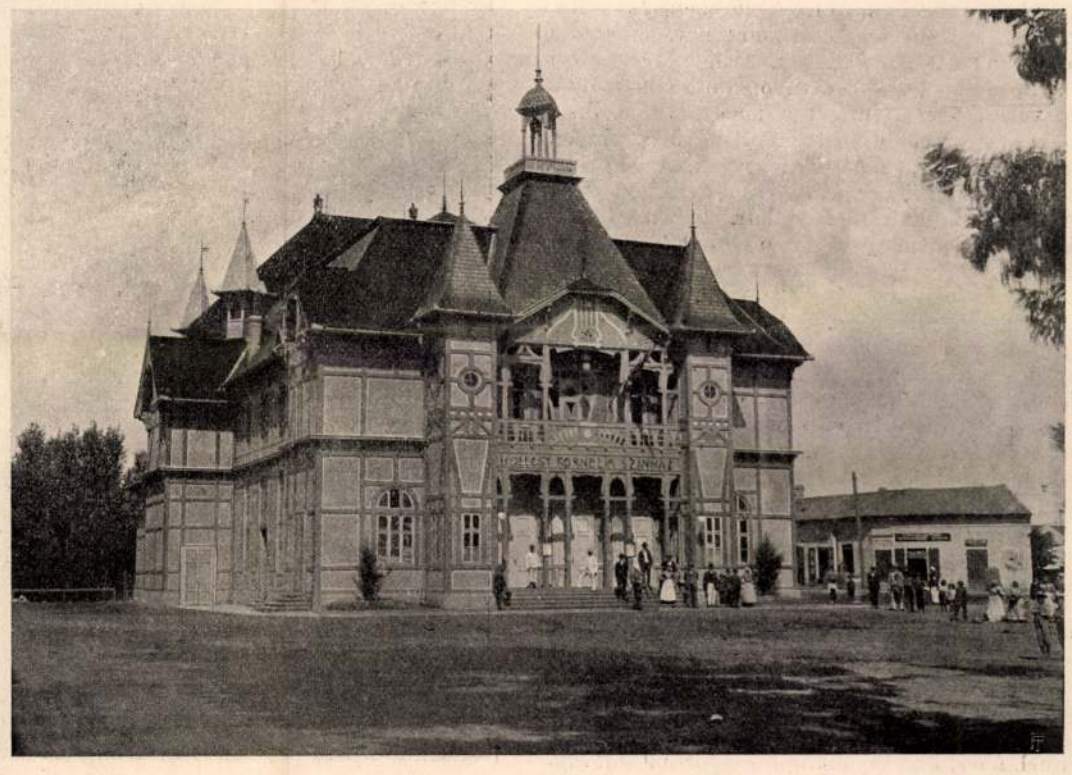

A HOLLÓSY KORNÉLIA-SZINHÁZ MAKÓN.

Aranka, a jeles művésznő, magyaros eredetiséggel és mély érzéssel Dankó nehány népdalát adta elő *Rácz* Pali és bandája kisérete mellett. Hegyi Aranka egy másik előadás alkalmával Pintér Pál, a kiváló czimbalmos kísérete mellett adja elő Dankó nehány dalát. Ezután *Berkes* Béla, a tizenhat éves prímás, majd *Balog* Károly bandája játszott még az este. A közönséget érdekli a czigányverseny s a második előadásra szintén szorongásig megtelt a szinház. Ekkor *Farkas* Pali, *Balog* Gábor (Egerből) és *Pege* Károly bandájának játékát kísérte nagy érdeklődéssel a közönség. Balog Gábornál általánosan feltűnt, hogy balkézzel játszik. Horvát Rezső tárogatója és Lányi Géza czimbalma növelte a hatást.

A Vígszinház alig hogy megnyílt a nyári szünet után, szeptember 6-ikán már ujdonsággal állt elő. Hennequin és Bilhaud «*A korbács*» czímű bohózatát játszották Molnár Ferencz fordításában, egy inkább zajos és lármás, mintsem elmés darabot, melyben a túlzások hatnak leginkább. Két anyós és két vő körül forog a sok összevisszaság és a tanúság. Az egyik anyós nagyon jó, nagyon szelíd a veje iránt, kedvében jár, hogy minél jobban találja magát otthonában. Mégis a férj görbe utakon jár. Udvarol egy spanyol tánczosnőnek, a kinek az atyja bikaviador volt, az anyja állatszelidítőnő. Ez a másik állatszelidítőnő anyós, korbácscsal tartja fenn a házi rendet. *Hunyadi* Margit finoman játszotta az egyik anyóst, *Nikó* Lina jó humorral a másikat. Góth, Hegedűs, Tanay, Balassa, Szerémi, Vendrey, a többi szereplő az előadásban. A szinház új tagja, *Harmath* Hedvig ezúttal mutatta be magát s ügyes játékával tetszést aratott.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar orvosok és természetvizsgálók kolozsvári nagygyűlése. A még a negyvenes években alakúlt *magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyülését* az idén Kolozsvártt tartották szeptember 6-ikától 10-ikéig. Harminczkettedik gyűlés volt ez, mert a szabadságharcz alatt és az utána következő években szünetelt s újabb időkben csak minden második évre szervezkedik a régi testület. Kolozsvár hatósága és közönsége nagy érdeklődéssel, meleg vendégszeretettel fogadta a gyűlés tagjait.

Szeptember 5-ikén délután érkezett meg a gyűlés tagjainak legnagyobb része. A fogadásnál ott volt gróf *Eszterházy* Kálmán, a nagygyűlés elnöke, dr. *Apáthy* István, az egyetem rektora, *Béldy* főispán a polgármester a városi tanácscsal, *Fekete* Gábor táblai elnök, stb. Az érkezőket a város nevében *Szvacsina* polgármester, az erdélyi muzeum-egylet nevében pedig *Szamossy* János alelnök üdvözölte. Az érkezők nevében *Chyzer* Kornél miniszteri tanácsos felelt, s hangoztatta Kolozsvár művelődési jelentőségét s hazafias feladatait az ország keleti részén. A vendégek fellobogózott utczákon vonultak be a városba. Este ismerkedő estély volt. Szeptember 6-ikán az egyetem termében nyílt meg a gyűlés, általános érdeklődés közt. Gróf *Eszterházy* Kálmán elnök a megnyitó beszédben emlékezetbe idézte, hogy ötvenkilencz évvel ezelőtt tartották a magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésöket első ízben Kolozsvártt. A mostani közgyűlés meggyőződhetik a nagy haladásról, melyet Kolozsvár elért az unió törvénybe igtatása óta. A tudomány és szabadság közti benső összefüggésről szólt még. Hosszan éljenezték beszédét s aztán egymásután üdvözölték a gyűlést Kolozsvár városa, az egyetem, törvényhatóságok és testületek nevében. *Hoor* Károly dekán az egyetem orvoskara nevében átadta az elnöknek azt a díszművet, a melyet az orvosi kar a kormány segélyével nyomatott s a mely a kolozsvári egyetem intézeteit ismertetik. A díszműből egy-egy példányt felajánlott a gyűlés minden tagjának, a mit éljenzéssel fogadtak. Az üdvözlő táviratok közt volt Hegedüs Sándoré, Berzeviczy Alberté, gróf Khún Gézáé. Majd dr. *Prochnov* József az állandó választmány titkára olvasta föl jelentését. Megemlékezett az ötvenkilencz évvel ezelőtt Kolozsvártt tartott vándorgyűlés titkárairól, Szőcs Józseről és Brassai Sámuelről. A központi választmány új pályakérdés kitűzését határozta el, melynek tárgya: «A nép táplálkozása Magyarországon, különös tekintettel a halandóságra.» *Szabó* Dénesnek «Kovács József emlékezete» czímű előadása következett a kitűnő néhai orvostanárról. Az értekezésért a legutóbbi gyűlés előre aranyérmet szavazott meg. A fölolvasás után gróf *Eszterházy* Kálmán elnök a gyűlés tagjainak éljenzése között átadta Szabó Dénesnek az aranyérmet. Végül *Apáthy* István kolozsvári egyetemi rektor, a vándorgyűlés alelnöke tartott előadást «Hódításaink a mikromilliméter világában» czímmel. Délben lakoma volt. — *Szept. 7-én* megalakúltak a gyűlés szakcsoportjai s még aznap megkezdték működésüket. Az *orvosi* szakcsoportban *Lechner* Károly egyetemi tanár tartott előadást a «Psychopatiai irány a gyógyászatban» czímmel. A *természettudományi* csoportnál *Fabinyi* Rudolf egyetemi tanárt «A német vegyi ipar fejlődése» czímű felolvasásával nyitotta meg az ülést.

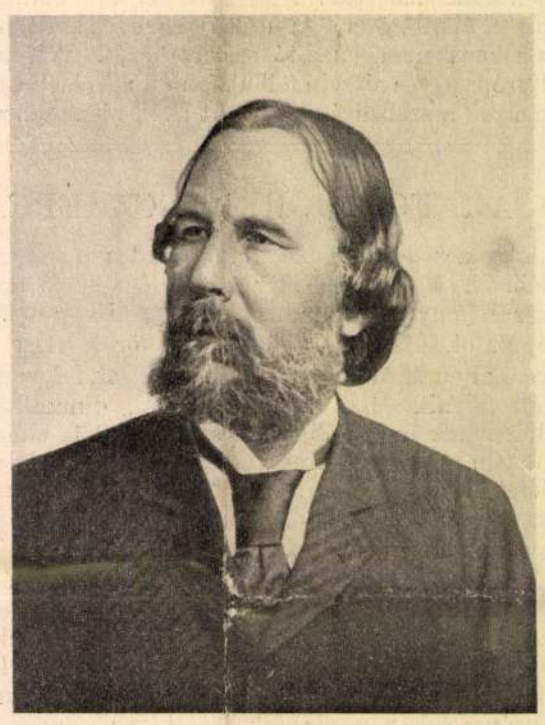

GARIBALDI MENOTTI.

A *társadalomtudományi* szakcsoportban *Ruffy* Pál miniszteri tanácsos. «A társadalom a közigazgatásban» czímű közérdekű értekezésével nyitotta meg az ülést. A *központi választmány* is ülést tartott s a jövő gyűlésre elfogadták *Szeged* város meghivóját. Szeptember 10-ikén ment végbe a bezáró ülés. A felolvasott jelentések szerint a gyűléseken és külön osztályokban összesen 110 előadást tartottak. Szeged város nevében dr. *Faragó* főorvos köszönte meg, hogy a jövő gyűlést 1905-ben Szegeden tartják meg. Végül *Biró* Lajos tartott felolvasást Uj-Guiniáról, a pápuák földjéről. Az *elnök* köszönetet mondott Kolozsvár városának és elismeréssel emlékezett meg a központi választmány elnökéről, *Chyserről*. Dr. *Verebély* fejezte ki még a vendégek nevében köszönetét a vendégszeretetért Kolozsvár városának, mire a gyűlés véget ért. A következő napokon folytatták a szakűléseket. Többen kirándulásokra mentek Sonkolyosra, Tordára, Toroczkóra, Nagy-Enyedre, a Magurára, Bánffy-Hunyadra.

A Szépművészeti Múzeum. Az új Szépművészeti Múzeum városligeti palotájának nagyobb része annyira elkészült, hogy már megkezdhették az Országos Képtár átköltöztetését. A Tudományos Akadémia palotájából, a hol a képtárnak oly sok ideig volt otthona, egymás után szállítják el a nagyértékű gyűjteményeket. Elsősorban a történelmi képcsarnokot, majd a Pulszky-féle gyűjteményt és végül a modern képeket viszik át a szépművészeti múzeumba. Az átköltöztetést dr. *Térey* Gábor igazgatóőr ellenőrzi. Az elszállításnál épúgy, mint az átvételnél az Országos Képtár tisztviselői őrködnek. Körülbelül harmadfélezer képet vittek már át az Országos Képtárból és a Nemzeti Múzeumból a Szépművészeti Múzeumba, melynek ünnepies megnyitása a jövő évben lesz.

SARAFOV BORIS.

MI UJSÁG?

A király elutazása. Ő Felsége szeptember 9-én utazott el Budapestről, a nélkül, hogy a nagy válságot sikerült volna megoldani. A király szeptember 3-ikán este már másodszor jött a magyar fővárosba a válság miatt. A maros-melléki hadgyakorlatokra is e miatt nem mehetett el. Szeptember 4-ikén ismét megkezdődött az irányadó politikusok kihallgatása. Gróf *Andrássy* Gyula, *Hieronymi* Károly, Gróf *Tisza* István, *Lukács* László pénzügyminiszter két izben, gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök többször jelentek meg a Felség előtt. *Lukács* László pénzügyminisztert egy napig már miniszterelnöknek is emlegették, de Lukács a király előtt kifejtette az okokat, melyeknél fogva az ő személyét mellőzni kérte. *Széll* Kálmán kihallgatásával végződtek az audiencziák. Több politikust aztán nem hivtak a király elé, a ki ezután még csak a miniszterelnököt fogadta. A király szeptember 9-ikén elutazott Bécsbe, hogy jelen legyen Erzsébet királyné halálának évfordulóján a gyász isteni tiszteleten. Az új kormány megalakítása, a sulyos helyzetből való kibontakozás semmit sem haladt előre.

Ő Felsége szeptember 20-ikán ismét visszatér Budapestre, noha programmja e hó végeig másképp volt megállapítva. Időközben a király elmegy a galicziai hadgyakorlatokra; szeptember 18-ikán pedig *Vilmos* német császárt fogadja Bécsben. Szeptember 20-ikán Budapestre siet. Innen 29-ikén ismét Bécsbe kell mennie a czár fogadására, ki 30-ikán érkezik s több napig Bécsben marad. Ha a politikai viszonyok addig másképp nem alakúlnak, a Felség okt. 10-ikén újra Budapestre jön. A válság megoldását tehát nem igen lehet várni a legközelebbi napokra, de ez idő alatt is legkomolyabban foglalkoznak vele.

Erzsébet királyné halálának napja. Szeptember 10-ikén volt öt éve Erzsébet királyné halálának. E napon, ez évben is gyászistenitiszteleteket tartottak, s a középületekre fekete zászlót tűztek. *Budapesten* a hivatalos isteni tisztelet délelőtt tíz órakor a budavári Mátyás-templomban volt, melyet gyászpompával diszítettek. Az első padsorban ültek a miniszterek, a biróságok, hatóságok képviselői, a tábornoki kar, a konzulok. A gyászmisét Vaszary Kolos herczegprímás abban az egyházi ruhában mondotta, mely a néhai királyné ruhájából készült.

Bécsben Erzsébet királyné koporsóját már szept. 9-ikén gyönyörűen földiszítették virágokkal. A spanyol anyakirálynén kívül *Lónyai* Stefánia grófné és Bécs város közönsége tett le koszorúkat. Pompás koszorú érkezett továbbá a gödöllői koronauradalomtól. Koszorúkat tettek le a királyné unokája: *Erzsébet* főherczegnő és férje, Windischgraetz Ottó herczeg. *Ferenczy* Ida, a boldogúlt királyné egykori felolvasónője, pompás ibolyabokrétát tétetett a koporsóra. *Gizella* főherczegnő Münchenből Bécsbe érkezett. A király szeptember 10-ikén reggel ¾8 órakor a kapuczinusok sírboltja elé hajtatott. A gvardián és a sírbolt őrzője kiséretében ment a sírboltba, hol imát mondott a királyné, majd pedig a trónörökös koporsójánál. Miután még a királyné sírján elhelyezett koszorúkat is megtekintette és szüleinek sírjánál imádkozott, elhagyta a sírboltot és visszatért a Burgba.. Délelőtt tíz órakor a kapuczinusok templomában, mint minden évben, gyászmisét mondottak.

László főherczeg emlékezete. Szeptember 7-én nyolcz éve múlt, hogy *László* főherczeg, József főherczeg második fia vadászaton történt szerencsétlenség következtében elhúnyt. Halála évfordulóján, mint minden esztendőben, az idén is gyászmisét tartottak a budavári Szent István-kápolnában. A kriptában meggyújtották az összes kandelábereket, a főherczeg szárkofágját pedig virággal borították. A szárkofág lábánál s fejénél két óriás koszorú volt a család részéről. *Klotild* és *Mária Dorottya* főherczegnők a kriptában meglátogatták a korán elhúnyt főherczeg sírját.

Az interparlamentáris konferenczia. Az állandó béke és a nemzetközi választott biróságok érdeké-

A tordai faívhíd.

Zelovich Kornél-tól.

A tordai híres faívhídat lebontották.

Erdélynek remek alkotmánya közel száz esztendeig volt képes a forgalom kívánta követelményeknek megfelelni.

1815-ben készült el, 1909-ben helyezték forgalmon kívül.

A nevezetes híd Aranyos balparti hídfőjébe vésett következő emléksorok adnak felvilágosítást a híd építésének történetéről s a híd tervezőjéről:

Im e híd
Erdélynek remek alkotmánya:
nagy költséggel
de nagyobb gonddal s
legnagyobb közhaszonra
Isten segedelme által
római sz. birodalombéli gróf
széki Teleki Domokos
nms Torda vármegyei főispány
közbenjárásával
a felséges királyi főkormányszék
kegyes jóváhagyásával
Miklós László
Csehi Boldisár és
Ostroviczi József
n. Torda várossa főhadnagyainak
munkás felvigyázataik alatt
városi közpénzzel
a hiv lakosok segéd-munkájokkal
sok jóltevő megyebéliekkel és
meg nem vontt nemes adományokból
Követsi Jánosnak
hazafi fő épitő mesternek
ritka elme munkájával
hét esztendőkig folyt verejtékek után
állittatott fel 1804-ben
óhajtott véget ért
Ostroviczi Józseff
főhadnagyi kormánya alatt, 1815-ben.
Csudáld itt utazó a
Természet bajnokját, a mesterséget
ezt a vizgyőző remek alkotmányt,
melyen
maga a folyó is
herculesi erő alatt mormolva
bámul.

A budapesti lánchíd felépítéséig valóban a tordai faívhíd volt hazánk legnevezetesebb hídja.

Amikor *Széchenyi* István gróf a budapesti állóhíd létesítésének eszméjével foglalkozott, mindenekelőtt az országban levő nevezetesebb hidakról szerzett be adatokat.

Nyilvánvaló, hogy ezek között volt a híres tordai faívhíd is.

Egy évtizeddel ezelőtt a budapesti lánchíd 50 éves jubileuma alkalmából tartott előadásomhoz szükséges adatok gyüjtése közben, a m. kir. tudományos Akadémiában kutatva, a vonatkozó iratok között találtam meg a tordai hídnak alábbi leírását.

Széchenyi István gróf bizonyára a város valamelyik főemberéhez fordult s a hídra vonatkozólag a leírásban ismételt kérdéseket tette fel.

A maga nemében igen érdekes leírás, mely a tordai faívhíd lebontásával még aktuálisabbá vált, a következő:

„Tordai híd".

1., A' mi a' hid' hosszát és szélét illeti: Hossza tészen 28 ölet, széle 4-et.

2., Épitési módja vagy alkotmánya; a' mennyiben Rajz és Model nélkül képesithető e' következendő:, Az Aranyos parton két felől két kemény Bástya áll, négyszeg faragott kövekből rakatva. Az emlitett két Bástyába béerősitve áll a' csupa fenyő gerendákból szorosan összetemérdekített mintegy 5 lábnyi széles Ivzat, melly alúl és feljül kemény tölgyfából készült feszitő peczkekkel (Sprengwerk) meg van erősitve, 's ezeknek kövek közt lévő sarkai vas bocskorokkal beboritva. — Ezen feszitő peczkek egy felől az Ivzatot tartják és emelik, úgy, hogy ha az Ivzat sarkai elrothadnának is, ezek azt megtartanák — másfelől pedig óvják az eldüléstől. — A' legfelső feszitő peczek hosszú szárnya elényulik az Ivzat felett a' szembe lévő feszitő peczekkel egy roppant tölgy gerenda által össze foglaltatik keménnyen, és igy a' hid terhét nem csak az Ivzat, hanem ezen peczekszárnyak is emelik. Benn az alkotmányban temérdek fa hevederek és kapcsok feszitő művek, mellyeknek erőt a' nehéz bástya ád, vaskolcsok 's a' t. e f. találtatnak.

3., Mennyibe került légyen ezen Hidalkotmány bajos átaljában meghatározni. Épittette ezt a város 1804—1815-ig a Nemes vármegye segedelmével is, mint a' Tanácsbeliektől értettem (kiket különösen megkértem vala ezen czél előmozditására, de nem lévén meg a' régi hid-számadások keveset utasithatának) 40,000 Rf. adatott a' város pénzéből. — Ehez járult a' különböző Ekklézsiák, czéhek, Egyes polgárok, vármegyei Földes Urak, sok magaemberek' jeles és tetemes segedelme. — Fizetetlen napi munkások szám nélkül a' városiak és vármegyeiek közül naponként, — Temérdek vas ingyen a' Gróf Thoroczkaiaktól, elannyira hogy az egész kölcséget lehet 60.000 Rftokra tenni akkori értékben.

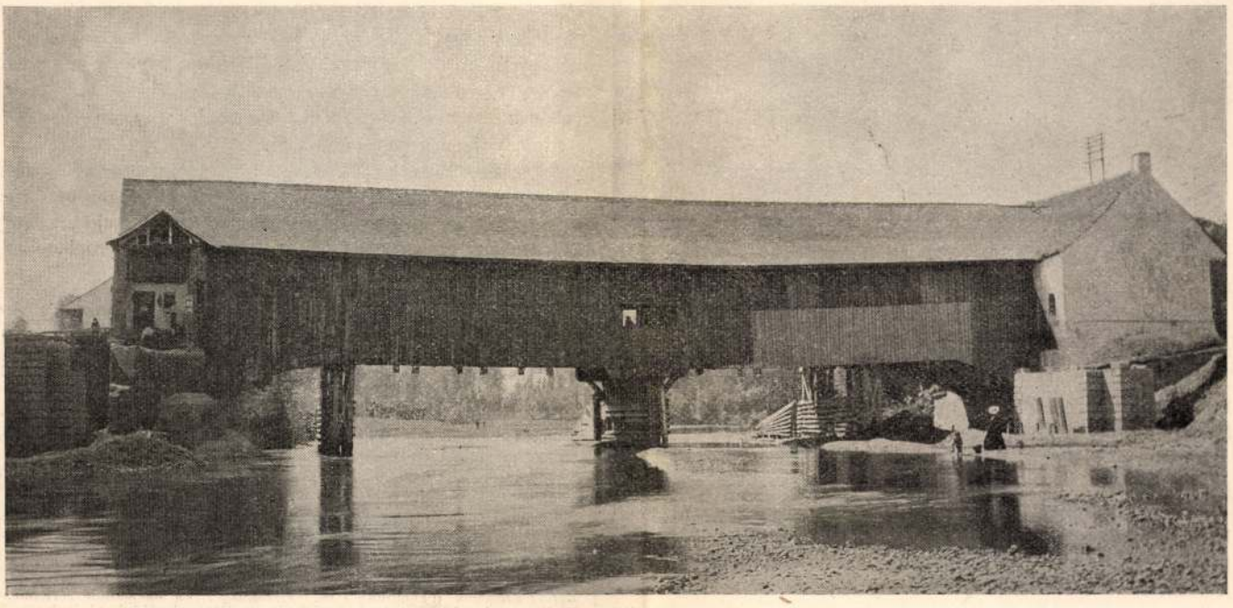

1. ábra. A tordai faívhíd.

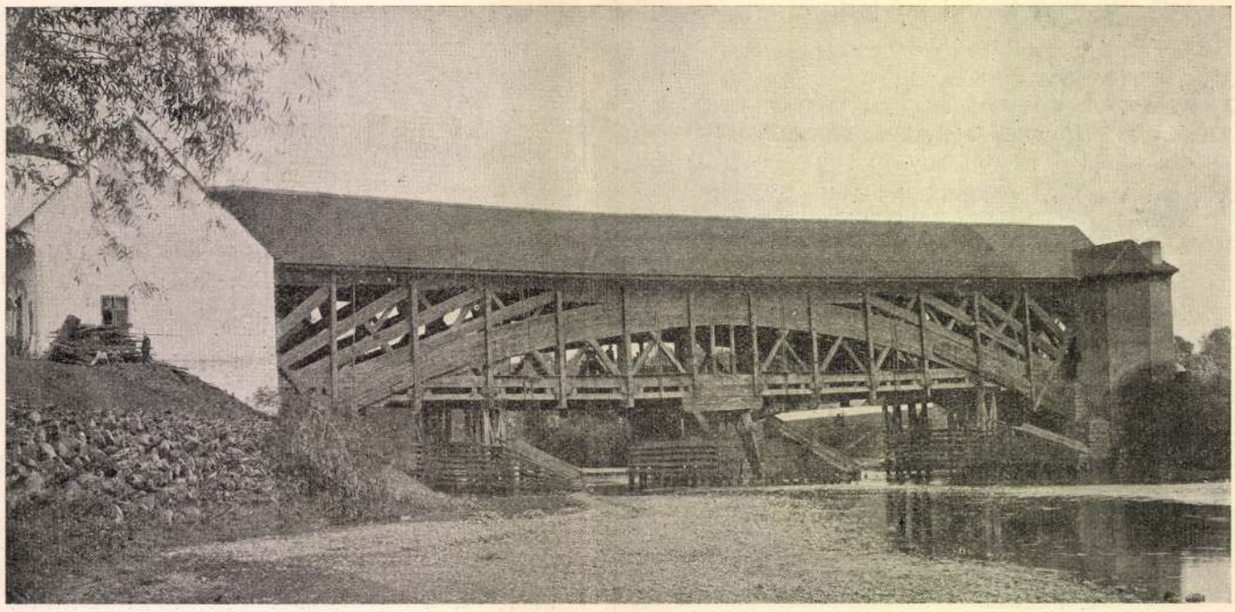

2. ábra. A tordai faívhíd.

Továbbá: mivel az Aranyosi fenyő gerendák vékonyak valának, tehát Gyergyóból a' Maroson kellett szállitani. A' Tölgyfák pedig a zarándi havasokról hozattak, mellyek ott helyben az Épitő mestertől előre küldött mértékek szerint kifaragtattak a' könnyebb szállithatás végett, a' Vaskapcsok és kolcsok is a' Hámorokon készittettek. Vas szüke miatt mintegy 5 mázsa el is marada, mit is a' néhai Kövecsi gyakron hibául tett ki a városnak, szoros mértékre intézvén

3. ábra. A tordai faívhíd.

mindent, noha életében a' hiba nem tünt is szembe; de ma látszik a' hijány mivel hogy a' Hidalja láthatólag megereszkedett a' közepén. — A' Hidon feljül egy kis erge (áradáskori vizágy) van, melly nem kis oltalmára van annak jégmenéskor és áradáskor a' vizet megosztván.

4., Vám a' Hidon igen is van, rendszerint esztendőnkint a' város arendába szokta adni 2257 Rftorba.

5., Rajzát örömmel közleném, de valóban fájlalom hogy Hazafi In'senér 200 pengő forintokat kivánna tőlem a' rajzért. — A' modell Pesten van a' nemzeti muzeumban, onnan legkönnyebben megszerezhetendő 's többet is ér akármely Rajznál.

Épitő mestere Kövecsi János (megholt 1826) Ezen nagy elméjű ember itt született. Oskolai tanulása kivált mérésben és művalkotásban kevés volt; de természeti ösztöne feltaláló elméje, szorgalma és bátorsága kivált jeles és fáradhatatlan volt.

Ezen Hid csuda, ha a' Fogarasi hid formájára nincs alkotva, de tetemes változtatásokkal.

Én ide zárom egy kisded általam elég egyszerűleg készitett Rajzát a' Hid váznak; nem kapván mást fizetetlen magam fogok hozzá akármi rosszul. Csak a' Bástyákat, Ivzatot, három feszitő peczket vagy művet (sprengwerk) s fedelet és hidalját akartam előadni.

*

Hogy kitől való ez a leirás, az iratokból megállapitani nem lehetett.

□ □ □ □

Jegyzetek a repülés történetéből.

Bresztovszky Béla dr.-tól.

A huszadik század a gépi repülés jegyében indult meg. Az a számos lelkes, kitartó, bár nem egyszer halálos végű kísérlet, az a sokszor fantasztikus és csak ritkán megvalósítható tervezet, a nagy leleményességgel és költséggel elkészült és itt-ott föl is szállott modellek, vagy szellemes játékszerek egész sora, valamint az a néhány újabb aerodinamikai vizsgálat, tudományos mérés és elméleti fejtegetés — mind együttvéve az emberi elmének a repülés problémájának megoldására irányuló évszázados munkája — ma már eredménytelennek nem mondható.

A szerkezetek, melyeket *lehetséges* a levegőben órákon át — bizonyos sebességű szél ellenében is — kormányozni, két csoportba tartoznak. A *levegőnél könnyebbek* csoportjába valók a léghajók, a *levegőnél súlyosabbak* csoportjába pedig a repülő gépek (aeroplanok). [1])

[1]) Irodalom: *Annalen der Physik und Chemie:* Pogg. 104, 127, 143, 152, 159. Wied. 10, 26, 67. kötet. *Armengaud:* La sustentation des aéroplanes. 1909. *Assmann und Berson:* Wissenschaftliche Luftfahrten. 1900. *Berget:* Ballons, dirigeables et aéroplanes. 1908. *Bracke:* Monographies d'aviation. 1908—1909. *Brosser:* L'hélice propulsive. 1907. *Budau:* Die mechan. Grundsätze d. Flugtechnik. 1904. *Chanute:* Experiments in flying. 1900; Aerial navigation 1901. *Chatley:* The problem of flying. 1907. *Dumont:* Dans l'air. 1904. *Eiffel:* Rec erches expérimentales sur la résistance de l'air. 1907. *Ferber:* L'aviation, ses débuts, son développement. 1908. *Finzi és Soldati:* Experimenti sulla dinamico dei fluidi. 1902. *Glaisher:* Travels in the Air. 1871. *Goupil:* La locomotion aérienne. 1884. *Graffigny:* Les aeroplanes. Historique, calcul et construction. 1908. *Helmholtz:* Wissenschaftliche Abhandlungen. I. köt. *Hildebrandt:* Die Luftschiffahrt. 1907. *Julliot:* Le dirigeable Lebaudy. 1905. *Lanchester:* Aerodynamics. I. köt. 1907; II. köt. 1908. *Langley:* Experiments in aerodynamics. 1902. *Lilienthal:* Der Vogelflug als Grundlage der Fliegekunst. 1889. *Lilienthal:* Die Flugapparate, allgemeine Gesichtspunkte für deren Herstellung und Anwendung. 1891. *Loessl:* Die Luftwiderstandsgesetze. 1896. *Mettler:* Automatisch-stabiler Aeroplan. 1909. *Mettler:* Aerodynamik. 1909. *Parceval:* Der Drachenballon. 1897. *Peyrey:* Les oiseaux artificiels 1909. *Soreau:* La navigation aérienne. 1900. *Soreau:* État actuel et avenir de l'avigation. 1909. *Tatin:* Eléments d'aviation. 1909. *Tissandier:* La navigation aérienne. 1886. *Wellner:* Die Flugmaschine. 1909. *Wellner:* Über die Möglichkeit der Luftschiffahrt. 1880. *Wright:* Some aeronautical experiments. 1901. *Zeppelin:* Erfahrungen beim Bau von Luftschiffen.

Kövcsi János

irodalmihoz

Vas. Nyí

1909. 27 n.

(Kap. KKal)

.....*mühely.*

/főnökség!

v.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Kövendi Asztalos
János

legényei, akik a
bábonyi munkában
segédkeztek
Rideli Márton
és Árkosi György
céd voltak

Foglár. 80. l.

№ 130

4356. Thomas Couture ~~Gustave Courbet~~(?):

~~Sz. Ornansban 1819, junius 10-én~~

~~31-én.~~

Sz. Senlisben 1815 december 21

Madárfogás ~~A madárász~~

Gyakorloja ez ~~[illegible]~~ ifjú, a [illegible] é
közben könyöklő baljával támaszk
lacsony falon, a melyhez rézüstö
dézsa ~~és kaliczka~~ van ~~tetten~~. Ez u
deles kut tünik szemünkbe. Az ép
falán madárházak lógnak, részint
jék ~~vanna~~. A kissé előrehajolt i
rimával, ing, szük nadrág és pap

Közelében balról, de

láthatók

Festmény, aranyozott keret
(vászon, méretei 42.5:61 c
~~Gróf Pálffy János hagyomá~~
~~[illegible]~~ — Becsértéke 1500 K.

Clichée

T. C.
1857.

50

8 C 843

Kövendi János

asztalosm
Kolozsvár

1752-ben ifju célom.
1759-ben alyamester

Jakab Kolozsvár

III. 267. l.
269. l.

Kövendi Asztalos János

(Asztalos János.)

Kövendi

Kolozsvári festő-
asztalos 1753

l. Kövendi Asztalos János alatt.

No 133

Modern

± esti hangulatban

4354

~~4354~~ Ch. Fr. Daubigny:

Sz. Párisban 1817, február 1

Folyópart ~~Tájkép~~ I, a ki felgyű

Erdős vidéken ~~szemlélhető~~, a Tulsó

~~folyótól szelt erdős vi~~

egy jobbraforgultan álló ~~még~~ és két

hátrább ~~egy~~ egy férfi I ~~[illegible]~~ a bal

a tulsó parton, ~~egy~~ leányka terel

~~A férfi, ki bal karján kosarat v~~

~~sötét szinű ruhát visel.~~ Az égbo

bigny 1869.

Festmény, aranyozott keret

Vászon, méretei ~~83.6:146~~ c

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ — Becsértéke 24000 K.

83.5:145.5

.8.
szá.
működés

Cliché

4 (8

10 (8

Kövendi Asztalos János

kolozsvári festő
asztalos

1753-ban dolgozott
tegenyeivel a bábo-
nyi ref. templomban.

Noha 1753-ban kolozs-
várt lakott, csak az
1770-es években vettek
fel a kolozsvári asztalos céhbe. *

Foglár. 79. l 80. l

* Umling Lőrinc
id. modorában
dolgozott.

A lebontott régi fatemplom diszítései körül
az új templomban csak a 8 táblás karzat, a nőnek
és két sornyi menyezet tábla látható.

ban. 1913 : 132. *Charles François Daubigny:* A Szajna és az Oise összefolyása.

Jegyzet. Az e festményre vonatkozó egyéb adatok és pedig:

a) a törzsleltárban (1547—909. pag. 12. Nº 5). *Ch. Fr. Daubigny:* Zusammenfluss der Seine und Oise. Grosse Landschaft. 85 hoch, 157·2 breit (Souper-Saal);

b) a leltári kivonatban (1818–909. pag. 6. Nº XIII : 4). *Ch. Fr. Daubigny:* Zusammenfluss der Seine und Oise. Grosse Landschaft (Souper-Saal);

c) a hagyományi jegyzékben (1896–912. Nº IV : 3). *Ch. Fr. Daubigny:* A Szajna és Oise összefolyása;

d) az átvételi okmányban (2165–912. Nº 3). *Ch. Fr.* Daubigny: Flusslandschaft (Zusammenfluss der Seine und Oise). Ölgemälde auf Leinwand, 84·6 : 157·2 cm.

3(10ii)

Hag. 1912.
Pálffy

Kövendi János

(+ 1779) Asztalos. György fia. 1752-ben céhmester. 1753: Bábony a református templom karzata. 1769 Kolozsvár, Rédey Mihály építkezéseinél dolgozik.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

313 l.

Kövendi János, asztalosmester MDK

1752-ben Kolozsváron ifju-céhmester
utóbb centumpater,
1775. márc. 29-én (egy kontár német asztalos
ügyében kiküldött bizottság jelentésében) mint
céhmester szerepel Beka Jánossal együtt.
14.o.

Balogh Jolán: Kolozsvári reneszánsz láda 1776-ból.
KolozsvEml. 9-23. o.

M.D.K.

Kövendi Asztalos János, festő-asztalos

id. Umling Lőrinc díszítésmód-
ját utánozta az 1753-ban készült
bábonyi református templom
karzatán

Tombor Ilona: Magyarországi festett famennyezetek
és rokonemlékek a XV-XIX.századból
Bp.1968. Ak.Kiadó, 216 l. + LVI t. 96. old.

Kövendi Asztalos János MDK

Kövendi Asztalos János kolozsvári asztalos Ridell Márton és Árkosi György segédeivel készitette 1753-ban a bábonyi ref. tpl. festett és feliratos legénykarzatát.

Debreczeni László 1935. 7o l.

Kövendi unitárius

templom szószéké-

nek és mennyezetének

magyaros díszítései-

ből.

Vas. Ujs. 1913. 993. l.

Több mint nép-

művészet, igen

szép táblák

Kövendi ref. templom

festett mennyezete

(Torda-Aranyosom)

Vasilys 1913 993. l.

Foglár 30 l.

Késmárki iskola VIII. 54

Kövecsi Janos

épitomesta

U. 119.

Kimu

Az orsz. magy. Szépmüve
Laboránsak és szolgák sza
befejezéséről 1917

folyó szám	N-é-v	Szabo megkez
1	Weinhoffer József	23. mes
2	Hirczy György	julius h
3	Parragh Ferencz	julius h
4	Marus Imre	Augusztu
5	Kiss József	Augusztu
6	Póth László	Novem
7	[illegible]	

Kövendi Sámuel

kibédi asztalos
készítette a kálí ref. tem-
plom legénykarzatát
feliratokkal 1782-ben

Debreczeni László 1933

260 l.

Gyula

Kövendi Sámuel

asztalosm.

Kolozsvár

a céhben szerhordó

volt

Jakab Kolozsvár

III. 269. l.

82.

106,8
848 .82
1682
6784
68 kg

1250,7
8750,1 × 68,9
632

MDK

Kövendi Sámuel, asztalosmester

A kolozsvári asztalos céh tagja a XVIII. sz. harmadik negyedében.

14.o.

Balogh Jolán: Kolozsvári reneszánsz láda 1776-ból.

KelemenEml. 9-23.o.

Kövendi Sámuel

Asztalos. 1759-ben és 1770-ben az összeírásokban neve szerepel. 1769: Kolozsvár Rédey Mihály építkezésein dolgozik.

D. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

313.

Kövendi Sámuel

asztalos

1820

l.

Baloghfatornyok

172. l.

Római csatt V. 247

Kövendi Sámuel

XVIII. sz.

Kolozsvári asztalosok

2. l.

T.

„Európa" lapterjesztő R.T.

~~Volta~~

Budapest

V., Rothermere-ucca 12.

III. 2.

Kövendi János

antalosfestő

bábonyi ref. templom

karzata

1753

Jml.

TORNA

Várrom

RMV 12, 108.1.

Kövendi János

és fia Sámuel

asszalosok

1769

l.

Birógeszegi

92. l.

Kövendi János

XVIII. v.

Kolozsvári asztalosok

2. l.

Europa

Terintetes lapterjesztő

Kiadóhivatalanak

Budapest.

VI Eötvös utca 4.

Kövendi János

XVIII/4 -

· Centum pater

Kolozsvári antaborok

1. l.

Kövendi Asztalos
János

l.

Tombor 1947
26.l. 31.l.

413. Ismeretlen festő
A XVI. századból.

~~413.~~ Erzsébet.

L hi

Derékon alól, kissé jobbra
baljában jogart tart. Haja szőke, szem
~~vizsl~~, fejéket drágaköves, csipke ingv
fehér ~~meg~~ sárga csikú kivágott ruhá
gyomrán czimerrel, ~~a~~ Jobb karján átve
lül balra nyolcz sorban:

FRAW. ELISABET. KIN-
IG. SIGMVNDS. TOCHTE
VŌ HVNGERN. ALBRECHT
DES FVNFTĒ. VŌ OSTER-
REICH RŌ. HV̄. BĒH. KIN-
NIGS GEMAHL KINIGS
LASLAW MVETER.
1556.

Pergamen, méretei 32.5: 22
Vétetett Sréter Alfrédtól 18
ronán.

Elszámoltatott 1889: XII. 3

904:V.2.

Kövendi Asztalos János

kolozsvári asztalos

Ridell Márton és Árkosi György segédeivel kénitette 1753-ban a bábonyi ref. templom festett és feliratos legény-karzatát.

Debreczeni László

1935. 70. l.

K

MDK

Kövendi Dengyel Tibor

Borsai hegyek. of.

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944.jun. Mücs.

Kövendi Dengyel Tibor

MDK

Borsafüredi táj

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Kövendi Dengyel Tibor MDK

Borsai hegyek, olf.

Műcsarnok 1944 VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Kövendi Dengyel Tibor MDK

Borsafüredi táj

Műcsarnok 1943.nov-dec.
Téli kiállitás

Kövendi György

antalom

1718. Eörsi

Jakab Kolozsvár

III. 145. l.

ztésével oly kéréssel já-
t a vallás és közokta-
ügyi minister úr Ő
ayméltóságához, hogy
eszközlendő ásatásokra
előre szükséges költ-
et utalványozni mél-
tassék. =
A vallás és közokt. mi-
ter úr Ő Nagyméltósá-
1880ik évi julius hó
n 17578 sz. a. kelt leira-
l az előterjesztett javas-

./.

Kövendi György

Centum vir

XVII. 7.

Kolozsvári asztalosok

1. l.

Következő

Dengyel Tibor

festő

lárd

~~Következő~~ Dengyel

Tibor alatt

Kövendi Bálint

kömüves.
1653. augusztus 15-én fizettek neki a kolozsvári "schola kapujanak boltozasaért" és "az füsthazak czinalasatól" /+ Kövendi Bálint és Rácz János kömüveseknek is./

Adattár a XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez II. Apáczai és kortársai. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1966. 676 l., 383. l.

Kövendi Bálint

Kőfaragó I. Rákóczi György alakodása idején.

A magyarországi műv. tört. I. 242.
Corvina 1970.

Kövendi Márton

asztalos festő
a régi bábonyi ref
patics templom
Péntek 12.
fa mennyezetet festett
a XVIII. század első
negyedében. Ezt a
templomot 1935. ta-
Szombat 13.
vaszán lebonsottár s
helyére épitettér Kós
Károly terve alapján
az uj templomot
Jegyzet
s a régi famennyeze-
tet az uj templom
kor usa felett helyezter
el a mennyezetet

A szegeljesi ref.
pap Közlése (Csa-
vár Ernő) 1948. dec. 2.

571/1921 sz.

Kr.

A Müemlékek Országos I

Folyó évi január 26-á

iratára vanszerencsénk tiszteleti

miszerint a Területvédő Liga álla

szállt területeken megmaradt müem

kértünk dr. L e c h n e r Jenő m

solatát idemellékelve csatoljuk .

egész monarchia
Neue Freie Presse

A további vizs
büntársa is volt, K
a hamis tételeket
kezett, hogy ő a
dett minden egyes
pulációk egyszer
kirivó tételek mell
téré.» Amikor Kor
zést, a főkönyvelő

— Az a gazer

Kiderült, hogy
igazgatója, az első
amikor 3500 forin
fel hamis néven k
sen dézsmálta a
tatás ellen felfolya
igazságügyi hatósá

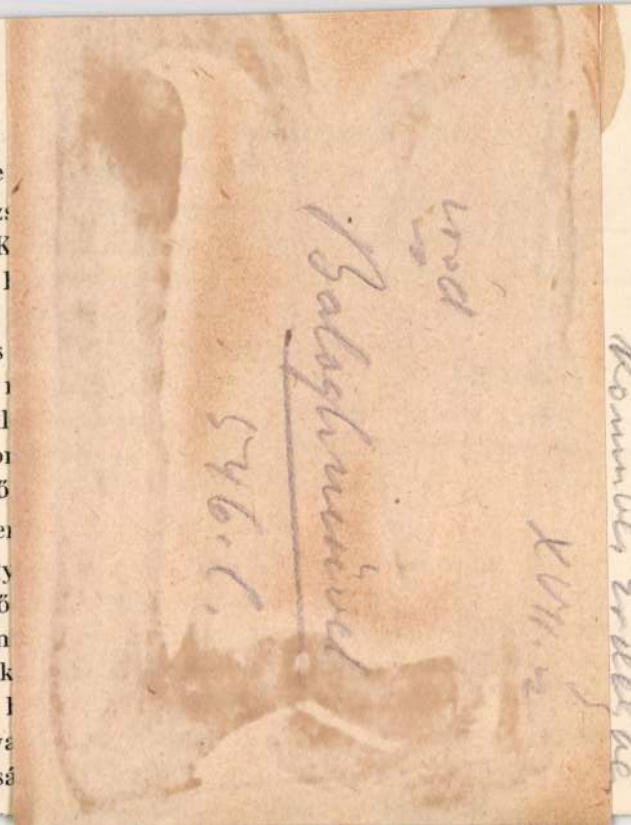

Adolf bünügyét és a vezérigazgatót három és félévi fegyházra ítélte. Böhm Adolf, akinek tüdőbaja a fegyházban elhatalmasodott, ott is halt meg. A bank néhány év alatt a nagyarányu sikkasztás miatt felmerült veszteségeit kiheverte és ma is virágzó pénzintézete az aradi piacnak.